

**ZAVOD ZA GOZDOVE SLOVENIJE
OBMOČNA ENOTA
LJUBLJANA**

GOZDNOGOSPODARSKI NAČRT

GOZDNOGOSPODARSKE ENOTE

PRESERJE-RAKITNA

2023 - 2032

Štev.: 04-78/2023

OSNUTEK

POVZETEK	10
UVOD	12
1 Splošni opis gozdnogospodarske enote.....	15
1.1 Opis naravnih razmer	15
1.1.1 Lega.....	15
1.1.2 Relief.....	16
1.1.3 Podnebne značilnosti.....	17
1.1.4 Hidrološke razmere	18
1.1.5 Matična podlaga in tla.....	19
1.1.6 Krajinski tipi, gozdnatost	20
1.1.7 Vegetacijski oris gozdnogospodarske enote	20
1.1.8 Živalski svet	24
1.2 Površina in lastništvo gozdov.....	25
1.3 Odprtost gozdov s prometnicami in razmere za pridobivanje lesa	26
1.3.1 Odprtost gozdov za spravilo lesa	26
1.3.2 Odprtost gozdov s cestami	28
1.4 Družbeno gospodarske razmere	29
1.5 Gospodarske in druge dejavnosti, povezane z gozdom.....	29
1.5.1 Lovstvo.....	29
1.5.2 Kmetijstvo.....	30
1.5.3 Poselitev	30
1.5.4 Infrastruktura.....	30
1.5.5 Druge aktivnosti v prostoru (npr. peskokopi, daljnovodi ipd.).....	31
1.5.6 Ostale gospodarske dejavnosti	31
1.6 Požarno ogroženi gozdovi	31
1.7 Ureditvena členitev gozdnogospodarske enote	32
1.8 Organiziranost javne gozdarske službe	33
2 Prikaz funkcij gozdov	34
2.1 Ekološke funkcije	35
2.2 Socialne funkcije	52
2.3 Proizvodne funkcije.....	60
3 Opis stanja gozdov	62
3.1 Gospodarske kategorije gozdov	62
3.2 Lesna zaloga	63
3.3 Prirastek.....	65
3.4 Razvojne faze oz. zgradbe setojev	66
3.5 Tipi setojev	67
3.6 Ohranjenost gozdov.....	68
3.7 Kakovost drevja.....	68
3.8 Poškodovanost drevja.....	69
3.9 Objedenost gozdnega mladja.....	69
3.10 Odmrlo drevje.....	71
4 Analiza preteklega gospodarjenja z gozdovi	72
4.1 Kratek opis zgodovine gospodarjenja z gozdovi v gozdnogospodarski enoti.....	72
4.2 Gospodarjenje z gozdovi v preteklem ureditvenem obdobju	73
4.2.1 Posek	73
4.2.2 Gojitvena in varstvena dela.....	80
4.2.3 Gradnja gozdnih prometnic.....	81
4.2.4 Opravljena dela in aktivnosti na krepitvi funkcij gozdov	83
4.2.5 Posegi v gozd in gozdni prostor v obdobju 2013-2022	83
4.2.6 Celovita ocena doseganja postavljenih ciljev v obdobju 2013-2022.....	84
5 Oris zakonitosti razvoja gozdov.....	86

5.1	Razvoj gozdnih fondov	86
5.1.1	Površina.....	86
5.1.2	Lesna zaloga , prirastek in možni posek	86
5.2	Presoja stanja in razvoja gozdov v pogledu trajnosti	87
5.2.1	Presoja stanja in razvoja gozdov v pogledu trajnosti z vidika debelinske strukture oz. razmerja razvojnih faz in zgradb sestojev.....	87
5.2.2	Presoja trajnosti z vidika zagotavljanja funkcij gozdov.....	89
6	Cilji, usmeritve in ukrepi	91
6.1	Splošni cilji.....	91
6.2	Usmeritve	93
6.2.1	Splošne usmeritve	93
6.2.2	Usmeritve za krepitev in uskladitev funkcij gozdov.....	97
6.2.3	Usmeritve za razvoj življenjskih razmer prosto živečih živali	136
6.2.4	Usmeritve za delo z gozdom v varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom.....	137
6.2.5	Usmeritve za delo s požarno ogroženimi gozdovi	139
6.2.6	Usmeritve za delo s semenskimi objekti.....	139
6.2.7	Usmeritve za tehnologijo dela, gradnjo in vzdrževanje gozdnih prometnic.....	139
6.2.8	Usmeritve za posege v gozd in gozdni prostor	150
6.2.9	Usmeritve za ukrepe na drugih gozdnih zemljiščih.....	154
6.3	Ukrepi.....	154
6.3.1	Možni posek.....	154
6.3.2	Potrebna gojitvena in varstvena dela	157
6.3.3	Ukrepi za izboljšanje življenjskih razmer prostoživečih živali	158
6.3.4	Ukrepi za izboljšanje ostalih funkcij gozdov	159
6.3.5	Graditev gozdnih prometnic.....	159
7	Usmeritve za gospodarjenje s posamičnim gozdnim drevjem in skupinami gozdnega drevja zunaj naselij.....	161
8	Ekonomska presoja gospodarjenja z gozdovi gozdnogospodarske enote.....	163
9	Rastiščnogojitveni razredi.....	165
	Utemeljitev oblikovanja rastiščnogojitvenih razredov	165
9.1	Načrt gospodarjenja z gozdovi po rastiščnogojitvenih razredih	166
9.1.1	Rastiščnogojitveni razred: Podgorsko bukovje - 11012	166
9.1.2	Rastiščnogojitveni razred: Dinarski jelovo-bukovi gozdovi (<i>omph.,clem.,hacq.</i>) - 13112.....	176
9.1.3	Rastiščnogojitveni razred: Spremenjeni dinarski jelovo-bukovi gozdovi (<i>omph.,clem.,hacq.</i>)- 13113	186
9.1.4	Rastiščnogojitveni razred: Dinarski jelovo-bukovi gozdovi (<i>mer.,den.,til.,na</i>) - 13212	195
9.1.5	Rastiščnogojitveni razred: Toploljubno bukovje - 14112.....	203
9.1.6	Rastiščnogojitveni razred: Gozdni rezervati - 60000.....	211
10	Literatura.....	214
11	Načrt so izdelali	216
12	Priloge.....	217
12.1	Preglednice v prilogah	217
12.1.1	OBRAZEC E1: Povzetek stanja in ukrepov na ravni gozdnogospodarske enote.....	217
12.1.2	OBRAZEC E2: Povzetek stanja in ukrepov na ravni rastiščnogojitvenega razreda.....	219
12.1.3	OBRAZEC E3: Povzetek stanja in ukrepov po lastniških kategorijah.....	235
12.2	Seznam tarif po odsekih.....	240
12.3	Seznam prirastnih nizov po rastiščnogojitvenih razredih.....	242
12.4	Cena gozdnega dela in cena lesa pri izračunu ekonomske presoje	242
13	Prostorski del načrta.....	244

13.1	Stanje in razvoj gozdnih površin	244
13.2	Večfunkcionalna območja	244
13.3	Intenzivnost gospodarjenja z gozdovi	245
13.4	Območja gozdov s posebnim namenom in varovalnih gozdov	246
13.5	Gozdovi za sanacijo in stanje gozdov po standardih kakovosti okolja in merilih občutljivosti, ranljivosti ali obremenjenosti okolja	246
13.6	Območja gozdov pomembna za ohranitev prostoživečih živali ter za ohranitev biotske raznovrstnosti	246
13.6.1	Območja gozdov pomembna za ohranitev prostoživečih živali	246
13.6.2	Območja gozdov pomembna za ohranitev biotske raznovrstnosti po predpisih o ohranjanju narave	247
13.7	Varstvena in ogrožena območja po predpisih o vodah	247
13.8	Območja gozdov, kjer je dopustno krčenje gozda	248
13.9	Pregled in zasnova gozdne infrastrukture ter drugih prostorskih ureditev v gozdnem prostoru	248
13.9.1	Odprtost gozdov s prometnicami	248
13.9.2	Prednostna območja za gradnjo gozdnih cest	248
13.9.3	Območja, ki niso zadostno odprta z gozdnimi vlakami	249
14	Ostale tabele , ki niso del načrta GGE	250

KAZALO PREGLEDNIC:

<i>Preglednica 1/D-KO: Površina gozdov po katastrskih občinah ter lokalnih skupnostih</i>	15
<i>Preglednica 2/D-TK: Tipi krajin v gozdnogospodarski enoti (vir: digitalizacija)</i>	20
<i>Preglednica 3/D-GP: Površina gozdnega prostora in struktura negozdnih povr.</i>	20
<i>Preglednica 4/D-GZ: Površina in delež gozdnih rastiščnih tipov v gozdnogospodarski enoti po skupinah rastišč.</i>	20
<i>Preglednica 6/LP: Površina gozdov po lastniških kategorijah</i>	26
<i>Preglednica 7/LS: Posestna sestava zasebnih gozdov (s solastniki, vir: indeks gozdnih posestnikov)</i>	26
<i>Preglednica 8/D-LS: Razvoj posestne sestave (vir: indeks gozdnih posestnikov)</i>	26
<i>Preglednica 9/SPR: Spravilne razmere (potencialne vrste spravila)</i>	26
<i>Preglednica 10/D-C: Odprtost gozdov s cestami</i>	28
<i>Preglednica 11/D-LD: Pregled lovišč</i>	29
<i>Preglednica 12: Požarna ogroženost v GGE Preserje -Rakitna</i>	32
<i>Preglednica 12/D-F: Površine gozdnega prostora s poudarjenimi funkcijami</i>	34
<i>Preglednica 14/N-SPA : Natura PVO (SPA) in POO (SAC) območje</i>	40
<i>Preglednica 15/KHT: Kvalifikacijski habitatni tipi</i>	41
<i>Preglednica 16/KVP: Kvalifikacijske vrste vezane na gozdne površine</i>	42
<i>Preglednica 17/KHT: Naravne vrednote – 1. stopnja poudarjenosti funkcije</i>	54
<i>Preglednica 18/KHT: Naravne vrednote – 2. stopnja poudarjenosti funkcije</i>	54
<i>Preglednica 19: Območja jam in brezen v gozdu oziroma gozdnem prostoru GGE Preserje - Rakitna</i>	55
<i>Preglednica 20/KHT: Kulturna dediščina 1. stopnja poudarjenosti</i>	58
<i>Preglednica 21/KHT: Kulturna dediščina 2. stopnja poudarjenosti</i>	59
<i>Preglednica 16/D-KL: Gospodarske kategorije gozdov in njihova struktura po lastniških kategorijah (ha)</i>	62
<i>Preglednica 17/KGR: Gozdni rastiščni tipi po gospodarskih kategorijah gozdov in rastiščnogojitvenih razredih</i>	62
<i>Preglednica 18/LZ1: Lesna zaloga in njena sestava po skupinah drevesnih vrst in debelinskih razredih</i>	63
<i>Preglednica 19/D-LZL: Lesna zaloga gozdov po lastniških kategorijah</i>	64
<i>Preglednica 20/D-LZU: Način ugotavljanja lesne zaloge</i>	64
<i>Preglednica 21/PR1: Letni prirastek in njegova sestava po debelinskih razredih</i>	65
<i>Preglednica 22/D-PL: Letni prirastek po lastniških kategorijah</i>	65
<i>Preglednica 23/RF1/P: Površine in značilnosti razvojnih faz oz. zgradba sestojev</i>	66
<i>Preglednica 24/D-POM: Sestava podmladka po skupinah drevesnih vrst</i>	66
<i>Preglednica 25/ZNS: Zasnova, negovanost in sklep sestojev</i>	66
<i>Preglednica 26/D-DS: Tipi drevesne sestave gozdov</i>	67
<i>Preglednica 27/OHR: Ohranjenost po gospodarskih kategorijah gozdov</i>	68
<i>Preglednica 28/K: Kakovost drevja</i>	68
<i>Preglednica 29/PSD: Poškodovanost drevja</i>	69
<i>Preglednica 30/OM1: Objedenost gozdnega mladja - skupno</i>	70
<i>Preglednica 31/OM2: Objedenost gozdnega mladja po drevesnih vrstah</i>	70
<i>Preglednica 38/OM2: Primerjava skupne poškodovanosti in poškodovanosti bukve v PE po popisih 2010 - 2020</i>	71
<i>Preglednica 39/OM2: Objedenost gozdnega mladja po drevesnih vrstah</i>	71
<i>Preglednica 32/OD: Odmrlo drevje</i>	71
<i>Preglednica 33/P-GGE: Realizacija poseka v preteklem ureditvenem obdobju</i>	73
<i>Preglednica 34: Ocena poseka na SVP in primerjava z evidenco</i>	73
<i>Preglednica 35: Primerjava realizacije poseka po lastniških kategorijah in SVP</i>	74
<i>Preglednica 36/D-PGR: Realizacija poseka po ureditvenih obdobjih</i>	75
<i>Preglednica 38/VP: Posek po vrstah poseka in lastniških kategorijah</i>	76

<i>Preglednica 39/PDV: Posek po skupinah drevesnih vrst .....</i>	<i>79</i>
<i>Preglednica 40/PDR: Posek po debelinskih razredih.....</i>	<i>80</i>
<i>Preglednica 41/OGDL/OGD : Opravljena gojitvena in varstvena dela po lastniških kategorijah in skupno .....</i>	<i>80</i>
<i>Preglednica 43: Zgrajene gozdne vlake na območju GGE Preserje-Rakitna v ureditvenem obdobju 2013 do 2022 po odsekih .....</i>	<i>82</i>
<i>Preglednica 42/D-KRC: Krčitve gozdov v ureditvenem obdobju 2013 do 2022 po namenu .....</i>	<i>83</i>
<i>Preglednica 43/D-GFR1: Razvoj gozdnih fondov v obdobju 2003 do 2023 .....</i>	<i>86</i>
<i>Preglednica 44/GFR2: Razvoj gozdov v pogledu sestave drevesnih vrst (v %) v obdobju 2003 do 2023.....</i>	<i>86</i>
<i>Preglednica 45/GFX: Indeksi razvoja lesne zaloge, prirastka in možnega poseka (v %).....</i>	<i>87</i>
<i>Preglednica 46/D-KON: Kontrolni izračun lesne zaloge po lastniških kategorijah .....</i>	<i>87</i>
<i>Preglednica 47/D-SM: Delež razvojnih faz v GGE in primerjava z modelnim stanjem.....</i>	<i>88</i>
<i>Preglednica 50: Vrste gozdnogospodarskih ciljev in njihov pomen.....</i>	<i>91</i>
<i>Preglednica 55: Podrobne kulturnovarstvene usmeritve za varstvo objektov in območij kulturne dediščine s prvo stopnjo poudarjenosti funkcije varovanja kulturne dediščine. ....</i>	<i>131</i>
<i>Preglednica 55: Podrobne kulturnovarstvene usmeritve za varstvo objektov in območij kulturne dediščine z drugo stopnjo poudarjenosti funkcije varovanja kulturne dediščine. ....</i>	<i>133</i>
<i>Preglednica 48/MPVP: Možni posek po vrstah poseka in lastniških kategorijah.....</i>	<i>155</i>
<i>Preglednica 49/NGDL: Načrtovana gojitvena in varstvena dela po lastniških kategorijah.....</i>	<i>157</i>
<i>Preglednica 51/EPI: Prikaz prihodka od lesa .....</i>	<i>163</i>
<i>Preglednica 52/EP2: Pregled ekonomike gospodarjenja v gozdnogospodarski enoti.....</i>	<i>163</i>
<i>Preglednica 53/D-GHT: Gozdni habitatni tipi v katerih se nahajajo RGR.....</i>	<i>165</i>
<i>Preglednica 54/D-GHT: Gozdni habitatni tipi v katerih se nahajajo RGR ali njegov del.....</i>	<i>167</i>
<i>Preglednica 55/D-GZ1: Gozdni rastiščni tipi v RGR.....</i>	<i>167</i>
<i>Preglednica 56/D-LZ: Lesna zaloga in njena struktura po deb. razredih ter letni prirastek.....</i>	<i>168</i>
<i>Preglednica 57/D-DV: Sestava lesne zaloge po skupinah drevesnih vrst .....</i>	<i>168</i>
<i>Preglednica 58/ZNS: Zasnova, negovanost in sklep sestojev po razvojnih fazah .....</i>	<i>168</i>
<i>Preglednica 59/OGD: Opravljena gojitvena in varstvena dela v RGR.....</i>	<i>169</i>
<i>Preglednica 60/GFR1: Razvoj gozdnih fondov v obdobju 2003 do 2023.....</i>	<i>169</i>
<i>Preglednica 61/D-SM: Delež razvojnih faz v RGR in primerjava z modelnim stanjem.....</i>	<i>170</i>
<i>Preglednica 62/D-UMP: Temeljni podatki za utemeljitev višine možnega poseka .....</i>	<i>174</i>
<i>Preglednica 63/MPVP: Možni posek po vrstah poseka.....</i>	<i>175</i>
<i>Preglednica 64/NGD: Načrtovana gojitvena in varstvena dela.....</i>	<i>175</i>
<i>Preglednica 54/D-GHT: Gozdni habitatni tipi v katerih se nahajajo RGR ali njegov del.....</i>	<i>177</i>
<i>Preglednica 66/D-GZ1: Gozdni rastiščni tipi v RGR.....</i>	<i>177</i>
<i>Preglednica 67/D-LZ: Lesna zaloga in njena struktura po deb. razredih ter letni prirastek.....</i>	<i>178</i>
<i>Preglednica 68/D-DV: Sestava lesne zaloge po skupinah drevesnih vrst .....</i>	<i>178</i>
<i>Preglednica 69/ZNS: Zasnova, negovanost in sklep sestojev po razvojnih fazah .....</i>	<i>178</i>
<i>Preglednica 70/OGD: Opravljena gojitvena in varstvena dela v RGR.....</i>	<i>180</i>
<i>Preglednica 71/GFR1: Razvoj gozdnih fondov v obdobju 2003 do 2023.....</i>	<i>180</i>
<i>Preglednica 72/D-SM: Delež razvojnih faz v RGR in primerjava z modelnim stanjem.....</i>	<i>181</i>
<i>Preglednica 73/D-UMP: Temeljni podatki za utemeljitev višine možnega poseka .....</i>	<i>184</i>
<i>Preglednica 74/MPVP: Možni posek po vrstah poseka.....</i>	<i>185</i>
<i>Preglednica 75/NGD: Načrtovana gojitvena in varstvena dela.....</i>	<i>185</i>
<i>Preglednica 76/D-GHT: Gozdni habitatni tipi v katerih se nahajajo RGR ali njegov del.....</i>	<i>187</i>
<i>Preglednica 77/D-GZ1: Gozdni rastiščni tipi v RGR.....</i>	<i>187</i>
<i>Preglednica 78/D-LZ: Lesna zaloga in njena struktura po deb. razredih ter letni prirastek.....</i>	<i>187</i>
<i>Preglednica 79/D-DV: Sestava lesne zaloge po skupinah drevesnih vrst .....</i>	<i>188</i>
<i>Preglednica 80/ZNS: Zasnova, negovanost in sklep sestojev po razvojnih fazah .....</i>	<i>188</i>
<i>Preglednica 81/OGD: Opravljena gojitvena in varstvena dela v RGR.....</i>	<i>189</i>
<i>Preglednica 82/GFR1: Razvoj gozdnih fondov v obdobju 2003 do 2023.....</i>	<i>189</i>

<i>Preglednica 83/D-SM: Delež razvojnih faz v RGR in primerjava z modelnim stanjem</i>	190
<i>Preglednica 84/D-UMP: Temeljni podatki za utemeljitev višine možnega poseka</i>	194
<i>Preglednica 85/MPVP: Možni posek po vrstah poseka</i>	194
<i>Preglednica 86/NGD: Načrtovana gojitvena in varstvena dela</i>	194
<i>Preglednica 87/D-GHT: Gozdni habitatni tipi v katerih se nahajajo RGR ali njegov del</i>	195
<i>Preglednica 88/D-GZ1: Gozdni rastiščni tipi v RGR</i>	195
<i>Preglednica 89/D-LZ: Lesna zaloga in njena struktura po deb. razredih ter letni prirastek</i>	196
<i>Preglednica 90/D-DV: Sestava lesne zaloge po skupinah drevesnih vrst</i>	196
<i>Preglednica 91/ZNS: Zasnova, negovanost in sklep sestojev po razvojnih fazah</i>	196
<i>Preglednica 92/OGD: Opravljena gojitvena in varstvena dela v RGR</i>	197
<i>Preglednica 93/GFR1: Razvoj gozdnih fondov v obdobju 2003 do 2023</i>	198
<i>Preglednica 94/D-SM: Delež razvojnih faz v RGR in primerjava z modelnim stanjem</i>	198
<i>Preglednica 95/D-UMP: Temeljni podatki za utemeljitev višine možnega poseka</i>	201
<i>Preglednica 96/MPVP: Možni posek po vrstah poseka</i>	202
<i>Preglednica 97/NGD: Načrtovana gojitvena in varstvena dela</i>	202
<i>Preglednica 98/D-GHT: Gozdni habitatni tipi v katerih se nahajajo RGR ali njegov del</i>	203
<i>Preglednica 99/D-GZ1: Gozdni rastiščni tipi v RGR</i>	204
<i>Preglednica 100/D-LZ: Lesna zaloga in njena struktura po deb. razredih ter letni prirastek</i>	204
<i>Preglednica 101/D-DV: Sestava lesne zaloge po skupinah drevesnih vrst</i>	204
<i>Preglednica 102/ZNS: Zasnova, negovanost in sklep sestojev po razvojnih fazah</i>	205
<i>Preglednica 103/OGD: Opravljena gojitvena in varstvena dela v RGR</i>	206
<i>Preglednica 104/GFR1: Razvoj gozdnih fondov v obdobju 2003 do 2023</i>	206
<i>Preglednica 105/D-SM: Delež razvojnih faz v RGR in primerjava z modelnim stanjem</i>	207
<i>Preglednica 106/D-UMP: Temeljni podatki za utemeljitev višine možnega poseka</i>	210
<i>Preglednica 107/MPVP: Možni posek po vrstah poseka</i>	210
<i>Preglednica 108/NGD: Načrtovana gojitvena in varstvena dela</i>	210
<i>Preglednica 110/D-GZ1: Gozdni rastiščni tipi v RGR</i>	211
<i>Preglednica 111/D-LZ: Lesna zaloga in njena struktura po deb. razredih ter letni prirastek</i>	212
<i>Preglednica 112/D-DV: Sestava lesne zaloge po skupinah drevesnih vrst</i>	212
<i>Preglednica 113/ZNS: Zasnova, negovanost in sklep sestojev po razvojnih fazah</i>	212
<i>Preglednica 115/GFR1: Razvoj gozdnih fondov v obdobju 2003 do 2023</i>	212
<i>Preglednica 120: Stanje in razvoj gozdnih površin</i>	244
<i>Preglednica 121: Površine gozdnega prostora, v katerem so hkrati pojavlja več funkcij, ki vplivajo na gospodarjenje, vendar nobena druge funkcije po svojem pomenu ne izključuje</i>	244
<i>Preglednica 122: Površine gozdnega prostora, v katerem so hkrati poudarjene ekološke in okolje obremenjujoče socialne funkcije ter njihov delež od vsega gozdnega prostora v gozdnogospodarski enoti</i>	245
<i>Preglednica 123: Območja gozdov glede na intenzivnost gospodarjenja z gozdovi</i>	246
<i>Preglednica 124: Površina gospodarskih kategorij gozdov ter njihov delež v gozdnogospodarski enoti</i>	246
<i>Preglednica 125: Območja gozdov, pomembna za ohranitev prostoživečih živali</i>	246
<i>Preglednica 126: Območja gozdov, pomembna za ohranitev biotske raznovrstnosti</i>	247
<i>Preglednica 127: Območja gozdov, kjer je dopustno krčenje gozda</i>	248
<i>Preglednica 154: Izvleček iz Operativnega programa upravljanja z območji Natura 2000 v Sloveniji za obdobje 2014-2020. (Vir: Naravovarstvene smernice za gozdnogospodarski načrt GGE Preserje- Rakitna (2023-2032), ZRSVN, OE Ljubljana, december 2022)</i>	250

PREGLEDNICE V PRILOGAH

Obrazec E1: LP, GF1, RF1, ZNS, LZ1, LZ1/VNG, PR1, PR1/VNG, EVP, EVGD

Obrazec E2: LP, LZ1, PR1, OHR, OD, RF1, D-POM, K, PSD,D-PGR,PDV,PDR, EVP, EVGD

Obrazec E3: KG, RF2, DV, LZ2, EVP, EVGD

Obrazec E4:

GRAFIKONI

Grafikon 1: Pregled poseka po letih ureditvenega obdobja	78
Grafikon 2: Pregled sanitarnega poseka in poseka oslabiljenega drevja po letih ureditvenega obdobja	79
Grafikon 2: Primerjava dejanske in modelne strukture gozdov po razvojnih fazah oz. zgradbah sestojev	89
Grafikon 3: Delež posameznih rastiščnogojitvenih razredov v GGE	165
Grafikon 6: Primerjava dejanske in modelne strukture gozdov po razvojnih fazah oz. zgradbah sestojev	171
Grafikon 9: Primerjava dejanske in modelne strukture gozdov po razvojnih fazah oz. zgradbah sestojev	181
Grafikon 12: Primerjava dejanske in modelne strukture gozdov po razvojnih fazah oz. zgradbah sestojev	191
Grafikon 15: Primerjava dejanske in modelne strukture gozdov po razvojnih fazah oz. zgradbah sestojev	199
Grafikon 18: Primerjava dejanske in modelne strukture gozdov po razvojnih fazah oz. zgradbah sestojev	207

KARTE

Karta 1: Lega gozdnogospodarske enote

Karta 2: Karta tipov drevesne sestave gozdov

Karta 3: Karta rastišč

Karta 4: Karta kategorij gozdov

Karta 5: Karta rastiščnogojitvenih razredov

Karta 6: Karta habitatov, biotopov in ogroženosti vrst

Karta 7: Karta funkcij gozdov

Karta 8: Karta ukrepov

Karta 9: Karta načrtovanih gojitvenih in varstvenih del

Karta 10: Karta območij gozdov za poenostavljeno izbiro drevja za posek (teh območij v GGE nismo določili, zato te karte nismo izdelali)

Karta 11: Karta cestnega omrežja in površin potencialno najugodnejših načinov spravila

Karta 12: Karta požarne ogroženosti gozdov

POVZETEK

Površina gozdov po lastniških kategorijah - LP

	Zasebni gozdovi	Državni gozdovi	Gozdovi lokalnih skupnosti	Skupaj
Površina gozda	4.448,23	79,91	5,12	4.533,26
Delež (%)	98,1	1,8	0,1	100,0

Gozdni fondi po gospodarskih kategorijah in lastniških kategorijah gozdov - D-KG

Lastniške kategorije Gospodarske kategorije	Površina ha	Lesna zaloga			Prirastek			Možni posek				
		m ³ /ha			m ³ /ha			% od lesne zaloge			% na PR	
		igl.	lst.	sk.	igl.	lst.	sk.	igl.	lst.	sk.		
Skupaj GGE												
Večnamenski gozdovi	4.426,90	161,9	147,8	309,6	4,15	2,98	7,12	23,8	23,6	23,7	103,0	
GPN z načrtovanim posekom	0,00	0,0	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00	0,0	0,0	0,0	0,0	
GPN brez načrtovanega poseka	106,36	39,9	139,3	179,2	0,86	1,98	2,84					
Varovalni gozdovi	0,00	0,0	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00	0,0	0,0	0,0	0,0	
Skupaj vsi gozdovi	4.533,26	159,0	147,6	306,6	4,07	2,95	7,02	23,6	23,1	23,4	102,0	
Zasebni gozdovi												
Večnamenski gozdovi	4.346,64	162,9	147,7	310,6	4,17	2,97	7,14	23,8	23,6	23,7	103,0	
GPN z načrtovanim posekom	0,00	0,0	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00	0,0	0,0	0,0	0,0	
GPN brez načrtovanega poseka	101,59	40,3	136,5	176,8	0,88	1,94	2,82					
Varovalni gozdovi	0,00	0,0	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00	0,0	0,0	0,0	0,0	
Skupaj vsi gozdovi	4.448,23	160,1	147,4	307,5	4,09	2,95	7,04	23,6	23,1	23,4	102,0	
Državni gozdovi												
Večnamenski gozdovi	75,14	107,7	154,2	261,9	2,93	3,28	6,21	23,5	23,0	23,2	97,8	
GPN z načrtovanim posekom	0,00	0,0	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00	0,0	0,0	0,0	0,0	
GPN brez načrtovanega poseka	4,77	32,7	197,7	230,4	0,56	2,80	3,36					
Varovalni gozdovi	0,00	0,0	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00	0,0	0,0	0,0	0,0	
Skupaj vsi gozdovi	79,91	103,2	156,8	260,0	2,79	3,25	6,04	23,1	21,3	22,0	94,6	
Gozdovi lokalnih skupnosti												
Večnamenski gozdovi	5,12	58,2	156,1	214,3	1,75	3,92	5,67	20,8	12,1	14,5	54,7	
GPN z načrtovanim posekom	0,00	0,0	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00	0,0	0,0	0,0	0,0	
GPN brez načrtovanega poseka	0,00	0,0	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00					
Varovalni gozdovi	0,00	0,0	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00	0,0	0,0	0,0	0,0	
Skupaj vsi gozdovi	5,12	58,2	156,1	214,3	1,75	3,92	5,68	20,8	12,1	14,5	54,6	

GGE Preserje-Rakitna leži na južnem delu GGO Ljubljana. Večina GGE se razprostira na hribovitem predelu Krimsko - Rakitniške planote, le na skrajnem severu sega na Ljubljansko barje.

Skupna površina GGE Preserje-Rakitna je 6.240,6 ha. Površina vseh gozdov v GGE je 4.533,3 ha. Gozdnatost je 72,6 %.

Prevladujejo zasebni gozdovi z 98,1 %. V lasti države je 79,9 ha gozdov (1,8 %), ki so razpršeni po GGE. V lasti lokalne skupnosti je le 5,1 ha gozda.

Prevladuje kategorija Večnamenskih gozdov, ki se razprostirajo na 97,7 % površine gozdov GGE. V teh gozdovih je način gospodarjenja skupinsko postopen.

Kategorije Gozdov s posebnim namenom brez ukrepanja (gozdni rezervat) je 106,36 ha. Sestavljajo jih gozdovi gozdnega rezervata Mokrec, na strmih pobočjih soteske Iške z Zalo, v oddelkih 78D07A, 78D07B, 78D10B in 78D12. Ti nekdanji varovalni gozdovi so razglašeni z Uredbo o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom (Ur. l. RS, št. 88/05 in spremem.) in vključeni v gozdni rezervat Mokrec.

V gozdnogospodarski enoti je izločenih šest rastiščno gojitvenih razredov (RGR). Znotraj večnamenskih gozdov so: Podgorsko bukovje 11012 (231,70 ha), Dinarski jelovo - bukovi gozdovi (*omph.*, *clem.*, *hacq.*) 13112 (3.356,90 ha), Spremenjeni dinarski jelovo - bukovi gozdovi (*omph.*, *clem.*, *hacq.*) 13113 (239,70 ha), Dinarski jelovo - bukovi gozdovi (*mer.*, *den.*, *til.*, *na*) 13212 (363,58 ha), Toploljubno bukovje 14112 (235,02 ha) in RGR Gozdni rezervati 60000 (106,36 ha).

Povprečna lesna zaloga je 306,6 m³/ha in se je v zadnjem desetletju povečala za 15,0 m³/ha. Delež iglavcev se je v lesni zalogi zmanjšal za 3,9 % na 52,1 %, listavcev pa povečal iz 44 % na 47,9.

Med drevesnimi vrstami imata največji delež jelka 30,9 % in bukev 34,3 %. Delež smreke se je zmanjšal za 3,5 % in znaša 19,7 %. Druge skupine drevesnih vrst imajo precej nižje deleže v lesni zalogi: bori 1,3 %, hrasti 1,9 % (graden), plemeniti listavci 5,4 % (največ gorski javor 4,80 %, lipa 0,52 % in drugi plemeniti listavci manj kot 0,1%), drugi trdi listavci 6,4 % (največ črni gaber 2,73 % in beli gaber 2,09 %, cer 0,91 %, mokovec 0,30 %, mali jesen 0,38 %). Manj kot 1 % v lesni zalogi imajo macesen, črni bor, tisa, plemeniti listavci (veliki jesen, gorski brest, češnja), trdi listavci (divji kostanj, maklen), mehki listavci (trepetlika, črna jelša, topoli).

Prevladujejo gozdovi v razvojni fazi debeljaka, ki so evidentirani na polovici površine gozda (50,1 %). V drugi polovici površine gozda je razvojna faza sestojev v obnovi evidentirana na 27,9 % površine in razvojna faza drogovnjakov na 19,7 % gozdne površine. Razvojna faza mladovja je evidentirana na 2,3 % površine gozdov. Z vidika trajnosti donosov lesa ostaja premajhen delež razvojne faze mladovij in drogovnjakov, preveč je debeljakov. Z modelnim deležem je najbolj uravnotežen delež sestojev v obnovi.

Skupni tekoči letni prirastek v GGE Preserje-Rakitna je v večnamenskih gozdovih 7,02 m³/ha. Prirastek iglavcev predstavlja 58,0 % tega prirastka, prirastek listavcev 42,0 %.

V skladu s predpisi so v GGE ovrednotene ekološke funkcije, socialne funkcije ter proizvodne funkcije. Med ekološkimi funkcijami zavzema največji delež prve stopnje poudarjenosti funkcija ohranjanja biotske raznovrstnosti (24,0 % gozdnega prostora), med socialnimi funkcijami turistična funkcija (10,4 % gozdnega prostora) in med proizvodnimi funkcijami lesnoproizvodna funkcija (94,55 % gozdnega prostora).

Po Uredbi o posebnih varstvenih območjih sta v GGE dve območji Natura 2000, ki imata status posebnega ohranitvenega območja POO (SAC) (SI3000271 Ljubljansko barje in SI3000256 Krimsko hribovje – Menišija) in eno območje, ki ima status posebnega območja varstva PVO (SPA), ki je bilo opredeljeno na podlagi direktive o pticah (SI5000014 Ljubljansko barje).

V enoti so tudi tri ekološko pomembna območja (EPO). To so: Krimsko hribovje - Menišija (koda 31200), Ljubljansko barje (koda 31400) in Osrednje območje življenjskega prostora velikih zveri (koda 80000).

Tako območja Natura 2000, kot EPO pokrivajo ves gozdni prostor GGE.

Načrtovani ukrepi

Za naslednje ureditveno obdobje 2023 - 2032 načrtujemo najvišji možni posek v višini 324.776 m³. To je 23,4 % skupne lesne zaloge ali 102,0 % prirastka. Iglavci bodo predstavljali 52,5 % možnega poseka, listavci pa 47,5 %.

Največji delež glede na vrsto poseka bodo predstavljale pomladitvene sečnje in sicer 61,2 %. Na drugem mestu bodo redčenja s 36,5 %. Delež sanitarnih sečenj predstavlja 2,3 % možnega poseka.

V prihodnjem desetletju (2023 - 2032) načrtujemo s ponovitvami 340,84 ha gojitvenih del.

Ukrep priprava sestoja se načrtuje v vseh RGR na površini 47,39 ha.

Najobsežnejši bosta nega gošče (74,49 ha) in nega letvenjaka (74,62 ha).

V okviru vzdrževanja travinj in vzdrževanje pašnikov in travnikov v gozdu so razpršeno po odsekih k.o. Kamnik in k.o. Rakitna na površini 6,6 ha načrtovana dela vzdrževanje pasišč v gozdu in spravilo sena z odvozom.

Za varstvo pred velikim smrekovim lubadarjem je postavljena ena stalna kontrolna past.

UVOD

Gozdnogospodarski načrt gozdnogospodarske enote Preserje-Rakitna z veljavnostjo za obdobje 2023 - 2032 je tretji načrt gozdnogospodarske enote, ki je bila na novo opredeljena v Gozdnogospodarskem načrtu gozdnogospodarskega območja Ljubljana (2001 – 2010). Ta je predvideval nastanek nove gozdnogospodarske enote z združitvijo nekdanjih gozdnogospodarskih enot Preserje in Rakitna. Za posamezna območja nekdanjih gozdnogospodarskih enot predstavlja ta načrt šesto obnovo osnovnih GGN.

S 1. 1. 2013 je začela veljati na območju gozdnogospodarske enote Preserje-Rakitna nova organizacijska struktura. Ta se je spremenila s Pravilnikom o organiziranosti in sistematizaciji delovnih mest v Zavodu za gozdove Slovenije, ki ga je svet tega zavoda sprejel na prvi izredni seji dne 20. 4. 2012. Gozdne površine na območju k.o. Jezero, ki so bile del revirja Ig, so po novem priključene revirju Preserje. Tako obsega gozdnogospodarska enota Preserje-Rakitna s 1. 1. 2013 le en revir - revir Preserje. Celotna gozdnogospodarska enota in revir, ki jo predstavlja, sta sedaj vključena v Krajevno enoto Vrhnika. Pred tem sta bila umeščena v okviru Krajevne enote Škofljica.

Pravna podlaga za izdelavo načrta sta Zakon o gozdovih (Ur. L. RS, št. 30/93 in spremem.) ter Pravilnik o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Ur. I. RS, št. 91/10 in spremem.). Načrt je izdelan v skladu s Priročnikom za izdelavo gozdnogospodarskih načrtov gozdnogospodarskih enot, 2012/2012, ter v skladu z Navodili za posodobitev obstoječih podatkov o funkcijah gozdov za potrebe obnove GGN GGO 2021-2030 (ZGS, Ljubljana 2021), po katerih se posodablja tudi podatke o funkcijah gozdov za potrebe obnove GGN gozdnogospodarskih enot.

Pri izdelavi gozdnogospodarskega načrta GGE Preserje-Rakitna smo na podlagi določil Zakona o ohranjanju narave (Ur. I. RS št. 96/2004 – UPB2) od Zavoda RS za varstvo narave, Območna enota Ljubljana, pridobili »Naravovarstvene smernice za gozdnogospodarski načrt GGE Preserje-Rakitna (2023-2032)«, ki so bile usklajene med Zavodom RS za varstvo narave, Območna enota Ljubljana in Zavodom za gozdove Slovenije, Območna enota Ljubljana in Krajevna enota Vrhnika).

Iz Naravovarstvenih smernic smo prevzeli zavarovana območja, naravne vrednote, ekološko pomembna območja, posebna varstvena območja (območja Natura 2000) in habitatne tipe. Pri obravnavi funkcij gozdov, ciljev, usmeritev in ukrepov ter še posebej v poglavju 6.2.2 Usmeritve za krepitev in uskladitev funkcij gozdov, smo upoštevali varstvene režime, varstvene usmeritve in priporočila za ohranjanje biotske raznovrstnosti izven varovanih območij.

Natura 2000

Pri načrtovanju gospodarjenja z gozdovi smo upoštevali varstvena območja **Natura 2000**, na podlagi Uredbe o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Ur. I. RS, št. 49/04 in spremem.). Določena so tri območja Natura 2000:

- SI5000014 Ljubljansko barje;
- SI3000256 Krimsko hribovje – Menišija;
- SI3000271 Ljubljansko barje.

Gozdnogospodarski načrt GGE Preserje-Rakitna predstavlja plan, neposredno potreben za varstvo teh območij Natura 2000.

EPO

Z Uredbo o ekološko pomembnih območjih (Uradni list RS, št. 48/04) so določena tri **ekološko pomembna območja**:

- 31200 Krimsko hribovje – Menišija;
- 31400 Ljubljansko barje;
- 80000 Osrednje območje življenjskega prostora velikih zveri.

Pri načrtovanju gospodarjenja z gozdovi smo upoštevali še naslednje pravne predpise:

- Resolucija o nacionalnem gozdnem programu, Ur.l. RS, št. 111/2007;
- Zakon o gozdovih (ZG) (Ur. l. RS, št. 30/93 in sprem.);
- Pravilnik o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Ur.l. RS, št. 91/2010 in sprem.);
- Pravilnik o gozdnih prometnicah (Ur.l. RS, št. 4/2009);
- Priročnik za izdelavo gozdnogospodarskih načrtov gozdnogospodarskih enot (ZGS, 2008);
- Interna navodila za izdelavo gozdnogospodarskih načrtov in določitev funkcij gozdov (ZGS, 1998);
- Uredba o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom (Ur. l. RS, št. 88/05 in spremem.) in Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom (Ur. l. RS, št. 56/07 in spremem.);
- Pravilnik o varstvu gozdov (Ur. l. RS, št. 114/2009 in spremem.);
- Uredba o pristojbini za vzdrževanje gozdnih cest (Ur. l. RS, št. 38/94 in spremem.);
- Pravilnik o izvajanju sečnje, ravnanju s sečnimi ostanki, spravi in zlaganju gozdnih lesnih sortimentov (Ur. l. RS, št. 55/94 in spremem.);
- Pravilnik o financiranju in sofinanciranju vlaganj v gozdove (Ur. l. RS, št. 71/04 in spremem.).

V gozdnogospodarskem načrtu obravnavamo vse gozdove ne glede na lastništvo. Gozdnogospodarski načrt obsega naslednje vsebinske celote: splošni opis GGE, opis funkcij gozdov, opis stanja gozdov, analizo preteklega gospodarjenja, načrtovane cilje, usmeritve in ukrepe, ekonomsko presojo ter usmeritve za gospodarjenje s posamičnim gozdnim drevjem. Po rastiščnogojitvenih razredih so opisani: stanje, cilji, usmeritve in ukrepi. Dodan je prostorski del.

V gozdnogospodarskem načrtu uporabljamo naslednje okrajšave:

ARSO – Agencija Republike Slovenije za okolje

CE – centralna enota

EPO – Ekološko pomembno območje

EŠD – evidenčna številka objektov kulturne dediščine

GGE – gozdnogospodarska enota

GGN – gozdnogospodarski načrt

GGO – gozdnogospodarsko območje

GPN – gozd s posebnim namenom

GZ – Gradbeni zakon

GR –Gozdni rezervat

ID – identifikacijska številka

k. o. – katastrska občina

KD – kulturna dediščina (uporabljeno v tabeli F1 – seznam funkcijskih enot)

KE – krajevna enota

KP – Krajinski park

LD – lovska družina

LUO – lovsko upravljavsko območje

LZ – lesna zaloga

MKGP – Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Natura 2000 – posebno varstveno območje (območje Natura 2000)

n.v. – nadmorska višina

NV – naravna vrednota (uporabljeno v tabeli F1 – seznam funkcijskih enot)

NVDP / NVLP - naravna vrednota državnega pomena / naravna vrednota lokalnega pomena

NR – naravni rezervat

OE – območna enota

POO – posebno ohranitveno območje

PR – prirastek

Pravilnik – Pravilnik o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo

PSR – proizvodna sposobnost rastišča

PVO – Posebno varstveno območja

RGR – rastiščnogojitveni razred

RS – Republika Slovenija

SAC – Special Areas of Conservation, posebno varstveno območje (območje Natura 2000, opredeljeno na podlagi evropske Direktive o habitatih (posebno ohranitveno območje, POO))

SiDG – Slovenski državni gozdovi d.o.o.

SKZG – Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov

SPA – Special Protected Area, posebno varstveno območje (območje Natura 2000, opredeljeno na podlagi evropske Direktive o pticah (posebno območje varstva, POV))

SVP – stalne vzorčne ploskve

Ur.l. RS – Uradni list Republike Slovenije

VG – varovalni gozdovi (uporabljeno v tabeli F1 – seznam funkcijskih enot)

VVO – vodovarstveno območje (uporabljeno v tabeli F1 – seznam funkcijskih enot)

ZGS – Zavod za gozdove Slovenije

ZOG – Zakon o gozdovih

ZON – Zakon o ohranjanju narave

ZRSVN – Zavod Republike Slovenije za varstvo narave

ZVKDS – Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije

ZRSVN – Zavod RS za varstvo narave

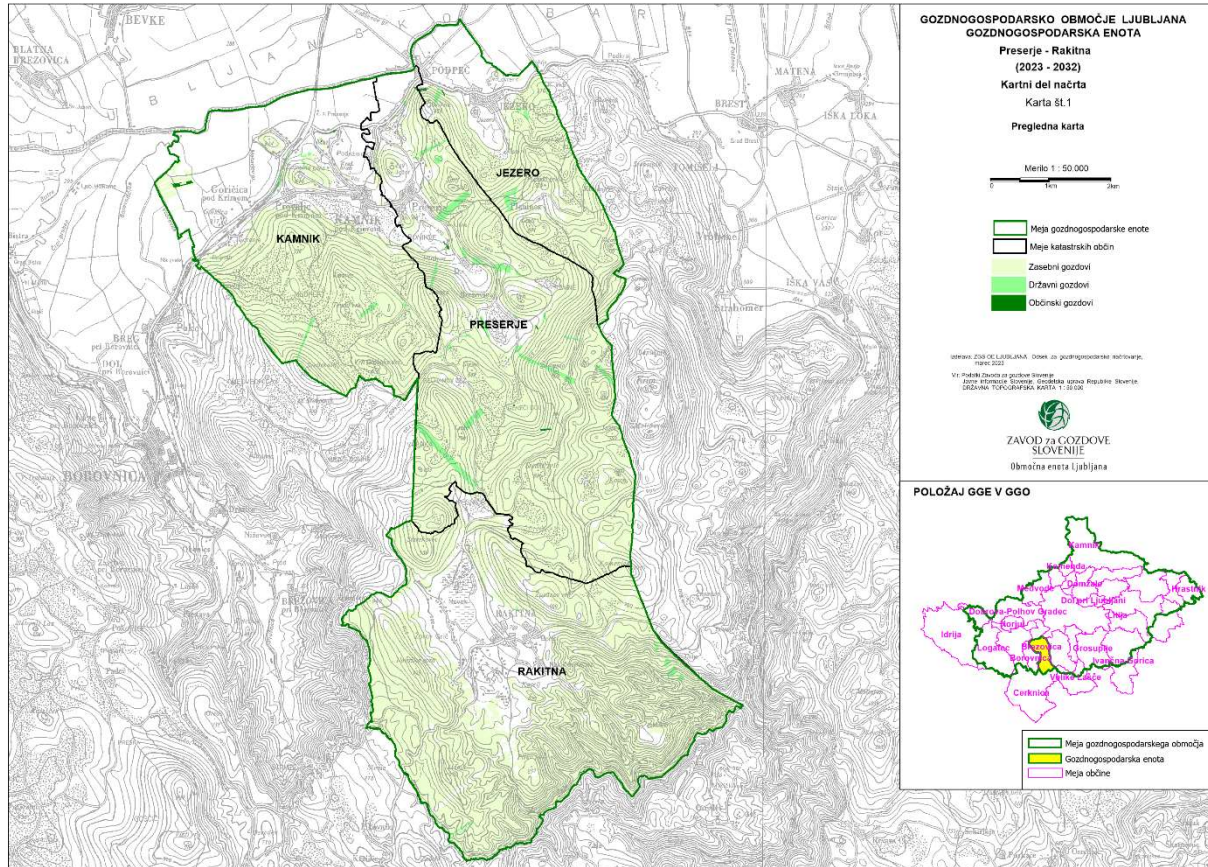
ZV-1 – Zakon o vodah

€ – euro

1 Splošni opis gozdnogospodarske enote

1.1 Opis naravnih razmer

1.1.1 Lega

Karta 1: Lega gozdnogospodarske enote

Preglednica 1/D-KO: Površina gozdov po katastrskih občinah ter lokalnih skupnostih

Občina	b	Katastrska občina	Pov. K.O. v GGE	Pov. gozda K.O. v GGE
Brezovica	A	Preseerje	1.949,59	1.639,70
Brezovica	B	Kamnik	1.496,12	838,56
Brezovica	D	Rakitna	2.105,77	1.592,45
Brezovica	C	Jezero	689,08	462,55
		Skupaj	6.240,56	4.533,26

GGE Preseerje-Rakitna leži na južnem delu GGO Ljubljana, kjer meji na GGO Postojna. Znotraj OE Ljubljana meji na pet GGE. Na severozahodni na GGE Vrhnika in severovzhodni na GGE Ljubljana. Meja s tema GGE poteka na negozdnem prostoru. Na celotnem zahodnem delu meji na gozdni prostor GGE Bistra – Borovnica in na vzhodnem delu na gozdni prostor GGE Ig. V skrajnem jugovzhodnem delu se stika z GGE Mokrec. Večina GGE se razprostira na hribovitem predelu Krimsko – Rakitniške planote, na skrajnem severu pa sega na Ljubljansko barje. V severnem delu se Presersko – Brezoviška dolina zarezuje v površje v smeri proti jugovzhodu. V tej smeri se postopoma dviga od 290 – do 500 m n. v.. V zgornjem (južnem delu) prehaja v Rakitniško planoto z

nadmorsko višino od 800 do 1000 m n.v.. Nad Rakitniško planoto se dvigajo posamezni kopasti vrhovi (Kamnica 1046 m n. v., Koren 1005 m n. v.).

Celotna površina GGE Preserje-Rakitna je 6.240,56 ha. Gozd pokriva katastrske občine (v nadaljevanju k.o.) Jezero (C), Rakitna (D), Kamnik (B) in Preserje (A).

Meja GGE Preserje-Rakitna poteka na severu po reki Ljubljanici. Na sotočju Borovniščice in Ljubljanice zavije meja na zahodno mejo GGE proti jugu in jugovzhodu. Meja poteka po grebenih nad naseljem Pako, preko Prevejka (528 m n. v.) in Srebotnika (785 m n. v.) do ceste Breg - Borovnica. Tu ostro zavije proti jugu, mimo Gabrovega vrha in pod vrhom Smrekovca do Rakitniške kotline. Nato poteka v smeri proti jugozahodu do roba soteske, ki se strmo spušča v Borovniško dolino. Po njem se nadaljuje do grabna potoka Rovščica, kjer zavije proti jugovzhodu. Meja GGE se nato vije ob vznožju Avšnika in se spusti v Rakiški graben po katerem poteka južna meja GGE. Nadaljuje se po toku potoka Zala do Vrbice, kjer se ta izliva v Iško. Pri Vrbici meja ostro zavije proti severozahodu in poteka do vrha Kamenica. Meja GGE še naprej poteka proti severu po pobočjih hribov Strmec (833 m n. v.), Kostanjev grič (636 m n. v.) in čez vrh Ovčjega griča (455 m n. v.). Pri Virju se spusti na Ljubljansko barje ter se nadaljuje v smeri proti severozahodu do reke Ljubljanice.

GGE Preserje-Rakitna upravno v celoti spada v občino Brezovica.

Pregledna karta v merilu 1 : 50.000 je prikazana v kartnem delu gozdnogospodarskega načrta (Karta št.1: Pregledna karta)

1.1.2 Relief

Za GGE je značilen kraški tip površja. Dolomitno kraško površje se prepleta z apneniškim kraškim površjem.

V GGE Preserje-Rakitna je sedem značilnih geografskih enot:

- majhen del Ljubljanskega barja z osamelcema Šivčev grič in Goričica;
- Presersko – Brezoviška dolina v severnem delu GGE ter kotlina okoli Podpeškega jezera;
- hriboviti svet vzhodno in zahodno od Presersko – Brezoviške doline;
- hriboviti svet v osrednjem delu GGE;
- Rakitniška kotlina;
- srednje strma do strma pobočja z neizrazitimi vrhovi na obrobju Rakitniške kotline;
- tesen potoka Zale in grape njenih levih pritokov.

Najnižja točka je na severnem delu GGE, na območju Ljubljanskega barja, z nadmorsko višino 288 m n. v.. Najvišja nadmorska višina je na južnem delu GGE, na območju Rakitniške kotline, na robu katere je najvišji vrh Kamnica (1050 m n.v.).

Presersko – Brezoviška dolina se v severnem delu GGE položno dviga od 290 do 500 m n.v., v smeri proti jugovzhodu.

Hriboviti svet vzhodno in zahodno od Presersko – Brezoviške doline obsega grebene in vrhove, ki se dvigajo nad dolino. Med grebeni in vrhovi so široke kraške doline. Zahodno od Presersko - Brezoviške doline se dvigajo vrhovi Štanga (639 m n. v.), Tisovec (619 m n. v.), Temni vrh (633 m n. v.), Zavode (651 m n. v.) Srebotnik (785 m n. v.). Med vrhovi ležita kraški dolini Orešje in Globoka dolina.

Vzhodno od Presersko - Brezoviške doline so najbolj izraziti vrhovi Sv. Ana (484 m n. v.), Špilj (525 m n. v.), Hrastje (543 m n. v.), Lisec (673 m n. v.) in Kostanjev grič (640 m n. v.).

V hribovitem osrednjem delu GGE se dvigajo vrhovi Lopata (811 m n. v.), Gnojevec (983 m n. v.), Jazbec (978 m n. v.), Koren (1005 m n. v.). Med njimi so kraške doline Geneč dol, Zasleme, Dolga dolina, Lepa dolina in Mrzla dolina.

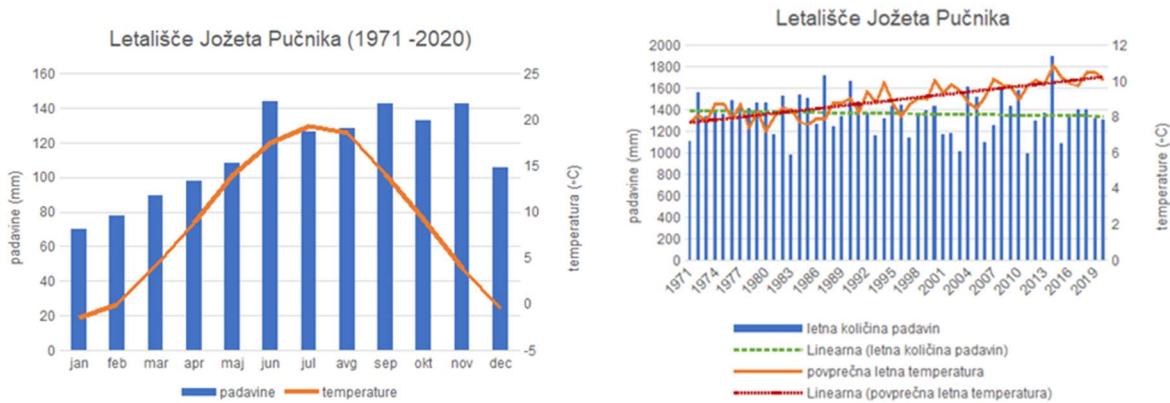

Rakitniška kotlina je plitva kotlina na nadmorski višini 800 m n. v.. Nastala je z ugrezanjem nekdanjega ravnika. Obrobje Rakitniške kotline predstavljajo srednje strma do strma pobočja, ki se končujejo z neizrazitimi vrhovi: Novaška gora – Šop, Krimček, Smrekovec, Županov vrh, Avšnik in Kamnica. Med temi vrhovi je višji od 1000 m n. v. le vrh Kamnica (1050 m n. v.).

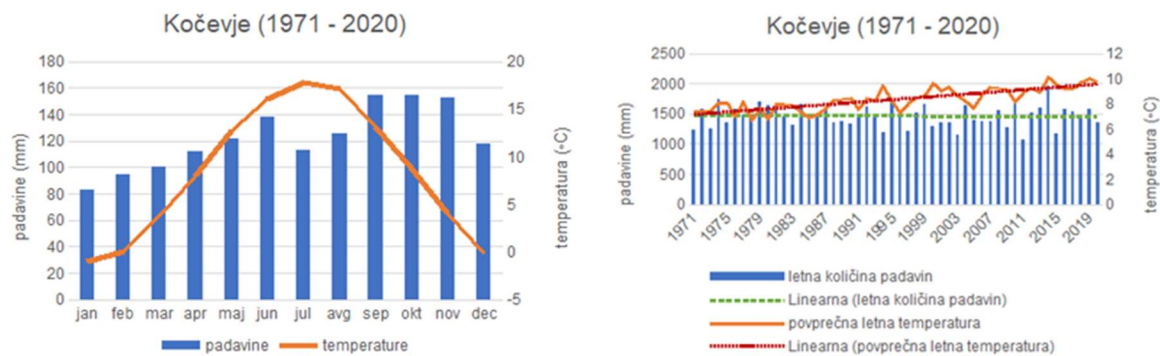
Tesen Zale in izredno globoke grape njenih levih pritokov večkrat prekinjajo navpični skalni odstavki. Tako se skoraj vodoravni grebeni naenkrat odrezano spustijo v dolino. Najnižja točka spodnjega dela območja je na nadmorski višini 420 m n. v., pri izlivu Zale v Iško.

1.1.3 Podnebne značilnosti

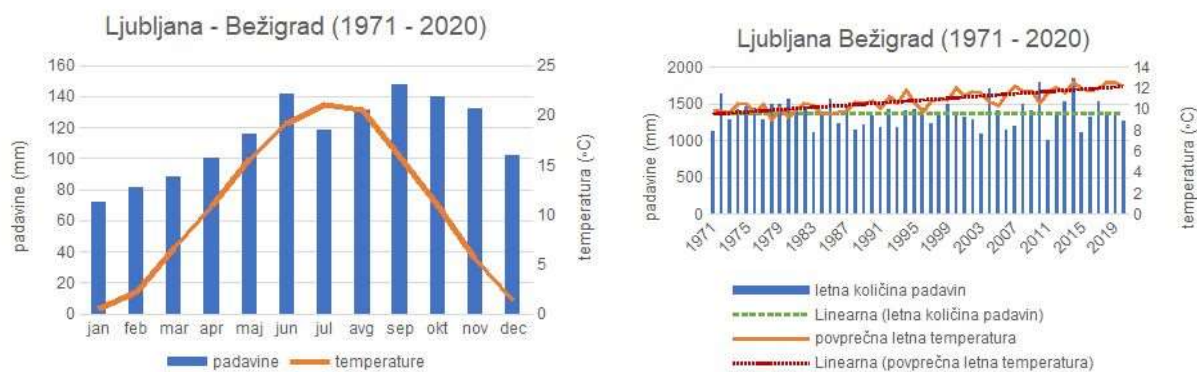
Za GGE je značilno zmerno celinsko podnebje. Za vzhodni del GGE je značilno zmerno celinsko podnebje osrednje Slovenije. Zahodni in južni pas GGE je na vplivnem območju zmerno celinskega podnebja zahodne in južne Slovenije. Na grafikonih so prikazani podatki meritev reprezentativnih meteoroloških postaj znotraj posameznega podnebnega tipa, v obdobju od leta 1971 do 2020: letne količine padavin, povprečne letne temperature, povprečne mesečne količine padavin in povprečne mesečne temperature.

Slika 1: Zmerno celinsko podnebje osrednje Slovenije – spremembe temperature in padavin v obdobju 1971-2020 na meteorološki postaji letališča Jožeta Pučnika [Gradivo za pripravo poglavij v območnih načrtih 2021-2030..., ZGS).

Slika 2: Zmerno celinsko podnebje osrednje Slovenije – spremembe temperature in padavin v obdobju 1971-2020 na meteorološki postaji Kočevje [Gradivo za pripravo poglavij v območnih načrtih 2021-2030..., ZGS).

Slika 3: Spremembe temperature in padavin v obdobju 1971-2020 na meteorološki postaji Ljubljana – Bežigrad [Gradivo za pripravo poglavij v območnih načrtih 2021-2030..., ZGS].

Pomemben vpliv na podnebje ima nadmorska višina. Povprečna letna temperaturo nižjih predelov je $9,5^{\circ}\text{C}$, višjih pa 7°C . V zimskih mesecih so razlike manjše, zaradi toplotnega obrata v Ljubljanski kotlini. Ob dotoku hladnega zraka se zračne mase v Ljubljanski kotlini ustalijo in še nadalje ohladijo. Temperaturni maksimumi so v mesecu juniju, minimumi v mesecu januarju.

Povprečna letna količina padavin višjih predelov GGE Preserje-Rakitna je 1700 mm. V nižjih predelih se zmanjša na 1500 mm.

Razpored padavin ima dva maksimuma: pomladanskega, ki je manj izrazit in jesenskega, ki je močno poudarjen. Najmanj padavin pade v zimskih mesecih.

Podnebnem tipu GGE sta najbližji meteorološki postaji Ljubljana – Bežigrad in Kočevje. Povprečna letna temperatura v obdobju 1971 in 1980 je bila v Ljubljani med $9,0$ in $10,5^{\circ}\text{C}$, v Kočevju med $6,7$ in $8,1^{\circ}\text{C}$. V letih 2012 do 2021 pa se je povprečna letna temperatura v Ljubljani zvišala na vrednosti med $11,5$ in $12,6^{\circ}\text{C}$ in v Kočevju med $8,9$ in $10,1^{\circ}\text{C}$. Na spremenjene podnebne razmere kažejo poleg naraščanja povprečnih letnih temperatur tudi letna količina padavin. Ta se skozi desetletja zmanjšuje. V obdobju od 1971 do 1980 je v Ljubljani v povprečju letno padlo 1.420 mm padavin, v Kočevju 1.500 mm. V obdobju 2011 do 2021 pa 1.375 mm v Ljubljani in v Kočevju 1.469 mm.

Spremenjene klimatske razmere vplivajo tudi na rast in razvoj gozdov. Slabšajo se razmere za posamezne drevesne vrste (npr. smreko). Spreminjajo se pogoji za rast in razvoj rastlinskih in živalskih vrst, gliv in tudi samih habitatov, predvsem tistih, ki so vezani na vodo.

Pogosteje prihaja tudi do pojava ekstremnih klimatskih dogodkov oziroma ujm. Za omelitev le teh, je potrebno aktualne vremenske spremembe spremljati in se nanje dejavno prilagajati.

1.1.4 Hidrološke razmere

Na severu GGE Preserje-Rakitna meji na reko Ljubljanico.

V severnem in osrednjem delu je tipična kraška pokrajina na apnenčasti kameninski podlagi, večinoma brez tekočih voda. Izviri in potoki so v severnem delu GGE, na stiku kraškega masiva in Ljubljanskega barja ter na območju Presersko Brezoviške doline. Edini večji stalni vodotok je Kamniški potok. Ta izvira pod Kamnik pod Krimom in se izliva v reko Ljubljanico. Majhen, večinoma stalen vodotok, je Mlinski potok, ki se izliva v Podpeško jezero.

Hidrografska mreža je dobro razvita v južnem delu GGE Preserje-Rakitna, v k.o. Rakitna, kjer prevladuje dolomitna kameninska podlaga. Na območju Rakitniške kotline je mnogo izvirov in manjših potokov. Večji potok je le Rakiški potok.

Na skrajnem severozahodnem delu kotline, se ti potoki zlivajo in tam poniknejo na dobro propustni apnenčasti podlagi. Na dan pridejo v Podpeškem jezeru. Na območju Rakitne je turistično znano umetno jezero. Največji vodotok v južnem delu GGE je potok Zala, s številnimi levimi pritoki v globokih neprehodnih grapah. V smeri proti izlivu Zale v Iško se vrstijo potoki Žetovec, Mala Zala, Greželj potok, Mala voda in Tracan (Jepark).

Posebej zanimivo je obrobje Barja, kjer se stikajo barjanska in nebarjanska tla. V bližini Barja je najmanjše kraško polje v Sloveniji. Navadno je poplavljeno ob pomladanskih in jesenskih deževjih. Posebna zanimivost tega kraškega polja je, da na njem izvirajo in ponikajo vode, ki prihajajo po dolini iz ponorov na Rakitni.

1.1.5 Matična podlaga in tla

Matična podlaga

Na območju GGE Preserje-Rakitna sestavljajo matično podlago triadni dolomiti in jurski apnenci.

V severnem in osrednjem delu GGE prevladujejo jurski apnenci.

Triadni dolomiti sestavljajo kameninsko podlago Presersko - Brezoviške doline in ozkega pasu zahodno od nje. Ta pas dolomitne kameninske podlage se nadaljuje v srednji del osrednjega dela GGE, ob cesti Preserje-Rakitna, s težiščem na vzhodni strani.

V južnem delu GGE, na območju k.o. Rakitna, prevladujejo dolomitne kamenine. Jurski apnenci so le na skrajnem severozahodnem delu na območju hriba Smrekovec in na delu Rakitniške kotline pod njim. Dolomitne kamenine imajo velik delež kalcijevega karbonata in so zato kraški pojavi dobro nakazani. Čiste, skrajno revne dolomitne kamenine pridejo na površje v strmih pobočjih globokih grap, po katerih tečejo pritoki Zale.

Med dolomitnimi plastmi so ponekod plasti peščenjakov in skrilavcev, ki so kemično nevtralni do slabo kisli.

Tla

V gričevnatem in delno že v predgorskem pasu, na blagih nagibih apnene podlage, so tla izprana, globoka, malo skeletna, sveža. Imajo veliko produkcijsko sposobnost. Iz nanosov prsti so se pri podobnih klimatskih razmerah ob vznožju pobočij, na dnu vrtač in jarkov, razvila globoka izprana pokarbonatna tla. So malo humozna, sveža, z labilno strukturo in veliko produkcijsko kapaciteto.

V submontanskem pasu so se na dolomitu in apnencu, pri srednjih nagibih, razvila rjava gozdna tla, ki so več ali manj globoka, z malo razvitim humoznim slojem stabilne strukture.

V zgornjem delu submontanskega pasu, na pretežno dolomitni podlagi, na južnih legah in blagih nagibih, so se razvila plitva do srednje globoka izprana rjava tla spreminjajoče se globine.

V montanskem pasu, na strmejših nagibih izrazito severnih leg, kjer so izrazito vlažne podnebne razmere, so se razvila močno humozna skeletoidna tla. So rahla, sveža in imajo različno globino.

Na blago nagnjenih terenih, na vseh ekspozicijah, predvsem na južnih, so globoka rjava izprana tla, z malo skeleta.

Na strmih pobočjih prevladujejo braunizirane rendzine na prehodu v rjava tla.

V k.o. Rakitna se je na dolomitnih pobočjih, z velikimi strminami in drobljivimi kameninami, razvila plitva žepasta dolomitna rendzina. Zaradi zmanjševanja nagiba in z ublažitvijo temperaturnih ekstremov začne rendzina prehajati v rjava tla. Na manj strmih južnih pobočjih so bolj razvita rjava karbonatna tla.

Na osojnih dolomitnih pobočjih spadajo tla v talni tip plitve prhninaste rendzine.

Na višje ležečih, manj strmih predelih k.o. Rakitna, kjer so tla bolj karbonatna, prevladujejo močno humozna rjava tla. Na ravnem in rahlo nagnjenem terenu z apnenčevo podlago ali močno apneno dolomitno podlago najpogosteje nastopajo rjava tla, ki prehajajo v rahlo konkavnih predelih v rjava izprana tla.

1.1.6 Krajinski tipi, gozdnatost

Celotna površina GGE Preserje-Rakitna je 6.240,56 ha. Površina gozdnega prostora je 4.611,31 ha. Poleg gozda zajema tudi negozdna zemljišča, ki so z gozdom funkcionalno povezana in skupaj z njim zagotavljajo uresničevanje funkcij gozdov. To so nenaseljene senožeti, lazi in površine naravnih ekosistemov (močvirja, naravna travinja in skalovja). Teh površin je v GGE 31,1 ha (% površine GGE). Zaraščajočih površin je 16,0 ha.

Gozdnatost v GGE Preserje-Rakitna je 72,6 %. Gozdovi zavzemajo površino 4.533,26 ha.

V GGE sta prisotna dva tipa krajin in sicer gozdnata krajina, ki se razprostira na 89,7 % celotne površine GGE (5.597,1 ha) in predstavlja 99,5 % vseh gozdov v GGE. Na preostalih 10,3 % površine GGE oz. 643,41 ha gozdne površine je prisotna kmetijska in primestna krajina. Prisotna je na območju Rakitniške kotline, Ljubljanskega barja, Presersko Brezoviške kotline in v okolici Podpeškega jezera. Gozdne površine v tej krajini zajemajo 24,17 ha, kar je le 0,5 % površine gozda.

Preglednica 2/D-TK: Tipi krajin v gozdnogospodarski enoti (vir: digitalizacija)

Tip krajine	Površina gozda (ha)	Celotna površina (ha)	Gozdnatost (%)	Delež gozda (%)
Gozdnata	4.509,14	5.597,14	80,56	99,47
Kmetijska in primestna	24,12	643,41	3,75	0,53
Skupaj	4.533,26	6.240,55	72,64	100

Preglednica 3/D-GP: Površina gozdnega prostora in struktura negozdnih površ

	Površina (ha)	Delež (%)
Površina gozdnogospodarske enote	6.240,55	100
Gozd	4.533,26	72,64
Ostala gozdna zemljišča		
- daljnovodi	20,69	0,33
Gozdni prostor	4.611,31	73,89
- senožeti in lazi (ekstenzivna paša)	30,90	0,50
- zaraščajoče površine	15,97	0,26
- infrastrukturni objekti	10,38	0,17
- drugo (vodotoki..)	0,18	0,00
Negozdni prostor	1.629,24	26,11

Opomba: Površine so ugotovljene z digitalizacijo kartnih prikazov

Karta 2: Krajinski tipi

1.1.7 Vegetacijski oris gozdnogospodarske enote

Preglednica 4/D-GZ: Površina in delež gozdnih rastiščnih tipov v gozdnogospodarski enoti po skupinah rastišč

Šifra	Skupina gozdnih rastišč / rastiščni tip	Površina (ha)	Delež (%)
23	gradnova-belogabrovja na karbonatnih in mešanih kamninah	59,58	1,3
541	Preddinarsko-dinarsko gradnovo belogabrovje	59,58	1,3
25	podgorska bukovja na karbonatnih in mešanih kamninah	241,27	5,3
551	Preddinarsko-dinarsko podgorsko bukovje	241,27	5,3
29	jelova-bukovja	3.573,61	78,9
641	Dinarsko jelovo bukovje	3.573,61	78,9
30	javorovja, velikojesenovja in lipovja	1,78	0,0
761	Javorovje s praprotmi	1,78	0,0
31	toploljubna bukovja	329,27	7,3
591	Preddinarsko-dinarsko toploljubno bukovje	329,27	7,3
32	gozdovi in grmišča toploljubnih listavcev	208,09	4,6
562	Preddinarsko-dinarsko hrastovo črnogabrovje	208,09	4,6

36	jelovja in smrekovja na silikatnih kamninah	119,66	2,6
771	<i>Jelovje s praprotni</i>	119,66	2,6
	Skupaj	4.533,26	100,0

GGE Preserje-Rakitna leži v Dinarskem fitogeografskem območju, ki sega na severu do Ljubljanskega barja. Prevladuje jelova-bukovja skupina gozdnih rastišč. Kar 78,9 % površine gozdov, spada v gozdni rastiščni tip (GRT) Dinarsko jelovo bukovje. Sledi GRT Predinarsko - dinarsko toploljubno bukovje s 7,3 %. Površinski deleži drugih GRT so manjši. Predstavljajo 1,3 do 5,3 % površine gozdov. Na manj kot procentu površine gozdov se razprostirajo gozdovi GRT Javorovja s praprotni.

V GGE je gozdni habitatni tip Natura 2000 (Priloge, poglavje 13.) Ilirski bukovi gozdovi (91K0), prisoten na 59,6 % površine gozdnega prostora GGE. V območju gozdov je prisoten tudi habitatni tip Jame, ki niso odprte za javnost (8310). Ta je prisoten na celotnem območju Natura 2000 Krmsko hribovje – Menišija (SI3000256) in v zahodnem in jugozahodnem delu GGE. Habitatni tip Bazična nizka barja (7230), čigar manjši ostanek se nahaja v oddelku 78D25, se prav tako nahaja v območju Natura 2000 Krmsko hribovje – Menišija (SI3000256)

Dinarsko jelovo bukovje

Zaradi ekoloških razlik GRT prikazujemo po posameznih podrobnejših rastiščnih tipih. Največji so trije in sicer Dinarsko jelovo bukovje s srobotom, Dinarsko jelovo bukovje s pomladansko torilnico in Dinarsko jelovo bukovje s trpežnim golščem.

Dinarsko jelovo bukovje s pomladansko torilnico

Je osnovna združba gorskega pasu. Svoj optimalni razvoj doseže v višinskem pasu nad 750 m. Zavzema vse ekspozicije na blago do zmerno nagnjenih pobočjih in širokih jarkih, predvsem južne. Prevladuje na rahlo nagnjenih pobočjih v osrednjem delu GGE in na območju k.o. Rakitna; na zahodnih in jugozahodnih pobočjih Novaške gore in Avšnika ter na severnih pobočjih Smrekovca in Županovega vrha. Na jurskih apnencih so se razvila globoka izprana rjava tla.

Najpomembnejše značilnice so:

- Drevesna plast: jelka (*Abies alba*), bukev (*Fagus sylvatica*).
- Zeliščna plast: spomladanska torilnica (*Omphalodes verna*), trlistna konopnica (*Cardamine trifolia*), velecvetni čober (*Calamintha grandiflora*), deveterolistna mlaja (*Dentaria enneaphyllos*), ženikelj (*Sanicula europaea*), gozdni šaš (*Carex sylvatica*), kolesnik (*Euphorbia amygdaloides*), zajčja detelja (*Oxalis acetosella*).

PSR GRT je 8,2 m³/ha/leto.

Dinarsko jelovo bukovje s trpežnim golščem

Zavzema strme in skalovite predele v gorskem pasu, delno tudi v predgorskem pasu. Razprostira se predvsem na južnih legah, v pasu nad 800 m, delno tudi na hladnejših legah. Pojavlja se predvsem v osrednjem delu GGE in v jugozahodnem delu k.o. Rakitna, na strmih pobočjih Novaške gore ter Avšnika.

Matično podlago tvorijo triadni apnenci in dolomiti. Zaradi strmih pobočij in pobočnega grušča nastajajo rendzine, ki mestoma prehajajo v rjava tla.

Najpomembnejše značilnice so:

- Drevesna plast: Poleg jelke (*Abies alba*) in bukve (*Fagus sylvatica*), ki spadata v osnovno kombinacijo, sta med drugimi drevesnimi vrstami pomembni še smreka (*Picea abies*) in gorski javor (*Acer pseudoplatanus*).
- Zeliščna plast: bradavičasta trdoleska (*Euonymus verrucosa*), trpežni golšec (*Mercurialis perennis*), ciklama (*Cyclamen purpurascens*).

PSR GRT je 6,9 m³/ha/leto.

Dinarsko jelovo bukovje s srobotom

Razprostira se v severnem delu GGE, v gričevnatem in delno že v predgorskem pasu, v nižjih nadmorskih višinah (300 do 600 m). Pojavlja se pretežno na blažjih pobočjih z nagibi do 30°. Prevladuje na območju k.o. Kamnik in Jezero. Razprostira se še južno od Gornje Brezovice; na severovzhodnih pobočjih Slemenca in spodnjem delu severozahodnega pobočja Lopate. V osrednjem delu GGE se nahaja na severovzhodnih in vzhodnih pobočjih Linta. Zaradi antropogenih vplivov v preteklosti (goloseki) se je razvil degradacijski stadij te združbe. Prevladujejo sekundarni gozdovi hrasta in belega gabra, z dobro razvitim grmovnim slojem. Ta degradacijski stadij se pojavlja na gozdnih površinah v bližini naselij Kamnik, Preserje in na zahodnih pobočjih hriba sv. Ana ter na grebenu, ki se vije jugovzhodno od tam.

Na dolomitni podlagi je na gozdnih površinah, ki so nastale z zaraščanjem travnikov, značilen sekundarni razvoj gozdne združbe *Abieti-Fagetum dinaricum clematidetosum*, z elementi gozdne združbe *Querco-Ostryetum*.

Na matični podlagi, ki jo tvorijo predvsem liadni apnenci, hitro preperevajo in nastajajo izprana rjava tla.

Najpomembnejše značilnice so:

- Drevesna plast: Poleg jelke (*Abies alba*) in bukve (*Fagus sylvatica*), ki spadata v osnovno kombinacijo, so med drugimi drevesnimi vrstami pomembne še graden (*Quercus petraea*), beli gaber (*Carpinus betulus*), maklen (*Acer campestre*).
- Zeliščna plast: navadni srobot (*Clematis vitalba*), kovačnik (*Lonicera caprifolium*), tintovje (*Ligustrum vulgare*), zimzelen (*Vinca minor*), zelenkasta riževka (*Oryzopsis virescens*), navadna regačica (*Aegopodium podagraria*).

PSR GRT je 7,8 m³/ha/leto.

Preddinarsko-dinarsko toploljubno bukovje

GRT Predinarsko-dinarsko toploljubno bukovje (*Ostryo-Fagetum*) je prisoten na dolomitnih strmih južnih pobočjih, z nadmorskimi višinami od 450 m do 950 m. Nahaja se v severnem in vzhodnem delu k.o. Rakitna: na južnih legah hribov Smrekovec in Županov vrh, na južnih legah strmih pobočij Rakiškega grabna, potoka Zala ter zgornjega toka potoka Jepak.

Na strmih dolomitnih pobočjih se je razvila plitva do srednje globoka rendzina.

Najpomembnejše značilnice so:

- Drevesna plast: bukev (*Fagus sylvatica*), črni gaber (*Ostrya carpinifolia*), mali jesen (*Fraxinus ornus*) in mokovec (*Sorbus aria*).
- Zeliščna plast: rdeča naglavka (*Cephalanthera rubra*), bela naglavka (*Cephalanthera alba*), dolgolistna naglavka (*Cephalanthera longifolia*), beli šaš (*Carex alba*), spomladanska resa (*Erica carnea*), žanjevec (*Chamaebuxus alpestris*), pisana šašuljica (*Calamagrostis varia*).

PSR GRT je 6,4 m³/ha/leto.

Preddinarsko-dinarsko podgorsko bukovje

Gozdovi GRT Predinarsko-dinarsko podgorsko bukovje se razprostirajo v podgorskem pasu v nadmorski višini 320 do 740 m. Zavzema vse ekspozicije. Prevladuje na hladnih severnih, severozahodnih in severovzhodnih legah. Pojavlja se na ne preveč strmih pobočjih in širših hrbitih hribov z nagibi 15 – 25 stopinj. Gozdno združbo *Hacquetio-fagetum* najdemo v okolici Gornje Brezovice, na severozahodnih pobočjih hriba Hrastje, na severovzhodnem pobočju hriba Štanga ter na skrajnem severozahodnem delu k.o. Kamnik.

Matično podlago sestavljajo apnenci zgornje in srednje triade ter retijski dolomit. Na apnencih so se razvila rjava srednje globoka tla, ki so na dolomitih nekoliko manj globoka.

Najpomembnejše značilnice so:

- Drevesna plast: Največji delež v drevesnem sloju ima bukev (*Fagus sylvatica*). Primešani so ji gorski javor (*Acer pseudoplatanus*) in graden (*Quercus petraea*), češnja (*Prunus avium*), beli gaber (*Carpinus betulus*) ter maklen (*Acer campestre*), na posebej toplih legah pa tudi črni gaber (*Ostrya carpinifolia*) in mali jesen (*Fraxinus ornus*).
- Zeliščna in grmovna plast: tevje (*Hacquetia epipactis*), smrdljivi regrad (*Aposeris foetida*), trobentica (*Primula vulgaris*), kopitnik (*Asarum europaeum*), deveterolistna konopnica (*Dentaria enneaphyllo*), sinjezeleni šaš (*Carex flacca*), gozdni šipek (*Rosa arvensis*), enovratni glog (*Crataegus monogyna*), navadna kalina (*Ligustrum vulgare*).

PSR GRT je 8,2 m³/ha/leto.

Preddinarsko- dinarsko hrastovo črnogabrovje

Gozdna rastišča gozdov in grmišč toploljubnih listavcev so na strmih in skalovitih, izrazito južnih legah apnenih in dolomitnih pobočij ter pečin. Na teh pobočjih je žepasto razvita dolomitna rendzina. Rastišča GRT so v jugovzhodnem delu K.O. Rakitna, na strmih južnih pobočjih potoka Zale in njenega pritoka Jepark.

Na teh pobočjih je žepasto razvita dolomitna rendzina.

Najpomembnejše značilnice so:

- Drevesna plast: Prevladujejo sestoji črnega gabra (*Ostrya carpinifolia*), puhastega hrasta (*Quercus pubescens*), malega jesena (*Fraxinus ornus*) in breka (*Sorbus torminalis*) ter mokovca (*Sorbus aria*) s posamično primesjo bukve (*Fagus sylvatica*) in cera (*Quercus ceris*). Od drugih drevesnih vrst sta prisotna rdeči bor (*Pinus sylvestris*) in črni bor (*Pinus nigra*).
- Zeliščna in grmovna plast: krvomočnica (*Geranium sanguineum*), ognjenec (*Peucedanum oreoselinum*), navadni vrednik (*Teucrium chameadris*), kokoševac (*Vincetoxicum hirundinaria*).

PSR GRT je 0,9 m³/ha/leto.

Jelovje s praprotni

GRT je razširjen v severnem in osrednjem delu GGE, ob vznožju večjih hribov in na dnu vrtač, v nadmorskih višinah od 300 m do največ 500 m. Prevladuje na hladnih legah z zmernimi nagibi od 20 – 25 stopinj. GRT najdemo v kraških dolinah Geneč dol in Zasleme, na spodnjih severovzhodnih pobočjih hribov Plat in Tisovec ter na vzhodnih pobočjih zahodno od Podpeškega jezera.

Ob vznožju pobočij, na dnu vrtač in jarkov, so razvita globoka izprana pokarbonatna tla.

Najpomembnejše značilnice so:

- Drevesna plast: Mešani sestoji jelke (*Abies alba*) in smreke (*Picea abies*). Jelki in smreki je primešana bukev (*Fagus sylvatica*).
- Zeliščna in grmovna plast: borerjeva glistovnica (*Dryopteris borreii*), bukovičica (*Dryopteris phegopteris*), bodičasta glistovnica (*Dryopteris spinulosa*), gorska glistovnica (*Dryopteris oreopteris*), širokolistna glistovnica (*Dryopteris dilatata*), rebrenjača (*Blechnum spicant*).

PSR GRT je 13,3 m³/ha/leto.

Preddinarsko-dinarsko gradnovo belogabrovje

Gozdna rastišča gradnova-belogabrovja na karbonatnih in mešanih kameninah so na strmih in skalovitih, izrazito južnih legah apnenih in dolomitnih pobočij ter pečin. Na teh pobočjih je žepasto razvita dolomitna rendzina. GRT je prisoten v jugovzhodnem delu K.O. Rakitna, na strmih južnih pobočjih potoka Zale in njenega pritoka Jepark.

Prevladujejo sestoji črnega gabra, puhastega hrasta, malega jesena in breka ter mokovca s posamično primesjo bukve in cera. Od drugih drevesnih vrst sta prisotna rdeči in črni bor. Med

rastlinskimi vrstami sestavljajo osnovno kombinacijo: krvomočnica (*Geranium sanguineum*), ognjenec (*P. oreoselinum*), navadni vrednik (*T. chameadris*), kokoševcevec (*C. vincetoxicum*).

PSR GRT je 6,7 m³/ha/leto.

Karta rastišč v merilu 1 : 25 000 je podana v kartnem delu načrta (Karta št. 3)

1.1.8 Živalski svet

Življenjsko okolje prostoživečih vrst živali v GGE Preserje-Rakitna določa pretežno gozdnato okolje, kjer prevladuje območje gozdnih kompleksov jelke in bukve v prepletu z redkimi kmetijskim površinami, predvsem pašniki, ki so v večji meri prepuščeni zaraščanju, samo v delu enote so nižinske kmetijske površine, le-te pa tudi zaznamujejo živalske vrste, ki tam živijo. Relief je tipično visoko kraško razčlenjen. Obsežni strnjeni gozdovi na kraškem terenu predstavljajo ustrezno življenjsko okolje za živalske vrste kot so od sesalcev: srna, navadni jelen, gams, divji prašič, lisica, jazbec, navadni polh, velike zveri (rjavi medved, volk, ris) in še mnoge druge prostoživeče živali. Od ptic so vse v nadaljevanju našteje tiste, ki so divjad, poleg njih pa še zavarovane in redke vrste (ujede, sove, žolne, ptice pevke ...).

Velika divjad - parkljari:

Srnjad (*Capreolus capreolus*) je srednje pogosta vrsta in je razpršeno prisotna v celi GGE. Ugodne pogoje ima na zaraščajočih površinah z dolgim gozdnim robom. Sicer z naraščanjem gozdnosti habitati vedno bolj ustrezajo jelenjadi, srnjadi pa manj, zato je številčno slabše zastopana v delu enote, kjer so strnjeni gozdovi, več jo je na severnem delu enote, ko se gozdnati del preliva v tipični nižinski svet Ljubljanskega Barja. Njen trend razvoja je padajoč, v zadnjem obdobju z izrazito nakazanim padcem gostote in številčnosti, kar je predvsem posledica naraščanja številčne prisotnosti plenilcev (šakal, volk, ris) in porasta številčnosti konkurenčnejše jelenjadi. Stanje njenega življenjskega okolja je ugodno.

Jelenjad (*Cervus elaphus*) je številčno pogosto prisotna v celi GGE in je razpršena v skupinah-tropih. Je del krimske, s tem pa tudi visokokraške populacije. Njen trend rasti je naraščajoč. V prihodnje pričakujemo, da bo populacija stagnirala na podlagi večjih načrtov odvzema. Populacija jelenjadi je v ugodnem stanju in ima ugodno okolje za svoj razvoj. Nekaj k temu prispevajo tudi ukrepi za izboljšanje prehrane in okolja divjadi.

Gams (*Rupicapra rupicapra*) živijo tu večinoma v strmih, prepadnih in težko prehodnem svetu kanjonov rek Iške in Zale. Okolje je za vrsto ugodno. Tu prevladujejo gozdovi v gozdnih rezervatih, z značilno pestrostjo gozdnih združb. Gostota gamsov je zmerna in stabilna. V prostoru se pojavljajo v skupinah.

Divji prašič (*Sus scrofa*) je vrsta, ki ima v GGE zmerno gostoto. Njegova številčnost izrazito niha, narašča zgolj vzporedno z gostejšimi leti gozdnega obroda, je pa ta rast počasnejša kot pri jelenjadi ter mnogo počasnejša, kot v drugih delih Slovenije. Škode niso velike, ker je v GGE malo kmetijskih površin. Na območje GGE prihajajo divji prašiči iz Notranjske in Kočevske, vse do Ljubljanskega Barja.

Zveri:

Velike zveri: Po strategiji upravljanja s populacijo rjavega medveda v Sloveniji GGE Preserje-Rakitna leži v osrednjem življenjskem območju prisotnosti rjavega medveda v Sloveniji, območje GGE pa je v svojem gozdnatem delu tudi del Nature 2000 zaradi velikih zveri kot klasifikacijskih vrst.

Rjavi medved (*Ursus arctos*) je stalno prisoten in tu tudi prezimuje v številnih brlogih. V zadnjih letih je njegova številčnost močnejše v porastu. V območjih, kjer je medved redno prisoten, se kažejo problemi sobivanja z njim v obliki škode na človekovem premoženju in pojavu medveda v naselju, tudi z napadi na človeka. Stalno se pojavljata še **volk** (*Canis lupus*) in **ris** (*Lynx lynx*), ki imata pomembno redukcijsko vlogo rastlinojede parkljaste divjadi.

Male zveri: Najpogostejša je **lisica** (*Vulpes vulpes*), ki je prisotna v celi GGE. V zadnjem času je v rahlem porastu. Številčna nihanja populacije nastopijo kot posledica obilice hrane ter posledično ugodnih pogojev za razmnoževanje na eni strani ter pojava bolezni (garje kot upor okolja) na drugi strani. V GGE sta najpogostejši kuni **zlatica** (*Martes martes*) in **belica** (*Martes foina*). Njun trend

razvoja je stabilen, gostota pa je zmerna. Iz družine kun so tu prisotni še **jazbec** (*Meles meles*), **dihur** (*Mustela putorius*), **hermelin** (*Mustela erminea*) in **mala podlasica** (*Mustela putorius*), zadnje tri vrste so zavarovane. Kune občasno povzročijo škodo na manjših domačih živalih, jazbec pa na poljščinah. V dolini Iške je v zadnjem desetletju redno opazovati prisotnost **vidre** (*Lutra lutra*). Na robu Ljubljanskega Barja je od leta 2017 dalje moč zaznati novega plenilca – **zlatega šakala** (*Canis aureus*). Stalno je prisotna tudi **divja mačka** (*Felis silvestris*), vendar zaradi skritega življenja ni natančnejših podatkov o populaciji.

Ptice:

Od lovnih vrst ptic v GGE najdemo **šojo** (*Garrulus glandarius*), **srako** (*Pica pica*), **sivo vrano** (*Corvus cornix*), **mlakarico** (*Anas platyrhynchos*) in **fazana** (*Phasianus colchicus*). **Poljske jerebice** (*Perdix perdix*) ni več zaznati.

Od gozdnih kur lahko srečamo samo še zelo redkega **gozdnega jereba** (*Tetrastes bonasia*). Ogrožajo ga predvsem sečnja starega gozda, nemir, ki ga vnaša človek (turizem, nabiralništvo), deloma pa tudi plenilci.

Med ujedami je najpogostejša **kanja** (*Buteo buteo*). Pogosta sta tudi **kragulj** (*Accipiter gentilis*) in **skobec** (*Accipiter nisus*). V neposredni bližini meje enote gnezdi **planinski orel** (*Aquila chrysaetos*), zato so njegovi preleti pogosti. Med sokoli se tu pojavljata **navadna postovka** (*Falco tinnunculus*) in **sokol selec** (*Falco peregrinus*, ki tudi redno gnezdi v dolini Iške. V barjanskem delu se občasno pojavlja **pepelasti lunj** (*Circus cyaneus*).

Najpogostejša sova je **lesna sova** (*Strix aluco*). Prisotni sta tudi **mala uharica** (*Asio otus*) in **kozača** (*Strix uralensis*), od sov so prisotne še vrste **veliki skovik** (*Otus scops*), **mali skovik** (*Glaucidium passerinum*) in **čuk** (*Athene noctua*).

Med golobi najdemo **grivarja** (*Columba palumbus*), **turško grlico** (*Streptopelia decaocto*) in **divjo grlico** (*Streptopelia turtur*).

Izmed ptic, ki se poleg že naštetih še pojavljajo v enoti, velja omeniti še sledeče vrste (vir: ornitološki atlas Slovenije): **sršenar** (*Pernis apivorus*), **škrjančar** (*Falco subbuteo*), **krokar** (*Corvus corax*), **siva žolna** (*Picus canus*), **zelena žolna** (*Pikus viridis*), **črna žolna** (*Dryocopus martius*), **mali detel** (*Dendrocopus minor*), **veliki detel** (*Dendrocopus major*), **siva čaplja** (*Ardea cinerea*), **mali ponirek** (*Tachybaptus ruficollis*), **veliki kormoran** (*Phalacrocorax carbo*) in **sloka** (*Scolopax rusticola*).

Glodalci:

Od glodalcev velja omeniti vrsto **navadni polh** (*Glis glis*). Njegov trend številčnosti je nihajoč, odvisen od let gozdnega obroda, v prostoru pa se pojavlja razpršeno. Pogosta vrsta v gozdnatem delu enote je **navadna veverica** (*Scirius vulgaris*). Kot redka vrsta se lahko na območju GGE, primarno na barjanskem delu, posamič pojavi tudi **poljski zajec** (*Lepus europaeus*). Kljub vsesplošni ogroženosti poljskega zajca je njegova gostota zmerna in se je številčna regresija ustavila. **Nutrija** ali **bobrovka** (*Myocastor coypus*) živi v vodi in na obvodnih področjih barjanskega dela enote, je tujerodna in invazivna vrsta.

1.2 Površina in lastništvo gozdov

Površino gozdov smo ugotovili s projekcijo posnetkov, dobljenih z metodami daljinskega zaznavanja na temeljne topografske načrte. Na tako dobljenih ortofotokartah (DOF) smo površino gozdov preverili na terenu.

Gozdovi v GGE Preserje- Rakitna se razprostirajo na površini 4.533,26 ha. Obsegajo območja štirih katastrskih občin na področju občine Brezovica (preglednica 1).

Lastniška struktura se glede na stanje v začetku prejšnjega ureditvenega obdobja ni bistveno spremenila. Delež zasebnih gozdov se je zmanjšal za 0,3 % površine gozdov GGE. Za enak delež se je povečal delež državnih gozdov. Najmočneje se je spremenil že tako majhen delež občinskih gozdov, ki pa se je povečal za 1,4 ha oz. 26,9 % v primerjavi s stanjem izpred 10 let.

Od začetka veljavnosti načrta GGE Preserje-Rakitna (veljavnost 2013 - 2022) je površina gozdov ostala skoraj nespremenjena. Zmanjšala se je le za 1,32 ha.

V prihodnje lahko pričakujemo manjše lokalne krčitve zaradi urbanizacije. In obratno lahko pričakujemo nadaljnji proces zaraščanja lazov in drugih kmetijskih površin v bolj odročnih krajih, saj je interes za njihovo vzdrževanje majhen.

Preglednica 5/LP: Površina gozdov po lastniških kategorijah

	Zasebni gozdovi	Državni gozdovi	Gozdovi lokalnih skupnosti	Skupaj
Površina gozda	4.448,23	79,91	5,12	4.533,26
Delež (%)	98,1	1,8	0,1	100,0

Podatki o lastništvu gozdov se nanašajo na stanje lastništva dne 31.12.2022.

Delež števila lastnikov in gozdne površine po velikostnih razredih gozdne posesti prikazujemo v preglednici »LS: Posestna sestava zasebnih gozdov (s solastniki)«.

Preglednica 6/LS: Posestna sestava zasebnih gozdov (s solastniki, vir: indeks gozdnih posestnikov)

Velikost gozdne posesti	Sestava v %			
	po številu posestnikov		po gozdni površini	
	% v razredu	kumulativa (%)	% v razredu	kumulativa (%)
do 1 ha	72,5	72,4	14,3	14,3
1 do 5 ha	21,1	93,5	31,9	46,2
5 do 10 ha	3,8	97,3	20,9	67,1
10 do 30 ha	2,5	99,8	28,6	95,7
30 do 100 ha	0,1	100,0	4,3	100,0
nad 100 ha	0,0	0,0	0,0	0,0
Skupaj	100,0		100,0	

Drobna gozdna posest (velikost do 5 ha) obsega 46,2 % površine gozdov GGE, število lastnikov gozdne posesti velike do 5 ha pa predstavlja kar 93,5 % vseh lastnikov gozdov.

Večja gozdna posest (nad 5 ha), ki jo ima v lasti od skupno 3.428 lastnikov 221 (6,5 %) lastnikov gozdov, predstavlja 53,8 % površine gozdov GGE. Delež lastnikov, ki ima v lasti posest večjo kot 5 ha, se je v primerjavi s prejšnjim desetletjem znižal za 2,5 %. Skupno se je število lastnikov gozdne posesti, zaradi prodaje parcel in dedovanja posesti, povečalo za 819 lastnikov, od tega se je za kar 750 lastnikov povečalo število lastnikov z velikostjo parcele do 1 ha.

Preglednica 7/D-LS: Razvoj posestne sestave (vir: indeks gozdnih posestnikov)

Velikost gozdne posesti	Delež (%) Leto-10	Delež (%) Leto	Število lastnikov	Število lastnikov (kumulativa)
do 1 ha	66,4	72,5	2.482	2.482
1 do 5 ha	25,2	21,1	725	3.207
5 do 10 ha	4,9	3,8	131	3.338
10 do 30 ha	3,3	2,5	86	3.424
30 do 100 ha	0,2	0,1	4	3.428
nad 100 ha	0,0	0,0	0	3.428

1.3 Odprtost gozdov s prometnicami in razmere za pridobivanje lesa

1.3.1 Odprtost gozdov za spravilo lesa

Preglednica 8/SPR: Spravilne razmere (potencialne vrste spravila)

Način spravila	Površina		Spravilna razdalja - v %					
	ha	%	do 200m	200-400m	400-600m	600-800m	800-1200m	nad 1200m
S traktorjem	3.636,19	82,1	1,0	54,4	28,7	10,2	5,7	0,0
Kombinirano i	473,42	10,7	0,0	17,9	26,1	33,4	22,6	0,0
Odprto skupaj	4.109,61	92,8	0,9	50,2	28,4	12,9	7,6	0,0
Ni odprto	317,29	7,2						
Skupaj	4.426,90	100,0						

Podatki navedeni v preglednici 9/SPR, so prikazani in izračunani za gozdove, kjer je načrtovan možni posek. Iz analize so izvzeti gozdovi gozdnega rezervata Mokrec, skupaj 106,36 ha gozdov.

Razmere za pridobivanje lesa, sečnjo in spravilo so v GGE v največji meri odvisne od rastiščnih razmer, omejitev zaradi ekoloških in socialnih funkcij ter velikosti in razdrobljenosti posesti. V okolici večjih naselij je dostop do gozda lahko omejen zaradi širjenja naselij na območju gozdnega roba.

Odprtost gozdov v GGE za spravilo ocenjujemo kot zadovoljivo. Z 92,8 % površine gozdov v GGE je namreč možno na racionalen način spravljati lesne sortimente, bodisi s traktorjem ali pa v kombinaciji traktorskega spravila z ročnim predspravilom. S preostalimi 7,2 % gozdov je racionalen način spravila lesa onemogočen oziroma so za spravilo lesa zaprti. Takih površin je v GGE 317,3 ha in se v večini nanašajo le na dele odsekov. Gre za gozdove na zelo strmih pobočjih, ki so zaradi konfiguracije zaprti za spravilo.

V GGE prevladuje klasična oblika sečnje z motorno žago, traktorsko spravilo in kombinacija traktorskega spravila z ročnim predspravilom.

Traktorski in kombinirani način spravila lesa

Oba načina spravila sta predvidena na 100 % površine gozdov, kjer je načrtovan posek. Povprečna pravilna razdalja traktorskega spravila za gozdove znaša približno 380 m in je krajša od povprečne pravilne razdalje za GGO Ljubljana (430 m).

Potencialno najugodnejši način spravila je traktorsko spravilo, ki se izvaja na 82,1 % površine gozdov. V večini primerov se uporablja adaptiran kmetijski traktor, ker prevladujejo zasebni gozdovi.

Kombinirano traktorsko spravilo z ročnim predspravilom se izvaja na 10,7 % odprtih gozdov. Izvaja se na strmih predelih in v jarkih, ki so od gozdne vlake oddaljeni za več kot dolžino vrvi na vitlu. To so predvsem gozdovi na predelih, kjer je še možno ročno predspravilo in so stroški gradnje vlak visoki. Izvaja se v posameznih delih odsekov: 78A34, 78A46, 78D06, 78D07C, 78D08, 78D10A, 78D15, 78D17, 78D18, 78D19, 78D20, 78D21, 78D22, 78D37.

Pri spravilu lesa iz gozda do kamionske ceste prevladuje spravilo po tleh.

Strojna sečnja

Splošni pogoji za uvajanje takšnega načina sečnje so: v sestojih prevladujoči iglavci, primerni, oz. blažji nakloni terena, gladek do valovit relief, nepoudarjene (na 1. in 2. stopnji) socialne in delno tudi ekološke funkcije, potrebe po redčenju mlajših razvojnih faz oziroma sanaciji ujmn in gradacij podlubnikov, gojitveno dopustni večjepovršinski poseki.

V GGE je večina oddelkov in odsekov terensko in sestojno primernih za strojno sečnjo. Le ta je možna na celotni površini k.o. Kamnik in ocenjeno na 95 % deležu k.o. Jezero in 80 % deležu k.o. Preserje. V k.o. Rakitna je možna na 40 % površine. Strojna sečnja ni primerna in ne izvedljiva na območju GR Mokrec in v jugovzhodnem delu GGE, v strmih delih nad Ustjem (78D07C), na strmih grebenih vodotoka Tracen (78D09, 7810A) in nad Zalo (78D19, 78D21).

V vseh oddelkih in odsekih, kjer je strojna sečnja možna, bi bila ekonomsko upravičena zaradi dovolj velike koncentracije sortimentov iglavcev.

Izločilni dejavniki, ki najpogosteje preprečujejo uporabo te tehnologije, so drobna posestna struktura, ki ne spodbuja vlaganja v mehanizacijo in specifične terenske ter sestojne razmere. Teren, kjer je velik naklon in kjer so slabo nosilna tla (močvirno, globoka vlažna tla) ni primeren za strojno sečnjo.

Ta način sečnje omejujejo tudi nezadostne širine vlak, sonaravni pristop pri gospodarjenju z gozdovi ter poudarjenost ekoloških in socialnih funkcij gozdov. Strojni sečnji nasprotuje tudi sledenje tradicionalnemu gospodarjenju z gozdovi.

Podrobno načrtovanje strojne sečnje naj bo izvedeno v okviru gozdnogojitvenih načrtov, v tehnološkem delu le-teh.

1.3.2 Odprtost gozdov s cestami

Preglednica 9/D-C: Odprtost gozdov s cestami

Vrsta cest	Produktivne km	Gostota cest m/ha
Gozdne ceste	57,63	13,0
Javne ceste	32,33	7,3
Skupaj	89,96	20,3

Opomba: pri izračunu gostote cestnega omrežja so upoštevane samo produktivne ceste, ter površina vseh gozdov razen gozdov s posebnim namenom brez ukrepov (gozdni rezervati).

Povezovalnih gozdnih cest in drugih javnih cest ne prikazujemo več, ampak samo še produktivne gozdne ceste in javne ceste, ki so primerne za gozdno proizvodnjo. Oboje je uporabljeno pri izračunu gostote cest (Preglednica/D-C: Odprtost gozdov s cestami).

Gozdne ceste

Podatki o odprtosti gozdov z gozdnimi cestami, ki so prikazani v preglednici 10/D-C so pridobljeni iz aplikacije »Evidenca gozdnih cest« (EGC), ki je dostopna na ZGS (GISPortal.si) in povzema stanje decembra 2021. Za gozdne ceste velja, da je po metodologiji, ki je bila uporabljena za izdelavo GGN GGO 2021-2030 privzeto, da so vse gozdne ceste obenem tudi produktivne.

V primerjavi s podatki leta 2013 se je dolžina gozdnih cest v GGE zmanjšala za 2,4 km. Razlika v dolžini je posledica natančnejših podatkov in odprave napak v prejšnjih podatkih, kot posledica ureditve katastra gozdnih cest, popravkov tras gozdnih cest in bolj natančnega zajemanja podatkov in natančnejšega zarisa tras gozdnih cest na podlagi LIDAR snemanja.

V preteklem obdobju je bila zgrajena gozdna cesta Jezero (k.o. jezero) - odcep na rampo v dolžini 255 m, ukinjen je bil zgornji del Stare Rakiške ceste (ID048378) v približni razdalji 880 m in povezovalna prometnica med gozdnima cestama Srebotnik (ID048566) in Medplat - odcep (ID 48340) v približni dolžini 1.060 m. Manjša dolžina gozdnih cest je tudi posledica sprememb in uskladitve zarisa trase z dejanskim potekom trase pri gozdni cesti Dula (ID 048133), ki se je posledično skrajšala za približno 100 m in gozdne ceste Greben (ID 0418335), ki se je prav tako posledično skrajšala za približno 150 m.

Javne ceste

Prikazani podatki o dolžinah javnih cest pa so pridobljeni iz Karte zasnove gozdne infrastrukture (E), ki je bila izdelana ob izdelavi GGN GGO Ljubljana 2021-2030 in prikazuje javne ceste primerne za gozdno proizvodnjo po metodologiji, ki je bila uporabljena za izdelavo GGN GGO 2021-2030.

Dolžina javnih cest v GGE se je v primerjavi s podatki leta 2013 povečala za približno 2,6 km. Sprememba je predvsem posledica uporabe bolj natančnih in sodobnejših podatkov o javnem cestnem omrežju. Sedanji podatki so glede na sedanjo metodologijo in na sedaj uporabljene podatke o javnih cestah točni.

Odprtost in gostota

Zaprta območja z gozdnimi cestami, kot jih definira Uredba o pristojbini za vzdrževanje gozdnih cest (Ur. l. RS, št. 38/94 in spremem.), v GGE Preserje- Rakitna ni.

Gostota vseh cest, primernih za gozdno proizvodnjo je v GGE 20,3 m/ha, kar je pod povprečjem gostote cest v GGN GGO 2021-2030, kjer povprečna gostota cest znaša 28,0 m/ha. Gostoto produktivnih gozdnih cest dopolnjujejo vlake, ki s svojo gostoto in razporejenostjo prispevajo k odprtosti gozda. Tako se ocenjuje, da je odprtost gozdov s cestami v GGE ob zdajšnjem načinu gospodarjenja zadovoljiva.

Gozdovi v GGE Preserje-Rakitna so slabše odprti predvsem z javnimi cestami, ki bi omogočale kamionski transport lesa. Uporaba javnih cest je pogosto otežena tudi zaradi samega poteka cest v prostoru, kot tudi omejitev v predpisih o javnih cestah in neposredne bližine naselij.

Gozdne ceste v GGE imajo poudarjen tudi javni značaj. Zlasti gozdne ceste, ki se nahajajo v gozdovih ob večjih naseljih ali na območjih priljubljenih izletniških točk, se uporabljajo tudi za rekreativno rabo.

Karta cestnega omrežja in površin potencialno najugodnejših načinov spravila v merilu 1 : 25.000 je v kartnem delu načrta (Karta št. 11).

1.4 Družbeno gospodarske razmere

Na območju GGE živi približno 4.079 prebivalcev (9 % več kot leta 2012). Največ jih živi v naseljih Kamnik pod Krimom (995 prebivalcev), Jezero (838 prebivalcev), Rakitna (786) in Podpeč (598). Sledijo Preserje (389), Prevalje pod Krimom (192), Goričica pod Krimom (177), Gorenja Brezovica (52) in Dolenja Brezovica (49) (Statistični urad RS, 2022).

Povprečna gostota poselitve je 65 prebivalcev/km². Najgosteje so poseljena naselja z večjim številom prebivalcev. V Podpeči živi približno 340 prebivalcev/km², sledijo Preserje (314 p./km²) Jezero (245 p./km²) in Kamnik pod Krimom (119 p./km²). Najredkeje so poseljeni zaselki Goričica pod Krimom, Rakitna, Dolenja Brezovica in Gorenja Brezovica (3,5 p./km²) (Statistični urad RS, 2022).

V zadnjem desetletju se je število prebivalcev povečalo v naseljih, ki so bližje Ljubljani oziroma glavnih prometnic. To so naselja z največjim številom prebivalcev in najgostejšo poselitvijo. Glavni dejavnik rasti prebivalstva v omenjenih naseljih je priseljevanje, zlasti mladih. Zmanjševanje števila prebivalcev je značilno za manjše, bolj oddaljene zaselke ruralnega dela območja GGE (Gorenja Brezovica in Dolenja Brezovica). Ti imajo že sicer manjšo gostoto poselitve.

Skupno število prebivalcev na območju GGE Preserje-Rakitna je od leta 2000 stalno naraščalo in se je v zadnjem desetletju povečalo za 338 ljudi (9 %).

Tudi v bodoče lahko pričakujemo povečevanje števila prebivalcev predvsem zaradi priseljevanja.

Število prebivalstva, ki se ukvarja s kmetijstvom se znižuje. Večinoma so to polkmetje, ki so zaposleni, kmetijstvo pa jim predstavlja zgolj dopolnilni vir dohodkov. Značilna je dnevna migracija prebivalcev na delo v Ljubljano. Starostna struktura lastnikov gozdov je neugodna, saj se povečuje delež starejših ljudi. Večina lastnikov gozdov, tudi tistih, ki imajo večjo gozdno posest, ni odvisna od dohodkov iz gozda.

1.5 Gospodarske in druge dejavnosti, povezane z gozdom

1.5.1 Lovstvo

Območje GGE Preserje-Rakitna pokrivajo lovišča Rakitna, Tomišelj, Borovnica, Žilce in Cajnarje, ki se vsa združujejo v Notranjsko lovsko upravljavsko območje (LUO).

Preglednica 10/D-LD: Pregled lovišč

Karta 3: Pregledna karta lovišč

Šifra	Ime lovišča*	Površina lovišča v GGE (ha)	Opomba	Površina gozda v lovišču v GGE (ha)
0404	Rakitna	5.980,41	95 % lovišča	4.293,06
0405	Tomišelj	158,59	5 % lovišča	148,26
0403	Borovnica	85,13	2 % lovišča	78,73
	Skupaj	6.224,13 (99,73 %)		4.520,05

*V preglednici so navedena le lovišča, ki imajo v GGE vsaj 1 % lovišča.

Absolutno prevladujoč (95 %) delež površine gozdov je na območju lovišča Rakitna, ki leži v celotnem delu GGE Preserje-Rakitna, v k.o. Kamnik pod Krimom, k.o. Preserje, k.o. Rakitna in večinskem delu k.o. Jezero. Lovišče Tomišelj zavzema malenkosten V del GGE na območju k.o. Jezero, na nasprotni Z strani pa malenkostno sega v GGE lovišče Borovnica in to v k.o. Rakitna. Lovišče Ig sega v GGE z nezatno površino v k.o. Rakitna, na skrajnem J delu GGE pa v k.o. Rakitna še lovišči Žilce in Cajnarje. Vse zadnja naštetá lovišča segajo čez meje GGE z manj kot 1 % površine.

Z divjadjo in lovišči, na podlagi sklenjene koncesijskih pogodb z Republiko Slovenijo, do leta 2029 trajnostno upravljajo in gospodarijo istoimenske lovske družine Rakitna, Ig, Tomišelj, Borovnica, Žilce in Cajnarje.

1.5.2 Kmetijstvo

Prevladuje kmetijska raba prostora. Večina obdelovalnih kmetijskih zemljišč leži na območju Ljubljanskega barja, ki je lahko dostopno. Na reliefno bolj razgibanem in zato težje dostopnem območju Krimskega hribovja je delež kmetijskih zemljišč manjši, prevladuje pa travinje.

Od poljščin je največ pridelave koruze ter pridelave krme na travnikih. Manjši del površin je namenjen sadjarstvu (ameriške borovnice), vrtnarstvu in cvetličarstvu.

Zaradi svojih hidroloških, pedoloških in reliefnih lastnosti je večji del območja (Ljubljansko barje in hriboviti del) vključen v območje z omejenimi možnostmi za kmetovanje.

Na Barju prevladuje pridelovanje krme na travnikih in pridelovanje koruze, ki sta osnova za živinorejo. Prevladuje govedoreja. Pomemben delež ima prireja mleka. Sledi ji prašičereja, reja konj ter drobnice.

Na območjih Barja, kjer je visoka kislost tal in velika vsebnost šote, je mogoča pridelava ameriških borovnic, ki so delovno intenzivna in tržno zanimiva kultura.

Na obrobju Barja so primernejši pogoji za kmetovanje. Tu je možna usmeritev kmetijstva v pridelovanje delovno intenzivnih kultur kot sta zelenjadarstvo in cvetličarstvo ter reja športnih konj. Ta je lahko osnova za razvoj športno rekreativnih dejavnosti za mestno prebivalstvo.

Na hribovitem obrobju prevladuje pašno kmetijstvo. Pridelovanje poljščin je namenjeno predvsem pridelovanju krme (kuruza in silažna kuruza, travno deteljne mešanice ipd.) za živino in samooskrbi kmečkih in mešanih gospodinjstev (krompir, vrtnine, nekaj krušnih žit). Osnovna tržna panoga je govedoreja, pri čemer vse bolj prevladuje reja krav dojilj in pitanje govedi. Širi se tudi reja konj za meso in v manjšem obsegu reja drobnice.

Spreminjajo se tudi število in socio-ekonomska struktura kmetij ter demografska slika kmečke populacije. Značilno je zmanjševanje deleža čistih kmetij in naraščanje deleža mešanih kmetij. Večina kmetij bo postopoma prešla v kategorijo mešanih. Dodaten dohodek bodo pridobivale z zaposlitvijo posameznih družinskih članov zunaj kmetije ali z dopolnilnimi dejavnostmi. Del čistih kmetij se bo razvijal v smeri velikih in proizvodno intenzivnih obratov.

1.5.3 Poselitev

Večina naselij leži na obrobju Ljubljanskega barja, pod vznožjem Krima. Prevladujejo manjša gručasta naselja. V svoji zasnovi so večinoma še agrarnega značaja, ki pa je zaradi pospešene urbanizacije vse manj izrazit. Večja naselja na tem delu GGE so: Kamnik pod Krimom, Jezero, Podpeč, Preserje in Prevalje. Naselja se s poselitvijo predvsem zaokrožujejo. Tudi naselja v hribovitem območju se s svojimi dejavnostmi navezujejo na centralna naselja in preko njih na Ljubljano. Predvsem se zaradi ugodnih klimatskih razmer in urejene cestne in komunalne infrastrukture poseljuje, širi in urbanizira naselje Rakitna, v južnem delu GGE.

Nadaljujejo se tudi posegi v zaledna hribovita naselja, ki ostajajo zanimiva za naselitev zaradi kvalitetnega bivalnega okolja. Se pa tovrstna razpršena gradnja preprečuje z omejevanjem poselitve zunaj naselij in vključitvijo teh gradenj v naselja.

1.5.4 Infrastruktura

Najpomembnejša cestna povezava ostaja regionalna cesta Brezovica (Ig) – Rakitna – Cerknica. Predstavlja alternativno prometno povezavo med Dolenjsko in Notranjsko oz. Primorsko. Ta cesta trenutno služi predvsem lokalnim in turističnim potrebam.

Na hribovitem območju je razmeroma slaba prometna infrastruktura zaradi redke in razpršene poseljenosti. Na tem območju predstavljajo problem tudi javne prometne povezave.

Oskrba z električno energijo je na celotnem območju dobra. Na območju južno od naselja Rakitna poteka prenosno elektroenergetsko omrežje – daljnovod Beričevo–Divača–D-415 napetosti 400 kV.

Na območju GGE je načrtovan prenosni daljnovod Beričevo–Divača napetosti 2 x 400 kV. Ostalo elektroenergetsko omrežje v občini je nizkonapetostno oziroma srednjenapetostno. V k.o. Rakitna se ob potoku Zala nahaja manjša hidroelektrarna, s katero upravlja Elektro Ljubljana d.d..

Druga energetska infrastruktura je razmeroma slabo razvita. V odmaknjenih predelih je primernejša energetska oskrba z alternativnimi viri, zlasti z lesno biomaso. S tem namenom občina Brezovica pripravlja sistem daljinskega ogrevanja na lesno biomaso v Podpeči in na Rakitni.

Čiščenje in odvajanje komunalnih odpadnih in padavinskih voda na območju GGE izvaja Javno komunalno podjetje Brezovica d.o.o..

Za naselje Rakitna je zgrajena komunalno čistilna naprava.

S klasično in mobilno telefonsko infrastrukturo je območje relativno dobro pokrito. Problem nastaja v hribovitem delu, kjer zaradi razpršene gradnje ni grajene infrastrukture. Posledica tega je slabša dostopnost do komunikacijskih in informacijskih tehnologij.

1.5.5 Druge aktivnosti v prostoru (npr. peskokopi, daljnovodi ipd.)

Na območju GGE Preserje-Rakitna se ne izvaja izkoriščanje mineralnih snovi.

Na območju naselja Rakitna se nahaja nekaj nelegalnih kopov, ki jih je potrebno ustrezno sanirati (brez možnosti nadaljnega izkoriščanja mineralnih surovin). Saniran in brez možnosti nadaljnega izkoriščanja mineralnih surovin bo tudi nelegalni kop v Kamniku pod Krimom (pod Žalostno goro).

Po GGE Preserje-Rakitna potekajo daljnovodi, katerih površina v gozdnem prostoru je 20,7 ha.

1.5.6 Ostale gospodarske dejavnosti

Z lesno surovino iz območja GGE Preserje - Rakitna se oskrbujejo lesno predelovalna podjetja v Borovnici in na Vrhnikih. V GGE obratujejo žage v Gornji in Dolnji Brezovici, v Kamniku pod Krimom in na Rakitni. Glede na razmeroma velik obseg LZ so možnosti za razvoj lesno predelovalnih dejavnosti še velike, zlasti na področju pridobivanja in oskrbe z energijo iz lesne biomase.

V GGE so številne možnosti za rekreacijo v naravi, s katero se vzporedno razvija turistična dejavnost. Pestra je izbira planinskih, pohodnih, kolesarskih, učnih poti. Pod Novaško goro na Rakitni je zelo obiskano jezero na Rakitni. Ob njem je hotel Rakitna in v njegovi okolici naselje počitniških hišic. V Podpeči se ob obrobju Ljubljanskega barja nahaja prav tako zelo obiskano Podpeško jezero, za katerega obstajajo veliki razvojni načrti občine Brezovica.

Zaradi zelo ugodnih bioklimatskih razmer velja Rakitna za enega najbolj zdravih srednjegorskih krajev v Sloveniji. Iz tega razloga je na Rakitni prisotno mladinsko klimatsko zdravilišče, ki je edino srednjegorsko klimatsko zdravilišče v Sloveniji.

1.6 Požarno ogroženi gozdovi

Metodologija za določanje požarne ogroženosti gozdov je določena v prilogi 2 Pravilnika o varstvu gozdov (Ur. l. RS, št. 114/09 in spremem.). Stopnje požarne ogroženosti se po pravilniku določajo za najnižjo ureditveno enoto gozdov – za odsek oziroma oddelek.

Dejavniki, ki določajo požarno ogroženost gozdov in na podlagi katerih se gozdovi razvrščajo v stopnje požarne ogroženosti, so zlasti (12. čl. PVG):

- lastnosti gozda: sestava drevesnih vrst, razvojna faza;
- dejavniki, ki vplivajo na požarno ogroženost: srednja letna temperatura, srednja letna količina padavin, srednja letna relativna vlažnost zraka, moč in pogostost vetra, periodičnost sušnih obdobj, vrsta tal, ekspozicija, nadmorska višina, nagib, objekti v gozdu.

Požarna ogroženost je večja v sestojih:

- z večjim deležem iglavcev v drevesni sestavi z izjemo jelke;

- z večjim deležem drugih trdih listavcev in mehkih listavcev;
- z večjo strmino pobočij, toplimi legami ter plitvimi tlemi.

Večji delež travniških površin predstavlja požarno nevarnost v času čiščenja s požiganjem. Stopnjo požarne ogroženosti povečuje tudi bližina naselij z večjim številom obiskovalcev gozdov, ki lahko z neprevidnim ravnanjem povzročijo požar.

Vpliv posameznega dejavnika se določa s številom točk. Seštevek točk po posameznih dejavnikih določa stopnjo požarne ogroženosti gozda v odseku oz. oddelku.

Gozdove razvrščamo v naslednje stopnje požarne ogroženosti:

1. stopnja požarne ogroženosti: zelo velika požarna ogroženost
2. stopnja požarne ogroženosti: velika požarna ogroženost
3. stopnja požarne ogroženosti: srednja požarna ogroženost
4. stopnja požarne ogroženosti: majhna požarna ogroženost

Preglednica 11: Požarna ogroženost v GGE Preserje -Rakitna

Katastrska občina	Stopnja požarne ogroženosti			
	3. stopnja		4. stopnja	
	Površina	Površina	Površina	Površina
	ha	%	ha	%
Rakitna	299,70	18,8	1.292,43	81,2
Jezero	315,08	68,1	462,58	31,9
Kamnik	491,87	58,7	838,56	41,3
Preserje	739,85	45,1	1.639,69	54,9
Skupna vsota	1.846,50	40,7	4.533,26	59,3

V GGE je največ gozdov (59,3 %) z majhno požarno ogroženostjo (4. stopnja).

Gozdov s srednjo požarno ogroženostjo (3. stopnja ogroženosti) je 40,7 %. Nevarnost gozdnih požarov ni stalna ali občasna, predstavlja pa grožnjo gozdnim ekosistemom.

Gozdov z zelo veliko požarno ogroženostjo in veliko požarno ogroženostjo v GGE ni.

Pregledna karta požarne ogroženosti gozdov v merilu 1 : 25 000 je podana v kartnem delu načrta (karta št. 12).

Območja gozdov s 3. stopnje požarne ogroženosti (srednja požarna ogroženost) so:

- v k.o. Preserje v oddelkih 78A01, 78A02, 78A03, 78A04, 78A05, 78A06, 78A07, 78A08, 78A09, 78A10, , 78A13, 78A14, 78A15, 78A37, 78A41, 78A43, 78A44, 78A45, 78A46, 78A47, 78A48;
- v k.o. Kamnik v oddelkih 78B01, 78B04, 78B05, 78B06, 78B07, 78B08, 78B11, 78B12, 78B13, 78B14, 78B16, 78B20, 78B22, 78B23, 78B24, 78B28, 78B29;
- v k.o. Jezero v oddelkih 78C02, 78C05, 78C07, 78C08, 78C09, 78C10, 78C11, 78C12, 78C13, 78C14, 78C17, 78C18;
- v k.o. Rakitna v oddelkih 78D07B, 78D07C, 78D10B, 78D20, 78D22, 78D23, 78D24, 78D26, 78D27, 78D29.

Karta požarne ogroženosti gozdov v merilu 1 : 25 000 je v kartnem delu načrta (Karta 12).

1.7 Ureditvena členitev gozdnogospodarske enote

GGN GGE Preserje-Rakitna z veljavnostjo 2023 – 2032 je tretji obnovitveni načrt GGE. Ta je nastala z združitvijo dveh nekdanjih GGE: GGE Preserje in GGE Rakitna.

Meja GGE se z novim ureditvenim obdobjem ni spreminjala. GGE je razdeljena na 134 oddelkov s povprečno površino 33,83 ha. Dva oddelka (78D07 in 78D10) sta razdeljena na 5 odsekov s povprečno površino 17,76 ha.

Sistem oštevilčenja oddelkov je sledeč: šifra odseka se prične z dvomestno številko GGE (za GGE Preserje-Rakitna je to 78), sledi črka k. o. (podane so v preglednici 1.), nato je številka oddelka, na koncu pa je črka odseka (če ta obstaja).

1.8 Organiziranost javne gozdarske službe

Organizacijsko spada GGE Preserje - Rakitna v OE Ljubljana Zavoda za gozdove Slovenije in sicer v KE Vrhnika.

KE Vrhnika obsega poleg GGE Preserje-Rakitna še GGE Vrhnika in GGE Bistra-Borovnica in je organizacijsko razdeljena na pet revirjev (revir Preserje, revir Borovnica, revir Vrhnika, revir Bistra in revir Podlipa).

Z državnimi gozdovi na območju GGE je do marca leta 2016 upravljal Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS. Koncesijsko pravico izkoriščanja gozdov je imelo, do sredine leta 2016, gozdarsko podjetje Gozd Ljubljana d.d. V marcu 2016 je bilo ustanovljeno podjetje Slovenski državni gozdovi d.o.o., ki je v drugi polovici leta 2016 prevzelo gospodarjenje s temi gozdovi.

2 Prikaz funkcij gozdov

Ovrednotenje funkcij (valorizacija) je določanje pomena gozdov glede na naravne danosti, družbenogospodarske in socioekonomske razmere v prostoru oziroma v nekem zaokroženem območju.

Funkcije so ovrednotene na območju gozdnega prostora, ki zajema gozdove in površine, ki so funkcionalno vezane na gozd. Ovrednotene so s tremi stopnjami poudarjenosti (Pravilnik o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Uradni list RS, št. 91/10 in spremem.):

1. stopnja: funkcije določajo način gospodarjenje z gozdom,
2. stopnja: funkcije bistveno vplivajo na način gospodarjenja z gozdom,
3. stopnja: funkcije le deloma vplivajo na način gospodarjenja z gozdom.

Lokacije posameznih območij gozdnega prostora s poudarjenimi vrstami in stopnjami funkcij gozdov so prikazane v grafičnem delu GGN. Za vsako funkcijo je izdelan sloj, ki omogoča prostorski oris posamezne funkcije. Funkcije so prikazane na kartah ploskovno, točkovno in linijsko. linijsko in točkovno ovrednotene funkcije so vezane na ožje pasove vzdolž linijskih objektov (vodotoki, pohodne in učne poti ipd.), oziroma na ožjo okolico okrog točkovnih objektov (jam, brezen, spomenikov, ipd.).

Površine gozdov s poudarjenimi funkcijami po stopnjah poudarjenosti so navedene v Preglednici 13/D-F.

Preglednica 12/D-F: Površine gozdnega prostora s poudarjenimi funkcijami

Funkcija	1. stopnja			2. stopnja			3. stopnja			Skupaj ha
	ha	%	% g. prost.	ha	%	% g. prost.	ha	%	% g. prost.	
Fukcija varovanja gozdnih zemljišč in sestojev	496,92	10,78	10,78	265,14	5,75	5,75	3.849,25	83,47	83,47	4.611,31
Hidrološka funkcija	241,41	5,24	5,24	2.782,38	60,34	60,34	1.587,52	34,43	34,43	4.611,31
Funkcija ohranjanja biotske raznovrstnosti	1.105,46	23,97	23,97	3.505,85	76,03	76,03	0,00	0,00	0,00	4.611,31
Klimatska funkcija	7,64	0,17	0,17	6,68	0,14	0,14	4.596,99	99,69	99,69	4.611,31
Zaščitna funkcija	10,26	100,0	0,22	0,00	0,00	0,00				10,26
Higijensko - zdravstvena funkcija	7,64	0,20	0,17	533,89	11,58	11,58	4.069,78	88,26	88,26	4.611,31
Obrambna funkcija	0,79	100,0	0,02	0,00	0,00	0,00				0,79
Rekreacijska funkcija	0,00	0,00	0,00	174,32	3,78	3,78	4.436,99	96,22	96,22	4.611,31
Turistična funkcija	481,62	10,44	10,44	64,91	1,41	1,41	4.064,78	88,15	88,15	4.611,31
Funkcija varovanja naravnih vrednot	142,15	33,8	3,1	277,94	66,2	6,0				420,99
Funkcija varovanja kulturne dediščine	190,68	19,4	4,1	792,69	80,6	17,2				983,37
Poučna funkcija	36,06	0,78	0,78	0,00	0,00	0,00	4575,25	99,22	99,22	1.049,05
Raziskovalna funkcija	107,71	100,0	2,34							107,71
Estetska funkcija	134,71	12,80	2,92	914,34	87,16	19,8				4.611,31
Lesnoproizvodna funkcija	4.360,06	98,49	94,55	66,84	1,51	1,45	0,00	0,00	0,00	4.426,90
Funkcija pridobivanja drugih gozdnih dobrin	56,52	44,70	1,23	69,90	55,30	1,52				126,42
Lovnogospodarska funkcija	628,44	100,0	13,63	0,00	0,00	0,00				628,44

V GGE Preserje-Rakitna so na vsaj majhni površini poudarjene vse funkcije gozdov. To nam narekuje zahtevno in kompleksno obravnavanje gozdnega prostora in gospodarjenja z gozdom. Pri gospodarjenju z gozdom je potrebno usklajevanje številnih omejitev in zahtev, ki jih postavljajo posamezne funkcije.

Glede na velikost površine, kjer so funkcije poudarjene na prvi stopnji, je v GGE Preserje-Rakitna najpomembnejša lesnoproizvodna funkcija, ki je na prvi stopnji poudarjena na kar 94,5 % gozdnega prostora.

Brez stopnje poudarjenosti te funkcije so gozdovi na območju GR Mokrec.

Sledijo ekološke funkcije, ki so na prvi stopnji brez linijskih in točkovnih funkcij poudarjene na 909,16 ha in socialne funkcije, ki so na prvi stopnji brez linijskih in točkovnih funkcij poudarjene na 728,88 ha.

Kljub nekoliko manjšemu deležu gozdnega prostora, kjer so na prvi stopnji poudarjene ekološke in socialne funkcije, vloga teh funkcij ni nič manj pomembna. Dejstvo, da so ekološke in socialne funkcije na prvi stopnji poudarjenosti ovrednotene na manjši površini GGE, ne vpliva na njihovo pomembnost z vidika trajnosti in mnogonamenskosti gozdov.

Večji delež s prvo stopnjo poudarjenosti funkcij imajo še gozdovi s poudarjeno ekološko funkcijo ohranjanja biotske raznovrstnosti, ki je na prvi stopnji poudarjena na 24,0 % gozdnega prostora. Nad 10,0 % gozdnega prostora obsegajo še gozdovi s poudarjeno ekološko funkcijo varovanja gozdnih zemljišč in sestojev (10,8 %) in poudarjeno socialno turistično funkcijo (10,4 %) in med proizvodnimi funkcijami še lovnogospodarska funkcija (13,6 %).

Večjo površino z drugo stopnjo poudarjenosti ima med ekološkimi funkcijami funkcija ohranjanja biotske raznovrstnosti, ki je poudarjena na 76,0 % gozdnega prostora in hidrološka funkcija na 60,3 % gozdnega prostora. Med socialnimi funkcijami je najboljšežnejša estetska funkcija, ki je poudarjena na 19,8 % gozdnega prostora. Sledita ji funkciji varovanja kulturne dediščine, ki je poudarjena na 17,2 % gozdnega prostora in higijensko-zdravstvena funkcija na 11,6 % gozdnega prostora. Deleži vseh drugih funkcij so pod 10,0 % gozdnega prostora.

Funkcije gozdov se prekrivajo, tako da ima večina gozdnega prostora ne le eno poudarjeno funkcijo, temveč kombinacijo na različnih stopnjah poudarjenih različnih funkcij iz vseh treh skupin funkcij.

Katere funkcije so poudarjene v posameznemu oddelku oziroma odseku, je zapisano v tabeli E4 (opis gozda za odsek). Usmeritve za krepitev funkcij so zapisane v poglavju 6.2.2..

Karta funkcij gozdov v merilu 1 : 25 000 je podana v kartnem delu načrta (Karta št. 7)

2.1 Ekološke funkcije

Funkcija varovanja gozdnih zemljišč in sestojev

Prvo stopnjo poudarjenosti ima 496,92 ha gozdov oz. 10,78 % gozdnega prostora.

Največjo površino tvorijo gozdovi na strmih južnih pobočjih potoka Zala ter Iškega Vintgarja. Varovalna funkcija prve stopnje poudarjenosti je bila tukaj izločena zaradi merila naklona površja (nad 35°) (utemeljitev Vc) in kombinacije tega merila z GRT Preddinarsko-dinarsko hrastovo črnogabrovje (utemeljitev Va). V tej kombinaciji imajo poudarjeno funkcijo gozdovi znotraj območja gozdnega rezervata Mokrec (Uredba o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom, Uradni list RS, št. 88/05, 56/07, 29/09, 91/10, 1/13, 39/15 in 191/20), na območju odsekov 78D07A, 78D07B, 78D10B in 78D12. Dodan kriterij varovalnih gozdov s poudarjeno zaščitno funkcijo (utemeljitev Vz) imajo gozdovi v odseku 78D07B nad sotočjem Iške in Zale.

Izven rezervata imajo prvo stopnjo poudarjenosti gozdovi na strmih pobočjih z utemeljitvijo Vc-gozdovi na kompaktni matični podlagi z naklonom nad 35° oziroma gozdovi na erodibilni ali plazljivi matični podlagi z naklonom nad 25°, v k. o. Rakitna, v odsekih oz. delih odsekov: 78D22, 78D21, 78D20, 78D19, 78D18, 78D17, 78D16, 78D15, 78D14, 78D13, 78D11, 78D10A, 78D08, 78D07C, 78D06, 78D05 in 78D01.

Prvo stopnjo poudarjenosti imajo tudi gozdovi ob vodotokih v območju 10-letnih visokih vod (kjer je v povprečju poplavljen vsaj enkrat na 10 let (utemeljitev Vg)) na območju Goriškega maha v odseku 78B017.

V delu odseka 78D07C in manjšem delu odseka 78D08, na površini 1,65 ha, imajo gozdovi poudarjeno funkcijo na prvi stopnji poleg utemeljitve naklona še utemeljitev gozdov na področju skalnih podorov (utemeljitev Vk).

V pasu gozdov ob potoku Zala in njenih pritokih imajo gozdovi v k.o. Rakitna poudarjeno funkcijo na prvi stopnji z utemeljitvijo gozdovi v hudourniških območjih z veliko gostoto erozijskih pojavov (utemeljitev Ve). Skupno je teh gozdov 39,11 ha, v skrajnem južnem delu GGE, večina znotraj rezervata Mokrec.

Funkcijo varovanja gozdnih zemljišč in sestojev **druge stopnje poudarjenosti** ima 265,14 ha gozdov. Opravljajo jo gozdovi na erodibilni ali plazljivi matični podlagi z naklonom med 15 ° in 25 ° (utemeljitev Vc). Vsi ti gozdovi so v k.o. Rakitna, v strmejših predelih južnega dela GGE. Na površini 0,74 ha, v skrajnem severnem delu GGE, v oddelkih 78C01 in 78C02, je funkcija poudarjena na drugi stopnji zaradi občasno poplavljenih tal (utemeljitev Vh) manjših gozdnih otokov.

Tretjo stopnjo poudarjenosti ima preostali gozdni prostor, to je 3.849,25 ha.

Površina gozdnega prostora z določeno funkcijo varovanja gozdnih zemljišč in sestojev na prvi in drugi stopnji se je v primerjavi z valorizacijo funkcije leta 2013 oziroma s preteklim GGN zmanjšala v površini gozdov s poudarjeno funkcijo na drugi stopnji (iz 13,2 % na 5,7 % gozdnega prostora) in za 0,28 % (iz 10,5 % na 10,78 %) se je povečala površina gozdov s poudarjeno prvo stopnjo. Razlog je predvsem v posodobitvi vhodnih podatkov in njihovi natančnejši prostorski opredelitvi.

V primerjavi z valorizacijo funkcije v GGN GGO leta 2021, se površina gozdnega prostora z ovrednoteno funkcijo na prvi in drugi stopnji ni bistveno spremenila.

Hidrološka funkcija

Prvo stopnjo poudarjenosti ima 241,41 ha oz. 5,24 % gozdnega prostora.

Funkcijo opravljajo gozdovi znotraj vodovarstvenih območji državnega ali občinskega nivoja, ki so razpršena po celotni GGE. To so gozdovi:

- na območju najožjih in ožjih vodovarstvenih območij (1. in 2. varstvena cona) po odlokih o zaščiti virov pitne vode (utemeljitev Ha). Vsa se nahajajo na območju državnega nivoja in sicer v odsekih k.o. Rakitna: 78D29, 78D27, 78D26, 78D20 in skrajnem zahodnem delu GGE v odseku 78D37 in vzhodnem delu v k.o. Jezero, v odsekih 78C01, 78C02, 78C03, 78C04, 78C07, 78C09, 78C14 in k.o. Kamnik, v odsekih 78A26, 78 in 78A27;

Evidentirana vodovarstvena območja na območju GGE so bila določena z namenom zavarovanja vodnih teles, ki se uporabljajo za odvzem ali so namenjena za javno oskrbo s pitno vodo, pred onesnaževanjem ali drugimi vrstami obremenjevanja, ki bi lahko vplivalo na zdravstveno ustreznost voda ali njeno količino (74. člen ZV-1).

- na ožjih območjih treh vodnih zajetij (utemeljitev Hb), v odsekih: 78D17, 78D30 in 78D21;
- v okolici večjega izvira (utemeljitev He) v odseku 78A46;
- v okolici večjih črpališč (utemeljitev Hg) V GGE je samo eno in to v odseku 78C02;
- na območju stoječe vodne površine (utemeljitev Hf) v okolici jezera na Rakitni, v odseku 78D30 in okolici Podpeškega jezera v odseku 78C17;
- nad zavarovanimi jamami in brezni (utemeljitev Hd). V GGE jih je v gozdnem prostoru 43. Jame, brezna in spodmoli se nahajajo razpršeno po vsej GGE.

Hidrološko funkcijo druge stopnje poudarjenosti opravlja 2.782,38 ha gozdov. To so:

- gozdovi na širšem vodozbirnem območju, kar pomeni, da so na območju 3. varstvene cone po predpisih o zaščiti vodnih virov (utemeljitev Ha). So v delih odsekov k.o. Jezero: 78C06, 78C09, 78C10, 78C11, 78C12, 78C13, 78C14 in v k.o. Rakitna v odsekih: 78D01, 78D02, 78D03, 78D04, 78D05, 78D06, 78D07A, B in C, 78D08, 78D09, 78D10A in B, 78D11, 78D12, 78D13, 78D14, 78D15, 78D16, 78D17, 78D19, 78D20, 78D21, 78D22, 78D23, 78D30, 78D31;

- gozdovi, ki na širšem vodozbirnem območju in so hkrati tudi na potencialnih vodovarstvenih območjih (karbonatni del kraškega sveta) (utemeljitev Ha in Hc) so v delih odsekov v k.o. Jezero: 78C01, 78C03, 78C04, 78C05, 78C06, 78C07, 78C08, 78C09, 78C10, 78C12, 78C13, 78C14;
- gozdovi na območjih s karbonatno matično podlago oziroma z značilnim kraškim svetom s kraškimi jamami in podzemnimi vodnimi tokovi (utemeljitev Hc) so v odsekih, ali delih odsekov k.o. Kamnik: 78A01, 78A02, 78A03, 78A04, 78A05, 78A06, 78A07, 78A08, 78A09, 78A10, 78A11, 78A12, 78A13, 78A14, 78A15, 78A18, 78A19, 78A20, 78A21, 78A22, 78A23, 78A24, 78A25, 78A26, 78A27, 78A33, 78A34, 78A35, 78A36, 78A37, 78A38, 78A39, 78A41, 78A44, v k.o. Preserje: 78B01, 78AB02, 78AB03, 78B09, 78B10, 78B11, 78B12, 78B13, 78B14, 78B15, 78B16, 78B17, 78B18, 78B19, 78B20, 78B21, 78B22, 78B23, 78B24, 78B25, 78B26, 78B27, 78B28, 78B29, 78B30 in v k.o. Jezero: 78C01, 78C05, 78C06, 78C12, 78C14, 78C15, 78C16, 78C17, 78C18;
- gozdovi v okolici 17 manjših izvirov (utemeljitev He), ki se nahajajo v odsekih k.o. Kamnik: 78A13, 78A46, k.o. Jezero, odsek 78C18 in odsekih k.o. Rakitna: 78D05 (2x), 78D10B, 78D13, 78D10A, 78D17, 78D20, 78D25, 78D27 (2x), 78D29, 78D30, 78D32, 78D33;
- gozd na območju manjšega črpališča (utemeljitev Hg) v k.o. Jezero, odsek 78C18;
- gozdovi ob širših (od 2 do 10 m širokih) vodotokih, pri čemer gre za 50 m vplivni pas na vsaki strani vodotokov (utemeljitev Hf): Ponikva (78A46), Rakiški graben (78D21), Zala (78D07B, 78D12, 78D15, 78D17, 78D18, 78D19), Voščevka in neimenovan vodotok v odseku 78B17;
- gozdovi ob manjših (od 1 do 2 m širokih) vodotokih, pri čemer gre za 25 m vplivni pas na vsaki strani vodotokov (utemeljitev Hf): Zala (78D25 in 78D24), Stara voda (78D12), Rakiški graben (78D25, 78D28), Tracan (78D08), Lopata (78D33), melioracijski jarki v odsekih 78B17, 78C01 in 78C02, obcestni jarek (78B17), razbremenilni jašek (78D26) in neimenovani, manjši, občasni in stalni vodotoki, ki se v južnem delu GGE, v odsekih k.o. Rakitna, stekajo v Zalo.

Tretjo stopnjo poudarjenosti ima preostali gozdni prostor, to je 1.587,52 ha.

Glede na valorizacijo funkcij leta 2013 se je delež gozdnega prostora s poudarjeno hidrološko funkcijo, upoštevajoč ploskovne, linijske in točkovne objekte, v letu 2023 na prvi stopnji zmanjšal iz 8,8 % gozdnega prostora na 5,24 %. Delež gozdnega prostora s poudarjeno funkcijo na drugi stopnji se je povečal iz 26,6 % na 60,34 % gozdnega prostora. Razlog je predvsem v posodobitvi vhodnih podatkov in slojev za določitev poudarjenosti hidrološke funkcije, ki smo jih pridobili na Direkciji RS za vode.

V primerjavi z valorizacijo funkcije v GGN GGO leta 2021, se površina gozdnega prostora z ovrednoteno funkcijo na prvi in drugi stopnji ni bistveno spremenila.

Funkcija ohranjanja biotske raznovrstnosti

Prvo stopnjo poudarjenosti te funkcije ima 1.105,46 ha gozdov:

- Gozdovi na območjih prvega varstvenega območja Krajinskega parka Ljubljansko barje (utemeljitev Ba), ki v GGE posega na njenem skrajnem severnem delu, v oddelek 78B17. Zavarovano območje krajinskega parka je razdeljeno na KP- celoten park, ter KP- prvo in KP - drugo varstveno območje. Območje KP – celoten park se razprostira na 32,00 ha, kjer je funkcija z izjemo prvega varstvenega območja in NR Goriški mah, poudarjena na drugi stopnji. Prvo varstveno območje se na območju gozdnega prostora razprostira na 7,97 ha.
- Jezero pri Podpeči (NS) (NVDP), (id.št.226) (utemeljitev Bk). Kraško jezero pri Podpeči pod Krimom, ki sega v območje gozdnega prostora v k.o. Jezero, v robne dele odsekov 78C16, 78C17 in 78C18.

- Gozdovi na območju ohranjenih območij gozdov, ki so zaradi svoje ekosistemske vloge razglašeni za naravne vrednote državnega pomena:
  - NR Goriški mah (id. št. 61) (utemeljitev Ba, Be), kjer so evidentirani ostanki visokega barja z bogato favno metuljev, šota na Ljubljanskem barju zahodno od Goričice pod Krimom;
  - Ponikve pri Preserju (NVDP) (id.št.1954) (utemeljitev Bk), - Miniaturno kraško polje pri Preserju pod Krimom, ki sega v robne dele oddelkov 78A46, 78A47 in 78A48, k.o. Presarje;
  - Iška z Zalo – soteska (id.št.78V) (utemeljitev Ba), na skrajnem vzhodnem delu GGE v soteski Iške in Zale z lškimi vintgarjem, Skalnim možem na Vrbici in Votlim kamnom v Iški, termofilnimi gozdovi listavcev in sestoji črnega bora. Funkcija je na prvi stopnji poudarjena znotraj gozdnega prostora naravnega rezervata Mokrec;
  - Zala (id.št.7612V) (utemeljitev Ba), - levi pritok Iške s sotesko in slapovi. Biotopska funkcija je na prvi stopnji poudarjena na območju, kjer NV posega v gozdni prostor rezervata Mokrec.
- Gozdovi na ožjem območju 48 jam in brezen (utemeljitev Ba), ki predstavljajo redke ekosisteme s specifičnimi lastnostmi, hkrati pa nudijo življenjski prostor številnim redkim in ogroženim rastlinskimi in zlasti živalskimi vrstami. Večina jam v GGE Preserje-Rakitna ima režim vstopa 3, kar pomeni, da gre za odprte jame s prostim vstopom. Seznam evidentiranih in varovanih jam in brezen na območju GGE Preserje Rakitna je naveden v poglavju 2.2 Socialne funkcije, odstavek Funkcija varovanja naravnih vrednot.
- Gozdovi in drugi manjši ekosistemi v gozdnem prostoru, ki so pomembni za ohranitev varovanih ali ogroženih rastlinskih vrst (utemeljitev Bb):
  - Upravljalna cona I-nahajališča kranjskega jegliča (*Primula carniolica*) v vzhodnem delu GGE ob Zali s pritoki.
- Gozdovi in drugi manjši ekosistemi v gozdnem prostoru, ki so pomembni za ohranitev varovanih ali ogroženih živalskih vrst (Ba):
  - Upravljalna cona D-območje navadnega koščaka, kjer so evidentirane živalske vrste: navadni koščak (*Austropotamobius torrentium*), močvirski krešič (*Carabus variolosus*), veliki studenčar (*Cordulegaster heros*) in vidra (*Lutra lutra*). Cona obsega gozd in posamezno gozdno drevje v kmetijski krajini ob Ljubljani s pritoki, Rakitniščici, Zali s pritoki in Ponikvah.
- Habitatni tip 7230 - Bazična nizka barja (utemeljitev Ba). Manjši ostanek se nahaja jugozahodno od Žegnanega studenca, v oddelku 78D25;
- Druga območja gozdov in gozdnega prostora, ki so pomembna za obstoj in ohranitev populacij različnih vrst prostoživečih živali (utemeljitev Bz). V GGE so to območja zimovališča navadnega jelena (*Cervus elaphus*) na območju odsekov 78A27, 78A30, 78D03, 78D13, 78D14, 78D18, na jugovzhodnem delu GGE.
- Pogojem za prvo stopnjo poudarjenosti funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti zadostujejo tudi druge, predvsem manjše površine gozdnega prostora, ki so namenjene povečevanju pestrosti gozda in ohranjanja ugodnih habitatnih razmer prostoživečih živali. To so:
  - Gozdovi v okolici kaluž (utemeljitev Bk) (pas okoli 25 do 50 m), v delih oddelkov: 78A08, 78A30, 78A34, 78A42, 78B12, 78B19, 78B22, 78B24, 78B25, 78D03 (2 kala), 78D09.
  - Območja vzdrževanih travnih površin in gozdnih jas v sklenjenih območjih gozdov (utemeljitev Bk). Te so v delu oddelkov oziroma odsekov: 78A20, 78A22, 78A23, 78A25,

78A26, 78A27, 78A41, 78A43, 78A44, 78D01, 78D05, 78D08, 78D13, 78D28, 78D29, 78D37.

- Območja dveh grmišč (utemeljitev Bg) v oddelkih 78D03 in 78D26.

Funkcija ohranjanja biotske raznovrstnosti je na drugi stopnji poudarjena na 3.505,85 ha:

- v gozdnem prostoru drugega varstvenega območja in celotnega območja Krajinskega parka Ljubljansko barje, v kolikor ne gre za predel na katerem je funkcija poudarjena že na prvi stopnji;
- Iška z Zalo – soteska (NVDP),(id.št. 78V) na skrajnem vzhodnem delu GGE, izven območja GR Mokrec, v oddelkih in odsekih 78D07C, 78D08, 78D09, 78D10A, 78D11 ;
- Zala (NVDP), (id.št. 7612V) - levi pritok iške s sotesko in slapovi. Funkcija je na drugi stopnji poudarjena na območju, kjer NV posega izven gozdnega prostora rezervata Mokrec, v oddelkih 78D05, 78D14, 78D15, 78D16, 78D17, 78D18, 78D19, 78D20, 78D21, 78D22, 78D23, 78D24, 78D25, 78D26, 78D27, 78D29;
- Jezero pri Podpeči (NS) (NVDP), (id.št.226) (utemeljitev Bk). Kraško jezero pri Podpeči pod Krimom, ki sega v območje gozdnega prostora v k.o. Jezero, v robne dele oddelkov 78C16, 78C17 in 78C18.

Na območju GGE je tudi nekaj jam in naravnih vrednot in NS, ki se nahajajo izven območja gozdnega prostora GGE:

- NVDP 167 V reka Ljubljanica, dolvodno od Vrhnike;
- NVLP 4031 Rakitna-kraško polje s ponikvami;
- 6 jam (ID41285, ID43168, ID43381, ID47303, ID47595, ID49804).
- NS (NVDP) – Ljubljanica (id.št. 167V).

Tako Natura 2000 območja kot tudi EPO pokrivajo skoraj ves gozdni prostor GGE. Površina gozdnega prostora, ki spada v območja Natura 2000, meri 4.462,25 ha in površina, ki spada v območje EPO meri 4.524,40 ha.

Območja Natura 2000

Za gozdove v območjih Natura 2000 je GGN GGE Preserje-Rakitna načrt prilagojene rabe naravnih dobrin.

Po Uredbi o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Ur. l. RS, št. 49/04 in spremem.) so v GGE Preserje - Rakitna tri območja Natura 2000 (SAC) (utemeljitev Bf), ki segajo tudi izven območja GGE Preserje – Rakitna. Dve območji imata status posebnega ohranitvenega območja SAC, ki ga je Slovenija opredelila na podlagi direktive o habitatih, eno pa ima status posebnega območja varstva (SPA), ki je bilo opredeljeno na podlagi direktive o pticah. Območja Natura 2000 so:

- SI3000256 Krimsko hribovje - Menišija (POO) pokriva 4.515,7 ha gozdnega prostora. Z izjemo Ljubljanskega barja pokriva vse gozdove v GGE.
- SI3000271 Ljubljansko barje (POO) se nahaja v severnem ravninskem delu GGE, v delih odsekov: 78B02, 78B17, 78C01, B78C02, B78C18;
- SI5000014 Ljubljansko barje (POV). V območje GGE sega le skrajni južni del območja. Gre za posamezne gozdne otoke v skrajnem severnem delu GGE, ki se prekriva s POO območjem.

Za gozdove v območjih Natura 2000 se z načrtom rabe naravnih dobrin oziroma z načrtom GGN GGE Preseje - Rakitna upošteva podrobnejše in konkretne varstvene usmeritve prilagojene rabe naravnih dobrin.

Preglednica 13/N-SPA : Natura PVO (SPA) in POO (SAC) območje

Koda in ime	Status	Vrste in habitatni tipi vezani na gozdni prostor
SI3000256 Krimsko hribovje - Menišija	POO (SAC)	<p><u>Sesalci:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - navadni ris (<i>Lynx lynx</i>), - volk (<i>Canis lupus</i>)*, - rjavi medved (<i>Ursus arctos</i>)* - mali podkovnjak (<i>Rhinolophus hipposideros</i>) - širokouhi netopir (<i>Barbastella barbastellus</i>) - vejicati netopir (<i>Myotis emarginatus</i>), - veliki navadni netopir (<i>Myotis bechsteini</i>). <p><u>Dvoživke:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - hribski urh (<i>Bombina variegata</i>), - veliki pupek (<i>Triturus carnifex</i>). <p><u>Raki:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - navadni koščak (<i>Austropotamobius torrentium</i>)*. <p><u>Žuželke:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - alpski kozliček (<i>Rosalia alpina</i>)*, - bukov kozliček (<i>Morimus funereus</i>), - močvirski krešič (<i>Carabus variolosus</i>), - črtasti medvedek (<i>Callimorpha quadripunctaria</i>)*, - rogač (<i>Lucanus cervus</i>), - veliki studenčar (<i>Cordulegaster heros</i>). <p><u>Rastline:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - kranjski jeglič (<i>Primula carniolica</i>). <p><u>Mahovi:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Buxbaumia viridis</i>. <p><u>Habitatni tipi:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - (7230) Bazična nizka barja, - (8310) Jame, ki niso odprte za javnost, - (91K0) Ilirski bukovi gozdovi (<i>Fagus sylvatica</i> (<i>Aremonio-Fagion</i>)).
SI3000271 Ljubljansko barje	POO (SAC)	<p><u>Sesalci:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - vidra (<i>Lutra lutra</i>), - navadni netopir (<i>Myotis myotis</i>), - mali podkovnjak (<i>Rhinolophus hipposideros</i>). <p><u>Dvoživke:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - veliki pupek (<i>Triturus carnifex</i>),

Prikaz funkcij gozdov

Koda in ime	Status	Vrste in habitatni tipi vezani na gozdni prostor
		- hribski urh (<i>Bombina variegata</i>). <u>Žuželke:</u> - puščavnik (<i>Osmoderma eremita</i>)*, <u>Raki:</u> - navadni koščak (<i>Austropotamobius torrentium</i>)*.
SI5000014 Ljubljansko barje	PVO (SPA)	<u>Ptice:</u> - sršenar (<i>Pernis apivorus</i>), - velika uhrica (<i>Bubo bubo</i>). - Veliki skovik (<i>Otus scops</i>).

Opombe: POO je kratica za Posebno ohranitveno območje; z * so označeni prednostne kvalifikacijske vrste in prednostni habitatni tipi

Preglednica 14/KHT: Kvalifikacijski habitatni tipi

Habitatni tip/vrsta	Območje habitatnega tipa	Ekološke zahteve habitatnega tipa	Velikost cone (ha) znotraj SAC	Velikost cone (ha) znotraj GGE	Ocena stanja na območju
(7230) Bazična nizka barja	SI3000256 Krimsko hribovje – Menišija: Manjši ostanek se nahaja JZ od Žegnanega studenca, v odseku 78D25.	Bazična nizka barja so razvita na apnencu ali dolomitu. Ekološko so zelo raznolika: prst vsebuje razmeroma veliko količino organskih snovi (izjemoma malo), vlažnost podlage je velika, vendar je površinska voda prisotna samo občasno (izjemoma stalno), tla so nevtralna do bazična (izjemoma rahlo zakisana) z raznoliko vsebnostjo kalcija. Šota se tvori pod vodo, ne tvorijo je šotni mahovi kot na visokem barju. Nizkobarjanske vrste praviloma uspevajo skupaj z vrstami mokrotnih travnikov in trstičja. Slovenija predstavlja južno mejo sklenjene razširjenosti nizkih barj v Evropi. Pri nas se pojavljajo predvsem sredi kulturne krajine v zahodni polovici države. Ogrožajo jih intenzifikacija kmetijstva (izsuševanje, gnojenje), hidromelioracije, vodne akumulacije in urbanizacija.	73	0,4	Habitatni tip se na posameznih delih zarašča z drevesno in grmovno vegetacijo.
(8310) Jame, ki niso odprte za javnost	Habitatni tip je prikazan za celo območje POO Krimsko hribovje – Menišija znotraj GGE vendar je to predvsem zato, ker na vsem območju obstaja možnost odkritja novih jam. Biološko pomembni jami sta Kevderc pri Planinci (NV 40525) ter Brezno	To so jame, vključno s pripadajočimi vodnimi telesi, ki niso odprte za javnost in so življenjski prostor specializiranih ali endemičnih vrst živali. Mednje sodijo različni nevretenčarji, zlasti hrošči, raki in mehkužci, ki imajo praviloma zelo omejeno razširjenost. Jame so prezimovališče in kotišče številnih netopirjev ter življenjski prostor človeške ribice. V Sloveniji jih najdemo v dinarskem svetu.	20.306	5.160	Stopnja ohranjenosti strukture in funkcije HT na območju je odlična, splošna ocena stanja je odlična.

Prikaz funkcij gozdov

Habitatni tip/vrsta	Območje habitatnega tipa	Ekološke zahteve habitatnega tipa	Velikost cone (ha) znotraj SAC	Velikost cone znotraj GGE (ha)	Ocena stanja na območju
	pod Koblakom (NV 42088).				
(91K0) Ilirski bukovi gozdovi (<i>Fagus sylvatica</i> (Aremonio-Fagion))	SI3000256 <u>Krimsko hribovje – Menišija:</u> Pretežno celotno območje.	Ilirski bukovi gozdovi rastejo na karbonatni podlagi na nadmorski višini 600-1400 m. Sestavlja jih več različnih združb (dinarski podgorski bukovi gozdovi, bukovi gozdovi z jelko, visokogorski bukovi gozdovi), zanje je značilna večja vrstna pestrost kot za ostale bukove gozdove. V Sloveniji so najbolj ohranjeni v dinarskem svetu, pojavljajo pa se tudi v Alpah in ponekod v vzhodni Sloveniji (Orlica, Bohor, Kum, Boč, Donačka gora). V preteklosti jih je ponekod ogrožalo panjevsko gospodarjenje, stelarjenje in gozdna paša, sedaj pa mestoma pospeševanje smreke in oteženo pomlajevanje zaradi objedanja.	11.115	2.749	Stopnja ohranjenosti strukture in funkcije HT na območju je dobra, splošna ocena stanja je dobra.

Vir: Naravovarstvene smernice za GGN GGE Preserje - Rakitna (2023-2032).

Preglednica 15/KVP: Kvalifikacijske vrste vezane na gozdne površine

Vrsta	Cona/Območje vrste	Ekološke zahteve vrste	Velikost cone (ha) znotraj SAC/SP A	Velikost cone znotraj GGE (ha)	Ocena stanja na območju
volk (<i>Canis lupus</i> *)	SI3000256 <u>Krimsko hribovje – Menišija:</u> Celoten gozdni prostor znotraj Natura 2000 območja.	Podnevi se zadržujejo v skrivališčih v gosti podrasti ali na nepristopnih krajih. Prehranjuje se zlasti s srnjadjo, jelenjadjo in divjimi svinjami. Ujame predvsem živali, ki so v slabi telesni kondiciji, zato je pomemben selektor. Je zelo prilagodljiv, omejuje ga le človekova dejavnost (velika gostota naselij in prometnic). Za preživetje vrste je pomembna povezanost populacij s koridorji.	19.166	4.682	Vrsta je pogosta. Stopnja ohranjenosti je dobra, populacija ni izolirana na širšem območju razširjenosti, splošna ocena stanja je dobra.
rjavi medved (<i>Ursus arctos</i> *)	SI3000256 <u>Krimsko hribovje – Menišija:</u> Celoten gozdni prostor znotraj Natura 2000 območja.	Pri nas živi v bukovo-jelovih gozdovih dinarskega visokega krasa. Zaradi velikosti telesa in pretežno rastlinske prehrane, ki ni energetsko bogata, mora medved pojesti veliko količino hrane, kar pomeni, da potrebuje veliko časa, da jo najde. Pri tem prehodi velike razdalje ter se seli. Zimo prespi, vendar to ni pravo zimsko spanje. Brlog, ki ne sme biti izpostavljen motnjam, je ključnega pomena za izbiro življenjskega prostora. To še posebej velja za samice, ki pozimi v njih kotijo mladiče. Pomembni so tudi mladi	19.182	4.682	Vrsta je pogosta. Stopnja ohranjenosti je dobra, populacija ni izolirana na širšem območju razširjenosti, splošna ocena stanja je dobra.

Prikaz funkcij gozdov

Vrsta	Cona/Območje vrste	Ekološke zahteve vrste	Velikost cone (ha) znotraj SAC/SPA	Velikost cone znotraj GGE (ha)	Ocena stanja na območju
		stadiji gozda, kjer uspevajo plodnosne vrste. Na izbiro življenjski prostora močno vpliva človek.			
navadni ris (<i>Lynx lynx</i>)	<u>SI3000256 Krimsko hribovje – Menišija:</u> Celoten gozdni prostor znotraj Natura 2000 območja.	Gozd, v katerem živi, je lahko prekinjen s kmetijskimi površinami. Za preživetje so ključni zadostna količina plena ter strpnost s strani ljudi. Na območjih, kjer je delež manjših parkljarjev majhen, je njegov glavni tekmeč volk. Za njegovo ohranitev je nujna vzpostavitev povezave med izoliranimi populacijami v Evropi.	19.137	4.682	Splošna ocena stanja je neugodna.
vidra (<i>Lutra lutra</i>)	<u>Upravljalvska cona D - območje navadnega koščaka</u> <u>SI3000271 Ljubljansko barje:</u> Vodotoki in obvodni prostor na Ljubljanskem barju: Ljublanica s pritoki.	Hrani se z raki, ribami, dvoživkami, polži, žuželkami, obvodnimi ptiči in majhnimi sesalci. Potrebuje razčlenjene brežine s številnimi mrtvimi rokavi, zalivi, polotoki, tolmuni, sipinami. Del obrežja mora imeti sklenjeno vegetacijo (grmovje, drevje) ki služi kot prostor za počitek in razmnoževanje.	799	111 53	Vrsta je pogosta. Stopnja ohranjenosti je dobra, populacija ni izolirana na širšem območju, splošna ocena stanja je odlična.
mali podkovnjak (<i>Rhinolophus hipposideros</i>)	<u>SI3000256 Krimsko hribovje – Menišija:</u> Cerkev Svetega Lovrenca v Kamniku pod Krimom je kotišče, brezno pod Koblakom (NV 42088) je prezimovališče. Okoliški gozd je prehranjevalni habitat. <u>SI3000271 Ljubljansko barje:</u> Ljubljansko barje je prehranjevalni habitat. Pomembni so gozdni otoki, mejice in posamezna drevesa v kmetijski krajini. Cerkev Svetega Lovrenca v Kamniku pod Krimom je kotišče, brezno pod Koblakom (NV	Živi v toplih zavetrnih dolinah z listopadnim drevjem in grmičevjem, najbolj mu ustrezajo zakrasela območja s kraškimi jamami. Prehranjuje se z žuželkami, med katerimi prevladujejo nočni metulji, mrežekrilci in mladoletnice.	12.586 3265	2.636 207	Stopnja ohranjenosti je dobra, populacija ni izolirana na širšem območju razširjenosti, splošna ocena stanja je dobra. Stopnja ohranjenosti je dobra, populacija ni izolirana na širšem območju, splošna ocena stanja je dobra.

Prikaz funkcij gozdov

Vrsta	Cona/Območje vrste	Ekološke zahteve vrste	Velikost cone (ha) znotraj SAC/SPA	Velikost cone znotraj GGE (ha)	Ocena stanja na območju
	42088) je prezimovališče.				
širokouhi netopir (<i>Barbastella barbastellus</i>)	<u>SI3000256 Krimsko hribovje – Menišija:</u> Kevderc pri Planinci (NV 40525) je zatočišče vrste. Okoliški gozd je prehranjevalni habitat.	Prebivalec gozdnatih območij. Zimska zatočišča: pogosto jame z nizkimi temperaturami do 5°C in visoko zračno vlago. Poletna zatočišča: drevesne dupline, stavbe, jame, ki jih dnevno menja. Območje dejavnosti: do 10 km od zatočišča. Prehranjevalni habitat: zreli listopadi gozd, gozdni rob. Glavni vzrok ogroženosti je zatiranje žuželk v kmetijstvu in gozdarstvu, izguba zatočišč (dupline), pa tudi raba zaščitnih sredstev za les na podstrešjih.	19.223	2.328	Stopnja ohranjenosti je odlična, populacija ni izolirana na širšem območju razširjenosti, splošna ocena stanja je dobra.
veliki navadni netopir (<i>Myotis bechsteinii</i>)	<u>SI3000256 Krimsko hribovje – Menišija:</u> Celoten gozdni prostor znotraj Natura 2000 območja. Kevderc pri Planinci (NV 40525) je zatočišče vrste.	Prebivalec velikih območij listnatih gozdov, predvsem ohranjeni dinarski jelovo-bukovi gozdovi, največkrat na nadmorski višini 300-900 m. Zatočišča: drevesna dupla, kotišča. Prehranjevalni habitat: strukturno bogati bukovi in hrastovi gozdovi, z velikim deležem zrelih sestojev, razvita grmovna plast. Hrana: nočni metulji, košeninarji, hrošči.	19.223	4.719	Stopnja ohranjenosti je odlična, populacija ni izolirana na širšem območju, splošna ocena stanja je dobra.
vejicati netopir (<i>Myotis emarginatus</i>)	<u>SI3000256 Krimsko hribovje – Menišija:</u> Kevderc pri Planinci (NV 40525) je zatočišče vrste. Okoliški gozd je prehranjevalni habitat.	Živi v toplih gozdnatih ali grmiščnih predelih, najraje na apnenčasti podlagi v bližini vode. Prezimuje v jamah z visoko zračno vlago, poleti pa se preko dneva zateče tudi na podstrešja stavb. Kotišča so na severu območja razširjenosti na toplih podstrešjih in v zvonikih, na jugu pa tudi v podzemskih jamah. Prehranjuje se s pajkovci in žuželkami, ki jih pobere z listov, vejic in s tal, lovi pa tudi leteče žuželke, ki jih prestreže z letalno mrežo. Pogoste so skupine ali faze, ki ne letajo oziroma so dejavne podnevi. Najbolj so ogrožena njegova kotišča v stavbah, ki so tudi najbolj izpostavljena.	9.197	2.540	Stopnja ohranjenosti je dobra, populacija ni izolirana na širšem območju, splošna ocena stanja je dobra.
navadni netopir (<i>Myotis myotis</i>)	<u>SI3000271 Ljubljansko barje:</u> Kevderc pri Planinci (NV 40525) je zatočišče vrste. Okoliški gozd je prehranjevalni habitat.	Živi v odprtih in svetlih listopadnih gozdovih do 1200 m visoko. Poleti in pozimi si najde zatočišče v jamah in stavbah. Za prezimovanje potrebuje visoko zračno vlago. Lovi predvsem velike žuželke na košenih travnikih, v sadovnjakih in gozdovih brez podrasti. Občasno se seli na razdalje večje od 100 km. Ogroža ga	9.172	552	Stopnja ohranjenosti vrste na območju je povprečna ali zmanjšana, populacija ni izolirana na širšem območju razširjenosti.

Prikaz funkcij gozdov

Vrsta	Cona/Območje vrste	Ekološke zahteve vrste	Velikost cone (ha) znotraj SAC/SP A	Velikost cone znotraj GGE (ha)	Ocena stanja na območju
		predvsem izguba življenjskega prostora ter neustrezne prenovne zgradb in preprečevanje dostopa v zatočišča (jame in drugi podzemni habitati, cerkvena podstrešja, zvoniki, podstrehe drugih objektov).			
navadni koščak (<i>Austropotamobius torrentium</i> *)	<p><u>Upravljaljska cona D - območje navadnega koščaka</u></p> <p><u>SI3000256 Krmsko hribovje – Menišija:</u> Rakitniščica, kraška kotanja Ponikve in Zala s pritoki (Rakiški graben, Tracan).</p> <p><u>SI3000271 Ljubljansko barje:</u> Ljubljana s pritoki.</p>	Prebiva v mrzlih, hitro tekočih, tudi gorskih potokih donavskega porečja in se navadno skriva pod kamenjem. Izogiba se močno prodonosnim in hudourniškim potokom ter stoječim vodam. Je vsejeda žival (alge, vodne rastline in talni nevretenčarji, redkeje z ribe, v času levitve je pogost tudi kanibalizem). V Sloveniji je bil nekoč ogrožen zaradi bolezni račje kuge, danes zaradi onesnaženja (predvsem komunalnega), mehanskih posegov v vodotoke (regulacije, zadrževalniki), rabe vode za različne namene (za pitno vodo, male hidro centrale, rejo rib) ter prisotnosti in širitve severno ameriške vrste, signalnega raka iz Avstrije po reki Muri.	181	111 46	<p>Stopnja ohranjenosti je odlična, populacija ni izolirana na širšem območju, splošna ocena stanja je odlična.</p> <p>Stopnja ohranjenosti je dobra, populacija ni izolirana na širšem območju, splošna ocena stanja je dobra.</p>
hribski urh (<i>Bombina variegata</i>)	<p><u>SI3000256 Krmsko hribovje – Menišija:</u> Vodni biotopi znotraj Natura 2000 območja.</p> <p><u>SI3000271 Ljubljansko barje:</u> Vodni biotopi (jarki, luže) znotraj Natura 2000 območja.</p>	Hribski urh je gozdna vrsta, ki išče zavetje pod kamni in odmrli kosi lesa, v skalnih razpokah v grmovju ali v svetlih gozdnih robovih, kjer lahko preživi poletna obdobja mirovanja in prezimuje. Tipična mrestišča hribskega urha so nezasenčene občasne luže v ali blizu gozda. Je šibko konkurenčna pionirska vrsta, ki naseljuje življenjske prostore v zgodnjem stadiju naravne sukcesije (glinokopi, kamnolomi, kolesnice v gozdu), ko je prisotnih manj plenilcev in kompetitorjev. Zelo mobilni so predvsem mladi osebk (do 1200 m daleč od vode), ki imajo boljše možnosti za naseljevanje novih življenjskih prostorov. Živi od nižin do gozdne meje montanskega pasu.	20.334 12.961	5.160 690	<p>Vrsta je redka. Stopnja ohranjenosti je dobra, populacija ni izolirana na širšem območju, splošna ocena stanja je dobra.</p> <p>Vrsta je pogosta. Stopnja ohranjenosti je dobra, populacija ni izolirana na širšem območju, splošna ocena stanja je dobra.</p>
veliki pupek (<i>Triturus carnifex</i>)	<u>SI3000256 Krmsko hribovje – Menišija:</u> Vodni biotopi znotraj Natura 2000 območja. Vrsta je	Odrasel osebek se prehranjuje na kopnem, predvsem na ekstenzivnih vlažnih travnikih gričevnatega in hribovitega sveta. Prezimuje lahko na kopnem (v gozdu ali grmiščih v	20.334	5.160	Stopnja ohranjenosti je dobra, populacija ni izolirana na širšem območju.

Prikaz funkcij gozdov

Vrsta	Cona/Območje vrste	Ekološke zahteve vrste	Velikost cone (ha) znotraj SAC/SPA	Velikost cone znotraj GGE (ha)	Ocena stanja na območju
	<p>bila zabeležena v glavnem pritoku Podpeškega jezera ter v pritoku potoka Ponikva.</p> <p><u>SI3000271</u> <u>Ljubljansko barje:</u></p> <p>Vodni biotopi znotraj Natura 2000 območja. Vrsta je bila zabeležena v jarku Z od Maharjevega (Sivčevega) grabna.</p>	<p>zavetju na vlažnih mestih pod kamni, v skalnih razpokah in luknjah, pod ali v razpadajočem lesu...) ali v vodi, kjer se tudi razmnožuje (srednje veliki kali in druge stoječe mirne vode, ki se zelo redko izsušijo in imajo bujno obrežno in vodno rastlinje ter čisto vodo). Ogroža ga uničevanje in onesnaževanje vodnih okolij, vlaganje rib, intenzivno kmetijstvo ter ceste in promet. Za ohranjanje vrste so pomembni ekološki koridorji, ki vse življenjske prostore na širšem območju povezujejo v funkcionalno celoto.</p>	12.961	690	<p>Vrsta je redka. Stopnja ohranjenosti je dobra, populacija ni izolirana na širšem območju, splošna ocena stanja je odlična.</p>
alpski kozliček (<i>Rosalia alpina</i> *)	<p><u>SI3000256 Krimsko hribovje – Menišija:</u></p> <p>Vrsta je bila zabeležena v oddelku 78D37, 78D19 in 78D07B.</p>	<p>Alpski kozliček je dnevno aktivna vrsta, ki jih najpogosteje opazujemo na mrtvih ali posekanih drevesih od sredine julija do sredine avgusta. Ličinke živijo v mrtvih ali ostarelih drevesih različnih listavcev, predvsem bukve. Samice odlagajo jajčeca v sveže poškodovan bukove les in šture. Glede na sonaravno gozdno gospodarjenje z gozdovi v Sloveniji se domneva, da je glavna nevarnost vrsto puščanje hlodovine in cepanic znotraj območij kjer vrst živi v mesecu juliju in avgustu. Sveže posekan les namreč močno privablja osebkke te vrste, ki tu odlagajo jajčeca. Zarod pa seveda ob predelavi propade.</p>	6.272	1.603	<p>Stopnja ohranjenosti vrste na območju je povprečna ali zmanjšana, populacija ni izolirana na širšem območju.</p>
bukov kozliček (<i>Morimus funereus</i>)	<p><u>SI3000256 Krimsko hribovje – Menišija:</u></p> <p>Listnati in mešani gozdovi znotraj Natura 2000 območja. Vrsta je bila zabeležena v naslednjih oddelkih: 78A01, 78A11, 78A13, 78A14, 78A18, 78A19, 78A26, 78A27, 78A28, 78A29, 78A31, 78A32, 78B04, 78B17, 78B28, 78C02, 78C08, 78C17, 78C18, 78D34 in 78D37.</p>	<p>Prehranjuje se z lesom različnih drevesnih vrst. Odrasle privablja vonj ranjenih ali posekanih dreves predvsem bukve in jelke, v katerega samice tudi odlagajo jajčeca. Razvoj poteka tri do štiri leta, ličinke se prehranjujejo pod lubjem in se zabubijo globlje v lesu. Posebnost vrste je relativno dolga življenjska doba odraslih osebkov (2 leti). Hroščki so nekrilati, zaradi česar je omejena njihova mobilnost, kljub temu pa lahko posamezen osebek prehodi velike razdalje. Odrasli osebkki so aktivni od maja do julija in jih najdemo večinoma na cestah ter ob posekanih deblih jelke ali bukve. Ličinka se razvija predvsem v svežih štorih jelke in bukve.</p>	15.031	3.809	<p>Stopnja ohranjenosti je odlična, populacija ni izolirana na širšem območju, splošna ocena stanja je odlična.</p>

Prikaz funkcij gozdov

Vrsta	Cona/Območje vrste	Ekološke zahteve vrste	Velikost cone (ha) znotraj SAC/SP A	Velikost cone znotraj GGE (ha)	Ocena stanja na območju
puščavnik (<i>Osmoderma eremita</i> *)	SI3000271 <u>Ljubljansko barje:</u> Posamezno drevje znotraj Ljubljanskega barja (gozdni otoki, mejice in posamezna drevesa v kmetijski krajini). Vrsta je bila zabeležena na drevesih ob kolovozu 370m SZ od hiše Goričica pod Krimom 20.	Razvoj poteka v globokih drevesnih duplih, večinoma listavcev (hrast, vrba, sadno drevje, lipa, jesen) z večjo količino drevesnega mulja, s katerim se hranijo ličinke. Razvoj poteka dve do tri ali celo štiri leta, odvisno od prehrabne kvalitete mulja. Hranijo se z rastlinskim materialom in srkajo sladke drevesne sokove. So malo mobilni in se večinoma zadržujejo v bližini mesta razvoja, zaradi česar je za njegov obstoj pomembna bližina oz. gostota drevesnih dupel. Ta je zaradi delovanja človeka še največja prav v antropogenih okoljih kot so stari drevoredi, obrežna vrbovja ali visokodebelni sadovnjaki.	8.137	498	V okviru popisa vrste na Ljubljanskem barju prisotnost puščavnika na vzorčnih lokacijah leta 2018 in 2019 ni bila potrjena. V okviru projekta PoLJUBA se je v letih 2019, 2020 in 2021 izvedla doselitev vrste.
močvirski krešič (<i>Carabus variolosus</i>)	<u>Upravljalvska cona D - območje navadnega koščaka</u> SI3000256 <u>Krimsko hribovje – Menišija:</u> Rakitniščica, kraška kotanja Ponikve in Zala s pritoki (Rakiški graben, Tracan) z obrežnim prostorom.	Je vlagoljubna vrsta, vezana na zamočvirjene gozdove v ravninah do višine okoli 1000 m, ki so večinoma porasle s črno ali sivo jelšo, na S delu Pohorja tudi v smrekovo jelševih sestojih. Razvoj poteka v manjših in večjih potokih, preobraženi mladostni osebki ne zapuščajo mesta preobrazbe, kjer tudi prezimijo. Prezimijo v trhljem razpadajočem lesu (debelejših trhljih vejah in štorih ob vodi ali v močvirju) ali zakopani v mehko zemljo nabrežin ob vodi. Odrasli osebki so nočno aktivni. Ogrožajo ga posegi v gozdne potoke: urbanizacija območja, regulacije vodotokov, redčenje dreves na območju, onesnaževanje vodotokov (eutrofikacija in črna odlagališča različnega materiala).	3.416	111 1.006	Vrsta je redka. Stopnja ohranjenosti je dobra, populacija je skoraj izolirana na širšem območju, splošna ocena stanja je dobra.
črtasti medvedek (<i>Callimorpha quadripunctaria</i> *)	SI3000256 <u>Krimsko hribovje – Menišija:</u> Pretežno gozdnata pokrajina s posameznimi košenicami, pestro strukturiranimi gozdnimi robovi, gozdnimi jasami, gozdne ceste in poti. Vrsta je bila zabeležena na meji	Vrsta potrebuje listnate do mešane presvetljene gozdove od nižin do 1000 metrov nadmorske višine z visokim deležem vrzeli, jas in gozdnih robov z dobro zastopanim zeliščnim in grmovnim slojem ter vrstno bogatimi travniki v bližini. Mlade gosenice se hranijo z listi mrtvih kopriv, vrbovcev in drugih zelišč v podrasti, po prezimitvi pa se hranijo z listi grmovnih vrst (leska, robida, kosteničevje, navadna metla). Metulji	2.105	535	Vrsta je pogosta. Stopnja ohranjenosti je dobra, populacija ni izolirana na širšem območju.

Prikaz funkcij gozdov

Vrsta	Cona/Območje vrste	Ekološke zahteve vrste	Velikost cone (ha) znotraj SAC/SP A	Velikost cone znotraj GGE (ha)	Ocena stanja na območju
	oddelkov 78D11 in 78D13.	srkajo nektar cvetov konjske grive, navadne dobre misli, gadovca, osatov, mete in tudi drugih medonosnih rastlin, ki cvetijo pozno poleti v gozdu in ob gozdnem robu. Metulji so aktivni podnevi in ponoči: podnevi se odrasli osebkovi hranijo, ponoči pa pariyo. Posamezne populacije so ogrožene zaradi pogoste košnje gozdnega roba ali zaradi uporabe pesticidov na površinah v bližini.			
rogač (<i>Lucanus cervus</i>)	<u>SI3000256 Krmsko hribovje – Menišija:</u> Starejši sestoji listavcev, predvsem s prisotnostjo hrastov. Vrsta je bila zabeležena na območju Svete Ane nad Podpečjo.	Živi v starih sestojih listavcev, predvsem hrastov, na toplih legah z visokim deležem mrtvega lesa v nižinah in gričevju. Hrošči se pojavijo ob večerih od junija do avgusta. Samice zalegajo jajčeca v ali ob šture, stara ali padla drevesa. Pri tem je bolj kot drevesna vrsta pomembno, da je les v fazi razgradnje posebnih gliv. Celoten razvoj poteka počasi, tudi do 5 let. Zabubijo se v zemlji (15-20 cm globoko) in se razvijajo v hrošče, ki živijo samo nekaj tednov.	15.302	3.876	Stopnja ohranjenosti je povprečna ali zmanjšana, populacija ni izolirana na širšem območju.
veliki studenčar (<i>Cordulegaster heros</i>)	<u>Upravljalvska cona D - območje navadnega koščaka</u> <u>SI3000256 Krmsko hribovje – Menišija:</u> Rakitniščica, kraška kotanja Ponikve in Zala s pritoki (Rakiški graben, Tracan) z obrežnim prostorom.	Večino življenja preživi v stadiju ličinke, v majhnih gozdnih potokih z naravno strugo in z ustreznim peščenim, rahlo muljastim dnom. Pogosto so struge sredi poletja suhe, pa vendar jeseni znova najdemo ličinke, ki so sušo preživele zakopane globlje v podlagi. Ker so odrasli zelo dobri letalci, se lahko tudi do nekaj kilometrov oddaljijo od matičnega potoka. Ogrožajo ga onesnaževanje in regulacije vodotokov.	15.381	111 5.160	Vrsta je redka. Stopnja ohranjenosti je dobra, populacija ni izolirana na širšem območju razširjenosti.
kranjski jeglič (<i>Primula carniolica</i>)	<u>Upravljalvska cona I-nahajališča kranjskega jegliča</u> <u>SI3000256 Krmsko hribovje – Menišija:</u> Mestoma znotraj območja, kjer raste na skalah ob Zali s pritoki. Vrsta je bila	Raste na dolomitu in dolomitiziranem apnencu, redkeje na čistem apnencu, na vlažnem, lahko neposredno namočenem in senčnem skalovju, v grapah in soteskah, lahko tudi v vrtačah s temperaturnim obratom. Ponekod raste na skalnatih tleh v bukovem ali črno gabrovem gozdu, na sušnih, vlažnih kamnitih ali povirnih traviščih. Je endemit, ki uspeva v približno 70 km dolgem in 25 km širokem pasu zahodno in	4.267	1.272	Vrsta je redka. Stopnja ohranjenosti je odlična, populacija ni izolirana na širšem območju razširjenosti,

Prikaz funkcij gozdov

Vrsta	Cona/Območje vrste	Ekološke zahteve vrste	Velikost cone (ha) znotraj SAC/SP A	Velikost cone znotraj GGE (ha)	Ocena stanja na območju
	zabeležena v oddelku 78D20 (na jezu za elektrarno na Zali) ter v oddelku 78D21 (na skali, ob slapu pri Stari žagi na Rakiškem potoku).	južno od Ljubljane, v porečju Idrijce in Ljubljanice, na severnem obrobju Dinarskega gorovja, z nekaj nahajališči seže še v prigorje Julijskih Alp.			splošna ocena stanja je odlična.
<i>Buxbaumia viridis</i>	<u>SI3000256 Krmsko hribovje – Menišija:</u> Mestoma raste na razpadlih drevesnih delih predvsem iglavcev.	Buxbaumia viridis je pionirska, saprolignikolna vrsta. Poseljuje že precej razpadla debla, veje in šore iglavcev, nekoliko redkeje se naseli na listastih drevesih. Raste na razmeroma zasenčenih mestih, pri visoki zračni vlažnosti. Na posameznem štoru raste le eden ali nekaj rastlin. Primarni habitat vrste predstavljajo jelovi gozdovi. Vrsta je ogrožena zaradi odstranjevanja odmrlega lesa, predvsem velikih gnijočih debel, in fragmentacije habitatov ter botaničnega zbiranja.	15.129	3.629	Ni znano.
sršenar (<i>Pernis apivorus</i>)	<u>SI5000014 Ljubljansko barje:</u> Ljubljansko barje (gozdni otoki, mejice in posamezna drevesa v kmetijski krajini).	Naseljuje odprte gozdove s številnimi jasami in mozaično kmetijsko krajino. Za gnezditveno uspešnost potrebuje strukturiran gozd z visokimi debelimi drevesi, jasami in mirnimi conami, v polmeru 4 do 10 km od gnezda pa odprto krajino. Gnezdi na velikih drevesih, 10-20 m nad tlemi. Je selivka, ki prezimuje v zahodnem in centralnem delu ekvatorialne Afrike in se vrne sredi aprila. Zelo je občutljiv na človekove motnje v času gnezdenja ter na spremembe v gnezditvenem habitatu.	8.296	509	Stopnja ohranjenosti vrste na območju je povprečna ali zmanjšana, populacija ni izolirana na širšem območju razširjenosti, velikost populacije je 5-10 gnezdečih parov.
velika uharica (<i>Bubo bubo</i>)	<u>SI5000014 Ljubljansko barje:</u> Ljubljansko barje je prehranjevalni habitata.	Gnezdi v razčlenjenih skalnih stenah s policami in luknjami, ki jih obdajajo ekstenzivno obdelovane odprte površine, na katerih lovi. Prehranjuje se pretežno s sesalci in pticami. Je stalnica. V Sloveniji velja za redko gnezdilko (60-80 parov) in je pogostejša predvsem v toplejših predelih (Kras, slovenski del Istre, Vipavska dolina). Ogrožena je zaradi motenj v času gnezdenja (plezalci, jadralski padalci, pohodniki), trkov z električni vodi ter intenzifikacije kmetijstva.	12.370	690	Stopnja ohranjenosti je dobra, populacija ni izolirana na širšem območju razširjenosti, velikost populacije je 4-5 gnezdečih parov.
veliki skovik (<i>Otus scops</i>)	<u>SI5000014 Ljubljansko barje:</u>	Naseljuje mozaično kmetijsko krajino toplih in suhih nižinskih predelov. V Sloveniji gnezdi v duplih ekstenzivnih	8280	521	Stopnja ohranjenosti je dobra, populacija ni izolirana na širšem

Vrsta	Cona/Območje vrste	Ekološke zahteve vrste	Velikost cone (ha) znotraj SAC/SP A	Velikost cone znotraj GGE (ha)	Ocena stanja na območju
	Ljubljansko barje (gozdni otoki, mejice in posamezna drevesa v kmetijski krajini).	sadovnjakov, drevesnih mejic ter v luknjah kamnitih hiš in skalnih sten, lahko tudi v ohlapnih kolonijah. Prehranjuje se zlasti z velikimi žuželkami (ravnokrilci, hrošči, nočni metulji), ki jih lovi na ekstenzivnih travnikih in drugih odprtih površinah. Je edina prava selivka med evropskimi sovami, ki prezimuje v Afriki in se k nam vrne v začetku aprila. Ogrožajo ga intenzifikacija kmetijstva (pretvarjanje ekstenzivnih travnikov v njive in intenzivne travnike, uporaba pesticidov, izsekovanje drevesnih mejic), urbanizacija in propadanje visokodebelnih sadovnjakov.			območju, splošna ocena stanja je dobra, velikost populacije je 50-65 gnezdečih parov.

Opomba: * prednostna vrsta.

Vir: Naravovarstvene smernice za GGN GGE Preserje - Rakitna (2023-2032).

Ekološko pomembna območja – EPO na območju GGE Preserje-Rakitna:

Na območju GGE so 3 EPO (utemeljitev Bn), ki se delno prekrivajo med sabo, še bolj pa z območji Natura 2000 in segajo tudi izven območja GGE:

- Krimsko hribovje - Menišija (koda 31200):

Dinarski kraški svet na jugovzhodu Slovenije, pokrit pretežno z ilirskim jelovo bukovim ter bukovim gozdom, je del največjega strnjene kompleksa gozdov v Sloveniji. Gre za hribovit svet, ki je razčlenjen z več globoko vrezanimi dolinami. Prevladujejo karbonatne kamnine, silikati se pojavljajo le izjemoma. Četrtno sveta je planotastega, sicer pa prevladuje strm teren. Na uravnanih planotastih območjih so se razvile številne kraške oblike, predvsem vrtače in kraške jame, v katerih prebiva jamski hrošč drobnovratnik. V manj zakraselem dolomitnem svetu je razvita površinska rečna mreža z globoko vrezanimi dolinami. Višji svet, kjer prevladujejo jurski apnenci in dolomiti, pa je bolj zakrasel. Dve tretjini območja, ki je del osrednjega območja velikih zveri, pokriva gozd. Prevladujejo bukovo-jelovi in bukovo-gabrovi gozdovi, v katerih živijo številne vrste hroščev in netopirjev. Opis EPO je povzet iz Naravovarstvenih smernic za GGN GGE Preserje- Rakitna (2023-2032).

Krimsko hribovje- Menišija (POO) pokriva 4.438,63 ha gozdnega prostora. Z izjemo Ljubljanskega barja pokriva vse gozdove v GGE.

- Ljubljansko barje (koda 31400):

Ljubljansko barje je široka tektonska udorina južno od Ljubljane, nastala na tektonsko zelo aktivnem območju, ki ga prečkajo številni prelomi. Ravnino, iz katere se dvigajo osamelci, pokriva kulturna krajina z največjim kompleksom mokrotnih travišč v Sloveniji. Vode na Barje pritečejo kot kraški izviri na robu pokrajine in kot površinski vodotoki. Najbolj ga zaznamuje Ljubljanica, ki ima na svojem 26 km dolgem toku od Vrhnike do Ljubljane le 4 m padca. Pokriva ga preplet različnih habitatnih tipov, kar je podlaga za visoko biotsko pestrost. Značilni barjanski travniki so se razvili na šotni podlagi in jih danes najdemo le še v osrčju Barja. Na njih uspevajo močvirske logarice, več vrst orhidej in močvirski mečki. Travniki različnih tipov sicer pokrivajo več kot tretjino območja. Obdajajo jih jelševe, topolove in vrbove mejice, manjše površine pokrivajo grmišča, trstičja in

manjše stoječe vode, celotno območje pa je preprejeno z mrežo vodnih kanalov. Na ravnini je ohranjenih še nekaj fragmentov šote in visokobarjanskega gozda s šotnimi mahovi, rdečim borom in brezo. Na severnem in vzhodnem robu je nekaj manjših jelševih in hrastovo gabrovih gozdičev, osamelce pa poraščajo pretežno bukovi gozdovi. Območje je eno najpomembnejših gnezdišč travniških vrst ptic v državi, pomembna preletna postaja in prezimovališče travniških in močvirskih ptic. Na travnikih se prehranjujejo tudi vrste iz gozdnatega zaledja.

Ljubljansko barje pokriva 23,79 ha gozdnega prostora in se nahaja v severnem, ravninskem delu GGE, v delih odsekov: 78B02, 78B17, 78C01, B78C02, B78C18;

- Osrednje območje življenjskega prostora velikih zveri (koda 80000):

Osrednje območje življenjskega prostora velikih zveri rjavega medveda, volka in risa obsega Trnovski gozd, Nanos, Hrušico, Krmsko hribovje in Menišijo, Javornike, Snežnik, Bloke, zahodni del Suhe Krajine, celotno območje Kočevske vse do Kolpe in zahodni del Bele Krajine. Večji del tega prostora prekrivajo gozdovi, ki tvorijo največje sklenjeno območje gozda pri nas. Najbolj razširjen gozdni habitatni tip v tem prostoru so Ilirsko – bukovi gozdovi. Poleg velikih zveri so najbolj razširjene živalske vrste vezane na gozdni in obgozdni prostor iz naslednjih skupin: netopirji, ptice, hrošči in metulji. Ker se osrednje območje življenjskega prostora velikih zveri pretežno prekriva z osrednjim dinarskim krasom, so za ta prostor značilne tudi jamske živali iz kraškega podzemlja. (Naravovarstvene smernice za GGN GGE Preserje - Rakitna (2023-2032)).

Razprostira se na 4.502,72 ha gozdnega prostora GGE. V GGE so prisotne vse tri velike zveri: medved (*Ursus actors*), volk (*Canis lupus*) in ris (*Lynx lynx*).

Opis EPO je povzet iz Naravovarstvenih smernic za GGN GGE Preserje- Rakitna (2023-2032).

V primerjavi z valorizacijo funkcije leta 2013 se je delež gozdnega prostora z ovrednoteno funkcijo ohranjanja biotske raznovrstnosti na prvi stopnji, upoštevajoč ploskovne, linijske in točkovne objekte, povečal iz 8,3 % na 23,97 % in na drugi stopnji zmanjšal iz 91,7 % na 76,03 %. Razlog je v posodobitvi vhodnih podatkov in slojih za določitev poudarjenosti funkcije, ki smo jih pridobili s strani ZRSVN, OE Ljubljana.

V primerjavi z valorizacijo funkcije v GGN GGO leta 2021, se je površina gozdnega prostora z ovrednoteno funkcijo na prvi stopnji zmanjšala za 132,0 ha in na drugi stopnji povečala za 163,0 ha. Podatki slednjih temeljijo na slojih za določitev poudarjenosti funkcije, ki smo jih pridobili s strani ZRSVN, OE Ljubljana. Največji delež sprememb temelji na razdelitvi stopnje poudarjenosti funkcije na območju NV Iške in Zale, ki je po smernicah ZRSVN na prvi stopnji poudarjena znotraj NR Mokrec in na območjih izven rezervata na drugi stopnji.

Klimatska funkcija

Prvo stopnjo poudarjenosti ima 7,64 ha gozdov v okolici klimatskega zdravilišča na Rakitni (utemeljitev Ke), v skrajnih zahodnih delih oddelkov 78D01, 78D05 in 78D08.

Na drugi stopnji je funkcija poudarjena na površini 6,68 ha gozdov (utemeljitev Kc), v okolici Podpeči (robni, severni deli oddelkov 78A01, 78C01, 78C17 in 78C018).

Preostala površina gozdnega prostora ima **tretjo stopnjo** poudarjenosti te funkcije.

Zaradi natančnejše opredelitve območij in posodobitve vhodnih podatkov, v primerjavi z valorizacijo funkcije leta 2013, se je delež gozdov s poudarjeno klimatsko funkcijo na prvi stopnji zmanjšal iz 1,50 % na 0,17 % oz. iz 69,80 ha na 7,64 ha in delež gozdov z drugo stopnjo poudarjenosti iz 23,30 % gozdnega prostora na le 0,14 % gozdnega prostora.

V primerjavi z valorizacijo funkcije v GGN GGO leta 2021, se površina gozdnega prostora z ovrednoteno funkcijo na prvi in drugi stopnji ni spremenila.

2.2 Socialne funkcije

Zaščitna funkcija

Prvo stopnjo poudarjenosti ima z utemeljitvijo Zg- zaščita pred skalnimi podori, 10,26 ha gozdov. To so gozdovi nad izlivom Zale v Iško, v oddelku 78D07B.

V primerjavi z valorizacijo funkcije leta 2013, ko zaščitna funkcija ni bila ovrednotena, je v tem GGN funkcija na prvi stopnji ovrednotena na površini zgoraj navedene razlage določitve funkcije.

Zaradi natančnejše opredelitve območij, se je površina gozdnega prostora z ovrednoteno funkcijo v primerjavi z valorizacijo funkcije v GGN GGO leta 2021, na prvi stopnji zmanjšala za 5,28 ha. Gre za izločitev funkcije v delu odseka 78D37.

Higiensko – zdravstvena funkcija

Prvo stopnjo poudarjenosti z utemeljitvijo Ga ima gozdni prostor na skupni površini 7,64 ha. To so gozdovi v neposredni bližini mladinskega klimatskega zdravilišča Rakitna.

Drugo stopnjo z utemeljitvijo Gz - gozdovi v bližini večjih strnjenih naselij, opravlja 11,58 % gozdnega prostora. Gre za gozdove okoli naselij Podpeč in Rakitna.

Preostala površina gozdnega prostora ima **tretjo stopnjo** poudarjenosti te funkcije.

Zaradi posodobitve vhodnih podatkov se je površina gozdnega prostora z ovrednoteno funkcijo v primerjavi z valorizacijo funkcije v GGN GGE leta 2013, na prvi stopnji poudarjenosti povečala iz 5,5 ha na 7,6 ha in zmanjšal se je delež z ovrednoteno funkcijo na drugi stopnji poudarjenosti iz 1.427,81 ha na 533,89 ha gozdnega prostora.

V primerjavi z valorizacijo funkcije v GGN GGO leta 2021, se površina gozdnega prostora z ovrednoteno funkcijo na prvi in drugi stopnji ni spremenila.

Obrambna funkcija

Sem sodijo gozdovi v okolici črpališča pitne vode (utemeljitev Oh- gozdovi, ki varujejo črpališča pitne vode), v skrajno severovzhodnem delu oddelka 78C02 na površini 0,79 ha.

Zaradi posodobitve vhodnih podatkov se je površina gozdnega prostora z ovrednoteno funkcijo v primerjavi z valorizacijo funkcije v GGN GGE leta 2013 na prvi stopnji poudarjenosti zmanjšala iz 1,6 ha na 0,79 ha.

V primerjavi z valorizacijo funkcije v GGN GGO leta 2021, se površina gozdnega prostora z ovrednoteno funkcijo na prvi stopnji ni spremenila.

Rekreacijska funkcija

Funkcijo na **drugi stopnji** poudarjenosti opravljajo gozdovi na skupni površini 37,11 ha ob obiskanem Podpeškem jezeru (78C05, 78C16, 78C17, 78C18), gozdovi v okolici cerkve Sv. Ana (78A0A, 78C18) in Žalostna gora (78B02) in gozdovi ob prepoznavnejših odsekih rekreacijske poti na Krim (Ra).

V obliki linijskih objektov je funkcija na drugi stopnji poudarjena v gozdovih ob bolj obiskanih odsekih ob planinskih, kolesarskih in drugih lokalnih poteh, v okolici Podpeči, Krime in Rakitne (Rd). Njihova skupna dolžina znaša približno 13,7 km.

V preostalem gozdnem prostoru je funkcija poudarjena na **tretji stopnji**.

V primerjavi z valorizacijo funkcije leta 2013 in v GGN GGO leta 2021, se površina gozdnega prostora z ovrednoteno funkcijo ni spremenila.

Turistična funkcija

Prvo stopnjo poudarjenosti ima 481,62 ha gozdnega prostora. Površine funkcije, z utemeljitvijo Ta (gozd v okolici turističnega centra oz. počitniškega naselja), se deloma prekrivajo z območji s poudarjeno poučno in rekreacijsko funkcijo. V GGE je funkcija poudarjena na območju Rakitne, kjer

so najbolj obiskani predeli gozdov. Gre za gozdove ob obiskanih turističnih poteh na Krim, gozdove v okolici jezera in okolici mladinskega zdravilišča na Rakitni (78D01). Prvo stopnjo poudarjenosti, z utemeljitvijo Te imajo tudi gozdovi ob UP Pešpot ob rimskih zapornih zidovih, v dolžini 2.4 km in UP Oga Peč, v dolžini 1,2 km.

Drugo stopnjo poudarjenosti funkcije ima 64,91 ha gozdnega prostora (Tc). To so gozdovi ob obiskanih izletniških točkah in ob dostopih do njih, na območju Podpeškega jezera, cerkve Sv. Ana in Žalostne gora.

V preostalem gozdnem prostoru je funkcija poudarjena na tretji stopnji.

Delež gozdnega prostora z določeno funkcijo na prvi stopnji poudarjenosti se v primerjavi z valorizacijo funkcije leta 2013 ni bistveno spremenil (znižal se je za 0,36 %), se je pa zaradi posodobitve vhodnih podatkov, zmanjšal delež funkcije na drugi stopnji in sicer iz 4,40 % na 1,41 % gozdnega prostora.

V primerjavi z valorizacijo funkcije v GGN GGO leta 2021, se površina gozdnega prostora z ovrednoteno funkcijo na prvi in drugi stopnji ni spremenila.

Poučna funkcija

Poučno funkcijo **prve stopnje** poudarjenosti in z utemeljitvijo Pa (učna pot, učni objekt ali muzej na prostem) opravljajo gozdovi na območju:

- učne poti Oga Peč, ki poteka po južni meji odd. 78D01 in 78D03 ter nato zavije nazaj nekoliko severneje. Dolžina te poti po gozdnem prostoru je 1.237 m;
- Pešpot ob rimskih zapornih zidovih. Pot je nastala v sodelovanju ZGS KE Škofljica, Društva Claustra Alpium iliarium in osnovne šole Preserje. Poteka po K.O. Rakitna. Prične se v Vrbici in se nato strmo dviga po stezi grebena Trenk. Nadaljuje se po kolovozni poti do kmetije Uščan in nato po urejeni gozdni cesti do vasi Rakitna. Tu preide pešpot na tako imenovano Jamborsko cesto, ki nas pripelje do ostankov rimskega zidu pod Vrhom Prezda. Konča se tik na robu soteske Strmec. Dolžina poti je 2.963 m.

V preostalem delu gozdnega prostora GGE je poučna funkcija poudarjena na **tretji stopnji**.

V primerjavi z valorizacijo funkcije v GGN GGE leta 2013 in v GGN GGO leta 2021, se površina gozdnega prostora z ovrednoteno funkcijo na prvi stopnji ni spremenila.

Raziskovalna funkcija

Raziskovalno funkcijo **prve stopnje** poudarjenosti opravljajo gozdovi na strmih pobočjih soteske Zale na površini 107,71 ha, v oddelkih in odsekih 78D07A, 78D07B, 78D10B in 78D12, na območju zavarovanega gozdnega rezervata Mokerc (Ic- razglašen gozdni rezervat).

V primerjavi z valorizacijo funkcije v GGN GGE leta 2013 in v GGN GGO leta 2021, se površina gozdnega prostora z ovrednoteno funkcijo na prvi stopnji ni spremenila.

Funkcija varovanja naravnih vrednot

Prvo stopnjo poudarjenosti opravlja 142,15 ha gozdnega prostora. Gre za območja zavarovanih območij (utemeljitev Dc) in območja naravnih vrednot in v okolici le teh, kjer so gozdovi upravljani izključno za varstveni namen (utemeljitev Db).

Zavarovana območja s prvo stopnjo poudarjenosti v GGE so:

- NR Goriški mah, v delu oddelka 78B17;
- NS Jezero pri Podpeči, v delu oddelka 78C16, 78C17, 78C18;

V GGE se nahaja tudi ZO NS Ljubljana, ki posega izključno na negozdni prostor GGE v dele oddelkov 78A01, 78B01, 78B02, 78B17, 78C18.

Naravne vrednote s prvo stopnjo poudarjenosti funkcije so navedene v spodnji preglednici:

Preglednica 16/KHT: Naravne vrednote – 1. stopnja poudarjenosti funkcije

Ident. št.	Naravna vrednota	Opis	Zvrst naravne vrednote	Status	Odseki
61	Goriški mah	Ostanki visokega barja z bogato favno metuljev, šota na Ljubljanskem barju zahodno od Goričice pod Krimom	botanična, geološka, zoološka	državni	78B17
78V	Iška z Zalo – soteska (1.st.v območju gozdnega rezervata Mokrec)	Soteski Iške in Zale z Iškim vintgarjem, Skalnim možem na Vrbici in Votlim kamnom v Iški, termofilnimi gozdovi listavcev in sestoji črnega bora.	geomorfološka, hidrološka, botanična, geološka, zoološka	državni	78D07A, 78D07B, 78D10B, 78D12
7598	Mala Zala-slap 2	Slap na levem pritoku Zale v Grdi dolini, jugovzhodno od Rakitne	geomorfološka, hidrološka	lokalni	78D18
7612V	Zala (1.st.v območju gozdnega rezervata Mokrec)	Levi pritok Iške s sotesko in slapovi	geomorfološka, hidrološka (zoološka)	državni	78D07B, 78D10B, 78D12

Drugo stopnjo poudarjenosti ima 277,94 ha gozdov na območjih naravnih vrednot (utemeljitev Da), širša zavarovana območja (utemeljitev Db), ter 43 jam (utemeljitev Db).

Zavarovana območja z drugo stopnjo poudarjenosti funkcije so:

- KP Ljubljansko barje – celoten park, v oddelkih 78B01, 78B02, 78B17, 78C01, 78C02, 78C05, 78C16, 78C17, 78C18;
- KP Ljubljansko barje – prvo varstveno območje, v oddelkih 78B01, 78B02, 78B17, 78C18;
- KP Ljubljansko barje – drugo varstveno območje, v oddelkih 78B17, 78C01, 78C02, 78C18;
- NS Podpeški kamnolom, v oddelkih 78A01, 78C18;

Naravne vrednote z drugo stopnjo poudarjenosti funkcije so navedene v spodnji preglednici.

Preglednica 17/KHT: Naravne vrednote – 2. stopnja poudarjenosti funkcije

Ident. št.	Naravna vrednota	Opis	Zvrst naravne vrednote	Status	Odseki
78V	Iška z Zalo – soteska (izven območja gozdnega rezervata Mokrec)	Soteski Iške in Zale z Iškim vintgarjem, Skalnim možem na Vrbici in Votlim kamnom v Iški, termofilnimi gozdovi listavcev in sestoji črnega bora.	geomorfološka, hidrološka, botanična, geološka, zoološka	državni	78D05, 78D06, 78D07C, 78D08, 78D09, 78D10A, 78D11
224	Podpeč - nahajališče fosilov	Nahajališče litiotidnega jurskega (liasnega) apnenca v kamnolomu pri Podpeči	geološka	državni	78A01, 78C18

Prikaz funkcij gozdov

949	Škala	Skalni samotar zahodno od vasi Planinca na Krimu	geomorfološka, hidrološka, zoološka	lokalni	78C15
1954	Ponikve pri Preserju	Miniaturno kraško polje pri Preserju pod Krimom	geomorfološka, hidrološka, zoološka	državni	78A46, 78A47, 78A48, 78B05
7612V	Zala (izven območja gozdnega rezervat Mokrec)	Levi pritok lške s sotesko in slapovi	geomorfološka, hidrološka, (zoološka)	državni	78D05, 78D06, 78D07C, 78D08, 78D09, 78D10A, 78D11, 78D12, 78D13, 78D14, 78D15, 78D16, 78D17, 78D18, 78D19, 78D20, 78D21, 78D22, 78D23, 78D24, 78D25, 78D26, 78D27, 78D28, 78D29
7658	Razvrta skala	Skalni samotar v dolini Zale, južno od Rakitne	geomorfološka	lokalni	478D21

Vir: Naravovarstvene smernice za GGN GGE Preserje - Rakitna (2023-2032).

Funkcija varovanja naravnih vrednot je na drugi stopnji poudarjena tudi v gozdovih na ožjem vplivnem območju znanih jam in brezen, ki so določene za geomorfološke podzemeljske naravne vrednote državnega pomena. Seznam le teh je naveden v spodnji preglednici

Preglednica 18: Območja jam in brezen v gozdu oziroma gozdnem prostoru GGE Preserje - Rakitna

Ident. št.	Ime jame	Kratka oznaka naravne vrednote	Režim vstopa*	Del oddelka oz. odseka v katerem se nahaja varovana naravna vrednota
40077	Ledenica pri Planinci	Jama z breznom in etažami, poševna jama	3	78C08
40152	Brezno v Ulagovem talu	Jama z breznom in etažami, poševna jama	3	78B21
40153	Brezno pri Štangi pri Preserju	Brezno	3	78B10
40154	Malo brezno v Putiharjevem talu	Spodmol, kevdrč	3	78B20
40155	Veliko brezno v Intiharjevem talu	Brezno	3	78B20
40334	Jama v Malih gozdih	Jama z breznom in etažami, poševna jama	3	78C01
40524	Brezno v Lipovcah	Jama z breznom in etažami, poševna jama	3	78C01
40525	Kevderc pri Planinci	Jama z breznom in etažami, poševna jama	3	78C09
40526	Skednenca pri Planinci	Spodmol, kevdrč	3	78C10
41287	Jama tečnega Andreja	Jama z breznom in etažami, poševna jama	3	78C03

Prikaz funkcij gozdov

Ident. št.	Ime jame	Kratka oznaka naravne vrednote	Režim vstopa*	Del oddelka oz. odseka v katerem se nahaja varovana naravna vrednota
42088	Brezno pod Koblakom	Poševno ali stopnjasto brezno	3	78C15
42300	Krkonove jame	Poševno ali stopnjasto brezno	3	78C16
42564	Jeseniško brezno	Brezno	3	78A29
42618	Peršinovo brezno	Poševno ali stopnjasto brezno	3	78C17
42688	Brezno pod Liscem	Brezno	3	78A06
42749	Pajčja jama	Jama z breznom in etažami, poševna jama	3	78C02
42750	Krimska jama	Vodoravna jama	3	78A13
42751	Jama nad Ponikvami	Jama z breznom in etažami, poševna jama	3	78A05
43061	Petelinovo brezno	Jama z breznom in etažami, poševna jama	3	78A43
43206	Brezno na Ravniku	Brezno	3	78C07
43240	Žabja jama	Poševno ali stopnjasto brezno	3	78C02
43291	Brezno pod Skalo	Brezno	3	78C18
43292	Jama ob vrtači	Jama z breznom in etažami, poševna jama	3	78C01
43863	Dolinarjeva jama	Poševno ali stopnjasto brezno	3	78A02
46128	Ludvigovo brezno	Brezno	3	78B08
46433	Estavela v vodni dolini	Jama - estavela	3	78C03
46436	Jama v Zasčakah	Vodoravna jama	3	78C16
46437	Brezno v Knejah	Brezno	3	78C13
46439	Brezno v Zasčakah	Brezno	3	78C16
46570	Spodmol ob Breznu pri Skednenci	Spodmol, kevdrč	3	78C02
47807	Rjavčkovo brezno v Kamnici	Brezno	3	78A29
48154	Bezkovo brezno	Poševno ali stopnjasto brezno	3	78D34
48307	Jezerščica	Brezno	3	78C16
48384	Kobacaj	Brezno	3	78C02
48518	Reparjevo brezno	Brezno	3	78B06
49653	Jama pri Kevdercu	Jama z breznom in etažami, poševna jama	3	78C14
50878	Dvojčici pod Planinco	Jama z breznom in etažami, poševna jama	3	78C08
50881	Jama z rogmi	Jama z breznom in etažami, poševna jama	3	78C09
51085	Jama z naravnim mostom	Jama z breznom in etažami, poševna jama	3	78A32

Ident. št.	Ime jame	Kratka oznaka naravne vrednote	Režim vstopa*	Del oddelka oz. odseka v katerem se nahaja varovana naravna vrednota
51362	Brezno boginje Maje	Poševno ali stopnjasto brezno	3	78B18
51923	Brezno v Trčkovem talu	Brezno	3	78B22
52135	Polharjev kevderc	Spodmol, kevdrč	3	78B27

Opomba: *Številka režima vstopa pomeni: 3 - odprta jama s prostim vstopom.

PRIPOROČILO: V letu 2006 je bil sprejet Pravilnik o sporočanju podatkov o podzemnih jamah (Uradni list RS, št. 120/06), katerega namen je zbiranje in izpopolnjevanje podatkov o jamah. V 8. členu omenjenega Pravilnika je opredeljen obseg sporočanja popolnejšega podatka za že znano jamo, vključno z natančnejšo določitvijo lege vhoda v že znano jamo. V kolikor razpolagate s takšnimi podatki, jih sporočite Inštitutu za raziskovanje krasa Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU.

Vir: *Naravovarstvene smernice za GGN GGE Preserje - Rakitna (2023-2032)*.

Celotno območje GGE je opredeljeno kot območje pričakovanih geomorfoloških podzemskih naravnih vrednot. Namen opredelitve območij pričakovanih naravnih vrednot je spremljanje posegov v naravo, zlasti zemeljskih del, pri katerih obstaja velika verjetnost odkritja novih naravnih vrednot, predvsem geoloških in podzemeljskih geomorfoloških. Namen spremljanja zemeljskih del je odkrivanje, zagotavljanje dokumentiranja, vrednotenje in ohranjanje na novo odkritih naravnih vrednot.

Večino območja GGE Preserje-Rakitna, z izjemo območja Ljubljanskega barja, gradijo karbonatne kamnine, zato tu obstaja možnost odkritja podzemnih geomorfoloških naravnih vrednot (jam in brezen). Za celotno območje zato velja, da je v primeru odkritja jam med izvajanjem del potrebno upoštevati Zakon o varstvu podzemnih jam. V skladu z 22. členom tega zakona in 74. členom ZON mora fizična ali pravna oseba, ki izvaja poseg ali dejavnost, med katero je prišlo do najdbe jame, začasno ustaviti dela, najdbo zaščititi in o najdbi nemudoma obvestiti organizacijo, pristojno za ohranjanje narave. Hkrati mora jamo zaščititi (Naravovarstvene smernice za GGN GGE Preserje - Rakitna (2023-2032)).

Delež gozdnega prostora s funkcijo varovanja naravnih vrednot se je na prvi stopnji poudarjenosti v primerjavi z valorizacijo funkcije leta 2013, upoštevajoč ploskovne in točkovne objekte, povečal iz 1,90 % na 3,10 % gozdnega prostora in na drugi stopnji zmanjšal iz 10,40 % na 6,00 % gozdnega prostora. Razlog je posodobitev vhodnih podatkov na podlagi naravovarstvenih smernic za GGN GGE Preserje - Rakitna (2023-2032).

Z enakim razlogom se je, v primerjavi z valorizacijo funkcije v GGN GGO leta 2021, za 129,0 ha zmanjšal delež gozdnega prostora s poudarjeno funkcijo na prvi stopnji in za 219,0 ha povečal delež gozdnega prostora s poudarjeno funkcijo na drugi stopnji.

Funkcija varovanja kulturne dediščine

Prvo stopnjo poudarjenosti imajo gozdovi na območjih in v neposredni okolici objektov kulturne dediščine iz registra kulturne dediščine in so upravljani izključno za varstveni namen (utemeljitev Ca). Njihova površina je 190,68 ha. V GGE so to območja arheoloških najdišč, posamezna območja pomembnih kulturnih spomenikov (cerkva, kapelic, spominskih znamenj in drugih pomembnejših zgodovinskih ostankov).

Objekti kulturne dediščine se nahajajo v severnem delu GGE, v okolici naselij Kamnik pod Krimom, Preserje pod Krimom, Podpeč, Jezero in Brezovica. V južnem delu so posamezni objekti v okolici naselja Rakitna in v jugozahodnem delu se nahaja večji kompleks objekta kulturne dediščine - Zaporni zid. Razpršeno po GGE se nahajajo še manjši, posamezni objekti kulturne dediščine.

Preglednica 19/KHT: Kulturna dediščina 1. stopnja poudarjenosti

EŠD	Ime	Režim oz. Podrežim	Odseki
5727	Kamnik pod Krimom - Spomenik padlim v NOB na Sodnem vrhu	spomenik	78B02
5728	Kamnik pod Krimom - Grobnica padlih v NOB na Sodnem vrhu	spomenik	78B02
21383	Rakitna - Spomenik bojem Levstikove in Ljubljanske brigade	memorialna dediščina	78A27
21380	Gorenja Brezovica - Spominska plošča ustanovitvi čete	memorialna dediščina	78B08
11156	Planinca - Arheološko območje Britof	arheološko najdišče	78C06
604	Rakitna - Zaporni zid	arheološko najdišče	78D25; 78D26; 78D27; 78D28; 78D29; 78D30; 78D31; 78D34; 78D35;
11155	Kamnik pod Krimom - Arheološko najdišče Žabji grad	arheološko najdišče	78B02
10528	Pako - Arheološko najdišče Prevek	arheološko najdišče	78B29; 78B30
11404	Goričica pod Krimom - Arheološko najdišče Betenc	arheološko najdišče	78B28
11421	Prevalje pod Krimom - Arheološko najdišče Šivčev hrib in prekop	arheološko najdišče	78B01
2183	Planinca - Cerkev sv. Tomaža	vplivno območje	78C06; 78C08; 78C14
5727	Kamnik pod Krimom - Spomenik padlim v NOB na Sodnem vrhu	vplivno območje	78B02
2182	Podpeč - Cerkev sv. Ane	vplivno območje	78C18
11516	Preserje pod Krimom - Ambient cerkve sv. Vida	stavbna dediščina	78A47
11449	Jezero - Arheološko najdišče Sv. Lovrenc	arheološko najdišče	78C01
11158	Prevalje pod Krimom - Gradišče Žalostna gora	arheološko najdišče	78B02
11157	Podpeč- Arheološko najdišče sv. Ana	arheološko najdišče	78A01; 78C17; 78C18
2178	Jezero - Cerkev sv. Lovrenca	vplivno območje spomenika	78C01
9368	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	arheološko najdišče	78B01, 78B02, 78B03, 78B17, 78B28, 78C01, 78C02, 78C16, 78C17, 78C18
2177	Preserje pod Krimom - Cerkev sv. Vida	vplivno območje spomenika	78A47

2181	Prevalje pod Krimom - Cerkev Žalostne Matere božje	vplivno območje	78B02
11518	Preserje pod Krimom - Župnijska kašča	vplivno območje spomenika	78A47
11733	Podpeč - Kapelica pri hiši Podpeč 26	dediščina	78A01

Drugo stopnjo ima 792,69 ha gozdnega prostora.

Gre za gozdni prostor na območju kulturne krajine (utemeljitev Cc) in na vplivnih območjih varovane stavbne dediščine, spomenikov in ob drugih pomembnih objektih kulturne dediščine z blažjim varstvenim režimom, v katerih je dopustno izkoriščanje gozdnih dobrin (utemeljitev Ca).

Preglednica 20/KHT: Kulturna dediščina 2. stopnja poudarjenosti

EŠD	Ime	Režim oz. Podrežim	Odseki
11819	Ljubljana - Kulturna krajina Ljubljansko barje	kulturna krajina	78A01, 78A02, 78A03, 78A04, 78A05, 78A06, 78A46, 78A47, 78A48, 78B01, 78B02, 78B03, 78B04, B05, 78B06, 78B07, 78B13, 78B14, 78B15, 78B16, 78B17, 78B18, 78B19, 78C01, 78C02, 78C03, 78C04, 78C05, 78C06, 78C07, 78C08, 78C09, 78C10, 78C11, 78C14, 78C15, 78C16, 78C17, 78C18
19095	Gorenja Brezovica - Kulturna krajina	Kulturna krajina	78A09, 78A13, 78A15, 78A42
19096	Kamnik pod Krimom - Vas	naselbinska dediščina	78B03
12509	Podpeč - Kamnolom	druga dediščina	78A01, 78C18
12482	Borovnica - Trasa Železniške proge Preserje-Borovnica	stavbna dediščina	78B17, 78B28, 78B30
2179	Preserje pod Krimom - Cerkev sv. Jožefa	vplivno območje	78B03, 78A48, A01

Objekti kulturne dediščine so vpisani v Registru kulturne dediščine RKD, ki je dostopen na <https://gisportal.gov.si/portal/apps/webappviewer/index.html?id=df5b0c8a300145fda417eda6b0c2b52b>.

Pri valorizaciji funkcije GGN GGE Preserje-Rakitna leta 2013 funkcija na prvi stopnji ni bila ovrednotena, v tokratnem GGN je s prvo stopnjo poudarjena na 190,68 ha gozdne površine. Delež gozdov s poudarejno funkcijo na drugi stopnji se je znižal iz 21,7 % na 17,2 % gozdnega prostora.

V primerjavi z valorizacijo funkcije v GGN GGO leta 2021, se površina gozdnega prostora z ovrednoteno funkcijo na prvi in drugi stopnji ni spremenila.

Estetska funkcija

Prvo stopnjo poudarjenosti ima 134,71 ha gozdnega prostora. Gre za gozd in gozdni prostor v neposredni bližini objektov kulturne dediščine, ki predstavlja kuliso objektom na območjih kulturne dediščine (utemeljitev Ea):

- cerkev sv. Ane v Podpeči, na robnih delih oddelka 78C18;
- cerkev sv. Tomaža v Planinci, v robnih delih oddelkov 78C06, 78C08, 78C14;
- cerkev sv. Lovrenca, Jezero, dislociran gozdni otok v severnem delu oddelka 78C01;
- cerkev sv. Vida, Preserje pod Krimom, v oddelku 78A47;
- Grobnice padlih v NOB na Sodnem vrhu, Kamnik pod Krimom, oddelek 78B02;

- Spomenik bojem Levstikove in Ljubljanske brigade na Rakitni, oddelek 78A25;
- Spominska plošča ustanovitvi čete, Gorenja Brezovica, oddelek 78B08.

Prvo stopnjo poudarjenosti estetske funkcije opravlja tudi gozd na območju krajinske pestrosti po predpisih o ohranjanju narave (utemeljitev Ec), na območju vodotoka Zala- Levi pritok Iške s sotesko in slapovi, ki je razglašen za naravni vrednoto. Struga in pritoki potekajo prek dela oddelkov in odsekov k.o. Rakitna, v spodnjem, skrajno južnem delu GGE.

Estetsko funkcijo **druge stopnje** poudarjenosti z utemeljitvijo Eb, opravljajo gozdovi na območju kulturne krajine, po predpisih o varstvu kulturne dediščine. To so gozdovi na območju kulturne krajine Gorenja Brezovica, v oddelku 78A09 in gozdovi na območju kulturne krajine Ljubljansko barje, v severnem delu GGE, v k.o. Preserje, k.o. Kamnik in k.o. Jezero.

Estetsko funkcijo druge stopnje z utemeljitvijo Ee opravlja tudi gozd, oziroma gozdni otoki v oddelkih 78B17 in 78B01 in gozdovi na širšem vplivnem območju Žalostne gore v oddelku 78B02, ki največ prispevajo k lepoti krajinske podobe.

V primerjavi z valorizacijo funkcije GGN GGE leta 2013 se je povečal delež gozdnega prostora z ovrednoteno funkcijo na prvi stopnji iz 0,1 % na 2,92 % in zmanjšal na drugi stopnji poudarjenosti iz 21,6 % na 19,8 % površine gozdnega prostora. Razlog za zmanjšanje deleža prve in druge stopnje poudarjenosti funkcije je v posodobitvi vhodnih podatkov.

V primerjavi z valorizacijo funkcije v GGN GGO leta 2021, se površina gozdnega prostora z ovrednoteno funkcijo na prvi in drugi stopnji ni spremenila.

2.3 Proizvodne funkcije

Lesnoproizvodna funkcija

Poudarjeno lesnoproizvodno funkcijo opravljajo gozdovi z nadpovprečno rastnostjo na rastiščih z nadpovprečno proizvodno zmogljivostjo.

Stopnje poudarjenosti funkcije so določene vsem gozdnim površinam v GGE, izjema je le območje gozdnega rezervata Mokerc, ki je razglašen z Uredbo o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom in obsega 106,36 ha gozdov.

Večina gozdov, to je 4.360,06 ha ima **prvo stopnjo** poudarjenosti te funkcije, kar pomeni, da je v njih možno dolgoročno sekati letno več kot 5 m³ bruto lesne mase na hektar (kjer je produkcijska sposobnost rastišč višja od 5 m³/ha letno) (utemeljitev La).

Na površini 66,84 ha gospodarskih gozdov je funkcija poudarjena na **drugi** stopnji. To so gozdovi tistih odsekov, kjer je možno dolgoročno sekati letno od 2 do 5 m³ bruto lesne mase na hektar. Gre za gozdove na območju strmih pobočij nad potokom Tracen v odseku 78D07C in nad vodotokom Zala v oddelkih 78D15 in 78D19.

Gozdov s **tretjo** stopnjo poudarjenosti v GGE Preserje-Rakitna ni.

Dejanski možni posek v gozdovih je sicer odvisen od stanja sestojev in usmeritev z vidika zagotavljanja trajnosti gozdov, vključno z ohranjanjem in pospeševanjem njihove biotske pestrosti. V primerih morebitnih večjih poškodb sestojev, ali v primerih ko bi to narekemale ovrednotene funkcije gozda na posameznih območjih, bo posek v navedenih območjih gozdov, ne glede na proizvodno zmogljivost njihovih rastišč, temu ustrezno nižji.

Glede na valorizacijo funkcij leta 2013 se je povečal obseg gozdov s funkcijo, poudarjeno na prvi stopnji za 539,23 ha, medtem ko se je površina gozdov z lesnoproizvodno funkcijo na drugi in tretji stopnji zmanjšala. Na drugi stopnji poudarjenosti za 184,62 ha in na tretji stopnji poudarjenosti za 376,57 ha. Do teh sprememb je prišlo zaradi novih podatkov po gozdnih rastiščnih tipih in določene metodologije, ki je bila pripravljena v okviru ciljnega raziskovalnega projekta (Ugotavljanje proizvodne sposobnosti gozdnih rastišč v Sloveniji: poročilo o realizaciji projekta. Kadunc A. in sodelavci. 2013. Ljubljana. Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire. 42 str.).

V primerjavi z valorizacijo funkcije v GGN GGO leta 2021, se površina gozdnega prostora z ovrednoteno funkcijo na prvi in drugi stopnji ni spremenila.

Funkcija pridobivanja drugih gozdnih dobrin

Prvo stopnjo poudarjenosti ima 56,52 ha gozdnega prostora. To so ožja območja gozdov v bližini 18 čebelarских stojišč za premične čebelnjake in stalne čebelnjake (utemeljitev Np). Nahajajo se izven gozda, vendar so na vplivnem območju gozda oziroma ob gozdnem robu (100m pas). Vsa stojišča so v severnem delu GGE, na robnih delih naselij Podpeč (78A01 (tri)), Jezero (78C18 (tri)), Preserje (78A02 (dve)), 78A48 (tri)), Goričica (78B17), Kamnik pod Krimom (78B02 (dve)), 78B03, 78B04, Grn. Brezovica (78A45, 78A09).

Na **drugi stopnji** je funkcija poudarjena na 69,90 ha gozdnega prostora in sicer v območjih gozdne čebelje paše (utemeljitev Ne), ki so razpršena po celotnem območju GGE.

Zaradi posodobitve vhodnih podatkov, se je v primerjavi z valorizacijo funkcije GGN GGE leta 2013, povečal delež gozdnega prostora z ovrednoteno funkcijo na prvi stopnji iz 0,4 % na 1,23 % in na drugi stopnji, kjer funkcija ni bila ovrednotena, na 1,52 % gozdnega prostora.

V primerjavi z valorizacijo funkcije v GGN GGO leta 2021, se površina gozdnega prostora z ovrednoteno funkcijo na prvi in drugi stopnji ni spremenila.

Lovnogospodarska funkcija

Po merilih Navodil za posodobitev obstoječih podatkov o funkcijah gozdov za potrebe obnove GGN GGO 2021-2030 (ZGS, Ljubljana 2021), po katerih so bili posodobljeni tudi podatki o funkcijah gozdov za potrebe obnove GGN GGE Preserje-Rakitna, je lovnogospodarska funkcija na prvi stopnji poudarjena na 628,44 ha gozdnega prostora. Gre za gozdni prostor na vplivnem območju rukališča navadnega jelena (*Cervus elaphus*) in v okolici zimskih krmišč za jelenjad (utemeljitev Jk), v oddelkih 78C08, 78C10 in 78C11.

Vzdrževane gozdne jase, grmišča in kali so navedene v stanju Biotopske funkcije na prvi stopnji.

V GGE so evidentirane še krmne njive v oddelkih 78A27 in 78D05 in 14 krmišč (privabljalnih) v oddelkih 78A15, 78A26, 78A27, 78A29, 78A38, 78A41, 78B09, 78B11, 78B15, 78C13, 78C31, 78D01, 78D05, 78D11, 78D18, 78D20, 78D32, ki pa ne zadoščajo merilom za 1. stopnjo poudarjenosti te funkcije.

Zaradi posodobitve vhodnih podatkov se je, v primerjavi z valorizacijo funkcije GGN GGE leta 2013, povečal delež gozdnega prostora z ovrednoteno funkcijo na prvi stopnji iz 1,0 % na 13,63 % gozdnega prostora.

V primerjavi z valorizacijo funkcije v GGN GGO leta 2021, se površina gozdnega prostora z ovrednoteno funkcijo na prvi stopnji ni spremenila.

Karta funkcij gozdov v merilu 1 : 25 000 je podana v kartnem delu načrta (Karta št. 7)

3 Opis stanja gozdov

3.1 Gospodarske kategorije gozdov

Preglednica 21/D-KL: Gospodarske kategorije gozdov in njihova struktura po lastniških kategorijah (ha)

Gospodarske kategorije gozdov	Zasebni gozdovi	Državni gozdovi	Gozdovi lokalnih skupnosti	Skupaj
Vecnamenski gozdovi	4.346,64	75,14	5,12	4.426,90
Gpn, ukrepi niso dovoljen	101,59	4,77	0,00	106,36
Skupaj	4.448,23	79,91	5,12	4.533,26

V GGE Preserje-Rakitna prevladujejo zasebni gozdovi na 98,1 % površine. Državni gozdovi se razprostirajo 1,8 % površine in občinski na 0,1 % površine.

Prevladujejo večnamenski gozdovi, ki predstavljajo kar 97,7 % površine gozdov GGE. Način gospodarjenja v teh gozdovih je skupinsko postopen.

V okviru gozdov kategorije večnamenski gozdovi je pet RGR: Podgorsko bukovje, Dinarski jelovo – bukovski gozdovi (*omph.*, *clem.*, *hacq.*), Spremenjeni dinarski jelovo – bukovski gozdovi (*omph.*, *clem.*), Dinarski jelovo – bukovski gozdovi (*mer.*, *den.*, *til.*, *na.*), Toploljubno bukovje.

V okviru gospodarske kategorije gozdov, kjer ukrepi niso dovoljeni je RGR Gozdni rezervati, kamor so uvrščeni gozdovi gozdnega rezervata Mokrec.

Gozdovi kategorij varovalni gozdovi in GPN (ukrepi niso dovoljeni), so bili določeni z Uredbo o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom (Ur.l.RS, št. 88/2005 in spremem.). Ta uredba določa tudi režim gospodarjenja v teh gozdovih.

Gozdov s posebnim namenom, kjer ukrepi niso dovoljeni, je 2,3 % (106,4 ha). To so gozdovi gozdnega rezervata Mokrec (Ur. l. SRS, št. 1/84) na strmih pobočjih soteske Iške z Zalo, v oddelkih 78D07A, 78D07B, 78D10B in 78D12. Za te gozdove velja tako imenovan blažji varstveni režim. V gozdovih je na 1. stopnji poudarjena raziskovalna funkcija in funkcija varovanja gozdnih zemljišč in sestojev, funkcija ohranjanja biotske raznovrstnosti in funkcija varovanja naravnih vrednot. Celotno območje je opredeljeno kot širše območje rastišč kranjskega jegliča. Na celotni površini gozdnega rezervata Mokrec se prekrivata območje Natura 2000 Krmsko hribovje – Menišija -SI 3000256 in EPO Krmsko hribovje – Menišija - 31200 ter osrednje območje življenjskega prostora velikih zveri – 80000.

Gospodarske kategorije gozdov in prostorska razporeditev posameznih gospodarskih kategorij gozdov v merilu 1 : 25 000 je prikazana v kartnem delu načrta (karta št. 4)

Preglednica 22/KGR: Gozdni rastiščni tipi po gospodarskih kategorijah gozdov in rastiščnogojitvenih razredih

Gospodarske kategorije gozdov in rastiščnogojitveni razredi	Ime gozdnega rastiščnega tipa	Površina (ha)	Delež (%)
11012-Podgorsko bukovje	551 -Preddinarsko-dinarsko podgorsko bukovje	138,89	59,9
	591 -Preddinarsko-dinarsko toploljubno buk	7,82	3,4
	641 -Dinarsko jelovo bukovje	84,99	36,7
Skupaj RGR		231,70	100,0
13112-Dinarski jelovo-bukovski gozdovi (<i>omph.</i> , <i>clem.</i> , <i>hacq.</i>)	541 -Preddinarsko-dinarsko gradnovo belogabrovje	29,27	0,9
	551 -Preddinarsko-dinarsko podgorsko bukovje	73,58	2,2
	562 -Preddinarsko-dinarsko hrastovo črnogabrovje	68,02	2,0
	591 -Preddinarsko-dinarsko toploljubno bukovje	186,20	5,5
	641 -Dinarsko jelovo bukovje	2.878,41	85,7
	761 -Javorovje s praprotmi	1,77	0,1
	771 -Jelovje s praprotmi	119,65	3,6
Skupaj RGR		3.356,90	100,0
13113-Spremenjeni dinarski jelovo-bukovski gozdovi (<i>omph.</i> , <i>clem.</i>)	541 -Preddinarsko-dinarsko gradnovo belogabrovje	30,31	12,6
	551 -Preddinarsko-dinarsko podgorsko bukovje	20,82	8,7
	562 -Preddinarsko-dinarsko hrastovo črnogabrovje	0,56	0,2

	591 -Preddinarsko-dinarsko toploljubno bukovje	19,00	7,9
	641 -Dinarsko jelovo bukovje	169,01	70,5
Skupaj RGR		239,70	100,0
13212-Dinarski jelovo-bukovi gozdovi (mer.,den.,til.,na)	641 -Dinarsko jelovo bukovje	363,58	100,0
Skupaj RGR		363,58	100,0
14112-Toploljubno bukovje	551 -Preddinarsko-dinarsko podgorsko bukovje	7,96	3,4
	562 -Preddinarsko-dinarsko hrastovo črnogabrovje	51,36	21,9
	591 -Preddinarsko-dinarsko toploljubno bukovje	101,20	43,1
	641 -Dinarsko jelovo bukovje	74,50	31,7
Skupaj RGR		235,02	100,0
VECNAMENSKI GOZDOVI		4.426,90	100,0
60000-Gozdni rezervati	562 -Preddinarsko-dinarsko hrastovo črnogabrovje	88,13	82,9
	591 -Preddinarsko-dinarsko toploljubno bukovje	15,07	14,2
	641 -Dinarsko jelovo bukovje	3,16	3,0
Skupaj RGR		106,36	100,0
GPN, UKREPI NISO DOVOLJENI		106,36	100,0
Skupaj vsi gozdovi		4.533,26	100,0

3.2 Lesna zaloga

Preglednica 23/LZ1: Lesna zaloga in njena sestava po skupinah drevesnih vrst in debelinskih razredih

	Debelinski razredi (v % od LZ)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	m ³ /ha	%
Smreka	8,9	18,5	16,5	22,6	33,5	60,4	19,7
Jelka	1,4	9,0	16,6	28,4	44,6	94,6	30,9
Bor	18,9	36,8	17,9	14,0	12,4	3,9	1,3
Macesen	27,1	47,5	20,2	5,2	0,0	0,0	0,0
Ostali igl.	0,0	5,4	10,8	28,0	55,8	0,0	0,0
Bukev	4,6	14,5	25,1	30,9	24,9	105,3	34,3
Hrast	15,4	22,9	22,7	21,8	17,2	5,9	1,9
Pl. Ist.	5,8	14,4	25,4	30,1	24,3	16,4	5,4
Dr. tr. Ist.	20,0	29,7	20,8	17,1	12,4	19,7	6,4
Meh. Ist.	40,6	35,3	14,3	6,2	3,6	0,4	0,1
Iglavci	4,7	13,3	16,6	25,8	39,6	159,0	52,1
Listavci	7,3	16,9	24,4	28,6	22,8	147,6	47,9
Skupaj	5,9	15,0	20,3	27,1	31,7	306,6	100,0

LZ je 306,6 m³/ha. V njej je 52,1 % iglavcev in 47,9 % listavcev. Je 10 % višja, kot je LZ celotnega ljubljanskega območja, ki v povprečju meri 279 m³/ha in 15 m³/ha višja od LZ v prejšnjem ureditvenem obdobju .

V prvem razširjenem debelinskem razredu (10 – 30 cm premera) je 20,9 % LZ, v drugem (30 – 50 cm premera) 47,4 % LZ, v tretjem razširjenem debelinskem razredu (nad 50 cm premera) pa 31,7 % LZ. Delež nadebelejšega drevja iglavcev je nad povprečjem GGO Ljubljana. Za 11 % je v GGE več kot v GGO dreves iglavcev nad 50 cm premera in le 3 % višji, kot v GGO, je delež najdebelejših listavcev. Več je debelih iglavcev kot listavcev. V debelinski sestavi po drevesnih vrstah nadpovprečni delež najdebelejšega drevja velja za smreko in jelko, pa tudi za delež ostalih iglavcev, je pa njihov delež v LZ manjši od 0,1 %. Drevesa borov in macesnov so tanjša in jih je največ v prvem razširjenem debelinskem razredu. Delež bukke, hrastov in plemenitih listvcev je največji v drugem razširjenem debelinskem razredu, delež drugih trdih in mehkih listavcev pa je največji v prvem razširjenem debelinskem razredu. V LZ je največ bukke. Njen delež je 34,3 %. Sledijo ji jelka (30,9 %), smreka (19,7 %), gorski javor (4,8 %), črni gaber (2,7 %), beli gaber (2,1 %), graden (1,9 %), rdeči bor (1,2 %) in cer (0,9 %). Z deležem do 0,5 % so v LZ prisotni še iglavci: črni bor, macesen in tisa in po velikosti deleža, od večjega proti manjšemu, listavci: lipa in lipovec, mali jesen, mokovec, črna jelša, trepetlika, divji kostanj, veliki jesen, maklen, češnja, topoli, gorski brest.

Preglednica 24/D-LZL: Lesna zaloga gozdov po lastniških kategorijah

	Enota	Skupaj	Lastniška kategorija		
			Zasebni gozd	Državni gozd	Gozdovi lokalnih skupnosti
Iglavci	m ³	720.802	712.255	8.249	298
	m ³ /ha	159,0	160,1	103,2	58,2
Listavci	m ³	669.031	655.703	12.529	799
	m ³ /ha	147,6	147,4	156,8	156,1
Skupaj	m³	1.389.833	1.367.958	20.778	1.097
	m ³ /ha	306,6	307,5	260,0	214,3

Vrednosti LZ po lastništvih se nanašajo na trenutno stanje lastništva gozdov. LZ je najvišja v zasebnih gozdovih in znaša 307,5 m³/ha. V državnih gozdovih znaša 260,0 m³/ha. Najnižja LZ je v gozdovih lokalnih skupnosti in sicer 214,3 m³/ha.

Način ugotavljanja lesne zaloge

LZ je bila ugotovljena na osnovi meritev LZ na stalnih vzorčnih ploskvah (SVP) in z okularno oceno pri opisovanju sestojev. LZ sestojev so bile ocenjene okularno z metodo hitre izmere temeljnice po Bitterlichu. Vsota okularno ocenjenih LZ sestojev v posameznem odseku predstavlja okularno ocenjeno LZ odseka. Seštevek okularno ocenjenih LZ sestojev je ustrezno popravljen s korekcijskimi faktorji po stratumih iz Preglednice D-LZU tako:

- da so seštevki okularno ugotovljenih LZ vseh odsekov stratuma enaki LZ stratuma, ki je bila ugotovljena s stalnimi vzorčnimi ploskvami;
- da je delež drevesnih vrst, ki so v LZ stratuma zastopane z več kot 10 %, pri obeh načinih ocene (okularna ocena in meritev na stalnih vzorčnih ploskvah) enak.

Tarife po posameznih odsekih za izračun LZ so prevzete iz preteklega načrta GGN GGE Preserje - Rakitna (2013 – 2022) (vmesne Čoklove tarife) in so v Prilogi 12.2: Seznam tarif po odsekih.

Preglednica 25/D-LZU: Način ugotavljanja lesne zaloge

Stratum	Rastiščnogojitveni razred	Površina	Lesna zaloga (v m ³ /ha)	Število vzorčnih ploskev	+E (%)
STALNE VZORČNE PLOSKVE					
1	Dinarski jelovo-bukovi gozdovi (omph., clem., hacq.) - 13112	3.356,90	315,5	260	5,6
2	Spremenjeni dinarski jelovo-bukovi gozdovi (omph., clem., hacq.) - 13113	239,70	216,8	16	9,9
	Dinarski jelovo-bukovi gozdovi (mer., den., til., na) - 13212	363,58	329,3	30	
	Podgorsko bukove - 11012	231,70	261,2	14	
	Topoljubno bukove (14112)	235,02	298,7	19	
OKULARNA OCENA					
	Gozdni rezervati - 60000	106,36	179,2		

Meritve SVP so bile izvedene na 339 SVP. Vse ploskve so bile izmerjene na sistematični vzorčni mreži gostote 250 x 500 m (1 ploskev predstavlja 12,5 ha).

Preglednica »D-LZU: Način ugotavljanja lesne zaloge« prikazuje LZ po RGR iz stalnih vzorčnih ploskev. Prikazana je tudi LZ RGR. Pri izračunu LZ s stalnimi vzorčnimi ploskvami smo vzorčno napako pri 5 % tveganju zmanjšali z združevanjem 5 RGR s skupnimi značilnostmi v 2 stratuma, ki sta navedeni v preglednici »D-LZU: Način ugotavljanja lesne zaloge«. Vzorčna napaka ocene LZ je v obeh stratumih pod dopustno mejo 15 % in sicer znaša v prvem stratumu 5,6 %, v drugem 9,9 %.

Na SVP smo upoštevali razvojne faze sestojev v katerih so se posamezne SVP nahajale. LZ RGR Gozdni rezervati je ugotovljena z okularno oceno.

3.3 Prirastek

V GGE smo pri izračunu prirastka uporabili nove prirastne nize, ker je bila izvedena druga meritve na SVP. Ta je omogočila izračun novih prirastnih nizov iz zaporednih meritev na SVP. Pri tem smo s programom xPL določili regresijske krivulje prirastnih nizov. Uporabili smo eksponentno, inverzno in potenčno regresijsko funkcijo. Prirastne nize smo izračunali po RGR za drevesne vrste tistih RGR, ki vsebujejo meritve v vsaj sedmih debelinskih stopnjah. Uporabljeni so tisti rezultati, ki ne vsebujejo negativnih vrednosti in kjer je vrednost R² večja od 0,5. Prirastek drevesnih vrst po RGR, pri katerih je bilo število dreves na vzorčnih ploskvah premajhno in vzorčna napaka prevelika, smo izračunali na osnovi prirastnega niza določene drevesne vrste za celotno GGE skupaj, ali pa smo uporabili prirastni niz rastiščno podobnega RGR.

Prirastni nizi po RGR so prikazani v Prilogi »12.3 Seznam prirastnih nizov po rastiščnogojitvenih razredih«.

Skupni tekoči letni prirastek je 7,0 m³/ha. V prirastku z 58,0 % prevladujejo iglavci. V primerjavi s prejšnjim načrtovalnim obdobjem je, predvsem zaradi ujm in kalamitet, letni prirastek skupaj za 1,55 m³/ha nižji od tistega v preteklem desetletju.

Delež prirastka iglavcev se je znižal za 1,0 m³/ha oz. za 0,7 %. Za enak delež se je iz 41,3 % na 42,0 % oz. za 0,6 m³/ha zvišal delež prirastka listavcev

V primerjavi s prirastkom v GGN GGO Ljubljana je prirastek v GGE Preserje-Rakitna nižji za 0,5 m³/ha. Prirastek iglavcev je v GGE 1,1 m³/ha višji kot v GGO in prirastek listavcev 1,55 m³/ha nižji, kot v GGO Ljubljana.

Struktura letnega prirastka po debelinskih razredih kaže, da je skupno podoben in tudi višji delež letnega prirastka v debelinskih razredih II., III. in IV. Ta je pri iglavcih najvišji v IV. in V. debelinskem razredu (47 % letnega prirastka) in pri listavcih v II. in III. debelinskem razredu (49 % letnega prirastka).

Preglednica 26/PR1: Letni prirastek in njegova sestava po debelinskih razredih

	Debelinski razredi (m ³ /ha/leto)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	m ³ /ha	%
Iglavci	0,47	0,85	0,82	1,00	0,93	4,07	58,0
Listavci	0,58	0,72	0,72	0,61	0,31	2,95	42,0
Skupaj:	1,05	1,57	1,54	1,61	1,24	7,02	100,0

Preglednica 27/D-PL: Letni prirastek po lastniških kategorijah

	Enota	Skupaj	Lastniška kategorija		
			Zasebni gozdovi	Državni gozdovi.	Gozdovi lokalnih skupnosti
Iglavci	m ³	18.443	18.212	223	9
	m ³ /ha	4,07	4,09	2,79	1,75
Listavci	m ³	13.389	13.109	260	20
	m ³ /ha	2,95	2,95	3,25	3,92
Skupaj	m³	31.832	31.321	483	29
	m ³ /ha	7,02	7,04	6,04	5,67

Prirastek po lastništvih se nanaša na trenutno stanje gozdov.

Prirastek je največji v zasebnih gozdovih (7,0 m³/ha). Najmanjši je v gozdovih lokalnih skupnosti (5,7 m³/ha), ki pa zaradi male površine teh gozdov ne vpliva na skupni prirastek. Enako velja za nižji prirastek v državnih gozdovih (6,0 m³/ha).

3.4 Razvojne faze oz. zgradbe setojev

Preglednica 28/RF1/P: Površine in značilnosti razvojnih faz oz. zgradba sestojev

Razvojna faza oz. zgradba sestojev	Površina		Podmladek						Lesna zaloga m ³ /ha	Število SVP	± E %	Srednji premer cm
			Površina		Zasnova							
	ha	%	ha	%	1	2	3	4				
Mladovje	99,76	2,2								4	0,0	0
Drogovnjak	924,90	20,4	104,89	11,3	4,7	24,2	69,3	1,8	191,4	78	11,0	18
Debeljak	2.274,00	50,2	309,58	13,6	17,2	59,0	22,0	1,8	377,0	167	4,9	27
Sestoj v obnovi	1.234,60	27,2	652,25	52,8	29,9	50,9	18,6	0,6	288,0	94	9,0	25
Skupaj	4.533,26	100,0	1.066,72	23,5					306,6	343	4,9	23

Opomba: Podatki v zadnjih treh kolonah preglednice izvirajo iz meritev na stalnih vzorčnih ploskvah

Razvojne faze sestojev so bile določene pri opisovanju sestojev na terenu in njihova površina z digitalizacijo sestojev na osnovi izrisanih DOF5.

Polovica vseh sestojev (50,2 %) je v razvojni faza debeljaka, katerih delež, v primerjavi z deležem v preteklem desetletju, ostaja skoraj enak. Zmanjšal se je le za 2 %. Za 7,2 % se je povečal delež sestojev v obnovi, ki so bili evidentirani na 27,2 % površine gozdnega prostora. Z vidika trajnosti donosov lesa je premalo mladovij (2,2 %) in drogovnjakov (20,4 %). Površina mladovij je v naravi večja, vendar gre za premajhne površine, ki bi jih lahko izločili kot samostojen sestoj oziroma gre za pomlajene manjše površine v sestojih v obnovi, delno pa tudi v debeljakih in presvetljenih drogovnjakih. Zato so te površine zavedene kot podmladek v drugih razvojnih fazah.

V debeljakih se pojavlja podmladek na 13,6 % površine in visok delež sestojev z rahlim (45,0 %) in vrzelastim sklepom (10,3 %) nakazuje na njihov prehod v sestoj v obnovi. Dobro so pomlajeni sestoji v obnovi, kjer podmladek porašča 50,2 % površine in kar 80,8 % podmladka ima dobro ali bogato sestojno zasnovo. Nenegovanih in negovanih ogroženih sestojev je malo. Skupno je takih le 7,9 % sestojev v obnovi, 12,6 % debeljakov in 25,4 % mladovij.

Negovanost mladovij, debeljakov in sestojev v obnovi je dobra. Pri vseh prevladuje delež pomanjkljivo negovanih sestojev (več kot polovica sestojev) in na četrtini njihove površine so sestoji negovani. Najslabše so negovani drogovnjaki, ki so na polovici površine negovani. Polovica drogovnjakov ima normalen sklep in četrtina rahel sklep. Le 10,1 % drogovnjakov ima tesen sklep in podoben je delež takih z vrzelastim sklepom (11,7 %).

Sestojna zasnova je v drogovnjakih relativno slaba. Prevladujejo drogovnjaki s pomanjkljivo sestojno zasnovo (67,9 %). Drogovnjakov z dobro sestojno zasnovo je 24,7 %. V mladovju je sestojna zasnova boljša. Več je sestojev z dobro in bogato sestojno zasnovo (skupaj 57,3 %).

Preglednica 29/D-POM: Sestava podmladka po skupinah drevesnih vrst

Enota	Smreka	Jelka	Bor	Macesen	Dr.igl.	Bukev	Hrast	Pl.list.	Dr.tr.lis.	Meh.list.	Skupaj
ha	192,55	14,13	0,94	0,00	0,00	654,96	3,04	63,34	130,00	7,76	1.066,72
%	18,05	1,32	0,09	0,00	0,00	61,40	0,28	5,94	12,19	0,73	100,00

V podmladku prevladuje bukev (61,4 %). Večji delež imajo še drugi trdi listavci (12,9 %) (predvsem bel in črni gaber) in smreka (18,0%). Pomemben je delež plemenitih listavcev (5,9 %). Manjši delež ima jelka (1,3 %) in delež manjši od 1 % imajo bor, hrast in drugi mehki listavci.

Preglednica 30/ZNS: Zasnova, negovanost in sklep sestojev

Razvojna faza	Površina ha	Zasnova (%)				Negovanost (%)				Sklep (%)			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Mladovje	99,76	24,8	32,5	31,3	11,4	23,1	51,5	17,5	7,9	41,8	30,3	6,7	21,2
Drogovnjak	924,90	1,5	24,7	67,9	5,9	6,2	43,7	49,7	0,4	10,1	53,2	25,0	11,7
Debeljak	2.274,00					26,7	60,7	12,3	0,3	2,1	42,6	45,0	10,3
Sestoj v obnovi	1.234,60					22,6	69,5	7,9	0,0				
Skupaj	4.533,26												

3.5 Tipi sestojev

Preglednica 31/D-DS: Tipi drevesne sestave gozdov

Tip drevesne sestave	Površina (ha)	Delež (%)
Gozdovi bukve in hrasta	0,22	0,0
Bukovi gozdovi	376,73	8,3
Drugi pretežno listnati gozdovi	898,48	19,8
Gozdovi bukve in jelke	822,97	18,2
Gozdovi bukve in smreke	182,41	4,0
Jelovi gozdovi	81,03	1,8
Smrekovi gozdovi	253,52	5,6
Borovi gozdovi	1,31	0,0
Drugi pretežno iglasti gozdovi	709,05	15,6
Drugi gozdovi iglavcev in listavcev	1.207,54	26,7
Skupaj	4.533,26	100,0

Sestojni tipi so opredeljeni glede na tipe drevesne sestave gozdov, kot so ti določeni v Pravilniku o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo. Sestoje se v glavnem določa na osnovi razvojne faze, drevesne sestave in načrtovanih gozdnogojitvenih smernic ter ukrepov. Vpliv na oblikovanje sestojev imajo tudi zasnova, sklep, negovanost, zastopanost pomladka in včasih tudi funkcije gozdov. Sestoji so izločeni na karti 1 : 5.000 (DOF5).

Površine sestojev so praviloma večje od 0,5 ha. V GGE je bilo s terenskim ogledom na osnovi razvojne faze, drevesne sestave, gozdnogojitvenih ukrepov in poudarjenosti funkcij izločenih 739 sestojev. Povprečna velikost posameznega sestoja znaša 6,13 ha.

Sestoji mladovij so uvrščeni v sestojne tipe glede na površinske deleže drevesnih vrst. Pri izločanju sestojnih tipov v razvojnih fazah drogovnjaki, debeljaki in sestoji v obnovi so upoštevani deleži drevesnih vrst v drevesni sestavi LZ stoječega sestoja.

Sestoje smo v GGE Preserje- Rakitna opredelili v deset tipov drevesne sestave gozdov, ki so ustrezali naslednjim merilom:

- Gozdovi bukve in hrasta: bukev in hrast več kot 75%; hrast 26% in enako ali manj kot 75%; bukev 26% in enako ali manj kot 75%;
- Bukovi gozdovi: bukev več kot 75%;
- Drugi pretežno listnati gozdovi: če niso izpolnjeni drugi pogoji in je listavcev več kot 75%;
- Gozdovi bukve in jelke: jelka+bukev več kot 75%; jelka 26% in enako ali manj kot 75%; bukev 26% in enako ali manj kot 75%;
- Gozdovi bukve in smreke: smreka+bukev več kot 75%; smreka 26% in enako ali manj kot 75%; bukev 26% in enako ali manj kot 75%;
- Jelovi gozdovi: jelka več kot 75%;
- Smrekovi gozdovi: smreka več kot 75%;
- Borovi gozdovi (razen rušja): bor (razen rušja) več kot 75%;
- Drugi pretežno iglasti gozdovi: če niso izpolnjeni drugi pogoji in je iglavcev več kot 75%;
- Drugi gozdovi iglavcev in listavcev.

Največje deleže imajo Drugi gozdovi iglavcev in listavcev in sicer 26,7 %, Drugi pretežno listnati gozdovi imajo 19,8 %, delež sestojnega tipa Gozdovi bukve in jelke znaša 18,2 % in delež Drugi pretežno iglasti gozdovi znaša 15,6 %. Ostalih šest tipov sestojev, ki so evidentirani v GGE, ima delež zastopanosti pod 10 % (med 0,22 ha in 375,8 ha).

Pregledna karta drevesne sestave gozdov v merilu 1 : 25 000 je podana v kartnem delu načrta (Karta št. 2)

3.6 Ohranjenost gozdov

Preglednica 32/OHR: Ohranjenost po gospodarskih kategorijah gozdov

Gospodarska kategorija gozdov	Ohranjeni		Spremenjeni		Močno sprem.		Izmenjani		Skupaj	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
Vecnamenski gozdovi	1.135,46	25,6	2.086,93	47,2	1.185,11	26,8	19,40	0,4	4.426,90	97,7
Gpn, ukrepi niso dovoljeni	106,36	100,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	106,36	2,3
Skupaj vsi gozdovi	1.241,82	27,4	2.086,93	46,1	1.185,11	26,1	19,40	0,4	4.533,26	100,0

V GGE prevladujejo spremenjeni gozdovi, kar pomeni da je v GGE 46,21 % gozdov, kjer je delež tuje ali redko prisotne drevesne vrste od 30 do 70 %. Največji delež sestojev s spremenjeno drevesno sestavo je v RGR Dinarski jelovo-bukovi gozdovi (*omph., clem., hacq.*) (13112) (53,0 %) in RGR Dinarski jelovo-bukovi gozdovi (*mer., den., til., na.*) (13212) (47,0 %).

Ohranjenih je 27,4 % površine gozdov. To so gozdovi, v katerih je delež redko prisotne drevesne vrste glede na naravno drevesno sestavo do 30 %. 100 % ohranjeni so gozdovi v RGR Gozdni rezervati (60000) in v RGR Toploljubno bukove (14112) in 51,0 % ohranjenih gozdov je v RGR Podgorsko bukove (11012).

Močno spremenjenih je 26,1 % površine gozdov. Delež tuje drevesne vrste je glede na naravno drevesno sestavo v teh odsekih od 71 do 90 %. Največ močno spremenjenih je gozdov v RGR Spremenjeni dinarski jelovo-bukovi gozdovi (*omph., clem., hacq.*) (13113) in sicer 65 %. Večji delež močno spremenjenih gozdov je še v Dinarski jelovo-bukovi gozdovi (*mer., den., til., na.*) (13212) (53,0 %).

Gozdov z izmenjano drevesno sestavo je v GGE 19,40 ha in vsi so v RGR Spremenjeni dinarski jelovo-bukovi gozdovi (*omph., clem., hacq.*) (13113).

3.7 Kakovost drevja

Preglednica 33/K: Kakovost drevja

Drevesna vrsta	Št. dreves	Delež dreves po kakovostnih razredih (v % od števila)				
		Odlična	Prav dobra	Dobra	Zadovoljiva	Slaba
Smreka	344	3,5	15,4	57,0	24,1	0,0
Jelka	631	11,2	30,7	49,4	8,7	0,0
Bor	35	5,7	8,6	57,1	28,6	0,0
Bukev	810	7,2	25,0	46,6	21,2	0,0
Hrast	74	4,0	36,0	50,7	9,3	0,0
Pl. lst.	128	16,8	32,0	38,4	12,8	0,0
Dr. tr. lst.	78	1,3	17,9	55,2	25,6	0,0
Meh. lst.	2			100,0		
Skupaj iglavci	1.011	8,4	24,9	52,2	14,5	0,0
Skupaj listavci	1.099	7,7	26,1	46,5	19,7	0,0
Skupaj	2.110	8,0	25,5	49,3	17,2	0,0

Kakovost drevja je bila ocenjena na SVP pri drevesih s prsnim premerom nad 30 cm.

Le 8,0 % vseh dreves ima ocenjeno odlično kakovost, največ plemeniti listavci (16,8 %) in jelka (11,2 %).

Prav dobro kakovost ima 25,5 % ocenjenih dreves. Pri tej kakovosti je v spodnjem delu debla kakovost lesa L (luščenc) in ŽII (žagovec II. kakovosti), v zgornjem delu pa nekoliko slabše kakovosti. Največji delež prav dobre kakovosti je pri hrastu (36,0 %), plemenitih listavcih (32,3 %), jelki (30,7 %) in bukvi (25,0 %) in samo 15,4 % smrek ima ocenjeno prav dobro kakovost.

Dobro kakovost ima 49,3 % dreves. Ocenjeno dobro kakovost imajo vsi mehki listavci. Prevladuje pa dobra kakovost tudi pri vseh drugih drvesnih vrstah.

Z zadovoljivo kakovostjo je bilo ocenjenih 17,2 % vseh dreves, še največ dreves bora (28,6 %), drugih trdih listavcev (25,6 %), smreke (24,1 %) in tudi bukve (21,2 %).

Dreves z ocenjeno slabo kakovostjo v GGE ni evidentiranih.

3.8 Poškodovanost drevja

Preglednica 34/PSD: Poškodovanost drevja

Vrsta poškodbe	Poškodovanost (%)
Deblo/korenčnik	3,1
Veje/krošnja	1,2
Osutost	0,6
Skupaj	4,9

Poškodovanost gozdnega drevja se ugotavlja v skladu z merili določenimi v Pravilniku o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Uradni list RS, št. 91/10 in 200/20). Določena je z deležem dreves s hujšo poškodbo. Glede na mesto poškodbe ločimo poškodbe debla oziroma korenčnika, poškodbe vej v krošnji in osutost krošnje. Pri deblu in korenčniku se šteje za hujšo poškodbo, če je lubje odstranjeno na več kot 3 dm², pri poškodovanosti vej pa, če odlomljen vrh ali veja po debelini presega petino premera drevesa na prsni višini. Pri osutosti krošnje se šteje za hujšo poškodbo, če je osute več kot 60 % krošnje in je drevo še živo.

Podatke o poškodovanosti drevja smo ugotovili iz ocene poškodovanosti dreves na SVP.

Analiza poškodovanosti gozdnega drevja kaže, da je s hudo poškodbo poškodovanih 4,9 % vseh dreves na SVP. Najpogostejše so poškodbe debla in korenčnika (3,1 %).

Poškodbe debla so največkrat posledica spravila ali udara strele, poškodbe korenčnika pa so največkrat zabeležene v bližini gozdnih vlak in pravih poti kot posledica spravila lesa. Pri poškodbah vej, ki jih evidentiranih 1,2 %, gre največkrat za odlomljene veje listavcev in odlomljene vrhove iglavcev kot posledica naravnih ujm.

Največ poškodb zaradi škodljivih dejavnikov nežive narave je povzročil žledolom, ki je od 2. 2. do 10. 2. 2014 prizadel severni del območja GGE, v k.o. Preserje in k.o. Kamnik.

Največ poškodb je povzročil v RGR Toploljubno bukovje (14112), kjer je poškodovanih 6,8 % dreves na SVP. Delež poškodovanih dreves je v ostalih RGR med 4,4 % (RGR Spremenjeni dinarski jelovobukovi gozdovi (*omph.*, *clem.*, *hacq.*) in 5,5 % (RGR Podgorsko bukovje).

Veliko poškodb v gozdovih je povzročil tudi vetrolom decembra 2017, v k.o. Kamnik.

Od dejavnikov žive narave so največ poškodb povzročili smrekovi podlubniki od katerih je največ poškodb povzročil osmerozobi smrekov lubadar (*Ips typographus*), manj šesterezobi ali mali smrekov lubadar (*Pityogenes chalcographus*). Do prenamnožitve smrekovih podlubnikov je prišlo v letih 2015, 2016, 2017 in 2019.

3.9 Objedenost gozdnega mladja

V letih 2010, 2014, 2017 in 2020 je ZGS opravil štiri popise poškodovanosti (objedenosti) gozdnega mladja po prenovljeni sistematični in enotni metodologiji za območje celotne Slovenije. Metoda popisa poškodovanosti gozdnega mladja od rastlinojede parkljaste divjadi sloni na razdelitvi Slovenije na 35 popisnih enot (v nadaljevanju: PE), ki predstavljajo osnovne celice spremljanja objedenosti in drugih kazalnikov stanja mladja. PE so bile oblikovane upoštevaje zaokrožena gozdnata območja, ki so si podobna po drevesni sestavi, geološki podlagi, klimi ipd., upoštevaje meje gozdnogospodarskih enot, meje populacijskih območij rastlinojede parkljaste divjadi (predvsem navadne jelenjadi) in težko prehodne ovire, kot so večje reke in avtoceste. Velikost PE je praviloma med 30.000 in 100.000 ha.

V vsaki PE je bilo popisanih 51 oz. 52 ploskev, na katerih je bil ugotavljan vpliv rastlinojede parkljaste divjadi na poškodovanost gozdnega mladja. Na ploskvah površine 20 m², so bila evidentirana vsa

drevesca višine od 15 do 150 cm, ter ugotavljana poškodovanost terminalnega poganjka. Podatki so bili v nadaljevanju analizirani, statistično obdelani ter primerjani z rezultati do sedaj izvedenih popisov po prenovljeni metodi (2010, 2014 in 2017) s poudarkom na popisu izvedenem v letu 2020.

Stopnje objedenosti so odvisne od številnih dejavnikov, o čemer pričajo praktično vse znane raziskave s tega področja. Ne glede na to, pa so gostote rastlinojedih parkljarjev tiste, ki najpomembneje vplivajo na stopnje poškodovanosti, zato nam ta podatek nudi dodano vrednost pri razumevanju dogajanj v populacijah divjadi, predvsem glede gibanja njene številčnosti oz. gostot.

Pri interpretaciji rezultatov moramo upoštevati lastnosti posameznega kazalnika. Objedenost v prehrani priljubljenih drevesnih vrst (mehki listavci, plemeniti listavci) je visoka že pri nizkih gostotah divjadi. Na drugi strani je objedenost v prehrani manj priljubljenih vrst (smreka) tudi pri visokih gostotah divjadi lahko nizka. Bukev je srednje priljubljena vrsta in se na spreminjane gostoto divjadi odziva pri nizkih in visokih gostotah.

Površino GGE Preserje-Rakitna v celoti pokriva PE Ljubljanski vrh, zato v nadaljevanju prikazujemo analizo rezultatov popisa za to PE.

Popisna enota Ljubljanski vrh

Preglednica 35/OM1: Objedenost gozdnega mladja - skupno

Razred mladja	Število/ha	Objedenost (%)
do 15 cm	49.368	Se ne ugotavlja
1. 16-30 cm	22.917	41,7
2. 31-60 cm	11.744	36,1
3. 61-100 cm	4.812	34,2
4. 101-150 cm	2.347	31,2
Skupaj 1 – 4	41.818	38,7

Po rezultatih podrobnega popisa je bila skupna objedenost mladja v letu 2020 za višinske razrede 1 – 4 v tej PE 38,7 %. Višinski razredi 1 - 4 zajamejo mladje visoko od 16 do 150 cm.

Preglednica 36/OM2: Objedenost gozdnega mladja po drevesnih vrstah

	št. vz.	< 15cm			R1 15-30cm			R2 30-60cm			R3 60-100cm			R4 100-150cm			R1-R4		
		DV %	št./ha		DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %
Smreka	24	1	506		6	1.442	0,7	14	1.647	0,7	17	807		11	258		10	4.155	0,5
Jelka	26	9	4.654		2	570	20,8	2	226	28,6	2	75	57,1	1	22		2	893	25,3
Bukev	48	5	2.529		21	4.855	11,1	43	4.995	20,7	60	2.906	34,1	77	1.808	33,9	35	14.564	21,8
Hrasti	6	1	607		1	237	13,6		43	75,0		11					1	291	22,2
Plemeniti listavci	49	79	38.847		63	14.327	59,0	32	3.810	70,3	10	495	78,3	4	97	66,7	45	18.729	61,8
Drugi trdi listavci	27	4	2.124		5	1.216	25,7	8	915	38,8	9	420	35,9	5	118	27,3	6	2.669	31,9
Mehki listavci	14		101		1	269	32,0	1	108	60,0	2	97	77,8	2	43	50,0	1	517	47,9
Iglavci	38	10	5.159		9	2.013	6,4	16	1.873	4,0	18	883	4,9	12	280		12	5.048	4,9
Listavci	51	90	44.208		91	20.904	45,1	84	9.871	42,2	82	3.929	40,8	88	2.067	35,4	88	36.770	43,3
Skupaj	51	100	49.368		100	22.917	41,7	100	11.744	36,1	100	4.812	34,2	100	2.347	31,2	100	41.818	38,7

Vrednost objedenosti v PE Ljubljanski vrh je od vseh PE v Sloveniji med višjimi, kar je posledica sinergističnega vpliva srnjadi in jelenjadi, pri čemer ima jelenjad bistven vpliv na objedenost ključnih drevesnih vrst, predvsem jelke, ki naj bi bila ena od bistvenih graditeljic sestojev v enoti.

Na ploskvah so bili med vrstami najbolj objedeni plemeniti, trdi in mehki listavci. Na visoko skupno objedenost najbolj vpliva visoka objedenost gorskega javorja. Od iglavcev je visoko objedena jelka, pri čemer je tudi njen delež med drevesnimi vrstami izrazito nizek. Najmanj je, povsem neznatno, objedena smreka.

Najpomembnejša ugotovitev popisa 2020 sicer je, da se je stopnja objedanja statistično značilno zmanjšala, tako v skupnem, primarno pri listavcih, katerih je v GGE 88 %, pri iglavcih pa neznačilno skače, saj je delež iglavcev nizek. Pri bukvi kot nepreferenčni drevesni vrsti za objedanje, je delež

objedenosti nekoliko (statistično neznačilno) višji od prejšnjega popisa. Podrobneje so primerjave analize popisov prikazane v nadaljevanju.

Preglednica 37/OM2: Primerjava skupne poškodovanosti in poškodovanosti bukve v PE po popisih 2010 - 2020

Popisna enota	Delež skupne objedenosti				Delež objedenosti bukve			
	2010	2014	2017	2020	2010	2014	2017	2020
Ljubljanski vrh	41,9	46,9	45,4	38,7	15,9	30,6	20,9	21,8

Preglednica 38/OM2: Objedenost gozdnega mladja po drevesnih vrstah

Popisna enota	Delež objedenosti iglavcev				Delež objedenosti listavcev			
	2010	2014	2017	2020	2010	2014	2017	2020
Ljubljanski vrh	6,1	4,0	5,5	4,9	49,2	59,2	52,7	43,3

3.10 Odmrlo drevje

Preglednica 39/OD: Odmrlo drevje

Razširjeni deb. razred		Stoječe drevje			Ležeče drevje			Skupaj		
		igl.	list.	sk.	igl.	list.	sk.	igl.	list.	sk.
10 - 29 cm	št./ha	6,59	8,40	14,99	3,44	8,80	12,24	10,03	17,20	27,23
	m ³ /ha	2,11	2,86	4,97	1,22	3,03	4,25	3,33	5,89	9,22
30 - 49 cm	št./ha	1,46	0,70	2,16	1,46	1,52	2,98	2,92	2,22	5,14
	m ³ /ha	2,36	1,12	3,48	2,43	2,40	4,83	4,79	3,52	8,31
50 in več cm	št./ha	0,35	0,00	0,35	0,35	0,00	0,35	0,70	0,00	0,70
	m ³ /ha	1,15	0,00	1,15	1,10	0,00	1,10	2,25	0,00	2,25
Skupaj	št./ha	8,40	9,10	17,50	5,25	10,32	15,57	13,65	19,42	33,07
	m ³ /ha	5,62	3,98	9,60	4,75	5,43	10,18	10,37	9,41	19,78

Pravilnik o varstvu gozdov (Ur. l. RS, št. 114/09 in spremem.) predpisuje, da je treba zaradi ohranjanja biotskega ravnovesja pri izbiri drevja za posek in izvajanju sečnje in spravila lesa zagotoviti, da ob upoštevanju tveganja za prenamnožitev škodljivih organizmov v gozdu ostanejo v povprečju vsaj 3 % odmrlega lesa glede na LZ v RGR. Odmrli les mora biti čim bolj enakomerno razporejen in mora obsegati vse debelinske razrede, zlasti pa debelinski razred nad 30 cm.

Odmrli lesna masa je ocenjena na SVP in izračunana po vmesnih tarifah (Gozdarski in lesnoindustrijski priročnik, Ljubljana 1980).

V GGE je v povprečju na hektarju 33 odmrlih dreves oziroma 19,78 m³ odmrle lesne mase. V to vrednost je všteta tudi panjevina. Po številu odmrlih dreves je več listavcev (19,41 št./ha), po količini pa malenkost več iglavcev, katerih odmrli masa znaša 10,37 m³/ha.

Skupna količina odmrle lesne mase predstavlja 6,5 % LZ, kar zadošča predpisu.

Največ odmrlih dreves je v razširjenem debelinskem razredu 10 – 30 cm (27,23 dreves/ha). Število dreves se v naslednjih dveh razširjenih debelinskih razredih naglo zmanjša.

Delež stoječega in ležečega odmrlega drevja je podoben. Po številu sta na hektarju dve odmrli stoječi drevesi več, po m³ pa je le za 0,6 m³ več odmrlega ležečega drevja.

Odmrlo drevje v GGE je, tako za stoječe kot ležeče drevje iglavcev in listavcev, v veliki meri še posledica ujm, ki so te gozdove prizadele v preteklosti (žledolom v začetku leta 2014, vetrolom decembra 2017).

4 Analiza preteklega gospodarjenja z gozdovi

4.1 Kratek opis zgodovine gospodarjenja z gozdovi v gozdnogospodarski enoti

V GGE Preserje je gospodarjenje potekalo na tako imenovani kmečko – prebiralni način, pri katerem so bili posegi v sestoje pogosti. Izvajala se je sečnja zlasti debelejših in lepših dreves. Kmetje so iz gozda dobivali vse potrebne sortimente za lastno porabo in za trg. Manjša kot je bila posest posameznega lastnika večji je bil pritisk na gozd.

Velike površine degradiranih gozdov nad Preserjem in Kamnikom so posledica krčenja gozdov za pašnike in posledica gozdne paše v gozdu ali na zaraščajočih se površinah. Pašnike so takrat »čistili« listavcev in leske, puščali pa so smreko in bor. Gozdna paša se je od leta 1975 opuščala. Prejšnji pašniki so se zaraščali z borom in smreko, s črnim in belim gabrom, gradnom ter cerom. Iz pripovedovanja starejših prebivalcev in gozdarjev sklepamo, da so te površine pred več sto leti poraščali jelovo – bukovki gozdovi, ki so jih zaradi paše skrčili.

O načrtnem gospodarjenju lahko govorimo šele od druge svetovne vojne dalje. Do leta 1956 je z gozdovi na območju GGE Preserje upravljala Okrajna uprava za gozdarstvo, od leta 1956 – 1959 pa Poslovna zveza za kmetijstvo in gozdarstvo. Od leta 1959 do 1963 so bili ti gozdovi pod upravo KZ Preserje. Leta 1963 je Gozdno gospodarstvo Ljubljana prevzelo gospodarjenje z gozdovi na območju GGE Preserje. Z gozdovi SLP1 je gospodarilo Gozdno gospodarstvo Ljubljana, TOZD Škofljica. V zasebnih gozdovih je gospodarjenje usmerjala Temeljna organizacija kooperantov (TOK) Gozdarstvo Škofljica.

Na območju GGE Rakitna je do leta 1961 izvajala gospodarjenje z gozdovi Poslovna zveza za kmetijstvo in gozdarstvo v Ljubljani. Po tem času je do konca leta 1965 gospodarila z gozdovi GGE Rakitna Kmetijska zadruga Mokrc, s sedežem na Igu pri Ljubljani. Od 1. januarja 1966 pa je gospodarilo z gozdovi zasebnega in družbenega sektorja na tem območju Gozdno gospodarstvo Ljubljana, gozdni obrat Škofljica (gozdni revir Preserje).

Zaradi družbenih sprememb in reorganizacije gozdarske dejavnosti je prišlo do motenj v delovanju gozdarstva, ki so trajale vse do sprejetja novega zakona o gozdovih leta 1993. Te motnje so se kazale v povečanem obsegu nedovoljenih sečenj, padcu količine poseka odkazanega drevja, padcu obsega izvedenih gozdnogojitvenih in varstvenih del ter zmanjšanemu obsegu del na gozdnih prometnicah.

Prvi gozdnogospodarski načrt za GGE Preserje (1956 – 1965) je bil izdelan leta 1955. Veljal je za zasebne in SLP2 gozdove bivše upravne občine Borovnica. Obsegal je gozdove katastrskih občin Jezero, Kamnik, Preserje, Breg, Zabočevo in Borovnica.

Za gozdove SLP1 je bil sestavljen posebni ureditveni načrt, in sicer za labilne gozdove enote gozdne uprave Bistra, za desetletje 1953 – 1962.

Osnovni ureditveni načrt GGE Rakitna, ki je bil sestavljen leta 1960, je zajemal samo zasebne gozdove s površino 933 ha. Za gozdove SLP1 (289 ha) je bil izdelan poseben ureditveni načrt. Prav tako osnovni ureditveni načrt ne prikazuje SLP2 gozdov, ki so bili v upravljanju drugih gozdarskih organizacij ali občinskih skupščin.

Prvi skupni obnovitveni načrt v mejah GGE Preserje je bil sestavljen za katastrske občine Preserje, Kamnik in Jezero. Zajel je vsa lastništva – zasebne gozdove, SLP1, in SLP2 gozdove.

Po letu 1990 je prišlo do sprememb v gozdarstvu. Osnovana je bila Javna gozdarska služba, pripravljala se je nova gozdarska zakonodaja in začel se je postopek denacionalizacije družbene posesti. V letu 1993 je bil sprejet nov Zakon o gozdovih, ki je razdelil bivša Gozdna gospodarstva na javno gozdarsko službo (ZGS) in izvajalska podjetja.

Z državnimi gozdovi je do leta 2016 upravljala Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS. Na območju GGE je imelo koncesijsko pravico izkoriščanja državnih gozdov gozdarsko podjetje Gozd Ljubljana d.d.. Ta je z začetkom leta 2016 potekla. V istem letu je bilo ustanovljeno podjetje Slovenski državni gozdovi (SiDG d.o.o.), ki je v drugi polovici tega leta prevzelo gospodarjenje z

državnimi gozdovi. Izvajalce del v državnih gozovih za izdane odločbe ZGS se sedaj izbira preko javnih razpisov.

4.2 Gospodarjenje z gozdovi v preteklem ureditvenem obdobju

Analiza preteklega gospodarjenja je narejena za GGE Preserje-Rakitna za obdobje 2013 – 2022 po RGR preteklega ureditvenega obdobja. Upoštevanih je 5 RGR, ki so prikazani v preglednici »D-PGR: Realizacija poseka po ureditvenih obdobjih«.

Večja organizacijska sprememba je bila v začetku ureditvenega obdobja. S 1. 1. 2013 je začela veljati na območju GGE Preserje-Rakitna nova organizacijska struktura. Gozdne površine na območju k.o. Jezero, ki so bile del revirja Ig, so po novem priključene revirju Preserje, ki je postal tudi edini revir v GGE Preserje-Rakitna. GGE je bila priključena KE Vrhnika. Pred tem je bila v okviru KE Škofljica. Meje ureditvenih enot, oddelčna in odsečna razdelitev so ostali nespremenjeni.

1. 9. 2013 so bile uvedene prevoznice za gozdne sortimente, ki so spremljale posekano lesno maso pred prvim dajanjem na trg ali za lastno uporabo. (Pravilnik o obliki, vsebini in načinu hrambe prevoznice za prevoz gozdnih lesnih sortimentov (Ur. l. RS, št.69/13 in spremem.).

Najmočnejši pečat preteklega gospodarjenja so GGE zadale številne ujme in naravne nevšečnosti. Gozdove je v začetku leta 2014 prizadel žledolom in v decembru 2017 močnejši vetrolom. Vsaki ujmi je sledila tudi gradacija podlubnikov. Žled je največ škode povzročil v strmih pobočjih, v pasu med 450 in 650 m n. v. na celotnem območju GGE.

Zaradi močno povečanega obsega del in oteženosti njihove izvedbe so bile prevoznice ukinjene. Nadomestila jih je listina o uporabi in prometu z gozdnimi lesnimi sortimenti. Njen namen je še vedno zagotavljanje sledljivosti lesa ob zmanjšanih administrativnih obremenitvah in omogočanje hitrejše sanacije po ujmah.

4.2.1 Posek

Preglednica 40/P-GGE: Realizacija poseka v preteklem ureditvenem obdobju

2013 - 2022	Načrtovani posek	Realizacija poseka - po tekočih evidencah		Realizacija poseka - po podatkih iz SVP (točkovna in intervalna ocena)		
	m ³	m ³	%	točkovno m ³	interval +- m ³	%
Iglavci	163.881	135.664	82,8	202.150	48.418	123,4
Listavci	122.541	31.679	25,9	32.484	9.824	26,5
Skupaj	286.422	167.343	58,4	234.634	50.437	81,9

Preglednica 41: Ocena poseka na SVP in primerjava z evidenco

Stratum	Površina(ha)	Evidenca (m ³ /ha/leto)	Ocena poseka na SVP					
			Število SVP	Povprečni letni posek (m ³ /ha/leto)	Standardni odklon	Interval zaupanja (+- m ³ /ha/leto)	Relativni odklon zaupanja (ε%)	
GGE	Iglavci	4.427,38	3,06	338	4,566	10,258	1,094	24,0
	Listavci	4.427,38	0,72	338	0,734	2,081	0,222	30,2
	Skupaj	4.427,38	3,78	338	5,300	10,686	1,139	21,5
Državni gozdovi	0,00	0,00	0	0,000	0,000	0,000	0,000	0,0
Ostali gozdovi	4.361,90	3,79	338	5,300	10,686	1,139	21,5	

*Opomba: V izračun niso zajeti gozdovi s posebnim namenom kjer ukrepi niso dovoljeni

Podatke o poseku iz evidenc smo primerjali s posekom ugotovljenim na SVP. Letni posek na SVP znaša 5,30 m³/ha/leto z intervalom zaupanja (ob 5% tveganju) 1,14 m³/ha /leto (21,5 %). Posek po evidencah pa znaša 3,78 m³/ha /leto in odstopa od poseka iz SVP za 28,7 %, ter je tako izven intervala zaupanja. Zato v vseh naslednjih preglednicah prikazujemo posek iz SVP, razen pri tistih, ki prikazuje posek po vrstah poseka.

Vzroke za nižji delež evidentiranega poseka v zasebnih gozdovih lahko delno obrazložimo z:

- brez predhodnega označevanja drevja za posek se izvajajo manjši poseki tanjšega drevja listavcev namenjenega za kurjavo;
- lastniki izvedejo posek brez predhodne izbire dreves in izdane odločbe za posek;

- lastniki izvajajo sečnjo in spravilo sami, zato je večje število poškodovanih in obviselih dreves, ki jih naknadno posekajo brez označevanja;
- močna konkurenca med izvajalci, ki je sicer pozitiven dejavnik, je privedla do tega, da izvajalci sicer ponudijo nizko ceno, le to pa nadoknadijo s posekanim drevjem brez odkazila in evidence in tudi mimo vedenja lastnika;
- zaradi hitenja pri izvajanju del nastajajo številne poškodbe na drevju, kar pa spet privede do dodatno posekanega drevja, ki ni zabeleženo v evidencah. To se je najizraziteje pokazalo ravno v času po ujmah (žled, vetrolom), ko se je pogosto izvajala sanitarna sečnja o kateri ZGS največkrat ni bil obveščen;
- nepopolne evidence o izvedenih krčitvah;
- lastniki sami izvedejo sanitarni posek v svojem gozdu in o tem ne obvestijo ZGS;
- nepopolne evidence odmrle lesne mase, ki ostane v gozdu ;
- izračun poseka iz SVP je lahko delno tudi obremenjen z večjo vzorčno napako, kajti na določenem številu SVP je bilo posekano vse ali večina drevja na SVP (žled, polubniki, vetrolom).

Posek na stalnih vzorčnih ploskvah (SVP) je bil izračunan iz ploskev, na katerih je bila izvedena dvojna meritev (n = 338). Ploskve, kjer je bila opravljena le prva meritev, smo iz analize izločili.

Po podatkih iz SVP je bilo v preteklem ureditvenem obdobju (2013-2022) na območju GGE Preserje-Rakitna posekanega 234.634 m³ lesa in sicer 202.150 m³ iglavcev ter 32.484 m³ listavcev. Delež iglavcev v poseku je bil 86,2 % in listavcev 13,8 %. Skupna izvedba načrtovanega poseka je bila 81,9 %. Pri iglavcih je bila višja (123,4 %) kot pri listavcih, kjer je znašala 26,5 %.

Analiza podatkov o poseku iz evidence poseka kaže, da je najvišja izvedba po vrsti poseka pri poseku oslabelega drevja (24,0 % načrtovanega poseka). Višja izvedba načrtovanega poseka iglavcev je posledica večjega obsega poseka oslabelega drevja iglavcev (41,2 % načrtovanega poseka iglavcev) kot listavcev (0,9 % načrtovanega poseka listavcev). Pri iglavcih je tudi višji obseg sanitarnega poseka – 14,2 %, kot pri listavcih (7,5 %). Iglavci imajo v primerjavi z listavci tudi večji obseg redčenj (iglavci 14,2 % in listavci 4,1 %). Delež sanitarnega poseka in poseka oslabelega drevja predstavljata v načrtovanem poseku skupaj 35,4 %; pri iglavcih 55,4 % in pri listavcih 8,4 %.

Rezultate analize poseka na SVP po lastništvu prikazujemo v preglednici »Primerjava realizacije poseka po lastniških kategorijah in SVP« zgolj informativno, ker so podatki obremenjeni s preveliko statistično napako.

Preglednica 42: Primerjava realizacije poseka po lastniških kategorijah in SVP

Posek	Ostali gozdovi			Državni gozdovi			Skupaj GGE		
	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
Načrtovan - m ³	161.906	120.942	282.848	1.975	1.599	3.574	163.881	122.541	286.422
Izveden - m ³	134.186	30.940	165.126	1.478	739	2.217	135.664	31.679	167.343
Izveden SVP - m ³	199.160	32.003	231.163	2.990	481	3.471	202.150	32.484	234.634
Realizacija - evid	82,9	25,6	58,4	74,8	46,2	62,0	82,8	25,9	58,4
Realizacija - SVP	123,0	26,5	81,7	151,4	30,1	97,1	123,4	26,5	81,9
Povp. drevo - m ³	1,99	0,67	1,45	2,15	0,37	0,83	1,99	0,66	1,44

V državnih gozdovih izvršeni posek skupaj predstavlja 97,1 % načrtovanega poseka, pri iglavcih 151,4 % in pri listavcih 30,1 %. V ostalih gozdovih izvršeni posek skupaj ne dosega načrtovanega (81,7 %). Pri listavcih je realizacija le 26,5 %, pri iglavcih je s 123,0 % presežena.

Skupna realizacija poseka v državnih gozdovih je višja od skupne realizacije poseka v ostalih gozdovih. Iz evidence poseka je razvidno, da je v državnih gozdovih obseg negovalnega poseka za 13,6 % višji kot v zasebih in gozdovih lokalnih skupnosti skupaj. Posek oslabelega drevja in sanitarni posek skupaj sta za 10,2 % nižja kot je ta posek v ostalih gozdovih.

Preglednica 43/D-PGR: Realizacija poseka po ureditvenih obdobjih

Ureditveno obdobje od 2013 do 2022 leta

Gospodarski razred		Načrtovani posek	Realiziran posek	Realizacija sečnje	Skupna realizacija možnega p.
		m ³	m ³	%	%
11012-Podgorsko bukovje	Iglavci	6.525	7.006	107,4	2,4
	Listavci	13.809	2.508	18,2	0,9
	Skupaj	20.334	9.514	46,8	3,3
13112-Dinarski jelovo-bukovi gozdovi (omph., clem., hacq.)	Iglavci	136.031	166.946	122,7	58,3
	Listavci	81.886	24.102	29,4	8,4
	Skupaj	217.917	190.048	87,7	66,7
13113-Spremenjeni dinarski jelovo-bukovi gozdovi (omph., clem. hacq.)	Iglavci	4.510	11.977	265,6	4,2
	Listavci	7.018	2.177	31,0	0,8
	Skupaj	11.528	14.154	122,8	4,9
13212-Dinarski jelovo-bukovi gozdovi (mer., den., til., na)	Iglavci	11.646	9.929	85,3	3,5
	Listavci	15.948	3.052	19,1	1,1
	Skupaj	27.594	12.981	47,0	4,5
14112-Toploljubno bukovje	Iglavci	5.169	6.292	121,7	2,2
	Listavci	3.880	645	16,6	0,2
	Skupaj	9.049	6.938	76,7	2,4
60000-Gozdni rezervati	Iglavci	0	0,0	0,0	0,0
	Listavci	0	0,0	0,0	0,0
	Skupaj	0	0,0	0,0	0,1
Skupaj	Iglavci	163.881	202.150	123,4	70,6
	Listavci	122.541	32.484	26,5	11,3
	Skupaj	286.422	234.634	81,9	81,9

Absolutno največ lesa je bilo posekanega v RGR Dinarski jelovo-bukovi gozdovi (omph., clem., hacq.) 191.048 m³ – 87,7 % celotnega poseka. Površina tega RGR predstavlja 74 % površine gozdov v GGE.

Realiziran posek skupno presega načrtovanega le v RGR Spremenjeni dinarski jelovo-bukovi gozdovi (omph., clem., hacq.) (13113) - 122,8 %. Evidenca poseka kaže, da je glavni vzrok za preseganje realizacije v tem RGR velik obseg poseka oslabelega drevja (53,0 % načrtovanega poseka), ki skupaj s sanitarnim posekom predstavlja 78,0 % načrtovanega poseka. V drugih RGR se skupna realizacija poseka giblje od 46,8 % v RGR Podgorsko bukovje (11012) do 87,7 % v RGR Dinarski jelovo-bukovi gozdovi (omph., clem., hacq.) (13112). Nizka realizacija poseka v teh RGR je predvsem posledica nizkega obsega negovalnega poseka, ki po podatkih iz evidence poseka dosega od 11,9 % načrtovanega poseka v RGR Podgorsko bukovje do 24,9 % v RGR Dinarski jelovo-bukovi gozdovi (omph., clem., hacq.).

Realizacija poseka iglavcev presega načrtovani posek v večini RGR. Le v RGR Dinarski jelovo-bukovi gozdovi (mer., den., til., na) je nižja od načrtovanega – 85,3 %. V RGR Gozdni rezervati posek ni načrtovan. Realizacija poseka iglavcev dosega najvišjo vrednost v RGR Spremenjeni dinarski jelovo-bukovi gozdovi (omph., clem., hacq.) (13113), kjer je bila 265,6 %.

Iz evidence poseka je razvidno, da je visoka realizacija poseka iglavcev posledica velikega obsega poseka oslabelega drevja. Posek oslabelega drevja je najvišji v RGR Spremenjeni dinarski jelovo-bukovi gozdovi (omph., clem., hacq.) (13113), kjer znaša 131,6 % od skupno načrtovanega poseka in najnižji v RGR Dinarski jelovo-bukovi gozdovi (omph., clem., hacq.), kjer znaša 23,4 % načrtovanega poseka.

Realizacija poseka listavcev je precej nizka. Evidenca poseka kaže, da je vzrok za to v nizkem obsegu izvedenega negovalnega poseka. Negovalni posek dosega od 8,9 % v RGR Podgorsko bukovje (11012) do 19,3 % v RGR Spremenjeni dinarski jelovo-bukovi gozdovi (omph., clem., hacq.) (13113) načrtovanega poseka.

Preglednica 44/VP: Posek po vrstah poseka in lastniških kategorijah

Zasebni gozdovi

		Vrste poseka										Posek skupaj
		Negovalni posek			Posek na panj	Posek za umetno obnovo	Posek oslabeled. drevja	Sanit. posek	Posek za gozd. infrastr. in drugo	Krčitve	Nedov. posek	
		Redčen.	Pomlad.	Prebir.								
Iglavci	m ³											
	%	14,1	18,3	0,0	0,0	0,0	49,9	17,2	0,0	0,3	0,2	100,0
Listavci	m ³											
	%	15,5	49,5	0,0	0,0	0,0	3,5	29,6	0,1	1,3	0,5	100,0
Skupaj	m³											
	%	14,4	24,1	0,0	0,0	0,0	41,3	19,5	0,0	0,5	0,2	100,0

Državni gozdovi

		Vrste poseka										Posek skupaj
		Negovalni posek			Posek na panj	Posek za umetno obnovo	Posek oslabeled. drevja	Sanit. posek	Posek za gozd. infrastr. in drugo	Krčitve	Nedov. posek	
		Redčen.	Pomlad.	Prebir.								
Iglavci	m ³											
	%	25,1	18,6	0,0	0,0	0,0	42,4	13,9	0,0	0,0	0,0	100,0
Listavci	m ³											
	%	27,4	60,2	0,0	0,0	0,0	2,1	8,6	0,0	0,0	1,7	100,0
Skupaj	m³											
	%	25,8	32,6	0,0	0,0	0,0	28,9	12,1	0,0	0,0	0,6	100,0

Gozdovi lokalnih skupnost

		Vrste poseka										Posek skupaj
		Negovalni posek			Posek na panj	Posek za umetno obnovo	Posek oslabeled. drevja	Sanit. posek	Posek za gozd. infrastr. in drugo	Krčitve	Nedov. posek	
		Redčen.	Pomlad.	Prebir.								
Iglavci	m ³											
	%	12,3	1,7	0,0	0,0	0,0	76,7	9,3	0,0	0,0	0,0	100,0
Listavci	m ³											
	%	0,0	71,2	0,0	0,0	0,0	18,0	0,0	0,0	10,8	0,0	100,0
Skupaj	m³											
	%	9,9	14,8	0,0	0,0	0,0	66,0	7,4	0,0	1,9	0,0	100,0

Skupaj GGE

		Vrste poseka										Posek skupaj	% od LZ	% od P
		Negovalni posek			Posek na panj	Posek za umetno obnovo	Posek oslabeled. drevja	Sanit. posek	Posek za gozd. infrastr. in drugo	Krčitve	Nedov. posek			
		Redčen.	Pomlad.	Prebir.										
Iglavci	m ³													
	%	14,2	18,3	0,0	0,0	0,0	49,8	17,2	0,0	0,3	0,2	100,0	27,4	88,7
Listavci	m ³													
	%	15,8	49,8	0,0	0,0	0,0	3,5	29,1	0,1	1,2	0,5	100,0	5,6	20,3
Skupaj	m³													
	%	14,5	24,3	0,0	0,0	0,0	41,1	19,4	0,0	0,5	0,2	100,0	17,7	60,4

Največji delež poseka v skupnem izvedenem poseku predstavlja v preteklem desetletju posek oslabelega drevja s 41,1 %. Na drugem mestu je pomladitveni posek (24,3 % poseka) in na tretjem sanitarni posek (19,4 %). Sledijo redčenja (14,5 %). Negovalni posek (pomladitveni posek in

redčenja) skupaj predstavljajo 38,8 % izvršenega poseka. Druge vrste poseka imajo v izvedenem poseku le manjši delež.

Pri analizi poseka po letih je upoštevan posek iz evidence sečenj.

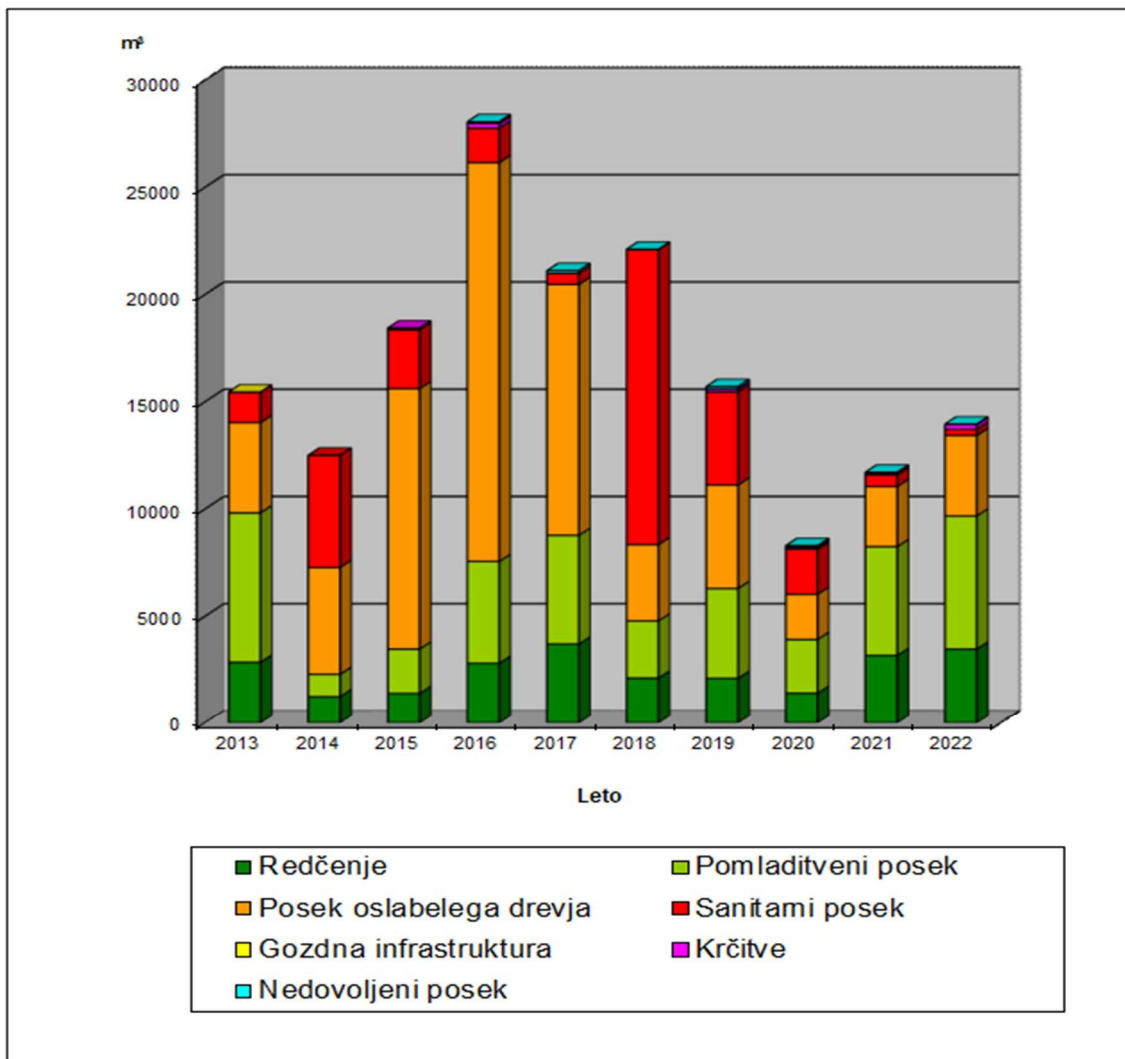
Na začetku načrtovalnega obdobja, leta 2013, je imel posek srednjo vrednost (9,2 % celotnega poseka). Nato je v naslednjem letu 2014 nekoliko padel, ker je bil trg zasičen z lesom zaradi žledoloma, ki je prizadel gozdove tega leta. Nato se je leta 2015 začel dvigovati in leta 2016 je dosegel najvišjo vrednost. Leta 2017 je nekoliko padel, a je ostal še vedno na visoki ravni vse do leta 2018, ko se je zaradi vetroloma ponovno dvignil. Močnejše je začel padat leta 2019 in leta 2020 je dosegel najnižjo vrednost. V letih 2021 in 2022 se je ponovno nekoliko dvignil, a je ostal na nižji ravni. Visok posek v letih 2015, 2016 in 2017 je posledica namnožitve smrekovih podlubnikov v teh treh letih. Največ poškodb sta povzročila osmerozobi smrekov lubadar (*Ips typographus*) ter šesterozobi ali mali smrekov lubadar (*Pityogenes chalcographus*).

Posek v letu 2018 je posledica sanacije vetroloma, ki je prizadel gozdove v decembru 2017, najmočnejše spodnji del GGE nad Kamnikom pod Krimom. Veter je v glavnem podiral šope dreves. Čez poletje pa je v presvetljenih labilnih sestojih vsak malo močnejši veter podiral še dodatna drevesa.

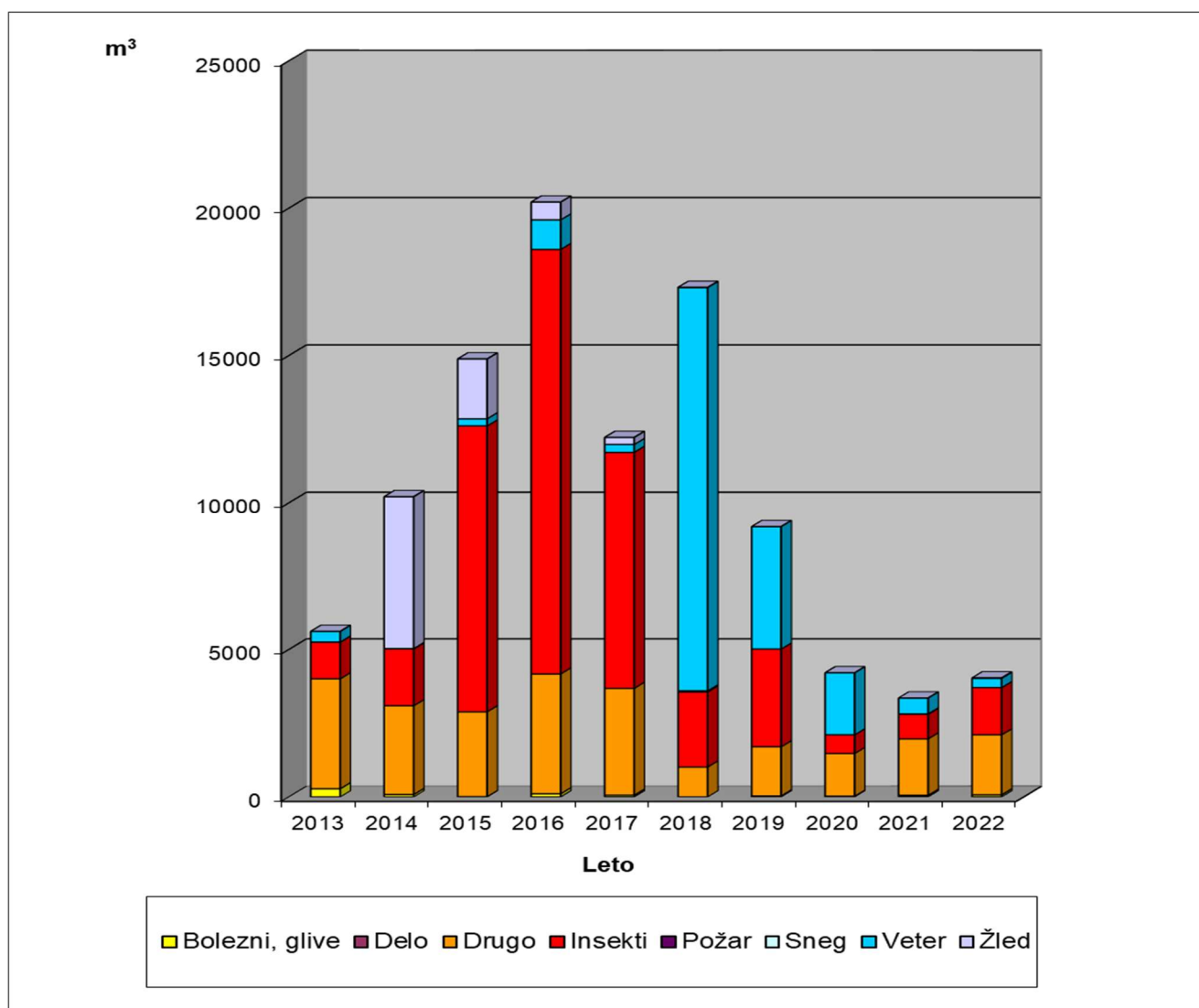
Na posek je leta 2014 je vplival žledolom. Prve poškodbe na gozdnem drevju zaradi žleda so se začele v noči iz 31. januarja na 1. februar. Pojavljale so se vse do 6. februarja na celotni površini GGE Preserje-Rakitna. Poškodbe od žledu so bile tu v primerjavi z drugimi predeli Slovenije razmeroma majhne. Poškodovani so bili bolj šopi in manjše skupine dreves.

Obseg pomladitvenih sečenj je večji od obsega redčenj, njun obseg pa je bil najvišji na začetku načrtovalnega obdobja v letu 2012, na njegovi sredini (v letih 2016 in 2017) ter na njegovem koncu (v letih 2021 in 2022). Najnižji obseg redčenj in pomladitvenega poseka je bil v letih 2014, 2015 in 2020.

Vzrok sečnje »drugo« se nanaša na vrsto sečnje "posek oslabelega drevja, ki predstavlja 99 % vzroka sečnje "drugo" in na vrsto sečnje "sanitarni posek", ki predstavlja 1 % vzroka sečnje "drugo". Sušenje jelke predstavlja 57 % vzroka sečnje "drugo", poškodbe smreke zaradi namnožitve smrekovih podlubnikov pa 39 % vzroka sečnje "drugo".

Grafikon 1: Pregled poseka po letih ureditvenega obdobja

Grafikon 2: Pregled sanitarnega poseka in poseka oslabiljenega drevja po letih ureditvenega obdobja

V skupnem poseku iz evidence sečenj predstavljata največji delež posek smreke (54,7 %) in posek jelke (26,2 %). Delež poseka bukve dosega 15,4 % celotnega poseka. Deleži poseka drugih drevesnih vrst oziroma njihovih skupin pa so manjši. Delež poseka v % od LZ drevesne vrste je večji pri iglavcih (18,4 %) kot pri listavcih (5,4 %). Največji delež poseka iglavcev v % od LZ drevesne vrste je pri smreki (29,8 %) in pri jelki (10,6 %). Pri listavcih imajo najvišji delež poseka v % od LZ mehki listavci (6,8 %) in bukev (6,3 %).

Preglednica 45/PDV: Posek po skupinah drevesnih vrst

Drevesna vrsta	% od celotnega poseka	% od LZ drev. vrste	% od celotne LZ
Smreka	54,7	29,8	6,9
Jelka	26,2	10,6	3,3
Bor	0,3	2,7	0,0
Macesen	0,0	6,9	0,0
Ostali igl.	0,0	0,0	0,0
Bukev	15,4	6,3	2,0
Hrast	0,4	2,8	0,1
Pl. Ist.	1,2	3,4	0,2
Dr. tr. Ist.	1,7	3,5	0,2
Meh. Ist.	0,1	6,8	0,0
Skupaj iglavci	81,2	18,4	10,3
Skupaj listavci	18,8	5,4	2,4
Skupaj	100,0	12,7	12,7

Preglednica 46/PDR: Posek po debelinskih razredih

	Debelinski razredi (v % od LZ)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m ³ /ha
Iglavci	2,2	3,8	13,1	20,2	27,4	18,4	29,9
Listavci	3,0	4,3	6,3	4,7	8,5	5,4	7,0
Skupaj	2,7	4,1	9,6	13,5	22,6	12,7	36,9

Intenziteta poseka je pri iglavcih najvišja v IV. in V. debelinskem razredu in pri listavcih v III. in V. debelinskem razredu. Najnižja je pri iglavcih in listavcih v I. in II. debelinskem razredu. Vzrok za to je v velikem deležu lesne mase v višjih debelinskih razredih pri sanitarnih sečnjah in pomladitvenem poseku.

4.2.2 Gojitvena in varstvena dela

Preglednica 47/OGDL/OGD : Opravljena gojitvena in varstvena dela po lastniških kategorijah in skupno

Gojitvena in varstvena dela	Enota	Zasebni gozdovi			Državni gozdovi		
		Načrt	Izvedeno	Indeks	Načrt	Izvedeno	Indeks
Priprava sestoja	ha	78,04	6,54	8,4	0,19	0,26	136,8
Priprava tal	ha	0,00	0,29	0,0	0,00	0,00	0,0
Sadnja	ha	0,00	3,64	0,0	0,00	0,00	0,0
Obnova gozdov	ha	78,04	10,47	13,4	0,19	0,26	136,8
Obžetev	ha	0,00	6,99	0,0	0,00	0,00	0,0
Nega mladja	ha	46,04	31,71	68,9	0,05	0,00	0,0
Nega gošče	ha	122,02	18,86	15,5	1,04	0,00	0,0
Nega letvenjaka	ha	128,43	35,25	27,4	2,83	0,00	0,0
Nega ml. drogovnjaka	ha	104,52	16,41	15,7	3,24	0,00	0,0
Nega gozdov	ha	401,01	109,22	27,2	7,16	0,00	0,0
Varstvo pred žuželkami	dni	0,00	13,30	0,0	0,00	0,00	0,0
Zaščita s premazom	ha	0,00	11,28	0,0	0,00	0,00	0,0
Varstvo gozdov	ha	0,00	24,58	0,0	0,00	0,00	0,0
Vzdrževanje grmišč	ha	6,00	0,00	0,0	0,00	0,00	0,0
Vzdrževanje travinj	ha	132,00	26,12	19,8	0,00	0,00	0,0
Vzdrževanje vodnih površin	dni	192,50	35,75	18,6	0,00	0,00	0,0
Sadnja plodonosnega drevja	dni	0,00	4,00	0,0	0,00	0,00	0,0
Biomeliorativna dela							
Gojitvena in varstvena dela	Enota	Gozdovi lokalnih skupnosti			Skupaj		
		Načrt	Izvedeno	Indeks	Načrt	Izvedeno	Indeks
Priprava sestoja	ha	0,00	0,00	0,0	78,23	6,80	8,7
Priprava tal	ha	0,00	0,00	0,0	0,00	0,29	0,0
Sadnja	ha	0,00	0,00	0,0	0,00	3,64	0,0
Obnova gozdov	ha	0,00	0,00	0,0	78,23	10,73	13,7
Obžetev	ha	0,00	0,00	0,0	0,00	6,99	0,0
Nega mladja	ha	0,00	0,00	0,0	46,09	31,71	68,8
Nega gošče	ha	0,00	0,00	0,0	123,06	18,86	15,3
Nega letvenjaka	ha	0,00	0,00	0,0	131,26	35,25	26,9
Nega ml. drogovnjaka	ha	0,00	0,00	0,0	107,76	16,41	15,2
Nega gozdov	ha	0,00	0,00	0,0	408,17	109,22	26,8
Varstvo pred žuželkami	dni	0,00	0,00	0,0	0,00	13,30	0,0
Zaščita s premazom	ha	0,00	0,00	0,0	0,00	11,28	0,0
Varstvo gozdov	ha						
Vzdrževanje grmišč	ha	0,00	0,00	0,0	6,00	0,00	0,0
Vzdrževanje travinj	ha	0,00	0,00	0,0	132,00	26,12	19,8
Vzdrževanje vodnih površin	dni	0,00	0,00	0,0	192,50	35,75	18,6
Sadnja plodonosnega drevja	dni	0,00	0,00	0,0	0,00	4,00	0,0
Biomeliorativna dela							

Skupno je bilo izvedeno 10,73 ha obnovitvenih del, kar predstavlja 13,7 % realizacijo. Nižji je izvedeni obseg priprave sestoja (10,73 ha) v primerjavi z načrtovanim (78,23 ha). V okviru obnovitvenih del je bila posajena površina 4,0 ha s 8.500 sadikami smreke:

- spopolnitev naravnega mladja s sadnjo 100 sadik smreke na površini 0,5 ha v oddelku 78B07;
- obnova s sadnjo 6.500 sadik smreke na površini 2,6 ha v oddelkih 78A07, 78B04, 78B08, 78B09, 78B10, 78B17, 78B19, 78D05;
- sadnja 1.600 sadik smreke na površini 0,9 ha zaradi posedic ujme v oddelkih 78B04, 78B07, 78B09, 78B10, 78B17, 78B19.

Negovalna dela skupaj dosegajo 26,8 % realizacijo. Izvedeno je bilo 6,99 ha obžetve, ki pa ni bila načrtovana. Pri vseh drugih negovalnih delih je bil obseg izvedenih del nižji od načrtovanega. Najnižja je bila realizacija nege drogovnjaka (15,2 %) in nege gošče (15,3 %). Med negovalnimi deli je bila za izboljšanje drevesne sestave mladja izvedena sadnja 300 sadik smreke na površini 0,1 ha v oddelku 78B17.

Težave pri realizaciji nege so v večji meri posledica velikih nihanj v višini subvencij za vlaganja v gozdove. Problem je bil v tem, da lastniki sami niso bili zainteresirani za izvedbo negovalnih del. Izvajalcev praktično ni bilo, ker so bili polno zaposleni na sanaciji žledoloma in nato lubadarja, na ravni cele Slovenije.

V državnih gozdovih je bilo realiziranih od obnovitvenih del 0,26 ha priprave sestoja. Negovalnih del ni bilo bilo evidentiranih. Razlog nezadostne realizacije je tudi v teh gozdovih povečan obseg del za sanacijo po ujmah poškodovanih gozdov.

Skupno je bilo za izvedbo varstvenih del porabljeno 30,14 dnin, od tega za varstvo pred žuželkami 13,51 dnin. S ponovitvami skupaj se je obravnavalo v 10 letih 34 lovnih pasti.

Izvedena je bila zaščita vršičkov s premazom (kemakol) na površini 11,28 ha, v odsekih 78A07, 78A24, 78B04, 78B07, 78B08, 78B09, 78B10, 78B16, 78B17, 78B19, 78B21, 78B23, 78D01, 78D02, 78D03, 78D05 in 78D20. Pri tem je bilo porabljeno 16,63 dnin.

Pri biomeliorativnih delih za izboljšanje prehranskih razmer rastlinojede parkljaste divjadi je bila pri ukrepu »vzdrževanje travinj« realizacija 19,8 %. V oddelkih 78A22, 78A26, 78C08, 78D05, 78D13, 78D30 je bilo izvedeno 14,34 ha vzdrževanja travnikov in pašnikov v gozdu ter 11,78 ha spravila sena z odvozom.

V 10 letih je bilo v okviru vzdrževanj vodnih površin evidentirano skupaj s ponavljanjem 13 vzdrževanj vodnih virov in kalov v oddelkih 78A11, 78A30, 78B09, 78B24, 78D13. V oddelku A30 je potekalo vzdrževanje 2 kalov, v drugih po 1. V ta namen je bilo porabljeno 6,50 dnin.

V odseku 78D38 je bila na površini 0,5 ha izvedena sadnja plodonosnih vrst drevja. Posajeno je bilo 25 sadik češnje.

4.2.3 Gradnja gozdnih prometnic

Gozdne ceste

Obstoječe gozdne ceste so bile redno vzdrževane. Bistvenega povečanja obsega vzdrževanja gozdnih cest zaradi sanacije ni bilo.

Za prejšnje desetletje (2013 – 2022) je bilo predvideno prednostno območje za gradnjo gozdnih cest oddelku 78D38 v okvirni dolžini 850 m.

V preteklem obdobju je bila zgrajena gozdna cesta Jezero - odcep na rampo v dolžini 255 m (oddelek 78C17).

Med gozdne ceste ni bilo uvrščeno nobene javne ceste ali odseka javne ceste.

Ukinjeni in brisani iz evidence gozdnih cest so bili:

- zgornji del Stare Rakiške ceste (ID048378), v približni razdalji 880 m in povezovalna prometnica med gozdnima cestama Srebotnik (ID048566), predvsem zaradi prevelikih vzdolžnih naklonov;
- Medplat - odcep (ID 48340) v približni dolžini 1060 m, zaradi premajhne širine.

Gozdne vlake

V prejšnjem načrtu so bila opredeljena naslednja prednostna območja za gradnjo gozdnih vlak:

- k.o. Preserje v odsekih 78A03 in 78A46;
- k.o. Rakitna v odsekih 78D08, 78D10A, 78D15, 78D21, 78D22 in 78D30.

V desetletnem obdobju (2013 - 2022) je bilo zgrajenih 4.984 m gozdnih vlak. Prikazane so v preglednici »Zgrajene gozdne vlake na območju GGE Preserje-Rakitna v ureditvenem obdobju 2013 do 2022 po odsekih«.

Do leta 2014 se je skupaj zgradilo 14 % vseh gozdnih vlak. Gradili so jih tam, kjer je bil izražen interes lastnikov gozdov, da bi omogočili spravilo posekanega lesa iz slabše odprtih ali za spravilo zaprtih predelov gozdov.

Po letu 2014 so lastniki gozdov gradili gozdne vlake predvsem zaradi sanacije posledic žledoloma iz leta 2014, prenamnožitve smrekovih podlubnikov in vetroloma leta 2017.

Preglednica 48: Zgrajene gozdne vlake na območju GGE Preserje-Rakitna v ureditvenem obdobju 2013 do 2022 po odsekih

Oddelek	Novogradnja	Leto
78A16	135	2014
78D17	550	2014
78A01	480	2016
78D38	1.210	2016
78A16	58	2019
78A42	122	2019
78B10	315	2019
78D05	806	2019
78D17	163	2019
78D38	110	2021
78B05	122	2021
78D23	122	2022
78D21	289	2022
78B23	107	2022
78B22	95	2022
78A26	211	2022
78A16	89	2022
Skupaj	4.984	

V preteklem ureditvenem obdobju so se v GGE gradile le nove gozdne vlake, rekonstrukcije gozdnih vlak se niso izvajale.

4.2.4 Opravljena dela in aktivnosti na krepitvi funkcij gozdov

Z vidika trajnosti funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti so se upoštevale zahteve za varovanje habitatov redkih živalskih in rastlinskih vrst. Pri delu v gozdu so se upoštevali čas parjenja, poleganja mladičev in prezimovanja.

Gospodarjenje z gozdovi je potekalo ob upoštevanju predpisanih varstvenih režimov za posamezne naravne vrednote in objekte kulturne dediščine ter drugih vrednot okolja.

Na podlagi načrtov upravljanja divjadi so lovske družine (navedeni podatki so samo za LD Rakitna, ki pretežno pokriva območje GGE) v GGE Preserje-Rakitna v preteklem desetletju sumarno opravile naslednja biomeliorativna dela:

- ročna košnja travnikov 2,0 ha,
- strojna košnja travnikov 109,0 ha,
- izdelava pasišč 37,0 ha;
- spravilo sena z odvozom 53,0 ha;
- čiščenje in vzdrževanje grmišč 37,5 ha;
- vzdrževanje mokrišč in/ali kaluž 100 objektov;
- vzdrževanje gozdnega roba 12,0 ha;
- vzdrževanje remiz za malo divjad 8,0 ha.

V evidenci opravljenih del in aktivnosti je bilo evidentirano:

- »vzdrževanje travinj« za izboljšanje prehranskih razmer rastlinojede parkljaste divjadi: 14,34 ha vzdrževanja travnikov in pašnikov v gozdu ter 11,78 ha spravila sena z odvozom;
- sadnja 25 sadik češnje v okviru sadnje plodonosni vrst drevja;
- 13 vzdrževanj (s ponovitvami v 10 letih) vodnih virov in kalov pri ukrepu »vzdrževanje vodnih površin«.

4.2.5 Posegi v gozd in gozdni prostor v obdobju 2013-2022

Analiza temelji na metodi grafične primerjave stare in nove sestojne maske. Za določitev vrste namena krčitve smo izkrcene površine primerjali z opredeljeno namensko rabo in dejansko rabo, ki jo določa MKGP. Izkrcene površine smo še detajlno pregledali s podloženim DOF-om. Ob tem smo si pomagali tudi s primerjavo starih in novih DOF-ov.

Večina sprememb med staro in novo sestojno masko izvira iz veliko manjše natančnosti določanja gozdnega roba pred desetimi leti (vključevanje gozdnih robov, jas, tras daljnovodov, cestne infrastrukture, vodnih teles ipd.) in izločevanja površin iz gozdne maske ob obnovi načrta. Gre predvsem za površine, ki so bile izločene iz gozdne maske kot zaraščajoče površine, površine porasle s posamičnim gozdnim drevjem in grmovjem, površine voda, neobdelana kmetijska zemljišča ali kmetijska zemljišča porasla z gozdnim drevjem. Navedene površine v nadaljevanju postopka niso bile upoštewane kot krčitve.

Preglednica 49/D-KRC: Krčitve gozdov v ureditvenem obdobju 2013 do 2022 po namenu

Namen krčitev						Skupaj
Urbanizacija	Infrastruktura	Kmetiistvo	Rudarstvo	Energetika	Druge	
ha	ha	ha	ha	ha	ha	ha
2,67		4,15				6,78

Rezultati analize kažejo, da je bilo največ krčitev gozda (61% površine krčitev oz. 4,15 ha) izvedenih zaradi urejanja oz. zaokroževanja kmetijskih zemljišč. Največ krčitev v kmetijske namene se je izvedlo v k. o. Rakitna in k.o. Jezero. Za odobritev krčitev v kmetijske namene je ZGS v letu 2008 uvedel odločbo o krčitvi gozda v kmetijske namene (K-odločba), na podlagi katere je bilo v preteklem

desetletju v GGE Preserje-Rakitna izdanih 5 dovoljenj za izvedbo krčitev, ki so skupno obsegale 1,43 ha gozda.

Urbanizacija je razlog za krčitev 2,63 ha gozda oz. pribl. 39 % površine krčitev. Največ gozda se je za širjenje poselitvenih območij izkrčilo v k.o. Preserje.

4.2.6 Celovita ocena doseganja postavljenih ciljev v obdobju 2013-2022

Na doseganje ciljev pri gospodarjenju so v veliki meri vplivale naravne ujme v preteklem ureditvenem obdobju. Najprej žledolom v letu 2014, ki mu je sledila namnožitve smrekovih podlubnikov letih 2015, 2016, 2017 in še vetrolom decembra 2017.

Razmerje razvojnih faz

Zaradi ujm se je najmočnejše spremenil delež sestojev v obnovi, ki se je povečal za 8,9 % in je za 2 % nižji od modelnega stanja preteklega načrta. Posledično se je, kot odziv na naravne nesreče znižal tudi delež debeljakov za 6,4 %, drogovnjakov za 1,9% in mladovij za 0,9 %.

Lesna zaloga in prirastek

LZ se je povečala za 15,0 m³/ha, prirastek se je zmanjšal za 1,55 m³/ha. V LZ še vedno prevladujejo iglavci z 52,1 %, a njihov delež (največ smreke) se je znižal za 3,6 %. Delež listavcev znaša 47,9 %, pred desetletjem je ta bil 44,3 %.

Zaradi preteklih ujm so se poslabšali sestojne zasnove, negovanost in sestojni sklep po vseh razvojnih fazah.

Realizacija možnega poseka

Skupna izvedba načrtovanega poseka je bila 81,9 %. Višja je bila pri iglavcih, kjer presega načrtovan posek - 123,4 %, pri listavcih je ostala pod načrtovanim – le 26,5 %. Višja izvedba načrtovanega poseka pri iglavcih je posledica večjega obsega poseka oslabelega drevja in sanitarnega poseka (evidenca poseka), ki skupaj predstavljata kar 65,5 % realiziranega poseka, kar pomeni, da več kot polovica polovico sečenj ni bilo načrtovanih.

Realizacija gojitvenih in varstvenih del

Obnovitvena dela so bila skupno izvedena na 10,73 ha, kar pomeni le 13,7 % delež realizacije načrtovanih del. Razlago tudi tu najdemo v preteklih ujmah in njihovi sanaciji. Enako velja za negovalna dela, ki so bila izvedena s 26,8 % deležem.

Izveden delež nenačrtovanih varstvenih del je posledica večjega obsega varstva pred žuželkami in odziv na povečan obseg sanitarnih sečenj zaradi podlubnika.

Za varstvo pred žuželkami je bilo porabljenih 13,30 dnin in za zaščito s premazom 11,28 dnin.

Izvajala so se tudi biomeliorativna dela in sicer je bilo za nenačrtovano sadnjo plodonosnega drevja porabljenih 4,0 dnin, za vzdrževanje travinj 26,12 dnin, kar pomeni 19,8 % realizacijo in za vzdrževanje vodnih površin 37,75 dnin (18,6 % realizacija).

Gradnja gozdnih prometnic

V preteklem obdobju je bila zgrajena gozdna cesta Jezero - odcep na rampo, v dolžini 255 m.

Vse obstoječe gozdne ceste so se stalno vzdrževale.

Novo zgrajenih je bilo 5,0 km novih vlak, rekonstrukcije obstoječih vlak se niso izvajale.

Odnos gozd - divjad

Usmeritve za urejanje odnosov med gozdom in divjadjo so bile ustrezno postavljene. Pri gospodarjenju z gozdovi so se upoštevali zastavljeni ukrepi.

Funkcije gozdov

Pretekla dogajanja so imela pozitivne kot negativne posledice za funkcije gozdov.

Najbolj prizadeta je lesno proizvodna funkcija.

Novo nastale gole površine imajo negativen vpliv na funkcijo varovanja gozdnih zemljišč in sestojev, na hidrološko in zaščitno funkcijo.

Na turistično, rekreacijsko in estetsko funkcijo vplivajo nesanirani predeli gozda, poškodovane gozdne prometnice.

Povečanje odmrle lesne biomase v gozdu in povečanje golih površin ali površin z mladovji ima pozitiven pomen za funkcijo ohranjanja biotske raznovrstnosti in še bolj za lovnogospodarsko funkcijo. Trajnost funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti se je zagotavljala tudi z upoštevanjem zahtev za varovanje habitatov redkih živalskih in rastlinskih vrst. Pri delih v gozdu so se upoštevali čas parjenja, poleganja mladičev in prezimovanja.

Pri gospodarjenju z gozdovi so se upoštevali predpisani varstveni režimi za posamezne naravne vrednote in objekte kulturne dediščine ter drugih vrednot okolja.

Ostalo

V GGE se ohranja poseljenost in kultiviranost krajine ter izboljšuje kakovost življenja na podeželju.

Lastnike gozdov se je izobraževalo in obveščalo o možnostih pridobitve dodatnih sredstev, znanj in dodatnih zaposlitev iz gozdarske dejavnosti.

5 Oris zakonitosti razvoja gozdov

5.1 Razvoj gozdnih fondov

5.1.1 Površina

V obdobju od leta 2013 do začetka leta 2023 se je površina gozdov na območju GGE Preserje-Rakitna zmanjšala za 1,32 ha (iz 4.534,58 ha na 4.533,26 ha). Zmanjšanje površine gozdov je posledica:

- 6,78 ha izvedenih krčitev gozdov;
- natančnejšega zajemanja gozdnega roba na podlagi novih digitalnih ortofoto načrtov;
- izločevanja površin iz gozdne maske ob obnovi načrta (zaraščajoče površine, površine porasle s posamičnim gozdnim drevjem in grmovjem ter površine neobdelanih kmetijskih zemljišč poraslih z gozdnim drevjem).

Iz preglednice «D-GFR1: Razvoj gozdnih fondov v obdobju 2003 do 2023» je razviden obseg in spreminjanje površine gozdov na območju GGE od leta 2013 do 2023.

5.1.2 Lesna zaloga , prirastek in možni posek

Preglednica 50/D-GFR1: Razvoj gozdnih fondov v obdobju 2003 do 2023

Leto	Površina ha	Lesna zaloga			Letni prirastek			Letni realiziran posek*		
		m ³ /ha			m ³ /ha			m ³ /ha		
		Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
2003	4.512,86	147,8	113,4	261,2	2,54	3,05	5,60	1,59	0,59	2,19
2013	4.534,58	162,5	129,0	291,6	5,03	3,54	8,56	4,46	0,72	5,18
2023	4.533,26	159,0	147,6	306,6	4,07	2,95	7,02	3,76	3,41	7,16

*Opomba: V zadnjem obdobju je naveden načrtovani oz možni posek (in ne realiziran posek)

Na območju GGE Preserje-Rakitna se je v zadnjem desetletju skupna LZ povečala za 15 m³/ha. To povečanje je posledica povečanja LZ listavcev za 18,6 m³/ha in zmanjšanja LZ iglavcev za 3,5 m³/ha.

Rast LZ z vidika debelinske strukture je posledica rasti LZ četrtega debelinskega razreda (indeks 117,7 %) in petega debelinskega razreda (indeks 115,6 %). Pri iglavcih se je povečal delež IV. in V debelinskega razreda. Povečanje LZ četrtega in petega debelinskega razreda je opazno tako pri iglavcih in pri listavcih. Pri iglavcih se je LZ zmanjšala v I, II.. in III. debelinskem razredu, pri listavcih pa v prvih dveh debelinskih razredih.

V preteklim ureditvenem obdobju se je skupni prirastek zmanjšal za 1,54 m³/ha na 7,02 m³/ha. Zmanjšanje prirastka je večje pri iglavcih zaradi zmanjšanja prirastka v vseh debelinskih razredih. Pri listavcih se je prirastek povečal v IV. in V. debelinskem razredu, zmanjšal pa v prvih treh debelinskih razredih. Med vzroki za zmanjšanje prirastka iglavcev in listavcev so novi prirastni nizi, ki so bili izračunani iz zadnje ponovitve meritev na stalnih vzorčnih ploskvah.

Drevesna sestava LZ se v primerjavi z letom 2013 ni bistveno spremenila. Največja razlika je opazna pri smreki, katere delež v LZ se je zmanjšal za 3,6 % od celotne LZ. Zmanjšal se je tudi delež jelke za 0,5 % od celotne LZ ter delež hrasta za 0,1 %. Delež bukve se je povečal za 3,3 %, delež plemenitih listavcev za 0,9 % ter delež drugih trdih listavcev za 0,1 % od celotne LZ.

Sedanji načrtovan možni posek se je povečal glede na realiziran posek v preteklem ureditvenem obdobju za 1,98 m³/ha, pri listavcih za 2,69 m³/ha. Pri iglavcih se je zmanjšal glede na realiziran posek za 0,70 m³/ha.

Preglednica 51/GFR2: Razvoj gozdov v pogledu sestave drevesnih vrst (v %) v obdobju 2003 do 2023

Leto	Smreka	Jelka	Bor	Macesen	Dr.igl.	Bukev	Hrast	Pl. list.	Dr.tr.list.	Meh.list.
2003	22,0	33,5	1,1	0,0	0,0	29,5	1,9	4,1	7,8	0,1
2013	23,3	31,4	1,3	0,0	0,0	31,0	2,0	4,5	6,3	0,2
2023	19,7	30,9	1,3	0,0	0,0	34,3	1,9	5,4	6,4	0,1

Preglednica 52/GFX: Indeksi razvoja lesne zaloge, prirastka in možnega poseka (v %)

	Lesna zaloga %						Prirastek %						Možni posek
	Debelinski razredi						Debelinski razredi						
	I	II	III	IV	V	Skupaj	I	II	III	IV	V	Skupaj	
Iglavci	90,0	91,5	90,2	103,2	101,4	97,8	81,0	72,0	73,2	88,5	91,2	80,9	104,0
Listavci	70,0	82,9	115,6	136,3	156,9	114,5	66,7	63,2	90,0	113,0	172,2	83,5	126,0
Skupaj	80,0	86,7	103,3	117,7	115,6	105,2	72,4	67,7	80,2	96,4	103,3	82,0	113,4

Preglednica 53/D-KON: Kontrolni izračun lesne zaloge po lastniških kategorijah

Skupaj GGE

	Iglavci (m ³)	Listavci (m ³)	Skupaj (m ³)
LZ v prejšnjem ureditvenem obdobju	737.018	585.138	1.322.156
Vrast	2.357	6.891	9.248
Prirastek (letni*10)	227.984	160.399	388.383
Sečnje po evidenci	202.150	32.484	234.634
Pričakovana zaloga	762.852	713.053	1.475.905
Ugotovljena zaloga	720.802	669.031	1.389.833
Indeks % (ugotovljena LZ/pričakovana LZ)	94,5	93,8	94,2

Pri kontrolnem izračunu LZ smo upoštevali posek po podatkih iz stalnih vzorčnih ploskev (SVP). Ugotovljena LZ v GGE je manjša od pričakovane za 5,8 % in v zasebnih gozdovih za 6,0%.

Zasebni gozdovi

	Iglavci (m ³)	Listavci (m ³)	Skupaj (m ³)
LZ v prejšnjem ureditvenem obdobju	726.759	576.542	1.303.301
Vrast	2312	6760	9072
Prirastek (letni*10)	224.735	158.081	382.816
Sečnje po SVP	199.029	31.972	231.001
Pričakovana zaloga	752.465	702.651	1.455.116
Ugotovljena zaloga	712.255	655.703	1.367.958
Indeks % (ugotovljena LZ/pričakovana LZ)	94,7	93,3	94,0

Podatkov za državne in občinske ne navajamo zaradi njihovega majhnega deleža površine ter s tem povezano nezanesljivostjo izračuna (državni gozdovi 1,8 % površine, občinski gozdovi 0,1 %).

5.2 Presoja stanja in razvoja gozdov v pogledu trajnosti

5.2.1 Presoja stanja in razvoja gozdov v pogledu trajnosti z vidika debelinske strukture oz. razmerja razvojnih faz in zgradb sestojev

Pri presoji stanja in razvoja gozdov v pogledu trajnosti z vidika debelinske strukture oziroma razmerja razvojnih faz in zgradb sestojev smo podatke za določitev modelov uporabili iz naslednjih virov:

- Bončina A. in sodelavci. Gozdni rastiščni tipi Slovenije; vegetacijske, sestojne in upravljavske značilnost. Ljubljana. Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire.
- Kadunc A. in sodelavci. 2013. Ugotavljanje proizvodne sposobnosti gozdnih rastišč v Sloveniji: poročilo o realizaciji projekta. Ljubljana. Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire.
- Osnutek Gozdnogospodarskega načrta gozdnogospodarskega območja Ljubljana (2021-2030). 2021. Ljubljana, Zavod za gozdove Slovenije.

Biološki pogoji trajnosti

Biološka stabilnost je oslabiljena zaradi spremenjene drevesne sestave v korist iglavcev na površini 2.087 ha (46 % površine gozdov GGE). To so gozdovi, v katerih je delež redko prisotne drevesne vrste glede na naravno drevesno sestavo do 30 %.

Ogrožena biološka stabilnost v sestojih zaradi močno spremenjene in izmenjane drevesne sestave v korist iglavcev na površini 205 ha, to je na 26,5 % površine gozdov GGE. Delež tuje drevesne vrste je glede na naravno drevesno sestavo v odsekih večji od 70 %.

Biološko stabilnost zmanjšujejo tudi motnje v naravnem pomlajevanju. Zaradi neusklajenosti odnosov med rastlinojedo parkljasto divjadjo in njenim gozdnim okolje je moten normalen razvoj gozda v fazi obnove sestojev. Najbolj je oteženo naravno pomlajevanje plemenitih listavcev in jelke na območju jelovo-bukovih gozdov v RGR Jelovo-bukovi gozdovi (*omph., clem., hacq.*) in Jelovo bukovi gozdovi (*mer., den., til., na*). V mladovju in pomladku je delež jelke zelo nizek, bistveno manjši od deleža v naravni drevesni sestavi.

V sestojih z močno spremenjeno in izmenjano drevesno sestavo v korist iglavcev, predvsem smreko, se pojavlja tudi problem naravnega pomlajevanja listavcev. Primanjkuje jih v odraslih sestojih za semenjake. naravno pomlajevanje je moteno v smrekovih sestojih, ki so nastali z zaraščanjem travniških in pašniških površin. Imajo večinoma rahel do vrzelast sklep, njihovo naravno pomlajevanje pa ovira razraščanje zeliščne in grmovne plasti.

V degradiranih sestojih hrasta ter hrasta in rdečega bora, predvsem v RGR Spremenjeni jelovo-bukovi gozdovi (*omph., clem., hacq.*), RGR Jelovo-bukovi gozdovi (*mer., den., til., na*) in RGR Toploljubno bukove, je naravno pomlajevanje moteno zaradi ekstremnejših razmer v tleh in razraščanja zeliščne ter grmovne plasti.

Motnje v naravnem pomlajevanju se pojavljajo tudi v sestojih, ki so bili na hitro presvetljeni zaradi sušenja jelke, napadov smrekovih podlubnikov in vetrolomov. V teh sestojih ovira naravno pomlajevanje razraščanje grmovne in zeliščne plasti.

Trajnost donosov lesa z vidika razmerja razvojnih faz

Presoja stanja in razvoja gozdov v pogledu trajnosti z vidika razmerja razvojnih faz je bila opravljena za sistem skupinsko postopnega gospodarjenja (brez gozdnih rezervatov).

Primanjkuje mladovja in drogovnjakov, preveč pa je debeljakov in sestojev v obnovi. Razmerje razvojnih faz najbolj odstopa od normalnega v mladovju, ki dosega 14 % modelne vrednosti in pri sestojih v obnovi, ki presegajo modelno vrednost za 66 %. Drogovnjaki dosega 56 % modelne vrednosti, debeljaki pa jo presegajo za 56 %. Površina mladovij je dejansko večja od prikazane, ker gre za manjše površine mladovij, ki so premajhne, da bi jih izločili kot samostojen sestoj. Obravnavamo jih kot pomladek v sestojih v obnovi, delno pa tudi v presvetljenih debeljakih in drogovnjakih. Sestoji v obnovi predstavljajo osnovo za doseganje večjega deleža mladovja. Ta se bo povečal s pomladitvenimi sečnjami v sestojih v obnovi, kratkoročno že s končnimi poseki.

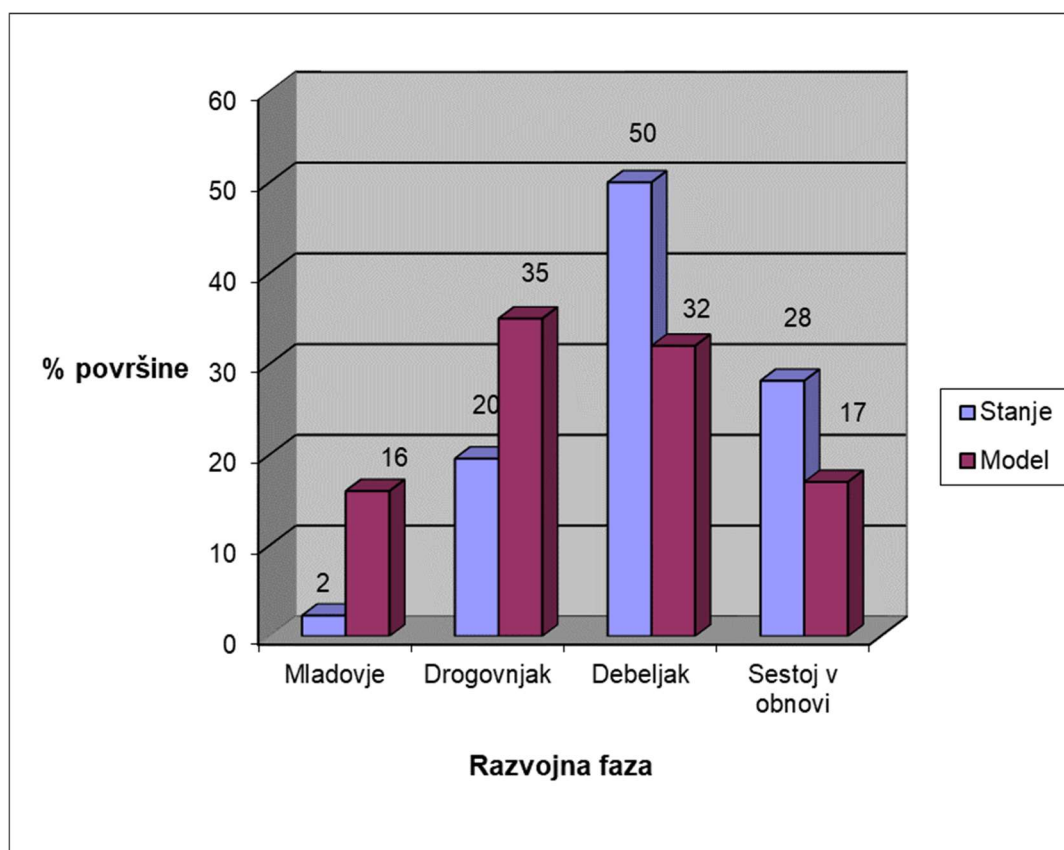
Trajnost z vidika ustreznosti gospodarjenja

Razmerje razvojnih faz je bilo neuravnoteženo že pred desetletjem. Delež mladovja se je malo zmanjšal (prej 3,2 %, zdaj 2,3 %). Delež drogovnjakov, ki je bil pred desetletjem bližje modelnemu stanju (21,6 %), se je zmanjšal na 19,7 %. Pozitivno je, da je padel delež debeljakov (prej 56,5 %, zdaj 50,1 %). Presežek debeljakov z vidika trajnosti donosov lesa ni problematičen zaradi velikega deleža sestojev v obnovi (27,9 %) in presvetljenih debeljakov z rahlim ter vrzelastim sklepom (55,3 % vseh debeljakov), ki so bili poškodovani po žledolomu leta 2014, prenamnožitvi podlubnikov in vetrolomu decembra 2017. V teh že poteka proces naravnega pomlajevanja, zato jih bo nekaj v prvem desetletju, zaradi pomladitve prešlo v sestoj v obnovi. Večji delež sestojev v obnovi od modelnega omogoča trajnost donosov lesa, ker s pomladitvenimi sečnjami in končnimi poseki nadomeščamo nekoliko nižje donose v debeljakih in povečujemo delež mladovja.

Preglednica 54/D-SM: Delež razvojnih faz v GGE in primerjava z modelnim stanjem

Razvojna faza	Stanje			Model			Razlika
	Površina	Delež	Korigiran delež	Trajanje razvojne faze	Delež	Modelna površina	
	ha	%	%	let	%	ha	
Mladovje	99,76	2,3	2,3	20	16	708,30	-86
Drogovnjak	924,90	19,7	19,6	44	35	1.549,42	-44
Debeljak	2.274,00	50,1	50,0	42	32	1.416,61	56
Sestoj v obnovi	1.234,60	27,9	28,1	20	17	752,57	66
Skupaj	4.533,26	100,0	100,0	126	100	4.426,90	

Grafikon 3: Primerjava dejanske in modelne strukture gozdov po razvojnih fazah oz. zgradbah sestojev

5.2.2 Presoja trajnosti z vidika zagotavljanja funkcij gozdov

Ocenjujemo, da trajnost z vidika ekoloških in socialnih funkcij gozdov ni zaskrbljujoča.

Med izstopajočimi negativnimi dejavniki je spremenjena ali celo izmenjana drevesna sestava v korist iglavcev (smreke), ki vpliva na biološko stabilnost gozdov. Na kar 46 % površine gozdov v GGE je namreč biološka stabilnost oslabiljena in na 26,5 % je ogrožena. Ti gozdovi so bolj podvrženi poškodbam zaradi podlubnikov, okužbam z rdečo smrekovo trohno, večja je tudi nevarnost poškodb zaradi vetrolomov in snegolomov. Manjša biološka stabilnost ima za posledice tudi motnje v naravnem pomlajevanju, zlasti listavcev. Vzrok je v pomanjkanju semenskih dreves, dodatno pa pomlajevanje ovira še razrast zeliščne in grmovne plasti. Ta ovira pomlajevanje tudi v sestojih, ki so bili na hitro presvetljeni zaradi sušenja jelke, napadov smrekovih podlubnikov in vetrolomov. Na drugih območjih GGE se drevesne vrste sicer dobro pomlajujejo, izjema je jelka katere delež v pomladku in v mladovjih je zelo nizek. Problematična so zlasti območja jelovo – bukovih gozdov, v katerih zaradi velike konkurenčne moči bukev vse bolj prevladuje. Na uspešnost pomlajevanja rastiščem primernih drevesnih vrst, zlasti jelke in delno plemenitih listavcev, še vedno pomembno vpliva tudi divjad. Vse to bi v prihodnosti sicer lahko vplivalo na lesnoproizvodno funkcijo, ni pa pričakovati, da bo ta vpliv bistven. Lesnoproizvodna funkcija je potencialno lahko ogrožena predvsem v primerih ujm in prenamnožitve podlubnikov, kjer je oslabiljena vitalnost gozdov.

S stališča opravljanja ekoloških in socialnih funkcij gozdov ocenjujemo, da sama ohranjenost gozdov v GGE ni kritična.

Gozdovi na območjih Natura 2000 in EPO so gospodarjeni na način, ki kljub prisotnosti sestojev s spremenjeno drevesno sestavo gozdov, posledicam vetrolomov in prenamnožitve lubadarja, zagotavljajo ohranitev ugodnega stanja skoraj za vse vrste in habitatne tipe v posebnih varstvenih območjih, ki so vezani na gozdni prostor znotraj GGE. Izmed 24 kvalifikacijskih vrst je stopnja ohranjenosti in splošna ocena stanja dobra za večino vrst, za nekatere je ta celo odlična. Referenčna vrednost stanja je ocenjena neugodno za vrsto navadni ris (*Lynx lynx*) na območju Natura 2000

Krimsko hribovje – Menišija (SI3000256). Za vrsti navadni netopir (*Myotis myotis*) in sršenar (*Pernis apivorus*) na območju Natura 2000 Ljubljansko barje (SI3000271) in alpski kozliček (*Rosalia alpina*) ter rogač (*Lucanus cervus*), na območju Natura 2000 Krimsko hribovje – Menišija (SI3000256), je stanje ocenjeno kot povprečno ali zmanjšano. Za vse naštete vrste velja, da gospodarjenje z gozdovi ne ogroža njihovega obstoja in da se na njihovo stanje z gospodarjenjem z gozdovi vpliva minimalno.

Splošna ocena stanja je odlična za habitani tip Jame, ki niso odprte za javnost (HT 8310) znotraj vseh območij habitatnega tipa. Stanje ohranjenosti strukture in funkcije habitatnega tipa Ilirski bukovi gozdovi (HT91K0) na območju Natura 2000 Krimsko hribovje - Menišija (SI3000256) je bilo ocenjeno s stopnjo dobro. Habitatni tip Bazična nizka barja (HT7230) se na posameznih delih zarašča z drevesno in grmovno vegetacijo.

Na območju objektov kulturne dediščine in naravnih vrednot se je trajnost funkcij zagotavljala z upoštevanjem varstvenih režimov pri gospodarjenjem z gozdovi. Revirni gozdar je bil seznanjen z varstvenimi režimi v okolici objektov kulturne dediščine in naravnih vrednot in je na teh področjih gospodarjenje usmerjal skladno z njimi.

Z ohranjanjem površine gozdnega rezervata Mokerc se zagotavlja tudi trajnost raziskovalne funkcije, še bolj pa funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti.

V zadnjem obdobju se v okolici naselij in prepoznavnejših izletniških točk na območju GGE (Rakitna, Jezero v Podpeči, Sv. Ana, Žalostna gora in številne poti na Krim in nove pešpoti (Pentlja, Pot jamborja,...) povečuje vpliv rekreativne dejavnosti na gozd in gozdni prostor zaradi vse večjega števila izletnikov, planincev in zlasti kolesarjev. Negativen vpliv ima predvsem vožnja s kolesi izven urejenih poti, zlasti na območjih s poudarjeno funkcijo ohranjanja biotske raznovrstnosti ali funkcijo varovanja naravnih vrednot na prvi stopnji in vožnja z motornimi kolesi. V primeru ponavljajočih se dogodkov bi to lahko vplivalo tudi na stanje posameznih, zlasti redkih in ogroženih živalskih vrst, ki so vezane na problematična območja.

Ocenjujemo, da se je tudi za zagotavljanje trajnosti vseh ostalih ekoloških, socialnih funkcij in proizvodnih funkcij, ki so bile določene v načrtu za obdobje veljavnosti 2013 – 2022, večinoma upoštevalo usmeritve za krepitev funkcij.

6 Cilji, usmeritve in ukrepi

6.1 Splošni cilji

V GGE Preserje-Rakitna smo določili sistem ciljev gospodarjenja z gozdovi na osnovi:

- možnosti gozdov, ki so opredeljene s temeljnimi učinki funkcij gozdov;
- potreb ter zahtev po učinkih funkcij gozdov;
- na podlagi ciljev iz Resolucije o nacionalnem gozdnem programu.

Temeljne učinke gozdov in gozdnega prostora smo določili z valorizacijo funkcij gozdov. Izhodišča pri določitvi potreb in zahteve po učinkih funkcij gozdov so:

- zahteve lastnikov in javnosti do gozdov;
- družbeno-ekonomske razmere v območju.

Pomen in prioritete gozdnogospodarskih ciljev so opredeljene z rangiranjem.

Vrste gozdnogospodarskih ciljev in njihov pomen ter prioritete prikazujemo v preglednici »Vrste gozdnogospodarskih ciljev in njihov pomen«.

Preglednica 55: Vrste gozdnogospodarskih ciljev in njihov pomen

Gozdnogospodarski cilji	Rang
Proizvodnja lesa	1
Lov in dohodek od lova	8
Pridobivanje drugih gozdnih proizvodov	11
Zagotavljanje ponorov ogljika	7
Varstvo narave, ohranjanje rastlinskih in živalskih vrst	3
Ohranjanje voda	2
Čiščenje zraka in regulacija klime	10
Varovanje gozdnih rastišč in sestojev ter varovanje pred naravnimi nesrečami	4
Rekreacija in turizem	5
Estetski videz krajine	12
Ohranjanje kulturne dediščine	9
Vzgoja in izobraževanje ter raziskovanje gozdov	6

Proizvodnja lesa

Trajnostni vrednostni donosi lesa omogočajo zaposlitve v gozdno-lesnem sektorju, les za prodajo, oskrbo z lesom za domače potrebe (dohodek iz gozda). Gozd učinkuje tudi kot rezerva (socialna varnost).

Težišče cilja proizvodnja lesa je prodaja lesa. Za prodajo je najbolj zanimiv zdrav kvaliteten les. Najkvalitetnejši sortimenti omogočajo večje dohodke od prodaje lesa na licitacijah.

Cilj prodaje lesa za trg in dohodek od prodaje lesa je močneje poudarjen v gozdovih, ki predstavljajo večje veleposestniške komplekse na bogatih rastiščih.

Za lastnike gozdov je pomembna tudi oskrba za domače potrebe (les za kurjavo in gradbeni les).

Trajni vrednostni donosi lesa omogočajo povečanje zaposlovanja v gozdno-lesnem sektorju. Glede na velik delež sečnje in spravila v lastni režiji lastnikov gozdov, ostajajo možnosti za zaposlovanje v gozdarstvu. Odprte pa ostajajo tudi možnosti sodelovanja z lesnim sektorjem.

Ohranjanje voda

Cilj je ohranjanje in krepitev dobrega stanja ter uravnavanje vodnih količin večjih površinskih voda, manjših vodotokov, podzemnih voda in posebej virov pitne vode.

Varstvo narave, ohranjanje rastlinskih in živalskih vrst

Cilj je ohranjati naravne vrednote, zavarovana območja ter biotsko raznovrstnost gozdov na genski, vrstni in ekosistemski ravni. To pomeni ohranjanje ugodnega stanja redkih in ranljivih habitatnih tipov gozdov, ohranjanje posebnih varstvenih območij (Natura 2000) in ekološko pomembnih območij.

Varovanje pred naravnimi nesrečami

Cilj je, da gozd s svojo prisotnostjo omejuje pojav naravnih nesreč kot so snežni in zemeljski plazovi ter podori ter varuje pred posledicami hudournikov in poplav. Varuje tako gozdna zemljišča in sestoje kot tudi nižje ležeča zemljišča in objekte. Ta cilj postaja vedno pomembnejši zaradi podnebnih sprememb in z njimi povezanih vedno pogostejših izrednih vremenskih pojavov.

Rekreacija in turizem

Cilj je omogočanje okolju prijaznih rekreativnih aktivnosti v gozdu in gozdnem prostoru, pri čemer so mišljene predvsem oblike rekreacije, ki ne terjajo velikih posegov v naravo oziroma niso škodljive za gozd, obenem pa jih lahko brez posebne opreme uživa večje število rekreativcev, razpršeno po gozdnem prostoru. Cilj je tudi pospeševanje trajnostnega turizma, pri čemer lahko gozdovi prispevajo predvsem okoljsko trajnost.

Vzgoja in izobraževanje ter raziskovanje gozdov

Pod cilj štejemo zagotavljanje možnosti za izobraževanje, igro in doživljanje narave posameznim javnostim na učnih poteh in na drugih, za učenje primernih gozdnih področjih ob označenih poteh na območju GGE, ter s tem povečati ozaveščenost o gozdu in gozdarstvu. Cilj je tudi pridobivanje novih spoznanj o gozdu in gozdarstvu, ki jih s svojim delom odkrivajo raziskovalne inštitucije v gozdnem rezervatu.

Zagotavljanje ponorov ogljika

Cilj je učinek gozda, da zagotavlja ponore ogljika. Gre za kopičenje CO₂ v lesni masi gozdov. To je že zdaj relativno visoko zaradi načina gospodarjenja z gozdovi in v predelih z manj intenzivnim gospodarjenjem.

Cilji v pogledu usklajenosti odnosov med gozdom kot temeljnim ekosistemom in prostoživečimi živalskimi vrstami:

Cilj so zdrave in vitalne populacije posameznih vrst prostoživečih živali, naravne spolne in starostne strukture ter v številčnosti, ki bo zagotovila ohranitev vrst samih, ravnovesje med njimi in njihovim okoljem ter njihovo trajnostno rabo z lovom.

Cilj je oblikovati in vzdrževati čim bolj naravno okolje, ki bo zagotovilo nemoten razvoj posameznih vrst prostoživečih živali, in ki bo prav tako zagotavljajo ravnovesje med temi živalskimi vrstami in njihovim okoljem.

Lov in dohodek od lova

V GGE je rekreativni lov pomemben povsod, kjer zakonske podlage določajo možnost izvajanja tega. Pomemben je tudi lovni turizem. Pri rekreativnem lovu je pomembnejši dohodek od prodaje divjačine, pri lovnem turizmu pa poleg prodaje divjačine predvsem prihodek od prodaje trofejev.

Cilj je trajnostno upravljanje s populacijami divjadi in s tem trajnostna raba naravnih virov v okviru koncesionarjev – lovskih družin.

Ohranjanje kulturne dediščine

Cilj je ohranjanje objektov kulturne dediščine, gozdov in njihovih delov, ki imajo po predpisih, ki urejajo varstvo kulturne dediščine, status kulturne dediščine, kot tudi tiste, ki še nimajo statusa, so pa z vidika kulturne dediščine v območju pomembni.

Čiščenje zraka in regulacija klime

Gozd za ta cilj učinkuje kot:

- zdravo življenjsko okolja;
- blaži škodljive vplive emisij;
- blaži klimatske ekstreme predvsem na območju večjih naselij ter emisijskih virov.

Pomembno vlogo pri tem cilju imajo tudi ostanki gozdov, omejk, skupine dreves in posamično drevje.

Pridobivanje drugih gozdnih proizvodov

Cilj je v GGE izražen zaradi bližine Ljubljane in drugih večjih naselij. Dopolnjuje se z rekreacijskimi cilji. Cilj je trajni dohodek od čebelarstva in ob pravnih omejitvah možnost nabiranja drugih gozdnih dobrin, ki lahko ob obilnejših letinah predstavljajo pomemben dopolnilni dohodek (gobe).

Estetski videz krajine

Pod ta cilj štejemo oblikovanje robov ter zanimive strukture gozdov, ohranjanje zanimivih dreves ter prepoznavnih krajinskih oblik, oblikovanje gozda kot kulise za kulturno dediščino ter naravne vrednote.

V GGE Preserje-Rakitna je za sistem gozdnogospodarskih ciljev značilno, da je najmočnejše poudarjena lesnoproizvodna funkcija. Učinki prve stopnje ekoloških funkcij so poudarjeni na 19,7 % gozdnega prostora, 1. stopnje socialnih funkcij pa na 15,8 %. Lesnoproizvodno funkcijo 1. stopnje poudarjenosti opravljajo gozdovi na kar 94,5 % gozdov v GGE Preserje-Rakitna. Ekološke in socialne funkcije postavljajo z omejitvami in zahtevami bolj zahtevne pogoje za pridelavo lesa.

6.2 Usmeritve

6.2.1 Splošne usmeritve

Za doseganje uravnoteženega razmerja razvojnih faz bo potrebno povečati delež mladovij, drogovnjakov ter zmanjšati delež debeljakov. Na povečevanje deleža mladovij bomo vplivali s končnimi poseki v sestojih v obnovi, intenzivnim nadaljevanjem obnove v sestojih v obnovi ter dolgoročneje z uvajanjem debeljakov v obnovo. Delež debeljakov se bo zmanjšal z uvajanjem debeljakov v obnovo in s prehodom poškodovanih debeljakov (z rahlim in vrzelastim sklepom in s prisotnim pomladkom) v sestoj v obnovi.

Raba gozdnega prostora

Ohranja naj se zavarovane gozdove gozdnega rezervata ter gozdne otoke v kmetijski in primestni krajini. Posebna skrb naj velja gozdovom, ki so pomembni za ohranjanje virov pitne vode. Posege v prostor naj se usmerja v gozdove, kjer ekološke in socialne funkcije niso podarjene na prvi stopnji. Aktivno naj se sodeluje pri umeščanju in usmerjanju rekreativne in turistične dejavnosti v gozdnem prostoru na za to primerna območja. Nadomestna kmetijska zemljišča naj se v največji možni meri zagotovi na zaraščajočih površinah in v degradiranih gozdovih.

Zagotavljanje večnamenske vloge gozda

Čim bolj naj se zagotavlja večnamenska vloga gozdov v celotnem gozdnem prostoru. Zaradi številnih nasprotujočih interesov rabe gozda prihaja do nesoglasij in konfliktov. Potrebno jih je reševati s strpnostjo in enakopravno obravnavo čim širšega kroga vseh deležnikov (lastniki gozdov, pristojne lokalne skupnosti in drugi zainteresirani deležniki). V primerih konkurenčnih oziroma izključujočih se funkcij se gospodarjenje za socialne funkcije prilagodi gospodarjenju za ekološke funkcije.

Biotska pestrost in območja Natura 2000

V vseh gozdovih naj se pospešuje biotsko raznovrstnost z ohranjanjem in vzdrževanjem pestre drevesne sestave in zgradbe gozdov ter z izvajanjem ukrepov za preprečevanje škodljivih biotskih in abiotskih dejavnikov. Ohranjati je treba redke ekosisteme, zavarovane in manjšinske habitatne tipe, zavarovane rastlinske in živalske vrste. Ohranja naj se delež odmrlega drevja, habitatna drevesa, brloge, gnezdišča, vodne vire, obrežno vegetacijo in razgiban gozdni rob. Vzpostavlja naj se ekocelice, prednostno v območjih Natura 2000, v skladu s konkretnimi naravovarstvenimi usmeritvami in upravljaljskimi conami.

Drevesna sestava gozdov odporna na podnebne spremembe

Pestra in mešana naravna sestava drevesnih vrst je najbolje prilagojena na podnebne spremembe. Zagotavlja naj se z naravno obnovo ključnih drevesnih vrst. Zmanjšati je potrebno delež smreke, predvsem v spremenjenih sestojih. Pospešuje naj se naravne, vrstno in biotsko pestre mešane sestoje v vseh višinskih pasovih GGE. Primes smreke v sestojih naj bo posamična do skupinska. Čisti sestoji smreke zaradi ogroženosti niso zaželeni. Hrasti in bori bodo pri podnebnih spremembah imeli pomembno vlogo. Pospešuje naj se minoritetne vrste. Tujerodne drevesne vrste (duglazija, rdeči hrast, japonski macesen, robinja ...), se ne pospešuje, a se jih tudi ne zatira. Invazivne tujerodne vrste (ITV), ki so šele na začetku širjenja (pavlonija, pajesen) naj se izkorenini.

Zgradba gozdov in koncept obnove gozdov

Naloga obnove sestojev je povečanje deleža mladovja. Dosegli ga bomo z večjim deležem sestojev v obnovi, v katerih je načrtovana pospešena obnova.

Zaradi velikega deleža sestojev v obnovi bo potrebno manj intenzivno uvajanje debeljkov v obnovo. Manjši obseg uvajanja debeljakov v obnovo bo potreben tudi zaradi velikega deleža presvetljenih debeljakov, ki bodo s pomladitvijo prešli v sestoje v obnovi.

Večja raznomernost in s tem večja statična stabilnost novonastajajočih sestojev bo dosežena z dinamiko obnove, ki bo upoštevala večje razlike med delnimi pomladitvenimi dobami.

Z naravno obnovo bo postopno dosežena naravna drevesna sestava. V predelih, kjer prihaja do naravnih motenj (ujme) naj se pri načrtovanju razvoja gozdov upošteva naraven sukcesijski razvoj gozdne vegetacije.

V obnovo naj se uvaja debeljake, ki ne izkoriščajo proizvodne sposobnosti rastišč in so hkrati brez motenj v naravnem pomlajevanju. Krajše proizvodne dobe pri smreki zmanjšujejo riziko proizvodnje v sestojih iglavcev, ki jim priti nevarnost napada gliv in insektov.

Pri obnovi sestojev je potrebno upoštevati semenska leta, predvsem pri tistih, kjer je naravno pomlajevanje moteno.

Pospešeno nadaljevanje obnove in zaključevanje obnove naj bi se prednostno izvajalo v sestojih v obnovi, kjer ni izrazite akumulacije vrednostnega prirastka in v sestojih v obnovi z rdečo trohnobo pri smreki.

Končni poseki naj se izvajajo v sestojih v obnovi s pomladkom v razvojni fazi gošče, zlasti v sestojih z bogato in dobro zasnovano podmladka. Obseg končnih posekov je omejen z nizko razvojno stopnjo pomladka.

Koncept nege mladovij

Naloga nege gozdov je izboljšati negovanost zaradi majhnega deleža dobro negovanih sestojev in večjega deleža nenegovanih sestojev. Z nego mladovja se povečuje kvaliteta osebkov, dosega se ciljna zmes in povečuje stabilnost sestojev.

Zaradi nizkega deleža mladovij in drogovnjakov je potrebna je redna nega mladovij, da bo zagotovljena trajnost vrednostnih donosov lesa.

Obžetev se lahko izvaja tudi na površinah naravnega mladja, kjer osebkje ogrožata gmovni in zeliščni sloj.

Pri uravnavanju drevesne sestave je potrebno pospeševati skupinsko mešanost drevesnih vrst.

Nega mladja v sestojih v obnovi naj poteka predvsem s posredno nego odraslega sestoja. Direktna nega mladja naj se načrtuje tam, kjer je potrebno rahljanje, uravnavanje zmesi ali odstranjevanje predrastkov.

Pri uravnavanju zmesi v mladovju in pri vseh nadaljnjih ukrepih je potrebno ohranjati in vključevati v zmes gospodarsko manj zanimive toploljubne vrst (mali jesena, črnega gabra, mokovca in rdečega bora) in pionirskih vrst (breze, jerebice, vrb, trepetlike).

V letvenjakih naj se izvajajo prva redčenja čim prej. Pri večji intenzivnosti prvih redčenj v letvenjakih bodo ti prej prerasli v drogovnjake, ki jih primanjkuje glede na modelno stanje. S čim prejšnjim začetkom redčenj bomo izboljšali njihovo statično stabilnost.

Koncept redčenj in zagotavljanja individualne stabilnosti dreves v sestoju

Prednost imajo redčenja drogovnjakov, pri čemer je glavni poudarek na ustrezni mešanosti drevesnih vrst.

V sestojih z dobrimi sestojnimi zasnovami in v slabo negovanih sestojih naj bodo redčenja bolj intenzivna. V nenegovanih drogovnjakih, še posebej v tistih, v katerih je ogrožena statična stabilnost, naj bo jakost redčenj šibkejša in pogostnost večja.

Namen izvajanja nege drogovnjakov je izboljšanje njihove kakovostne zasnove in statične stabilnosti. V pretežno čistih drogovnjakih iglavcev naj se ohranja vitalne listavce.

Z vidika ekonomike nege in kakovosti sortimentov je v bukovih gozdovih bolj ugodno:

- zgodnje zmerno pospeševanje manjšega števila izbrancev;
- manj pogosto ukrepanje v prvi polovici in povsem ob koncu proizvodne dobe;
- pravočasno oblikovanje in ohranjanje krošenj od debelejšega drogovnjaka ali mlajšega debeljaka naprej.

V debeljakih z nižjo lesno zalogo, ki so bili poškodovani v naravnih ujmah ali zaradi posledic napada smrekovih podlubnikov, naj se izvajajo šibke jakosti redčenj in sanitarne sečnje.

Pri negovalnih sečnjah zdrava drevesa velikega jesena ohranjamo v sestojih, vendar jih zaradi nevarnosti okužbe jesenovega ožiga ne pospešujemo.

V sestojih s prevladujočim deležem toploljubnih vrst naj se izvajajo sanitarne sečnje in malopovršinske negovalne sečnje nizkih jakosti.

Varstvo gozdov

Pri varstvu gozdov naj bo poudarek na preventivi. V primeru ogroženosti oziroma poškodovanosti je treba čimprej ukrepati, tudi s pomočjo sanacijskih načrtov.

Potrebna je ustrezna in hitra sanacija gozdov po ujmah, zlasti poškodovane smreke. V okviru poročevalske, diagnostične in prognostične službe za varstvo gozdov naj se izvaja nadzor populacij podlubnikov in drugih fitofagih žuželk (grizlice, gobarji, zavijači ipd.) ter bolezní gozdnega rastja, Gostota smrekovih podlubnikov naj se nadzoruje z mrežo kontrolnih nastav in pasti, ki se jih postavlja v skladu s Pravilnikom o varstvu gozdov. V GGE Preserje- Rakitna je ena stalna kontrolna past, s točno lokacijo v mreži Slovenije, ki se jo vzdržuje celo leto, od 15. marca do konca novembra. Druge

pasti so lovne in sicer 1-2 lovni pasti v času prvega rojenja, če je v preteklem letu veliki smrekov lubadar povzročal močnejšo škodo. Če teh težav ni bilo zaznati, se tekom leta, po potrebi, za krajši čas postavi lovne pasti v večja nova žarišča lubadarja.

Osnovni ukrep varstva pred divjadjo mora biti uravnoteženje gostote populacije divjadi z prehrambenih zmoglosti okolja. To bo omogočilo neovirano obnovo vseh ciljnih drevesnih vrst. Z zmanjševanjem gostote populacij jelenjadi in srnjadi je treba sočasno izboljšati njihovo življenjsko okolje. V ta namen se bo vzdrževalo pašne površine in ohranjalo grmovno zarast pod trasami daljnovodov.

Odpiranje gozdov in gradnja gozdnih prometnic

Gradnjo gozdnih cest naj se usmerja na območja:

- z dolgimi dolgimi pravilnimi razdalje (nad 800 m);
- z nadpovprečnim obsegom načrtovanih sečenj;
- kjer obstaja interes lastnikov oziroma investitorjev.

Pri vzdrževanju gozdnih cest naj bo poudarek na zagotavljanju učinkovitega odvodnjavanja in utrjevanja cestišča. Pri vzdrževanju imajo prednost ceste, ki so obremenjene zaradi gospodarjenja z gozdovi ali vodijo do posameznih zaselkov in domačij. Določanje režima uporabe gozdnih prometnic naj prispeva tudi k manjšim stroškom vzdrževanja. Pri pridobivanju sredstev za sofinanciranje odpiranja gozdov in za vzdrževanje gozdnih prometnic se bo izvajalo svetovanje lastnikom gozdov ter okrepilo sodelovanje z občinami. Od leta 2023 je v veljavi Strateški načrt skupne kmetijske politike za obdobje 2023–2027 za Slovenijo (<https://skp.si/skupna-kmetijska-politika-2023-2027>) kjer bodo med drugim sredstva za:

- naložbe v ureditev gozdne infrastrukture
- naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za delo v gozdu

Vloga ZGS je, da informira, svetuje in opravi strokovne naloge, ki so potrebne, da lastniki gozdov na podlagi razpisov lahko pridejo do pogodbenega sofinanciranja teh investicij.

Tudi v prihodnje bo prevladovala klasična tehnologija - sečnja z motorno žago in spravilo s traktorjem in tudi druge razpoložljive tehnologije. Skrbeti je treba za čim manjše poškodbe tal in gozdnih sestojev ter za zaščito vodnih virov. Pomembno je spodbujanje strojne sečnje. Pri obsežnejših sanacijah naravnih ujm in gradacij podlubnikov naj se nudi pomoč lastnikom gozdov pri organizaciji čimprejšnje izvedbe del. Za tehnološki napredek pri delu v gozdu je pomembno sofinanciranje varnosti in zdravja pri delu, varstva okolja in ekonomske učinkovitosti. Še naprej naj se spodbuja izobraževanje lastnikov gozdov, sodelovanje s strokovnimi javnostmi, ter redno informiranje javnosti o izvajanju ukrepov v gozdovih.

Intenziviranje gospodarjenja v zasebnih gozdovih

Za intenziviranje gospodarjenja v zasebnih gozdovih je pomembno, da se lastnike gozdov čim bolj pritegne v postopke gozdnogospodarskega in gozdnogojitvenega načrtovanja. Še bolj intenzivno naj poteka svetovanje in njihovo izobraževanje preko tečajev, delavnic, predavanj in prikazov dobre prakse. Lastnikom naj se nudi pomoč pri postopkih pridobivanja sredstev za izvajanja del in nabave opreme. Vzpodbuja naj se jih k povezovanju pri izvedbi del v gozdovih. Pri majhnih in razdrobljenih posestih je potrebno upoštevati trend k večanju deleža del, ki jih izvedejo usposobljeni poklicni izvajalci. Vzpodbujati je potrebno lastnike gozdov k povezovanju v razne oblike društev in strojnih krožkov.

Usklajevanje odnosov gozd – prostoživeče živali

Z ohranitvijo oziroma vzpostavitvijo naravnega gozdnega ekosistema in časovno opredeljenih mirnih predelov v njem (zimovališča, gnezdišča, ipd.), se zagotovi nemoten razvoj posameznih

prostoživečih vrst živali. To velja še posebej za redke, ogrožene in ranljive vrste. S posegi v populacije rastlinojedih vrst divjadi se glede na kazalnike v samih populacijah in njihovem okolju zagotovi naravno spolno in starostno strukturo, v številčnosti, ki bo tudi v bodoče zagotovila ohranitev samih populacij in uskladitev odnosov med njimi in okoljem. Z namenom zagotavljanja dnevni in sezonskih potreb po kritju in ustrezni hrani naj bo gospodarjenje z gozdovi trajnostno in naj se zagotovi, da bo dejansko razmerje razvojnih faz čim bližje modelnemu. Pomlajevanje gozda naj bo naravno v večjih jedrih, ki so manj občutljiva na vpliv rastlinojede divjadi.

Aktivno sodelovanje z vsemi deležniki v prostoru

Nadaljuje in izboljšuje naj se sodelovanje z deležniki na področju gozdnogospodarskega načrtovanja in urejanja prostora. Poseben poudarek na tem področju je v kmetijski in primestni krajini. Poudarek naj se da osveščanju in izobraževanju javnosti o pomenu gozda in gozdarstva, o pomenu gozda kot lastnine in o obnašanju v gozdu (gozdni bonton).

Usmeritve za tehnologijo dela v gozdu ter za odpiranje gozdov in gradnjo gozdnih prometnic so navedene v poglavju 6.2.6 Usmeritve za tehnologijo dela, gradnjo in vzdrževanje gozdnih prometnic.

Dodatne naloge pri gospodarjenju z gozdovi:

Gospodarjenje z gozdovi v neposredni bližini močnejše obiskanih krajev v GGE:

- Ohranjati gozdove s poudarjenimi socialnimi funkcijami, ki so v neposredni bližini naselja Rakitna (78D01, 78D05, 78DD08, 78D16, 78D17, 78D20, 78D30), v bližini Podpeškega jezera (78C05, 78C16, 78C17, 78C18), Sv.Ane v Podpeči (78A0A, 78C18) in Žalostne gore v Kamniku pod Krimom (78B02).
- nadaljevanje razvoja dobre prakse opremljanja teh gozdov z urbano infrastrukturo za zagotavljanje potreb meščanov in usklajevanje teh s potrebami in interesi lastnikov teh gozdov;
- povezovanje lastnikov gozdov pri gospodarjenju s temi gozdovi.

Načrtovanje in urejanje kolesarskih poti:

- sodelovanje z deležniki pri določevanju tras novih in povezovanju obstoječih kolesarskih poti v gozdnem prostoru;
- določevanje območij in konkretnih primerov za uporabo gozdnih vlak za kolesarjenje;
- umeščanje kolesarskih poligonov v gozdni prostor;
- usmerjanje kolesarjenja v predele gozdov, ki so za to primerni in opremljeni.

6.2.2 Usmeritve za krepitev in uskladitev funkcij gozdov

Usmeritve za krepitev funkcije varovanja gozdnih zemljišč in sestojev

Ukrepi morajo biti zmerni in malopovršinski, prilagojeni sestojnim in terenskim razmeram, usmerjeni v vzdrževanje razgibane malopovršinsko raznomerne zgradbe gozdov.

V gozdnem rezervatu Mokrec je pri gospodarjenju potrebno upoštevati režim gospodarjenja z varovalnimi gozdovi, kot ga določa Uredba o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom (Ur. l. RS, št. 88/05 in spremem). Posebne usmeritve za te gozdove so navedene v poglavju 6.2.4 Usmeritve za delo v varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom.

Gozdnogojitveni ukrepi:

- V gozdovih s poudarjeno funkcijo naj se jakost gozdnogojitvenega ukrepanja določa glede na karakteristike terena in stanja sestojev.
- Vzdrževati je potrebno stalno in trajno pokrovnost tal z naravno gozdno vegetacijo. V ta namen naj se pospešuje stabilno, vertikalno in horizontalno zgradbo gozdnih sestojev.

- S pravočasno obnovo naj se odstranjuje nestabilna in fiziološko prestara drevesa, ki ne zagotavljajo ohranjanja varovalne funkcije gozda ter lahko povzročijo erozijske procese.
- Pri vseh ukrepih je potrebno z zaščito tal preprečiti njihovo degradacijo, predvsem na območjih plitvih in občutljivih tal.
- Pri gospodarjenju naj se upošteva daljše proizvodne in pomladitvene dobe.
- Uresničevanje varovalne funkcije gozda najbolje zagotavlja pospeševanje rastišču in naravni nevarnosti primerne drevesne sestave. V gozdovih z močno poudarjeno funkcijo je potrebno povečana tveganja zaradi klimatskih sprememb zmanjševati z ohranitvijo in oblikovanjem rastišču prilagojenih mešanih sestojev. Na teh območjih se z zagotavlja stabilnost sestojev in varovanje tal tudi z ohranjanjem toploljubnih vrst (npr. mali jesen, črni gaber, glog, ...), drevja slabše kvalitete, kot tudi podstojnega drevja in grmičevja.
- Učinkovitost gospodarjenja z varovalnimi gozdovi in gozdovi s poudarjeno varovalno funkcijo lahko izboljšamo s preverjanjem stanja sestojev in uspešnosti ukrepov. Ta stalen proces učenja na podlagi izbranih izkušenj omogoča izboljšanje informacij o strukturi gozda, ki zagotavlja maksimalni varovalni učinek.

Gozdna tehnika:

- Uporabljati rastišču in terenskim razmeram prilagojeno sečnjo in tehnologijo spravila lesa. Po sečnji in spravilu lesa je potrebno sečišče in vlake urediti v skladu s Pravilnikom o izvajanju sečnje, ravnanju s sečnimi ostanki, spravilu in zlaganju gozdnih lesnih sortimentov.
- Prilagoditi gradnjo in vzdrževanje gozdnih prometnic terenskim razmeram.

Usmeritve, ki izhajajo iz Zakona o vodah in usmeritev Direkcije RS za vode

Po Zakonu o vodah (ZGV-1) (Ur. l. RS, št. 67/02 in spremem.) naj se pri vseh posegih v gozd in gozdni prostor ter načrtovanju in umeščanju gozdnih prometnic na erozijska, plazljiva, plazovita in poplavna območja, upoštevajo veljavni predpisi s področja upravljanja z vodami in usmeritev Direkcije RS za vode.

Poplavna območja

- Za poplavna območja se določijo vodna, priobalna in druga zemljišča, kjer se voda zaradi naravnih dejavnikov občasno prelije izven vodnega zemljišča.
- Na poplavnem območju so v skladu s 86. členom ZV-1 prepovedane vse dejavnosti in vsi posegi v prostor, ki imajo lahko ob poplavi škodljiv vpliv na vode, vodna in priobalna zemljišča ali povečujejo poplavno ogroženost območja, razen posegov, ki so namenjeni varstvu pred škodljivim delovanjem voda.
- Načrtovani posegi na poplavnih območjih morajo biti usklajeni z omejitvami iz 86. člena ZV-1 ter pogoji in omejitvami iz Uredbe o pogojih in omejitvah za izvajanje dejavnosti in posegov v prostor na območjih, ogroženih zaradi poplav in z njimi povezane erozije celinskih voda in morja (Ur. l. RS, št.89/08). Ohraniti je treba obstoječe retencijske površine, ureditve pa načrtovati celovito, s ciljem zmanjševanja obstoječe poplavne ogroženosti.

Erozijska območja

- Za erozijsko območje se določijo zemljišča, ki so stalno ali občasno pod vplivom površinske, globinske in bočne erozije vode.
- Na erozijskem območju je v skladu s 87. členom ZV-1 prepovedano:
  - poseganje v prostor na način, ki pospešuje erozijo in oblikovanje hudournikov;
  - ogoljevanje površin;

- krčenje tistih gozdnih sestojev, ki preprečujejo plazenje zemljišč in snežne odeje, uravnavajo odtočne razmere ali kako drugače varujejo nižje ležeča območja pred škodljivimi vplivi erozije;
- zasipavanje izvirov;
- nenadzorovano zbiranje ali odvajanje zbranih voda po erozivnih ali plazljivih zemljiščih;
- omejevanje pretoka hudourniških voda, pospeševanje erozijske moči voda in slabšanje ravnovesnih razmer;
- odlaganje ali skladiščenje lesa in drugih materialov;
- zasipavanje z odkopnim ali odpadnim materialom;
- odvzemanje naplavin z dna in brežin, razen zaradi zagotavljanja pretočne sposobnosti hudourniške struge;
- vlačenje lesa.

Plazljiva območja

- Za plazljivo območje se določijo zemljišča, kjer je zaradi pojava vode in geološke sestave tal ogrožena stabilnost zemeljskih ali hribinskih sestojev.
- Na plazljivem območju lastnik zemljišča ali drug posestnik ne sme posegati v zemljišče tako, da bi se zaradi tega sproščalo gibanje hribin ali bi se drugače ogrozila stabilnost zemljišča. Na tem območju je prepovedano:
  - zadrževanje voda, predvsem z gradnjo teras, in drugi posegi, ki bi lahko pospešili zamakanje zemljišč;
  - poseganje, ki bi lahko povzročilo dodatno zamakanje zemljišča in dvig podzemne vode;
  - izvajati zemeljska dela, ki dodatno obremenjujejo zemljišče ali razbremenjujejo podnožje zemljišča;
  - krčenje in večja obnova gozdnih sestojev ter grmovne vegetacije, ki pospešuje plazenje zemljišč.
- Na območjih, kjer je predvidena ali se zaradi naravnih dejavnikov (okužbe, insekti, vetrolomi, žledolomi ipd.) izvaja intenzivna sečnja, je preredčene in ogoljene površine potrebno ustrezno protierozijsko zavarovati. Predvideti in izvesti je potrebno vse ukrepe, ki bodo zagotavljali ustrezno stabilnost brežin in preprečevali ter zadrževali povečan odtok padavin oz. vode, plavin in plavja s teh površin. Ukrepi morajo biti usklajeni s področjem upravljanja z vodami in celovito sistematiko upravljanja in urejanja voda.

Usmeritve za krepitev hidrološke funkcije

V gozdovih s poudarjeno hidrološko funkcijo na prvi in drugi stopnji, moramo režim gospodarjenja prilagoditi funkciji in stopnji poudarjenosti funkcije. Na teh površinah je potrebno spoštovati predpisane varstvene režime in vsak poseg v prostor skrbno proučiti. Na vodovarstvenih območjih je treba upoštevati vse veljavne predpise s področja zavarovanja vodnih virov, za vsak poseg, ki bi lahko trajno ali začasno vplival na vodni režim ali stanje voda, se mora pridobiti, v skladu z veljavno zakonodajo s področja upravljanja z vodami, vodno soglasje.

Splošne in podrobnejše usmeritve za gospodarjenje in izvajanje dejavnosti na navedenih območjih so podane v nadaljevanju.

Splošne usmeritve

Usmeritve za krepitev hidrološke funkcije izhajajo iz Zakona o vodah in so obširno predstavljene v Usmeritvah s področja upravljanja z vodami za pripravo gozdnogospodarskih načrtov, ki jih je izdala Direkcija Republike Slovenije za vode (v nadaljevanju DRSV).

Rabo in druge posege je treba načrtovati in izvajati tako, da se ne poslabšuje stanje voda, da se omogočata varstvo pred škodljivim delovanjem voda in ohranjanje naravnih procesov ter naravnega ravnovesja vodnih in obvodnih ekosistemov.

Na vodovarstvenih območjih je potrebno upoštevati veljavne predpise s področja zavarovanja vodnih virov. Za vsak poseg, ki bi lahko trajno ali začasno vplival na vodni režim ali stanje voda, je potrebno v skladu z veljavno zakonodajo s področja upravljanja z vodami pridobiti vodno soglasje.

Na karti prostorskega dela načrta so prikazana s hidrološkega vidika pomembna območja (hidrografija-os vodotoka, vodovarstvena območja v skladu s predpisi vlade in občinskimi akti, ki urejajo vodovarstvena območja oz. varstvene pasove, referenčni odseki).

Omejitve in prepovedi za izvajanje dejavnosti na teh območjih so določene s posameznimi členi Zakona o vodah.

Vodna in priobalna zemljišča so opredeljena v 11. in 14. členu Zakona o vodah, meje vodnega zemljišča tekočih voda pa še podrobneje v Pravilniku o podrobnejšem načinu določanja meje vodnega zemljišča tekočih voda (2018).

Na vodnih in priobalnih zemljiščih ni dovoljeno posegati v prostor, razen v primeru izjem, določenih s 37. členom (posegi na vodno in priobalno zemljišče) Zakona o vodah. Več o tem je zapisano v poglavju 6.2.7 Usmeritve za posege v gozd in gozdni prostor.

Značilnosti dejavnosti in posegov, ki so na teh območjih prepovedane, določata 68. člen (odlaganje snovi ali predmetov) in 84. člen (splošne prepovedi) Zakona o vodah.

- Pri načrtovanju je potrebno upoštevati določbe 68. člena Zakona o vodah, po katerih je na vodnem in priobalnem zemljišču prepovedano:
  - odlaganje in pretovarjanje nevarne snovi v trdni, tekoči ali plinasti obliki;
  - odlaganje ali odmetavanje odkopnih ali odpadnih materialov ali drugih podobnih snovi;
  - odlaganje odpadkov.
- Pri načrtovanju je potrebno upoštevati določbe 84. člena Zakona o vodah, da so na vodnem in priobalnem zemljišču prepovedane dejavnosti in posegi v prostor, ki bi lahko:
  - ogrožali stabilnost vodnih in priobalnih zemljišč;
  - zmanjševali varnost pred škodljivim delovanjem voda;
  - ovirali normalen pretok vode, plavin in plavja;
  - onemogočili obstoj in razmnoževanje vodnih in obvodnih organizmov.

Gozdnogojitveni ukrepi:

Krajinski vidik

- Zagotavljati stalno pokrovnost vegetacije na vodozbirnih območjih:
  - vzpostaviti ali ohraniti pas obvodne vegetacije (drevja in grmičevja), ki lahko omili ali prepreči vnos pesticidov in drugih onesnaževal v vodotok. Širina pasu naj znaša 15 m - 30 m, odvisno od nagiba brežin, velikosti vodnega telesa in prisotnosti rib v vodotoku;
  - pas obvodne vegetacije naj bo širši ob vodotokih v strmejših legah in pri drevesnih vrstah, ki so nagnjene k vetrolomom;
- Zagotavljati ustrezno razmerje razvojnih faz na ravni vodozbirnega območja:
  - zagotavljati stabilne, mešane gozdove malopovršinske raznodobne zgradbe in visoko stopnjo zastiranja ter čim bolj enakomerno porazdelitev razvojnih faz;

- s selektivno sečnjo skrbeti za stabilnost obvodne vegetacije;
- skrbeti za dinamično ravnovesje deležev razvojnih faz;
- izogibati se vsakim velikopovršinskim ukrepom;
- v primeru nastanka velikih огоlelih površin zaradi ujm v vodozbirnih območjih zagotoviti čim hitrejšo poraščenost z gozdnim drevjem (obnova s sadnjo);
- Vzdrževati primerno stopnjo gozdnatosti, ustrezno strukturo in ohranjenost gozdov.

Drevesna sestava in zgradba sestojev

- Pospeševati rastišču primerno drevesno sestavo, ki najbolje zagotavlja uresničevanje hidrološke funkcije:
  - pospeševati naravno drevesno sestavo;
  - odvisno od rastišča naj bo delež iglavcev v mešanih sestojih nekoliko višji, saj prestrezajo padavine celo leto ter zavirajo naglo taljenje snega in s tem neenakomeren odtok vode (npr. jelka, smreka, bor);
  - v obrežnih pasovih imajo prednost drevesne vrste z globokim in močnim koreninskim sistemom, kot so jelša, beli gaber, plemeniti listavci in bukev;
  - v neposredni bližini vodnih virov ni dovoljeno spreminjati obstoječe avtohtone zarasti ter vnašati tujerodne živalske in rastlinske vrste;
  - na ožjem območju vhoda v jame oziroma brezna naj se ne posega v vegetacijsko združbo, ohranja naj se naravno vrstno sestavo, drevje se v največji možni meri prepusti naravnemu razkroju;
  - na območjih, kjer želimo zmanjšati površinski odtok vode, se pospešuje pomlajevanje plemenitih listavcev kot pomembnih porabnikov vode.
- Vzdrževati zgradbo gozdov, ki ugodno vpliva na odtok vode:
  - ohranяти naravno strukturo gozdov in skupin drevja;
  - izogibati se večjim nihanjem LZ na večjih površinah;
  - pospeševati skupinsko raznodobno strukturo;
  - zagotavljati zgradbo gozda in vrstno sestavo, ki pospešuje zadrževalno sposobnost tal za vodo, da se izogne problemu naglih odtokov v iglastih gozdovih;
  - na brežinah vodotokov je potrebno težiti k čim večjemu deležu odraslega drevja;
  - po možnosti se ohranja stara drevesa, povečuje se delež starejših razvojnih faz.

Pomlajevanje, uvajanje v obnovo

- Ustvarjanje pogojev za uspešno naravno obnovo gozdov na ravni vodozbirnega območja:
  - podaljševati proizvodne dobe, pomladitvene dobe naj bodo daljše (do 20 let) z majhno pogostostjo vračanja s sečnjo (predvsem 1. stopnja poudarjenosti);
  - zagotavljati trajno pomlajevanja, bodisi kot naravno pomlajevanje ali umetno obnovo v primeru ujm;
  - pomlajevati na majhnih površinah, število teh površin naj bo takšno, da se doseže zelen delež pomladka;

- pri obnovi ohranjati naravno zmes.

Sečnja in sanacije

- Prilagoditi časovno izvedbo sečnje, izdelave in spravila:
  - sečnja, izdelava in spravilo lesa naj se opravljajo v suhem vremenu, po možnosti v zimskem času, po zmrznjenih tleh.
  - v obdobju večje razmočenosti tal je primerna zapora gozdnih cest v dogovoru z lastniki, občinami in ZGS
- Prilagoditi gospodarjenje v okolici kraških jam, izvirov in studencev:
  - v okolici kraških jam, izvirov in studencev prilagoditi gospodarjenje; sečnjo omejiti na posamezna drevesa, obvezno uporabljati biološko razgradljiva maziva in lažje stroje.
- Takojšnja sanacija poškodovanih gozdov v območju prve stopnje poudarjenosti hidrološke funkcije:
  - če so sestoji v območju hidrološke funkcije močno poškodovani, jih je treba sanirati in izvesti ukrepe za to funkcijo;
  - v območju neposredno ob strugi vodotokov naj se odstrani stara, nestabilna drevesa;
  - sanacija vseh virov škodljivih emisij v tem območju.

Posebnosti, vezane na hidrološko funkcijo

- Preprečiti onesnaženje vodnih virov, upoštevati omejitve pri sečnji in spravilu za preprečevanje onesnaženja:
  - vzpostavlja in ohranja naj se pas obvodne vegetacije (drevja in grmičevja), ki lahko omili ali prepreči vnos pesticidov in drugih onesnažil v vodotok;
  - na območjih zavarovanih brezen je prepovedano onesnaževanje in vsi posegi v breznu ter okolici vhoda, prepovedano je spreminjati vegetacijsko odejo v neposredni okolici brezen ter vse vrste gradenj ob vhodih v brezna;
  - uporabljati le tehnično brezhibno mehanizacijo, pri sečnji preprečevati izlitje goriva ali maziva, obvezna je uporaba biološko razgradljivih olj in maziv ter tehnična brezhibnost mehanizacije pri vseh gozdarskih delih;
  - na območjih s poudarjeno hidrološko funkcijo naj se uporabljajo biološko razgradljiva olja za mazanje motornih žag ter v hidravličnih sistemih strojev;
  - mesta za skladiščenje morebitnega goriva in olja naj bodo oddaljena od vodotokov, jam, brezen in drugih vodnih teles;
  - parkirna mesta za gozdno mehanizacijo in pretakalne ploščadi morajo biti ali tlakovane ali pa morajo imeti pod vozili postavljene lovilne posode ali pivnike, da se prepreči iztekanje nevarnih snovi;
  - prepovedano je odlaganje vseh ekološko oporečnih odpadkov (topnih in netopnih), še zlasti v okolici izvirov, vodnih kotanj in mokrišč ter vhodov v jame in brezna;
  - v primeru, da pride do izlitja nafte in naftnih derivatov v gozdu, je treba onesnaženje omejiti, razlite nevarne snovi pa s pomočjo ekološke opreme (pivniki, granulat) pobrati v ustrezne posode;

- na vodovarstvenih območjih 1. in 2. vodovarstvene cone oziroma na vodovarstvenih območjih z zajetji pitne vode naj se ne pere, vzdržuje oziroma popravlja gozdarske mehanizacije;
- v sestojih s poudarjeno hidrološko funkcijo, še posebej v ožjem območju vodnih zajetij in izvirov, uporaba kemičnih sredstev za zaščito drevja ni dovoljena;
- izogibati se je potrebno vnosu snovi, ki lahko onesnažijo vodo;
- divja odlagališča smeti je potrebno evidentirati in takoj sanirati;
- v kale, kaluže, izvire in druge vodne vire se ne sme polagati kamene soli ali drugih snovi, ki spreminjajo kvaliteto vode. Solnic se ne sme postavljati v območju 50 m od vodnega vira.
- Ohranjati ustrezno širino vegetacije obvodnega pasu:
  - širina vegetacije obvodnega pasu naj bo sorazmerna širini vodotoka;
  - v strmejših legah in na erodibilnih pobočjih naj bo obvodni pas širši oziroma naj se priporočljiva širina le tega podvoji.
- Vodne vire ter ostale večje objekte, povezane z vodami, je potrebno vrisati v gojitvene načrte.
- Vodne vire ter bližnjo okolico je treba občasno očistiti in urediti dostope, kjer je to smiselno.
- Stalno sodelovanje z vodarji in upravnimi organi pri nadzoru virov pitne vode in drugih posegih v varovana in varstvena območja (vodna in priobalna zemljišča ter vodovarstvena območja).

Usmeritve za krepitev funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti

(vir: Naravovarstvene smernice za gozdnogospodarski načrt GGE Preserje-Rakitna (2023-2032), ZRSVN, 2022)

Gospodarjenje z gozdom naj zagotavlja ohranitev ali vzpostavitev naravne oziroma naravi podobne sestave gozdnih življenjskih združb in krepitev vsestranske odpornosti gozdov.

V vseh gozdovih je treba pospeševati oziroma vzpostavljati biotsko raznovrstnost z vzpostavljanjem naravne drevesne sestave, vzpostavljanjem uravnoteženega razmerja razvojnih faz ter z izvajanjem ukrepov za preprečevanje škodljivih biotskih in abiotskih dejavnikov. Potrebno je načrtno puščanje mrtve biomase, ki naj bo po gozdovih prostorsko enakomerno razporejena s prevladujočimi debelinskimi razredi nad 30 cm. Izvajajo naj se ukrepi za izboljšanje življenjskega okolja prostoživečih živali, dela pa izvajajo v času in na način, ki najmanj ogrožajo gozdni ekosistem.

Zagotavlja naj se ohranitev in razvoj manjšinskih ekosistemov ter vseh, še posebej pa minoritetnih, zaščiteneh in ogroženih drevesnih, grmovnih in drugih rastlinskih vrst.

V smrekovih sestojih naj se ohranjajo rastišču primerni listavci. V gozdovih naj se ohranjajo plodonosne drevesne in grmovne vrste.

Gozdnogojitveni ukrepi

Krajinski vidik

- Ohranjati in vzdrževati razgibano strukturo in vrstno raznolikost habitatov, kot so gozdni robovi, jase, košenice, kali, luže, grmišča in manjšinski ekosistemi v gozdu:
  - ohranjajo naj se vodni ekosistemi (gozdne mlake, kali, izviri, studenci) in ostali negozdni ekosistemi v gozdnem prostoru (jase, skalovja, ipd.);
  - vzdržujejo naj se pašniki in travniki v gozdu in gozdnem prostoru, vključno s pridelavo sena;

- z lovci in lastniki zemljišč naj se vzpostavi režim vzdrževanja košenic (košnja, odstranjevanje nezaželenega grmovja);
- v gozdu in gozdnem robu naj se ohranja majhne vodne in močvirne biotope, kot so mlake, luže in kaluže (usmeritev ne velja za vodne površine na gozdnih vlakah);
- okoli mokrišč in vodnih površin v gozdu ter gozdnem robu naj se ohranja drevje in grmovje tako, da je med vodnim telesom in gozdom sklenjen prehod, porasel z lesnimi rastlinami;
- z namenom povečanja biotske pestrosti in izboljšanja prehranskih razmer rastlinojede parkljaste divjadi, naj se v sodelovanju z lastniki zemljišč in lovsko organizacijo, na za to primernih površinah (površine v zaraščanju, ipd.) osnujejo nove gozdne jase;
- ohranja naj se gozdne otoke, omejke, posamezna drevesa in skupine dreves izven gozda;
- vodne kale naj se redno vzdržuje, nad njimi se v čim večji meri ohranja tesen sklep krošenj;
- kalov naj se ne zametava s sečnimi ostanki in drugim materialom;
- mokrotne ekosisteme se vzdržuje s košnjo.
- Gozdne površine, ki pomembno vplivajo na krajinsko in biotsko pestrost, členijo krajino in predstavljajo vezni člen med posameznimi območji, naj se ohranijo:
  - gozdno vegetacijo in gozdne koridorje ob stoječih vodah in vodotokih ter posamezna drevesa, skupine in omejke v kmetijski in urbani krajini je potrebno ohranjati;
  - oblikuje se biokoridorje in habitate, ki bodo prilagojeni ekologiji posamezne redke ali ogrožene vrste.
- Dele gozda, ki so pomembni življenjski prostor redkih in ogroženih živalskih ali rastlinskih vrst, naj se prepustiti naravnemu razvoju oziroma naj se v njih ustrezno prilagojeno gospodariti.
- Skrbi naj se za pester in pravilno strukturiran gozdni rob s pestro in stopničasto zgradbo drevesnih in grmovnih vrst.
- V gozdu naj se ohranjajo gozdne jase. Te naj se redno vzdržujejo, da se prepreči njihovo zaraščanje. Priporočljivo je sproščanje gozdnega roba okrog jas vsakih par let.

Drevesna sestava in zgradba sestojev

- Ohranja naj se naravna sestava drevesnih vrst gozdnih združb. V spremenjenih ali izmenjenih sestojih naj se gospodarjenje z gozdovi usmeri k postopnemu vzpostavljanju naravne sestave gozdnih združb.
- Pospešuje se razvoj čim večje genetske pestrosti tako med vrstami kot tudi znotraj posameznih vrst ter vseh, še posebej pa minoritetnih, zaščitenih in ogroženih drevesnih, grmovnih in drugih rastlinskih vrst.
- Ohranja in pospešuje naj se plodonosne drevesne vrste.
- Zagotavlja naj se zadostne količine, prostorske razporejenosti in ustrezne strukture odmrle biomase:
  - drevesa z dupli in poldupli, votla drevesa, odmrta in odmirajoča drevesa, naseljena z glivami ter živalskimi vrstami, drevesa z gnezdi ter drevesa večjih dimenzij in posebnih oblik, se ohranja kot habitatno drevje;
  - za ohranjanje pestrosti gliv in mahov se priporoča puščanje posameznih skupin odmrlega drevja različnih debelinskih razredov in stadijev razkroja;

- za zagotavljanje zadostne količine odmrle lesne mase se prednostno izbere poškodovano, bolno drevje, drevje z dupli, sušice, ali kako drugače z vidika izkoriščanja lesa nezanimivo drevje, ki ne more predstavljati nevarnosti za prenamnožitev škodljivih gliv ter rastlinskih ali živalskih vrst;
- zagotovi se ustrezno prostorsko razporejenost odmrlega drevja, tako da se odmrlo drevje pušča čim bolj enakomerno razporejeno po prostoru in s čim večjo vrstno in debelinsko pestrostjo; zadosten delež odmrle lesne mase naj bo večji v najdebelejših debelinskih razredih;
- v gozdu naj ostane v povprečju vsaj 3 % odmrlega lesa glede na lesno zalogo v RGR;
- odmrla drevesa, ki ne povzročajo poplavljanja oziroma ne predstavljajo tveganja za njihov nastanek, se pušča v strugah;
- V podrasti naj se ohranja grmovno in zeliščno vegetacijo, ki ne ovira razvoja gozdnega mladja.
- V sestojih naj se izbira posamezna drevesa ali majhne skupine drevja, ki se jih pušča do pozne starosti oziroma do starosti dveh proizvodnih dob. Pušča naj se prihranjence in semenjake.

Pomlajevanje, uvajanje v obnovo

- Zagotavlja naj se naravna obnova gozdov. V primeru sadnje naj se sadijo le rastiščem primerne drevesne vrste ustreznih provenienc.
- Ob studencih, izviroh, kalužah in podzemnih jamah naj se ohranja tesnejši sklep vegetacije, ob pomladitvah pa zagotavlja stalna zastrtost tal teh objektov in bližnje okolice.
- Gostota populacij divjadi naj se ne povečuje nad mejo, ki še omogoča naravno obnovo sestojev z vsemi rastišču primernimi vrstami.

Sečnja in sanacije

- V sestojih, ki so bili poškodovani v ujmah, ali v sestojih, v katerih je naravna obnova otežena, mlajše pa slabih zasnov, neustrezne vrstne sestave in genetske pestrosti, je priporočljiva tudi dopolnilna sadnja v naravnih pomladitvenih jedrih.
- V okolici (30 do 50 m) vodnih virov (studenci, izviri, kaluže in podzemne jame) naj se ohranja starejše drevje in mrtvo biomaso (sušice, podrtice).
- Skrbi naj se za neokrnjen, razgiban gozdni rob. Pri sečnji in spravilu lesa preko gozdnega roba se hkrati izvede ukrep vzdrževanje gozdnega roba. Ukrep pomeni tudi, da se del naravnega gozdnega roba obvaruje pred uničenjem.

Gozdna tehnika

- Izvajanje del v gozdovih naj se prilagodi zahtevam živalskih vrst, predvsem zahtevam redkih in ogroženih živalskih vrst (gnezdenje, poleganje mladičev, rukališča, ipd.):
  - ožja življenjska območja ogroženih živalskih vrst naj se v gozdnogojitvenih načrtih obravnavati kot posebne negovalne enote;
  - upoštevati je treba usmeritve za izvajanje del, ki so določene v Pravilniku o varstvu gozdov in so opredeljene za naslednje živalske vrste: ujede, vse vrste sov, medved, volk, ris, divja mačka, dvoživke;
  - pri izvajanju gozdnogospodarskih del se je potrebno izogibati aktivnim gnezdiščem, brlogom ali zavetiščem;
  - čas izvajanja posegov, opravljanja dejavnosti ter drugih ravnanj naj se v čim večji meri prilagodi življenjskim ciklom živali in rastlin tako, da poseganje oziroma opravljanje dejavnosti ne, ali v

čim manjši možni meri, sovпада z obdobji, ko živali potrebujejo mir, oziroma se ne morejo umakniti, zlasti v času razmnoževalnih aktivnosti, vzrejanja mladičev, razvoja negibljivih ali slabo gibljivih razvojnih oblik ter prezimovanja, rastlinam pa prilagodi tako, da se omogoči semenenje, naravno zasajevanje ali druge oblike razmnoževanja;

- izvajanje gozdnogospodarskih del v zimovališčih rastlinojede parkljaste divjadi praviloma ni dopustno v obdobju od 1. decembra do 31. marca;
  - del sečnje z bršljanom obraslih dreves in del sečnje jelke se, z namenom izboljšanja prehranskih razmer rastlinojede divjadi, opravi v zimskem času; to še zlasti velja za območja zimovališč;
  - zbiranje in vlačenje gozdnih lesnih sortimentov ter gradnjo gozdnih cest in vlak naj se ne izvaja preko rastišč redkih in ogroženih rastlinskih vrst in preko pomembnejših habitatov živalskih vrst (kaluž, brlogov, itd.);
  - z namenom varovanja prostoživečih živali in zagotavljanja potreb le teh po miru se lahko na gozdnih cestah ali njihovih odsekih, ki potekajo preko oziroma v ožjem območju gnezdišč, zimovališč, ipd., zlasti v primerih povečanega obsega rabe le teh s strani obiskovalcev in drugih uporabnikov gozda, določi poseben režim prometa oziroma uporabe posamezne gozdne ceste z opozorilnimi tablami, znaki oziroma na drugačen ustrezen način.
- V predelih s prvo stopnjo poudarjenosti funkcije naj se ne gradi infrastrukturnih in drugih objektov, v kolikor le to ni nujn potrebno. Gozdne prometnice se gradi le izjemoma.

Posebnosti, vezane na funkcijo ohranjanja biotske raznovrstnosti

- Izloči naj se mrežo ekocelic prepuščenih naravnemu razvoju. Ekocelice se podrobno locira in opiše v gozdnogojitvenih načrtih. Osnuje se jih v debeljakih, ob nereguliranih strugah in drugih vodnih in mokrotnih ekosistemih ali drugje, posebej tam kjer je z naravovarstvenimi predpisi posebej izražen interes ali na območjih kjer so gozdovi že prepuščeni naravnemu razvoju. Vnašanje neavtohtonih rastlinskih in živalskih vrst ter nasadov monokultur ni dopustno.
- Na predelih, kjer se pojavljajo invazivne tujerodne vrste (na primer: pajesen, dresnik, zlata rozga, navadna barvilnica), naj se le-te omejuje.
  - vzpostavlja in ohranja naj se pas obvodne vegetacije (drevja in grmičevja), ki lahko omili ali prepreči vnos pesticidov in drugih onesnažil v vodotok;
  - na območjih zavarovanih brezen je prepovedano onesnaževanje in vsi posegi v breznu ter okolici vhoda, prepovedano je spreminjati vegetacijsko odejo v neposredni okolici brezen ter vse vrste gradenj ob vseh vstopih v brezna;
- Mokrotne ekosisteme naj se vzdržuje s košnjo. Prepovedana je uporaba gnojil, pesticidov in drugih vodnemu okolju škodljivih snovi.
- Mravljišča naj se identificira, varuje in ohranja v naravnem stanju.
- Izvaja naj se neposredni nadzor glede na vsebino Zakona o ohranjanju narave, vključno z določili, s katerimi se ureja vožnja z vozili v naravnem okolju.

Konkretne varstvene usmeritve za prvo stopnjo poudarjenosti funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti

Konkretne varstvene usmeritve za gozdni rezervat Mokerc

V delu, kjer je gozdni rezervat Mokerc, naj se gozd prepušča naravnemu razvoju.

Konkretne varstvene usmeritve za območje zavarovanega gozdnega rezervata Mokerc (0409) so navedene v poglavju Usmeritve za krepitev raziskovalne funkcije. Znotraj območja gozdnega

rezervata je treba uspoštevati tudi splošne usmeritve za krepitev funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti in usmeritve namenjene varovanju naravnih vrednot (Mokerc, Iška z Zalo), ki se nahajajo v območju rezervata in so navedene v nadaljevanju.

Usmeritve in smernice za zavarovana območja varstva narave so povzete iz Naravovarstvenih smernic za Gozdnogospodarski načrt GGE Preserja-Rakitna (2023-2032), Zavoda RS za varstvo narave, 2022.

Konkretne varstvene usmeritve za območje Krajinskega parka Ljubljansko barje – prvo varstveno območje:

Po Uredbi o Krajinskem parku Ljubljansko barje, Uradni list RS, št. 112/08 velja zanj varstveni režim naveden v 10., 11 in 12. členu Uredbe o Krajinskem parku Ljubljansko barje.

V 10. členu so navedeni med drugim sledeči splošni varstveni režimi:

(1) V krajinskem parku ni dovoljeno ravnati, posegati, umeščati ali opravljati dejavnosti in aktivnosti v obsegu, času in na način, ki bi lahko ogrozil cilje krajinskega parka in poslabšal hidrološke, geomorfološke in ekološke lastnosti krajinskega parka.

(2) V krajinskem parku zlasti ni dovoljeno:

1. izvajati posegov in dejavnosti, ki bi lahko poslabšali ekološke razmere in posledično slabo vplivali na ugodno stanje rastlinskih in živalskih vrst, njihovih habitatov in habitatnih tipov;
2. izvajati posegov in dejavnosti na naravnih vrednotah tako, da se uničijo, poškodujejo ali bistveno spremenijo lastnosti, zaradi katerih je del narave opredeljen za naravno vrednoto, oziroma v obsegu in na način, ki znatno spremeni druge lastnosti naravne vrednote;
3. izvajati posegov in dejavnosti, ki bi lahko spremenili za krajinski park značilne krajinske elemente ter značilne krajinske vzorce opredeljene v načrtu upravljanja;
5. odstranjevati, požigati in rezati šote ali drugače spreminjati stanja habitatov nizkega barja, ostankov visokega barja in šotišč;
6. odkopavati in nasipavati materiala zunaj stavbnih zemljišč oziroma zunaj zemljišč, ki so s prostorskimi akti določena za odlaganje tega materiala; razen za nasipavanje kolovozov in poljskih poti, v okviru obstoječih gabaritov poti;
8. sproščati gensko spremenjenih organizmov v okolje in jih uporabljati;
9. naseljevati rastlin in živali tujerodnih vrst;
11. uničevati ali poškodovati prostorov, na katerih se živali razmnožujejo ali zadržujejo;
12. izvajati posegov, ki vplivajo na vodni režim površinskih in podzemnih voda, vodnih in priobalnih zemljišč ter mokrišč in poplavnih območij, tako da je pri tem ogroženo doseganje ciljev krajinskega parka, in sicer: zasipavati, prekrivati ali poglobljati ali spreminjati vidne podobe vodotokov, izvirov, barjanskih oken, stoječih voda in jarkov, utrjevati bregov, odvezemati proda, peska, mivke in zemlje ter izvajati hidromorfoloških del, razen vzdrževanja obstoječih melioracijskih jarkov in posegov, ki trajno izboljšajo poplavno varnost naselij;
13. izvajati vzdrževalnih del na vodotokih, jarkih, stoječih vodah in linijskih vegetacijskih strukturah v obdobju med 15. marcem in 30. septembrom;
14. redčiti, sekati in strojno krčiti lesne vegetacije v obdobju med 15. marcem in 30. septembrom;
15. ograjevati novih zemljišč za gojitev divjadi ali živali tujerodnih vrst ter urejati novih ribogojnic in komercialnih ribnikov;
17. spreminjati namembnosti obstoječih kmetijskih objektov zunaj stavbnih zemljišč;

18. voziti se z vozili na motorni pogon zunaj javnih cest ter parkirati ali puščati vozila zunaj za to določenih prostorov, razen za potrebe lastnikov in najemnikov zemljišč, za opravljanje kmetijske in gozdarske dejavnosti ter upravljanje krajinskega parka;

25. kuriti vegetacije in odpadnega materiala.

V 11. členu so navedeni med drugim sledeči varstveni režimi v drugem varstvenem območju:

• (1) V drugem varstvenem območju poleg prepovedi iz prejšnjega člena ni dovoljeno:

1. bistveno spreminjati obstoječih površin ekstenzivnih travnikov v druge rabe;

2. graditi novih objektov zunaj naselij in območij posamične poselitve, razen kozolcev, čebelnjakov in senikov, ki so namenjeni izključno kmetijski dejavnosti;

V 12. členu so navedeni med drugim sledeči varstveni režimi v prvem varstvenem območju:

(1) V prvem varstvenem območju poleg prepovedi iz 10. člena te uredbe in prvega odstavka prejšnjega člena ni dovoljeno:

1. gojiti živali in rastlin tujerodnih vrst;

2. odzematih rastlin in živali iz narave, razen pri izvajanju kmetijske, gozdarske, lovske in ribiške dejavnosti ter izvajanju raziskav v skladu s predpisi, ki urejajo te dejavnosti, in sprejetimi načrti na teh področjih;

4. spreminjati obsegov in struktur habitatov in mozaične krajine, zlasti mokrišč in vodnih površin, sestojev visokega šašja, lok, barjanskih gozdov, močvirnih gozdnih združb;

Konkretne varstvene usmeritve za območje za NVDP Goriški mah ID:61:

Po Uredbi o Krajinskem parku Ljubljansko barje, Uradni list RS, št. 112/08 velja zanj varstveni režim, poleg zgoraj navedenem 10. in 11. členu Uredbe o Krajinskem parku Ljubljansko barje še 13. člen, v katerem so med drugim navedeni sledeči varstveni režimi v ožjih zavarovanih območjih kjer ni dovoljeno:

2. gibati se zunaj urejenih in označenih poti;

3. nabirati, izkopavati, ruvati, odstranjevati, kuriti ali na kakršen koli način poškodovati rastlin ali njihovih delov, razen zaradi vzdrževanja kmetijskih površin, v primeru nujnih sanitarnih in vzdrževalnih del ter ureditev, določenih v načrtu upravljanja;

4. posegati v strugo in brežino vodotokov ter obrežno in vodno vegetacijo, razen v primeru nujnih sanitarnih in vzdrževalnih del ter ureditev, določenih v načrtu upravljanja;

5. odzematih rastlin in živali iz narave, razen tujerodnih vrst ter pri opravljanju kmetijske, gozdarske, lovske, ribiške in raziskovalne dejavnosti v skladu s predpisi, ki urejajo te dejavnosti, in sprejetimi načrti na teh področjih;

6. odzematih ptic iz narave;

8. uporabljati fitofarmaceutskih sredstev in gnojil;

13. graditi objektov, razen vzdrževanja, manjše rekonstrukcije in rekonstrukcije zgrajenih objektov ter nadomestnih gradenj ali odstranitvev objektov ter vzdrževalnih del v javno korist na avtocestnih mostovih v skladu z zakonom, ki ureja javne ceste.

Poleg varstvenih režimov navedenih v 10., 11. in 13. členu Uredbe o Krajinskem parku Ljubljansko barje naj se upošteva še naslednje:

- Ohranja naj se delež gozdnih površin. Znotraj gozdnih površin naj se izvaja le nujna sanitarna sečnja dreves v sodelovanju z ZRSVN in KP Ljubljansko barje. Dela naj se izvajajo med 1. 10. in 14. 3.
- Sečnja in spravilo naj se izvajata zgolj po suhih ali zamrznjenih tleh.
- Jarke, vodne kotanje in depresije, v katerih zastaja voda, naj se ohranja.
- Krčitev gozda naj se ne izvaja.
- Uporabljajo naj se biološko razgradljiva olja ter tehnično brezhibni stroji.
- Ob jarkih naj se ohranja avtohtono drevesno in grmovno vegetacijo.
- Nove gozdne infrastrukture (prometnice in ostali objekti) naj se v območju naravne vrednote ne gradi.

Konkretne varstvene usmeritve za območje NV Iška z Zalo – soteska (id. št. 78V), na območju GR Mokrec:

- Na območju gozdnega rezervata naj se gozd prepusti naravnemu razvoju.
- Ohranja naj se naravna hidromorfologija potokov v gozdu.
- Ob gradnji in rekonstrukciji obstoječih gozdnih prometnic naj se na strmih območjih prepreči valjenje materiala po pobočju in v vodotoke.
- Nove gozdne infrastrukture (gozdne prometnice in ostali objekti) naj se v radiju 25 od vodotokov ne gradi. Morebitna prečenja vodotokov naj se z namenom čim manjšega posega, izvaja čim bolj pravokotno na strugo ter v zimskem času.
- Spravilo lesa naj se ne izvaja po vodotokih, sečni ostanki pa ne odlagajo v strugo potokov. Vodotokov naj se ne onesnažuje. Uporablja naj se biološko razgradljiva olja.
- V 5 metrskem pasu ob vodotokih naj se sečnja izvaja tako, da se na pretežnem delu vodotokov zagotavlja strnjen sklep krošenj. Izvaja naj se le sečnja posameznih, poškodovanih in proti vodotoku nagnjenih dreves ter debelejših dreves na brežinah vodotokov.
- Ohranja naj se zamočvirjene gozdne površine.
- V pasu 15 metrov od vodotokov naj se ne izvaja krčitev gozda.
- Z namenom preprečevanja plavljenja sečnih ostankov in gozdnih lesnih sortimentov ob visokih vodah naj se teh ne zлага neposredno ob vodotok.

Konkretne varstvene usmeritve za NV Zala (id. št. 7612V), na območju GR Mokrec:

- Na območju gozdnega rezervata naj se gozd prepusti naravnemu razvoju.
- Ohranja naj se naravna hidromorfologija potokov v gozdu.
- Nove gozdne infrastrukture (gozdne prometnice in ostali objekti) naj se v radiju 25 od vodotokov ne gradi. Morebitna prečenja vodotokov naj se z namenom čim manjšega posega, izvaja čim bolj pravokotno na strugo ter v zimskem času.
- Ob rekonstrukciji obstoječih gozdnih prometnic naj se na strmih območjih prepreči valjenje materiala po pobočju in v vodotoke
- Spravilo lesa naj se ne izvaja po vodotokih, sečni ostanki pa ne odlagajo v strugo potokov. Vodotokov naj se ne onesnažuje. Uporablja naj se biološko razgradljiva olja.

- V 5 metrskem pasu ob vodotokih naj se sečnja izvaja tako, da se na pretežnem delu vodotokov zagotavlja strnjen sklep krošenj. Izvaja naj se le sečnja posameznih, poškodovanih in proti vodotoku nagnjenih dreves ter debelejših dreves na brežinah vodotokov.
- Ohranja naj se zamočvirjene gozdne površine.
- V pasu 15 metrov od vodotokov naj se ne izvaja krčitev gozda.
- Z namenom preprečevanja plavljenja sečnih ostankov in gozdnih lesnih sortimentov ob visokih vodah naj se teh ne zлага neposredno ob vodotok.

Konkretne varstvene usmeritve za območje kraškega polja NV Ponikve pri Preserju (naravna vrednota id. št. 1954):

- Ohranja naj se naravna hidromorfologija potokov v gozdu.
- Na dnu kraškega polja naj se za dostop in spravilo lesa uporablja obstoječe poljske poti. Novih gozdnih prometnic naj se po dnu polja ne gradi.
- Nove gozdne infrastrukture (gozdne prometnice in ostali objekti) naj se v radiju 5 m od vodotokov ne gradi. Morebitna prečenja vodotokov naj se z namenom čim manjšega posega, izvaja čim bolj pravokotno na strugo ter v zimskem času.
- Spravilo lesa naj se ne izvaja po vodotokih, sečni ostanki pa ne odlagajo v strugo potokov. Vodotokov naj se ne onesnažuje. Uporablja naj se biološko razgradljiva olja.
- V 5 metrskem pasu ob vodotokih naj se sečnja izvaja tako, da se na pretežnem delu vodotokov zagotavlja strnjen sklep krošenj. Izvaja naj se le sečnja posameznih, poškodovanih in proti vodotoku nagnjenih dreves ter debelejših dreves na brežinah vodotokov.
- Ohranja naj se zamočvirjene gozdne površine.
- V pasu 15 metrov od vodotokov naj se ne izvaja krčitev gozda.
- Ohranja naj se gozdne otoke, posamezna avtohtona drevesa in skupine dreves v kmetijski krajini, predvsem ob vodotokih.
- Upošteva naj se varstveni režim v jami naveden v 18. členu Zakona o varstvu podzemnih jam.
- Na vplivnem območju jame (na površju nad znanimi rovi jame) naj se upošteva naslednje usmeritve:
- Izvaja se takšne vrste gradenj, da se ne poškoduje podzemeljske naravne vrednote.
- Vibracij zaradi eksplozij ali iz drugih virov se ne povzroča.
- Vegetacijsko odejo, vključno z njenim odstranjevanjem, se spreminja le v takšnem obsegu, da se ne ali bistveno ne spremenijo kakovostne (kemične) in količinske lastnosti pronicajoče vode.
- Odpadkov in drugega materiala, vključno z odpadnim izkopskim ali gradbenim materialom, se ne odlaga ali skladišči na naravni vrednoti.
- Nevarnih snovi, kot so nafta in naftni derivati, kemikalije in podobne snovi, se ne pretovarja in skladišči.
- V kolikor se ugotovi povečan obisk jame, ali se v okolici jame opazi pojavljanje sumljivih oseb ali avtomobilov, ali se najde ostanke pasti za nabiranje jamskih živali, se o tem nemudoma obvesti pristojne inštitucije – ZRSVN ali policijo.

Konkretne usmeritve za posamezne upravljavske cone:

Konkretne varstvene usmeritve za rastišča kranjskega jegliča (*Primula carniolica*):

Cona predstavlja centre nahajališč kranjskega jegliča z vplivnim območjem (25 m) ob Zali s pritoki. Znotraj nahajališč želimo zagotoviti ustrezne rastne pogoje za kranjskega jegliča.

Konkretne usmeritve:

Posamezna nahajališča naj se ohranja z zagotavljanjem ustreznih rastnih razmer:

- znotraj nahajališč naj se ohranja zastrtost in posledično vlažnost;
- sečnja in spravilo naj potekata tako, da ne pride do poškodb ali uničenja nahajališč;
- na območju, ki bi ogrozilo ali poškodovalo nahajališče, naj se ne gradi in pripravlja novih gozdnih prometnic ter ne izvaja krčitev gozda; pri načrtovanju gozdne infrastrukture ter krčitve gozda v vplivnem območju nahajališč kranjskega jegliča (25 m) naj se predhodno uskladi z ZRSVN.

Morebitna nova nahajališča kranjskega jegliča, znotraj Natura 2000 območja SI3000256 Krimsko hribovje – Menišija, izven gozdnega rezervata Mokrec, naj se opredeli v gozdnogojitvenih načrtih.

Konkretne varstvene usmeritve za upravljalsko cono D- območje navadnega koščaka :

Cona obsega gozd in posamezno drevje v kmetijski krajini ob Ljubljani s pritoki, Rakitniščici, Zali s pritoki in Ponikvah. Znotraj cone, ki je ovrednotena s 1. stopnjo poudarjenosti funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti želimo ohranjati naravne značilnosti struge, obrežno strukturo brežin, potek struge in obrežno vegetacijo.

Konkretne usmeritve:

- Ohranja naj se naravna hidromorfologija potokov v gozdu.
- Nove gozdne infrastrukture (gozdne prometnice in ostali objekti) naj se v območju upravljavske cone ne gradi. Morebitna prečenja vodotokov naj se z namenom čim manjšega posega, izvaja čim bolj pravokotno na strugo ter v zimskem času.
- Spravilo lesa naj se ne izvaja po vodotokih, sečni ostanki pa ne odlagajo v strugo potokov. Vodotokov naj se ne onesnažuje. Uporablja naj se biološko razgradljiva olja.
- V 5 metrskem pasu ob vodotokih naj se sečnja izvaja tako, da se na pretežnem delu vodotokov zagotavlja strnjen sklep krošenj. Izvaja naj se le sečnja posameznih, poškodovanih in proti vodotoku nagnjenih dreves ter debelejših dreves na brežinah vodotokov.
- Ohranja naj se zamočvirjene gozdne površine.
- V pasu 15 metrov od vodotokov naj se ne izvaja krčitev gozda.

Sektorski ukrepi:

Ohranjanje biotopov - naravni razvoj (zamočvirjene gozdne površine znotraj Natura 2000 območja SI3000256 Krimsko hribovje – Menišija, namenjene izboljšanju stanja močvirskega krešiča).

Konkretne varstvene usmeritve vezane na jame:

Upošteva naj se varstveni režim v jami naveden v 18. členu Zakona o varstvu podzemnih jam.

Na vplivnem območju jame (na površju nad znanimi rovi jame) naj se upošteva naslednje usmeritve:

- Izvaja se takšne vrste gradenj, da se ne poškoduje podzemeljske naravne vrednote.
- Vibracij zaradi eksplozij ali iz drugih virov se ne povzroča.
- Vegetacijsko odejo, vključno z njenim odstranjevanjem, se spreminja le v takšnem obsegu, da se ne ali bistveno ne spremenijo kakovostne (kemične) in količinske lastnosti pronicajoče vode.
- Odpadkov in drugega materiala, vključno z odpadnim izkopnim ali gradbenim materialom, se ne odlaga ali skladišči na naravni vrednoti.
- Nevarnih snovi, kot so nafta in naftni derivati, kemikalije in podobne snovi, se ne pretovarja in skladišči.
- V kolikor se ugotovi povečan obisk jame, ali se v okolici jame opazi pojavljanje sumljivih oseb ali avtomobilov, ali se najde ostanke pasti za nabiranje jamskih živali, se o tem nemudoma obvesti pristojne inštitucije – ZRSVN ali policijo.

Konkretne varstvene usmeritve za druga območja:

- Na območju zimovališča jelenjadi in drugih rastlinojedov, naj se dela ne izvajajo od decembra do konca marca, razen kadar se sečnja izvaja za namen njihove dodatne prehrane.
- V kale, kaluže se ne sme polagati kamene soli ali drugih snovi, ki spreminjajo kvaliteto vode.
- Redno vzdrževanje grmišč, vzdrževanje zaraščujočih pasišč in gozdnega robu. Za prostoživeče vrste živali je zelo pomembno, da se izdeluje in vzdržuje vodne vire.

Konkretne varstvene usmeritve za drugo stopnjo poudarjenosti funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti

Konkretne varstvene usmeritve za zavarovano območje KP Ljubljansko barje – celoten park (z izjemo prvega varstvenega območja in NR Goriški mah)

Velja varstveni režim naveden v 10. členu Uredbe o krajinskem parku Ljubljansko barje in je naveden pri usmeritvah za prvo stopnjo poudarjenosti funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti, odstavek, ki se nanaša na območje KP Ljubljansko barje- prvo varstveno območje.

Konkretne varstvene usmeritve za zavarovano območje KP Ljubljansko barje - drugo varstveno območje

Velja varstveni režim naveden v 10. in 11. členu Uredbe o krajinskem parku Ljubljansko barje in je naveden pri usmeritvah za prvo stopnjo poudarjenosti funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti, odstavek, ki se nanaša na območje KP Ljubljansko barje- prvo varstveno območje.

Konkretne varstvene usmeritve za NS, NV Jezero pri podpeči (id. št. 226)

Velja varstveni režim naveden v 10. in 11. in 13. členu Uredbe o krajinskem parku Ljubljansko barje in je naveden pri usmeritvah za prvo stopnjo poudarjenosti funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti, odstavek, ki se nanaša na območje NR Goriški mah. Poleg varstvenih režimov navedenih v 10. in 13. členu Uredbe o Krajinskem parku Ljubljansko barje naj se ohranja posamezna avtohtona drevesa in skupine dreves v kmetijski krajini, predvsem ob vodotokih in jezeru.

Konkretne varstvene usmeritve vezane na jame:

Upošteva naj se varstveni režim v jami naveden v 18. členu Zakona o varstvu podzemnih jam.

Na vplivnem območju jame (na površju nad znanimi rovi jame) naj se upošteva naslednje usmeritve:

- Izvaja se takšne vrste gradenj, da se ne poškoduje podzemeljske naravne vrednote.
- Vibracij zaradi eksplozij ali iz drugih virov se ne povzroča.
- Vegetacijsko odejo, vključno z njenim odstranjevanjem, se spreminja le v takšnem obsegu, da se ne ali bistveno ne spremenijo kakovostne (kemične) in količinske lastnosti pronicajoče vode.
- Odpadkov in drugega materiala, vključno z odpadnim izkopnim ali gradbenim materialom, se ne odlaga ali skladišči na naravni vrednoti.
- Nevarnih snovi, kot so nafta in naftni derivati, kemikalije in podobne snovi, se ne pretovarja in skladišči.
- V kolikor se ugotovi povečan obisk jame, ali se v okolici jame opazi pojavljanje sumljivih oseb ali avtomobilov, ali se najde ostanke pasti za nabiranje jamskih živali, se o tem nemudoma obvesti pristojne inštitucije – ZRSVN ali policijo.

Območja pričakovanih naravnih vrednot

Namen opredelitve območij pričakovanih naravnih vrednot je spremljanje posegov v naravo, zlasti zemeljskih del, pri katerih obstaja velika verjetnost odkritja novih naravnih vrednot, predvsem geoloških in podzemeljskih geomorfoloških. Namen spremljanja zemeljskih del je odkrivanje, zagotavljanje dokumentiranja, vrednotenje in ohranjanje na novo odkritih naravnih vrednot.

Večino območja GGE Preserje-Rakitna, z izjemo območja Ljubljanskega barja, gradijo karbonatne kamnine, zato tu obstaja možnost odkritja podzemnih geomorfoloških naravnih vrednot (jam in brezen). Za celotno območje zato velja, da je v primeru odkritja jam med izvajanjem del potrebno upoštevati Zakon o varstvu podzemnih jam. V skladu z 22. členom tega zakona in 74. členom ZON mora fizična ali pravna oseba, ki izvaja poseg ali dejavnost, med katero je prišlo do najdbe jame, začasno ustaviti dela, najdbo zaščititi in o najdbi nemudoma obvestiti organizacijo, pristojno za ohranjanje narave. Hkrati mora jamo zaščititi.

PRIPOROČILO: V letu 2006 je bil sprejet Pravilnik o sporočanju podatkov o podzemnih jamah (Uradni list RS, št. 120/06), katerega namen je zbiranje in izpopolnjevanje podatkov o jamah. V 8. členu omenjenega Pravilnika je opredeljen obseg sporočanja

Splošne usmeritve za območja Natura 2000

Usmeritve so povzete iz gradiva Naravovarstvene smernice za gozdnogospodarski načrt GGE Preserje - Rakitna (2023-2032), ZRSVN, OE Ljubljana, 2022.

Na Natura območjih se posege in dejavnosti načrtuje tako, da se v čim večji možni meri:

- ohranja naravna razširjenost habitatnih tipov ter habitatov rastlinskih ali živalskih vrst;
- ohranja ustrezne lastnosti abiotskih in biotskih sestavin habitatnih tipov, njihove specifične strukture ter naravne procese ali ustrezno rabo;
- ohranja ali izboljšuje kakovost habitata rastlinskih in živalskih vrst, zlasti tistih delov habitata, ki so bistveni za najpomembnejše življenjske faze kot so zlasti mesta za razmnoževanje, skupinsko prenočevanje, prezimovanje, selitev in prehranjevanje živali;
- ohranja povezanost habitatov populacij rastlinskih in živalskih vrst in omogoča ponovno povezanost, če je le-ta prekinjena.

Pri izvajanju posegov in dejavnosti, ki so načrtovani v skladu s prejšnjim odstavkom, se izvedejo vsi možni tehnični in drugi ukrepi, da je neugoden vpliv na habitatne tipe, rastline in živali ter njihove habitate čim manjši.

Čas izvajanja posegov, opravljanja dejavnosti ter drugih ravnanj se kar najbolj prilagodi življenjskim ciklom živali in rastlin tako, da se:

- živalim prilagodi tako, da poseganje oziroma opravljanje dejavnosti ne, ali v čim manjši možni meri, sovпада z obdobji, ko potrebujejo mir oziroma se ne morejo umakniti, zlasti v času razmnoževalnih aktivnosti, vzrejanja mladičev, razvoja negibljivih ali slabo gibljivih razvojnih oblik ter prezimovanja,
- rastlinam prilagodi tako, da se omogoči semenenje, naravno zasajevanje ali druge oblike razmnoževanja.

Na Natura območja se ne vnaša živali in rastlin tujerodnih vrst ter gensko spremenjenih organizmov.

Konkretne usmeritve za celoten gozdni prostor znotraj Natura 2000 območij

- Ohranja naj se rastišču primernejša sestava drevesnih vrst gozdnih združb, v spremenjenih ali izmenjanih sestojih pa naj se gospodarjenje z gozdovi usmeri k vzpostavljanju rastišču primerne sestave gozdnih združb. *
- Ohranja naj se najmanj 30% delež sestojev z odraslim drevjem (razširjenega debelinskega razreda B in C).
- Ohranja naj se 3% od celotne LZ mrtvih, odmirajočih dreves in sušic, predvsem odraslega drevja nad 30 cm prsnega premera.
- Ohranjajo in vzdržujejo naj se travnate površine (lazi, jase) znotraj gozdnega prostora*.
- Ohranja naj se vrstno pester in strukturiran gozdni rob.
- Obnova gozdov naj se ne izvaja s sadnjo tujerodnih in rastišču neprimernih vrst.
- Spodbuja naj se naravno pomlajevanje, s sadnjo naj se kvečjemu vzpostavlja naravno sestavo gozdnih združb.
- Ohranjajo naj se drevesa z dupli in poldupli, predvsem debelejša bukve (habitatna drevesa: 1-2 drevesi debelejši od 30cm/ha).
- Ohranjajo naj se posamezna drevesa, skupine dreves, omejki in gozdni otoki v kmetijski krajini Ljubljanskega barja.

Konkretne varstvene usmeritve za zavarovane in ogrožene rastlinske in živalske vrste, ki so varovane tudi na podlagi Direktive o habitatih (navadni koščak in kranjski jeglič), so navedene v odstavku Konkretne varstvene usmeritve za območja s prvo stopnjo poudarjenosti funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti. V navedenem poglavju so navedene tudi konkretne varstvene usmeritve za habitatni tip jame (8310). Navedene varstvene usmeritve je treba upoštevati v območjih Natura 2000 v GGE **SI3000456 Krimsko hribovje- Menišija** in **SI3000271 Ljubljansko barje-POO**).

Konkretne varstvene usmeritve vezane na jame (SI3000456 Krimsko hribovje- Menišija) so navedene v poglavju: Konkretne varstvene usmeritve za prvo stopnjo poudarjenosti funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti

Konkretne varstvene usmeritve za (7230) Bazična nizka barja (manjši ostanek JZ od Žegnanega studenca, v odseku 78D25 (SI3000456 Krimsko hribovje- Menišija)):

- Novih gozdnih prometnic naj se preko barja ne gradi.
- Barje naj se vzdržuje z redno letno pozno košnjo.
- Izvaja naj se sečnja z namenom preprečevanja zaraščanja nizkega barja.

- Sečnja in spravilo naj se izvajata zgolj po suhih ali zamrznjenih tleh.

Konkretne varstvene usmeritve za medveda, volka in risa (SI3000456 Krmsko hribovje-Menišija):

(po Pravilniku o varstvu gozdov, Uradni list RS, št. 114/09, 31/16, 52/22)

- Z gozdom in krajino naj se upravlja v skladu s strategijami in akcijskimi načrti, ki obravnavajo velike zveri.
- V okolici aktivnih medvedjih brlogov, v radiju najmanj 200 m, naj se ne ukrepa v času od 15.12. do 30.4.. Vzpostavijo naj se mirne cone.
- V razdalji najmanj 300 m od kraja, kjer so poleženi mladiči volka, se v obdobju 1. 4. do 31. 5. dela v gozdu ne izvajajo. Vzpostavijo naj se mirne cone.
- V razdalji najmanj 100 m od kraja, kjer so poleženi mladiči risa, se v obdobju 1. 6. do 31. 8. dela v gozdu ne izvajajo. Vzpostavijo naj se mirne cone.

Konkretne varstvene usmeritve za netopirje, hribskega urha in velikega pupka (SI3000456 Krmsko hribovje- Menišija, SI3000271 Ljubljansko barje-POO):

(po Pravilniku o varstvu gozdov, Uradni list RS, št. 114/09, 31/16, 52/22)

- V gozdu in gozdnem robu naj se vzdržuje majhne vodne in močvirne biotope kot so mlake, luže in kaluže. V radiju vsaj 50 metrov od njih naj se ne postavlja solnic.* Obstoječe solnice naj se odstrani. (Ukrep: 612 – vzdrževanje vodnih virov v gozdu)
- Pri sečnji naj se drevesa usmerjeno podira stran od vodnih teles.
- Pri spravilu lesa naj se v vodna telesa ne posega, vanje naj se ne odlaga sečnih ostankov.
- Vodnih kotanj, ki so ponekod prisotne ob vlakah, naj se ne zasipava.

*Napotki za upravljanje oz. vzdrževanje vodnih virov:

- Veliki pupek: Večji vodni habitat naj bo vsaj del dneva osončen, različno globok (najgloblji del je lahko globok več kot 1 m), brez prisotnosti rib, vsebuje naj veliko vodnega rastlinja, brežine naj bodo položne, voda prisotna preko celega leta, ohranja se nepropustna plast dna.
- Hribski urh: Mlaka, luža, kaluža naj bo vsaj del dneva osončena, do 30 cm globoka, zaželeno so vodne rastline, voda je lahko začasno prisotna.

Konkretne varstvene usmeritve za bukovega in alpskega kozlička (SI3000456 Krmsko hribovje-Menišija)

Posekan les listavcev na območjih povečane aktivnosti alpskega in bukovega kozlička, se v času od 15. maja do 15. avgusta iz gozda transportira najkasneje v 14 dneh po poseku. Iz drugih območij, se posekan les iz gozda transportira čim prej.

Časovne omejitve izvajanja del za določene ptičje vrste (SI3000014 Ljubljansko barje-POV):

Spodaj navajamo časovne omejitve izvajanja gozdnogospodarskih del za določene ptičje vrste, ki veljajo znotraj območja določena z radijem (v metrih) okrog gnezda – mirna cona. V primeru poznavanja lokacije gnezd, naj se območja vnese v gozdnogojitveni načrt, omejitve iz usmeritve pa se upoštevajo v načrtovalni oz. gojitveni enoti, kjer je gnezdo locirano. Časovno omejitev se zapiše v odločbe o odobritvi poseka izbranih dreves. Status mirnih con je smiselno upoštevati najmanj 3 leta od beleženja zadnje aktivne gnezditve vrste, optimalno pa 7 let.

Konkretne varstvene usmeritve za sršenarja (SI3000014 Ljubljansko barje-POV):

- V polmeru najmanj 400 m (razdalja se prilagodi terenu) okoli znanih gnezd sršenarja naj se oblikujejo mirne cone, v katerih naj se v času od 1. junija do 31. avgusta ne izvaja sečnje in spravila lesa ter gradnje cest (Pravilniku o varstvu gozdov, Uradni list RS, št. 114/09, 31/16, 52/22). V primeru poznavanja lokacije gnezda, naj se območje z lokacijo vnese v

gozdnogojitveni načrt, omejitve iz usmeritve pa se upoštevajo v načrtovalni oz. gojitveni enoti, kjer je gnezdo locirano.

Konkretne varstvene usmeritve za ostale sove (velika uharica) (SI3000014 Ljubljansko barje-POV):

V polmeru najmanj 100 m (razdalja se prilagodi terenu) okoli znanih gnezd ostalih sov naj se od 1.3. do 31.5. s prekinitvijo gozdnih del zagotavlja mir (Pravilnik o varstvu gozdov, Uradni list RS, št. 114/09 in spremem.).

Konkretne varstvene usmeritve vezane na Upravljalске cone D- območje navadnega koščaka in Upravljalске cone I-nahajališče kranjskega jelliča (SI3000456 Krimsko hribovje- Menišija, SI3000271 Ljubljansko barje-POO) so navedene v poglavju: Konkretne varstvene usmeritve za prvo stopnjo poudarjenosti funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti.

Usmeritve za ekološko pomembna območja (EPO)

Usmeritve so povzete iz gradiva Naravovarstvene smernice za gozdnogospodarski načrt GGE Preserje - Rakitna (2023-2032), ZRSVN, 2022.

Varstvene usmeritve za ekološko pomembna območja se določajo za območje rabe naravnih dobrin ter za izvajanje posegov in dejavnosti, z namenom, da se ohranja ali dosega ugodno stanje tistih habitatnih tipov ter rastlinskih in živalskih vrst in njihovih habitatov, zaradi katerih je ekološko pomembno območje opredeljeno.

Na ekološko pomembnih območjih se v primeru obstoja alternativnih možnosti prostorske ureditve ne načrtujejo, če se zaradi njihove izvedbe lahko bistveno poslabša ugodno stanje habitatnih tipov ali vrst, zaradi katerih je ekološko pomembno območje opredeljeno, v drugih primerih pa se načrtujejo tako, da je njihov neugoden vpliv čim manjši.

Splošne varstvene usmeritve

Na ekološko pomembnih območjih, ki niso tudi posebna varstvena območja, so vsi posegi in dejavnosti možni, načrtuje pa se jih tako, da se v čim večji možni meri ohranja naravna razširjenost habitatnih tipov ter habitatov rastlinskih ali živalskih vrst, njihova kvaliteta ter povezanost habitatov populacij in omogoča ponovno povezanost, če bi bila le-ta z načrtovanim posegom ali dejavnostjo prekinjena.

Pri izvajanju posegov in dejavnosti, ki so načrtovani v skladu s prejšnjim odstavkom, se izvedejo vsi možni tehnični in drugi ukrepi, da je neugoden vpliv na habitatne tipe, rastline in živali ter njihove habitate čim manjši.

Konkretne varstvene usmeritve za posamezna EPO

- 31200 – Krimsko hribovje – Menišija

Upoštevajo naj se usmeritve, ki so navedene za posebna varstvena območja Natura 2000 za celoten gozdni prostor ter za upravljalovski con D in I.

- 31400 – Ljubljansko barje

Upoštevajo naj se usmeritve, ki so navedene za posebna posebnih varstvenih območjih (Natura 2000) za celoten gozdni prostor ter upravljalvsko cono D.

- 80000 – Osrednje območje življenjskega prostora velikih zveri

Smiselno naj se upoštevajo usmeritve, ki veljajo za vsa posebna varstvena območja Natura 2000 in druge konkretne usmeritve za varovanje posameznih živalskih vrst in njihovih habitatov, navedenih v poglavju Konkretne varstvene usmeritve za prvo in drugo stopnjo poudarjenosti funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti.

Usmeritve za krepitev klimatske funkcije

Ta funkcija je najbolj pogojena s stabilnimi, zdravimi, na boleznih odpornimi gozdnimi sestoji, ki jih običajno označuje naraven, rastišču primeren gozd v njegovi odrasli razvojni fazi. Zato jo zagotavljamo z vsemi pomembnimi ukrepi za dvig stabilnosti in odpornosti gozdov.

Pomembna je predvsem razporeditev gozda ob naseljih. Krčitve tu praviloma niso dovoljene, gospodarjenje pa je potrebno usmeriti k biomehanski stabilnosti teh gozdov z ustrezno zmesjo in strukturo sestojev.

Gozdnogojitveni in varstveni ukrepi:

- ohranjanje in krepitev biološko pestrih, zdravih in stabilnih gozdov:
  - v primeru močnega vetra je potrebno večati stojnost sestoja, oblikovati klinasti gozdni rob, ki naj bo zaprt in stopničasto zgrajen, v njem naj se ohranja stabilno drevje;
  - v sestoji je potrebno ohranjati polnilni sloj oz. oblikovati dvoslojno zgradbo sestoja;
- pospeševati drevesne vrste, ki izkazujejo večjo odpornost proti neugodnim vremenskim dejavnikom, boleznim in onesnaženju:
  - pospeševati predvsem bukev, graden in vse vrste javorjev;
  - pospeševati tudi pionirske vrste, ki tvorijo gozdni rob in poraščajo večje sestojne vrzeli;
- ohranjati vertikalno in horizontalno razslojenost:
- pospeševati skupinsko raznodobno zgradbo;
- ukrepi v območjih s poudarjeno klimatsko funkcijo naj bodo malopovršinski;
- zgradbo sestoja je potrebno prilagoditi vrsti vremenske skrajnosti, ki je na določenem območju prisotna;
- prepovedane so večjepovršinska oplodna sečnja in direktne premene;
- redno izvajati ukrepe varstva pred škodljivimi organizmi in boleznimi:
  - sposobnost gozdov za zagotavljanje klimatske funkcije je odvisna od njihovega zdravstvenega stanja, zato je treba redno izvajati monitoring in varstvene ukrepe.

Usmeritve za krepitev zaščitne funkcije

Funkcija je na prvi stopnji poudarjena znotraj GR Mokerc, v oddelku 78D07B in za krepitev te funkcije veljajo usmeritve za delo z gozdom v varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom

Poleg teh velja še posebne usmeritev, da v predelih, kjer pri ukrepanju poleg sestoja ščitimo še nižje ležeče elemente ogroženosti (ljudi, objekte in infrastrukturo), imajo prednost ukrepi za zagotavljanje zaščite ljudi.

Usmeritve za krepitev higiensko-zdravstvene funkcije

Večina usmeritev, ki veljajo za klimatsko funkcijo, velja tudi za higiensko-zdravstveno funkcijo. Za krepitev slednje so pomembne še naslednje usmeritve:

- priporočljivo je malopovršinsko gospodarjenje;
- ohranja in pospešuje se strukturna in vrstna pestrost ter pospešuje se naravno drevesno sestavo. Na območjih s poudarjeno funkcijo na drugi stopnji se pospešujejo obstojnejše in na emisije odpornejše drevesne vrste, praviloma v mešanosti, ki je zelo blizu naravne.

- pospeševati obstojnejše in na emisije odpornejše drevesne vrste, praviloma v mešanosti, ki je zelo blizu naravne;
- z izbiralnimi redčenji se povečuje vitalnost ter stabilnost gozdov;
- vzdrževanje bujnega gozdnega robu in polnilnega sloja v okolici emisijskih virov in večjih naselij;
- spremljati zdravstveno stanja po posameznih drevesnih vrstah;
- prepovedane so večjepovršinske oplodne in panjevske sečnja ter direktne premene.

Usmeritve za krepitev obrambne funkcije

Na območjih gozdov, ki imajo poudarjeno obrambno funkcijo, ker varujejo črpališča pitne vode, je potrebno vsa dela načrtovati in opravljati v skladu z omejitvami in zahtevami, vsebovanih v odlokih o varstvenih pasovih vodnih virov ter v drugih pravnih aktih, ki varujejo vodne vire ter njihove varstvene pasove. Pri gospodarjenju z gozdovi na teh območjih je treba upoštevati tudi usmeritve za krepitev hidrološke funkcije.

Usmeritve za krepitev rekreacijske funkcije

Gozdove s poudarjeno rekreacijsko funkcijo je potrebno vzdrževati v takšnem stanju, da bodo privlačni za obiskovalce. Na predelih z drugo stopnjo poudarjenosti je potrebno izvajati enake ukrepe kot na območjih s prvo stopnjo poudarjenosti, vendar je režim blažji. Tudi na drugi stopnji v gozdu ob poteh in objektih pospešujemo vrstno pestrost in ohranjamo zanimiva in vitalna debela drevesa.

Gozdnogojitveni ukrepi:

Krajinski vidik

- pospeševati raznodobno in malopovršinsko zgradbo sestojev:
  - pospeševati pestre kombinacije različnih zgradb sestojev;
  - ohranjati nekoliko večji delež starejših razvojnih faz;
  - gospodariti z višjimi lesnimi zalogami;
- pospeševati drevesne in grmovne vrste, ki estetsko obogatijo krajino in ji dajo tipičen pečat (macesen, jerebika, mokovec ...);
- oblikovati pester gozd s spreminjajočo se obliko, zgradbo, barvo:
  - oblikovati horizontalno in vertikalno razgiban gozdni rob, z naravno oziroma naravni podobno zgradbo;
  - oblikovati gozdni rob s pestro sestavo drevesnih in grmovnih vrst;
- izogibati se velikopovršinskim posegom, ki so dopustni le izjemoma, v primeru sanacij posledic različnih ujm;

Drevesna sestava in zgradba sestojev

- čim pestrejša struktura rastišču primernih drevesnih in grmovnih vrst:
  - pospeševati in ohranjati estetsko zanimivo, vrstno pestro drevesno sestavo;
  - ob poteh in stezah pospeševati in ohranjati estetsko zanimive minoritetne, lepo cvetoče in plodonosne drevesne ter grmovne vrste;
  - ohranjati avtohtono zgradbo in mešanost drevesnih vrst v gozdovih ob rekah;

- v območjih, zanimivih za rekreativno nabiranje gozdnih plodov, se vzdržuje plodonosno drevje (predvsem kostanj);
- ohranjati zanimiva drevesa in skupine dreves:
  - ohranjati posamezna estetsko - vizualno zanimiva drevesa, drevesa izjemnih dimenzij, vendar ne na račun stojnosti;
  - pri izbiri nosilcev funkcij upoštevati velike dimenzije in zanimiv habitus dreves, plodonosne in cvetoče drevesne vrste, drevesa, primerna za plezanje;
  - zlasti ob poteh in objektih gojiti drevje večjih dimenzij ter vrstno in oblikovno zanimiva drevesa, upoštevati in pospeševati manjšinske vrste;

Pomlajevanje, uvajanje v obnovo

- pomlajevati postopno in na majhnih površinah:
- v gozdovih, kjer ima funkcij 1. stopnjo poudarjenosti, podaljševati proizvodno in pomladitveno dobo (vendar največ za 10 do 20 let);
- obnova sestojev naj bo postopna in malopovršinska;

Sečnja in sanacije:

- izvajati vedutno sečnjo:
- na točkah s slikovitim razgledom izsekati pas drevja, ki ovira razgled;
- upoštevati vedutno sečnjo na razglediščih, kjer povečujemo razglednost in ponekod osončenost (zlasti do hiš in naselij) tudi z intenzivnejšo panjevsko sečnjo, zniževanjem višine sestoja (poseka visokih dreves) in dovoljenjem za krčitev gozda;
- prilagoditi čas sečnje obisku v gozdu:
- izvajanje del v gozdu moramo prilagoditi času, ko ni večjega obiska;
- v času del je potrebno posamezne predele zapreti za obiskovalce, da se s tem zagotovi varnost;
- poskrbeti za dobro označenost območja sečnje;
- izvajati različne preventivne ukrepe zaradi varnosti obiskovalcev:
  - prva stopnja poudarjenosti: glede na stanje gozdov naj se izvedejo sečnje z namenom zagotavljanja varnosti obiskovalcev;
  - pri načrtovanju in izvajanju vseh del, zlasti pa sečnje in spravila, se upošteva povečano prisotnost ljudi v gozdu;
  - organizirati ukrepanje v gozdovih in strokovno izvedbo, ko je pričakovan najmanjši obisk;
  - zaradi varnosti obiskovalcev je potrebno občasno pregledovati večja drevesa ob poteh in jim obžagati suhe veje;
  - redno odstranjevati podrto in polomljeno vejevje, ki bi lahko oviralo pohodnike in obiskovalce;
  - posledice vetrolomov, žledolomov ali snegolomov je potrebno sprotno odstranjevati;
  - občasno je potrebno trebiti grmovje, ki ponekod zarašča poti v gozdu;
  - ob gozdnih cestah je potrebno skrbeti za vidnost smerokazov, da jih ne bi zakrilo rastje;
- prioritarno izvajanje sanitarne sečnje na močno obiskanih območjih:

- v primeru poškodb sestojev zaradi motenj (vetrolomov, snegolomov, napadov podlubnikov itd.) je na območjih s prvo stopnjo poudarjenosti rekreacijske funkcije zaradi varnosti obiskovalcev prioritarno izvajanje sanitarne sečnje.

Posebnosti, vezane na rekreacijsko funkcijo:

- ohranjati posebnosti v gozdnem prostoru, ki so zanimive za obiskovalce:
- ohranjati skalne in druge geomorfološke tvorbe v gozdu;
- drevesa, na katerih so oznake, ni dovoljeno sekati, razen v primeru potrebe varstva gozdov; tedaj je potrebno markacije obnoviti na mlajših, vitalnih drevesih
- redno vzdrževati rekreacijsko infrastrukturo:
  - poti, klopi in informacijske table naj se redno vzdržuje, po potrebi naj se načrtuje dodatno infrastrukturo;
  - obveščanje javnosti o stanju gozdov, večjih posegih in urejanju rekreacijske infrastrukture:
  - stanju gozdov, večjih posegih in urejanju rekreacijske infrastrukture ter drugem pomembnejšem dogajanju se preko medijev dosledno in pravočasno obvešča javnost;
  - v primerih, ko gre za večje sanacije po ujmah in drugih posegih, ki bi utegnili zanimati javnost, se na teren za obdobje dela postavi informativne table (vsebina: vzrok posega, postopek, načrtovalec in izvajalec del);
- redna vzdrževalna dela infrastrukture in povečan strokovni nadzor:
  - čimprej odpraviti motnje, ki jih povzročajo obiskovalci;
  - intenzivno sodelovati z inšpektorsko službo glede nadzora prepovedanega odlaganja odpadkov;
- usmerjanje rekreacijske rabe na za to primerna območja:
  - v primeru širjenja rekreacijskega območja je potrebno upoštevati zakonitosti gozdnega prostora, gozdarske in druge dejavnosti v njem ter smernice pristojnih ustanov za varstvo naravne in varstvo kulturne dediščine;
  - s stalnimi usmerjevalnimi tablami usmerjati ljudi iz območij, kjer je rekreacijska raba v nesoglasju s pospeševanjem drugih funkcij, kot so funkcija ohranjanja biotske raznovrstnosti, hidrološka funkcija, funkcija varstva naravnih vrednot in varovanja kulturne dediščine ter lovnogospodarska funkcija; v teh primerih se pobude za urejanje najrazličnejših poti ali gradnjo drugih rekreacijskih ali turističnih objektov skuša usmeriti na druga območja;
  - v gozdovih s poudarjeno varovalno funkcijo je potrebno prilagoditi potek planinskih poti tako, da se ne bi zaradi obiskovalcev povečala erozija in poti na strmih predelih ustrezno zaščitili.
- postavitve opozorilnih in obvestilnih tabel na območjih, kjer obiskane poti prečkajo erodibilna območja:
  - na odsekih planinskih in drugih močno obiskanih poti, ki prečkajo območja gozdov s prvo stopnjo poudarjenosti varovalne ali zaščitne funkcije oziroma erodibilna območja, je treba ob poteh postaviti opozorilne in obvestilne table, ki naj obveščajo obiskovalce o nevarnostih (skalni podori, razvoj erozijskih procesov, ipd.), da se v čim večji meri prepreči gibanje obiskovalcev izven poti;
  - na erodibilnih terenih naj se pogosto uporabljene poti in vstopne točke na delovišča utrjuje s kamenjem, debli in vejami.
- usmerjanje obiskovalcev na obstoječe poti:

- obiskovalce gozda je potrebno usmerjati in zadrževati na obstoječih poteh (markacije, table, opozorila).
- označevati poti in atraktivne točke:
  - na bolj obiskanih rekreacijskih poteh, na razglednih točkah in na vrhovih, ob izvirih, na poudarjenih legah, ob impozantnih drevesih, ipd., je smiselno postaviti obvestilne in opozorilne table, urediti počivališča in razgledišča;
  - vzdrževati je potrebno obstoječe označbe in različne table.
- sodelovanje javne gozdarske službe (ZGS) s turističnimi, planinskimi, kolesarskimi društvi ter taborniki, skavti in lokalnimi skupnostmi:
  - ZGS naj sodeluje s turističnimi, planinskimi, kolesarskimi društvi ter taborniki in skavti in lokalnimi skupnostmi pri pripravi markiranih poti (določanje trase, priporočanje naravnih zanimivosti, opozarjanje na zaščitena območja);
  - ZGS naj strokovno sodeluje pri pripravah rekreacijskih in turističnih vodnikov ter sodeluje pri rekreacijskih prireditvah.

Usmeritve za krepitev turistične funkcije

Upošteva naj se usmeritve za krepitev rekreacijske funkcije. Poleg teh naj se upošteva še naslednje:

- spremljanje turističnega obiska in ocena vpliva na naravo:
  - spremlja se obseg turističnega obiska naravnih vrednot ter kulturnih spomenikov v gozdnem prostoru in se ocenjuje vpliv obiska na vrednote oziroma spomenike; v primeru negativnega vpliva se ukrepa pri pristojni inšpekcijski službi;
  - z različnimi ukrepi poskrbeti za razpršitev turističnega obiska v primeru prevelike obremenitve;
- obveščanje javnosti, turistov:
  - ustrezno oblikovati infrastrukturo in opremo v gozdu, odpravljati estetske motnje in obveščati javnost o nujnih gozdnogospodarskih ukrepih, ki povzročajo estetske motnje;
  - vzdrževati prehodnost in dostop do turistično zanimivih objektov;
- sodelovanje s turističnimi organizacijami in lokalnimi skupnostmi.

Usmeritve za krepitev poučne funkcije

Vzdolž gozdnih učnih poteh Ognja peč in Pešpot ob rimskih zapornih zidovih naj se v 50 m na vsako stran poti, poleg spodaj navedenih usmeritev upoštevajo tudi usmeritve za pospeševanje rekreacijske in turistične funkcije in usmeritve za pospeševanje estetske funkcije.

Gozdnogojitveni ukrepi:

- pospeševati vitalnost, naravno sestavo in vrstno pestrost;
- ohranjati estetsko zanimiva drevesa in grmovnice;
- ob učni poti se izvede sadnja manjšinskih drevesnih vrst, ki popestrijo doživljanje gozda;
- z gozdom naj se gospodari malopovršinsko, z daljšo proizvodno dobo (vendar največ za 10 do 20 let).

Sečnja in sanacije

- zaradi varnosti je potrebno izvajati reden nadzor zdravstvenega stanja gozda in po potrebi izvesti sanitarno sečnjo (posekati vsa suha, nevarna drevesa in odstraniti suhe veje, ki lahko ogrožajo obiskovalce);
- zagotoviti stalno urejenost in prehodnost poti.

Posebnosti, vezane na poučno funkcijo

- Izboljšati možnosti za vzgojno-izobraževalne aktivnosti v gozdu:
  - bodisi na občinskih, državnih parcelah ali v sodelovanju z lastniki gozdov, lokalno skupnostjo in drugimi strokovnjaki, urediti tematske poti in drugo izobraževalno infrastrukturo za izvajanje vzgojno-izobraževalnih programov;
  - gozdne rezervate ter za javnost zanimive gozdove je dovoljeno opremiti z informativnimi tablami ali vzdrževati že postavljene table.
- Okrepiti sodelovanje med lokalnimi skupnostmi, lastniki gozdov, SIDG, ZGS in izobraževalnimi ustanovami:
  - lokalni skupnosti je potrebno nuditi strokovno pomoč pri ureditvi rekreacijske infrastrukture (table, klopi, smerokazi, razgledišča, ...).
- Izvajati različne preventivne ukrepe zaradi varnosti obiskovalcev:
  - prva stopnja poudarjenosti: glede na stanje gozdov, naj se izvedejo sečnje z namenom zagotavljanja varnosti obiskovalcev;
  - pri načrtovanju in izvajanju vseh del, zlasti pa sečnje in spravila, se upošteva povečano prisotnost ljudi v gozdu;
  - organizirati ukrepanje v gozdovih in strokovno izvedbo, ko je pričakovan najmanjši obisk;
  - zaradi varnosti obiskovalcev je potrebno občasno pregledovati večja drevesa ob poti in jim obžagati suhe veje;
  - redno odstranjevati podrto in polomljeno vejevje, ki bi lahko oviralo pohodnike in obiskovalce;
  - posledice vetrolomov, žledolomov ali snegolomov je potrebno sprotno odstranjevati;
  - občasno je potrebno porezati grmovje, v kolikor to zarašča pot.

Usmeritve za krepitev raziskovalne funkcije

Ključni namen razglasitve gozdnih rezervatov je spremljanje in raziskovanje gozdov v rezervatih brez vplivov gospodarjenja, torej ob prepuščanju gozda naravnemu razvoju, zato gospodarjenje v gozdnih rezervatih ni dovoljeno. Vsi ukrepi so omejeni le na spremljanje razvoja gozdnega ekosistema in raziskave, ki prispevajo k boljšemu razumevanju funkcioniranja naravnih gozdov. Splošne usmeritve za razglašene gozdne rezervate sicer določa Uredbo o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom, ki določa tudi režim posameznih gozdnih rezervatov.

V GGE Preserje - Rakitna leži del zavarovanega gozdnega rezervata Mokerc (št. 0409), ki obsega 106,4 ha gozdov GGE. Gre za gozdni rezervat za katerega je določen blažji varstveni režim. Ker tudi za gozdne rezervate blažjega varstvenega režima veljajo usmeritve namenjene varovanju gozdnih rezervatov s strogim režimom, v nadaljevanju najprej navajamo usmeritve za slednje, zatem pa posebnosti, ki veljajo za gozdne rezervate z blažjim varstvenim režimom in druge splošne usmeritve namenjene varovanju in ohranjanju razglašanih gozdnih rezervatov.

- Usmeritve za gozdne rezervate s strogim režimom:
  - Prepovedane so vse gospodarske, rekreacijske, raziskovalne in druge dejavnosti, ki bi lahko kakorkoli spremenile obstoječe naravno stanje in vplivale na nemoten naravni razvoj.
  - Dovoljeno je opravljati naloge javne gozdarske službe, javne službe ohranjanja narave in nadzorstvene naloge lovstva.
  - MKGP na podlagi vloge znanstveno-raziskovalnih ali izobraževalnih organizacij dovoli opravljanje posameznih raziskovalnih ali izobraževalnih nalog potem, ko si pridobi mnenje ZGS in ZRSVN. V dovoljenju se navedejo tudi pogoji za opravljanje teh nalog.
  - Okrog gozdnega rezervata s strogim varstvenim režimom se lahko v soglasju z lastnikom gozda ob gozdnem rezervatu določi varstveni pas, ki ne sme biti ožji od ene sestojne višine; v njem se lahko izvajajo samo sanitarne sečnje. Če vodi ob gozdnem rezervatu ali skozenj gozdna prometnica, gozdna učna pot, planinska pot, ali druga pot v javni rabi, je dovoljeno posekati drevesa, ki neposredno ogrožajo promet in gibanje ljudi.
- V gozdnih rezervatih z blažjim varstvenim režimom velja varstveni režim gozdnih rezervatov s strogim režimom, pri čemer pa:
  - je dovoljen ogled rezervata po gozdni učni poti ob spremstvu lastnika gozda ali delavca javne gozdarske službe oziroma uporaba poti v javni rabi, ki vodi skozi rezervat.
  - zaradi zagotavljanja poučne in turistične funkcije v gozdnem rezervatu z blažjim varstvenim režimom MKGP dovoli vzdrževanje obstoječih poti v javni rabi, informativnih tabel, ki so določene v načrtih za gospodarjenje z gozdovi ter vzdrževanje objektov kulturne dediščine pod pogojem, da dela ne bodo povzročila škodljive spremembe obstoječega naravnega stanja in vplivala škodljivo na nemoten naravni razvoj v prihodnosti. Izdelavo nove učne poti se dovoli le z dovoljenjem MKGP.
- Začeti z raziskavami in povečati obseg raziskovalnih dejavnosti v gozdnem rezervatu:
  - ugotoviti stanje gozdnega rezervata (sestava drevesnih vrst, LZ, količina odmrle lesne mase) in spremljati njegov razvoj;
  - vzpostaviti podrobnejšo mrežo stalnih vzorčnih ploskev namenjenih ugotavljanju stanja in spremljanju razvoja sestojev v gozdnem rezervatu z izvajanjem rednih periodičnih meritev;
  - znanstvenoraziskovalno delo se izvaja le na lokacijah in v obsegu, ki ne vpliva negativno na dinamiko naravnega razvoja rezervata; raziskave naj bodo predvsem neinvazivne, lokacije raziskovalnih ploskev se določijo vnaprej;
  - ob podaji strokovnega mnenja za izvedbo raziskav dodati pogoj, da ZGS dobi izvod končne raziskave/članka;
  - vodi se evidenca preteklih, tekočih in načrtovanih raziskav v gozdnem rezervatu.
- Zagotoviti označitev in vzdrževanje označb meje rezervata v skladu z Uredbo o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom, označitev morebitnih pohodnih poti in informacijske infrastrukture.
  - zagotoviti označitev rezervata s tablami z osnovnimi informacijami (ime gozdnega rezervata, režim...) na vseh vstopnih točkah in javnih poteh. Osnovne informacije se nadgradi z vsebinami povezanimi z varovanjem gozdnega rezervata.
- Ker prek rezervata poteka več pohodnih poti je potrebno spremljati število obiskovalcev in njihov vpliv na stanje gozdnega rezervata. Obiskovalce se usmerja na primerne poti. Obisk gozdnega rezervata ne sme vplivati na naravne razvojne procese.

- V rezervatu je prepovedano kakršnokoli spreminjanje obstoječega stanja, poseganje v matično podlago, vode, tla, vegetacijo in živalski svet, kot so: gradbena dela, sečnja in spravilo lesa, lomljenje ali poškodovanje drevja in grmovja, nabiranje rastlin, živali, gliv in plodov, lov in ribolov, prosto sprehajanje psov, onesnaževanje in povzročanje hrupa, kurjenje in bivakiranje.
- Območje varstvenega pasu okoli rezervata (varnostni pas najmanj dveh sestojnih višin) je potrebno dosledno upoštevati pri gospodarjenju z gozdovi in izvajanju morebitnih posegov v prostor. V varstvenem pasu se:
  - ne izvaja krčitev in drugih posegov v gozd in gozdni prostor;
  - drevju se podaljšuje proizvodna doba glede na vrsto, ki je zastopana;
  - z gospodarjenjem z gozdom zagotavlja ohranitev ali vzpostavitev čim bolj naravne sestave gozdnih življenjskih združb in krepí vsestranska odpornost gozdov; sečnje so nizke intenzitete, malopovršinske ali prebiralne;
  - pušča estetsko in biotopsko primerna drevesa (debelejše dreveje, drevje z dupli);
  - izvaja minimalni gozdni red v obsegu, ki zagotavlja preprečevanje negativnega vpliva na sosednje gozdne površine;
- Načrtno spremljati stanje razvoja sestojev v gozdnem rezervatu:
  - v okviru kadrovskih in finančnih zmožnosti je potrebno spremljati stanje razvoja sestojev v gozdnem rezervatu (spremljanje sestave drevesnih vrst, LZ, vključno z odmrlo lesno maso);
  - potrebno je spremljati potek in rezultate raziskav, ki jih v gozdnem rezervatu izvajajo druge institucije ter nova spoznanja upoštevati pri gospodarjenju z gozdovi;
  - znanstvenoraziskovalno delo se izvaja le v obsegu, ki ne vpliva negativno na stanje populacije in na rastišče, raziskave naj bodo predvsem neinvazivne
  - spodbujati in ozaveščati raziskovalce znanstveno-raziskovalnih ali izobraževalnih organizacij, da je potrebno za raziskovanja in poučevanje v gozdnih rezervatih zaprositi za dovoljenje pristojno ministrstvo, in na ta način slediti raziskavam v gozdnih rezervatih;
  - za okrepitev raziskovalne funkcije gozdov izdelati nabor vsebin, ki bi lahko bile predmet strokovnih, diplomskih in drugih raziskovalnih del.

Usmeritve za krepitev funkcije varovanja naravnih vrednot

(vir: Naravovarstvene smernice za gozdnogospodarski načrt GGE Preserje - Rakitna (2023-2032), ZRSVN, 2022)

Splošne varstvene usmeritve

Z naravnimi vrednotami je treba ravnati tako, da se ne ogrozi njihov obstoj (40. člen Zakona o ohranjanju narave).

Posegi in dejavnosti naj se izvajajo na naravni vrednoti, če ni drugih prostorskih ali tehničnih možnosti za izvedbo posega ali opravljanje dejavnosti (5. člen Uredbe o zvrsteh naravnih vrednot).

Če ni drugih prostorskih ali tehničnih možnosti, se posegi in dejavnosti:

- na površinski in podzemeljski geomorfološki, hidrološki in geološki naravni vrednoti izvajajo v obsegu in na način, da se ne uničijo, poškodujejo ali bistveno spremenijo lastnosti, zaradi katerih je del narave opredeljen za naravno vrednoto, oziroma v obsegu in na način, da se v čim manjši možni meri spremenijo druge fizične, fizikalne, kemijske, vidne in funkcionalne lastnosti naravne vrednote.

- na botanični in zoološki naravni vrednoti izvajajo tako, da se ne poslabšajo življenjske razmere rastlin in živali, zaradi katerih je del narave opredeljen za naravno vrednoto, do takšne mere, da jim je onemogočeno dolgoročno preživetje.
- na ekosistemski naravni vrednoti izvajajo tako, da se ne spremenijo kvalitete ekosistema ter naravni procesi v njem do takšne mere, da se poruši naravno ravnovesje.

Posegi in dejavnosti zunaj naravnih vrednot, na območju vpliva na naravno vrednoto se izvajajo tako, da vpliv posega ali dejavnosti ne povzroči uničenja ali bistvene spremembe lastnosti, zaradi katerih je bil del narave opredeljen za naravno vrednoto, ali uničenja naravne vrednote (6. člen Uredbe o zvrsteh naravnih vrednot).

Za potrebe priprave načrtov rabe naravnih dobrin se območje vpliva na naravno vrednoto opredeli glede na nameravani poseg ali dejavnost na podlagi naslednjih izhodišč:

- za hidrološko naravno vrednoto je območje vpliva na naravno vrednoto območje porečja ali dela porečja, v katerem se naravna vrednota nahaja,
- za podzemno geomorfološko naravno vrednoto je območje vpliva na naravno vrednoto površje nad podzemno jamo ter, če je naravna vrednota vodna podzemna jama, porečje voda, ki tečejo v podzemno jamo,
- za naravne vrednote drugih zvrsti je območje vpliva na naravno vrednoto območje, v katerem vplivi posegov in dejavnosti človeka lahko ogrozijo tiste lastnosti, zaradi katerih je bil del narave opredeljen za naravno vrednoto: za geomorfološke in geološke naravne vrednote je to zlasti njihova stabilnost, za botanične, zoološke, ekosistemske in drevesne naravne vrednote je to zlasti kvaliteta habitatov rastlin in živali.
- naravno vrednoto se lahko uredi za obisk javnosti z nadelavo poti, razgledišč, počivališč, postavitvijo ograj, tabel z informacijami, opozorili in podobno, vendar tako, da se bistveno ne spremenijo lastnosti naravne vrednote. Naravno vrednoto ali njen del, ki je posebej občutljiv na fizične učinke hoje, ki jih povzročijo obiskovalci, se uredi tako, da se onemogoči ogrožanje naravne vrednote. Na naravni vrednoti, katere obiskovanje in ogledovanje se prostorsko ne da omejiti ali se pričakuje, da omejitve ne bo učinkovita, se lahko obiskovanje in ogledovanje naravne vrednote ali njenega dela fizično onemogoči.

Podrobnejše varstvene usmeritve:

Površinske geomorfološke naravne vrednote

- Gradnjo objektov, vključno z enostavnimi objekti, se v primeru, da ni drugih prostorskih možnosti zunaj naravne vrednote, izvaja tako, da se izkoristijo vse možne tehnične ali druge rešitve, da se naravna vrednota ne poškoduje.
- Zemeljska dela (izravnavanje, poglobljanje terena, nasipavanje, zasipavanje) se na naravni vrednoti izvaja tako, da se ohranjajo lastnosti, zaradi katerih je del narave opredeljen za naravno vrednoto ter, da je njena vidna podoba čim manj spremenjena.
- Odpadkov in drugega materiala, vključno z odpadnim izkopnim ali gradbenim materialom, se ne odlaga ali skladišči na naravni vrednoti.

Podzemeljske geomorfološke naravne vrednote

Na površju nad znanimi rovi jame, ponornice, ki teko v jamo oziroma skozi njo:

- Izvaja se takšne vrste gradenj, da se ne poškoduje podzemeljske naravne vrednote.
- Vibracij zaradi eksplozij ali iz drugih virov se ne povzroča.

- Vegetacijsko odejo, vključno z njenim odstranjevanjem, se spreminja le v takšnem obsegu, da se ne ali bistveno ne spremenijo kakovostne (kemične) in količinske lastnosti pronicajoče vode.
- Odpadkov in drugega materiala, vključno z odpadnim izkopnim ali gradbenim materialom, se ne odlaga ali skladišči na naravni vrednoti.
- Nevarnih snovi, kot so nafta in naftni derivati, kemikalije in podobne snovi, se ne pretovarja in skladišči.
  - Ne slabša se kvalitete vod, ki tečejo v jamo. Uporabljajo naj se biološko razgradljiva olja. Onemogoči naj se vnos soli v vodne biotope.
  - Posege in gradnje na vodotokih se izvaja tako, da se ohranja čim bolj naraven vodni režim.

Geološke naravne vrednote

- Gradnjo objektov, vključno z enostavnimi objekti, se v primeru, da ni drugih prostorskih možnosti zunaj naravne vrednote, izvaja tako, da se izkoristijo vse možne tehnične ali druge rešitve, da se naravna vrednota ne poškoduje ter, da je njena vidna podoba čim manj spremenjena.
- Zemeljska dela (izravnavanje, poglobljanje terena, nasipavanje, zasipavanje) se na naravni vrednoti izvaja tako, da se ohranjajo lastnosti, zaradi katerih je del narave opredeljen za naravno vrednoto.
- Vibracije zaradi eksplozij ali drugih virov na naravni vrednoti smejo biti tolikšne, da ne ogrozijo stabilnosti naravne vrednote.
- Odpadkov in drugega materiala, vključno z odpadnim izkopnim ali gradbenim materialom, se ne odlaga ali skladišči na naravni vrednoti.

Hidrološke naravne vrednote

- Odpadkov in drugega materiala, vključno z odpadnim izkopnim ali gradbenim materialom, se ne odlaga ali skladišči na naravni vrednoti.
- V obrežno vegetacijo se posega s sekanjem, obsekavanjem, redčenjem, zasajanjem, tako da se bistveno ne spremenijo fizikalne lastnosti obrežja.

Botanične naravne vrednote

- Združbo rastišča se spreminja z izkrčenjem gozda oziroma posameznih dreves, s pogozditvijo, oranjem in podobno, le toliko, da se bistveno ne spremenijo življenjske razmere na rastišču.
- Rastlin se ne nabira, izkoreninja, lomi ali drugače poškoduje ali uničuje, razen za znanstveno-raziskovalno delo v obsegu, ki ne vpliva negativno na stanje populacije in na rastišče.
- Rastlin se ne požiga.
- Sestave biocenoze se ne spreminja z vnašanjem rastlin tujerodnih in rastišču neustreznih vrst.
- Odpadkov in drugega materiala, vključno z odpadnim izkopnim ali gradbenim materialom, se ne odlaga ali skladišči na naravni vrednoti.
- Na naravni vrednoti se ne uporablja kemičnih sredstev za uničevanje živali in rastlin.

Zoološke naravne vrednote

- Posege, dejavnosti in aktivnosti na naravni vrednoti se izvaja tako, da se način in čas opravljanja posegov, dejavnosti in aktivnosti kar najbolj prilagodita življenjskim ciklom živalim; posege, dejavnosti in aktivnosti se izvaja v času, ki ne sovпада z obdobji, ko živali potrebujejo mir, npr. sekanje grmišč se opravlja po gnezditvenem času ptičev, gozdarska in druga opravila, ki lahko

uničijo gnezda ali mladiče, se opravljajo po gnezdenju ali poleganju mladičev in na način, da se živali lahko umaknejo.

- Živali se ne vznemirja, preganja, nabira, zastruplja ali drugače uničuje.
- Sestave zoocenoze se ne spreminja z naseljevanjem živali tujerodnih vrst.
- Eksplozij ali drugih dejanj, ki povzročajo močan hrup ali vibracije, se ne izvaja.
- Ne slabša se kvalitete površinske in podzemne vode, tako da se ne slabšajo življenjske razmere za živali. Uporabljajo naj se biološko razgradljiva olja. Onemogoči naj se vnos soli v vodne biotope.
- Odpadkov in drugega materiala, vključno z odpadnim izkopnim ali gradbenim materialom, se ne odlaga ali skladišči na naravni vrednoti.

Ekosistemske naravne vrednote

- Gradnja objektov, vključno z enostavnimi objekti, se v primeru, da ni drugih prostorskih možnosti zunaj naravne vrednote, izvaja na način in v takem obsegu, da se populacije rastlinskih in živalskih vrst pretežno ohranijo. Na način in v obsegu iz prejšnjega stavka se izvaja tudi odstranjevanje ali spreminjanje vegetacije, spreminjanje kislosti oziroma alkalnosti tal, odstranjevanje zemlje, ruše ali kamninske podlage, zasipavanje, nasipavanje, vključno z odlaganjem odpadnih materialov. Pri tem se izkoristijo vse možne tehnične rešitve, da se naravna vrednota čim manj poškoduje.
- Ne slabša se kvalitete površinske in podzemne vode, tako da se ne slabšajo življenjske razmere za rastline in živali. Uporabljajo naj se biološko razgradljiva olja. Onemogoči naj se vnos soli v vodne biotope.
- Odpadkov in drugega materiala, vključno z odpadnim izkopnim ali gradbenim materialom, se ne odlaga ali skladišči na naravni vrednoti.
- Sestave biocenoze se ne spreminja z naseljevanjem živali in rastlin tujerodnih in rastišču neustreznih vrst.

Konkretne varstvene usmeritve:

Konkretne varstvene usmeritve za prvo stopnjo poudarjenosti funkcije varovanja naravnih vrednot

Konkretne varstvene usmeritve za ZO, NR in NV **Goriški Mah** so navedene pri varstvenih usmeritvah za prvo stopnjo poudarjenosti funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti.

Konkretne varstvene usmeritve za ZO, NS **Jezero pri Podpeči** so navedene pri varstvenih usmeritvah za drugo stopnjo poudarjenosti funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti.

Konkretne varstvene usmeritve za območja naravnih vrednot:

- **Iška z Zalo- soteska (id. št. 78V),**
- **Zala (id. št. 7612V)**

Na območju katerih je funkcija poudarjena na prvi in drugi stopnji, so navedene pri varstvenih usmeritvah za prvo stopnjo poudarjenosti funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti.

- **Mala Zala-slap 2:**

- V radiju 25 m od slapu naj se ne gradi nove gozdne infrastrukture (prometnice in ostali objekti).
- Sečnja in spravilo naj se izvajata na način, da se ne poškoduje slapu.

Konkretne varstvene usmeritve za drugo stopnjo poudarjenosti funkcije varovanja naravnih vrednot

- Konkretne varstvene usmeritve za **Krajinski park Ljubljansko barje** (celoten park, prvo in drugo varstveno območje) so navedene pri varstvenih usmeritvah za prvo in drugo stopnjo poudarjenosti funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti.
- Konkretne varstvene usmeritve za **NS Podpeški kamnolom**: Velja varstveni režim naveden v 5. členu Odloka o razglasitvi Podpeškega kamnoloma za naravni spomenik (Ur.l. RS, št. 18/91). V nadaljevanju navajamo samo tiste varstvene režime za katere menimo, da se tičejo gospodarjenja z gozdovi (5. člen):
  - Za območje spomenika se z namenom ohranjanja in varovanja lastnosti, ki utemeljujejo razglasitev, določi enoten varstveni režim.
  - Po predhodnem soglasju pristojne strokovne organizacije je dovoljeno:
    - izvajati gradbene posege v skladu z veljavnimi prostorsko ureditvenimi pogoji, izdelanimi na podlagi potrjene prostorske rešitve za območje urejanja VP 20/2 Mineral Podpeč.
  - Prepovedano je:
    - odkopavati, odnašati, lomiti ali razbijati kamnine in okamenine na najvrednejšem delu spomenika (zaključna nosova hribine vzhodno in zahodno od obstoječih objektov Minerala),
    - izvajati zemeljska gradbena dela brez soglasja in nadzora strokovne organizacije,
    - minirati ali kako drugače povzročati vibracije, ki bi prizadele geološko dediščino.
- Konkretne varstvene usmeritve za **NV Podpeč-nahajališče fosilov** (id.št. 224): Nahajališče litotidnega jurskega (liasnega) apnenca v kamnolomu pri Podpeči. Poleg varstvenih režimov navedenih v 5. členu Odloka o razglasitvi Podpeškega kamnoloma za naravni spomenik naj se upošteva naslednje:
  - Nove gozdne infrastrukture (prometnice in ostali objekti) naj se v območju naravne vrednote ne gradi.
- **Jezero pri Podpeči** (id.št.226): Konkretne varstvene usmeritve so navedene pri varstvenih usmeritvah za drugo stopnjo poudarjenosti funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti.
- **Škala** (id.št.949): Z namenom zagotavljanja vedute naj se poseka drevesno in grmovno vegetacijo v radiju 5 m od sklanega samotarja.
- **Ponikve pri Preserju** (id.št.1954): Konkretne varstvene usmeritve so navedene pri varstvenih usmeritvah za prvo stopnjo poudarjenosti funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti.
- **Razvrta skala** (id.št.7658): Skalni osamelec naj se ohranja v naravnem stanju.

Konkretne varstvene usmeritve za jame so navedene pri varstvenih usmeritvah za 1. stopnjo poudarjenosti funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti.

Usmeritve za krepitev funkcije varovanja kulturne dediščine

Splošne varstvene usmeritve za območja kulturnih spomenikov, arheoloških najdišč in registrirane dediščine v gozdnem prostoru:

- spodbujanje trajnostne uporabe na način in v obsegu, ki dolgoročno ne povzroča izgube njihovih kulturnih lastnosti;

- spodbujanje vzdržnega razvoja, s katerim se omogoča zadovoljevanje potreb sedanje generacije, ne da bi bila s tem okrnjena njihova ohranitev za prihodnje generacije;
- spodbujanje dejavnosti in ravnanj, ki ohranjajo kulturne, socialne, gospodarske, znanstvene, izobraževalne in njihove druge pomene;
- ohranjanje lastnosti, posebne narave in njihovega družbenega pomena, materialne substance in avtentičnosti lokacije. Pomembna je tudi širša krajinska zgradba in prostorska podoba, ohranja se gozdne robove in zaplate v vidnih stikih z dediščino ter vsebinski in prostorski kontekst območij (značilne silhuete, vedute in pogledi, razgledišča, kompozicije objektov z značilnim drevjem ter prostorsko pomembnejše vegetacijske in druge krajinske strukture);
- dovoljeni so posegi, ki upoštevajo in trajno ohranjajo njihove varovane vrednote;
- dovoljeni so posegi, ki omogočajo vzpostavitev trajnih gospodarskih temeljev za njihovo ohranitev ob spoštovanju njihove posebne narave in družbenega pomena;
- zbiranje in vlačenje lesa do obstoječih vlak in vlačenje po obstoječih vlakih se opravlja tako, da so negativni vplivi na varovane enote kulturne dediščine minimalni.

Varstvene usmeritve za vplivna območja:

- V vplivnih območjih spomenikov velja režim varstva, ki določa, da morajo biti posegi in dejavnosti prilagojeni celostnemu ohranjanju spomenikov tako, da družbeni pomen spomenika v prostoru ni okrnjen;
- V vplivnih območjih registrirane dediščine velja režim varstva, ki določa, da morajo biti posegi in dejavnosti prilagojeni celostnemu ohranjanju dediščine. Ohranja se prostorsko integriteto, pričevalnost in dominantnost dediščine, zaradi katere je bilo vplivno območje določeno.

Dodatni režim varstva arheoloških najdišč:

Posege in dejavnosti v prostoru se načrtuje in izvaja tako, da se arheološka najdišča ohranja. Gospodarjenje z gozdom je treba prilagoditi tako, da se arheološka najdišča varuje pred posegi ali uporabo, ki bi lahko poškodovale arheološke ostaline ali spremenile njihov vsebinski in prostorski kontekst. Prepovedano je predvsem:

- odkopavati in zasipavati teren, graditi gozdne vlake, krčiti gozd ali izvesti posek na golo, odstranjevati koreninski sistem, če to pomeni poseg v arheološke ostaline,
- gospodarsko izkoriščati rudnine oziroma kamnine,
- postavljati ali graditi trajne ali začasne objekte, vključno z nadzemno in podzemno infrastrukturo, ter nosilce reklam ali drugih oznak, razen kadar so ti nujni za učinkovito ohranjanje in prezentacijo arheološkega najdišča.

Izjemoma je mogoče na arheološko najdišče po pridobitvi kulturnovarstvenega soglasja in izvedbi predhodne arheološke raziskave umestiti prej naštetih nedopustnih posegov:

- če ni možno najti drugih rešitev ali
- če se na podlagi rezultatov opravljenih predhodnih arheoloških raziskav izkaže, da je zemljišče mogoče sprostiti za gradnjo oziroma izvedbo posega.

V tem primeru je treba slediti naslednjim usmeritvam:

- sanitarna sečnja v najmanjšem možnem potrebnem obsegu in strokovno spravilo ter odvoz drevnine iz gozda pod nadzorom pristojne območne enote Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije,

- odstranjevanje štorov/drevesnih panjev s frezami,
- izjemoma je na območju grajskih razvalin, ki so arheološka najdišča, dovoljeno izbiralno redčenje drevja in strokovno spravilo ter odvoz drevnine iz gozda pod nadzorom pristojne območne enote ZVKDS. Drevesa, ki se vraščajo v grajsko arhitekturo ali v drugo arheološko zidano substanco, je potrebno strokovno odstraniti, pri čemer ni dovoljeno odstranjevati koreninskega sistema,
- zbiranje in vlačenje lesa do obstoječih vlak in vlačenje po obstoječih vlakih se opravlja tako, da so negativni vplivi na arheološke ostaline minimalni. Dela je potrebno izvajati z delovnimi stroji, ki v najmanjšem možnem obsegu obremenjujejo in posegajo v zemeljske plasti. O načrtovanih posegih je potrebno predhodno pisno obvestiti pristojno enoto ZVKDS. Nastale eventualne poškodbe arheološkega najdišča je potrebno nemudoma dokumentirati in zagotoviti ustrezno zaščito arheoloških ostalin.

Dodatni režim varstva arheoloških ostalin:

- Pristojni območni enoti Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije je skladno s predpisi s področja varstva kulturne dediščine treba omogočiti dostop do zemljišč, kjer se bodo izvajala zemeljska dela in opravljanje strokovnega nadzora nad posegi, zato naj lastnik zemljišča/odgovorni vodja o dinamiki izvedbe del obvesti pristojno območno enoto Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije vsaj 10 dni pred pričetkom zemeljskih del;
- Ob vseh posegih v zemeljske plasti velja obvezujoč splošni arheološki varstveni režim, ki najditelja/lastnika zemljišča/investitorja/odgovornega vodjo del ob odkritju arheološke ostaline zavezuje, da najdbo zavaruje nepoškodovano na mestu odkritja in o najdbi takoj obvesti pristojno enoto Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, ki situacijo dokumentira v skladu z določili arheološke stroke. V primeru odkritja arheoloških ostalin, ki jim grozi nevarnost poškodovanja ali uničenja, lahko pristojni organ to zemljišče z izdajo odločbe določi za arheološko najdišče, dokler se ne opravijo raziskave arheoloških ostalin, oz. se omeji ali prepove gospodarska in druga raba zemljišča, ki ogroža obstoj arheološke ostaline.

Dodatni režim varstva registrirane dediščine:

Na območjih stavbne dediščine se varujejo:

- gabariti, gradivo, oblikovanost,
- pojavnost in vedute (predvsem pri prostorsko izpostavljenih stavbah),
- celovitost dediščine v prostoru.

Na območjih naselbinske dediščine se varujejo:

- morfološka zasnova naselja,
- prostorsko pomembnejše naravne sestavine znotraj naselja ali njegovega dela (drevesa, vodotoki),
- prepoznavna lega v prostoru oziroma krajini (glede na reliefne značilnosti, poti),
- naravne ter druge meje rasti in robove,
- odnosi med naseljem ali med njegovim delom in okolico (vedute na naselje in pogledi iz njega).

Na območjih kulturne krajine se varujejo:

- krajinska zgradba in prepoznavna prostorska podoba (naravne in grajene ali oblikovane sestavine),

- značilna obstoječa parcelna struktura, velikost in oblika parcel ter členitve (živice, vodotoki z obrežno vegetacijo, osamela drevesa),
- odnos med krajinsko zgradbo oziroma prostorsko podobo in stavbo oziroma naseljem,
- preoblikovanost reliefa in spremljajoči objekti, grajene strukture, gradiva in konstrukcije ter likovni elementi.

Na območjih memorialne dediščine se varujejo:

- avtentičnost lokacije in fizična pojavnost objekta,
- vsebinski, simbolni in prostorski odnos med dediščino in okolico ter vedutami.

Na območjih druge dediščine se varujejo:

- avtentičnost lokacije in fizična pojavnost objekta ali naprave,
- osnovna namembnost ali primarna raba objekta ali naprave in način njenega delovanja,
- vsebinski in prostorski odnos med dediščino in okolico.

V osnovi za vse enote kulturne dediščine velja, da naj se območje obdelave umakne izven enote dediščine.

Dne 29. 6. 2022 je Zavod za gozdove Slovenije, OE Ljubljana, s strani Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, OE Ljubljana, prejel dopis z naslovom Podrobne kulturnovarstvene usmeritve za varstvo kulturne dediščine za načrtovanje gozdnogospodarskega načrta gozdnogospodarske enote Preserje - Rakitna. V skladu s tem dopisom dodajamo v načrt preglednici podrobnih kulturnovarstvenih usmeritev za varstvo objektov in območij kulturne dediščine, ki se nahajajo v gozdu in gozdnem prostoru GGE Preserje-Rakitna.

Preglednica 56: Podrobne kulturnovarstvene usmeritve za varstvo objektov in območij kulturne dediščine s prvo stopnjo poudarjenosti funkcije varovanja kulturne dediščine.

EŠD	IME	REŽIM	PODREŽIM	USMERITVE
604	Rakitna-Zaporni zid	arheološko najdišče		Poznoantično zaporno obzidje s stolpi za zavarovanje rimske vicinalne ceste, med Novaško goro in Avšnikom, južno od vasi Zaporno: zato gradnja novih vlak ali vzpostavitev začasnih površin za skladiščenje lesa ni dovoljena. Tudi v primeru sečnje bolnih ali poškodovanih dreves se panjev se ne sme ruvati iz tal (izjemoma ob arheološkem nadzoru, po predhodni odobritvi ZVKDS).
2177	Preserje pod Krimom - Cerkev sv. Vida	spomenik		Potrebno je vzdrževanje gozdnega roba na južni strani območja cerkve s pokopališčem in ohranjanje vedut na cerkev. Upoštevanje varstvenega režima enote.
2177	Preserje pod Krimom - Cerkev sv. Vida	vplivno območje spomenika		Potrebno je vzdrževanje gozda južno od cerkve. Upoštevanje varstvenega režima enote.
2178	Jezero - Cerkev sv. Lovrenca	vplivno območje		Vzdržuje naj se posamezne mejice in omejkje, ki predstavljajo del gozdnega prostora.

				Upoštevanje varstvenega režima enote.
2181	Prevalje pod Krimom - Cerkev Žalostne Matere božje	vplivno območje		Vzdrževanje gozda in ohranjanje vedut na cerkev. Upoštevanje varstvenega režima enote.
2182	Podpeč - Cerkev sv. Ane	vplivno območje		Vzdrževanje nezaraščenosti okolice cerkve ter ohranjanje vedut na cerkev. Upoštevanje varstvenega režima enote.
2183	Planinca - Cerkev sv. Tomaža	vplivno območje		Vzdrževanje nezaraščenosti okolice cerkve. Upoštevanje varstvenega režima enote.
5727	Kamnik pod Krimom- Spomenik padlim v NOB na Sodnem vrhu	vplivno območje		Potrebno je vzdrževanje gozdnega roba v neposredni bližini spomenika. Upoštevanje varstvenega režima enote.
5728	Kamnik pod Krimom- Grobnica padlim v NOB na Sodnem vrhu	spomenik		Okolico grobnice je potrebno vzdrževati, v smislu pregleda stanja dreves in sanacije poškodovanih dreves, da ne bi prišlo do poškodb. Upoštevanje varstvenega režima enote.
9368	Ljubljana - Arheološko območje Ljubljansko barje	arheološko najdišče		Obstoječi varstveni režim —predhodna pridobitev kulturnovarstvenih pogojev.
10528	Pako - Arheološko najdišče Prevek	arheološko najdišče		Obstoječi varstveni režim —predhodna pridobitev kulturnovarstvenih pogojev.
11155	Kamnik pod Krimom- arheološko najdišče Žabji grad	arheološko najdišče		Gradnja novih vlak ali vzpostavitev začasnih površin za skladiščenje lesa na prazgodovinskem in srednjeveškem najdišču ni dovoljena. Tudi v primeru sečnje bolnih ali poškodovanih dreves se panjev se ne sme ruvati iz tal (izjemoma ob arheološkem nadzoru, po predhodni odobritvi ZVKDS).
11156	Planinca - Arheološko območje Britof	arheološko najdišče		Obstoječi varstveni režim — predhodna pridobitev kulturnovarstvenih pogojev.
11157	Podpeč- Arheološko najdišče Sv. Ana	arheološko najdišče		Gradnja novih vlak ali vzpostavitev začasnih površin za skladiščenje lesa na prazgodovinskem in rimskem gradišču (dobro ohranjeni obrambni nasip in naselbinske terase) ni dovoljena; dovoljeno vzdrževanje obstoječih poti po predhodni pridobitvi KVP. Panjev se ne sme ruvati iz tal (izjemoma ob arheološkem nadzoru, po predhodni odobritvi ZVKDS).
11158	Prevalje pod Krimom- Gradišče Žalostna gora	arheološko najdišče		Gradnja novih vlak ali vzpostavitev začasnih površin za skladiščenje lesa na prazgodovinskem gradišču ni dovoljena; dovoljeno vzdrževanje obstoječih poti po predhodni pridobitvi KVP. Panjev se ne sme ruvati iz tal (izjemoma ob

				arheološkem nadzoru, po predhodni odobritvi ZVKDS).
11404	Goričica pod Krimom - Arheološko najdišče Betenc	arheološko najdišče		Obstoječi varstveni režim — predhodna pridobitev kulturnovarstvenih pogojev.
11421	Prevalje pod Krimom- Arheološko najdišče Šivčev hrib in prekop	arheološko najdišče		Gradnja novih vlak ali vzpostavitev začasnih površin za skladiščenje lesa na Šivčevem hribu ni dovoljena; dovoljeno zdrževanje obstoječih poti po predhodni pridobitvi KVP. Panjev se ne sme ruvati iz tal (izjemoma ob arheološkem nadzoru, po predhodni odobritvi ZVKDS).
11449	Jezero - Arheološko najdišče Sv. Lovrenc	arheološko najdišče		Gradnja novih vlak ali vzpostavitev začasnih površin za skladiščenje lesa na gradišču sv. Lovrenc (dobro ohranjeni obrambni nasip in nasebinske terase) ni dovoljena. Panjev se ne sme ruvati iz tal (izjemoma ob arheološkem nadzoru, po predhodni odobritvi ZVKDS).
11516	Preserje pod Krimom - Ambient cerkve sv. Vida	dediščina	stavbna dediščina	Potrebno je vzdrževanje gozda južno od cerkve. Upoštevanje varstvenega režima enote.
11518	Preserje pod Krimom - Župnijska kašča	vpl. območje spomenika		Upoštevanje varstvenega režima enote.
11733	Podpeč - Kapelica pri hiši Podpeč 26	dediščina	stavbna dediščina	Potrebno je vzdrževanje gozda ob kapelici. Upoštevanje varstvenega režima enote.
21380	Gorenja Brezovica - Spominska plošča ustanovitvi čete	dediščina	memorialna dediščina	Potrebno je vzdrževanje gozda neposredno ob spominski plošči. Upoštevanje varstvenega režima enote.
21383	Rakitna - Spomenik bojem Levstikove in Ljubljanske brigade	dediščina	memorialna dediščina	Potrebno je vzdrževanje gozda v bližini spomenika. Upoštevanje varstvenega režima enote.

Preglednica 57: Podrobne kulturnovarstvene usmeritve za varstvo objektov in območij kulturne dediščine z drugo stopnjo poudarjenosti funkcije varovanja kulturne dediščine.

EŠD	IME	REŽIM	PODREŽIM	USMERITVE
2179	Preserje pod Krimom - Cerkev sv. Jožefa	vplivno območje		Vzdrževanje nezaraščenosti neposredne okolice cerkve ter ohranjanje vedut na cerkev. Upoštevanje varstvenega režima enote.
11819	Ljubljana - Kulturna krajina Ljubljansko barje	dediščina	kulturna krajina	Vzdržuje naj se posamezne mejite in omejke, ki predstavljajo del gozdnega prostora. Upoštevanje varstvenega režima enote.

12482	Borovnica - Trasa železniške proge Preserje-Borovnica	dediščina	stavbna dediščina	Potrebno je vzdrževanje gozda neposredno ob trasi železnice. Upoštevanje varstvenega režima enote.
12509	Podpeč - Kamnolom	dediščina	druga dediščina	Potrebno je vzdrževanje gozdnega roba na južnem delu kamnoloma. Upoštevanje varstvenega režima enote.
19095	Gorenja Brezovica - Kulturna krajina	dediščina	kulturna krajina	Potrebno je vzdrževanje gozdnega roba. Upoštevanje varstvenega režima enote.
19096	Kamnik pod Krimom - Vas	dediščina	naselbinska dediščina	Upoštevanje varstvenega režima enote.

Za podrobnejši opis glej Priročnik (http://giskd6s.situla.orgjevrdd/P_ii_o2.htm).

Več o usmeritvah za posege v vplivno območje dediščine je zapisano v poglavju 6.2.8 Usmeritve za posege v gozd in gozdni prostor.

Usmeritve za krepitev estetske funkcije

Gozdnogojitveni ukrepi:

Krajinski vidik

- Ohranjati strukture gozdnega drevja, s katerimi se povečuje estetsko vrednost krajine:
- ohranjati gozdne otoke, omejke, obvodno vegetacijo vzdolž strug vodotokov in posamezno drevje ter skupine drevja in grmičevja v gozdnem prostoru in izven gozda, s katerimi se povečuje estetska vrednost krajine;

Drevesna sestava in zgradba sestojev

- Pospeševati estetsko zanimive drevesne vrste.
- Pospeševati, ohranjati in varovati minoritetne in cvetoče drevesne in grmovne vrste.
- Zagotavljati zgradbo gozdnih sestojev, ki ima večjo estetsko privlačnost:
  - z ukrepi naj se zagotavlja raznodobno, malopovršinsko zgradbo s pestro strukturo rastišču primernih vrst;
  - stremeti k večjemu deležu starejši razvojnih faz z visokimi lesnimi zalogami.

Pomlajevanje, uvajanje v obnovo

- Obnovo temeljiti na naravnem pomlajevanju in ukrepih na manjših površinah:
- upoštevamo predvsem pri pomladitvenih sečnjah ter končnih posekih.

Sečnja in sanacije:

- Izvajati vedutno sečnjo: za ohranjanje in izboljšanje razgleda na objekte kulturne in naravne dediščine in na območjih razglednih točk se izvaja vedutno sečnjo;
- namensko puščanje zanimivih vedut in posameznih dreves, ki obogatijo kvaliteto krajine in njen izgled.

Posebnosti, vezane na estetsko funkcijo:

- Ohranjati zanimivosti v gozdnem prostoru:
  - evidentiranje in ohranjanje izjemnih dreves in grmov oziroma skupine le-teh; merila za evidentiranje in ohranjanje izjemnih dreves so izredne dimenzije drevja, izjemen habitus;
  - objekte se ohranja v dogovoru z lastnikom gozda; za večje oziroma vrednejše objekte je potrebno sprožiti postopek za ustrezno zaščito.
- Paziti na vtis, ki ga ima gozdni prostor v okolici objektov, ki so pomembni z vidika kulturne dediščine, poučne ali rekreativne in turistične funkcije
- Ohraniti sestojni značaj gozda in zeleno kuliso ob pešpoteh in kulturnih spomenikih.
- Informativne, opozorilne in usmerjevalne table ter druge oznake ter počivališča morajo biti zasnovane tako, da niso estetsko moteče.

Usmeritve za krepitev lesnoproizvodne funkcije

Za krepitev lesnoproizvodne funkcije gozdov je potrebno dosledno upoštevati gozdnogojitvene usmeritve in izvrševati ukrepe, zapisane v usmeritvah za gospodarjenje z gozdovi.

Usmeritve za krepitev funkcije pridobivanja drugih gozdnih dobrin

- Pospeševanje in varstvo zdravih in vitalnih dreves medonosnih vrst:
  - na območju večje gostote stalnih čebelnjakov se funkcijo pridobivanja nelesnih gozdnih proizvodov krepi s pospeševanjem in varstvom zdravih in vitalnih dreves medonosnih vrst (lipa/lipovec, češnja, kostanj, idr.);
  - poleg gozdne paše, na kateri čebele nabirajo mano, poznamo še pašo, kjer rastline izločajo medicino ali nektar; poleg cvetlic izločajo nektar tudi drevesne vrste, kot so: javorji, divja češnja, robinija ali akacija, lipa in pravi kostanj;
- Sadnja dreves medonosnih vrst:
  - na primernih rastiščih načrtujemo sadnjo manjših skupin dreves medovitih vrst listavcev;
- Načrtno postavljanje čebelnjakov na ustrezna mesta:
  - lokacije premičnih čebelnjakov naj skupaj s čebelarji določimo na mestih, kjer ne bodo ovirali gospodarjenja z gozdovi;
- Javnost se usmerja, izobražuje in informira o omejitvah pri pridobivanju drugih gozdnih dobrin (vsebine iz Pravilnika o varstvu gozdov, aktov o zavarovanju naravnih vrednot in drugih pravnih aktov) s pomočjo informativnih, opozorilnih in usmerjevalnih tabel in markacij, zloženek, vodnikov in s pomočjo medijev;
- Izvaja se neposredni nadzor glede na vsebino Pravilnika o varstvu gozdov, zlasti glede nabiranja gob in mahu.

Usmeritve za krepitev lovnogospodarske funkcije

Varstvene usmeritve za rukališča:

- V času intenzivnega parjenja jelenjadi v trajanju enega meseca veljajo sledeče omejitve rabe prostora:
  - prepoved aktivnosti gospodarjenja z gozdovi na celotnem rukališču;

- zapora gozdnih cest v primeru, ko cesta odpira manjše območje v okolici rukališča (v dogovoru med ZGS, občino in lastniki zemljišč);
- prepoved turizma in rekreacije na celotnem rukališču (v primeru vzpostavljenega gozdnega oziroma naravovarstvenega nadzora).

Varstvene usmeritve za zimska krmišča:

- V obdobju krmljenja v nočnem času oziroma od ene ure pred mrakom do ene ure po zori veljajo sledeče omejitve rabe prostora:
  - prepoved aktivnosti gospodarjenja z gozdovi;
  - zapora gozdnih cest v primeru, ko cesta odpira manjše območje v okolici krmišča (v dogovoru med ZGS, občino in lastniki zemljišč);
  - prepoved turizma in rekreacije ter vsakršnega dostopa na krmišče nepooblaščenim osebam (v primeru vzpostavljenega gozdnega oziroma naravovarstvenega nadzora).

Druge varstvene usmeritve za lovnogospodarsko funkcijo:

- Pri načrtovanju in izvedbi del za lovnogospodarsko funkcijo se upošteva usmeritve za funkcijo ohranjanja biotske raznovrstnosti in usmeritve za funkcijo varovanja naravne dediščine.
- Poudarek velja vzdrževanju pašnikov in travnikov v gozdu in gozdnem prostoru, vzdrževanju grmišč, vzdrževanju zaraščujočih pasišč. Ohranja in pospešuje se grmovne vrste in vse plodonosne rastlinske vrste. Izdeluje in vzdržuje se vse vodne vire. Lovski objekti in naprave (preže, solnice, krmišča ...) naj se izdelujejo izključno iz naravnih materialov (les) ter se po preteku
- Številčnost populacij divjadi, primarno rastlinojede parkljaste divjadi, se usmerja tako, da je usklajena s prehransko nosilnostjo okolja. Višino in strukturo odvzema se uravnava glede na številčnost, starostno in spolno strukturo, zdravstveno stanje populacij ter glede na stanje prehranskega in bivalnega okolja divjadi.
- Krmišča in njim pripadajoče funkcionalne lovskotehnične objekte se lahko na novo postavi le v soglasju z lastnikom zemljišča ter s strokovnimi službami na ZGS. Solnice in mrhovišča za male zveri se ne sme postavljati v mladovjih, v sestojih v obnovi, ob cestah, v bližini manj kot 50 m od vodnih virov ter v območjih redkih, ogroženih ter zavarovanih živalskih in rastlinskih vrst.
- Lovskotehniške objekte in naprave (preže, solnice, krmišča ...) naj se izdeluje izključno iz naravnih materialov. Po preteku življenjske dobe naj se jih bodisi odstrani, bodisi nadomesti z novimi.
- V predelih s 1. stopnjo poudarjenosti funkcije naj se ne gradi infrastrukturnih in drugih objektov.
- Izvaja se neposredni nadzor glede na vsebino Zakona o ohranjanju narave (Ur. l. RS št. 96/04 in spremem.).

6.2.3 Usmeritve za razvoj življenjskih razmer prosto živečih živali

Podane so splošne usmeritve, ki naj se konkretizirajo v gozdnogojitvenih načrtih.

Z ohranitvijo oziroma vzpostavitvijo naravnega gozdnega ekosistema in časovno opredeljenih mirnih predelov v njem (zimovališča, gnezdišča, brlogi ipd.), se zagotovi nemoten razvoj posameznih prostoživečih vrst živali. To velja še posebej za redke, ogrožene in ranljive vrste. Hkrati pa se z ustreznim poseganjem z odstrelom ter s pomočjo biomeliorativnih del v življenjskem okolju zagotovi

boljše prehranske možnosti za rastlinojedo parkljasto divjad in se tudi na ta način zagotovi možnosti vzpostavitve ravnovesja med njo in njenim okoljem. Stanje okolja in ravnovesja med divjadjo in okoljem se sistematično preverja z dogovorjeno metodo popisa objedenosti gozdnega mladja, spremljanjem stanja ograjenih in neograjnih površin po skupinski zaščiti mladja, kazalci kontrolne metode med vrstami divjadi ter novimi metodami spremljanja številčnosti velike parkljaste divjadi (štetje kupčkov iztrebkov, foto pasti ...).

Poleg zagotavljanja sprejemljive številčnosti je najpomembneje zagotoviti ustrezno veliko prehransko kapaciteto gozdov. Pomembno je, da se številčnost rastlinojede parkljaste divjadi obdrži na obvladljivi ravni, oziroma se jo ustrezno zmanjša.

Usmeritve in ukrepi so opredeljeni v načrtih za upravljanje divjadi. GGE Preserje-Rakitna se v celoti prekriva z Notranjskim lovskoupravljaljskim območjem, konkretnije tudi z loviščem Rakitna. V nadaljevanju na kratko povzemamo bistvene usmeritve iz lovsko upravljaljskih načrtov.

Gospodarjenje z gozdovi naj zagotovi čim večji delež mladovij, pa tudi podmladka, pri čemer nam je bila v preteklih letih v pomoč narava sama – z ujмами. Čim prej naj se le-to približa modelnemu stanju. V danih razmerah v GGE to pomeni nadaljevanje z obnovo zrelih in starih sestojev, izvajanje končnih posekov v sestojih v obnovi in s tem povečevanje deleža mladovij, kot tudi uvajanje v obnovo debeljakov in pospešeno nadaljevanje obnove, kar pomeni večji delež podmladka, ki mora biti ustrezno prostorsko lociran. Zaželeno je še izboljšanje prehranskih razmer z ustrezno drevesno vrstno zgradbo, grmovnicami ter pospeševanjem plodonosnih vrst v skladu z lovsko upravljaljskimi načrti.

Kjer se zaraščajo gozdne in kmetijske površine, je treba izvajati vzdrževanje pašnikov, grmišč in gozdnega roba. Priporočljivo je osnovanje novih travnih pašnih površin znotraj gozda, potrebno je tudi vzdrževanje kaluž. Izločiti in vzdrževati je treba grmišča, ki so pomembna za divjad in skrbeti za zagotavljanje miru v mirnih conah, predvsem v zimskem času in v času parjenja ter poleganja mladičev. Za izboljševanje naravnih prehranskih razmer, predvsem za jelenjad, naj se v čim večji meri izvaja zimska sečnja jelke.

Poleg tega je treba skrbeti za ohranjanje gozdov, manjših gozdnih otokov, skupin ter posamičnega gozdnega drevja, omejkov, mejic in remiz, predvsem v kmetijski in primestni krajini kot del ljubljanskega Barja, kjer je gozda izrazito malo. Velik pomen ima tudi ohranjanje koridorskih prehodov za prostoživeče živali, ki jih praviloma sekajo infrastrukturne linije (ceste, železnica, elektrovođi ipd.).

Pri ukrepih v populacijah prostoživečih živali je pomembno, da se upravljanje z rastlinojedo parkljasto divjadjo prilagodi naravnim razmeram. Številčnost divjadi mora biti v okviru danih možnosti, kot jih ponuja okolje. Posebno pozornost je treba posvetiti krmljenju divjadi, ki mora biti strokovno utemeljeno, lokacijsko, količinsko in strukturno ustrezno. Krmljenje divjadi naj bo primarno privabljalno – z namenom ocene, ustrezne izbire in odstrela divjadi. Zgolj pri jelenjadi in mali poljski divjadi je dovoljeno tudi zimsko krmljenje, po kriterijih kot so predhodno navedeni. Zagotoviti je treba dovolj velik odstrel (poudarek naj bo na jelenjadi) in z njim regulirati številčnost divjadi.

6.2.4 Usmeritve za delo z gozdom v varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom

V GGE Preserje-Rakitna ni varovalnih gozdov.

Gozdovi s posebnim namenom (gozdni rezervati)

V kategorijo »Gozdovi s posebnim namenom« spadajo gozdovi na območju gozdnega rezervata Mokrec, na strmih pobočjih soteske Iške z Zalo v odsekih 78D07A, 78D07B, 7810B in 78D12. Njegova površina je 106,36 ha. Za gozdove s posebnim namenom so bili določeni z »Uredbo o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom« (Ur.l.RS, št. 88/05 in spremem.).

Ključni namen razglasitve gozdnih rezervatov je spremljanje in raziskovanje gozdov v rezervatih brez vplivov gospodarjenja. Zato gospodarjenje v gozdnih rezervatih ni dovoljeno. Gozd je prepuščen naravnemu razvoju. Vsi ukrepi so omejeni le na spremljanje razvoja gozdnega ekosistema in raziskave, ki prispevajo k boljšemu razumevanju funkcioniranja naravnih gozdov. Splošne usmeritve za razglašene gozdne rezervate določa »Uredba o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom«, ki določa tudi režim posameznih gozdnih rezervatov (v nadaljevanju Uredba):

- V rezervatih je prepovedano kakršnokoli spreminjanje obstoječega stanja, poseganje v matično podlago, vode, tla, vegetacijo in živalski svet, kot so: gradbena dela, sečnja in spravilo lesa, lomljenje ali poškodovanje drevja in grmovja, nabiranje rastlin, živali, gliv in plodov, lov in ribolov ter vodenje domačih živali, onesnaževanje in povzročanje hrupa, kurjenje in bivačanje.
- Z namenom varovanja posameznih območij gozdnih rezervatov v GGO se z GGN GGE, glede na ugotovljeno stanje posameznega gozdnega rezervata, določijo podrobnejše usmeritve za njegovo varstvo. Glede na ugotovljeno stanje posameznih sestojev v neposredni okolici rezervatov se z GGN GGE podajo tudi usmeritve za vzpostavitev varstvenega pasu in za gospodarjenje s sestoji v njem.
- Območje varstvenega pasu okoli rezervata je potrebno dosledno upoštevati pri gospodarjenju z gozdovi in izvajanju morebitnih posegov v gozd in gozdni prostor.

Gozdni rezervat Mokrec, ki leži v neposredni bližini Iškega Vintgarja, ima opredeljen blažji varstveni režim. Prepovedane so vse gospodarske, rekreacijske, raziskovalne in druge dejavnosti, ki bi lahko kakorkoli spremenile obstoječe naravno stanje in vplivale na nemoten naravni razvoj v prihodnosti.

Paša, razen čebelje paše, je v rezervatih prepovedana.

Dovoljeno je opravljati naloge javne gozdarske službe, javne službe ohranjanja narave in nadzorstvene naloge lovstva.

Ministrstvo za kmetijstvo in okolje (MKO) lahko dovoli opravljanje posameznih raziskovalnih ali izobraževalnih nalog na podlagi vloge znanstveno – raziskovalnih ali izobraževalnih organizacij. Predhodno si pridobi mnenje Zavoda za gozdove Slovenije in Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave. V dovoljenju se navedejo tudi pogoji za opravljanje raziskovalnih ali izobraževalnih nalog.

Spremljanje stanja gozdnih rezervatov izvaja Zavod za gozdove Slovenije v sodelovanju z izvajalci javnih služb s področja varstva okolja in znanstveno-raziskovalnimi ter izobraževalnimi organizacijami.

Preko gozdnega rezervata Mokrec poteka več pohodnih poti. Dovoljen je obisk gozda po označenih poteh in vzdrževanje ogledne poti ter informacijskih tabel. Izdelavo nove poti se dovoli le z dovoljenjem MKGP.

Ključne naloge varovanja in ohranjanja razglašanih gozdnih rezervatov v GGO, ki veljajo tudi za gozdni rezervat Mokrec in bi jih bilo potrebno izvesti v naslednjem ureditvenem obdobju so:

- začeti z raziskavami in povečati obseg raziskovalnih dejavnosti v gozdnem rezervatu;
- ugotoviti stanje gozdnega rezervata z vzpostavitvijo mreže stalnih vzorčnih ploskev namenjenih ugotavljanju stanja in spremljanju razvoja sestojev v gozdnem rezervatu z izvajanjem rednih periodičnih meritev;
- znanstvenoraziskovalno delo se izvaja le na lokacijah in v obsegu, ki ne vpliva negativno na dinamiko naravnega razvoja rezervata;
- ob podaji strokovnega mnenja za izvedbo raziskav dodati pogoj, da ZGS dobi izvod končne raziskave/članka;
- vodi se evidenca preteklih, tekočih in načrtovanih raziskav v gozdnem rezervatu.
- spremljati obisk in vpliv obiskovalcev na stanje gozdnega rezervata. Obisk gozdnega rezervata ne sme vplivati na naravne razvojne procese.
- zagotoviti označitev in vzdrževanje označb mej rezervata v skladu z Uredbo, označitev morebitnih pohodnih poti in informacijske infrastrukture.

Gozdni rezervati naj bi bili označeni na najpomembnejši vzhodni točki z identifikacijsko tablo (pribl. 50 x 30 cm). Meje rezervata so označene z dvojno vodoravno modro črto (3 x 15 cm).

6.2.5 Usmeritve za delo s požarno ogroženimi gozdovi

Gozdov z zelo veliko požarno ogroženostjo (1. stopnja) in veliko požarno ogroženostjo (2. stopnja) v enoti GGE Preserje-Rakitna ni.

V skladu s Pravilnikom o varstvu gozdov so izdelani po Krajevnih enotah ZGS načrti varstva gozdov pred požari, kjer so dodane usmeritve za gozdove s srednjo požarno ogroženostjo.

Preventivni ukrepi in usmeritve za varstvo požarno ogroženih gozdov

V izpostavljenih predelih gozdov **srednje požarne ogroženosti**, se ohranja in pospešuje naravna obnova gozdov z rastišču prilagojenimi vrstami. Te so odporne na požare zaradi debelega lubja (hrasti, bori) ali velike sposobnosti odganjanja iz panjev. Pospešuje naj se mešane sestoje glede drevesne sestave.

Kurjenje oziroma sežiganje rastlinskih ostankov v bližini gozda se lahko izvaja le na način in v obdobju ko to ne ogroža gozda. Kurjenje sečnih ostankov v okviru zatiranja podlubnikov se mora izvajati v skladu s predpisi, potreben je nadzor.

V požarno ogroženih gozdovih naj se sečni ostanki ne kopičijo ob zelo obiskanih pohodnih poteh.

Na ogroženih področjih je priporočljiva postavitve obvestilnih oziroma opozorilnih protipožarnih tabel, še posebno na območjih zadrževanja ljudi (počivališča, obiskane pešpote, večja parkirišča, ipd.).

Pri umeščanju in načrtovanju gozdnih prometnic kot jih definira Pravilnik o gozdnih prometnicah se je potrebno v največji možni meri izogniti protipožarnih poti in drugih tras, ki so nujne za izvedbo gozdarskih del (npr. tras žičniških linij).

Širšo javnost (obiskovalce, lokalno prebivalstvo) je potrebno vseskozi ozaveščati in obveščati o nevarnosti požarov in njihovih posledicah v gozdnem okolju, tudi preko lokalnih medijev.

Gozdne in javne ceste namreč lahko odigrajo vlogo protipožarnih presek, hkrati pa tvorijo omrežje intervencijskih prometnic za potrebe gašenja. Za GGE Preserje-Rakitna pa konkretno velja, da je potrebno vzdrževati protipožarne steze na območju Iškega Vintgarja;

Na prometnicah mora biti čim več izogibalšč in obračališč ter vstopnih ploščadi.

Sanacije požarišč na področjih s srednjo požarno ogroženostjo

Pri obnovi požarišč s sadnjo, naj prevladujejo sadike listavcev. Na večjih površinah se sanacija lahko izvede tudi s setvijo ali s sadnjo pionirskih in hitrorastočih drevesnih vrst.

6.2.6 Usmeritve za delo s semenskimi objekti

Semenskih sestojev v GGE Preserje-Rakitna ni.

6.2.7 Usmeritve za tehnologijo dela, gradnjo in vzdrževanje gozdnih prometnic

Usmeritve za tehnologijo dela

Sečnja in spravilo bosta na celotnem območju GGE tudi v prihodnje temeljila na klasični sečnji z motorno žago in traktorskem spravilu.

Na strmehjših pobočjih in jarkih se bo les še naprej spravljal večinoma na kombiniran način z ročnim predspravilom. Spodbujati je potrebno gozdne posestnike, predvsem večje, k nakupu modernejših delovnih sredstev, zlasti gozdarskih traktorjev in žag. Manjše posestnike naj se spodbuja k povezovanju in uporabi usposobljenih gozdarskih izvajalcev del. Za racionalizacijo gospodarjenja z gozdovi je potrebno optimalno načrtovanju omrežja gozdnih prometnic, predvsem vlak.

Pri spravilu s traktorjem naj se načrtuje in vzpodbuja uporaba tehnologije traktorskega izvoza z gozdarsko polprikolico na daljših spravnih razdaljah (daljših od 400 m) in na vlakah z izrazitimi protivzponi. Ta tehnologija naj se uporablja ne samo pri spravilu s traktorjem do kamionske ceste, ampak tudi za prevoz lesa do bližnjih kmetij ali pa za prevoz na dom pri prodaji drv. Traktorska polprikolica se lahko uporablja tudi za prevoz hlodovine sečnih ostankov do kamionske ceste ali do

vasi. Pri uporabi težjih traktorjev in pri tehnologiji izvoza lesa s traktorsko polprikolico je potrebno prilagoditi glavne vlake tako, da imajo širino 3 m in obračališče širine 6 m. Na kompaktni kameninski podlagi naj se upošteva maksimalni naklon vlake 25 %, drugod 12 %.

Z vidika ohranjanja gozda je pri sečnji in spravilu za vse drevje najprimernejša sortimentna metoda, pri kateri se krojenje drevesa opravi pri panju. Pri tej metodi je najbolj ugodno razmerje med učinkom in poškodbami zaradi sečnje na drevnini, mladovju ter podmladku. Zaradi spravila je najmanj tudi poškodb v sestojih in na drevju ob gozdnih vlakah.

Poleg sortimentne metode, se lahko uporabljajo tudi poldebela, debelna ali drevesna metoda. Pri tem je treba upoštevati določila »Pravilnika o izvajanju sečnje, ravnanju s sečnimi ostanki in zlaganju gozdnih lesnih sortimentov«, da ne pride do poškodb v večji meri kot je neizogibno. Podrobnosti naj bodo opredeljene v gojitvenih načrtih.

Sečnjo drevja in izdelavo gozdnih lesnih sortimentov je potrebno izvajati tako:

- da se ne poškoduje sosednja drevesa in podmladek v večji meri, kot je to neizogibno;
- da se ne poškodujejo gozdne prometnice, obrežja vodotokov in režim odvodnjavanja;
- da posekana drevesa ali sortimenti naj ne ovirajo ali ogrožajo hoje po gozdnih poteh in prometa na cestah in železnicah ter delovanja drugih infrastrukturnih objektov.

V struge vodotokov naj se ne odlaga sečnih ostankov. Po končani sečnji in spravilu je potrebno struge vodotokov očistiti.

Strojna sečnja

Strojna je možna na posameznih delih, kjer to omogočajo terenske in sestojne razmere. Značilnosti teh terenskih razmer so ravni in položnejši tereni, majhna skalovitost in nezamočvirjenost tal. Manjša je tudi poudarjenost ekoloških in socialnih funkcij.

Strojno sečnjo je potrebno podrobno opredeliti z gozdnogojitvenimi načrti.

Strojno sečnjo omogoča dovolj velika koncentracija sortimentov, ki jo je mogoče doseči pri krčitvah in v sestojih, kjer se izvajajo pomladitvene sečnje močnejših jakosti in končni poseki. Strojna sečnja velja za najbolj primeren in varen način sečnje ob sanaciji posledic naravnih ujm (vetrolomi, snegolomi, žledolomi, gradacije podlubnikov). Pri odločitvah za strojno sečnjo je potrebno upoštevati omejitve, ki jih zahtevajo funkcije gozda. Prav tako je potrebno zaradi ekološkega tveganja pri strojni sečnji nameniti posebno pozornost fizikalnim lastnostim gozdnih tal, njihovi nosilnosti tik pred izvedbo in med izvedbo samo. Če ti pogoji izpolnjeni naj se dele odsekov, kjer je možna strojna sečnja konkretno opredeli v tehnoloških delih gozdnogojitvenih načrtov.

V GGE je večina oddelkov in odsekov, v celoti ali delu, primerna za strojno sečnjo. Izjema je le območje NR Mokrec in posamezni oddelki in odseki v strmem, jugovzhodnem delu GGE (78D07C (78D09, 7810A, 78D19, 78D21).

K strojni sečnji je potrebno vzpodbujati lastnike zlasti ob večjih sanacijah, saj strojna sečnja velja za najbolj primeren, hiter in varen način sečnje. Pri tem je potrebna uspešna organizacija lastnikov gozdov.

Pri obsežnejših sanacijah naravnih ujm in gradacij podlubnikov je treba nuditi pomoč lastnikom gozdov pri organizaciji čimprejšnje izvedbe del, zlasti pri strojni sečnji. Za tehnološki napredek je pomembno zagotavljanje sofinanciranja, tako z vidika varnosti in zdravja pri delu, kot varstva okolja in ekonomske učinkovitosti. Pri tem je cilj čim večja profesionalizacija izvedbe del tudi v zasebnih gozdovih. Še naprej naj se spodbuja in razvija izobraževanja, ki so namenjena lastnikom gozdov, sodelovanje s strokovnimi javnostmi, ter ažurno informiranje splošne javnosti o izvajanju ukrepov v gozdovih.

Temeljno vodilo pri izbiri tehnologije dela naj bo uporaba naravi prijazne tehnologije, ki ustreza terenskim in sestojnim razmeram in v največji možni meri upošteva vse funkcije gozda in ne ogroža gozdnega ekosistema.

Tehnologijo sečnje in spravila lesa se podrobno načrtuje na nivoju gozdnogojitvenega načrtovanja ob upoštevanju varstvenih režimov in usmeritev, ki so namenjeni krepitvi posameznih funkcij gozdov

in varovanju posameznih varovanih območij znotraj območja GGE. Pri tem se po potrebi vključuje pristojne službe (ZVKD, ZRSVN, DRSV). Glede na gozdnogojitveni koncept ter okoljske, naravovarstvene, kulturnovarstvene in druge omejitve, se zaradi varstva gozdnih tal in sestojev določi tudi časovne omejitve za izvajanje gozdnih del. Usmeritve za krepitev posameznih funkcij gozdov so navedene v poglavju 6.2.2 Usmeritve za krepitev in usklajitev funkcij gozdov in v nadaljevanju tega poglavja.

Posebno pozornost je treba posvetiti izobraževanju na področju varnega dela v gozdu, krojenju in trženju lesnih sortimentov ter celotne ekonomičnosti gospodarjenja. V drobni posesti in okoljih, kjer lastniki opuščajo lastno delo v gozdu, je poudarek na osveščanju in svetovanju o izbiri najprimernejše tehnologije oziroma najemu kvalificiranih izvajalcev del ter tudi na organiziranju in povezovanju lastnikov gozdov.

Usmeritve za tehnologijo dela v gozdovih s poudarjeno funkcijo varovanja gozdnih zemljišč in sestojev ter zaščitno funkcijo gozda:

- Uporabljati rastišču primerno pravilno sredstvo, po sečnji in spravilu lesa je potrebno sečišče in vlake urediti v skladu s Pravilnikom o izvajanju sečnje, ravnanju s sečnimi ostanki, spravilu in zlaganju gozdnih lesnih sortimentov:
  - v primeru, da spravilo zaradi naravnih ali tehničnih omejitev ni možno, obsega ukrepanje samo posek na prilagojen način (npr. oblika in razporeditev pomladitvenih jeder, puščanje visokih panjev, puščanje šopov);
  - v posameznih primerih, kadar puščanje posekanih dreves v sestoji predstavlja dodatno tveganje za infrastrukturo in je spravilo možno, vendar ekonomsko nerentabilno, je smiselno zagotoviti dodatno financiranje za izvedbo spravila;
  - v primeru, da je spravilo možno, je pri načrtovanju poseka in spravila potrebno upoštevati dolgoročno prostorsko in časovno dinamiko ukrepov. Obenem pa se, kjer razmere dopuščajo in varovalni učinki gozda niso ogroženi, skušamo pri označevanju dreves za posek prilagoditi (npr. oblika in velikost vrzeli) izbranim pravilnim sredstvom;
  - ročno spravilo je možno uporabiti na manjših razdaljah;
  - sečnja in spravilo naj se v čim večji meri izvajata v suhem vremenu. Če je zaradi varnosti mogoče, se spravilo opravlja v zimskem času, ko so tla zavarovana s snegom ali pomrznjena;
  - ko so tla zaradi padavin razmočena, se del v gozdu ne sme izvajati – zapora cest;
  - po sečnji in spravilu lesa je potrebno vlake in sečišče urediti v skladu s Pravilnikom o izvajanju sečnje, ravnanju s sečnimi ostanki, spravilu in zlaganju gozdnih lesnih sortimentov.

Usmeritve za tehnologijo dela v gozdovih s poudarjeno hidrološko funkcijo

Usmeritve, ki jih je potrebno upoštevati za pridobitev vodnega soglasja in pravice graditi (Usmeritve DRSV, februar 2020):

- upoštevati omejitve pri sečnji in spravilu za preprečevanje onesnaženja;
- izogibati se vsakim velikopovršinskim ukrepom;
- skrbno izbrati pravilna sredstva, ki ne vnašajo motenj v vodni režim;
- izogibati se gradnji strmih, nestabilnih vlak in ročnemu spravilu na takih terenih;
- uporabljati naravi prijazno tehnologijo in naravi neoporečne stroje;
- uporabljati biološko razgradljiva olja, prepoved uporabe kemičnih snovi.

Potrebno je prilagoditi način skladiščenja in spravila lesa:

- izbrati pravilna sredstva, ki ne vnašajo motenj v vodni režim (npr. spravilo po kolesih, zraku namesto po tleh ...);
- izogibati se je treba prekomernim poškodbam zgornjega ustroja gozdnih cest zaradi vožnje oziroma spravila ob neprimernem času (razmočenost...);
- v bližini jam se ne skladišči lesa ali odlaga drugega materiala;
- v vodnem telesu ni dopustna nikakršna aktivnost pridobivanja lesa (privlačenje, vožnja), razen v izjemnih primerih, ko je ob ustreznem zavarovanju dopustno prečenje struge.

Na erozijskem območju je v skladu s 87. členom Zakona o vodah prepovedano:

- poseganje v prostor na način, ki pospešuje erozijo in oblikovanje hudournikov.

Usmeritve za tehnologijo dela v gozdovih s poudarjeno funkcijo ohranjanja biotske raznovrstnosti

Za spravilo lesa naj se uporablja pravilna sredstva, ki imajo najmanjši negativni vpliv na pomembne habitate oziroma rastišča.

Izvajanje del v gozdovih je potrebno prilagajati zahtevam živalskih vrst, predvsem zahtevam redkih in ogroženih živalskih vrst (gnezdenje, poleganje mladičev, rukališča...).

- pri izvajanju gozdnogospodarskih del se je potrebno izogibati aktivnim gnezdiščem, brlogom ali zavetiščem;
- zbiranje in vlačenje gozdnih lesnih sortimentov ter gradnjo gozdnih cest in vlak naj se ne izvaja preko rastišč redkih in ogroženih rastlinskih vrst in preko pomembnejših habitatov živalskih vrst (kaluž, brlogov, itd.);
- upoštevati je treba usmeritve za izvajanje del, ki so določene v Pravilniku o varstvu gozdov in so opredeljene za naslednje živalske vrste: orli, ujede, vse vrste sov, medved, volk, ris, divja mačka, dvoživke;
- upoštevati obdobja neizvajanja sečnje ter prilagojenega gospodarjenja z gozdovi na območjih mirnih con, zimovališč, rukališč, gozdnih jas, gozdov za pospeševanje vrstne pestrosti in v območjih gnezdenja;
- z namenom varovanja prostoživečih živali in zagotavljanja potreb le teh po miru se lahko na gozdnih cestah ali njihovih odsekih, ki potekajo preko oziroma v ožjem območju gnezdišč, zimovališč, ipd., zlasti v primerih povečanega obsega rabe le teh s strani obiskovalcev in drugih uporabnikov gozda, določi poseben režim prometa oziroma uporabe posamezne gozdne ceste z opozorilnimi tablami, znaki oziroma na drugačen ustrezen način.

Konkretne varstvene usmeritve za tehnologijo dela v gozdovih za posamezna zavarovana območja, območja varovanih habitatov ter rastlinskih in živalskih vrst ter za območja Natura 2000 in EPO, so navedene v poglavju 6.2.2 Usmeritve za krepitev in uskladitev funkcij gozdov, odstavek Usmeritve za krepitev funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti.

Usmeritve za tehnologijo dela v gozdovih s poudarjeno obrambno funkcijo

Gospodarjenje z gozdovi naj bo prilagojeno funkciji območja možne izključne namenske rabe prostora, ki je opredeljena na območju Velikega vrha v delu oddelka 78C02.

Usmeritve za tehnologijo dela v gozdovih s poudarjeno rekreacijsko in turistično funkcijo

- v primeru del v gozdu je potrebno poskrbeti za varnost obiskovalcev, pravočasno in na primeren način obvestiti obiskovalce o delih in poti za čas izvajanja del zapreti;
- uporaba prijaznejših tehnologij pri gradnji in spravilu lesa na območjih prve stopnje poudarjenosti;

- dosledno in sprotno se izvaja sečni red, zлага kupe vej in sečnih ostankov na primerna mesta, kjer ne ovirajo prehodnosti po obstoječih poteh in estetskega izgleda ob njih;
- skrbno izvajati gozdni red na in ob gozdnih prometnicah.

Usmeritve za tehnologijo dela v gozdovih s poudarjeno poučno funkcijo

- po sečnji in spravilu redno zagotavljati urejenost sečišč in vzpostaviti prvotno stanje poti;
- v primeru gozdnih del je potrebno poskrbeti za varnost obiskovalcev, pravočasno in na primeren način obvestiti obiskovalce o delih in poti za čas izvajanja del zapreti.

Usmeritve za tehnologijo dela v gozdovih s poudarjeno raziskovalno funkcijo

V gozdnem rezervatu Mokerc je prepovedano kakršnokoli spreminjanje obstoječega stanja, poseganje v matično podlago, vode, tla, vegetacijo in živalski svet, kot so: gradbena dela, sečnja in spravilo lesa, lomljenje ali poškodovanje drevja in grmovja, onesnaževanje in povzročanje hrupa, kurjenje.

Pri gospodarjenju ter gradnji vlak in cest v neposredni okolici gozdnega rezervata Mokerc, v gozdnih okoli rezervata, naj se upošteva varstveni pas okoli rezervata:

- drevju v varstvenem pasu se podaljšuje proizvodno dobo glede na drevesno vrsto, ki je zastopana;
- dostopne poti do rezervata je potrebno načrtovati tako, da je vpliv na razvojne procese kar najmanjši.

Usmeritve za tehnologijo dela v gozdovih s poudarjeno funkcijo varovanja naravnih vrednot

Z naravnimi vrednotami je treba ravnati tako, da se ne ogrozi njihov obstoj. Posegi in dejavnosti se izvajajo na naravni vrednoti le v primeru, če ni drugih prostorskih ali tehničnih možnosti za izvedbo posega ali opravljanje dejavnosti. Posegi in dejavnosti zunaj naravnih vrednot, na območju vpliva na naravno vrednoto, se izvajajo tako, da vpliv posega ali dejavnosti ne povzroči uničenja ali bistvene spremembe lastnosti, zaradi katerih je bil del narave opredeljen za naravno vrednoto, ali uničenja naravne vrednote (6. člen Uredbe o zvrsteh naravnih vrednot).

Podrobnejše varstvene usmeritve in konkretne varstvene usmeritve za tehnologijo dela v gozdovih za posamezne naravne vrednote so navedene v poglavju 6.2.2 Usmeritve za krepitev in uskladitev funkcij gozdov, odstavek Usmeritve za krepitev funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti in odstavek Usmeritve za krepitev funkcije varovanja naravnih vrednot.

Usmeritve za tehnologijo dela v gozdovih s poudarjeno funkcijo varovanja kulturne dediščine

Splošne varstvene usmeritve za območja kulturnih spomenikov, arheoloških najdišč in registrirane dediščine v gozdnem prostoru:

- zbiranje in vlačenje lesa do obstoječih vlak in vlačenje po obstoječih vlakih se opravlja tako, da so negativni vplivi na varovane enote kulturne dediščine minimalni.

Dodatni režimi in podrobnejše varstvene usmeritve za tehnologijo dela v gozdovih za posamezna območja kulturne dediščine so navedene v poglavju 6.2.2 Usmeritve za krepitev in uskladitev funkcij gozdov, odstavek Konkretne varstvene usmeritve za krepitev funkcije varovanja kulturne dediščine.

Usmeritve za gradnjo in vzdrževanje gozdnih prometnic

Splošne usmeritve

Pri gradnji in vzdrževanju gozdnih prometnic naj se spodbuja in načrtno usmerja rabo sodobnih tehnologij. Določanje režima uporabe gozdnih prometnic naj prispeva tudi k manjšim stroškom vzdrževanja. Pri pridobivanju sredstev za sofinanciranje odpiranja gozdov in za vzdrževanje gozdnih prometnic naj se svetuje lastnikom gozdov ter krepí sodelovanje s sodnjimi občinami Ig in Borovnica.

Odpiranje gozdov s cestami in vlakami mora biti kompleksno načrtovano, sama izgradnja pa lahko poteka postopno. Poleg okoljskih omejitev in funkcij gozdov je treba upoštevati obstoječe stanje vlak,

prisotnost dovoznih poti, razpoložljive in dopustne tehnologije spravila ter obseg možnih sečenj. Pomembna je tudi večnamenskost predvidene prometnice, tudi z vidika ukrepanja v primeru požarov in naravnih nesreč, zlasti če gre za sofinanciranje gradnje in vzdrževanja iz javnih sredstev. Priključki gozdnih cest in vlak na javne ceste morajo biti ustrezno postopkovno in fizično izvedeni. Načrtovati je treba tudi skladiščne prostore za strojno sečnjo in stojišča za žičniško spravilo. Pri sami gradnji se mora uporabljati sodobne gradbene postopke in material, ki se nahaja na kraju izgradnje. V razdrobljeni gozdni posest se da prednost tistim projektom, kjer se lastniki organizirajo, da se doseže najbolj sprejemljivo traso prometnice.

Pri načrtovanju in gradnji gozdnih prometnic je potrebno upoštevati omejitve določene s posameznimi področnimi predpisi, usmeritve opredeljene v tem načrtu in pogoje drugih souporabnikov v prostoru.

Pri načrtovanju gozdnih prometnic na varovanih območjih ali v bližini varovanih objektov oziroma na vplivnem območju le teh, morajo biti upoštevani konkretni varstveni režimi in podrobnejše varstvene usmeritve. Te zadevajo področje varovanja varovalnih gozdov, vodovarstvenih območij, območij varstva narave in varovanih enot kulturne dediščine. Namenjene so varovanju posameznih varovanih območij in krepitvi ovrednotenih funkcij gozdov znotraj območja GGE. Potrebno je pridobiti pogoje in soglasja k izvedbenim projektom. Konkretno in podrobnejše varstvene usmeritve so navedene v poglavjih »6.2.1 Splošne usmeritve« in »6.2.2. Usmeritve za uskladitev in krepitev funkcij gozdov« ter druge usmeritve in pogoji v tem poglavju.

Zagotovi naj se ustrezne pogoje za pogojno rabo produktivnih javnih cest za potrebe gospodarjenja z gozdom, zlasti s tem, da se ob cestah uredijo ustrezne površine za gozdarsko mehanizacijo in skladiščenje gozdnih lesnih sortimentov.

Gozdne ceste, vlake in druge poti v območju gozdov, na katerih je možna tudi vožnja s kolesom brez motorja in ježa, morajo biti določene in označene v skladu s predpisi o gozdnih prometnicah, v sodelovanju lastnikov, ZGS in lokalno skupnostjo. Slednji sporazumno določijo tudi režime oziroma pogoje rabe zadevnih prometnic (39. in 40. člen ZG). Poseben režim uporabe gozdnih cest se določi predvsem v primerih, ko bi promet na gozdni cesti povzročal motnje v delovanju gozda kot ekosistema in bi bile zaradi javnega prometa ogrožene ekološke in socialne funkcije gozda.

Pri gradnji, rekonstrukcijah ter vzdrževanju gozdnih prometnic je najustreznejša uporaba bagra ter na predelih s tršo kameninsko podlago tudi rovokopača z žlico ter udarnim hidravličnim kladivom. Vsi ukrepi naj se izvajajo v največji možni meri izven vegetacijske dobe (v zimskem času) in v suhem vremenu.

Gozdne ceste in vlake je treba sanirati sproti po končani sečnji in spravilu, pri čemer je potrebno odvesti meteorne vode in preprečiti njihovo izlivanje na cestišče ter odstraniti sečne ostanke s cestišča in iz obcestnih jarkov.

Usmeritve za gozdne ceste

Glavna prioriteta je vzdrževanje obstoječega omrežja gozdnih cest. Ta cilj ima prednost pred gradnjami. Gradnja tako gozdnih cest kot vlak je odvisna od interesa in sredstev lastnikov gozdov, pa tudi od možnosti zagotovitve dodatnih sredstev (proračun RS, občine). Osnova za realizacijo gradnje bo ekonomski interes lastnika, pri tem pa je potrebno pretehtati vse ostale koristi in vplive ter temu prilagoditi tako traso kot tudi način izvedbe del.

Redno vzdrževanje gozdnih cest naj se izvaja v skladu z razpoložljivimi finančnimi sredstvi. Več pozornosti je potrebno posvetiti odvodnjavanju meteornih in talnih vod, ter s tem povezanemu rednemu čiščenju cevnih propustov.

Potrebno je stalno in ustrezno vzdrževanje obstoječih gozdnih cest. Material naj bo primerno droben, utrdi in zravna naj se ga z grederjem.

Ko je treba zaradi naravnih ujm sanirati gozdne ceste, mora ZGS z lokalno skupnostjo čimprej doreči nujno potreben obseg del. Po izvedbi del lahko občina uveljavi delno kritje škode iz državnega proračuna, skladno s sklepom Uprave RS za zaščito in reševanje.

Gradnjo gozdnih cest se usmerja na območja, kjer so dolge spravilne razdalje (nad 800 m), načrtovane sečnje v nadpovprečnem obsegu in kjer obstaja interes lastnikov oziroma investitorjev.

Kjer so okoljske omejitve, je pri obravnavi vloge za gradnjo nujna dodatna strokovna presoja o sprejemljivosti gradnje.

Območja, ki niso zadostno odprta gozdnimi cestami so navedena v poglavju 6.3.5 Graditev gozdnih prometnic.

Pred gradnjo je potrebna dodatna presoja teh območij iz vidika varovanja voda.

Zaradi nenatančnosti merila (1:250.000), v katerem sta izdelani karti za erozijska in za plazljiva območja, je pri upoštevanju usmeritev iz Zakona o vodah, v praksi potrebna pri gradnji gozdnih prometnic dodatna presoja. Erozijska območja na predelih s strogimi in zahtevnimi ukrepi ter plazljiva območja z veliko in zelo veliko nevarnostjo pojavljanja plazov smo izločili iz območij, ki niso zadostno odprta z gozdnimi cestami.

Usmeritve za gozdne vlake

Prednost ima vzdrževanje obstoječe mreže vlak. Sicer naj se nadaljuje s sekundarnim odpiranjem gozdov z rekonstrukcijo in gradnjo vlak. Ta dela so neposredno povezana z realizacijo možnega poseka.

Pri vlakah se bo rekonstruiralo (predvsem razširjalo) obstoječe vlake, tako da bodo primerne za spravilo lesa s sodobnimi traktorji, hkrati pa bodo omogočale tudi izvoz lesa z gozdarskimi polprikolicami oziroma z zgibnimi traktorskimi prikolicami.

Potrebna je tudi ureditev ustreznih priključkov vlak na javne ceste.

Ureditev vlak po sečnji je sestavni del urejanja sečišč, zato mora biti pozornost pri prevzemanju sečišč namenjena tudi sanaciji poškodb na vlakah po sečnji.

Odpiranje gozdov z gozdnimi vlakami naj se prvenstveno načrtuje v območjih, ki so kot prednostna območja za gradnjo gozdnih vlak prikazana v prostorskem delu GGN GGE. Območja ki niso zadostno odprta gozdnimi vlakami so navedena v poglavju »6.3.5 Graditev gozdnih prometnic«. Vloge investorjev, ki želijo graditi gozdno vlako izven s tem načrtom opredeljenih prednostnih območij, naj se obravnavajo enakovredno. Pri navedenih pobudah naj se predhodno preuči, ali bi gradnja gozdne prometnice v območju za katerega je investitor podal pobudo lahko negativno vplivala na funkcije gozdov na območju odpiranja.

Določili smo območja, ki niso zadostno odprta z gozdnimi vlakami, kjer bi bila priporočljiva gradnja le-teh. Ta so v naslednjih odsekih: 78A03, 78A46 78A48 78D08 78D10A 78D15 78D17 78D21 78D22 78D30.

Ker območja, ki niso zadostno odprta z gozdnimi cestami in vlakami, predstavljajo potencial, kjer se gradnja lahko izvede, je potrebna pred gradnjo dodatna presoja teh območij iz vidika varovanja voda.

Usmeritve uporabe gozdnih prometnic za javno rabo pri rekreaciji v gozdnem prostoru

Na območjih, kjer sta poudarjeni rekreacijska in turistična funkcija, naj se gozdne prometnice po možnosti načrtuje tako, da lahko služijo tudi rekreaciji oziroma turizmu.

Trasa »Gozdne učne poti deloma poteka tudi vzdolž gozdnih vlak, kar je treba upoštevati pri vzdrževanju teh vlak.

Omejitve za gradnjo gozdnih prometnic in tehničnih objektov

Usmeritve za funkcijo varovanja gozdnih zemljišč in sestojev ter zaščitno funkcijo gozda

Gozdne ceste in vlake je treba načrtovati in graditi po načelih gradnje na najzahtevnejših terenih. V gozdovih, ki so za varovalne določeni z Uredbo o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom, se lahko posegi in obnovitvena, vzdrževalna ter varstvena dela, ki so sestavni del režima gospodarjenja z varovalnimi gozdovi in so v skladu s sprejetimi gozdnogospodarskimi načrti, izvajajo le na podlagi predhodno pridobljenega dovoljenja, ki ga izda Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Posegi, ki niso povezani z gospodarjenjem z varovalnimi gozdovi in ne bodo bistveno negativno vplivali na funkcije gozdov, zaradi katerih je bil gozd razglašen za varovalni gozd, se prav tako lahko izvedejo le na podlagi predhodno pridobljenega dovoljenja, ki ga izda Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Gradnjo in vzdrževanje gozdnih prometnic je treba prilagoditi terenskim razmeram:

- Gradnja gozdnih prometnic na izredno strmih, plazovitih in erodibilnih predelih, zaradi katere bi bila varovalna funkcija teh gozdov lahko ogrožena, ni dovoljena.
- V zaprtih predelih varovalnih gozdov je potrebno pred morebitno gradnjo gozdne prometnice izvesti presojo primernosti oziroma upravičenosti gradnje ter preučiti posledice gradnje na poudarjene ekološke funkcije gozda, predvsem na funkcijo varovanja gozdnih zemljišč in sestojev. V primeru, da bi bilo po izvedeni presoji ugotovljeno, da bi gradnja prometnice lahko bistveno ogrozila funkcije gozda, je njena gradnja nedopustna.
- Gradnja vlak in cest praviloma ni dopustna na območjih s prvo stopnjo poudarjenosti funkcije varovanja gozdnih zemljišč in sestojev ali zaščitne funkcije, če že, potem le v predelih, kjer je to ekološko in ekonomsko smiselno oziroma dopustno. Pri gradnji vlak ali cest je potrebno upoštevati omejitve iz Pravidnika o gozdnih prometnicah. Gradnja gozdnih prometnic mora biti prilagojena ekstremnosti rastišča.
- V primeru gradnje prometnic je potrebno potek trase skrbno načrtovati in graditi po načelih gradnje na najzahtevnejših terenih.
  - Posebno pozornost je potrebno nameniti ureditvi odkopnih in nasipnih brežin ter ureditvi odvodnjavanja vozišča. Izgibati se je potrebno vsem posegom, ki bi lahko prispevali k nastanku površinske in globinske erozije.
  - Poskrbeti je potrebno, da v času gradnje gozdnih prometnic in po izvedbi posega ne pride do nekontroliranega rušenja oziroma kotaljenja kamenja oziroma skal in posipanja odkopne zemljine na nižjeležeča zemljišča. Načrtovana dela se morajo izvajati pod strogimi varstvenimi ukrepi.
- Odvajanje padavinskih in morebitnih zalednih voda iz območij gozdnih prometnic je treba načrtovati tako, da ne bo prišlo do pospeševanja erozijske moči voda in slabšanja ravnovesnih razmer ter da ne bo prišlo do odvajanja zbranih voda po nestabilnih zemljiščih. Odvajanje padavinskih in zalednih voda po erozijsko nestabilni ali plazljivo ogroženi brežini je treba izvesti v kanaletah ali drugače utrjenih muldah. Posebno pozornost je treba nameniti ureditvi ustreznega odvodnjavanja in rednemu vzdrževanju odvodnih sistemov (jarkov, koritnic, prepustov, itd.).
- Gostota gozdnih prometnic naj bo manjša, še zlasti na erodibilni in plazljivi silikatni podlagi, odvodnjavanje mora biti stalno vzpostavljeno, uporablja naj se kombinirano, terenskim razmeram prilagojeno spravilo.
- Pri gradnji gozdnih vlak na kompaktni matični podlagi se je potrebno izogniti obsežnim posegom v skalovja, ki bi imeli za posledico ogolitev površine. Zadržano posegati na strme in skalovite terene, gradnja vlak v strminah je močno omejena.
- Gradnja gozdnih prometnic v območju vodotokov mora biti takšna, da ne posega v pretočni profil, zagotovljena pa mora biti varnost objektov pred visokimi vodami z verjetnostjo pojavljanja 100 let z zagotovljeno najmanj 0,5 m varnostno višino.

Usmeritve s področja upravljanja z vodami

Pri načrtovanju in gradnji gozdnih prometnic je potrebno upoštevati predpise s področja upravljanja z vodami, med njimi tudi Usmeritve s področja upravljanja z vodami za pripravo gozdnogospodarskih načrtov DRSV (februar 2020).

V največji možni meri se je potrebno izogniti ogroženim, varstvenim in varovanim območjem, kot to določa Zakon o vodah (Ur. l. RS št. 67/02 in spremem.) v 14. in 37. členu. Pri načrtovanju poteka trase je potrebno predvideti čim manjše število prečkanj vodotokov. Na delih, kjer trasa poteka vzporedno z vodotokom, naj le-ta ne posega na priobalno zemljišče, manjši odmiki so dopustni le

izjemoma, na krajših odsekih, kjer so prostorske možnosti omejene, vendar na tak način, da ne bo poslabšana obstoječa stabilnost brežin vodotokov. Na takih območjih so posegi dovoljeni le v kolikor bodo zagotovljeni zaščitni ukrepi, s katerimi se prepreči negativne vplive na stanje površinskih in podzemnih voda.

Za vsak poseg, ki bi lahko trajno ali začasno vplival na vodni režim ali stanje voda, je potrebno v skladu z veljavno zakonodajo s področja upravljanja z vodami, pridobiti vodno soglasje. Vodno soglasje/mnenje je potrebno pridobiti za:

- poseg na vodnem in priobalnem zemljišču;
- poseg, ki je potreben za izvajanje javnih služb po Zakonu o vodah;
- poseg, ki je potreben za izvajanje vodne pravice;
- poseg na varstvenih in ogroženih območjih;
- poseg zaradi odvajanja odpadnih voda;
- poseg, kjer lahko pride do vpliva na podzemne vode, zlasti bogatenje vodonosnika ali vračanje vode v vodonosnik;
- gozdarsko delo ali drug poseg, zaradi katerega lahko pride do vpliva na vodni režim.

Projektna dokumentacija za pridobitev vodnega soglasja za gradnjo gozdnih prometnic in izvedbo gozdarskih del:

Pri pripravi dokumentacije za posege in gradnjo, za katere je potrebno pridobiti vodno soglasje/mnenje po Zakonu o vodah, je treba upoštevati Pravilnik o vsebini vlog za pridobitev projektnih pogojev in pogojev za druge posege v prostor ter o vsebini vlog za izdajo vodnega soglasja (2009).

Pri izvedbi gozdarskih del je potrebno upoštevati naslednje usmeritve:

- Zacevljanje ali prekrivanje vodotokov je strogo prepovedano, razen na krajših razdaljah, ki omogočajo dostop oziroma prehod preko vodotoka v primeru, da gre za objekt javne prometne infrastrukture (most, propust na javnih cestah in poteh).
- Morebitno prečkanje gozdnih prometnic z grapami ali strugami nestalnih vodotokov (mulda, prepust ...) je treba projektno obdelati. Premostitveni objekt mora biti ustrezno dimenzioniran in izveden tako, da bo omogočal nemoten pretok visokih voda. V primeru gradnje prepusta je treba izdelati hidravlični izračun prevodnosti visokih voda. Za prečkanja vodotokov predlagamo večjo uporabo utrjenih muld.
- Gradnja gozdnih prometnic v območju vodotokov mora biti takšna, da ne posega v pretočni profil, zagotovljena pa mora biti varnost objektov pred visokimi vodami z verjetnostjo pojavljanja 100 let z zagotovljeno najmanj 0,5 m varnostno višino.
- Pri umeščanju in načrtovanju gozdnih prometnic kot jih definira Pravilnik o gozdnih prometnicah (2009) - gozdnih cest, grajenih in ne grajenih gozdnih vlak, protipožarnih presek, protipožarnih poti in drugih tras, ki so nujne za izvedbo gozdarskih del (npr. tras žičniških linij) se je potrebno v največji možni meri izogniti ogroženim, varstvenim in varovanim območjem in predvideti gradnjo izven vodnih in priobalnih zemljišč, kot določa Zakon o vodah v 14. in 37 členu.
- Načrtovanje novih gozdnih prometnic na območju poplav in z njimi povezane erozije, kjer že obstajajo elementi ogroženosti, mora upoštevati pogoje in omejitve iz prilog 1. in 2. Uredbe o pogojih in omejitvah za izvajanje dejavnosti in posegov v prostor na območjih, ogroženih zaradi poplav in z njimi povezane erozije celinskih voda in morja (2008), pri tem pa zagotoviti, da se z načrtovanjem novih gozdnih prometnic ne povečajo obstoječe stopnje ogroženosti na območju

in izven njega. V ta namen je treba skupaj z načrtovanjem gradnje, načrtovati tudi celovite ukrepe za zmanjšanje poplavne ogroženosti, njihovo izvedbo pa končati pred začetkom gradnje novih objektov.

- Na delih, kjer trasa gozdne prometnice poteka vzporedno z vodotokom, naj bo le-ta predvidena izven priobalnega zemljišča. Manjši odmiki so dopustni le izjemoma, na krajših odsekih, kjer iz analize variant izhaja, da so prostorske možnosti močno omejene in bi drugačen potek trase predstavljal nesorazmerno večje stroške, vendar na tak način, da se ne poslabšuje obstoječe stabilnosti in stanja brežin vodotokov.
- Odvajanje padavinskih in morebitnih zalednih voda iz območij gozdnih prometnic je treba načrtovati tako, da ne bo prišlo do pospeševanja erozijske moči voda in slabšanja ravnovesnih razmer ter da ne bo prišlo do odvajanja zbranih voda po nestabilnih zemljiščih. Odvajanje padavinskih in zalednih voda po erozijsko nestabilni ali plazljivo ogroženi brežini je treba izvesti v kanaletah ali drugače utrjenih muldah.
- Za načrtovane posege na vodovarstvena območja, za katere je določena obveza izdelave Analize tveganja za onesnaženje, mora biti le-ta izdelana in revidirana skladno s Pravilnikom o kriterijih za določitev vodovarstvenih območij (Ur. l. RS, št. 64/04 in spremem.).
- Za načrtovanje tras gozdnih prometnic na plazljivih in erozijskih območjih je treba izdelati geološko poročilo s poudarkom na stabilnosti ali erodibilnosti terena, s katerim se ugotovi stopnja tveganja za načrtovane posege s projektnimi rešitvami omilitvenih ukrepov.
- Pri načrtovanju posegov je potrebno upoštevati že podeljene vodne pravice, ki so bile pridobljene po 119. členu Zakona o vodah na območju gozdnogospodarskega načrta.
- Pri načrtovanju novih posegov je potrebno upoštevati obstoječe objekte merske mreže za monitoring podzemnih voda na način, da:
  - ni predvidene kakršnekoli gradnje v minimalno 5 m radiju od objekta merske mreže,
  - ne bodo povzročeni vplivi na gladino in kakovost podzemnih voda,
  - se v bližini merskega objekta ne spremenijo infiltracijske lastnosti tal z asfaltiranjem, polaganjem betonskih plošč ali drugače,
  - bo odvodnjavanje v bližini objekta merske mreže urejeno tako, da ni možno zatekanje,
  - je zagotovljen neoviran dostop do objekta merske mreže.

Investitor mora za posege na vodnem in priobalnem zemljišču v lasti države, ki so dovoljeni skladno z 37. členom ZV-1, skleniti ustrezno stvarno-pravno pogodbo, ki takšne posege dovoljuje in velja kot dokazilo o pravici graditi po Zakonu o graditvi objektov (2004 in nasl.)

Omejitve za funkcijo ohranjanja biotske raznovrstnosti

V predelih s prvo stopnjo poudarjenosti funkcije se ne gradi infrastrukturnih (tudi gozdne prometnice) in drugih objektov, oziroma se te gradi le izjemoma.

Splošne varstvene usmeritve:

- Gozdnih prometnic naj se ne gradi preko pomembnejših habitatov redkih in ogroženih živalskih vrst ter prek rastišč redkih in ogroženih rastlinskih in glivnih vrst. Prav tako naj se teh ne gradi preko mokrišč, kaluž in drugih redkih ekosistemov, pomembnih za ohranitev varovanih rastlinskih in živalskih vrst in njihovih habitatov (kali, vodni viri, brlogi, itd.), razen v izjemnih primerih.
- Gozdna infrastruktura se praviloma načrtuje in gradi vsaj 50 m stran od območij navedenih v prvi alineji.

- Gozdnih prometnic se praviloma ne gradi v območjih, ki so opredeljeni kot ekosistemske naravne vrednote državnega pomena ali prek območij drugih naravnih vrednot, ki bi bile zaradi gradnje lahko ogrožene.
- Gozdnih prometnic naj se ne gradi v neposredni bližini jam in brezen določenih za naravne vrednote ter nad znanimi rovi le teh. Če je to potrebno, naj se gradnje načrtuje v sodelovanju z ZRSVN. Seznam evidentiranih in varovanih jam in brezen na območju GGE Preserje-Rakitna je naveden v poglavju 2.2 Socialne funkcije, odstavek Funkcija varovanja naravnih vrednot.

Konkretne varstvene usmeritve za gradnjo gozdnih prometnic in tehničnih objektov za posamezna zavarovana območja, jame in druge naravne vrednote, območja Natura 2000 ter EPO, kjer je poudarjena funkcija biotske raznovrstnosti, so navedene v poglavju 6.2.2 Usmeritve za krepitev in uskladitev funkcij gozdov, odstavek Usmeritev za krepitev funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti in odstavek Usmeritve za krepitev funkcije varovanja naravnih vrednot.

Omejitve za obrambno funkcijo

Gradnja novih gozdnih prometnic naj bo prilagojena funkciji območja možne izključne namenske rabe prostora, ki je opredeljena na območju Velikega vrha v delu oddelka 78C02.

Omejitve za rekreacijsko in turistično funkcijo

Prilagoditi gradnjo in vzdrževanje gozdnih prometnic:

- gozdne prometnice na območjih s poudarjeno rekreacijsko in turistično funkcijo na prvi in drugi stopnji poudarjenosti se načrtuje tako, da lahko služijo tudi rekreaciji;
- pri načrtovanju in gradnji je potrebno upoštevati tudi estetski videz gozda in krajine;
- kjer po gozdnih prometnicah potekajo tudi planinske in kolesarske poti, sodelovati s pristojnimi turističnimi, planinskimi, kolesarskimi društvi in drugo zainteresirano javnostjo;
- gozdne prometnice in poti, ki so namenjene rekreaciji, je potrebno redno vzdrževati, po končanih delih pa ustrezno sanirati in urediti.

Omejitve za gozdove s poudarjeno raziskovalno funkcijo

V območju gozdnega rezervata Mokerc gradnja gozdnih prometnic ni dovoljena.

Pri gospodarjenju ter gradnji vlak in cest v neposredni okolici gozdnega rezervata Mokerc, v gozdovih okoli rezervata, naj se upošteva varstveni pas okoli rezervata.

Dostopne poti do rezervata je potrebno načrtovati tako, da njihova gradnja ne bo vplivala na razvojne procese v rezervatu oziroma, da bodo ti kar najmanjši.

Omejitve za funkcijo varovanja naravnih vrednot

Posegi in dejavnosti naj se izvajajo na naravni vrednoti, če ni drugih prostorskih ali tehničnih možnosti za izvedbo posega ali opravljanje dejavnosti (5. člen Uredbe o zvrsteh naravnih vrednot).

Posegi in dejavnosti zunaj naravnih vrednot, na območju vpliva na naravno vrednoto se izvajajo tako, da vpliv posega ali dejavnosti ne povzroči uničenja ali bistvene spremembe lastnosti, zaradi katerih je bil del narave opredeljen za naravno vrednoto, ali uničenja naravne vrednote (6. člen Uredbe o zvrsteh naravnih vrednot).

Podrobnejše varstvene usmeritve in konkretne varstvene usmeritve za gradnjo gozdnih prometnic in tehničnih objektov za posamezne naravne vrednote so navedene v poglavju 6.2.2 Usmeritve za krepitev in uskladitev funkcij gozdov, odstavek Usmeritev za krepitev funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti in odstavek Usmeritve za krepitev funkcije varovanja naravnih vrednot.

Omejitve za funkcijo varovanja kulturne dediščine

Splošne varstvene usmeritve za območja kulturnih spomenikov, arheoloških najdišč in registrirane dediščine v gozdnem prostoru:

- dovoljeni so posegi, ki upoštevajo in trajno ohranjajo njihove varovane vrednote;
- dovoljeni so posegi, ki omogočajo vzpostavitev trajnih gospodarskih temeljev za njihovo ohranitev ob spoštovanju njihove posebne narave in družbenega pomena.

Kjer so registrirana arheološka najdišča, je gradnja gozdnih prometnic prepovedana, če to pomeni poseg v arheološke ostaline. Izjemoma je gradnja mogoča po pridobitvi kulturnovarstvenega soglasja in izvedbi predhodne arheološke raziskave, v primerih, če ni možno najti drugih rešitev ali če se na podlagi rezultatov opravljenih predhodnih arheoloških raziskav izkaže, da je zemljišče mogoče sprostiti za gradnjo oziroma izvedbo posega.

Gozdnih prometnic naj se ne gradi na ožjih območjih evidentiranih grobišč vojnih in povojnih žrtev.

V kolikor se predvidi posege na varovanih območjih ali v bližini varovanih objektov, je glede na določila Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS št. 16/08 in spremem.) za načrtovanje potrebno pridobiti kulturnovarstvene pogoje ter k načrtom kulturnovarstveno soglasje k izvedbenim projektom.

Kadar je načrtovan poseg v enoto dediščine pod določenimi kulturnovarstvenimi pogoji sprejemljiv in so posegi načrtovani v območjih arheološke dediščine in spomenikov, je potrebno pridobiti tudi soglasje za raziskavo in odstranitev arheološke ostaline ali dediščine, ki ga izda Ministrstvo za kulturo RS (ZVKD-1).

Dodatni režimi in podrobnejše varstvene usmeritve za gradnjo gozdnih prometnic in tehničnih objektov za posamezna območja kulturne dediščine so navedene v poglavju 6.2.2 Usmeritve za krepitev in uskladitev funkcij gozdov, odstavek Konkretne usmeritve za funkcijo varovanja kulturne dediščine.

Omejitve za estetsko funkcijo

Z gozdnimi prometnicami se je potrebno izogibati gozdnim otokom, omejkom, obvodni vegetaciji vzdolž strug vodotokov in posameznim drevesom ter skupinam drevja in grmičevja v gozdnem prostoru in izven gozda, s katerimi se povečuje estetska vrednost krajine.

Omejitve za lovnogospodarsko funkcijo

Na območjih, kjer je lovnogospodarska funkcija poudarjena na prvi stopnji, naj se ne gradi infrastrukturnih in drugih objektov.

6.2.8 Usmeritve za posege v gozd in gozdni prostor

Izvedba posega je možna šele na podlagi pravnomočnega dovoljenja (npr. gradbenega dovoljenja, odločbe o krčitvi gozda idr.), razen če prostorska zakonodaja določa drugače (primer enostavnih objektov po Uredbi o razvrščanju objektov).

Pri vseh posegih v gozd in gozdni prostor je treba upoštevati usmeritve za zagotavljanje trajnosti vseh funkcij gozda. Namen presoje načrtovanega posega v gozd in gozdni prostor je na podlagi 21. člena Zakona o gozdovih izdaja soglasja, mnenja ali dovoljenja.

Osnovno vodilo pri upravljanju rabe gozdnega prostora je delež gozda in njegova prostorska razporeditev, stopnja poudarjenosti funkcij gozda, omejitve, ki izhajajo iz predpisov (npr. varovalni gozdovi) in usmeritve za temeljna razvojna območja gozdov in gozdnega prostora. V splošnem velja, da se posege v gozd usmerja na območja slabših rastišč in na površine, ki so se v zadnjih desetletjih zarasle oziroma so v zaraščanju.

Za potrebe širitve urbanizacije naj se prednostno izkoristi obstoječe degradirane površine, šele nato je mogoča širitev na območja gozdnih površin. Pri širitvah naselij v območja gozdov naj se skuša zagotoviti zadosten varnostno-oskrbni pas (vsaj v širini sestoje višine odraslega gozda – običajno 25 m), kjer naj se površine nameni za zunanjo ureditev ali za kmetijske površine. V osrednjem območju prisotnosti velikih zveri naj se v izogib konfliktnim situacijam ne gradi novih stanovanjskih naselij in stanovanjskih objektov v gozdu in na gozdnem robu. Nova naselja naj bodo od gozda odmaknjena vsaj 100 m. Pri presoji posegov v prostor je treba poskrbeti, da se s širjenjem naselij ali industrijskih con ne prekine selitvene poti divjadi in velikih zveri. Za ohranjanje in izboljšanje razgleda na objekte kulturne in naravne dediščine ter na območjih razglednih točk se v sodelovanju s pristojno službo za varstvo kulturne dediščine in lastniki gozdov izvaja vedutne sečnje.

Pri gradnji večjih linijskih objektov (plinovodi, avtoceste, elektroviđi ipd.) v največji možni meri izkoristiti obstoječo infrastrukturo. Pri posegih, ki fizično razdelijo prostor in prekinejo selitvene poti živalskih vrst, je treba zagotoviti nadomestne poti in ustrezne (bio)tehnične ukrepe.

V kmetijski in primestni krajini je potrebno gozdove varovati in ohranjati vsaj v obstoječem obsegu oziroma v obsegu, ki zagotavlja trajno uresničevanje mnogonamenske vloge gozda. Prednostno ohranjati ostanke ravninskih gozdov in gozdov v varovanih območjih naravnih vrednot in kulturne dediščine. Ohranjati in osnovati skupine drevja, posamezna drevesa, obvodno gozdno rastje, protivetrne pasove in omejke zunaj gozda. Ohranjati gozdove, ki so v neposredni bližini večjih naselij in jih razglasiti za gozdove s posebnim namenom. Ostale gozdove z močno poudarjenimi ekološkimi ali socialnimi funkcijami je potrebno strogo varovati pred dejavnostmi, ki bi predstavljale prekomerno obremenitev ali grožnjo določenim funkcijam gozdov. V primeru širitve naselij naj se gozd izkrči le za potrebe pridobitve stavbnih zemljišč. Med objekti ali skupinami objektov naj ostanejo skupine vitalnega in stabilnega gozdnega drevja. Objekti ob gozdu naj bodo od gozdnega roba oddaljeni vsaj eno drevesno višino. Po posegih je potrebna sanacija novo nastalega gozdnega roba, razgaljenih tal, novo nastalih brežin z utrditvijo in zasaditvijo z ustreznimi avtohtonimi drevesnimi in grmovnimi vrstami. Gospodarjenje z gozdom v okolici novih naselij mora ostati nespremenjeno. Potrebno je zagotoviti neoviran dostop z gozdarsko mehanizacijo, zato je potrebno ohraniti stare ali pa zgraditi nove vlake, gozdne ceste in prostore za skladiščenje lesa. Krčitev gozda se lahko izvede po izdaji gradbenega dovoljenja ob predhodni označitvi in evidentiranju gozdnega drevja, ki ga izvede ZGS. ZGS izda na podlagi dokončnega gradbenega dovoljenja ugotovitveno odločbo, v kateri se določita količina in struktura dreves za posek.

V gozdnati krajini je potrebno varovati gozdove na rastiščih z nadpovprečno proizvodno sposobnostjo, gozdove z močno poudarjenimi ekološkimi in socialnimi funkcijami ter ohranjati selitvene povezave prostoživečih živalskih vrst med posameznimi gozdni kompleks. Krčitve gozdnih površin prednostno usmerjati na slabše produktivna rastišča, zemljišča v zaraščanju in gozdove v mlajši razvojni fazi s slabo zasnovano oziroma slabe kakovosti.

Krčitev gozda v kmetijske namene se lahko izvede na podlagi dovoljenja, ki ga izda ZGS. Dovoljenje se izda z odločbo, če načrtovana krčitev ni v nasprotju z občinskimi prostorskimi akti. ZGS lahko izda dovoljenje tudi za krčitev gozda oziroma gozdnega zemljišča, čeprav taka krčitev ni predvidena s prostorskim aktom, vendar samo, če površina gozda oziroma gozdnega zemljišča, na katerem naj bi se izvedla krčitev, ne presega 0,5 hektarja in če taka krčitev ni v gozdu, ki je v skladu s tem zakonom opredeljen kot varovalni gozd ali gozd s posebnim namenom. Smiselno je, da se v največji možni meri upošteva zahteve po ureditvi kmetijskih zemljišč na območju opustošenih gozdov (žled, lubadar), ki ležijo ob kmetijskih zemljiščih in nimajo evidentiranih izjemno poudarjenih funkcij.

V skladu s prostorsko zakonodajo in občinskimi prostorskimi načrti je v gozdovih lahko dovoljeno postavljanje določenih enostavnih in manj zahtevnih objektov (čebelnjaki, priključki na obstoječo infrastrukturo,...). ZGS mora ohraniti aktivno vlogo, tako pri pripravi občinskih prostorskih aktov, kot pri presoji takih posegov. Po končani gradnji naj se preveri, ali objekt ustreza namenu, za katerega je bilo izdano soglasje. V kolikor je postavljen za druge namene (počitniške hišice,...), naj se obvesti pristojne inšpekcijske službe in naj se objekt odstrani.

Usmeritve za posege v gozd in gozdni prostor s področja upravljanja z vodami

Načrtovanje novih posegov oziroma objektov na območju poplav in z njimi povezane erozije, kjer že obstajajo elementi ogroženosti, mora upoštevati pogoje in omejitve iz prilog 1. in 2. Uredbe, pri tem pa zagotoviti, da se z načrtovanjem novih posegov ne povečajo obstoječe stopnje ogroženosti na območju in izven njega. V ta namen je treba skupaj z načrtovanjem gradnje, načrtovati tudi celovite ukrepe za zmanjšanje poplavne ogroženosti, njihovo izvedba pa končati pred začetkom gradnje novih objektov.

Posegi na vodno in priobalno zemljišče v skladu s 37. členom Zakona o vodah niso dovoljeni, izjeme veljajo za:

- ukrepe, ki se nanašajo na izboljšanje hidromorfoloških in bioloških lastnosti površinskih voda;
- gradnjo objektov, namenjenih varstvu voda pred onesnaženjem;
- gradnjo objektov, namenjenih obrambi države, zaščiti in reševanju ljudi, živali in premoženja ter izvajanju nalog policije;
- gradnjo objektov, potrebnih za rabo voda, ki jih je za izvajanje posebne rabe vode nujno zgraditi na vodnem oziroma priobalnem zemljišču (npr. objekt za zajem ali izpust vode);
- ukrepe, ki se nanašajo na ohranjanje narave;
- gradnjo objektov grajenega javnega dobra po Zakonu o vodah ali drugih zakonih;
- gradnjo objektov javne infrastrukture, komunalne infrastrukture in komunalnih priključkov na javno infrastrukturo, vendar le na krajših odsekih, kjer zaradi naravnih prostorskih omejitev ni možen drugačen potek trase;
- gradnjo pomožnih kmetijsko-gozdarskih objektov zunaj območij naselij na priobalnem zemljišču vodotokov 1. reda, vendar z zagotovljenim minimalnim 15 metrskim odmikom od meje vodnega zemljišča.

Pri posegih v prostor je treba upoštevati pogoje in omejitve posegov v vodno dobro zaradi zagotavljanja doseganja ciljev ali ohranjanja ciljev za referenčne odseke, ki so določeni v Uredbi o načrtih upravljanja voda za vodni območji Donave in Jadranskega morja (Ur. l. RS, št. 61/11 in spremem.).

Za vsak poseg, ki bi lahko trajno ali začasno vplival na vodni režim ali stanje voda, je potrebno v skladu s 150. členom Zakona o vodah pridobiti vodno soglasje, ki ga izda naslovni organ. Vodno soglasje je potrebno pridobiti za:

- poseg na vodnem in priobalnem zemljišču;
- poseg, ki je potreben za izvajanje javnih služb po Zakonu o vodah;
- poseg, ki je potreben za izvajanje vodne pravice;
- poseg na varstvenih in ogroženih območjih;
- poseg zaradi odvajanja odpadnih voda;
- poseg, kjer lahko pride do vpliva na podzemne vode, zlasti bogatenje vodonosnika ali vračanja vode v vodonosnik.
- gozdarsko delo ali drug poseg, zaradi katerega lahko pride do vpliva na vodni režim.

Pri načrtovanju posegov je potrebno upoštevati že podeljene vodne pravice, ki so bile pridobljene po 119. členu Zakona o vodah na območju gozdnogospodarskega načrta.

Pri načrtovanju novih posegov je potrebno upoštevati obstoječe objekte merske mreže za monitoring podzemnih voda na način, da:

- ni predvidena kakršnakoli gradnja v minimalno 5 m radiju od objekta merske mreže;
- ne bodo povzročeni vplivi na gladino in kakovost podzemnih voda;
- se v bližini merskega objekta ne spremenijo infiltracijske lastnosti tal z asfaltiranjem, polaganjem betonskih plošč ali drugače;
- bo odvodnjavanje v bližini objekta merske mreže urejeno tako, da ni možno zatekanje;

- je zagotovljen neoviran dostop do objekta merske mreže.

Načrtovanje novih posegov oziroma objektov na območju poplav in z njimi povezane erozije, kjer že obstajajo elementi ogroženosti, mora upoštevati pogoje in omejitve iz prilog 1 in 2 Uredbe o pogojih in omejitvah za izvajanje dejavnosti in posegov v prostor na območjih, ogroženih zaradi poplav in z njimi povezane erozije celinskih voda in morja, pri tem pa zagotoviti, da se z načrtovanjem novih posegov ne povečajo obstoječe stopnje ogroženosti na območju in izven njega. V ta namen je treba skupaj z načrtovanjem gradnje načrtovati tudi celovite ukrepe za zmanjšanje poplavne ogroženosti, njihovo izvedbo pa končati pred začetkom gradnje novih objektov.

Pri izdelavi projekta za pridobitev gradbenega dovoljenja za gradnjo zahtevnih in manj zahtevnih objektov in pri vlogi za pridobitev vodnega soglasja za gradnjo enostavnih in nezahtevnih objektov, če gre za gradnjo, za katero je treba pridobiti vodno soglasje po Zakonu o vodah, je potrebno dosledno upoštevati Pravilnik o vsebini vlog za pridobitev projektnih pogojev in pogojev za druge posege v prostor ter o vsebini vlog za izdajo vodnega soglasja (Ur. l. RS, št. 25/09).

Investitor mora za posege na vodnem in priobalnem zemljišču v lasti države, ki so dovoljeni skladno s 37. členom Zakona o vodah, skleniti ustrezno stvarno pravno pogodbo, ki takšne posege dovoljuje in velja kot dokazilo o pravici graditi po Zakonu o graditvi objektov.

Za poseg na vodnem ali priobalnem zemljišču v lasti Republike Slovenije in ki je v upravljanju Direkcije RS za vode, je treba po 153. a členu Zakona o vodah pridobiti služnostno ali stavbno pravico. Podlaga za sklenitev pogodbe o ustanovitvi stavbne pravice je dokončno vodno soglasje.

Navedene pogodbe ni potrebno skleniti v primeru, če je investitor Republika Slovenija kot pravna oseba javnega prava oziroma v njenem imenu upravni organi in organi v sestavi le-teh.

Podrobnejše usmeritve glede krčenja gozda po usmeritvah s področja upravljanja z vodami:

Krčenje gozda praviloma ni dovoljeno na vodovarstvenih območjih, poplavnem območju in priobalnih zemljiščih. Posegi na teh območjih se lahko izvedejo samo na podlagi vodnega soglasja (Zakon o vodah). Usmeritve so navedene v Poglavju 6.2.2. Za vodovarstvena območja in priobalna zemljišča so usmeritve navedene v usmeritvah za gospodarjenje s hidrološko funkcijo, za poplavna območja so navedene pri usmeritvah za gospodarjenje na območjih s poudarjeno funkcijo varovanja zemljišč.

Plazljiva območja:

V skladu s karto verjetnosti plazenj (merilo 1:250.000) je na območju GGE 113,00 ha gozdnega prostora, na katerih je določena velika verjetnost pojavljanja plazov (strmi predeli v južnem in jugovzhodnem delu GGE, v k.o.D) in 2,08 ha v oddelku 78D08, kjer je določena zelo velika verjetnost pojavljanja plazov.

Na območjih z nevarnostjo pojavljanja plazov je potrebno glede na lokacijo presoditi* ali gre v skladu z usmeritvami iz 88. člena Zakona o vodah za poseg, ki lahko pospešuje plazenje zemljišč na dejanskih plazljivih območjih (kjer je zaradi pojava vode in geološke sestave tal ogrožena stabilnost zemeljskih ali hribinskih sestojev) in od lastnika v skladu s pogoji DRSV (10. točka Usmeritev s področja upravljanja z vodami) in 150. členom Zakona o vodah smiselno zahtevati pridobitev ustreznih dovoljenj pristojnih inštitucij.

*Opomba: Kljub dejstvu, da so po 88. členu Zakona o vodah krčitve na plazljivih območjih prepovedane, je za krčitve na plazljivih območjih zaradi nenatančnosti merila (1:250.000), v katerem je izdelana karta plazljivih območij, pri upoštevanju usmeritev iz Zakona o vodah, za ta območja v praksi potrebna dodatna presoja. Območja z veliko in zelo veliko nevarnostjo pojavljanja plazov se iz območij gozdov, kjer je dopustno krčenje, izločijo.

Potencialna erozijska območja:

V skladu z Opozorilno karto erozijskih območij (merilo 1:250.000) je na območju GGE 1.513 ha gozdnega prostora, kjer so določena potencialna erozijska območja - običajni ukrepi. Po tej karti v GGE Preserje-Rakitna niso določena erozijska območja – strogi oziroma zahtevni ukrepi.

Na potencialnih erozijskih območjih je potrebno glede na lokacijo presoditi* ali gre v skladu z usmeritvami iz 87. člena Zakona o vodah za poseg na dejanskih erozijskih območjih (zemljišča, ki so stalno ali občasno pod vplivom površinske, globinske in bočne erozije vode) in od lastnika v skladu s pogoji DRSV (9. točka Usmeritev s področja upravljanja z vodami) in 150. členom Zakona o vodah smiselno zahtevati pridobitev ustreznih dovoljenj pristojnih institucij.

*Opomba: Kljub dejstvu, da so po 87. členu Zakona o vodah krčitve na erozijskih območjih prepovedane, je za krčitve na potencialnih erozijskih območjih zaradi nenatančnosti merila (1:250.000), v katerem je izdelana Opozorilna karta erozijskih območij, pri upoštevanju usmeritev iz Zakona o vodah, za ta območja v praksi potrebna dodatna presoja. Območja, kjer so določena potencialna erozijska območja – strogi oziroma zahtevni ukrepi, se iz območij gozdov, kjer je dopustno krčenje, izločijo.

Usmeritve za posege v gozd in gozdni prostor na območjih, kjer je poudarjena funkcija varovanja kulturne dediščine:

Zakon o varstvu kulturne dediščine predpisuje obveznost pridobitve kulturnovarstvenega soglasja:

- kulturnovarstveno soglasje za poseg (28. člen),
- kulturnovarstveno soglasje za izvedbo raziskave in odstranitve arheološke ostaline ali dediščine (31. člen).

Za poseg v objekt ali območje kulturne dediščine se štejejo vsa dela, dejavnosti in ravnanja, ki kakorkoli spreminjajo videz, strukturo, notranja razmerja in uporabo dediščine ali ki dediščino uničujejo, razgrajujejo ali spreminjajo njeno lokacijo. To so tudi vsa dela, ki se štejejo za vzdrževanje objekta skladno s predpisi s področja graditve objektov, in drugi posegi v prostor, ki se ne štejejo za gradnjo in so dopustni na podlagi prostorskega akta ali drugih predpisov. Zaradi zagotavljanja strokovnega nadzora je o načrtovanih posegih (npr. sanitarna sečnja, izbiralno redčenje ter spravilo in odvoz drevnine iz gozda) treba predhodno pisno obvestiti pristojno enoto ZVKDS.

Kadar je načrtovan poseg v enoto dediščine pod določenimi kulturnovarstvenimi pogoji sprejemljiv in so posegi načrtovani v območjih arheološke dediščine, je potrebno pridobiti tudi soglasje za raziskavo in odstranitev arheološke ostaline po 31. členu Zakona o varstvu kulturne dediščine, ki ga izdaja Ministrstvo za kulturo RS.

6.2.9 Usmeritve za ukrepe na drugih gozdnih zemljiščih

Druga gozdna zemljišča so zemljišča porasla z gozdnim drevjem ali drugim gozdnim rastjem, na površini najmanj 0,25 hektarja. To so zemljišča, ki niso gozd in se zadnjih 20 let niso uporabljala v kmetijske namene. V GGE Preserje-Rakitna so to zemljišča pod daljnovodi s skupno površino 20,69 ha.

Pod daljnovodi naj se zaradi omejitve rasti drevja v višino drevje predčasno seka, možno pa je tudi gojenje okrasnih dreves. Vsi posegi in potrebna dela se morajo izvajati skladno z Navodili za izvajanje del pri urejanju površin pod daljnovodi v gozdu in gozdnem prostoru (ZGS, ELES, Ljubljana, 2000).

Senožete in laze naj se ohranja z redno košnjo.

6.3 Ukrepi

6.3.1 Možni posek

Najvišji možni posek za naslednje ureditveno obdobje 2023 - 2032 znaša 324.776 m³. Predstavlja 23,4 % skupne LZ ali 102 % prirastka. V možnem poseku je 52 % iglavcev in 48 % listavcev. Možni posek je od preteklega načrtovanega poseka višji za 13,4 % oz 38.354 m³. Predstavljal je 21,8 % od LZ in 73,7 % prirastka.

Največji delež poseka, glede na vrsto poseka ima pomladitveni posek (61,2 %). Sledijo redčenja (36,5 %). Delež poseka oslabelega drevja in sanitarni posek predstavljata 2,3 % možnega poseka.

V primerjavi s prejšnjim načrtom se je povečal obseg načrtovanih pomladitvenih sečenj za 8,4 %. Obseg načrtovanih redčenj se je znižal za 9,2 %. Povečanje obsega pomladitvenih sečenj je tudi posledica usmeritve k intenzivnejši obnovi sestojev in večjim deležem sestojev v obnovi zaradi primanjkljaja mladovja.

V drogovnjakih znaša skupni možni posek 8,7 % od skupnega možnega poseka v GGE oz. 28.410 m³.

Redčenja v drogovnjakih naj bi se izvajala na 71 % površine drogovnjakov (656 ha). Njihova povprečna jakost znaša 18 % od LZ (možni posek 25.404 m³). Redčenja v drogovnjakih predstavljajo 7,8 % možnega poseka v GGE.

Na 20 % drogovnjakov (181,24 ha) naj bi se izvajale večinoma sanitarne sečnje (možni posek 1.886 m³). Uvajanje drogovnjakov v obnovo je predvideno na 2 % površine drogovnjakov (19,24 ha) s 1.120 m³ možnega poseka.

Redčenja v debeljakih predstavljajo 28 % možnega poseka v GGE. Izvajala naj bi se na 75 % površine debeljakov (1.714 ha) z možnim posekom 90.918 m³ in jakostjo 14 % od LZ.

Večinoma sanitarne sečnje naj bi se izvajale na 9 % debeljakov (206 ha) z možnim posekom 4.971 m³.

V obnovo se bo uvajalo 13 % površine debeljakov (299 ha). Jakost pomladitvenih sečenj v teh debeljakih je 24 % od LZ in možnim posekom 29.240 m³. Poleg teh sestojev, ki bodo z uvajanjem v obnovo prešli v sestoje v obnovi, bo določen delež presvetljenih debeljakov dodatno prešel v sestoje v obnovi s pomladitvijo.

Nadaljevanje obnove s šibkimi jakostmi pomladitvenih sečenj (zadržano nadaljevanje obnove) načrtujemo na 47 % sestojev v obnovi (578 ha), s povprečno jakostjo 32 % od LZ in možnim posekom 62.050 m³.

Pospešena obnova z zmernimi do močnimi jakostmi pomladitvenih sečenj bo potekala na 35 % površine sestojev v obnovi (435 ha), s povprečno jakostjo 57 % od LZ in možnim posekom 64.282 m³.

Končni poseki v sestojih v obnovi bodo izvedeni na 16 % površine sestojev v obnovi (193 ha), možni posek bo znašal 44.419 m³. Poleg teh sestojev v obnovi, ki bodo v celoti prešli v mladovje, bodo s končnimi poseki prešli v mladovje še dodatni sestoji v obnovi, kjer je načrtovana pospešena obnova (193 ha). Možni posek v teh sestojih bo dosegal 488 m³. V mladovje bo prešel tudi del debeljakov, kjer se bo poleg redčenja izvajalo še širjenje obstoječih pomladitvenih jeder (114 ha).

Preglednica 58/MPVP: Možni posek po vrstah poseka in lastniških kategorijah

		Vrste poseka						Posek skupaj	% od LZ	% od P
		Negovalni posek			Posek na panj	Posek za umetno obnovo	Posek oslabelega drevja in sanitarni p.			
		Redčenja	Pomladitv.	Prebiralne						
Iglavci	m ³	64.098	102.329	0	0	0	3.978	170.405	23,6	92,4
	%	37,6	60,1	0,0	0,0	0,0	2,3	100,0		
Listavci	m ³	54.323	96.631	0	0	0	3.417	154.371	23,1	115,3
	%	35,2	62,6	0,0	0,0	0,0	2,2	100,0		
Skupaj	m³	118.421	198.960	0	0	0	7.395	324.776	23,4	102,0
	%	36,5	61,2	0,0	0,0	0,0	2,3	100,0		

Zasebni gozdovi

		Vrste poseka						Posek skupaj	% od LZ	% od P
		Negovalni posek			Posek na panj	Posek za umetno obnovo	Posek oslabelega drevja in sanitarni p.			
		Redčenja	Pomladitv.	Prebiralne						
Iglavci	m ³	63.204	101.287	0	0	0	3.949	168.440	23,6	92,5
	%	37,5	60,2	0,0	0,0	0,0	2,3	100,0		
Listavci	m ³	53.040	95.177	0	0	0	3.394	151.611	23,1	115,7
	%	35,0	62,8	0,0	0,0	0,0	2,2	100,0		
Skupaj	m³	116.244	196.464	0	0	0	7.343	320.051	23,4	102,2
	%	36,3	61,4	0,0	0,0	0,0	2,3	100,0		

Državni gozdovi

		Vrste poseka						Posek skupaj	% od LZ	% od P
		Negovalni posek			Posek na panj	Posek za umetno obnovo	Posek oslabelega drevja in sanitarni p.			
		Redčenja	Pomladitv.	Prebiralne						
Iglavci	m ³	870	1.004	0	0	0	29	1.903	23,1	85,4
	%	45,7	52,8	0,0	0,0	0,0	1,5	100,0		
Listavci	m ³	1.218	1.424	0	0	0	21	2.663	21,3	102,5
	%	45,7	53,5	0,0	0,0	0,0	0,8	100,0		
Skupaj	m³	2.088	2.428	0	0	0	50	4.566	22,0	94,6
	%	45,7	53,2	0,0	0,0	0,0	1,1	100,0		

Občinski gozdovi

		Vrste poseka						Posek skupaj	% od LZ	% od P
		Negovalni posek			Posek na panj	Posek za umetno obnovo	Posek oslabelega drevja in sanitarni p.			
		Redčenja	Pomladitv.	Prebiralne						
Iglavci	m ³	24	38	0	0	0	0	62	20,8	69,2
	%	38,7	61,3	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0		
Listavci	m ³	65	30	0	0	0	2	97	12,1	48,3
	%	67,0	30,9	0,0	0,0	0,0	2,1	100,0		
Skupaj	m³	89	68	0	0	0	2	159	14,5	54,7
	%	55,9	42,8	0,0	0,0	0,0	1,3	100,0		

V državnih gozdovih je najvišji možni posek nekoliko nižji kot v zasebnih gozdovih, saj predstavlja 22 % od LZ ali 94,6 % prirastka. Vzrok za to so sestojne razmere, ki ne omogočajo doseganje višjih donosov lesa:

- nižja stopnja razvoja pomladka v sestojih v obnovi in s tem povezan manjši obseg sestojev v obnovi s končnim posekom (0,11 ha – 1,0 % površine sestojev v obnovi); v GGE 16 %;
- nižji obseg uvajanja sestojev v obnovo (0,88 ha – 3,0 % debeljakov, v GGE 13 %), zaradi velikega deleža presvetljenih debeljakov;
- nižji je delež LZ v višjih debelinskih razredih v državnih gozdovih kot v zasebnih gozdovih.

V državnih gozdovih na nižji možni posek vpliva tudi višji delež kategorije gozdov s posebnim namenom - gozdnih rezervatov (5,9 %), v primerjavi z zasebnimi gozdovi (2,3 %).

Po vrstah sečenj prevladujejo v najvišjem možnem poseku, tako kot v zasebnih gozdovih, pomladitvene sečnje s 53,2 %. V primerjavi z zasebnimi gozdovi je v državnih gozdovih načrtovano več redčenj (45,7 % poseka), manj pa poseka oslabelega drevja in sanitarnega poseka (1,1 % vsega poseka).

Karta ukrepov v merilu 1 : 25 000 je podana v kartnem delu načrta (Karta št. 8)

6.3.2 Potrebna gojitvena in varstvena dela

Preglednica 59/NGDL: Načrtovana gojitvena in varstvena dela po lastniških kategorijah

Vrsta dela	Enota	Zasebni gozdovi	Državni gozdovi	Gozdovi lokalnih skupnosti	Skupaj
Priprava sestoja	ha	45,12	2,27	0,00	47,39
Priprava tal	ha	1,42	0,00	0,00	1,42
Sadnja	ha	1,42	0,00	0,00	1,42
Obžetev	ha	27,90	0,00	0,00	27,90
Nega mladja	ha	50,94	0,30	0,00	51,24
Nega gošče	ha	73,94	0,55	0,00	74,49
Nega letvenjaka	ha	73,35	1,27	0,00	74,62
Nega ml. Drogovnjaka	ha	57,92	4,44	0,00	62,36
Zaščita s premazom	ha	4,79	0,00	0,00	4,79
Vzdrževanje travinj	ha	66,00	0,00	0,00	66,00

Obnova

Priprava sestojev za naravno nasemenitev je načrtovana na površini 47,39 ha. Večina tega dela naj bi bila izvedena v zasebnih gozdovih. Z ukrepom priprave sestojev za naravno nasemenitev želimo izboljšati naravno pomlajevanje v presvetljenih debeljaki in sestojih v obnovi. Zaradi hitrih presvetlitev, ki so bile posledica poškodb sestojev zaradi žledoloma, smrekovih podlubnikov in vetroloma, se je močno razrasel zeliščni in grmovni sloj. Nastali so sestoji s pomanjkljivimi sestojnimi zasnovami pomladka in z motnjami v naravnem pomlajevanju.

Na teh površinah naj se pospravi vsa poškodovana, nagnjena in ležeča drevesa. Odstranijo in zložijo naj se sečni ostanki. S tal naj se odstrani potrebn del grmovnega sloja. Večji del načrtovane priprave sestoja na naravno obnovo je načrtovan v sestojih v RGR Spremenjeni dinarski jelovo-bukovi gozdovi (*omph., clem., hacq.*).

V okviru obnovitvenih del je predvidena obnova s sadnjo na površini 1,42 ha, v RGR Spremenjeni dinarski jelovo-bukovi gozdovi (*omph., clem., hacq.*) – 13113, v odsekih 78C11 (0,53 ha), 78C17 (0,42 ha) in 78C18 (0,47 ha). V zvezi s sadnjo je načrtovana priprava tal na površini 0,53 ha v odseku 78C11 ter priprava tal zaradi ujme v odsekih 78C17 (0,42 ha) in 78C18 (0,47 ha).

Nega

Obžetev načrtujemo kot ukrep nege pri sadnji (5,68 ha), v odsekih 78C11 (4x 0,53 ha), 78C17 (4x 0,42 ha) in 78C18 (4x 0,47 ha).

Predvidena je prav tako obžetev naravnega mladja na 22,22 ha, v RGR Spremenjeni dinarski jelovo-bukovi gozdovi (*omph., clem., hacq.*).

Naloga nege je izboljšati trajnost vrednostnih donosov, izboljšati negovanost mladovja in drogovnjakov, ter pospešiti prehod mladovja v razvojno fazo drogovnjakov, ki jih prav tako primanjkuje.

V čim večji možni meri je potrebno izkoristiti posredno nego podmladka s pomočjo starega sestoja.

Med negovalnimi deli je največ načrtovane nege letvenjaka (74,62 ha) in nege gošče (74,49 ha). Nižji je obseg nege ml. drogovnjaka (62,36 ha) in obseg načrtovane nege mladja (51,24 ha).

V mladovju je večina načrtovana obžetev (24,78 ha), na 16,46 ha je načrtovana nega mladja, na 12,68 ha nega gošče in 56,97 nege letvenjaka. Za nego pomladka v sestojih v obnovi je predvideno 1 ha obžetve, 34,65 ha nege mladja, 55,38 ha nege gošče in 12,96 ha nege letvenjakov, ki je načrtovana po izvedbi končnega poseka v teh sestojih.

Višji obseg načrtovane nege letvenjakov je posledica preraščanja velikega deleža mladovja iz faze gošče v fazo letvenjakov.

Pri negi mladja in gošče naj se uravnava zmes v smeri naravnega razmerja drevesnih vrst. Ohranja naj se minoritetne in plodonosne drevesne vrste. Pri negi letvenjakov in drogovnjakov naj se pospešuje naravno drevesno sestavo. V umetno osnovanih smrekovih letvenjakih in drogovnjakih naj se pospešuje in ohranja listavce.

Varstvo

Pri sadnji je načrtovana zaščita sadik pred obžiranjem s premazi na površini 4,79 ha.

Za nadzorovanje smrekovih podlubnikov je v GGE postavljena stalna kontrolna past za čas od 15. marca do 30. novembra. V primeru namnožitve smrekovih podlubnikov je potrebno postaviti in vzdrževati še 2 do 3 nestalne lovne pasti za čas od 15. marca do 20. junija.

Redno naj se spremlja zdravstveno stanje in poškodbe sestojev ter poroča o ugotovitvah. V ta namen naj se sestoje iglavcev redno pregleduje in sprotno odkriva nova žarišča. Zelo pomembno je, da pri tem sodelujejo gozdarji in lastniki gozdov.

Sanitarna sečnja in nujna varstvena dela naj se izvajajo učinkovito in čim prej, ko je ugotovljena potreba zanje.

6.3.3 Ukrepi za izboljšanje življenjskih razmer prostoživečih živali

Ukrepi za izboljšanje življenjskih razmer prostoživečih živali se nanašajo na lovskogospodarsko funkcijo 1. stopnje poudarjenosti. Imajo jo gozdovi, ki izboljšujejo prehranske razmere divjadi v okolici krmišč, krmnih njiv in vzdrževanih gozdnih jas - travnih površin, s skupno površino 25,42 ha gozdnega prostora.

Preglednica 59: Načrtovani ukrepi za izboljšanje življenjskih razmer prostoživečih živali

Funkcija	Ukrep				
	Vrsta dela	Lokacija (odd., ods.)	Enota	Načrtovano	
				Dejansko	S pon.
Lovskogospodarska funkcija	Vzdrževanje travinj	78A20, 78A22, 78A23, 78A25, 78A26, 78A27, 78A41, 78A43, 78A44, 78D01, 78D05, 78D08, 78D13, 78D28, 78D29, 78D37.	ha	6,60	66,00
Funkcija ohranjanja biotske raznovrstnosti in lovskogospodarska funkcija	Vzdrževanje vodnih površin	Kali: 78A08, 78A30, 78A34, 78A42, 78B12, 78B19, 78B22, 78B24, 78B25, 78D03 (2 kala), 78D09.	kom	12	120

Pri vzdrževanju travinj je načrtovano 33 ha vzdrževanja pašnikov in travnikov v gozdu ter 33 ha spravila sena z odvozom.

Ukrepe za izboljšanje življenjskih razmer prostoživečih živali načrtujemo predvsem v okoljih, kjer želimo izboljšati ali ohraniti življenjske razmere ogroženim, zavarovanim in ranljivim živalskim vrstam. Izvaja naj se jih tudi tam, kjer bo prihajalo do morebitnih neusklajenosti med rastlinsko in živalsko komponento. Preventivno naj se v skladu z možnostmi izvaja ukrepe izboljševanja življenjskih razmer divjadi, kot so: vzdrževanje zaraščajočih pašnikov in travnikov v gozdu in gozdnem prostoru, vzdrževanje grmišč (8,5 ha), vzdrževanje gozdnega roba, sadnja in vzdrževanje plodonosnega drevja ter grmovja, osnovanje in vzdrževanje kaluž in večjih vodnih virov, ohranjanje in nega dela biotopa, pomembnega za ohranjanje in razvoj ogroženih vrst ter načrtno puščanje biomase v gozdu.

Podane so splošne usmeritve, ki se naj konkretizirajo v gozdnogojitvenih načrtih.

Zaradi vzpostavljanja primernih habitatov živalskih vrst se v sestojih izbira posamezna drevesa ali majhne skupinice drevja, ki se jih pušča do pozne starosti oz. do starosti dveh proizvodnih dob. Pušča se semenjake.

Votla drevesa in posamezne sušice se ohrani kot življenjski prostor duplarjev. Po potrebi se namesti gnezdnice, le-te se redno vzdržuje in kontrolira. V sestoju je treba puščati vsa drevesa z naravnimi gnezdi, ki imajo premer večji od 40 cm.

Ohranja se gozdne otoke, omejke, remize, posamezna drevesa in skupine dreves izven gozda kot koridorje za prehod živali (male poljske divjadi, ptičev, malih sesalcev in glodavcev).

Za usklajenost med rastlinsko in živalsko komponento gozda (primarno jelenjad, srnjad in gamsa) je posebej pomembno, da preprečimo zaraščanje in pogozdovanje pašnikov ter travnikov v gozdu in gozdnem prostoru ter zagotovimo njihovo redno vzdrževanje. Izvajanje teh ukrepov zmanjšuje objedanje mladja in s tem negativne vplive na naravno pomlajevanje. Ohranja in pospešuje naj se grmovne vrste in vse plodnosne rastlinske vrste (npr. maklen, mokovec, gorski javor, jerebika, češnja, lesnika), ki v zimskem času predstavljajo prehransko osnovo rastlinojedim vrstam divjadi. Ohranjanje grmovnih vrst pri negi mladja, ki ne ovirajo razvoja mladja, zlasti v zimskem času povečuje prehransko osnovo rastlinojedih živalskih vrst, obenem se s tem zagotovi racionalno izvajanje nege. Grmovne vrste moramo ohranjati tako v gozdu kot na gozdnem robu. Grmovnice so pomembne tudi za gnezdenje in prehrano ptic. Skrbeti je treba za neokrnjen, vertikalno strukturiran gozdni rob. Pri negi naj se pospešuje tako njegovo vertikalno in horizontalno razgibano zgradbo ter plodnosne drevesne in grmovne vrste.

Vzpostavijo naj se naravni gozdni ekosistemi in časovno opredeljeni mirni predeli v njem (zimovališča, gnezdišča, brlogi ipd.). Zagotovi naj se nemoten razvoj posameznih prostoživečih vrst živali. To velja še posebej za redke, ogrožene in ranljive vrste.

S posegi v populacije rastlinojedih vrst divjadi se naj glede na biološke kazalnike v populacijah in njihovem okolju zagotovi naravno spolno in starostno strukturo v številčnosti, ki bo tudi v bodoče zagotovila ohranitev populacij posameznih vrst in uskladitev odnosov med njimi in okoljem.

Z namenom zagotavljanja čim več ustrezne hrane v zimskem času naj gospodarjenje z gozdovi zagotovi, da bo dejansko razmerje razvojnih faz čim bližje modelnemu. Pomlajevanje naj bo naravno v večjih jedrih, ki so manj občutljiva na vpliv rastlinojede parkljaste divjadi.

Zaradi pestrosti ekosistemov je treba varovati in ohranjati negozdne ekosisteme in nekatera grmišča ter remize. Preprečevati je treba zaraščanje negozdnih otokov v gozdni krajini (jase) in preprečiti njihovo pogozdovanje. Lastnike gozdov je treba k temu vzpodbujati s svetovanjem in z denarnimi sredstvi iz proračuna, ki so namenjena za izboljševanje prehranskih in bivalnih pogojev za prosto živeče živali.

Posebno skrb je treba posvetiti vodnim in mokrotnim ekosistemom, ki se nahajajo v GGE.

Obore

V GGE ni evidentiranih obor za rejo divjadi.

6.3.4 Ukrepi za izboljšanje ostalih funkcij gozdov

Posebni ukrepi za krepitev funkciji gozdov niso načrtovani, saj se njihova trajnost zagotavlja z upoštevanjem usmeritev za zagotavljanje funkcij in upoštevanjem drugih usmeritev.

6.3.5 Graditev gozdnih prometnic

Pri določevanju območij, ki niso zadostno odprta z gozdnimi cestami, smo kot osnovo upoštevali odseke, kjer so izpolnjeni naslednji kriteriji (Priročnik za izdelavo Gozdnogospodarskih načrtov Gozdnogospodarskih enot):

- pravilna razdalja večja od 600 m;
- možni posek večji od 5 m³/ha/letno;

- intenzivnost gospodarjenja vsaj srednja.

Omenjene kriterije smo preverili z omejitvami, ki jih določajo poudarjene ekološke, socialne funkcije ter erozijska in plazljiva območja. Nato smo ta območja smiselno zaokrožili, upoštevaje tudi ostale dejavnike (naravne danosti, ekonomiko, socioekonomske razmere,...).

Upoštevaje zgornje kriterije smo določili naslednja območja, ki niso zadostno odprta z gozdnimi cestami in kjer bi bilo smiselno zgraditi gozdne ceste: 78A33, 78A34, 78A35, 78A36, 78A37, 78D01, 78D11, 78D17, 78D37 in 78D38.

Vzdrževanje in graditev gozdnih vlak

Na podoben način kot pri gozdnih cestah smo določili območja, ki niso zadostno odprta z gozdnimi vlakami. Po odsekih smo upoštevali naslednje kriterije:

- naklon manjši od 35 stopinj;
- delež odprtosti odseka manjši od 75%;
- možni posek večji od 4 m³/ha,letno.

Gozdovi s posebnim namenom ne sodijo med območja, ki niso zadostno odprta z gozdnimi vlakami. Območja, kjer obstajajo utemeljene omejitve pri gradnji gozdnih vlak zaradi ekoloških in socialnih funkcij ter zaradi erozijske in plazljive ogroženosti prav tako niso uvrščena v območja, ki niso zadostno odprta z gozdnimi vlakami. Pri določitvi območij za gradnjo gozdnih vlak smo upoštevali tudi ostale dejavnike (naravne danosti, ekonomiko, socioekonomske razmere,...). Usklajeno s KE Vrhnika smo smiselno zaokrožili in določili naslednja območja ki niso zadostno odprta z gozdnimi vlakami: 78A46, 78D08 78D10A, 78D17, 78D21 78D22, 78D30.

Karta cestnega omrežja in površin potencialno najugodnejših načinov spravila v merilu 1 : 25 000 je podana v kartnem delu načrta (Karta št. 11)

7 Usmeritve za gospodarjenje s posamičnim gozdnim drevjem in skupinami gozdnega drevja zunaj naselij

V GGE Preserje-Rakitna močno prevladuje gozdnata krajina. Kmetijska in primestna krajina je določena na 643 ha površine GGE in predvsem v tej krajini ima posamično gozdno drevje in skupine gozdnega drevja zunaj naselij pomembno ekološko in estetsko vlogo in dajejo krajini poseben pečat.

Splošne usmeritve

Z upoštevanjem lege in razporeditve se navedena gozdna vegetacija razvrsti v naslednje skupine:

- obvodna drevnina;
- omejki in skupine dreves, ki povezujejo večje gozdne komplekse;
- drevje ob cestah;
- stara drevesa in osamelci sredi polj;
- vse posamične prvine gozdne vegetacije v gozdnati krajini.

Naštete skupine drevja lahko v krajini opravljajo pomembno higiensko-zdravstveno funkcijo, funkcijo ohranjanja biotske raznovrstnosti in estetsko funkcijo, posamezne skupine tudi funkcijo varovanja gozdnih zemljišč in sestojev ter zaščitno funkcijo.

V enoti lahko izpostavimo poseben pomen posamičnega gozdnega drevja, gozdnih omejkov in zaplat gozda na Ljubljanskem barju oz. v območju Nature 2000: Ljubljansko barje. Zanj posebej veljajo naslednje usmeritve:

- Ohranja naj se posamezna drevesa, skupine dreves, omejke in gozdne otoke v kmetijski krajini;
- Krčitev naj se ne izvaja;
- Gozdnogospodarska dela naj se izvaja izven gnezditvene sezone ptic, ki traja med 15. marcem in 30. septembrom.

Posebej izpostavljena je **NV ID167V Ljubljaniča**, za katero veljajo konkretne varstvene usmeritve:

- poleg varstvenih režimov navedenih v 10. 11. in 13. členu Uredbe o Krajinskem parku Ljubljansko barje, naj se ohranja obrežno avtohtono drevesno in grmovno vegetacijo ob Ljubljaniči.

in **NV ID4031 Rakitna- kraško polje s ponikvami**, s pripadajočimi konkretnimi varstvenimi usmeritvami:

- ohranja naj se obrežno avtohtono drevesno in grmovno vegetacijo ob vodotokih.
- ohranja naj se posamezna avtohtona drevesa in skupine dreves v kmetijski krajini.

Pri obvodnem drevju in grmovni vegetaciji naj se skrbi za stopničasto zgradbo s pestro drevesno in grmovno sestavo, ki naj se obnavlja postopno s posekom po desetinah. Pri vodotokih naj se pomlajuje enkrat ena, drugič druga stran struge. Neposredno ob strugi naj bo intenziteta poseka večja, izseka naj se večja drevesa, da bo omogočen neoviran pretok vode. Ohranja naj se stalna zastrtost vodotokov. Panjev naj se ne odstranjuje. Prednost naj se daje drevesnim vrstam z globokim koreninskim pletežem, ki utrjuje brežino. To so črna jelša, veliki jesen, gorski javor, graden, bukev. Pri obvodni vegetaciji, ki je del naravne vrednote, se naj upošteva varstveni režim in druge usmeritve, ki so navedeni v viru: Naravovarstvene smernice za gozdnogospodarski načrt gozdnogospodarske enote Preserje-Rakitna (2023-2032), ZRSVN, 2022.

Na poplavnih površinah je potrebno puščati večja vitalna drevesa in med njimi grmovni sloj. Vse sečne ostanke je treba odstraniti. Grmovje, ki sili na kmetijske površine, naj se redno obsekuje.

V drugo in četrto skupino sodijo ostanki drevja med kmetijskimi površinami v neposredni okolici vasi in naselij. Posek naj bo omejen samo na sanitarne sečnje. V omejkah in skupinah dreves, ki povezujejo večje gozdne komplekse, je treba skrbeti za ohranjanje biološke ter vrstne pestrosti drevesnih in grmovnih vrst. Gozdni rob naj bo oblikovan estetsko ter horizontalno in vertikalno razgibano. Posamezna stara drevesa in osamelce sredi kmetijskih površin naj se ohranja do sanitarne sečnje. Za ta drevesa je potrebno pravočasno poskrbeti za obnovo iste drevesne vrste.

Ob cestah naj bo pas drevja čimbolj strnjen, s čimer bo nudil protihrupno zaščito. Ukrepa naj se podobno kot pri obvodni vegetaciji. Posebna skrb naj bo namenjena estetskemu videzu takšnih drevoredov. Pri prestarih, nestabilnih in drugače nevarnih drevesih je potrebno poskrbeti za obnovo oziroma pomladitev.

Gozdni otoki imajo biotopsko vlogo, saj predstavljajo življenjski prostor številnim rastlinskim in živalskim vrstam ter predstavljajo koridorje za selitve živali. Varujejo tudi kmetijska zemljišča. Imajo estetsko vlogo, saj so pomemben sestavni element kmetijske krajine. Vse gozdne otoke naj se ohranja. Povečuje naj se jim vrstna pestrost tako drevesnih kot tudi grmovnih vrst. Prevladujejo naj listavci, pospešujejo naj se plodonosne drevesne vrste. Oblikuje naj se razgibano vertikalno in horizontalno strukturo. Izvaja naj se le sanitarne sečnje. Na območjih, kjer je premalo prosto rastočega drevja, naj se skupaj z lastniki zemljišč načrtuje sadnjo na mestih, ki bi najmanj ovirala strojno obdelavo. Oblikuje naj se čimbolj vrstno pestre gozdne otoke.

Pri vseh ostalih posamičnih prvinah gozdne vegetacije naj se skrbi za njihovo ohranitev. Izsekuje naj se le najbolj nevitarna drevesa, redči naj se mlajše razvojne faze. Drevesa je potrebno ohranjati do sanitarne sečnje. Po poseku je priporočljivo, da se tam vsadi novo drevo iste drevesne vrste.

Drevesa, ki soustvarjajo okolje naravnim spomenikom, je potrebno negovati (odstranjevanje nalomljenih vej), da ne poškodujejo spomenikov in njihovih obiskovalcev. Ob kulturnih spomenikih (znamenja) je mogoče zasaditi drevo avtohtone vrste (lipa, oreh, hrast).

ZGS naj poskrbi, da bodo lastniki posamičnega gozdnega drevja izven gozdnega prostora seznanjeni in motivirani za delo s tem drevjem v skladu z danimi usmeritvami. Sečnjo in nego naj vodi revirni gozdar, pri tem pa naj sodeluje z ZRSVN, vodarji, uporabniki vodotokov ter lokalnimi skupnostmi. Dela (sadnja, nega, košenje mokrišč in okolice kulturnih spomenikov) se lahko tudi sofinancirajo.

Prav tako je naloga ZGS osveščanje širše javnosti o pomembnosti posamičnega gozdnega drevja in skupin gozdnega drevja ter življenjskih okolij, ki so s tem drevjem povezane.

V primeru napada gospodarsko pomembnih škodljivcev, npr. smrekovega lubadarja, se je pri zatiranju potrebno držati enakih predpisov kot veljajo za drevje v gozd.

8 Ekonomska presoja gospodarjenja z gozdovi gozdnogospodarske enote

Preglednica 60/EP1: Prikaz prihodka od lesa

	Zasebni gozdovi		Državni gozdovi		Gozdovi lokalnih skupnosti	
	Skupaj	za 1 m ³	Skupaj	za 1 m ³	Skupaj	za 1 m ³
Vrednost lesa na KC	25.545.297	80	355.275	78	11.569	73
Strošek poseka in spravila	5.858.940	18	88.498	19	3.048	19
Razlika	19.686.357	62	266.777	58	8.521	54

Preglednica 61/EP2: Pregled ekonomike gospodarjenja v gozdnogospodarski enoti

	Skupaj EUR	EUR na neto m ³	Delež od cene na KC (%)
Prihodek (vrednost lesa na KC)	25.912.141	92,32	100,0
Stroški sečnje in spravila	5.950.486	21,20	23,0
Stroški gojenja in varstva gozdov	272.252	0,97	1,1
gojenje in varstvo gozdov	235.971	0,84	0,9
krepitev funkcij gozdov	36.281	0,13	0,1
Stroški vzdrževanje gozdnih prometnic	435.484	1,55	1,7
vzdrževanje gozdnih cest	414.936	1,48	1,6
vzdrževanje vlak	20.548	0,07	0,1
Stroški skupaj	6.658.222	23,72	25,7
Dohodek	19.253.919	68,59	74,3
Predv. spodbude za gojenje in varstvo	137.711	0,49	0,5
Predv. spodbude za vzdrž. gozdnih prom.	130.705	0,47	0,5
Skupaj predvidene spodbude	268.416	0,96	1,0
Stroški - spodbude	6.389.806	22,76	24,7
Dohodek - (stroški+spodbude)	19.522.335	69,55	75,3

Ekonomska presoja gospodarjenja z gozdovi je prikazana skupaj za celo GGE. Zaradi prevlade zasebnih gozdov po površini (98,1 %), veljajo skoraj identične vrednosti EP tudi za zasebne gozdove. Prihodek od lesa je izračunan na podlagi strukture načrtovanega najvišjega poseka. Ta temelji na strukturi LZ in drevesne sestave, ter glede na pričakovano sortimentacijo. Uporabljene so povprečne cene gozdnih lesnih sortimentov (Vir: ZGS, 2023).

Stroški gospodarjenja z gozdovi so stroški sečnje, spravila in manipulacije na kamionski cesti, stroški gozdnogojitvenih del, varstvenih del, del za krepitev funkcij gozdov in za nego habitatov prosto živečih živali ter stroški vzdrževanja gozdnih cest in gozdnih vlak.

Stroški sečnje in spravila temeljijo na normativih, ki so izračunani na osnovi naslednjih parametrov: gozdna združba, pravilno sredstvo, pravilna razdalja, nagib, skalnatost in povprečna tarifa (ločeno na iglavce in listavce). Stroški dela (strošek delovne ure) za sečnjo in spravilo so določeni za vse gozdove na podlagi podatkov ZGS (Območni načrt 2021-2030). Strošek sečnje znaša 17,78 €/h, strošek spravila 32,09 €/h in strošek manipulacije 3 €/m³. Enaki so za vsa lastništva.

Stroški gozdnogojitvenih in varstvenih del, del za krepitev funkcij gozdov ter del za nego habitatov prosto živečih živali so izračunani na podlagi načrtovanih del, vrednosti dnine in vrednosti materiala. Načrtovane delovne ure so izračunane iz načrtovanega obsega posameznih del ter povprečnega normativa za to delo, ločeno po sektorjih lastništva.

Za vsa lastništva je uporabljena dnina 134,03 €/delovni dan. Strošek delovne ure teh del je tako 16,75 €/h. To je 50 % stroška delovne ure gozdnega delavca z ročnim orodjem (15,72 €/h) in 50% stroška delovne ure sekača oz. delavca z motorno žago (17,78 €/h) po kalkulacijskih osnovah ZGS (Območni načrt 2021-2030) za ceno gozdarskega dela za leto 2020.

Vse količine so preračunane na neto m³ gozdnih lesnih sortimentov. Pri izračunu neto količine (m³) gozdnih lesnih sortimentov sta bila uporabljena povprečna faktorja za preračun iz bruto m³, in sicer 0,85 za iglavce in 0,88 za listavce.

Stroški varstvenih del vsebujejo tudi stroške varstva pred žuželkami. Pri teh smo upoštevali vse načrtovane ure za delo s kontrolnimi pastmi, kljub temu da pasti večinoma postavljajo in vzdržujejo strokovni delavci ZGS. Pri tem je bil uporabljen normativ 42 ur za čiščenje pasti na leto (1,3 ure za eno past in upoštevajoč 33 čiščenj na leto). V GGE Preserje-Rakitna je postavljena ena stalna past. Upoštevani so tudi stroški za feromone.

Stroški vzdrževanja gozdnih cest in vlak so določeni na osnovi sedanjih kalkulativnih stroškov za te namene. Pri ekonomski presoji niso bile upoštevane novogradnje gozdnih prometnic. Za izračun stroškov vzdrževanja gozdnih cest se je upoštevala dolžina gozdnih cest in dejanski stroški vzdrževanja, ki so 720 €/km/leto (GGN GGO Ljubljana 2021-2030). Stroški za vzdrževanje gozdnih vlak so izračunani na osnovi cene 0,5 €/ha/leto in površine gozdov odprtih za traktorsko spravilo.

Predvidena proračunska sredstva po sedaj veljavnih predpisih delno pokrivajo stroške gojenja in varstvenih del v zasebnih gozdovih ter vzdrževanja gozdnih cest v vseh gozdovih.

K prihodkom je prištet tudi prispevek za vzdrževanje gozdnih cest (31,5 % sofinanciranje).

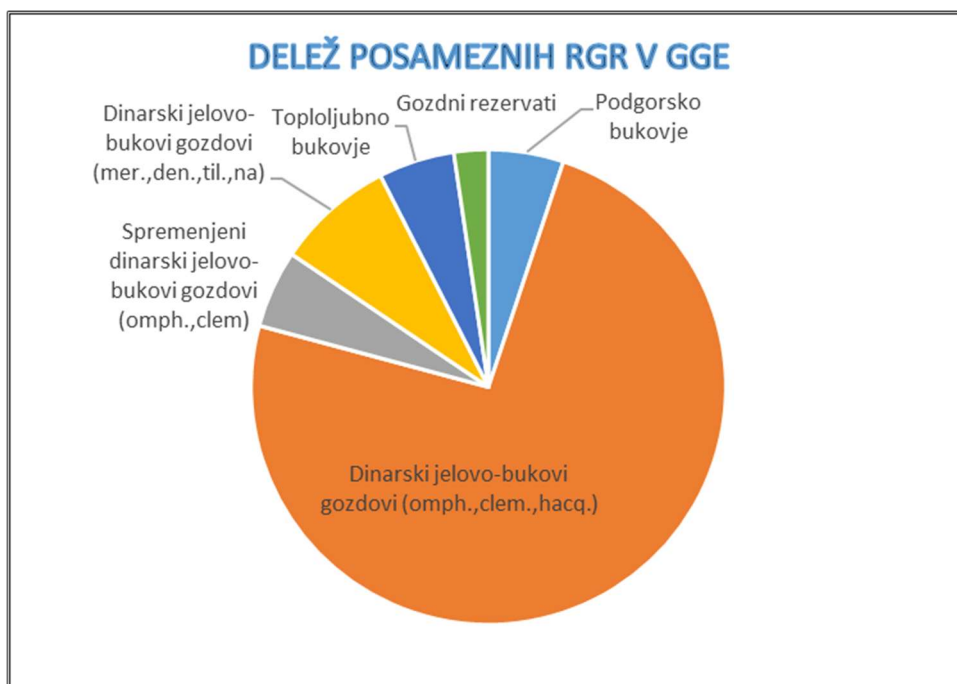
Vrednost lesa na kamionski cesti (na neto m³) je 92,32 €/m³. Vsi stroški skupaj znašajo 25,05 €/neto m³ in predstavljajo 23,72 % vrednosti lesa na kamionski cesti. Potrebe po sofinanciranju vlaganj v gozdove - predvidena proračunska sredstva, znašajo 0,96 €/neto m³ in predstavljajo 1,0 % vrednosti lesa na kamionski cesti. Skupni dohodek (dohodek in proračunska sredstva) pri gospodarjenju z gozdovi skupaj znaša 69,55 €/neto m³, kar predstavlja 75,3 % vrednosti lesa na kamionski cesti.

9 Rastiščnogojitveni razredi

Utemeljitev oblikovanja rastiščnogojitvenih razredov

V posamezne RGR so združeni gozdovi odsekov glede na prevladujočo gozdno združbo v odseku, s sorazmerno enotnimi rastiščnimi razmerami ter razvojnimi težnjami v pogledu drevesne sestave in zgradbe sestojev, pri čemer so upoštevani tudi cilji gospodarjenja in poudarjenost funkcij gozdov. Z Uredbo o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom (Ur. l. RS, št. 88/2005 in spremem.) so za gozd s posebnim namenom razglašeni odseki, ki predstavljajo RGR Gozdni rezervati.

V GGE je izločenih šest RGR in sicer iz kategorije večnamenskih gozdov pet RGR in iz kategorije "Gozdovi s posebnim namenom, ukrepi niso dovoljeni" samostojni RGR Gozdni rezervati – 60000.

Grafikon 4: Delež posameznih rastiščnogojitvenih razredov v GGE

Znotraj opredeljenih območij RGR se nahajajo trije habitatni tipi, ki so sestavni del posebnih varstvenih območij Natura 2000. Navedeni habitatni tipi se prednostno ohranjajo v ugodnem stanju z namenom ohranjanja specifičnega življenjskega prostora oziroma ekosistema.

Preglednica 62/D-GHT: Gozdni habitatni tipi v katerih se nahajajo RGR

Šifra habitatnega tipa	Ime habitatnega tipa	Območje Natura 2000	RGR	Površina v GGE
HT-7230	Bazična nizka barja	SI3000256 Krimsko hribovje-Menišija:	13112- Dinarski jelovo-bukovi gozdovi (omph.,clem.,hacq.)	0,4 ha
HT- 8310	Jame, ki niso odprte za javnost	SI3000256 Krimsko hribovje – Menišija:	11012- Podgorsko bukovje	2 jami
			13112- Dinarski jelovo-bukovi gozdovi (omph.,clem.,hacq.)	37 jam

			13113- Spremenjeni dinarski jelovo-bukovi gozdovi (<i>omph., clem</i>)	4 jame
HT- 91KO	Ilirski bukovi gozdovi (<i>Fagus sylvatica</i> (Aremonio-Fagion))	SI3000256 Krmsko hribovje – Menišija:	11012- Podgorsko bukovje	174,51 ha
			13112- Dinarski jelovo-bukovi gozdovi (<i>omph., clem., hacq.</i>)	2.187,80 ha
			13113- Spremenjeni dinarski jelovo-bukovi gozdovi (<i>omph., clem</i>)	1,42 ha
			13212- Dinarski jelovo-bukovi gozdovi (<i>mer., den., til., na</i>)	361,47 ha
			14112- Toploljubno bukovje	0,61 ha

Karta rastiščnogojitvenih razredov v merilu 1 : 25.000 je podana v kartnem delu načrta (Karta št. 5)

9.1 Načrt gospodarjenja z gozdovi po rastiščnogojitvenih razredih

9.1.1 Rastiščnogojitveni razred: Podgorsko bukovje - 11012

Gozdovi RGR se razprostirajo na površini 231,70 ha. Predstavljajo 5,1 % površine gozdov v GGE Preserje-Rakitna. Razširjeni so v okolici Gornje Brezovice, na severozahodnih pobočjih hriba Hrastje, na severovzhodnem pobočju hriba Štanga in na skrajnem severozahodnem delu k.o. Kamnik.

Vsi gozdovi RGR Podgorsko bukovje spadajo v kategorijo večnamenskih gozdov.

Po oblikah lastništva prevladujejo zasebni gozdovi, ki se razprostirajo na 97,0 % površine RGR, državnih gozdov je 2,9 %, gozdov lokalnih skupnosti pa 0,1 %.

Posebnosti v pogledu poudarjenosti funkcij gozdov

Na celotni površini RGR je zaradi karbonatne matične podlage poudarjena hidrološka funkcija na drugi stopnji. Ob večjem izviru v 78A46 je hidrološka funkcija poudarjena na prvi stopnji in ob manjšem izviru v istem oddelku na drugi stopnji. Na območju NVDP 42688 Brezno pod Liscem in NVDP 42751 je na drugi stopnji poudarjena funkcija varovanja naravnih vrednot.

Prvo stopnjo funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti imajo gozdovi ob NVDP-1954 Ponikve pri Preserju Miniaturno kraško polje.

V RGR je na območju vodotokov znotraj Nature 2000 SI3000256 v Preserjah evidentirana Upravljalvska cona D - območje navadnega koščaka.

V RGR so objekti in območja kulturne dediščine s prvo stopnjo poudarjenosti:

- Preserje pod Krimom - Cerkev sv. Vida;
- Župnijska kašča;
- Arheološko najdišče Betenc;
- Arheološko najdišče Prevek.

In z drugo stopnjo:

- Kulturna krajina Ljubljansko barje;

- Trasa železniške proge Preserje-Borovnica.

V RGR je evidentiranih šest območij čebelje paše, senožeti in lazi in zimovališča navadnega jelena ter planinske poti v okolici katerih so poudarjene njim pripadajoče funkcije.

Gozdovi imajo lesnoproizvodno funkcijo prve stopnje poudarjenosti.

Natura 2000 in EPO:

RGR v celoti pokriva Natura 2000 območje SI3000256 in EPO 31200- Krimsko hribovje – Menišija in EPO 80000 Osrednje območje življenjskega prostora velikih zveri, kjer je na 2. stopnji poudarjena funkcija ohranjanja biotske raznovrstnosti.

Habitatni tipi v katerih se nahajajo RGR ali njegov del

Preglednica 63/D-GHT: Gozdni habitatni tipi v katerih se nahajajo RGR ali njegov del

Šifra habitatnega tipa	Ime habitatnega tipa	Območje Natura 2000	Površina v RGR
HT- 8310	Jame, ki niso odprte za javnost	SI3000256 Krimsko hribovje – Menišija:	2 jami
HT- 91KO	Ilirski bukovi gozdovi (<i>Fagus sylvatica</i> (Aremonio-Fagion))	SI3000256 Krimsko hribovje – Menišija:	174,51 ha

STANJE GOZDOV

a) Rastišče

Preglednica 64/D-GZ1: Gozdni rastiščni tipi v RGR

Šifra	Gozdni rastiščni tip	Površina (ha)	Delež (%)
551	Preddinarsko-dinarsko podgorsko bukovje	138,89	59,9
591	Preddinarsko-dinarsko toploljubno bukovje	7,82	3,4
641	Dinarsko jelovo bukovje	84,99	36,7
	Skupaj	231,70	100,0

Največji delež površine gozdov poraščajo gozdovi gozdno rastiščnega tipa (GRT) Preddinarsko-dinarsko podgorsko bukovje, z 59,9 %. Sledi GRT Dinarsko jelovo bukovje (36,7 %). Površinski deleži GRT Preddinarsko-dinarsko toploljubno bukovje je precej manjši (3,4 %).

Povprečna proizvodna sposobnost gozdnih rastišč je 8,1 m³/ha,leto.

b) Stanje sestojev

Zgradba gozda

Skupinsko raznodobni sestoji.

Lesna zaloga in prirastek

LZ RGR je 290,0 m³/ha. Večji delež predstavljajo listavci – 71,1 %. Iglavcev je 28,9 %.

Največji delež LZ je v četrtem debelinskem razredu (26,7 %) in petem debelinskem razredu (25,7 %). Pri iglavcih je delež LZ višji od deleža pri listavcih v prvem in drugem debelinskem razredu, pri listavcih pa je ta delež višji od deleža pri iglavcih v tretjem, četrtem in petem debelinskem razredu.

Povprečni letni prirastek je 5,66 m³/ha, od tega je 60,4 % listavcev.

Preglednica 65/D-LZ: Lesna zaloga in njena struktura po deb. razredih ter letni prirastek

	Lesna zaloga							Letni prirastek	
	Debelinski razredi (v % od lesne zaloge)					Skupaj		m ³ /ha	%
	I	II	III	IV	V	m ³ /ha	%		
Iglavci	8,8	25,7	18,5	22,7	24,3	83,9	28,9	2,24	39,6
Listavci	4,9	16,2	24,3	28,4	26,2	206,1	71,1	3,42	60,4
Skupaj	6,0	19,0	22,6	26,7	25,7	290,0	100,0	5,66	100,0

Razmerje drevesnih vrst

V drevesni sestavi prevladuje bukev (55,6 %). Smreke je 16,3 %. Sledijo drugi trdi listavci (10,5 %), bor (6,7 %), jelka (6,1 %), hrast (3,1 %) in plemeniti listavci (1,6 %). Največje odstopanje dejanskega razmerja drevesnih vrst od naravnega je pri smreki, katere delež je prevelik za 14,3 %. Prav tako je nekoliko prevelik delež bora (za 6,7 %) in drugih trdih listavcev za 6,5 %. Primanjkuje plemenitih listavcev za 11,4 %, jelke za 9,9 % in bukve za 6,4 %.

Preglednica 66/D-DV: Sestava lesne zaloge po skupinah drevesnih vrst

	Enota	Smreka	Jelka	Bor	Macesen	Dr.igl.	Bukev	Hrast	Pl.list.	Dr.tr.list.	Meh.list.
Dejansko stanje	m ³ /ha	46,8	17,6	19,2	0,3	0,0	158,9	8,9	4,5	30,1	0,0
	%	16,3	6,1	6,7	0,1	0,0	55,6	3,1	1,6	10,5	0,0
Naravno stanje	m ³ /ha	5,8	46,4	0,0	0,0	0,0	179,8	8,7	37,7	11,6	0,0
	%	2	16	0	0	0	62	3	13	4	0

Ohranjenost gozdov

V RGR je 50,9 % ohranjenih gozdov. Spremenjeni gozdovi se razprostirajo na 30,4 % površine gozdov, močno spremenjeni pa na 18,7 % gozdov. Velik delež spremenjenih gozdov je zaradi prevelikega deleža smreke. Gozdov z izmenjano drevesno sestavo v RGR Podgorsko bukovje ni.

Razvojne faze oz. zgradbe sestojev

Preglednica 67/ZNS: Zasnova, negovanost in sklep sestojev po razvojnih fazah

Razvojna faza	Površina ha	Zasnova (%)				Negovanost (%)				Sklep (%)			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Mladovje	7,68	22,9	38,2	38,9	0,0	22,9	77,1	0,0	0,0	60,0	40,0	0,0	0,0
Drogovnjak	66,34	0,9	3,9	95,2	0,0	1,0	73,9	25,1	0,0	0,0	51,6	48,4	0,0
Debeljak	62,74					22,6	77,4	0,0	0,0	0,0	68,5	17,2	14,3
Sestoj v obnovi	94,94					23,3	74,1	2,6	0,0				
Skupaj	231,70												

Kakovost drevja

Kakovost drevja je v povprečju dobra. V dobrem kakovostnem razredu je 49,0 % drevja, v prav dobrem 31,0 % in 6,0 % v odličnem kakovostnem razredu. Kakovost smreke je nekoliko boljša v primerjavi z bukvijo. Pri smreki prevladuje prav dobra kakovost, pri bukvji dobra.

Preglednica/K: Kakovost drevja

Drevesna vrsta	Št. dreves	Delež dreves po kakovostnih razredih (v % od števila)				
		Odlična	Prav dobra	Dobra	Zadovoljiva	Slaba
Smreka	4	0,0	50,0	25,0	25,0	0,0
Jelka	3	0,0	33,0	67,0	0,0	0,0
Bor	7	0,0	14,0	86,0	0,0	0,0
Bukev	44	9,0	39,0	43,0	7,0	2,0
Hrast	8	0,0	25,0	63,0	13,0	0,0
Pl. lst.	6	17,0	0,0	33,0	50,0	0,0
Dr. tr. lst.	5	0,0	20,0	60,0	20,0	0,0
Skupaj iglavci	14	0,0	29,0	64,0	7,0	0,0
Skupaj listavci	63	8,0	32,0	46,0	13,0	2,0
Skupaj	77	6,0	31,0	49,0	12,0	1,0

Poškodovanost sestojev

Podatki o poškodovanosti drevja so ugotovljeni na stalnih vzorčnih ploskvah. Poškodovanost drevja je določena z deležem dreves s hujšo poškodbo.

Delež poškodovanosti drevja je 5,5 % za vse oblike poškodovanosti skupaj. Največji je delež poškodb debla in koreninika (2,3 %). Sledijo poškodbe zaradi osutost vej (1,6 %) in krošnje (1,6 %).

Odmrlo drevje

Na ploskvah se je analiziralo pri odmrlem drevju število stoječih sušic z neuporabnim lesom, ležečih trhlj dreves in panjevino. Analiza je potekala ločeno za iglavce in listavce ter po razširjenih debelinskih razredih.

Odmrlega drevja skupaj je 61,5 dreves/ha, oz. 25,2 m³/ha. Od tega je stoječega odmrlega drevja 22,9 na ha, ležečega drevja pa 38,6 na ha. Med drevesnimi vrstami prevladujejo listavci z 44,3 dreves/ha. Odmrlih dreves iglavcev je 17,2 dreves/ha.

Največ odmrlega drevja je v prvem razširjenem debelinskem razredu (58,6 dreves/ha oz. 20,7 m³/ha). Odmrlih dreves debeline od 30 cm do 50 cm je 4,5 m³/ha. V RGR primanjkuje odmrlih, nad 50 cm debelih dreves, ki jih v tem debelinskem razredu na SVP ploskvah ni.

V primerjavi s podatki iz prejšnjega ureditvenega obdobja, se je število odmrlih dreves povečalo iz 21,4 na 61,5 odmrlih dreves.

Po ravniku o varstvu gozdov je zadostna količina odmrlega drevja vsaj 3 % od LZ (8,7 m³/ha). Gledano za RGR je količina odmrlega drevja zadostna, ker dosega 8,7 % od LZ.

ANALIZA PRETEKLEGA GOSPODARJENJA

Od vsega realiziranega posega v GGE, je bilo v tem RGR izvedeno 4,0 % poseka. Skupna realizacija možnega poseka dosega 46,8 % načrtovanega. Za 7,4 % je prekoračen načrtovan posek iglavcev. Realizacija poseka listavcev je le 18,2 %. Izvedeno je bilo 65,7 % varstveno-sanacijskih sečenj in poseka oslabelega drevja in 33,8 % negovalnih sečenj.

V povprečju je bil izveden posek v višini 4,1 m³/ha/leto (10,9 % od LZ).

Vsa načrtovana gojitvena dela so bila izvedena v manjšem obsegu in načrtovana dela priprave sestoja za naravno obnovo niso bila izvedena.

Redno so se izvajala dela za varstvo pred žuželkami.

Preglednica 68/OGD: Opravljena gojitvena in varstvena dela v RGR

Gojitvena in varstvena dela	Enota	Načrt	Izvedeno	Indeks
Priprava sestoja	ha	3,00	0,00	0,0
Nega gošče	ha	9,02	0,95	10,5
Nega letvenjaka	ha	5,79	0,80	13,8
Nega ml. drogovnjaka	ha	0,92	0,20	21,7

ORIS ZAKONISTOSTI RAZVOJA GOZDOV**Površina, lesna zaloga, prirastek, posek**

Površina gozdov v RGR se je za malenkost povečala za 0,51 ha.

LZ se je zmanjšala pri iglavcih in povečala pri listavcih. Tudi skupna LZ je višja. Zmanjšal se je skupni prirastek in prirastek pri iglavcih ter pri listavcih. Za naslednje ureditveno obdobje se načrtuje najvišji možni posek v višini 8,2 m³/ha/leto.

Preglednica 69/GFR1: Razvoj gozdnih fondov v obdobju 2003 do 2023

Leto	Površina ha	Lesna zaloga			Letni prirastek			Letni realiziran posek*		
		m ³ /ha			m ³ /ha			m ³ /ha		
		Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
2003	233,40	99,5	168,7	268,1	2,12	4,75	6,87	0,56	0,94	1,51
2013	231,19	105,5	181,4	286,9	3,26	4,24	7,50	3,03	1,08	4,11
2023	231,70	83,9	206,1	290,0	2,24	3,42	5,66	2,14	6,07	8,20

*Opomba: V zadnjem obdobju je naveden načrtovani oz možni posek (in ne realiziran posek)

Drevesna sestava

V preteklem ureditvenem obdobju se je zmanjšal delež smreke za 8,8 %. Za manj kot 1,0% je zmanjšan delež hrasta in jelke. Povečal se je delež bukve za 7,5 %, drugih trdih listavcev za 1,1 % in bora za 1,1 %. Delež plemenitih listavcev se ni bistveno povečal (za 0,4 %).

Preglednica/D-GFR2: Razvoj gozdnih fondov v pogledu sestave drevesnih vrst (v %) v obdobju 2003 do 2023

Leto	Smreka	Jelka	Bor	Macesen	Dr.igl.	Bukev	Hrast	Pl. list.	Dr.tr.list.	Meh.list.
2003	21,4	12,6	4,1	0,0	0,0	39,6	4,6	2,8	14,9	0,0
2013	25,1	6,5	5,6	0,1	0,0	48,1	4,0	1,2	9,4	0,0
2023	16,3	6,1	6,7	0,1	0,0	55,6	3,1	1,6	10,5	0,0

Razvojne faze in zgradbe sestojev

Biološka stabilnost je oslabiljena zaradi spremenjene drevesne sestave v korist iglavcev na površini 70,35 ha (30,4 %) površine gozdov RGR). To so gozdovi, v katerih je delež redko prisotne drevesne vrste glede na naravno drevesno sestavo do 30 %.

Biološka stabilnost je ogrožena v sestojih zaradi močno spremenjene sestave v korist iglavcev na površini 43,42 ha, to je na 18,7 % površine gozdov RGR. Delež tuje drevesne vrste je glede na naravno drevesno sestavo v odsekih večji od 70 %.

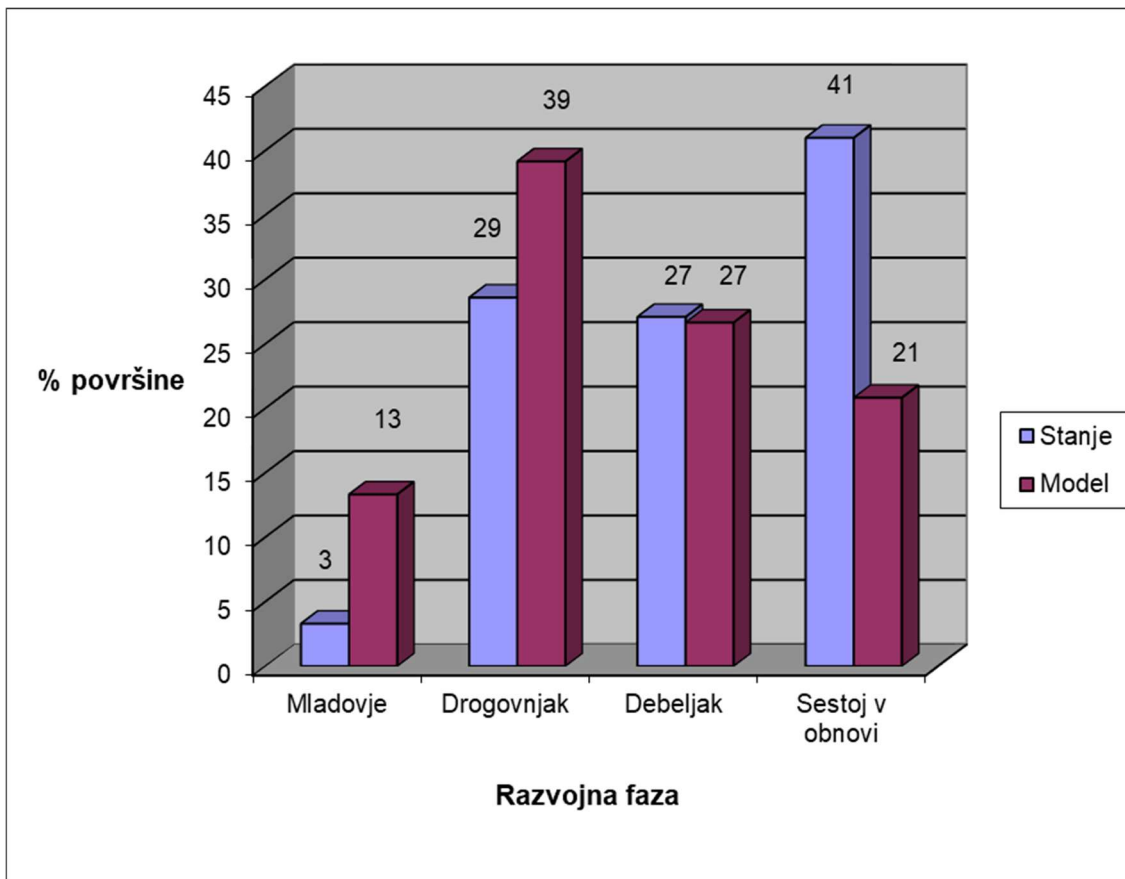
Posledice biološko oslabiljene stabilnosti gozdov v sestojih, kjer je naravna drevesna sestava spremenjena v korist smreke, so poškodbe zaradi podlubnikov in okužbe z rdečo smrekovo trohnošo ter večja nevarnost poškodb zaradi vetrolomov in snegolomov.

Statična stabilnost je slabša v nenegovanih drogovnjakih, ki predstavljajo 25,1 % površine drogovnjakov v RGR.

Razmerje razvojnih faz je precej porušeno. Najbolj odstopa od normalnega pri sestojih v obnovi, ki presegajo modelno vrednost za 97 % in v mladovju ki ga močno primanjkuje - dosega 25 % modelne vrednosti. Primanjkuje drogovnjakov, ki dosegajo 73 % modelne vrednosti. Delež debeljakov je skoraj uravnotežen. Prevelik delež sestojev v obnovi z vidika trajnosti donosov lesa ni problematičen, ker močno primanjkuje mladovja. Njegov delež se bo povečal s končnimi poseki v teh sestojih v obnovi.

Preglednica 70/D-SM: Delež razvojnih faz v RGR in primerjava z modelnim stanjem

Razvojna faza	Stanje		Model			Razlika
	Površina	Delež	Trajanje razvojne faze	Delež	Modelna površina	
	ha	%	let	%	ha	
Mladovje	7,68	3,3	16	13	30,89	-75
Drogovnjak	66,34	28,6	47	39	90,75	-27
Debeljak	62,74	27,1	32	27	61,79	2
Sestoj v obnovi	94,94	41,0	25	21	48,27	97
Skupaj	231,70	100,0	120	100	231,70	

Grafikon 5: Primerjava dejanske in modelne strukture gozdov po razvojnih fazah oz. zgradbah sestojev

Načrtujemo, da se bo po desetih letih delež mladovja glede na sedanje stanje povečal za 9,5 % od celotne površine RGR v sistemu skupinsko postopnega gospodarjenja (na 12,8 %). Na povečevanje deleža mladovja bomo v prvem desetletju vplivali s končnimi poseki v sestojih v obnovi. Tako bo v prvem desetletju prešlo v mladovje s končnimi poseki 17,9 ha sestojev v obnovi, v katerih so končni poseki načrtovani na celotni površini sestojev, ter še nadaljnjih 9,2 ha v sestojih v obnovi, kjer je načrtovana pospešena obnova.

Iz mladovja v drogovnjake bo v prvem desetletju preraslo 5 ha letvenjakov. Delež drogovnjakov se v prvem desetletju ne bo spremenil, ker bo v drogovnjake preraslo že prej omenjenih 5 ha letvenjakov, iz drogovnjakov v debeljake pa 5,3 ha drogovnjakov. V obnovo se drogovnjakov ne bo uvajalo.

Delež debeljakov se bo v prvem desetletju povečal za 0,5 % površine RGR: zaradi prehoda 5,3 ha drogovnjakov v debeljake in prehoda 3,7 ha poškodovanih debeljakov zaradi pomladitve v sestoj v obnovi. V obnovo se bo uvajalo 0,5 ha debeljakov.

Delež sestojev v obnovi se bo zmanjšal za 10 % površine RGR na 31 %:

- s prehodom 3,7 ha poškodovanih debeljakov zaradi pomladitve v sestoj v obnovi;
- z zmanjšanjem površine sestojev v obnovi z načrtovanimi končnim poseki 17,9 ha sestojev v obnovi in še z nadaljnjimi 9,2 ha končnih posekov v sestojih v obnovi, kjer je načrtovana pospešena obnova.

CILJI, USMERITVE IN UKREPI

Gozdnogojitveni cilj

Skupinsko raznodoben gozd bukve (56 %), s posamično do gnezdasto primesjo smreke (16 %), s posamično do šopasto primesjo jelke (9 %), bora (7 %), drugih trdih listavcev (6 %), hrasta (3 %) in plementih listavcev (3 %).

Ciljno razmerje razvojnih faz: mladovje 12 %, drogovnjak 29 %, debeljak 28 %, sestoj v obnovi 31 %;

Ciljna LZ: 265 m³/ha, iglavci 85 m³/ha in listavci 180 m³/ha;

Modelna končna LZ in korigirana končna LZ: 570 m³/ha, 380 m³/ha

Modelna končna LZ je LZ debeljaka tik pred pomladitvijo, ki ima polno zarast (zarast 1) in je brez praznih celic (ima optimalno LZ). Dejanska končna LZ je manjša od modelne. Njena višina je odvisna od števila praznih celic, ki so posledica poškodb sestojev in neustreznega gospodarjenja v preteklosti.

Ciljna kvaliteta:

- sm: B,C
- je: B,C
- bor: C
- bu: A1,A2,B
- pl.list: A1,A2,
- hrast: C
- drugi list: C,D

Kakovostni razredi za razvrščanje hlodovine so določeni po Pravilniku o merjenju in razvrščanju gozdnih lesnih sortimentov (Ur.l., RS/št.79/2011 in spremem.).

Obdobje za doseganje ciljnega stanja: 10 let.

Gozdnogojitvene usmeritve

Usmeritve za obnovo sestojev

Kakovostne debeljake, ki še polno priraščajo, ne uvajati v obnovo.

V obnovo naj se uvajajo presvetljeni debeljaki z rahlim in vrzelastim sklepom z nizkimi lesnimi zalogami, ki so posledica poškodb drevoja zaradi smrekovih podlubnikov, rdeče trohnobe pri smreki, prisotnosti rdečega srca pri bukvi, vetrolomov. Zaradi nizkih LZ ti debeljaki ne izkoriščajo proizvodne sposobnosti rastišč.

Šibkejše jakosti pomladitvenih sečenj naj se izvajajo v sestojih v obnovi, kjer

- drevesa odraslega sestoja še vrednostno priraščajo;
- kjer to zahteva dobra zasnova, drevesna sestava in razvojna stopnja pomladka, ob slabši kvaliteti dreves ter nizki LZ odraslega sestoja.

Pospešeno nadaljevanje obnove in zaključevanje obnove naj bi se izvajalo v sestojih v obnovi:

- z bogato in dobro zasnovo pomladka, kjer je pomladek v fazi gošče, ki prehaja že v letvenjak.
- sestoji v obnovi, kjer ni akumulacije vrednostnega prirastka;
- sestoji z rdečo trohnobo pri smreki;
- bukovi sestoji, v katerih je v večji meri prisotno rdeče srce.

Pri obnovi sestojev je potrebno upoštevati semenska leta, predvsem v tistih, kjer je naravno pomlajevanje moteno. Jakosti pomladitvenih sečenj so lahko nekoliko višje, če želimo povečati konkurenčnost plemenitih listavcev

Usmeritve za nego mladovja in pomladka

Z nego se krepí stojnost (predvsem letvenjakov) ter pestrost drevesne sestave. Nego mladja ali gošče izvedemo čim prej po končnem poseku. Pri tem naj se odstranjuje pri sečnji poškodovani osebki, koši, mehki listavci in neželene vrste ter grmovnice. V primerih, ko mladje hitro preraste v goščo, lahko nego gošče tudi izpustimo in izvedemo dovolj zgodnjo nego letvenjaka. Pri tem pospešujemo plemenite listavce. Pri negi mladja naj se v čim večji meri izkoristiti posredno nego matičnega sestoja. Posebej pomembna je pravočasnost pričetka prvih redčenj v letvenjakih.

Mladovje naj se usmerja k modelni drevesni sestavi, kakor tudi vrsta, stopnja in oblika zmesi. Pri tem morajo biti iglavci primešani malopovršinsko.

V mladovju, kjer v drevesni sestavi prevladujejo iglavci (predvsem smreka) naj se uravnava drevesno sestavo v korist listavcev, predvsem bukve in gorskega javorja. V pretežno čistem mladovju iglavcev ohranjati listavce.

V pretežno čistih mladovjih bukve naj se pospešuje plemenite listavce (gorski javor, češnja, gorski brest) in maklen.

V pobočnih jarkih, kjer so tla globlja in boljše preskrbljena z vlago, je lahko delež gorskega javorja občutno večji od naravne drevesne sestave.

Na sušnejših predelih naj se pospešuje hrast in bor.

V slabo negovanih in nenegovanih letvenjakih, kjer so prva redčenja zamujena, mora biti njihova jakost prav tako šibkejša in pogostnost večja. V teh letvenjakih upoštevamo kot nosilce funkcij tudi manj kvalitetna drevesa z lepo razvitimi širokimi in simetričnimi krošnjami, ki imajo vlogo stabilizatorjev sestoja.

Usmeritve za nego drogovnjakov in debeljakov

Z intenzivno nego drogovnjakov bomo izboljšali njihovo kakovostno zasnovo. Prav tako bomo z intenzivnejšo nego izboljšali statično stabilnost slabo negovanih drogovnjakov.

Z vidika ekonomike nege in kakovosti sortimentov je v bukovih gozdovih bolj ugodno:

zgodnje zmerno pospeševanje manjšega števila izbrancev;

Manj pogosto ukrepanje v prvi polovici in povsem ob koncu proizvodne dobe

Pravočasno oblikovanje in ohranjanje krošenj od debelejšega drogovnjaka ali mlajšega debeljaka naprej.

V bukovih gozdovih manjša intenzivnost dela v starejših razvojnih fazah in hitra rast izbranih dreves v času intenzivnih redčenj omogoča pridelavo visoko kakovostnega lesa in zmanjšuje tveganje za nastanek rdečega srca.

V slabo negovanih drogovnjakih naj se izvaja redčenje bolj intenzivno. V nenegovanih drogovnjakih, še posebej v tistih, v katerih je ogrožena statična stabilnost, mora biti jakost redčenj šibkejša in pogostnost večja, da izbrana drevesa razvijejo dovolj široke in globoke krošnje.

V dobro negovanih starejših drogovnjakih bukve s primesjo gorskega javorja (vlažnejše lege) naj se proti koncu desetletnega načrtovalnega obdobja še vedno izvajajo redčenja zmerne jakosti. Z večjimi jakostmi redčenj in s tem z večjo sproščenostjo krošenj ter razdaljo med drevesi, bomo dosegli lepo razvite, večje bolj globoke krošnje, ki so posebej pomembne za boljšo statično stabilnost dreves in manjši delež rdečega srca.

V pretežno čistih drogovnjakih iglavcev ohranjati še kvalitetne listavce.

V poškodovanih drogovnjakih z rahlim sklepom naj se izvajajo sanitarne sečnje, v gostejših šopih pa tudi šibko redčenje.

V debeljakih z nižjo lesno zalogo, ki so poškodovani zaradi poškodb po spravi, napadov smrekovih podlubnikov ter vetrolomov, naj se izvajajo šibke jakosti redčenj in sanitarne sečnje.

V presvetljenih delih debeljakov naj se v delih, kjer se pojavi še kvaliteten pomladek širi pomladitvena jedra, v drugih delih pa naj se izvajajo večinoma sanitarne sečnje,

V pretežno čistih debeljakih iglavcev, v katerih je ogrožena biološka stabilnost, naj se ohranja listavce za semenjake.

Usmeritve za varstvo gozdov:

Skrajšuje naj se proizvodne dobe v sestojih z večjim deležem smreke. Za krepitev stojnosti so potrebna pravočasna in dovolj močna redčenja. Varstvo gozdov naj bo usmerjeno v:

- vzdrževanje jas znotraj gozda in strukturiran gozdni rob;

- vzdrževanje sistema kontrolnih pasti in nastav;
- stalno kontrolo populacije podlubnikov v sestojih z večjim deležem smreke;
- pravočasno sanitarno sečnjo in popolni gozdni red pri sečnji iglavcev.

Ob pojavu naravnih ujm naj se takoj prične s sanacijo poškodovanih smrekovih sestojev. Mešane bukove sestoj, močno poškodovane po naravnih ujmah (zlasti žled, sneg), naj se uvede v naravno obnovo. V ta namen naj se poseka močno poškodovano drevje, mestoma tudi drevje, ki bi ogrožalo razvoj bukovega mladja.

Ukrepi

Najvišji možni posek za naslednje ureditveno obdobje 2023 – 2032 znaša 19.009 m³. Predstavlja 28,3 % skupne LZ ali 145 % prirastka. V možnem poseku je 26 % iglavcev in 74 % listavcev.

Največji delež poseka, glede na vrsto poseka ima pomladitveni posek (67,9 %) Sledijo redčenja (32,1 %). Delež poseka oslabelega drevja in sanitarnih poseka bo predstavljal 2 m³.

V drogovnjakih znaša skupni možni posek 14,4 % od skupnega možnega poseka v RGR (2.741 m³).

Redčenja v drogovnjakih naj bi se izvajala na skoraj celotni površini drogovnjakov (66 ha). Njihova povprečna jakost znaša 17 % od LZ (možni posek 2.739 m³). Redčenja v drogovnjakih predstavljajo 14,4 % možnega poseka v RGR.

Redčenja v debeljakih predstavljajo 17,7 % možnega poseka v GGE. Izvajala naj bi se na 99,0 % površine debeljakov (62 ha), njihova jakost pa znaša 14 % od LZ (možni posek 3.369 m³).

Večinoma sanitarne sečnje naj bi se izvajale na 1 % debeljakov (0,51 ha) (možni posek 58 m³).

V obnovo se bo uvajalo 1 % površine debeljakov (0,51 ha). Jakost pomladitvenih sečenj v teh debeljakih je 31 % od LZ (možni posek 58 m³). Poleg teh sestojev, ki bodo z uvajanjem v obnovo prešli v sestoj v obnovi, bo določen delež presvetljenih debeljakov dodatno prešel v sestoj v obnovi s pomladitvijo (3,7 ha).

Nadaljevanje obnove s šibkimi jakostmi pomladitvenih sečenj (zadržano nadaljevanje obnove) načrtujemo na 59 % sestojev v obnovi (56 ha), s povprečno jakostjo 33 % od LZ (možni posek 6.025 m³).

Pospešena obnova z zmernimi do močnimi jakostmi pomladitvenih sečenj bo potekala na 22 % površine sestojev v obnovi (21 ha), s povprečno jakostjo 60 % od LZ (možni posek 3.154 m³).

Končni poseki v sestojih v obnovi bodo izvedeni na 19 % površine sestojev v obnovi (18 ha), možni posek pa bo znašal 3.662 m³. Poleg teh sestojev v obnovi, ki bodo v celoti prešli v mladovje, bodo s končnimi poseki prešli v mladovje še dodatni sestoji v obnovi, kjer je načrtovana pospešena obnova (9 ha).

Preglednica 71/D-UMP: Temeljni podatki za utemeljitev višine možnega poseka

	Iglavci	Listavci	Skupaj
Razmerje - dejansko (%)	28,9	71,1	100,0
- ciljno %	32,1	67,9	100,0
Lesna zaloga - dejanska (m ³ /ha)	83,9	206,1	290,0
- ciljna (m ³ /ha)	85,0	179,7	264,7
Prirastek (m ³ /ha)	2,24	3,42	5,66
Možni posek (m ³ /ha)	21,3	60,6	82,0
Možni posek (m ³ /ha/leto)	2,14	6,07	8,20
Intenziteta m. p. na lesno zalogo (%)	25,5	29,4	28,3
Intenziteta m. p. prirastek (%)	95,5	177,3	144,9
Izravnalna doba (let)			10

Preglednica 72/MPVP: Možni posek po vrstah poseka

		Vrste poseka						Posek skupaj	% od LZ	% od P
		Negovalni posek			Posek na panj	Posek za umetno obnovo	Posek oslabelega drevja in sanitarni p.			
		Redčenja	Pomladitv.	Prebiralne						
Iglavci	m ³	2.231	2.725	0	0	0	0	4.956	25,5	95,5
	%	45,0	55,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0		
Listavci	m ³	3.877	10.174	0	0	0	2	14.053	29,4	177,6
	%	27,6	72,4	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0		
Skupaj	m³	6.108	12.899	0	0	0	2	19.009	28,3	145,0
	%	32,1	67,9	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0		

Preglednica 73/NGD: Načrtovana gojitvena in varstvena dela

Vrsta dela	Enota	Načrtovano	
		dejansko	s ponov.
Priprava sestoja	ha	0,38	0,38
Nega mladja	ha	2,25	2,25
Nega gošče	ha	6,31	6,31
Nega letvenjaka	ha	4,99	4,99
Nega ml. Drogovnjaka	ha	2,14	2,14

9.1.2 Rastiščnogojitveni razred: Dinarski jelovo-bukovi gozdovi (*omph., clem., hacq.*) - 13112

RGR Dinarski jelovo - bukovi gozdovi (*omph., clem., hacq.*) je največji RGR v GGE Preserje-Rakitna. Predstavlja 74,0 % površine gozdov GGE, na površini 3.356,90 ha. Gozdovi tega RGR so razširjeni po celotnem območju GGE.

Vsi gozdovi RGR dinarski jelovo - bukovi gozdovi (*omph., clem., hacq.*) spadajo v kategorijo večnamenskih gozdov.

Po oblikah lastništva prevladujejo zasebni gozdovi, ki se razprostirajo na 98,5 % površine GGE. Državnih gozdov je le 1,4 %, gozdov lokalnih skupnosti pa 0,1 %.

Posebnosti v pogledu poudarjenosti funkcij gozdov

Zaradi velike površine RGR, gozdovi posledično pokrivajo skoraj vsa območja s poudarjenimi funkcijami gozdov. Gozdovi so pomembni zlasti zaradi svoje ekološke in proizvodne vloge. Praktično na celotnem območju RGR je na prvi stopnji poudarjena lesnoproizvodna funkcija.

V gozdovih na strmih pobočjih na kompaktni matični podlagi z naklonom nad 35° oziroma gozdovih na erodibilni ali plazljivi matični podlagi z naklonom nad 25°, v k. o. Rakitna, je na prvi stopnji poudarjena funkcija varovanja gozdnih zemljišč in sestojev. Prvo stopnjo poudarjenosti imajo tudi gozdovi ob vodotokih v območju 10-letnih visokih vod na območju Goriškega maha v odseku 78B017.

Večina gozdov opravlja tudi hidrološko funkcijo druge stopnje. Na prvi stopnji je hidrološka funkcija poudarjena v neposredni okolici vodnih virov, zajetij in črpališč in evidentiranih brezen ter jam. Brezna in jame so opredeljeni geomorfološke podzemne naravne vrednote in prepoznani kot redki ekosistemi, zato je v njihovi okolici poleg hidrološke funkcije na prvi stopnji poudarjena tudi funkcija ohranjanja biotske raznovrstnosti, funkcija varovanja naravnih vrednot pa na drugi stopnji. Funkcija ohranjanja biotske raznovrstnosti je na prvi stopnji poudarjena tudi na območju dela odseka 78D21, kjer je evidentirano območje nahajališča kranjskega jegliča (Upravljalna cona I) in v gozdovih na območju potokov, kjer je evidentiran rak koščak (Upravljalna cona D). Prva stopnja funkcije je poudarjena v oddelku 78D25, kjer se jugozahodno od Žegnanega studenca nahaja manjši ostanek habitatnega tipa 7230- Bazična nizka barja. Na prvi stopnji je funkcija poudarjena tudi na območju prvega varstvenega območja Krajinskega parka Ljubljansko barje, ki v GGE posega na njenem skrajnem severnem delu v oddelku 78B17 in v gozdovih, ki so zaradi svoje ekosistemske vloge razglašeni za naravne vrednote državnega pomena:

- NR Goriški mah (id. št. 61);
- NVDP Jezero pri Podpeči (id.št.226);
- Ponikve pri Preserju (NVDP) (id.št.1954);

Na prvi stopnji je funkcija poudarjena na območju gozdov pomembnih za ohranitev oziroma za zagotavljanje ugodnega stanja populacij različnih vrst prostoživečih živali (kali, grmišča, senožeti in lazi) in na območju rukališča navadnega jelena.

Pretežni del RGR se nahaja znotraj območja EPO Krimsko hribovje – Menišija (31200) in Natura 2000 Krimsko hribovje – Menišija (SI3000256), ki se v RGR prekrivata. Celotno območje RGR nahaja tudi znotraj EPO – osrednje območje življenjskega prostora velikih zveri (80000). Zaradi navedenih območij varovanj je v vseh gozdovih RGR najmanj na drugi stopnji poudarjena funkcija ohranjanja biotske raznovrstnosti.

Funkcija varovanja kulturne dediščine je na prvi stopnji poudarjena na območju:

- Rakitna - Spomenik bojem Levstikove in Ljubljanske brigade (EŠD-21383);
- Gorenja Brezovica - Spominska plošča ustanovitvi čete (EŠD-21380);
- Planinca - Cerkev sv. Tomaža (EŠD-2183);
- Ljubljana - Kulturna krajina Ljubljansko barje ESD -11819 -
- Podpeč - Cerkev sv. Ana (EŠD-2182);
- Podpeč-arh.najdišče.sv. Ana (EŠD 11157)
- Rakitna - Zaporni zid (EŠD -604);
- Planinca - Arheološko območje Britof (EŠD-11155);

- Goričica pod Krimom - Arheološko najdišče Betenc (EŠD -11404);

Skrajni severni del RGR se nahaja v območju kulturne krajine Ljubljansko barje, kjer sta na drugi stopnji poudarjeni funkcija varovanja kulturne dediščine in estetska funkcija.

Druga stopnja varovanja kulturne dediščine je poudarjena še v gozdovih na območju:

- Podpeč – Kamnolom (EŠD-12509);
- Borovnica - Trasa Železniške proge Preserje-Borovnica (EŠD-12.482);
- Preserje pod Krimom - Cerkev sv. Žalostne Matere božje (EŠD-2181).

Preko RGR potekajo še planinske poti, kjer je poudarjena rekreacijska funkcija in na območju šestih stojišč za čebelnjake je na prvi stopnji poudarjena funkcija pridobivanja drugih gozdnih dobrin.

Preglednica 74/D-GHT: Gozdni habitatni tipi v katerih se nahajajo RGR ali njegov del

Šifra habitatnega tipa	Ime habitatnega tipa	Območje Natura 2000	Površina v RGR (ha)
HT- 8310	Jame, ki niso odprte za javnost	SI3000256 Krimsko hribovje – Menišija:	37 jam
HT- 91KO	Ilirski bukovi gozdovi (<i>Fagus sylvatica</i> (Aremonio-Fagion))	SI3000256 Krimsko hribovje – Menišija:	2.1847,80

STANJE GOZDOV

a) Rastišče

Preglednica 75/D-GZ1: Gozdni rastiščni tipi v RGR

Šifra	Gozdni rastiščni tip	Površina (ha)	Delež (%)
541	Preddinarsko-dinarsko gradnovo belogabrovje	29,27	0,9
551	Preddinarsko-dinarsko podgorsko bukovje	73,59	2,2
562	Preddinarsko-dinarsko hrastovo črnogabrovje	68,03	2,0
591	Preddinarsko-dinarsko toploljubno bukovje	186,20	5,5
641	Dinarsko jelovo bukovje	2.878,37	85,7
761	Javorovje s praprotmi	1,78	0,1
771	Jelovje s praprotmi	119,66	3,6
	Skupaj	3.356,90	100,0

Največji delež površine gozdov poraščajo gozdovi GRT Dinarsko jelovo bukovje (85,7 %). Sledita GRT Preddinarsko-dinarsko toploljubno bukovje (5,5 %) in GRT Jelovje s praprotmi s 3,6 % in. Drugi GRT se razprostirajo na manjšem deležu površine gozdov.

Povprečna proizvodna sposobnost gozdnih rastišč je 8,0 m³/ha/leto.

b) Stanje sestojev

Zgradba gozda

Skupinsko raznodobni sestoji.

Lesna zaloga in prirastek

LZ RGR je 317,0 m³/ha. Večji delež predstavljajo iglavci – 56,9 %. Listavcev je 43,1 %.

Največji delež LZ je v petem debelinskem razredu (33,5 %). Pri iglavcih je delež LZ višji od deleža pri listavcih v petem debelinskem razredu, pri listavcih pa je ta delež višji od deleža pri iglavcih v prvem, drugem, tretjem in četrtem debelinskem razredu.

Povprečni letni prirastek je 7,55 m³/ha, od tega je 61,7 % iglavcev.

Preglednica 76/D-LZ: Lesna zaloga in njena struktura po deb. razredih ter letni prirastek

	Lesna zaloga						Letni prirastek		
	Debelinski razredi (v % od lesne zaloge)					Skupaj		m ³ /ha	%
	I	II	III	IV	V	m ³ /ha	%		
Iglavci	4,8	12,7	16,1	25,2	41,2	180,5	56,9	4,66	61,7
Listavci	8,1	16,2	23,9	28,7	23,1	136,5	43,1	2,89	38,3
Skupaj	6,2	14,2	19,4	26,7	33,5	317,0	100,0	7,55	100,0

Razmerje drevesnih vrst

V drevesni sestavi prevladuje jelka (35,0 %). Bukve je 30,8 %. Sledijo smreka 21,4 %, plemeniti listavci 5,8 %, drugi trdi listavci (4,6 %), hrast (1,6 %) in bor (0,7 %). Največje odstopanje dejanskega razmerja drevesnih vrst od naravnega je pri bukvi, ki jo primanjkuje za 18,2 %. Manjše odstopanje dejanskega od naravnega razmerja je pri jelki, ki jo primanjkuje za 1 %. Delež plemenitih listavcev je blizu naravnega.

Največji presežek je pri smreki, katere delež je prevelik za 16,4 %. Prav tako je nekoliko prevelik delež drugih trdih listavcev (za 1,6 %) in bora za 0,7 %.

Preglednica 77/D-DV: Sestava lesne zaloge po skupinah drevesnih vrst

	Enota	Smreka	Jelka	Bor	Macesen	Dr. igl.	Bukev	Hrast	Pl. list.	Dr. tr. list.	Meh. list.
Dejansko stanje	m ³ /ha	67,8	111,0	2,2	0,0	0,0	97,6	5,1	18,4	14,6	0,3
Naravno stanje	%	21,4	35,0	0,7	0,0	0,0	30,8	1,6	5,8	4,6	0,1
Dejansko stanje	m ³ /ha	15,9	114,1	0,0	0,0	0,0	155,3	3,2	19,0	9,5	0,0
Naravno stanje	%	5	36	0	0	0	49	1	6	3	0

Ohranjenost gozdov

V RGR je 23,1 % ohranjenih gozdov. Spremenjeni gozdovi se razprostirajo na 53,3 % površine gozdov, močno spremenjeni pa na 23,6 % gozdov. Gozdov z izmenjano drevesno sestavo v RGR Dinarski jelovo-bukovi gozdovi (*omph.*, *clem.*, *hacq.*) ni.

Razvojne faze oz. zgradbe sestojev

Preglednica 78/ZNS: Zasnova, negovanost in sklep sestojev po razvojnih fazah

Razvojna faza	Površina ha	Zasnova (%)				Negovanost (%)				Sklep (%)			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Mladovje	72,43	25,0	32,6	27,9	14,5	29,0	42,6	21,3	7,1	39,2	26,6	9,3	24,9
Drogovnjak	571,19	2,1	36,7	52,4	8,8	8,7	42,8	47,8	0,7	14,7	53,4	24,0	7,9
Debeljak	1.737,82					26,7	61,7	11,6	0,0	2,7	43,1	43,4	10,8
Sestoj v obnovi	975,46					21,1	70,9	8,0	0,0				
Skupaj	3.356,90												

Kakovost drevja

Kakovost drevja je v povprečju dobra. V dobrem kakovostnem razredu je 47,0 % drevja, v prav dobrem 25,0 % in 7,0 % v odličnem kakovostnem razredu. Kakovost bukve je nekoliko boljša v primerjavi s smreko. Pri smreki in bukvi prevladuje dobra kakovost, vendar je pri bukvi večji delež odlične in prav dobre kvalitete.

Preglednica/K: Kakovost drevja

Drevesna vrsta	Št. dreves	Delež dreves po kakovostnih razredih (v % od števila)				
		Odlična	Prav dobra	Dobra	Zadovoljiva	Slaba
Smreka	279	4,0	16,0	51,0	23,0	6,0
Jelka	552	11,0	32,0	47,0	9,0	1,0
Bor	13	8,0	8,0	54,0	31,0	0,0
Bukev	571	5,0	21,0	44,0	24,0	5,0
Hrast	54	6,0	39,0	43,0	9,0	4,0
Pl. lst.	91	11,0	34,0	42,0	12,0	1,0
Dr. tr. lst.	55	0,0	11,0	56,0	18,0	15,0
Meh. lst	1	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0
Skupaj iglavci	844	9,0	26,0	48,0	14,0	3,0
Skupaj listavci	772	5,0	23,0	45,0	21,0	5,0
Skupaj	1616	7,0	25,0	47,0	18,0	4,0

Poškodovanost sestojev

Delež poškodovanosti drevja je 4,8 % za vse oblike poškodovanosti skupaj. Največji je delež poškodb debla in korenčnika (3,3 %). Sledijo poškodbe vej in krošnje z 1,2 % ter osutost krošnje (0,4 %).

Odmrlo drevje

Odmrlega drevja skupaj je 29,8 dreves/ha. Od tega je stoječega odmrlega drevja 16,7 dreves/ha, ležečega drevja pa 13,1 dreves/ha. Med drevesnimi vrstami prevladujejo listavci s 15,6 dreves/ha. Odmrlih dreves iglavcev je 14,2 dreves/ha.

Največ odmrlega drevja je v prvem razširjenem debelinskem razredu (24,0 dreves/ha). Delež odmrlih dreves debeline od 30 cm do 50 cm je 5,0 dreves/ha. V RGR primanjkuje odmrlih, nad 50 cm debelih dreves, ki jih v tem debelinskem razredu 0,8 dreves/ha.

V primerjavi s podatki iz prejšnjega ureditvenega obdobja, se je število odmrlih dreves povečalo iz 23,6 na 29,8 odmrlih dreves na ha.

Po Pravilniku o varstvu gozdov je zadostna količina odmrlega drevja vsaj 3 % od LZ (9,5 m³/ha). Gledano za RGR je količina odmrlega drevja zadostna, ker dosega 19,8 m³/ha, oz. 6,2 % od LZ.

ANALIZA PRETEKLEGA GOSPODARJENJA

Skupna realizacija možnega poseka v RGR je bila 87,7 %. Realizacija sečnje iglavcev je 122,7 % in listavcev 29,4 %. V povprečju je bil izveden posek 5,7 m³/ha/leto (13,5 % od LZ).

Skupno je bilo 59,2 % sanitarnega poseka in 40,1 % negovalnega poseka.

Realizacija gojitvenih del je bila pod načrtovanimi. Najbolje je bila izvedena nega mladja, vsa ostala dela so bila opravljena v minimalnem obsegu. V manjšem obsegu so bila izvedena nenačrtovana dela priprave tal, sadnje, sadnje plodonosnega drevja in obžetve.

Zadovoljiva je izvedba varstvenih del.

Preglednica 79/OGD: Opravljena gojitvena in varstvena dela v RGR

Gojitvena in varstvena dela	Enota	Načrt	Izvedeno	Indeks
Priprava sestoja	ha	64,97	6,80	10,5
Nega mladja	ha	36,66	30,17	82,3
Nega gošče	ha	100,54	16,31	16,2
Nega letvenjaka	ha	114,45	31,05	27,1
Nega ml. drogovnjaka	ha	99,06	15,61	15,8
Vzdrževanje grmišč	ha	6,00	0,00	0,0
Vzdrževanje travinj	ha	84,00	18,28	21,8
Vzdrževanje vodnih površin	dni	137,50	30,25	22,0
Priprava tal	ha	0,00	0,29	0,0
Sadnja	ha	0,00	3,34	0,0
Obžetev	ha	0,00	6,79	0,0
Varstvo pred žuželkami	dni	0,00	13,30	0,0
Zaščita s premazom	ha	0,00	10,28	0,0
Sadnja plodonosnega drevja	dni	0,00	4,00	0,0

ORIS ZAKONISTOSTI RAZVOJA GOZDOV

Površina, lesna zaloga, prirastek, posek

Površina gozdov v RGR se je zmanjšala za 1,53 ha.

LZ se je povečala pri listavcih in pri iglavcih. Tudi skupna LZ je višja. Zmanjšal se je skupni prirastek in prirastek pri iglavcih ter pri listavcih. Za naslednje ureditveno obdobje se načrtuje najvišji možni posek v višini 7,7 m³/ha/leto.

Preglednica 80/GFR1: Razvoj gozdnih fondov v obdobju 2003 do 2023

Leto	Površina ha	Lesna zaloga			Letni prirastek			Letni realiziran posek*		
		m ³ /ha			m ³ /ha			m ³ /ha		
		Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
2003	3.335,08	160,1	106,6	266,7	2,73	2,82	5,55	1,74	0,61	2,35
2013	3.355,37	180,4	118,0	298,4	5,59	3,41	9,00	4,97	0,72	5,69
2023	3.356,90	180,5	136,5	317,0	4,66	2,89	7,55	4,37	3,28	7,65

*Opomba: V zadnjem obdobju je naveden načrtovani oz možni posek (in ne realiziran posek)

Drevesna sestava

V preteklem ureditvenem obdobju se je zmanjšal delež smreke 3,3 %. Za manj kot 1,0% je manjši delež jelke, hrasta in mehkih listavcev. Povečal se je delež bukke za 2,9 % in plemenitih listavcev za 0,8 %. Delež bora se ni opazno spremenil. Delež drugih trdih listavcev ostaja nespremenjen.

Preglednica/D-GFR2: Razvoj gozdnih fondov v pogledu sestave drevesnih vrst (v %) v obdobju 2003 do 2023

Leto	Smreka	Jelka	Bor	Macesen	Dr.igl.	Bukev	Hrast	Pl. list.	Dr.tr.list.	Meh.list.
2003	24,0	35,5	0,5	0,0	0,0	29,1	1,4	4,4	5,0	0,1
2013	24,7	35,3	0,6	0,0	0,0	27,9	1,7	5,0	4,6	0,2
2023	21,4	35,0	0,7	0,0	0,0	30,8	1,6	5,8	4,6	0,1

Razvojne faze in zgradbe sestojev

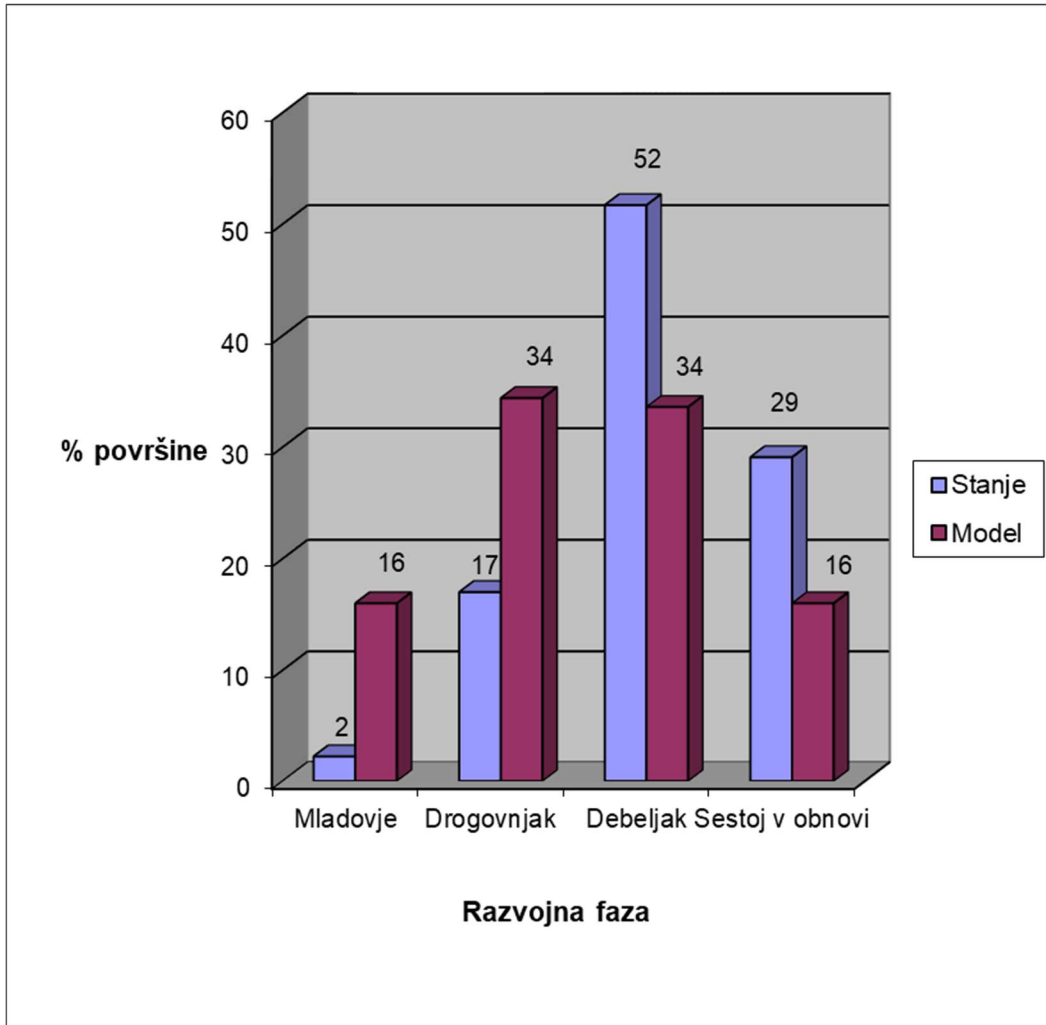
Biološka stabilnost je oslABLJENA zaradi spremenjene drevesne sestave v korist iglavcev na površini 1.790,39 ha (53,3 % površine gozdov RGR). To so gozdovi, v katerih je delež redko prisotne drevesne vrste glede na naravno drevesno sestavo do 30 %.

Biološka stabilnost je ogrožena v sestojih zaradi močno spremenjene drevesne sestave v korist iglavcev na površini 792 ha, to je na 23,6 % površine gozdov RGR. Delež tuje drevesne vrste je glede na naravno drevesno sestavo v odsekih večji od 70 %.

Razmerje razvojnih faz najbolj odstopa od normalnega pri mladovju, ki dosega 13 % modelne vrednosti in v sestojih v obnovi, ki presegajo modelno vrednost za 82 %. Drogovnjaki dosega 49% modelne vrednosti, debeljaki pa jo presegajo za 54 %.

Preglednica 81/D-SM: Delež razvojnih faz v RGR in primerjava z modelnim stanjem

Razvojna faza	Stanje		Model			
	Površina	Delež	Trajanje razvojne faze	Delež	Modelna površina	Razlika
	ha	%	let	%	ha	%
Mladovje	72,43	2,2	20	16	537,10	-87
Drogovnjak	571,19	17,0	43	34	1154,77	-51
Debeljak	1.737,82	51,7	42	34	1127,92	54
Sestoj v obnovi	975,46	29,1	20	16	537,10	82
Skupaj	3.356,90	100,0	125	100	3356,90	

Grafikon 6: Primerjava dejanske in modelne strukture gozdov po razvojnih fazah oz. zgradbah sestojev

Načrtujemo, da se bo po desetih letih delež mladovja glede na sedanje stanje povečal za 6,4 % od celotne površine RGR v sistemu skupinsko postopnega gospodarjenja (na 8,6 %). Na povečevanje deleža mladovja bomo v prvem desetletju vplivali s končnimi poseki v sestojih v obnovi. Tako bo v prvem desetletju prešlo v mladovje s končnimi poseki 154 ha sestojev v obnovi, v katerih so končni poseki načrtovani na celotni površini sestojev, ter še nadaljnih 111 ha v sestojih v obnovi, kjer je načrtovana pospešena obnova. Zaradi širjenja in odpiranja obstoječih pomladitvenih jeder v debeljakih je pričakovati, da se bo delež mladovij še nekoliko povečal (za 8,4 ha).

Iz mladovja v drogovnjake bo v prvem desetletju preraslo 55,9 ha letvenjakov. Delež drogovnjakov se v prvem desetletju ne bo spremenil, ker bo v drogovnjake preraslo že prej omenjenih 55,9 ha letvenjakov, v debeljake pa 45,7 ha drogovnjakov. V obnovo se bo uvajalo 11,9 ha drogovnjakov.

Delež debeljakov se bo v prvem desetletju zmanjšal za 8,9 % površine RGR: zaradi prehoda 45,7 ha drogovnjakov v debeljake, uvajanja 254,5 ha debeljakov v obnovo in prehoda 82 ha poškodovanih debeljakov zaradi pomladitve v sestoj v obnovi.

Delež sestojev v obnovi se bo povečal za 2,4 % površine RGR na 31,5 %. Povečal se bo z uvajanjem 254,5 ha debeljakov v obnovo in 11,9 ha drogovnjakov in s prehodom 81,9 ha poškodovanih debeljakov zaradi pomladitve v sestoje v obnovi. Površina sestojev v obnovi se bo zmanjšala z načrtovanimi končnimi poseki 154 ha sestojev v obnovi in še nadaljnjimi 111 ha končnih posekov v sestojih v obnovi, kjer je načrtovana pospešena obnova.

CILJI, USMERITVE IN UKREPI

Gozdnogojitveni cilj

Skupinsko raznodobni gozd jelke (37 %) in bukve (32 %), s posamično do gnezdasto primesjo smreke (20 %), s posamično do šopasto primesjo plemenitih listavcev (6 %), drugih trdih listavcev (3 %), bora 1 % in hrasta (1 %).

Ciljno razmerje razvojnih faz: mladovje 9 %, drogovnjak 17 %, debeljak 42 %, sestoj v obnovi 32 %;

Ciljna LZ: 316 m³/ha, iglavci 183 m³/ha in listavci 133 m³/ha;

Modelna končna LZ in korigirana končna LZ: 620 m³/ha, 460 m³/ha;

Ciljna kvaliteta:

- sm: B,C
- je: B,C
- bo: C
- bu: A1,A2,B
- pl.lis: A1,A2,B
- hrast: C
- drugi list: C,D

Kakovostni razredi za razvrščanje hlodovine so določeni po Pravilniku o merjenju in razvrščanju gozdnih lesnih sortimentov (Ur.l., RS/št.79/2011 in spremem.).

Gozdnogojitvene usmeritve

Usmeritve za obnovo sestojev

Izvajaja naj se malopovršinsko skupinsko postopno gospodarjenje.

Pri pripravi sestojaja na naravno obnovo je potrebno previdno odstranjevati osebke polnilnega sloja, da ne pride do prevelikega razraščanja zeliščnega in grmovnega sloja. Prav tako je potrebno odstranjevanje grmovnega sloja, kjer ta močnejše zasenčuje tla in neposredno ovira nastanek in razvoj naravnega mladja. Leske ne odstranjujemo preveč, ker daje oporo stranskim osebkom in zmanjšuje poškodbe po divjadi.

Sečne zrelosti se gibljejo v intervalu od 100 do 150 let. Najkrajša je v sestojih s prevladujočo smreko z velikim deležem rdeče trohnobe ter pri bukovih sestojih z velikim deležem rdečega srca.

Delne pomladitvene dobe so v intervalu od 20 do 30 let. Krajše so v sestojih na najboljših rastiščih in v sestojih, kjer ni motenj v naravnem pomlajevanju. Daljše so tam, kjer poskušamo ohraniti jelko. V primeru, da se upošteva krajša proizvodna doba lahko podaljšamo pomladitveno dobo in s tem omogočimo boljše izkoriščanje proizvodne sposobnosti rastišča po vrednosti, ker pustimo, da najkvalitetnejša drevesa dalj časa priraščajo. Pomladitvena jedra naj dosejajo velikost do 2 drevesni višini.

Jelko se pospešuje v vseh razvojnih fazah, z namenom ohranitve vrste v tem RGR. To je pomembno tako z vidika poudarjenosti biotopske funkcije, kot tudi kot genetsko rezervo za obnovo teh sestojev. Posamezne jelke lahko zato ostanejo v sestoji do naravnega razkroja. Kjer se pospešuje jelko, naj bo zamik med delnimi pomladitvenimi dobami vsaj 20 let.

Zaradi velikega deleža sestojev v obnovi bo potrebno manj intenzivno uvajanje debeljkov v obnovo. Manjši obseg uvajanja debeljakov v obnovo bo potreben tudi zaradi velikega deleža presvetljenih

debeljakov, ki bodo s pomladitvijo prešli v sestoje v obnovi. V obnovo naj se uvaja debeljake s pomanjkljivimi in slabimi kvalitetskimi zasnovami, kjer ni motenj v naravnem pomlajevanju, se posebej presvetljene z rahlim in vrzelastim sklepom. Zaradi prenizke LZ ti ne izkoriščajo proizvodne sposobnosti rastišč.

V debeljakih z jelko in v debeljakih s prevladujočim deležem iglavcev naj bodo jakosti pomladitvenih sečenj šibkejša zaradi pospeševanja jelke in bukke v pomladku. Upošteva naj se semenska leta. Jakost pomladitvenih sečenj naj bo nižja na rastiščih, kjer je nevarnost zaraščanja tal z lesko in zelišči. To so zlasti prisojne lege z večjo skalovitostjo.

Usmeritve za nego mladovja in pomladka

Vsa na novo nastajajoča mladovja ter mladovja, pod vplivom matičnega sestaja, naj se v čim večji meri neguje posredno s pomočjo matičnega sestaja.

Željeno drevesno sestavo lahko dosegamo tudi z direktnimi ukrepi z uravnavanjem zmesi in pozneje s pozitivno izbiro v letvenjaki.

Drevesna sestava naj se uravnava v korist bukke in tudi jelke. Pospešuje se plemenite listavce in ohranja minoritetne plodnosne vrste.

V pretežno bukovih mladovjih naj se pospešuje plemenite listavce (gorski javor, gorski brest) in smreko.

V mladovjih s pomanjkljivimi sestojnimi zasnovami, ki so nastali zaradi hitrih presvetlitev, naj se izvaja čiščenje. Pri tem naj se odstranjuje tudi lesko.

V smrekovih mladovjih naj se pospešuje bukev, gorski javor in jelko. Zaradi boljše stojnosti je pomembno čim prej pričeti s prvimi redčenji v letvenjaki.

Usmeritve za nego drogovnjakov in debeljakov

V drogovnjaki je z redčenji potrebno krepiti stojnost in kakovost. V zasmrečenih drogovnjaki imajo listavci prednost pri izbiri nosilcev funkcij. V drogovnjaki, ki imajo tesen do normalen sklep, se izvaja zmerna jakost redčenja.

V bukovih gozdovih manjša intenzivnost dela v starejših razvojnih fazah in hitra rast izbranih dreves v času intenzivnih redčenj omogoča pridelavo visokokakovostnega lesa in zmanjšuje tveganje za nastanek rdečega srca.

V drogovnjaki naj se izvaja redčenje bolj intenzivno v slabo negovanih sestojih z dobro sestojno zasnovo. V nenegovanih drogovnjaki, še posebej v tistih, v katerih je ogrožena statična stabilnost, mora biti jakost redčenj šibkejša in pogostnost večja, da izbrana drevesa razvijejo dovolj široke in globoke krošnje.

V nenegovanih, v ujmah poškodovanih tanjših drogovnjaki naj se izvajajo sanitarne sečnje in ob tem tudi izbiralno redčenje, če je še potrebno. Iz vidika ohranjanja jelke se t.i. 'kapnikov' in tanjših jelk ne odstranjuje iz sestojev, saj ima jelka kot sencovzdržna vrsta velik odzivni potencial.

V debeljakih naj se ohranjajo listavci in posamezne debele jelke kot semenska drevesa.

V dvoslojnih sestojih bukke in jelke naj se izbiralno redči v spodnjem sloju, ohranja pa naj se vitalne nadstojne jelke.

Usmeritve za varstvo gozdov

Zaradi nevarnosti namnožitve podlubnikov je potrebna redna sanitarna sečnja. Vsa poškodovana drevesa iglavcev je potrebno čim hitreje posekat in odstraniti iz gozda. Nadzorovati je potrebno gostoto smrekovih in jelovih podlubnikov. Redno naj se izvaja posek oslabiljenega drevja jelke zaradi sušenja.

Ukrepi

Najvišji možni posek za naslednje ureditveno obdobje 2023 – 2032 znaša 256.806 m³. Predstavlja 24,1 % skupne LZ ali 101,3 % prirastka. V možnem poseku je 57 % iglavcev in 43 % listavcev.

Največji delež poseka, glede na vrsto poseka ima pomladitveni posek (62,2 %) Sledijo redčenja (35,6 %). Delež poseka oslabelega drevja in sanitarnih poseka bo predstavljal 2,2 % možnega poseka.

V drogovnjakih znaša skupni možni posek 7,5 % od skupnega možnega poseka v RGR (19.382 m³).

Redčenja v drogovnjakih naj bi se izvajala na 76,0 % površine drogovnjakov (434 ha). Njihova povprečna jakost znaša 18 % od LZ (možni posek 17.416 m³). Redčenja v drogovnjakih predstavljajo 6,8 % možnega poseka v RGR.

Na 3 % drogovnjakov (108 ha) naj bi se izvajale večinoma sanitarne sečnje (možni posek 1.038 m³).

V obnovo se bo uvajalo 2 % površine drogovnjakov (12 ha) z jakostjo pomladitvenih sečenj 29 % od LZ.

Redčenja v debeljakih predstavljajo 28,0 % možnega poseka v GGE. Izvajala naj bi se na 77,0 % površine debeljakov (1.330 ha), njihova jakost pa znaša 14 % od LZ (možni posek 72.024 m³).

Večinoma sanitarne sečnje naj bi se izvajale na 9 % debeljakov (156 ha) (možni posek 4.115 m³).

V obnovo se bo uvajalo 14 % površine debeljakov (251 ha). Jakost pomladitvenih sečenj v teh debeljakih je 25 % od LZ (možni posek 25.273 m³). Poleg teh sestojev, ki bodo z uvajanjem v obnovo prešli v sestoje v obnovi, bo določen delež presvetljenih debeljakov dodatno prešel v sestoje v obnovi s pomladitvijo (4,7 %).

Nadaljevanje obnove s šibkimi jakostmi pomladitvenih sečenj (zadržano nadaljevanje obnove) načrtujemo na 46 % sestojev v obnovi (450 ha), s povprečno jakostjo 32 % od LZ (možni posek 48.409 m³).

Pospešena obnova z zmernimi do močnimi jakostmi pomladitvenih sečenj bo potekala na 36 % površine sestojev v obnovi (349 ha), s povprečno jakostjo 57 % od LZ (možni posek 51.864 m³). Končni poseki v sestojih v obnovi bodo izvedeni na 16 % površine sestojev v obnovi (154 ha), možni posek pa bo znašal 35.364 m³. Poleg teh sestojev v obnovi, ki bodo v celoti prešli v mladovje, bodo s končnimi poseki prešli v mladovje še dodatni sestoji v obnovi, kjer je načrtovana pospešena obnova (11 % površine sestojev v obnovi). V mladovje bo prešel tudi del debeljakov, kjer se bo poleg redčenja izvajalo še širjenje obstoječih pomladitvenih jeder (8 ha).

Na 2 % sestojev v obnovi se bo izvajal sanitarni posek (22 ha). Možni posek v teh sestojih bo znašal 377 m³.

Preglednica 82/D-UMP: Temeljni podatki za utemeljitev višine možnega poseka

	Iglavci	Listavci	Skupaj
Razmerje - dejansko (%)	56,9	43,1	100,0
- ciljno %	58,0	42,0	100,0
Lesna zaloga - dejanska (m ³ /ha)	180,5	136,5	317,0
- ciljna (m ³ /ha)	183,4	132,7	316,0
Prirastek (m ³ /ha)	4,66	2,89	7,55
Možni posek (m ³ /ha)	43,7	32,7	76,5
Možni posek (m ³ /ha/leto)	4,37	3,28	7,65
Intenziteta m. p. na lesno zalogo (%)	24,2	24,0	24,1
Intenziteta m. p. prirastek (%)	93,8	113,4	101,3
Izravnalna doba (let)			10

Preglednica 83/MPVP: Možni posek po vrstah poseka

		Vrste poseka							% od LZ	% od P
		Negovalni posek			Posek na panj	Posek za umetno obnovo	Posek oslabelega drevja in sanitarni p.	Posek skupaj		
Iglavci	m ³	54.575	89.077	0	0	0	3.119	146.771	24,2	93,9
	%	37,2	60,7	0,0	0,0	0,0	2,1	100,0		
Listavci	m ³	36.965	70.610	0	0	0	2.460	110.035	24,0	113,2
	%	33,6	64,2	0,0	0,0	0,0	2,2	100,0		
Skupaj	m³	91.540	159.687	0	0	0	5.579	256.806	24,1	101,3
	%	35,6	62,2	0,0	0,0	0,0	2,2	100,0		

Preglednica 84/NGD: Načrtovana gojitvena in varstvena dela

Vrsta dela	Enota	Načrtovano	
		dejansko	s ponov.
Priprava sestoja	ha	40,71	40,71
Priprava tal	ha	1,42	1,42
Sadnja	ha	1,42	1,42
Obžetev	ha	8,99	27,90
Nega mladja	ha	40,85	41,08
Nega gošče	ha	54,34	55,29
Nega letvenjaka	ha	55,89	55,89
Nega ml. Drogovnjaka	ha	53,30	53,30
Zaščita s premazom	ha	1,42	4,79
Vzdrževanje travinj	ha	5,00	50,00

V okviru obnovitvenih del je predvidena obnova s sadnjo na površini 1,42 ha v odsekih 78C11 (0,53 ha), 78C17 (0,42 ha) in 78C18 (0,47 ha). V zvezi s sadnjo je načrtovana priprava tal na površini 0,53 ha v odseku 78C11 ter priprava tal zaradi ujme v odsekih 78C17 (0,42 ha) in 78C18 (0,47 ha).

Obžetev načrtujemo kot ukrep nege pri sadnji (5,68 ha), v odsekih 78C11 (4x 0,53 ha), 78C17 (4x 0,42 ha) in 78C18 (4x 0,47 ha). Predvidena je prav tako obžetev naravnega mladja na površini 22,22 ha.

Pri sadnji je načrtovana zaščita sadik pred objedanjem s premazi na površini 4,79 ha.

Pri vzdrževanju travinj je načrtovano 25 ha vzdrževanja pašnikov in travnikov v gozdu ter 25 ha spravila sena z odvozom, v oddelkih 78A20, 78A22, 78A23, 78A25, 78A26, 78A27, 78A41, 78A43, 78A44, 78D01, 78D08, 78D13, 78D28, 78D29, 78D37.

9.1.3 Rastiščnogojitveni razred: Spremenjeni dinarski jelovo-bukovi gozdovi (omph., clem., hacq)- 13113

Gozdovi RGR Spremenjeni dinarski jelovo - bukovi gozdovi (omph., clem., hacq.) se razprostirajo na površini 239,70 ha. Predstavljajo 5,3 % površine gozdov v GGE Preserje-Rakitna.

RGR Spremenjeni dinarski jelovo - bukovi gozdovi (omph., clem., hacq.) je razširjen v bližini naselij Kamnik in Preserje, na zahodnih pobočjih hriba sv. Ana ter na grebenu, ki se vije jugovzhodno od tam. Prav tako so gozdovi tega RGR razširjeni severovzhodno od Gornje Brezovice in vzhodno od Podpeškega jezera.

Vsi gozdovi RGR Spremenjeni dinarski jelovo - bukovi gozdovi (omph., clem., hacq.) spadajo v kategorijo večnamenskih gozdov.

Po oblikah lastništva prevladujejo zasebni gozdovi, ki predstavljajo 92,1 % površine RGR. Državnih gozdov je 7,5%, gozdov lokalnih skupnosti pa 0,4 %.

Posebnosti v pogledu poudarjenosti funkcij gozdov

Praktično na celotnem območju RGR je na prvi stopnji poudarjena lesnoproizvodna funkcija. V skrajnem severnem delu GGE, v oddelkih 78C01 in 78C02 je zaradi občasno poplavljenih tal (utemeljitev Vh) manjših gozdnih otokov na drugi stopnji poudarjena funkcija varovanja gozdnih zemljišč in sestojev.

Večina gozdov zaradi karbonatne podlage opravlja hidrološko funkcijo druge stopnje. Na prvi stopnji je hidrološka funkcija poudarjena v ožjem vodovarstvenem območju zajetja v oddelku 78C01 in v okolici treh evidentiranih brezen ter jam v istem oddelku in ene v 78A02, kjer je na prvi stopnji poudarjena tudi funkcija ohranjanja biotske raznovrstnosti. Le ta je s prvo stopnjo poudarjena še na kraškem polju Ponikve (NV 1954), kamor sega manjši del RGR.

Skrajni severni del RGR se nahaja v arheološkem območju Ljubljansko barje (ESD-9368), kjer sta na prvi stopnji poudarjeni funkcija varovanja kulturne dediščine in estetska funkcija in z drugo stopnjo poudarjenosti kulturna krajina Ljubljansko barje. S prvo stopnjo poudarjenostjo kulturne dediščine in estetske funkcije so v RGR evidentirani še:

- Grobnica padlih v NOB na Sodnem vrhu (ESD 5728);
- Kapelica blizu hiše Podpeč 26 (ESD 11733);
- Podpeč-Cerkev sv. Ane (ESD 2182);
- Gradišče Žalostna gora (arheološko naj.) (ESD 22158);
- Cerkev Žalostne Matere božje (ESD 2181);
- Cerkev sv. Lovrenca (ESD2178);
- Cerkev sv. Vida (ESD 2177).

Drugo stopnjo poudarjenost kulturne dediščine opravlja gozd na območjih:

- Podpeč-kamnolom (ESD 12509);
- Cerkev Sv. Jožefa (ESD 2179);
- Kamnik pod Krimom - Vas (naselbinska ded.) (ESD 19095);
- Gorenja Brezovica - Kulturna krajina (ESD 19095).

V RGR je evidentiranih dvanajst stojišč za čebelnjake, kjer gozdni prostor opravlja prvo stopnjo in pet območij čebelje paše z drugo stopnjo funkcije pridobivanja drugih gozdnih dobrin.

Drugo stopnjo poudarjenosti turistične in rekreacijske funkcije opravlja gozdni prostor ob obiskanih izletniških točkah in ob dostopih do njih, na območju Podpeškega jezera, cerkve Sv. Ana in Žalostna gora.

Pretežni del RGR se nahaja znotraj območja EPO Krimsko hribovje – Menišija (31200) in Natura 2000 Krimsko hribovje – Menišija (SI3000256), ki se v RGR prekrivata. Celotno območje RGR se sicer nahaja tudi znotraj EPO – osrednje območje življenjskega prostora velikih zveri (80000). Severni del RGR sega na Natura območja SI3000271 Ljubljansko barje (POO) in SI5000014 Ljubljansko barje (POV). v delih odsekov: 78B02, 78B17, 78C01, B78C02, B78C18.

Zaradi navedenih območij varovanj je v vseh gozdovih RGR najmanj na drugi stopnji poudarjena funkcija ohranjanja biotske raznovrstnosti.

Habitatni tipi v katerih se nahajajo RGR ali njegov del

Preglednica 85/D-GHT: Gozdni habitatni tipi v katerih se nahajajo RGR ali njegov del

Šifra habitatnega tipa	Ime habitatnega tipa	Območje Natura 2000	Površina v RGR (ha)
HT- 8310	Jame, ki niso odprte za javnost	SI3000256 Krimsko hribovje – Menišija:	4 jame
HT- 91KO	Ilirski bukovi gozdovi (<i>Fagus sylvatica</i> (Aremonio-Fagion))	SI3000256 Krimsko hribovje – Menišija:	1,42

STANJE GOZDOV**a) Rastišče**

Preglednica 86/D-GZ1: Gozdni rastiščni tipi v RGR

Šifra	Gozdni rastiščni tip	Površina (ha)	Delež (%)
541	Preddinarsko-dinarsko gradnovo belogabrovje	30,31	12,6
551	Preddinarsko-dinarsko podgorsko bukovje	20,82	8,7
562	Preddinarsko-dinarsko hrastovo črnogabrovje	0,56	0,2
591	Preddinarsko-dinarsko toploljubno bukovje	19,00	7,9
641	Dinarsko jelovo bukovje	169,01	70,6
	Skupaj	239,70	100,0

Prevladujoči delež površine gozdov poraščajo gozdovi GRT Dinarsko jelovo bukovje (70,6 %). Sledijo GRT Preddinarsko-dinarsko gradnovo belogabrovje 12,6 %, GRT Preddinarsko-dinarsko podgorsko bukovje (8,7 %) in Preddinarsko-dinarsko toploljubno bukovje (7,9 %).

Povprečna proizvodna sposobnost gozdnih rastišč je 7,8 m³/ha/leto.

b) Stanje sestojev**Zgradba gozda**

Skupinsko raznodobni sestoji.

Lesna zaloga in prirastek

LZ je 235,4 m³/ha. Večji delež predstavljajo listavci – 74,5 %. Iglavcev je 25,5 %.

Največji delež LZ je v drugem debelinskem razredu (29,1 %). Pri iglavcih je delež LZ višji od deleža pri listavcih v četrtem in petem debelinskem razredu, pri listavcih pa je ta delež višji od deleža pri iglavcih v prvem, drugem in tretjem debelinskem razredu.

Povprečni letni prirastek je 5,20 m³/ha, od tega je 67,5 % listavcev.

Preglednica 87/D-LZ: Lesna zaloga in njena struktura po deb. razredih ter letni prirastek

	Lesna zaloga						Letni prirastek		
	Debelinski razredi (v % od lesne zaloge)					Skupaj		m ³ /ha	%
	I	II	III	IV	V	m ³ /ha	%		
Iglavci	8,5	25,4	19,8	23,1	23,2	60,0	25,5	1,69	32,5
Listavci	14,2	30,4	23,3	17,7	14,4	175,4	74,5	3,51	67,5
Skupaj	12,8	29,1	22,4	19,1	16,6	235,4	100,0	5,20	100,0

Razmerje drevesnih vrst

V drevesni sestavi prevladujejo drugi trdi listavci (39,8 %). Bukve je 19,7 %. Sledijo smreka 16,2 %, hrast 13,2 %, jelka 3,1 % in plemeniti listavci (1,7 %). Največje odstopanje dejanskega razmerja drevesnih vrst od naravnega je pri drugih trdih listavcih, katerih delež je prevelik za 34,8 %. Prav tako je prevelik delež smreke (za 12,2 %) ter bora (6,2 %) in hrasta za 6,2 %. Primanjkuje bukve za 27,3 % in jelke za 25,9 %.

Preglednica 88/D-DV: Sestava lesne zaloge po skupinah drevesnih vrst

	Enota	Smreka	Jelka	Bor	Macesen	Dr.igl.	Bukev	Hrast	Pl.list.	Dr.tr.list.	Meh.list.
Dejansko stanje	m ³ /ha	38,0	7,3	14,4	0,3	0,0	46,4	31,1	4,0	94,0	0,0
	%	16,2	3,1	6,2	0,1	0,0	19,7	13,2	1,7	39,8	0,0
Naravno stanje	m ³ /ha	9,4	68,3	0,0	0,0	0,0	110,6	16,5	18,8	11,8	0,0
	%	4	29	0	0	0	47	7	8	5	0

Ohranjenost gozdov

V RGR je 3,5 % ohranjenih gozdov. Spremenjeni gozdovi se razprostirajo na 22,7 % površine gozdov, močno spremenjeni pa na 65,7 % gozdov. Velik delež spremenjenih gozdov je zaradi prevelikega deleža drugih trdih listavcev in smreke. Gozdov z izmenjano drevesno sestavo je 19,40 ha.

Razvojne faze oz. zgradbe sestojev*Preglednica 89/ZNS: Zasnova, negovanost in sklep sestojev po razvojnih fazah*

Razvojna faza	Površina ha	Zasnova (%)				Negovanost (%)				Sklep (%)			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Mladovje	10,87	33,1	8,7	49,7	8,5	0,0	85,9	8,5	5,6	47,5	44,1	0,0	8,4
Drogovnjak	128,67	0,0	2,1	94,1	3,8	0,3	77,7	22,0	0,0	1,7	47,8	40,9	9,6
Debeljak	65,60					9,0	78,1	12,9	0,0	0,5	26,2	70,1	3,2
Sestoj v obnovi	34,56					0,0	100,0	0,0	0,0				
Skupaj	239,70												

Kakovost drevja

Kakovost drevja je v povprečju dobra. V dobrem kakovostnem razredu je 49,0 % drevja, v prav dobrem 24,0 % in 1,0 % v odličnem kakovostnem razredu. Pri smreki in bukvi prevladuje prav dobra kakovost. V primerjavi s smreko je kakovost bukve je nekoliko boljša, ker ima večji delež prav dobra kvalitete.

Preglednica/K: Kakovost drevja

Drevesna vrsta	Št. dreves	Delež dreves po kakovostnih razredih (v % od števila)				
		Odlična	Prav dobra	Dobra	Zadovoljiva	Slaba
Smreka	23	0,0	13,0	74,0	13,0	0,0
Bor	4	0,0	25,0	0,0	75,0	0,0
Bukev	9	0,0	22,0	56,0	22,0	0,0
Hrast	12	0,0	33,0	58,0	8,0	0,0
Pl. Ist.	2	0,0	50,0	0,0	50,0	0,0
Dr. tr. Ist.	23	4,0	30,0	26,0	30,0	9,0
Meh. Ist.	1	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0
Skupaj iglavci	27	0,0	15,0	63,0	22,0	0,0
Skupaj listavci	47	2,0	30,0	40,0	23,0	4,0
Skupaj	74	1,0	24,0	49,0	23,0	3,0

Poškodovanost sestojev

Delež poškodovanosti drevja je 4,4 % za vse oblike poškodovanosti skupaj. Največji je delež poškodb debla in koreničnika (2,3 %). Sledijo poškodbe zaradi osutost krošnje (1,5 %) ter poškodbe vej in krošnje z 0,6 %.

Odmrlo drevje

Odmrlega drevja skupaj je 87,7 dreves/ha, oz. 32,9 m³/ha. Od tega je stoječega odmrlega drevja 41,4 na ha, ležečega drevja pa 46,3 na ha. Med drevesnimi vrstami prevladujejo listavci z 80,1 dreves/ha. Odmrlih dreves iglavcev je 7,6 dreves/ha.

Največ odmrlega drevja je v prvem razširjenem debelinskem razredu (85,1 dreves/ha oz. 28,8 m³/ha). Delež odmrlih dreves debeline od 30 cm do 50 cm je 2,6 dreves/ha. V RGR primanjkuje odmrlih, nad 50 cm debelih dreves, ki jih v tem debelinskem razredu na SVP ploskvah ni.

V primerjavi s podatki iz prejšnjega ureditvenega obdobja, se je število odmrlih dreves povečalo iz 30,1 na 87,7 odmrlih dreves na ha.

Po Pravilniku o varstvu gozdov je zadostna količina odmrlega drevja vsaj 3 % od LZ (7,1 m³/ha). Gledano za RGR je količina odmrlega drevja zadostna, ker dosega 14 % od LZ.

ANALIZA PRETEKLEGA GOSPODARJENJA

Skupna realizacija poseka je bila le 29,122,8 %. Realizacija sečnje iglavcev je bila zaradi ujm kar 265,6 % in listavcev le 31,0 %. V povprečju je bil izveden posek 5,8 m³/ha/leto (17,1 % od LZ).

Negovalni posek predstavlja 24,6 % možnega poseka in posek oslabelega drevja ter sanitari posek 73,8 %.

Realizacija gojitvenih del nega mladja in nega letvenjaka je bila izvedena zadovoljivo, med tem ko je bila izveba ostalih negovalnih dela nezadovoljiva.

Preglednica 90/OGD: Opravljena gojitvena in varstvena dela v RGR

Gojitvena in varstvena dela	Enota	Načrt	Izvedeno	Indeks
Priprava sestoja	ha	2,30	0,00	0,0
Nega mladja	ha	0,50	0,44	88,0
Nega gošče	ha	7,07	0,95	13,4
Nega letvenjaka	ha	2,20	1,85	84,1
Nega ml. drogovnjaka	ha	0,83	0,10	12,0

ORIS ZAKONISTOSTI RAZVOJA GOZDOV**Površina, lesna zaloga, prirastek, posek**

Površina gozdov v RGR se je zmanjšala za 4,59 ha.

LZ se je zmanjšala pri listavcih in pri iglavcih. Tudi skupna LZ je nižja. Zmanjšal se je skupni prirastek in prirastek pri iglavcih ter pri listavcih. Za naslednje ureditveno obdobje se načrtuje najvišji možni posek v višini 4,8 m³/ha/leto.

Preglednica 91/GFR1: Razvoj gozdnih fondov v obdobju 2003 do 2023

Leto	Površina ha	Lesna zaloga			Letni prirastek			Letni realiziran posek*		
		m ³ /ha			m ³ /ha			m ³ /ha		
		Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
2003	242,92	89,4	172,5	261,9	2,18	4,89	7,07	1,54	0,37	1,91
2013	244,29	85,1	158,7	243,8	2,70	3,54	6,25	4,90	0,89	5,79
2023	239,70	60,0	175,4	235,4	1,69	3,51	5,20	1,18	3,61	4,79

*Opomba: V zadnjem obdobju je naveden načrtovani oz možni posek (in ne realiziran posek)

Drevesna sestava

V preteklem ureditvenem obdobju se je zmanjšal delež smreke za 8,3 %. Za manj kot 1,0% je manjši delež bora, jelke in plemenitih listavcev. Povečal se je delež bukve za 4,0 %, drugih tridih listavcev za 3,7 % in hrasta za 1,9 %.

Preglednica/D-GFR2: Razvoj gozdnih fondov v pogledu sestave drevesnih vrst (v %) v obdobju 2003 do 2023

Leto	Smreka	Jelka	Bor	Macesen	Dr.igl.	Bukev	Hrast	Pl. list.	Dr.tr.list.	Meh.list.
2003	21,2	6,5	6,4	0,0	0,0	13,9	11,2	1,0	39,8	0,0
2013	24,5	3,6	6,8	0,1	0,0	15,7	11,3	1,9	36,1	0,0
2023	16,2	3,1	6,2	0,1	0,0	19,7	13,2	1,7	39,8	0,0

Razvojne faze in zgradbe sestojev

Biološka stabilnost je oslABLJENA zaradi spremenjene drevesne sestave v korist iglavcev na površini 54,52 ha (22,7 % površine gozdov RGR). To so gozdovi, v katerih je delež redko prisotne drevesne vrste glede na naravno drevesno sestavo do 30 %.

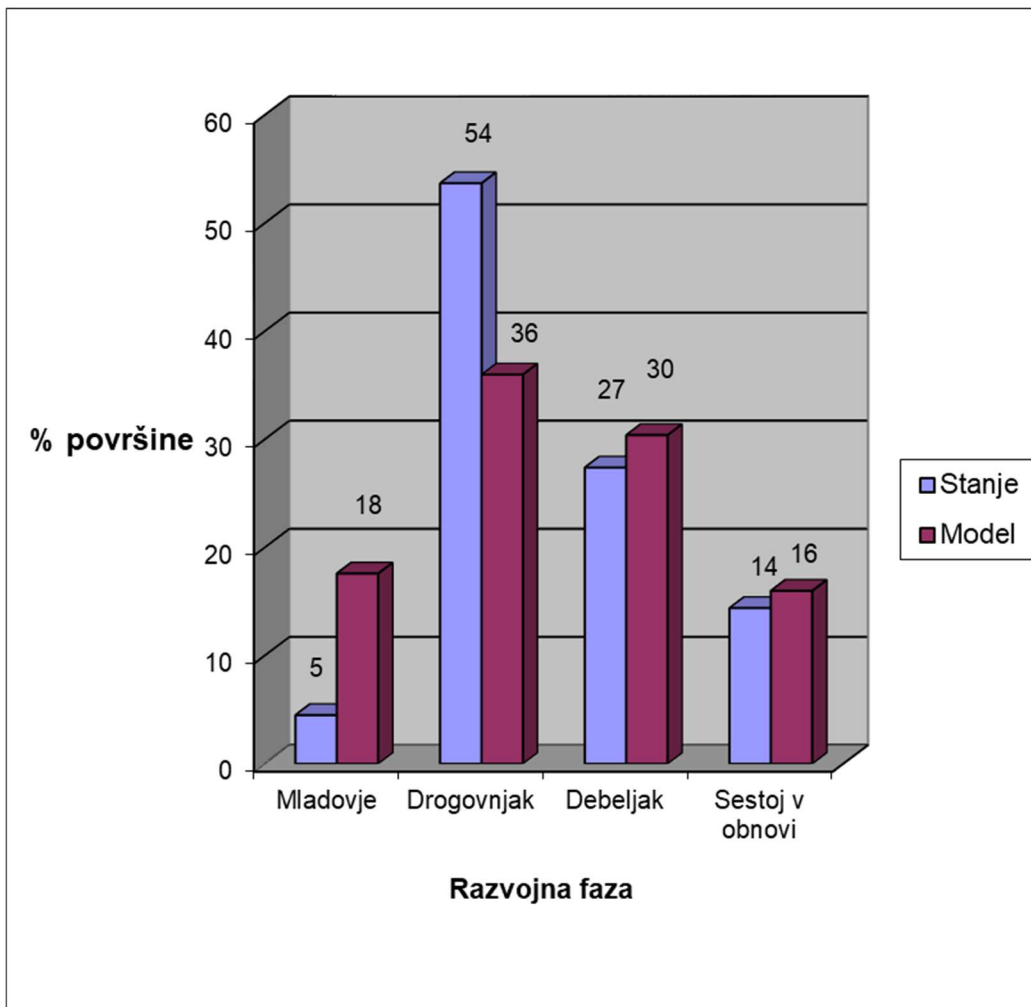
Biološka stabilnost je oslABLJENAV sestojih zaradi močno spremenjene in izmenjane drevesne sestave na površini 176,76 ha, to je na 73,8 % površine gozdov GGE.

Statična stabilnost je slabša v nenegovanih drogovnjakih, ki predstavljajo 22 % površine drogovnjakov v RGR.

Razmerje razvojnih faz najbolj odstopa od normalnega pri mladovju, ki dosega le 26 % modelne vrednosti. Primanjkuje tudi debeljakov (dosegajo 90 % modelne vrednosti) in sestojev v obnovi, ki dosegajo 90 % modelne vrednosti. Modelni delež razvojnih faz presegajo drogovnjaki za 49 % površine RGR.

Preglednica 92/D-SM: Delež razvojnih faz v RGR in primerjava z modelnim stanjem

Razvojna faza	Stanje		Model			Razlika
	Površina	Delež	Trajanje	Delež	Modelna	
			razvojne		površina	
	ha	%	faze	%	ha	
Mladovje	10,87	4,5	22	18	42,19	-74
Drogovnjak	128,67	53,7	45	36	86,29	49
Debeljak	65,60	27,4	38	30	72,87	-10
Sestoj v obnovi	34,56	14,4	20	16	38,35	-10
Skupaj	239,70	100,0	125	100	239,70	

Grafikon 7: Primerjava dejanske in modelne strukture gozdov po razvojnih fazah oz. zgradbah sestojev

Načrtujemo, da se bo po desetih letih delež mladovja glede na sedanje stanje povečal za 1,2 % od celotne površine RGR v sistemu skupinsko postopnega gospodarjenja (na 5,7 %). Na povečevanje deleža mladovja bomo v prvem desetletju vplivali s končnimi poseki v sestojih v obnovi. Tako bo v prvem desetletju prešlo v mladovje s končnimi poseki 1,4 ha sestojev v obnovi, v katerih so končni poseki načrtovani na celotni površini sestojev, ter še nadaljnjih 10,3 ha v sestojih v obnovi, kjer je načrtovana pospešena obnova. Iz mladovja v drogovnjake bo v prvem desetletju preraslo 8,9 ha letvenjakov.

Delež drogovnjakov se bo v prvem desetletju zmanjšal za 1,3 % od celotne površine RGR v sistemu skupinsko postopnega gospodarjenja (na 50,6 %), ker bo v drogovnjake preraslo 8,9 ha letvenjakov, v debeljake pa 9 ha drogovnjakov.

Delež debeljakov se bo v prvem desetletju zmanjšal za 5,1 % površine RGR: zaradi prehoda 9 ha drogovnjakov v debeljake, uvajanja 13,6 ha debeljakov v obnovo in prehoda 7,5 ha poškodovanih debeljakov zaradi pomladitve v sestoj v obnovi.

Delež sestojev v obnovi se bo povečal za 7 % površine RGR na 21,4 %:

- s povečanjem površine sestojev v obnovi z uvajanjem v obnovo 7,4 ha drogovnjakov, 13,6 ha debeljakov, s prehodom 7,5 ha poškodovanih debeljakov zaradi pomladitve v sestoj v obnovi;
- z zmanjšanjem površine sestojev v obnovi z načrtovanimi končnim poseki 1,4 ha sestojev v obnovi in še nadaljnjimi 10,3 ha končnih posekov v sestojih v obnovi, kjer je načrtovana pospešena obnova.

CILJI, USMERITVE IN UKREPI

Gozdnogojitveni cilj

Skupinsko raznodobni gozd drugih trdih listavcev (36 %) in bukve (25 %), s posamično do gnezdasto primesjo smreke (15 %), s posamično do šopasto primesjo hrasta (10 %), bora (7%) in plemenitih listavcev (2 %).

Ciljno razmerje razvojnih faz: mladovje 6 %, drogovnjak 51 %, debeljak 22 %, sestoj v obnovi 21 %;

Ciljna LZ: 239 m³/ha, iglavci 65 m³/ha in listavci 174 m³/ha;

Modelna končna LZ in korigirana končna LZ: 480 m³/ha, 340 m³/ha;

Ciljna kvaliteta:

- sm: B,C
- je: B,C
- bo: C
- bu: A2,B,C
- pl.lis: A2,B,C
- hrast: C
- drugi list: C,D

Kakovostni razredi za razvrščanje hlodovine so določeni po Pravilniku o merjenju in razvrščanju gozdnih lesnih sortimentov (Ur.l., RS/št.79/2011in spremem.).

Obdobje za doseganje ciljnega stanja: 10 let.

Gozdnogojitvene usmeritve

Sistem gospodarjenja je malopovršinsko skupinsko postopno gospodarjenje.

Usmeritve za obnovo sestojev

Sečne zrelosti so najkrajše:

- v sestojih s prevladujočimi trdimi listavci;
- v sestojih s prevladujočo smreko z velikim deležem rdeče trohnobe;
- pri bukovih sestojih z velikim deležem rdečega srca ter drugih manj kvalitetnih debeljakov.

Delne pomladitvene dobe trajajo od 20 do 30 let. Krajše so v sestojih drugih trdih listavcev, na najboljših rastiščih in v sestojih, kjer ni motenj v naravnem pomlajevanju.

Jelko naj se pospešuje v vseh razvojnih fazah. Zato lahko posamezne pustimo v sestoju do naravnega razkroja. Delne pomladitvene dobe so daljše, kjer ohranjamo jelko.

V obnovo naj se uvaja debeljake s pomanjkljivimi in slabimi kvalitetnimi zasnovami, kjer ni motenj v naravnem pomlajevanju, še posebej presvetljene z rahlim in vrzelastim sklepom.

V obnovo naj se uvede tudi debeljake z dobro kvaliteto, ki so prešli sečno zrelost in tiste, ki ne izkoriščajo proizvodne sposobnosti rastišč, zaradi prenizke LZ (debeljaki z rahlim in vrzelastim sklepom).

Najpomembnejša usmeritev v sestojih v obnovi je intenzivna pospešena obnova. Dosega se tako s šibkimi jakostmi pomladitvenih sečenj, kot tudi z zmernimi do močnimi jakostmi pomladitvenih sečenj. Pri intenzivni obnovi s šibkimi jakostmi je večje število in obseg pomladitvenih jeder na enoto površine.

Šibke jakosti pomladitvenih sečenj so v sestojih v obnavljanju z motnjami v naravnem pomlajevanju. V teh sestojih je razvit redek pomladek pomanjkljive sestojne zasnove. Prav tako je spremenjena drevesna sestava pomladka. Preveč je trdih listavcev in smreke. S šibkimi pomladitvenimi sečnjami pospešujemo bukev in preprečujemo nadaljnje razraščanje zeliščnega in grmovnega sloja. Zaradi

pomanjkljive kvalitete odraslega drevja imajo prednost pri izbiri dinamike obnove stanje in razvojne zakonitosti pomladka.

Pomladitvne sečnje so šibkejše v sestojih v obnavljanju, kjer je v matičnem sestoju dobra kvaliteta lesa, vrednostni prirastki pa visoki.

Zmerna do močna jakost pomladitvenih sečenj v sestojih v obnovi, ki so dobro pomlajeni, odraslo drevje pa ima pomanjkljivo kvaliteto.

V odraslem sestoju sestojev v obnovi s spremenjeno drevesno sestavo naj se pušča listavce za semenjake.

V sestojih v obnovi v odraslem sestoju puščati vitalne jelke proti koncu pomladitvene dobe.

Usmeritve za nego mladovja in pomladka

V nasadih smreke in macesna odstranjevati poškodovane osebkke in srobot.

V letvenjakih čim prej začeti s prvimi redčenji, da izboljšamo njihovo statično stabilnost in pospešimo njihov prehod v drogovnjake.

V mladovju bukve in črnega gabra je težišče nege na čiščenju.

V hitro presvetljenih sestojih v obnovi, v katerih je v odraslem sestoju prevelik delež smreke in primanjkuje bukve, izvajati čiščenje (odstranjevanje praproti in robide) in pospeševati bukev ter plemenite listavce.

Pri uravnavanju drevesne sestave pospeševati skupinsko mešanost drevesnih vrst.

Usmeritve za nego drogovnjakov in debeljakov

Šibko redčenje naj se izvajajo v drogovnjakih pomanjkljive zasnove, kjer prevladujejo sestoji črnega in belega gabra, rdečega bora in cera, z manjšimi deleži drugih drevesnih vrst.

Zmerna jakost redčenja v pomanjkljivo negovanih drogovnjakih s tesnim sklepom.

V sestojih kjer prevladuje smreka ohranjati vitalne listavce.

Zmerno redčenje v pomanjkljivo negovanih debeljakih smreke, jelke, črnega gabra, gradna in bukve. Šibko redčenje v dobro negovanih debeljakih z dobro kvaliteto drevja.

Usmeritve za varstvo gozdov

Zaradi nevarnosti namnožitve podlubnikov je potrebna redna sanitarna sečnja. Vsa poškodovana drevesa iglavcev je potrebno čim hitreje posekat in odstraniti iz gozda. Nadzorovati je potrebno gostoto smrekovih in jelovih podlubnikov. Redno naj se izvaja posek oslabljenega drevja jelke zaradi sušenja.

Ukrepi

Najvišji možni posek za naslednje ureditveno obdobje 2023 - 2032 znaša 11.481 m³. Predstavlja 20,3 % skupne LZ ali 92,0 % prirastka. V možnem poseku je 25 % iglavcev in 75 % listavcev.

Največji delež poseka, glede na vrsto poseka imajo redčenja (52,8 %). Sledijo pomladitvene sečnje (45,5 %). Delež poseka oslabelega drevja in sanitarnih poseka bo predstavljal 1,7 % možnega poseka.

V drogovnjakih znaša skupni možni posek 36,2 % od skupnega možnega poseka v RGR (4.152 m³).

Redčenja v drogovnjakih naj bi se izvajala na 94,0 % površine drogovnjakov (121 ha). Njihova povprečna jakost znaša 15 % od LZ (možni posek 3.960 m³). Redčenja v drogovnjakih predstavljajo 34,5 % možnega poseka v RGR.

V obnovo naj bi se uvajalo 6 % drogovnjakov (7,36 ha) s povprečno jakostjo 30 % od LZ (možni posek 192 m³).

Redčenja v debeljakih predstavljajo 18,3 % možnega poseka v GGE. Izvajala naj bi se na 66,0 % površine debeljakov (44 ha), njihova jakost pa znaša 14 % od LZ (možni posek 2.103 m³).

Večinoma sanitarne sečnje naj bi se izvajale na 13 % debeljakov (8 ha) (možni posek 190 m³).

V obnovo se bo uvajalo 21 % površine debeljakov (14 ha). Jakost pomladitvenih sečenj v teh debeljakih je 33 % od LZ (možni posek 1.081 m³). Poleg teh sestojev, ki bodo z uvajanjem v obnovo prešli v sestoje v obnovi, bo določen delež presvetljenih debeljakov dodatno prešel v sestoje v obnovi s pomladitvijo (7 ha).

Nadaljevanje obnove s šibkimi jakostmi pomladitvenih sečenj (zadržano nadaljevanje obnove) načrtujemo na 17 % sestojev v obnovi (5,9 ha), s povprečno jakostjo 31 % od LZ (možni posek 600 m³).

Pospešena obnova z zmernimi do močnimi jakostmi pomladitvenih sečenj bo potekala na 79 % površine sestojev v obnovi (27 ha), s povprečno jakostjo 46 % od LZ (možni posek 3.088 m³).

Končni poseki v sestojih v obnovi bodo izvedeni na 4 % površine sestojev v obnovi (1,4 ha), možni posek pa bo znašal 267 m³. Poleg teh sestojev v obnovi, ki bodo v celoti prešli v mladovje, bodo s končnimi poseki prešli v mladovje še dodatni sestoji v obnovi, kjer je načrtovana pospešena obnova (10 ha).

Preglednica 93/D-UMP: Temeljni podatki za utemeljitev višine možnega poseka

	Iglavci	Listavci	Skupaj
Razmerje - dejansko (%)	25,5	74,5	100,0
- ciljno %	27,2	72,8	100,0
Lesna zaloga - dejanska (m ³ /ha)	60,0	175,4	235,4
- ciljna (m ³ /ha)	65,2	174,4	239,6
Prirastek (m ³ /ha)	1,69	3,51	5,20
Možni posek (m ³ /ha)	11,7	36,1	47,9
Možni posek (m ³ /ha/leto)	1,18	3,62	4,79
Intenziteta m. p. na lesno zalogo (%)	19,6	20,6	20,3
Intenziteta m. p. prirastek (%)	69,5	103,0	92,1
Izravnalna doba (let)			10

Preglednica 94/MPVP: Možni posek po vrstah poseka

		Vrste poseka							% od LZ	% od P
		Negovalni posek			Posek na	Posek za	Posek	Posek		
		Redčenja	Pomladitv.	Prebiralne	panj	umetno	oslabelega	skupaj		
						obnovo	drevja in			
Iglavci	m ³	1.335	1.470	0	0	0	12	2.817	19,6	69,4
	%	47,4	52,2	0,0	0,0	0,0	0,4	100,0		
Listavci	m ³	4.727	3.758	0	0	0	179	8.664	20,6	102,9
	%	54,5	43,4	0,0	0,0	0,0	2,1	100,0		
Skupaj	m³	6.062	5.228	0	0	0	191	11.481	20,3	92,0
	%	52,8	45,5	0,0	0,0	0,0	1,7	100,0		

Preglednica 95/NGD: Načrtovana gojitvena in varstvena dela

Vrsta dela	Ėnota	Načrtovano	
		dejansko	s ponov.
Priprava sestoja	ha	4,60	4,60
Nega mladja	ha	6,90	6,90
Nega gošče	ha	10,72	10,72
Nega letvenjaka	ha	8,89	8,89
Nega ml. Drogovnjaka	ha	3,29	3,29

9.1.4 Rastiščnogojitveni razred: Dinarski jelovo-bukovi gozdovi (mer.,den.,til.,na) - 13212

Gozdovi RGR Dinarski jelovo - bukovi gozdovi (mer., den., til., na.) se razprostirajo na površini 363,58 ha. Predstavljajo 8,0 % površine gozdov v GGE Preserje-Rakitna.

RGR Dinarski jelovo - bukovi gozdovi (mer., den., til., na.) je razširjen v osrednjem delu GGE Preserje-Rakitna na območju hribov Gnojevec in Kamnica ter na jugovzhodnih pobočjih Gabrovega vrha. V severozahodnem delu GGE se razprostira na severovzhodnih pobočjih Srebotnika in Kafrla

Vsi gozdovi RGR Dinarski jelovo - bukovi gozdovi (mer., den., til., na.) spadajo v kategorijo večnamenskih gozdov.

Po oblikah lastništva prevladujejo zasebni gozdovi, ki predstavljajo 98,8 % površine RGR. Državnih gozdov je 1,2 %, gozdov lokalnih skupnosti ni.

Posebnosti v pogledu poudarjenosti funkcij gozdov

Lesnoproizvodna funkcija je skoraj na celotnem območju RGR poudarjena na prvi stopnji. V gozdovih so evidentirani tudi posamezni objekti (travniške jase, kaluže, grmišča), ki so pomembni za ohranitev oziroma zagotavljanje ugodnega stanja populacij različnih vrst prostoživečih živali. V delu RGR se nahajajo rukališča navadnega jelena. Na navedenih območjih oziroma v njihovi okolici je funkcija ohranjanja biotske raznovrstnosti poudarjena na prvi stopnji. Celotno območje RGR se nahaja v EPO – osrednje območje življenjskega prostora velikih zveri (80000) in znotraj območja EPO Krimsko hribovje – Menišija (31200) in Natura 2000 Krimsko hribovje – Menišija (SI3000256), ki se v RGR prekrivata in je funkcija ohranjanja biotske raznovrstnosti poudarjena na drugi stopnji. Med ekološkimi funkcijami je v RGR pomembna tudi hidrološka funkcija, ki je v večini gozdov poudarjena na drugi stopnji. Funkcija je na prvi stopnji poudarjena le v neposredni okolici vodovarstvenega območja v oddelku 78A24.

V gozdnem prostoru, v bližini naselja Rakitna, je na prvi stopnji poudarjena turistična funkcija in ob številnih planinskih poteh rekreacijska funkcija na drugi stopnji.

RGR sega tudi na osem območij čebelje paše, kjer je na drugi stopnji poudarjena funkcija pridobivanja drugih gozdnih proizvodov.

Habitatni tipi v katerih se nahajajo RGR ali njegov del

Preglednica 96/D-GHT: Gozdni habitatni tipi v katerih se nahajajo RGR ali njegov del

Šifra habitatnega tipa	Ime habitatnega tipa	Območje Natura 2000	Površina v RGR (ha)
HT- 91KO	Ilirski bukovi gozdovi (<i>Fagus sylvatica</i> (Aremonio-Fagion))	SI3000256 Krimsko hribovje - Menišija:	361,47

STANJE GOZDOV

a) Rastišče

Preglednica 97/D-GZ1: Gozdni rastiščni tipi v RGR

Šifra	Gozdni rastiščni tip	Površina (ha)	Delež (%)
641	Dinarsko jelovo bukovje	363,58	100,0
	Skupaj	363,58	100,0

Celotno površino gozdov poraščajo gozdovi GRT Dinarsko jelovo bukovje.

Povprečna proizvodna sposobnost gozdnih rastišč je 6,9 m³/ha,leto.

b) Stanje sestojev**Zgradba gozda**

Skupinsko raznodobni sestoji.

Lesna zaloga in prirastek

LZ RGR je 348,2 m³/ha. Večji delež predstavljajo listavci – 62,1 %. Iglavcev je 37,9 %.

Največji delež LZ je v četrtem (32,0 %) in petem debelinskem razredu (31,0 %). Pri iglavcih je delež LZ višji od deleža pri listavcih v četrtem in petem debelinskem razredu, pri listavcih pa je ta delež višji od deleža pri iglavcih v prvem, drugem in tretjem debelinskem razredu.

Povprečni letni prirastek je 7,16 m³/ha, od tega je 52,9 % listavcev.

Preglednica 98/D-LZ: Lesna zaloga in njena struktura po deb. razredih ter letni prirastek

	Lesna zaloga					Letni prirastek			
	Debelinski razredi (v % od lesne zaloge)					Skupaj			
	I	II	III	IV	V	m ³ /ha	%		
Iglavci	1,5	9,4	18,4	33,3	37,4	132,0	37,9	3,37	47,1
Listavci	1,6	12,3	27,8	31,1	27,2	216,2	62,1	3,79	52,9
Skupaj	1,6	11,2	24,2	32,0	31,0	348,2	100,0	7,16	100,0

Razmerje drevesnih vrst

V drevesni sestavi prevladuje bukev (52,7 %). Jelke je 34,4 %. Sledijo plemeniti listavci (6,5 %), smreka 3,5 % in drugi trdi listavci (2,8 %). Največje odstopanje dejanskega razmerja drevesnih vrst od naravnega je pri jelki, ki je primanjkuje za 5,6 %. Prav tako je nekoliko primanjkuje smreke za 1,5 %. Prevelik je delež drugih trdih listavcev za 2,8 %, bukve za 2,7 % in plemenitih listavcev za 1,5 %.

Preglednica 99/D-DV: Sestava lesne zaloge po skupinah drevesnih vrst

	Enota	Smreka	Jelka	Bor	Macesen	Dr.igl.	Bukev	Hrast	Pl.list.	Dr.tr.list.	Meh.list.
Dejansko stanje	m ³ /ha	12,3	119,8	0,0	0,0	0,0	183,7	0,2	22,6	9,6	0,0
Naravno stanje	%	3,5	34,4	0,0	0,0	0,0	52,7	0,1	6,5	2,8	0,0
Dejansko stanje	m ³ /ha	17,4	139,3	0,0	0,0	0,0	174,1	0,0	17,4	0,0	0,0
Naravno stanje	%	5	40	0,0	0,0	0,0	50	0,0	5	0,0	0,0

Ohranjenost gozdov

V RGR ni ohranjenih gozdov. Prav tako ni gozdov z izmenjano drevesno sestavo. Spremenjeni gozdovi se razprostirajo na 47,2 % površine gozdov, močno spremenjeni pa na 52,8 % gozdov. Velik delež spremenjenih gozdov je zaradi prevelikega deleža smreke.

Razvojne faze oz. zgradbe sestojev

Preglednica 100/ZNS: Zasnova, negovanost in sklep sestojev po razvojnih fazah

Razvojna faza	Površina ha	Zasnova (%)				Negovanost (%)				Sklep (%)			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Mladovje	6,21	20,1	71,5	8,4	0,0	4,3	78,1	17,6	0,0	50,1	49,9	0,0	0,0
Drogovnjak	16,41	6,1	64,2	29,7	0,0	39,9	46,4	13,7	0,0	34,9	65,1	0,0	0,0
Debeljak	242,34					48,3	49,1	2,6	0,0	0,0	44,9	52,4	2,7
Sestoj v obnovi	98,62					51,6	37,3	11,1	0,0				
Skupaj	363,58												

Kakovost drevja

Kakovost drevja je v povprečju prav dobra. V dobrem kakovostnem razredu je 30,0 % drevja, v prav dobrem 35,0 % in 21,0 % v odličnem kakovostnem razredu. Kakovost jelke in bukve je boljša v primerjavi s smreko. Pri jelki in bukvi prevladuje prav dobra kvaliteta, pri smreki pa dobra in

zadovoljiva. Drevja odlične in prav dobre kakovosti pri smreki ni, pri jelki pa je delež te kvalitete skupaj 59 % in pri bukvi 53 %.

Preglednica/K: Kakovost drevja

Drevesna vrsta	Št. dreves	Delež dreves po kakovostnih razredih (v % od števila)				
		Odlična	Prav dobra	Dobra	Zadovoljiva	Slaba
Smreka	2	0,0	0,0	50,0	50,0	0,0
Jelka	58	21,0	38,0	33,0	9,0	0,0
Bukev	137	17,0	36,0	31,0	14,0	2,0
Pl. lst.	21	48,0	29,0	14,0	5,0	5,0
Dr. tr. lst.	1	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0
Skupaj iglavci	60	20,0	37,0	33,0	10,0	0,0
Skupaj listavci	159	21,0	35,0	29,0	13,0	3,0
Skupaj	219	21,0	35,0	30,0	12,0	2,0

Poškodovanost sestojev

Delež poškodovanosti drevja je 4,5 % za vse oblike poškodovanosti skupaj. Največji je delež poškodb debla in koreničnika (2,1 %). Sledijo poškodbe vej in krošnje (2,1 %), ter poškodbe osutosti krošnje (0,8 %).

Odmrlo drevje

Odmrlega drevja skupaj je 13,3 dreves/ha, oz. 13,1 m³/ha. Od tega je stoječega odmrlega drevja 8,0 na ha, ležečega drevja pa 5,3 na ha. Med drevesnimi vrstami prevladujejo iglavci z 8,6 dreves/ha. Odmrlih dreves listavcev je 4,7 dreves/ha.

Največ odmrlega drevja je v drugem razširjenem debelinskem razredu (4,6 dreves/ha oz. 8,0 m³/ha). V RGR primanjkuje odmrlih, nad 50 cm debelih dreves, ki jih je v tem debelinskem razredu 0,7 na ha.

V primerjavi s podatki iz prejšnjega ureditvenega obdobja, se je število odmrlih dreves zmanjšalo iz 30,6 na 13,3 odmrlih dreves na ha.

Po Pravilniku o varstvu gozdov je zadostna količina odmrlega drevja vsaj 3 % od lesne zaloge (10,4 m³/ha). Gledano za RGR je količina odmrlega drevja zadostna, ker dosega 3,8 % od LZ.

ANALIZA PRETEKLEGA GOSPODARJENJA

Skupna realizacija poseka je bila 47,0 %. Realizacija sečnje iglavcev je bila 85,3 % in listavcev le 19,1 %. V povprečju je bil izveden posek 3,6 m³/ha/leto (8,1 % od LZ). Posek oslabelega drevja in sanitarni posek predstavljata 55,5 % in negovalni posek 44,4 % poseka.

Realizacija opravljenih gojitvenih in varstvenih del je bila slaba. V majhnem obsegu je bila izvedena nega mladja, gošče, letvenjaka in drogovnjaka. Vsa ostala načrtovana dela so ostala nerealizirana.

Preglednica 101/OGD: Opravljena gojitvena in varstvena dela v RGR

Gojitvena in varstvena dela	Enota	Načrt	Izvedeno	Indeks
Priprava sestoja	ha	5,29	0,00	0,0
Nega mladja	ha	8,77	1,10	12,5
Nega gošče	ha	4,16	0,65	15,6
Nega letvenjaka	ha	6,26	1,55	24,8
Nega ml. drogovnjaka	ha	4,85	0,50	10,3
Vzdrževanje travinj	ha	24,00	0,00	0,0
Vzdrževanje vodnih površin	dni	55,00	0,00	0,0
Zaščita s premazom	ha	0,00	0,50	0,0

ORIS ZAKONISTOSTI RAZVOJA GOZDOV**Površina, lesna zaloga, prirastek, posek**

Površina gozdov v RGR se je povečala za 1,75 ha.

LZ se je zmanjšala pri iglavcih in povečala pri listavcih. Tudi skupna LZ je višja. Zmanjšal se je skupni prirastek in prirastek pri iglavcih ter pri listavcih. Za naslednje ureditveno obdobje se načrtuje najvišji možni posek v višini 8,1 m³/ha/leto.

Preglednica 102/GFR1: Razvoj gozdnih fondov v obdobju 2003 do 2023

Leto	Površina ha	Lesna zaloga			Letni prirastek			Letni realiziran posek*		
		m ³ /ha			m ³ /ha			m ³ /ha		
		Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
2003	363,88	161,2	151,5	312,7	1,94	4,20	6,14	1,93	0,83	2,76
2013	361,83	145,4	182,1	327,5	4,24	5,20	9,44	2,74	0,84	3,58
2023	363,58	132,0	216,2	348,2	3,37	3,79	7,16	3,06	5,01	8,07

*Opomba: V zadnjem obdobju je naveden načrtovani oz možni posek (in ne realiziran posek)

Drevesna sestava

V preteklem ureditvenem obdobju se je zmanjšal delež jelke za 4,7 % in smreke 1,8 %. Povečal se je delež bukve 3,1 %, drugih trdih listavcev za 2,3 % in plemenitih listavcev za 1,1 %. Delež hrasta se ni spremenil.

Preglednica/D-GFR2: Razvoj gozdnih fondov v pogledu sestave drevesnih vrst (v %) v obdobju 2003 do 2023

Leto	Smreka	Jelka	Bor	Macesen	Dr.igl.	Bukev	Hrast	Pl. list.	Dr.tr.list.	Meh.list.
2003	1,3	50,1	0,2	0,0	0,0	38,5	0,0	5,6	4,3	0,0
2013	5,3	39,1	0,0	0,0	0,0	49,6	0,1	5,4	0,5	0,0
2023	3,5	34,4	0,0	0,0	0,0	52,7	0,1	6,5	2,8	0,0

Razvojne faze in zgradbe sestojev

Biološka stabilnost je oslABLJENA zaradi spremenjene drevesne sestave v korist iglavcev na površini 171,67 ha (47,2 % površine gozdov RGR). To so gozdovi, v katerih je delež redko prisotne drevesne vrste glede na naravno drevesno sestavo do 30 %.

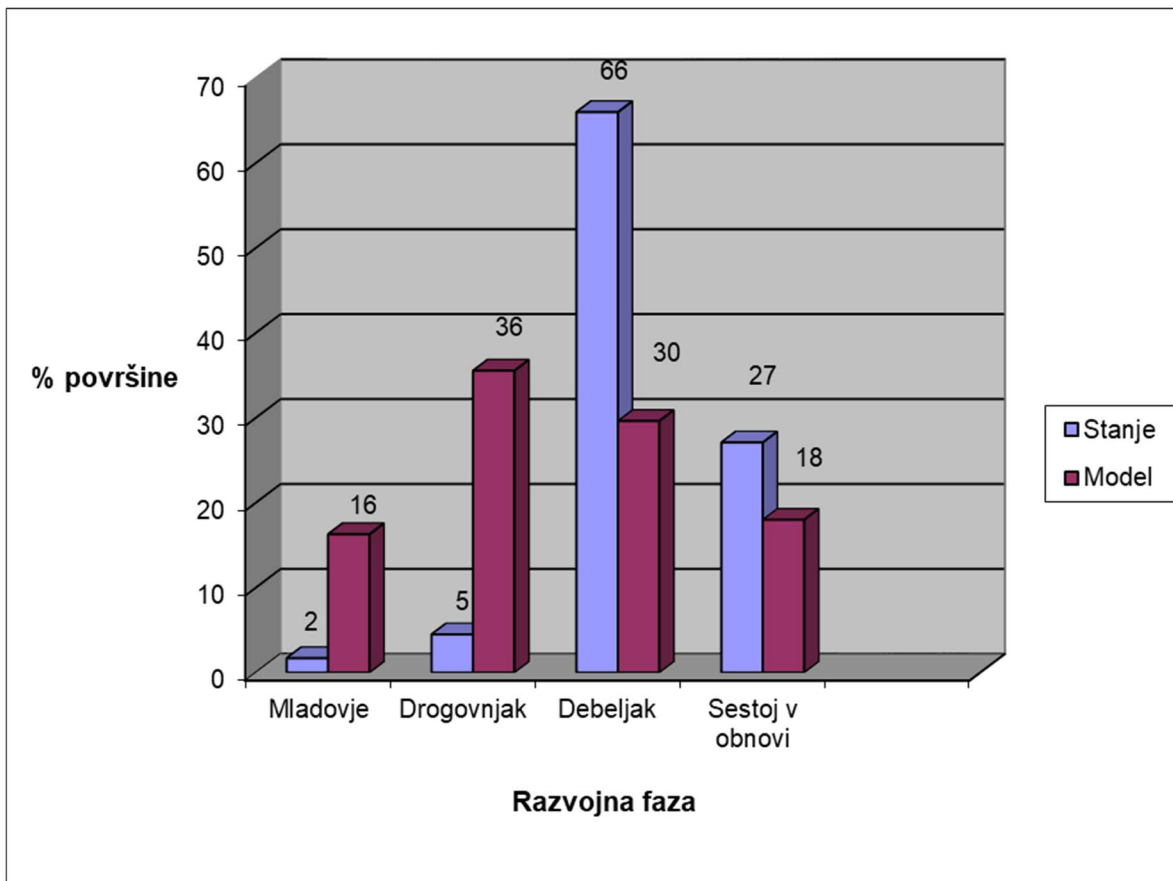
Biološka stabilnost je ogrožena v sestojih zaradi močno spremenjene in izmenjane drevesne sestave na površini 191,91 ha, to je na 52,8 % površine gozdov RGR.

Statična stabilnost je slabša v nenegovanih drogovnjakih, ki predstavljajo 13,7 % površine drogovnjakov v RGR.

Razmerje razvojnih faz najbolj odstopa od normalnega pri debeljakih, ki presegajo modelno vrednost za 125 %. Sestoji v obnovi prav tako presegajo modelno vrednost (za 46%). Primanjkuje mladovja, ki dosega 10 % modelne vrednosti in drogovnjakov, ki dosega 13 % modelne vrednosti.

Preglednica 103/D-SM: Delež razvojnih faz v RGR in primerjava z modelnim stanjem

Razvojna faza	Stanje		Model			
	Površina	Delež	Trajanje razvojne faze	Delež	Modelna površina	Razlika
	ha	%	let	%	ha	%
Mladovje	6,21	1,7	22	16	59,25	-90
Drogovnjak	16,41	4,5	48	36	129,27	-87
Debeljak	242,34	66,7	40	30	107,73	125
Sestoj v obnovi	98,62	27,1	25	19	67,33	46
Skupaj	363,58	100,0	135	100	363,58	

Grafikon 8: Primerjava dejanske in modelne strukture gozdov po razvojnih fazah oz. zgradbah sestojev

Načrtujemo, da se bo po desetih letih delež mladovja glede na sedanje stanje povečal za 6,7 % od celotne površine RGR v sistemu skupinsko postopnega gospodarjenja (na 8,4 %). Na povečevanje deleža mladovja bomo v prvem desetletju vplivali s končnimi poseki v sestojih v obnovi. Tako bo v prvem desetletju prešlo v mladovje s končnimi poseki 19,9 ha sestojev v obnovi, v katerih so končni poseki načrtovani na celotni površini sestojev ter še nadaljne 9,3 ha v sestojih v obnovi, kjer je načrtovana pospešena obnova.

Iz mladovja v drogovnjake bo v prvem desetletju preraslo 4,9 ha letvenjakov. Delež drogovnjakov se bo v prvem desetletju povečal za 1,0 % od celotne površine RGR v sistemu skupinsko postopnega gospodarjenja (na 5,5 %), ker bo v drogovnjake preraslo že prej omenjenih 4,9 ha letvenjakov, v debeljake pa 1,2 ha drogovnjakov.

Delež debeljakov se bo v prvem desetletju skupno zmanjšal za 12,7 % površine GGE: zaradi prehoda 1,2 ha drogovnjakov v debeljake, uvajanja 29 ha debeljakov v obnovo in prehoda 18,1 ha poškodovanih debeljakov zaradi pomladitve v sestoj v obnovi.

Delež sestojev v obnovi se bo povečal za 14,8 % površine GGE na 32,1 %:

- s povečanjem površine sestojev v obnovi z uvajanjem v obnovo 29 ha debeljakov, s prehodom 18,1 ha poškodovanih debeljakov zaradi pomladitve v sestoj v obnovi;
- z zmanjšanjem površine sestojev v obnovi s končnimi poseki 19,9 ha sestojev v obnovi, v katerih so končni poseki načrtovani na celotni površini sestojev ter še nadaljne 9,3 ha v sestojih v obnovi, kjer je načrtovana pospešena obnova.

CILJI, USMERITVE IN UKREPI

Gozdnogojitveni cilj

Skupinsko raznodobni gozd bukve (53 %) in jelke (36 %), s posamično do šopasto primesjo plemenitih listavcev (5 %), smreke (4 %) in drugih trdih listavcev (2 %).

Ciljno razmerje razvojnih faz: mladovje 8 %, drogovnjak 6 %, debeljak 54 %, sestoj v obnovi 32 %;

Ciljna LZ: 339 m³/ha, iglavci 135 m³/ha in listavci 204 m³/ha;

Modelna končna LZ in korigirana končna LZ: 610 m³/ha, 460 m³/ha;

Ciljna kvaliteta:

- sm: B,C
- je B:,C
- bor: C
- bu: A1, A2, B
- pl.list: A1,A2,B
- hrast: C
- drugi list: C,D

Kakovostni razredi za razvrščenje hlodovine so določeni po Pravilniku o merjenju in razvrščanju gozdnih lesnih sortimentov (Ur.l., RS/št.79/2011in spremem.).

Obdobje za doseganje ciljnega stanja: 10 let

Gozdnogojitvene usmeritve

Usmeritve za obnovo sestojev

Na teh rastiščih je pomladitvena doba daljša, ker proces naravnega pomlajevanja poteka počasneje. Gospodarjenje naj poteka malopovršinsko skupinsko postopno.

Pri izvajanju pomladitvenih sečenj je potrebno paziti, da ne pride do premočnih presvetlitev, ker obstaja povečana možnost razraščanja grmovne in zeliščne plasti.

Jelko naj se pospešuje v vseh razvojnih fazah. Posamezna drevesa jelke lahko ostanejo v sestoji do naravnega razkroja.

Za pospeševanje jelke, naj bo zamik med delnimi pomladitvenimi dobami večji. Zaradi tega bo daljša tudi sestojna pomladitvena doba.

Uvajanje v obnovo naj poteka večinoma s šibkimi jakostmi pomladitvenih sečenj zaradi pospeševanja jelke in bukve v pomladku.

Usmeritve za nego mladovja in pomladka

Pospešuje naj se bukev, gorski javor in gorski brest v mladovju z večjim deležem smreke. Z uravnavanjem zmesi in pozneje s pozitivno izbiro povečujemo delež jelke v sestojih.

Usmeritve za nego drogovnjakov in debeljakov

V smrekovih drogovnjakih naj se pospešuje listavce in jelko.

Šibke jakosti redčenj naj se izvajajo v dobro negovanih drogovnjakih z dobrimi zasnovami in v drogovnjakih s slabimi sestojnimi zasnovami.

V nenegovanih, v ujmah poškodovanih tanjših drogovnjakih, naj se izvajajo sanitarne sečnje in izbiralno redčenje, če je to še potrebno. Za ohranjanja jelke se t.i. 'kapnikov' in tanjših jelk ne odstranjuje iz sestojev. Jelka kot sencovzdržna vrsta ohranja velik odzivni potencial.

V debeljakih so načrtovane šibke jakosti redčenj v dobro negovanih sestojih in v debeljakih z rahlim sklepom, v gostejših delih sestojev.

V debeljakih naj se ohranjajo listavci in posamezne debele jelke kot semenska drevesa.

V dvoslojnih sestojih bukve in jelke naj se izvaja izbiralno redčenje v spodnjem sloju, ohranja pa naj se vitalne nadstojne jelke.

Usmeritve za varstvo gozdov

Zaradi nevarnosti namnožitve podlubnikov je potrebna redna sanitarna sečnja. Vsa poškodovana drevesa iglavcev je potrebno čim hitreje posekat in odstraniti iz gozda. Nadzorovati je potrebno gostoto smrekovih in jelovih podlubnikov. Redno naj se izvaja posek oslabiljenega drevja jelke zaradi sušenja.

Ukrepi

Najvišji možni posek za naslednje ureditveno obdobje 2023 - 2032 znaša 29.358 m³. Predstavlja 23,2 % skupne LZ ali 112,9 % prirastka. V možnem poseku je 38 % iglavcev in 62 % listavcev.

Največji delež poseka, glede na vrsto poseka ima pomladitveni posek (62,0 %), sledijo redčenja (37 %). Delež poseka oslabelega drevja in sanitarnih poseka bo predstavljal 1 % možnega poseka.

V drogovnjakih znaša skupni možni posek 2,8 % od skupnega možnega poseka v RGR (828 m³).

Redčenja v drogovnjakih naj bi se izvajala na celotni površini drogovnjakov (16,4 ha). Njihova povprečna jakost znaša 23 % od LZ (možni posek 828 m³). Redčenja v drogovnjakih predstavljajo 2,8 % možnega poseka v RGR.

Redčenja v debeljkih predstavljajo 34,7 % možnega poseka v GGE. Izvajala naj bi se na 85 % površine debeljakov (206 ha), njihova jakost pa znaša 13 % od LZ (možni posek 10.194 m³).

Večinoma sanitarne sečnje naj bi se izvajale na 3 % debeljakov (7,9 ha) (možni posek 155 m³).

V obnovo se bo uvajalo 12 % površine debeljakov (29 ha). Jakost pomladitvenih sečenj v teh debeljkih je 19 % od LZ (možni posek 2.381 m³). Poleg teh sestojev, ki bodo z uvajanjem v obnovo prešli v sestoje v obnovi, bo določen delež presvetljenih debeljakov dodatno prešel v sestoje v obnovi s pomladitvijo (18 ha).

Nadaljevanje obnove s šibkimi jakostmi pomladitvenih sečenj (zadržano nadaljevanje obnove) načrtujemo na 45 % sestojev v obnovi (44 ha), s povprečno jakostjo 34 % od LZ (možni posek 4.878 m³).

Pospešena obnova z zmernimi do močnimi jakostmi pomladitvenih sečenj bo potekala na 35 % površine sestojev v obnovi (34 ha), s povprečno jakostjo 61 % od LZ (možni posek 5.796 m³).

Končni poseki v sestojih v obnovi bodo izvedeni na 20 % površine sestojev v obnovi (19,9 ha), možni posek pa bo znašal 5.126 m³. Poleg teh sestojev v obnovi, ki bodo v celoti prešli v mladovje, bodo s končnimi poseki prešli v mladovje še dodatni sestoji v obnovi, kjer je načrtovana pospešena obnova (19,9 ha).

Preglednica 104/D-UMP: Temeljni podatki za utemeljitev višine možnega poseka

	Iglavci	Listavci	Skupaj
Razmerje - dejansko (%)	37,9	62,1	100,0
- ciljno %	39,8	60,2	100,0
Lesna zaloga - dejanska (m ³ /ha)	132,0	216,2	348,2
- ciljna (m ³ /ha)	135,1	204,0	339,1
Prirastek (m ³ /ha)	3,37	3,79	7,16
Možni posek (m ³ /ha)	30,6	50,1	80,7
Možni posek (m ³ /ha/leto)	3,06	5,02	8,08
Intenziteta m. p. na lesno zalogo (%)	23,2	23,2	23,2
Intenziteta m. p. prirastek (%)	90,8	132,3	112,8
Izravnalna doba (let)			10

Preglednica 105/MPVP: Možni posek po vrstah poseka

		Vrste poseka						Posek skupaj	% od LZ	% od P
		Negovalni posek			Posek na panj	Posek za umetno obnovo	Posek oslabelega drevja in sanitarni p.			
		Redčenja	Pomladitv.	Prebiralne						
Iglavci	m ³	4.272	6.801	0	0	0	52	11.125	23,2	90,9
	%	38,4	61,1	0,0	0,0	0,0	0,5	100,0		
Listavci	m ³	6.750	11.380	0	0	0	103	18.233	23,2	132,5
	%	37,0	62,4	0,0	0,0	0,0	0,6	100,0		
Skupaj	m³	11.022	18.181	0	0	0	155	29.358	23,2	112,9
	%	37,5	62,0	0,0	0,0	0,0	0,5	100,0		

Preglednica 106/NGD: Načrtovana gojitvena in varstvena dela

Vrsta dela	Enota	Načrtovano	
		dejansko	s ponov.
Priprava sestoja	ha	1,20	1,20
Nega mladja	ha	0,78	1,01
Nega gošče	ha	1,18	1,73
Nega letvenjaka	ha	4,85	4,85
Nega ml. Drogovnjaka	ha	3,63	3,63

9.1.5 Rastiščnogojitveni razred: Toploljubno bukovje - 14112

Gozdovi RGR Toploljubno bukovje se razprostirajo v jugovzhodnem delu GGE na površini 235,02 ha. Predstavljajo 5,2 % površine gozdov v GGE Preserje-Rakitna.

RGR Termofilno bukovje je razširjen v SV in JZ delu K.O. Rakitna.

Vsi gozdovi RGR Termofilno bukovje spadajo v kategorijo večnamenskih gozdov.

Leta 2005 se je površina RGR povečala za površino gozdov v odseku 78D07C. Ti gozdovi so bili z Uredbo o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom (Ur. l. RS, št. 88/05 in spremem.) izločeni iz varovalnih gozdov in uvrščeni v večnamenske gozdove RGR Termofilno bukovje.

Po oblikah lastništva so vsi gozdovi v zasebni lasti.

Posebnosti v pogledu poudarjenosti funkcij gozdov

Gozdovi v RGR Toploljubno bukovje so zlasti pomembni zaradi svoje ekološke vloge. Med najpomembnejšimi evidentiranimi funkcijami s prvo stopnjo poudarjenosti je funkcija varovanja gozdnih zemljišč in sestojev. Hidrološka funkcija je v manjšem delu sestojev (VVO v oddelku 78D20) poudarjena na prvi stopnji, v večjem delu pa na drugi stopnji. Funkcija ohranjanja biotske raznovrstnosti je na prvi stopnji poudarjena na območjih, kjer gozdovi RGR segajo na območja upravljalne cone D Natura 2000-rak kočak in upravljalne cone I Natura 2000- nahajališča kranjskega jegliča in območjih gozdov ob posameznih objektih pomembnih za ohranitev ugodnega stanja vrst prostoživečih živali (senožeti in lazi ter rukališča navadnega jelena). V vseh ostalih gozdovih funkcija ohranjanja biotske raznovrstnosti poudarjena na drugi stopnji. Celotno območje RGR se namreč nahaja v EPO – osrednje območje življenjskega prostora velikih zveri (80000), in znotraj območja EPO Krimsko hribovje – Menišija (31200) in Natura 2000 Krimsko hribovje – Menišija (SI3000256), ki se v RGR prekrivata. Poleg navedenih funkcij so v RGR evidentirane tudi posamezne naravne vrednote v okolici katerih je bodisi na prvi ali drugi stopnji poudarjena funkcija varovanja naravnih vrednot.

Gozdovi na območju Zale - levi pritok Iške s sotesko in slapovi, imajo poudarjeno estetsko funkcijo prve stopnje.

V gozdovih na območju GUP Ognja peč je na prvi stopnji poudarjena poučna in turistična funkcija, ki je poudarjena tudi v bližini naselja Rakitna. Gozdovi ob MKZ Rakitna opravljajo klimatsko funkcijo prve stopnje. Ob planinskih poteh je poudarjena rekreacijska funkcija na drugi stopnji in na treh območjih čebelje paše še funkcija pridobivanja drugih gozdnih proizvodov z drugo stopnjo poudarjenosti.

Habitatni tipi v katerih se nahajajo RGR ali njegov del

Preglednica 107/D-GHT: Gozdni habitatni tipi v katerih se nahajajo RGR ali njegov del

Šifra habitatnega tipa	Ime habitatnega tipa	Območje Natura 2000	Površina v RGR (ha)
HT- 91KO	Ilirski bukovi gozdovi (<i>Fagus sylvatica</i> (Aremonio-Fagion))	SI3000256 Krimsko hribovje – Menišija:	0,61

*Opomba: Habitatni tipi označeni z * so tisti habitatni tipi, ki so na območju Evropske unije v nevarnosti, da izginejo in so v predpisih Evropske unije, ki urejajo varstvo prosto živečih rastlinskih in živalskih vrst, opredeljeni kot prednostni

STANJE GOZDOV**a) Rastišče***Preglednica 108/D-GZ1: Gozdni rastiščni tipi v RGR*

Šifra	Gozdni rastiščni tip	Površina (ha)	Delež (%)
551	Preddinarsko-dinarsko podgorsko bukovje	7,97	3,4
562	Preddinarsko-dinarsko hrastovo črnogabrovje	51,37	21,9
591	Preddinarsko-dinarsko toploljubno bukovje	101,18	43,0
641	Dinarsko jelovo bukovje	74,50	31,7
	Skupaj	235,02	100,0

Največji delež površine gozdov poraščajo gozdno rastiščni tipi (GRT) Preddinarsko-dinarsko toploljubno bukovje s 43 %, GRT Dinarsko jelovo bukovje (31,7 %) in GRT Preddinarsko-dinarsko hrastovo črnogabrovje (21,9 %). Površinski delež GRT Preddinarsko-dinarsko podgorsko bukovje je precej manjši (3,4 %).

Povprečna proizvodna sposobnost gozdnih rastišč je 5,8 m³/ha,leto.

b) Stanje sestojev**Zgradba gozda**

Skupinsko raznodobni sestoji.

Lesna zaloga in prirastek

LZ RGR je 240,3 m³/ha. Večji delež predstavljajo iglavci – 50,9 %. Iglavcev je 49,1 %.

Največji delež LZ je v četrtem debelinskem razredu (26,1 %). Pri iglavcih je delež LZ višji od deleža pri listavcih v četrtem in petem debelinskem razredu, pri listavcih pa je ta delež višji od deleža pri iglavcih v prvem, drugem in tretjem debelinskem razredu.

Povprečni letni prirastek je 4,32 m³/ha, od tega je 55,6 % iglavcev.

Preglednica 109/D-LZ: Lesna zaloga in njena struktura po deb. razredih ter letni prirastek

	Lesna zaloga						Letni prirastek		
	Debelinski razredi (v % od lesne zaloge)					Skupaj			
	I	II	III	IV	V	m ³ /ha	%	m ³ /ha	%
Iglavci	4,5	16,4	18,8	28,8	31,5	122,4	50,9	2,40	55,6
Listavci	8,3	22,5	26,9	23,5	18,8	117,9	49,1	1,92	44,4
Skupaj	6,4	19,4	22,8	26,1	25,3	240,3	100,0	4,32	100,0

Razmerje drevesnih vrst

V drevesni sestavi prevladujeta bukev (38,3 %) in smreka (33,2 %). Jelke je 15,3 %. Sledijo drugi trdi listavci s 7,1 %, plemeniti listavci (3,5 %) in bor (2,4 %). Največje odstopanje dejanskega razmerja drevesnih vrst od naravnega je pri smreki, katere delež je prevelik za 31,2 %. Prav tako je nekoliko prevelik delež jelke (2,3 %) in bora (0,4 %). Primanjkuje drugih trdih listavcev (15,9 %), bukve (11,7 %), hrasta (4 %) in plemenitih listavcev (2,5 %).

Preglednica 110/D-DV: Sestava lesne zaloge po skupinah drevesnih vrst

	Enota	Smreka	Jelka	Bor	Macesen	Dr.igl.	Bukev	Hrast	Pl.list.	Dr.tr.list.	Meh.list.
Dejansko stanje	m ³ /ha	79,9	36,9	5,7	0,0	0,0	91,9	0,1	8,3	17,1	0,4
	%	33,2	15,3	2,4	0,0	0,0	38,3	0,0	3,5	7,1	0,2
Naravno stanje	m ³ /ha	4,8	31,2	4,8	0,0	0,0	120,2	9,6	14,4	55,3	0,0
	%	2	13	2	0	0	50	4	6	23	0

Ohranjenost gozdov

V RGR Toploljubno bukovje so vsi gozdovi ohranjeni.

Razvojne faze oz. zgradbe sestojev

Preglednica 111/ZNS: Zasnova, negovanost in sklep sestojev po razvojnih fazah

Razvojna faza	Površina ha	Zasnova (%)				Negovanost (%)				Sklep (%)			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Mladovje	2,57	0,0	17,1	82,9	0,0	0,0	17,1	0,0	82,9	17,1	0,0	0,0	82,9
Drogovnjak	90,31	0,0	3,1	96,9	0,0	0,0	3,1	96,9	0,0	1,8	32,0	10,7	55,5
Debeljak	111,12					5,4	62,9	25,3	6,4	0,0	28,6	44,4	27,0
Sestoj v obnovi	31,02					0,0	78,3	21,7	0,0				
Skupaj	235,02												

Kakovost drevja

Kakovost drevja je v povprečju dobra. V dobrem kakovostnem razredu je 66,6 % drevja, v prav dobrem 13,2 % in 3,1 % v odličnem kakovostnem razredu. Kakovost jelke in bukve je boljša v primerjavi s smreko. Pri jelki in bukvi prevladuje prav dobra kvaliteta, pri smreki pa dobra in zadovoljiva. Drevja odlične in prav dobre kakovosti pri smreki ni, pri jelki pa je delež te kvalitete skupaj 59 % in pri bukvi 53 %. Primerjavi s smreko je kakovost jelke in bukve je boljša. Drevja odlične pri smreki ni, pri jelki pa je delež te kvalitete 5,9 % in pri bukvi 3,8 %.

Preglednica/K: Kakovost drevja

Drevesna vrsta	Št. dreves	Delež dreves po kakovostnih razredih (v % od števila)				
		Odlična	Prav dobra	Dobra	Zadovoljiva	Slaba
Smreka	42	0,0	7,1	61,9	31,0	0,0
Jelka	17	5,9	23,5	70,6	0,0	0,0
Bor	10	10,0	0,0	60,0	30,0	0,0
Bukev	53	3,8	15,1	71,7	9,4	0,0
Pl. lst.	6	0,0	33,3	66,7	0,0	0,0
Dr. tr. lst.	1	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0
Skupaj iglavci	69	2,9	10,1	63,8	23,2	0,0
Skupaj listavci	60	3,3	16,7	70,0	10,0	0,0
Skupaj	129	3,1	13,2	66,6	17,1	0,0

Poškodovanost sestojev

Delež poškodovanosti drevja je 6,8 % za vse oblike poškodovanosti skupaj. Največji je delež poškodb debela in korenčnika (2,8 %). Sledijo poškodbe osutosti krošnje (2,3 %) ter poškodbe vej in krošnje z 1,7 %.

Odmrlo drevje

Odmrlega drevja skupaj je 45,4 dreves/ha, oz. 34,6 m³/ha. Od tega je stoječega odmrlega drevja 21,1 na ha, ležečega drevja pa 24,3 na ha. Med drevesnimi vrstami prevladujejo listavci s 27,4 dreves/ha. Odmrlih dreves iglavcev je 18,0 dreves/ha.

Največ odmrlega drevja je v drugem razširjenem debelinskem razredu (20,5 m³/ha). V RGR primanjkuje odmrlih, nad 50 cm debelih dreves, ki jih je v tem debelinskem razredu 1,1 na ha.

V primerjavi s podatki iz prejšnjega ureditvenega obdobja, se je število odmrlih dreves zmanjšalo iz 50,7 na 45,4 odmrlih dreves na ha.

Po Pravilniku o varstvu gozdov je zadostna količina odmrlega drevja vsaj 3 % od LZ (7,2 m³/ha). Gledano za RGR je količina odmrlega drevja zadostna, ker dosega 14,4 % od LZ.

ANALIZA PRETEKLEGA GOSPODARJENJA

Skupna realizacija možnega poseka v RGR je bila 76,7 %. Realizacija sečnje iglavcev je 121,7 % in listavcev 16,6 %. V povprečju je bil izveden posek 2,9 m³/ha/leto (8,3 % od LZ).

Skupno je bilo 61,8 % sanitarnega poseka in poseka oslabelega drevja 70,5 % in 27,8 % negovalnega poseka.

Vsa načrtovana gojitvena dela so ostala nerealizirana. V manjšem obsegu je bila izvedena nanačrtovana sadnja, obžetev in premazi sadik.

Preglednica 112/OGD: Opravljena gojitvena in varstvena dela v RGR

Gojitvena in varstvena dela	Enota	Načrt	Izvedeno	Indeks
Priprava sestoja	ha	2,67	0,00	0,0
Nega mladja	ha	0,16	0,00	0,0
Nega gošče	ha	2,27	0,00	0,0
Nega letvenjaka	ha	2,56	0,00	0,0
Nega ml. drogovnjaka	ha	2,10	0,00	0,0
Vzdrževanje travinj	ha	24,00	0,00	0,0
Sadnja	ha	0,00	0,30	0,0
Obžetev	ha	0,00	0,20	0,0
Zaščita s premazom	ha	0,00	0,50	0,0

ORIS ZAKONISTOSTI RAZVOJA GOZDOV

Površina, lesna zaloga, prirastek, posek

Površina gozdov v RGR se je povečala za 0,32 ha.

LZ se je zmanjšala pri listavcih in pri iglavcih. Zmanjšal se je skupni prirastek in prirastek pri iglavcih ter pri listavcih. Za naslednje ureditveno obdobje se načrtuje najvišji možni posek v višini 3,46 m³/ha/leto.

Preglednica 113/GFR1: Razvoj gozdnih fondov v obdobju 2003 do 2023

Leto	Površina ha	Lesna zaloga			Letni prirastek			Letni realiziran posek*		
		m ³ /ha			m ³ /ha			m ³ /ha		
		Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
2003	232,43	116,4	61,8	178,2	2,45	1,58	4,03	0,79	0,15	0,93
2013	234,70	130,4	120,0	250,4	4,06	2,44	6,50	2,68	0,27	2,95
2023	235,02	122,4	117,9	240,3	2,40	1,92	4,32	2,02	1,44	3,46

*Opomba: V zadnjem obdobju je naveden načrtovani oz možni posek (in ne realiziran posek)

Drevesna sestava

V preteklem ureditvenem obdobju se je povečal delež bukve 1,5 %, jelke za 1,2 % in plemenitih listavcev za 1,0 %. Zmanjšal se je delež smreke za 1,7 %, drugih trdih listavcev za 1,1 % in bora za 0,9 %.

Preglednica/D-GFR2: Razvoj gozdnih fondov v pogledu sestave drevesnih vrst (v %) v obdobju 2003 do 2023

Leto	Smreka	Jelka	Bor	Macesen	Dr.igl.	Bukev	Hrast	Pl. list.	Dr.tr.list.	Meh.list.
2003	38,5	24,6	2,3	0,0	0,0	24,5	0,0	1,6	8,3	0,2
2013	34,9	14,1	3,3	0,0	0,0	36,8	0,0	2,5	8,2	0,2
2023	33,2	15,3	2,4	0,0	0,0	38,3	0,0	3,5	7,1	0,2

Razvojne faze in zgradbe sestojev

Biološka stabilnost je oslABLJENA zaradi spremenjene drevesne sestave v korist iglavcev na površini 2.087 ha (46 % površine gozdov GGE). To so gozdovi, v katerih je delež redko prisotne drevesne vrste glede na naravno drevesno sestavo do 30 %.

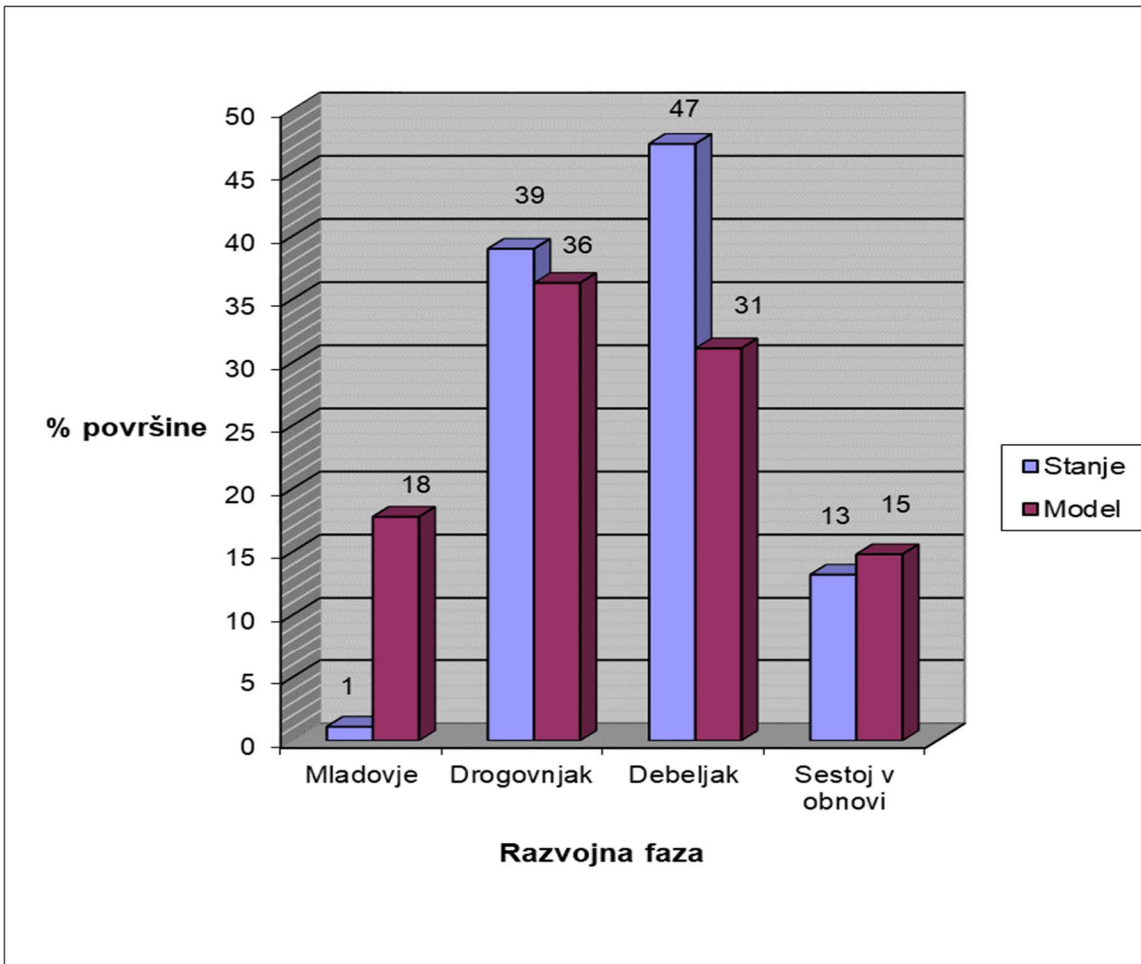
Biološka stabilnost je ogrožena v sestojih zaradi močno spremenjene in izmenjane drevesne sestave v korist iglavcev na površini 205 ha, to je na 26,5 % površine gozdov GGE. Delež tuje drevesne vrste je glede na naravno drevesno sestavo v odsekih večji od 70 %.

Biološka stabilnost je dobra saj imajo vsi sestoji ohranjeno drevesno sestavo glede na naravno.

Razmerje razvojnih faz je precej porušeno. Najbolj odstopa od normalnega pri mladovju, ki dosega le 6 % modelne vrednosti. Primanjkuje tudi sestojev v obnovi, ki dosegajo 89 % modelne vrednosti. Delež debeljakov presega modelno vrednost za 52 %. Delež drogovnjakov je skoraj uravnotežen z modelnim.

Preglednica 114/D-SM: Delež razvojnih faz v RGR in primerjava z modelnim stanjem

Razvojna faza	Stanje		Model			
	Površina	Delež	Trajanje	Delež	Modelna	Razlika
			razvojne		površina	
	ha	%	let	%	ha	%
Mladovje	2,57	1,1	24	18	41,78	-94
Drogovnjak	90,31	38,4	49	36	85,30	6
Debeljak	111,12	47,3	42	31	73,12	52
Sestoj v obnovi	31,02	13,2	20	15	34,82	-11
Skupaj	235,02	100,0	135	100	235,02	

Grafikon 9: Primerjava dejanske in modelne strukture gozdov po razvojnih fazah oz. zgradbah sestojev

Predvidevamo, da se po desetih letih delež mladovja glede na sedanje stanje ne bo spremenil. Delež drogovnjakov se bo v prvem desetletju zmanjšal za 1,9 % od celotne površine RGR v sistemu skupinsko postopnega gospodarjenja (na 36 %), ker bo v debeljake preraslo 4,5 ha drogovnjakov.

Delež debeljakov se bo v prvem desetletju zmanjšal za 1,5 % površine RGR: zaradi prehoda 3,6 ha drogovnjakov v debeljake, uvajanja 4,2 ha debeljakov v obnovo in prehoda 2,6 ha poškodovanih debeljakov zaradi pomladitve v sestoj v obnovi.

Delež sestojev v obnovi se bo povečal za 2,9 % površine RGR na 16,1 %:

- s povečanjem površine sestojev v obnovi z uvajanjem v obnovo 4,2 ha debeljakov,
- s prehodom 2,6 ha poškodovanih debeljakov zaradi pomladitve v sestoj v obnovi;

CILJI, USMERITVE IN UKREPI

Gozdnogojitveni cilj

Skupinsko raznodobni gozd bukve (38 %), s posamično do gnezdasto primesjo smreke (31 %), s posamično do šopasto primesjo jelke (18 %), drugih trdih listavcev (7 %), plemenitih listavcev (4 %) in bora (2 %).

Ciljno razmerje razvojnih faz: mladovje 1 %, drogovnjak 37 %, debeljak 46 %, sestoj v obnovi 16 %.

Ciljna LZ: 249 m³/ha, iglavci 126 m³/ha in listavci 123 m³/ha;

Modelna končna LZ, korigirana končna LZ : 550 m³/ha, 430 m³/ha

Ciljna kvaliteta:

- sm: C
- je: C,
- bor: C, D
- bu: B, C
- hrast: C, D
- pl.list: B, C
- drugi list: C,D

Kakovostni razredi za razvrščanje hlodovine so določeni po Pravilniku o merjenju in razvrščanju gozdnih lesnih sortimentov (Ur.l., RS/št.79/2011 in spremem.).

Obdobje za doseganje ciljnega stanja: 10 let

Gozdnogojitvene usmeritve

Usmeritve za obnovo sestojev

Pripravo sestoja na naravno obnovo naj se izvaja v debeljakih in sestojih v obnovi, kjer se grmovna plast močno razrašča.

Zaradi velikega deleža sestojev v obnovi bo potrebno manj intenzivno uvajanje debeljkov v obnovo. Manjši obseg uvajanja debeljakov v obnovo bo potreben tudi zaradi velikega deleža presvetljenih debeljakov, ki bodo s pomladitvijo prešli v sestoje v obnovi. V obnovo naj se uvaja debeljake s pomanjkljivimi in slabimi kvalitetskimi zasnovami, kjer ni motenj v naravnem pomlajevanju, še posebej presvetljene z rahlim in vrzelastim sklepom.

Pri uvajanju sestoja v obnovo in nadaljevanju obnove ne ustvarjamo večjih vrzeli, ki so večji del dneva izpostavljene neposredni sončni svetlobi. Širina pomladitvenih jeder naj bo največ do ene sestojne višine, pravokotno na padnico. Sečnja naj poteka v ozkih pasovih, ki so usmerjeni poševno na padnico. Pomladitvena jedra naj ležijo poševno na pobočje. Širi naj se jih z robno sečnjo.

Šibke jakosti pomladitvenih sečenj naj se izvajajo v sestojih v obnovi s pomanjkljivimi sestojnimi zasnovami pomladka in njegovo manjšo razširjenostjo ter nižjo razvojno fazo.

Pospešeno naj se nadaljuje in zaključi z obnovo v sestojih v obnovi z dobrimi sestojnimi zasnovami pomladka.

Usmeritve za nego mladovja in pomladka

Vse ukrepe nege naj se izvaja z manjšo intenzivnostjo. Pri negi mladja in gošče naj se odstranjuje le tiste osebke, ki ovirajo razvoj dobro zasnovanega pomladka. Vse drugo naj ostane v sestoji kot spremljevalni osebki. Pospešuje naj se bukev in vsi ostali listavci, delež smreke naj se zmanjšuje.

V bukovih mladovjih naj se pospešuje gorski javor, gorski brest, češnja in maklen.

Usmeritve za nego drogovnjakov in debeljakov

Poudarek naj bo na pospeševanju stojnosti sestojev, lahko tudi s situacijsko nego.

Šibke jakosti redčenj naj se izvajajo v pomanjkljivo negovanih in nenegovanih drogovnjakih s pomanjkljivimi sestojnimi zasnovami.

Zmerne jakosti redčenj so potrebne v drogovnjakih z dobrimi sestojnimi zasnovami in v nenegovanih drogovnjakih s pomanjkljivimi sestojnimi zasnovami.

V dobro negovanih starejših drogovnjakih bukve s primesjo velikega jesena in gorskega javorja (vlažnejše lege) proti koncu desetletnega načrtovalnega obdobja še vedno izvajala redčenja zmerne jakosti.

V debeljakih naj se gospodari malopovršinsko, s šibkimi jakostmi redčenj. Pri izbiri nosilcev funkcij ima stojnost in vitalnost prednost pred kvaliteto, ki je na teh rastiščih slabša.

V presvetljenih vrzelastih drogovnjakih in debeljakih naj se izvajajo večinoma sanitarne sečnje.

Usmeritve za varstvo gozdov

S preventivnimi ukrepi postopno zmanjšuje deleža smreke in pospešuje delež bukve. V delih, kjer je primes smreke večja, naj se dosledno izvaja redne, sanitarne sečnje in vsa potrebna zatiralna dela.

Ob pojavu naravnih ujm naj se sanacija prične v delih poškodovanih gozdov z večjim deležem smreke. Nato naj se nadaljuje v ostalih sestojih. Obnova naj poteka z naravno obnovo. Sušeče sestoje listavcev je potrebno uvesti v obnovo, prednostno na bolj rodovitnih tleh.

Ukrepi

Najvišji možni posek za naslednje ureditveno obdobje 2023 - 2032 znaša 8.122 m³. Predstavlja 14,4 % skupne LZ ali 79,9 % prirastka. V možnem poseku je 58 % iglavcev in 42 % listavcev.

Največji delež poseka, glede na vrsto poseka imajo redčenja (45,4 %). Sledijo pomladitvene sečnje (36,5 %). Delež poseka oslabelega drevja in sanitarnih poseka bo predstavljal 18,1 % možnega poseka.

V drogovnjakih znaša skupni možni posek 16,1 % od skupnega možnega poseka v RGR (1.307 m³).

Redčenja v drogovnjakih naj bi se izvajala na 19,0 % površine drogovnjakov (17 ha). Njihova povprečna jakost znaša 18 % od LZ (možni posek 461 m³). Redčenja v drogovnjakih predstavljajo 5,7 % možnega poseka v RGR.

Na 81 % drogovnjakov (73 ha) naj bi se izvajale večinoma sanitarne sečnje (možni posek 461 m³).

Redčenja v debeljakih predstavljajo 39,7 % možnega poseka v GGE. Izvajala naj bi se na 65,0 % površine debeljakov (72 ha), njihova jakost pa znaša 12 % od LZ (možni posek 3.228 m³).

Večinoma sanitarne sečnje naj bi se izvajale na 30 % debeljakov (33 ha) (možni posek 511 m³).

V obnovo se bo uvajalo 4 % površine debeljakov (4,16 ha). Jakost pomladitvenih sečenj v teh debeljakih je 28 % od LZ (možni posek 447 m³). Poleg teh sestojev, ki bodo z uvajanjem v obnovo prešli v sestoje v obnovi, bo določen delež presvetljenih debeljakov dodatno prešel v sestoje v obnovi s pomladitvijo (2,6 ha).

Nadaljevanje obnove s šibkimi jakostmi pomladitvenih sečenj (zadržano nadaljevanje obnove) načrtujemo na 69 % sestojev v obnovi (21 ha), s povprečno jakostjo 34 % od LZ (možni posek 2.138 m³).

Pospešena obnova z zmernimi do močnimi jakostmi pomladitvenih sečenj bo potekala na 10 % površine sestojev v obnovi (3 ha), s povprečno jakostjo 50 % od LZ (možni posek 380 m³).

Sanitarni posek v sestojih v obnovi bo izveden na 22 % površine sestojev v obnovi (6,7 ha), možni posek pa bo znašal 111 m³.

Preglednica 115/D-UMP: Temeljni podatki za utemeljitev višine možnega poseka

	Iglavci	Listavci	Skupaj
Razmerje - dejansko (%)	50,9	49,1	100,0
- ciljno %	50,7	49,3	100,0
Lesna zaloga - dejanska (m ³ /ha)	122,4	117,9	240,3
- ciljna (m ³ /ha)	126,3	122,7	249,0
Prirastek (m ³ /ha)	2,40	1,92	4,32
Možni posek (m ³ /ha)	20,1	14,4	34,5
Možni posek (m ³ /ha/leto)	2,02	1,44	3,46
Intenziteta m. p. na lesno zalogo (%)	16,5	12,2	14,4
Intenziteta m. p. prirastek (%)	84,0	75,1	80,0
Izravnalna doba (let)			10

Preglednica 116/MPVP: Možni posek po vrstah poseka

		Vrste poseka						Posek skupaj	% od LZ	% od P
		Negovalni posek			Posek na panj	Posek za umetno obnovo	Posek oslabelega drevja in sanitarni p.			
		Redčenja	Pomladitv.	Prebiralne						
Iglavci	m ³	1.685	2.256	0	0	0	795	4.736	16,5	83,8
	%	35,6	47,6	0,0	0,0	0,0	16,8	100,0		
Listavci	m ³	2.004	709	0	0	0	673	3.386	12,2	75,0
	%	59,2	20,9	0,0	0,0	0,0	19,9	100,0		
Skupaj	m³	3.689	2.965	0	0	0	1.468	8.122	14,4	79,9
	%	45,4	36,5	0,0	0,0	0,0	18,1	100,0		

Preglednica 117/NGD: Načrtovana gojitvena in varstvena dela

Vrsta dela	Enota	Načrtovano	
		dejansko	s ponov.
Priprava sestoja	ha	0,50	0,50
Nega gošče	ha	0,44	0,44
Vzdrževanje travinj	ha	1,60	16,00

Pri vzdrževanju travinj je načrtovano 8 ha vzdrževanja pašnikov in travnikov v gozdu ter 8 ha spravila sena z odvozom, vse v oddelku 78D05.

9.1.6 Rastiščnogojitveni razred: Gozdni rezervati - 60000

Med gozdove RGR Gozdovi s posebnim namenom spadajo gozdovi na območju gozdnega rezervata Mokrec, na strmih pobočjih soteske Iške z Zalo, v oddelkih 78D07A, 78D07B, 78D10B in 78D12, na površini 106,36 ha (2,3 % površine gozdov v GGE Preserje-Rakitna). Ti nekdanji varovalni gozdovi so bili razglašeni in vključeni v gozdni rezervat Mokrec leta 2005 z Uredbo o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom (Ur. l. RS, št. 88/05 in spremem.).

Po oblikah lastništva prevladujejo zasebni gozdovi, ki se razprostirajo na 95,5 % površine RGR. Državnih gozdov je 4,5 %.

Posebnosti v pogledu poudarjenosti funkcij gozdov

Za gozdove RGR Gozdni rezervati velja tako imenovan blažji varstveni režim. V gozdovih je na 1. stopnji poudarjena funkcija varovanja gozdnih zemljišč in sestojev, funkcija ohranjanja biotske raznovrstnosti, funkcija varovanja naravnih vrednot in raziskovalna funkcija. Celotno območje RGR je med drugim opredeljeno kot širše območje rastišč kranjskega jegliča. Območje Natura 2000 Krimsko hribovje – Menišija (SI 3000256) in EPO (Krimsko hribovje – Menišija - 31200 in osrednje območje življenjskega prostora velikih zveri – 80000) se v RGR prekrivata in se nahajata na celotni površini RGR.

STANJE GOZDOV

a) Rastišče

Preglednica 118/D-GZ1: Gozdni rastiščni tipi v RGR

Šifra	Gozdni rastiščni tip	Površina (ha)	Delež (%)
562	Preddinarsko-dinarsko hrastovo črnogabrovje	88,13	82,8
591	Preddinarsko-dinarsko toploljubno bukovje	15,07	14,2
641	Dinarsko jelovo bukovje	3,16	3,0
	Skupaj	106,36	100,0

Največji delež površine gozdovi poraščajo gozdovi GRT Preddinarsko-dinarsko hrastovo črnogabrovje (82,8 %). Sledita GRT Preddinarsko-dinarsko in toploljubno bukovje in GRT Dinarsko jelovo bukovje (3,0 %).

Povprečna proizvodna sposobnost gozdnih rastišč je 2,0 m³/ha,leto.

RGR Gozdni rezervati, na minimalni površini 0,23 ha, posega v območje habitatnega tipa 91K0 Ilirski bukovi gozdovi (*Fagus sylvatica* (*Aremonio-Fagion*)).

b) Stanje sestojev

Zgradba gozda

Skupinsko raznodobni sestoji.

Lesna zaloga in prirastek

LZ RGR je 179,2 m³/ha. Večji delež predstavljajo listavci – 77,7 %. Iglavcev je 22,3 %.

Največji delež LZ je v četrtem debelinskem razredu (43,7 %). Pri iglavcih je delež LZ višji od deleža pri listavcih v prvem in tretjem debelinskem razredu, pri listavcih pa je ta delež višji od deleža pri iglavcih v drugem, četrtem in petem debelinskem razredu.

Povprečni letni prirastek je 2,84 m³/ha, od tega je 69,6 % listavcev.

Preglednica 119/D-LZ: Lesna zaloga in njena struktura po deb. razredih ter letni prirastek

	Lesna zaloga							Letni prirastek	
	Debelinski razredi (v % od lesne zaloge)					Skupaj		m ³ /ha	%
	I	II	III	IV	V	m ³ /ha	%		
Iglavci	3,6	19,9	39,4	32,4	4,7	39,9	22,3	0,86	30,4
Listavci	3,2	22,0	20,0	47,1	7,7	139,2	77,7	1,98	69,6
Skupaj	3,3	21,6	24,4	43,7	7,0	179,1	100,0	2,84	100,0

Razmerje drevesnih vrst

V drevesni sestavi prevladuje bukev (54,6 %). Drugih trdih listavcev je 21,7 %. Sledijo smreka (14,3 %), jelka (4,9 %), bor (3,2 %) in plemeniti listavci (1,3 %). Največje odstopanje dejanskega razmerja drevesnih vrst od naravnega je pri bukvi, katere delež je prevelik za 42,6 %. Prav tako je nekoliko prevelik delež smreke (za 14,3 %) in jelke za 3,9 % ter bora za 2,2 %. Primanjkuje drugih trdih listavcev za 49,3 % in plemenitih listavcev za 0,7 %.

Preglednica 120/D-DV: Sestava lesne zaloge po skupinah drevesnih vrst

	Enota	Smreka	Jelka	Bor	Macesen	Dr.igl.	Bukev	Hrast	Pl.list.	Dr.tr.list.	Meh.list.
Dejansko stanje	m ³ /ha	25,6	8,7	5,7	0,0	0,0	98,1	0,0	2,3	38,8	0,0
	%	14,3	4,9	3,2	0,0	0,0	54,6	0,0	1,3	21,7	0,0
Naravno stanje	m ³ /ha	0,0	1,8	1,8	0,0	0,0	21,5	23,3	3,6	127,2	0,0
	%	0	1	1	0	0	12	13	2	71	0

Ohranjenost gozdov

V RGR Gozdni rezervati so vsi gozdovi ohranjeni.

Razvojne faze oz. zgradbe sestojev

Preglednica 121/ZNS: Zasnova, negovanost in sklep sestojev po razvojnih fazah

Razvojna faza	Površina ha	Zasnova (%)				Negovanost (%)				Sklep (%)			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Mladovje	0,00	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Drogovnjak	51,98	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0
Debeljak	54,38					0,0	35,5	64,5	0,0	0,0	35,5	64,5	0,0
Sestoj v obnovi	0,00					0,0	0,0	0,0	0,0				
Skupaj	106,36												

Kakovosti drevja, poškodovanosti sestojev in odmrlega drevja ne prikazujemo, ker se to ugotavlja pri meritvah na SVP, ki pa jih v gozdnih rezervatih ne izvajamo.

ORIS ZAKONISTOSTI RAZVOJA GOZDOV

Površina, lesna zaloga, prirastek, posek

Površina gozdov v RGR se je zmanjšala za 0,84 ha.

LZ se je povečala pri listavcih in pri iglavcih. Tudi skupna LZ je višja. Zmanjšal se je skupni prirastek in prirastek pri iglavcih ter pri listavcih. Za naslednje ureditveno obdobje se ne načrtuje najvišjega možnega poseka.

Preglednica 122/GFR1: Razvoj gozdnih fondov v obdobju 2003 do 2023

Leto	Površina ha	Lesna zaloga			Letni prirastek			Letni realiziran posek*		
		m ³ /ha			m ³ /ha			m ³ /ha		
		Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
2003	105,15	22,0	52,7	74,7	0,57	1,94	2,51	0,00	0,00	0,00
2013	107,20	32,2	134,5	166,8	1,16	2,89	4,05	0,00	0,00	0,00
2023	106,36	39,9	139,3	179,2	0,86	1,98	2,84	0,00	0,00	0,00

*Opomba: V zadnjem obdobju je naveden načrtovani oz možni posek (in ne realiziran posek)

Drevesna sestava

V preteklem ureditvenem obdobju se je povečal delež smreke za 3,1 %. Deleža bukve in jelke sta višja za manj kot 1,0 %. Zmanjšal se je delež drugih trdih listavcev za 2,8 %. Deleža plemenitih listavcev in bora sta manjša za manj kot 1 %.

Preglednica/D-GFR2: Razvoj gozdnih fondov v pogledu sestave drevesnih vrst (v %) v obdobju 2003 do 2023

Leto	Smreka	Jelka	Bor	Macesen	Dr.igl.	Bukev	Hrast	Pl. list.	Dr.tr.list.	Meh.list.
2003	17,8	7,1	4,5	0,0	0,0	15,5	0,0	0,2	54,9	0,0
2013	11,2	4,2	3,9	0,0	0,0	53,8	0,3	2,1	24,5	0,0
2023	14,3	4,9	3,2	0,0	0,0	54,6	0,0	1,3	21,7	0,0

CILJI, USMERITVE IN UKREPI

V gozdnem rezervatu Mokrec so prepovedane vse gospodarske, rekreacijske, raziskovalne in druge dejavnosti, ki bi lahko kakorkoli spremenile obstoječe naravno stanje in vplivale na nemoten naravni razvoj v prihodnosti. Dovoljeno je opravljati naloge javne gozdarske službe, javne službe ohranjanja narave in nadzorstvene naloge lovstva.

Ministrstvo za kmetijstvo in okolje (MKO) lahko na podlagi vloge znanstveno – raziskovalnih ali izobraževalnih organizacij dovoli opravljanje posameznih raziskovalnih ali izobraževalnih nalog potem, ko si pridobi mnenje Zavoda za gozdove Slovenije in Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave. V dovoljenju se navedejo tudi pogoji za opravljanje teh nalog.

V gozdnih rezervatih je dovoljen obisk gozda po označenih poteh, ki potekajo skozi gozdni rezervat. V njih je dovoljeno vzdrževanje ogledne poti ter informacijskih tabel, ki so določene v načrtih za gospodarjenje z gozdovi. Izdelavo nove poti se dovoli le z dovoljenjem MKO. Paša, razen čebelje paše, je v rezervatih prepovedana.

Spremljanje stanja gozdnih rezervatov izvaja Zavod za gozdove Slovenije v sodelovanju z izvajalci javnih služb s področja varstva okolja in znanstveno-raziskovalnimi ter izobraževalnimi organizacijami.

10 Literatura

- Agencija RS za okolje. <https://www.meteo.si/>
- Atlas okolja. Agencija RS za okolje.
- Bončina A. in sodelavci. 2021. Gozdni rastiščni tipi Slovenije: vegetacijske, sestojne in upravljavske značilnosti. Ljubljana. Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire in Zavod za gozdove Slovenije: 575 str.
- Gozdnogospodarski načrt gozdnogospodarske enote Preserje-Rakitna (2003-2012). Ljubljana, 2002
- Gozdnogospodarski načrt gozdnogospodarske enote Preserje-Rakitna (2013-2022). Ljubljana, 2012
- Gozdnogospodarski načrt gozdnogospodarskega območja Ljubljana (2021–2030), Osnutek. Ljubljana, 2021
- Kutnar, L., Veselič, Ž., Draskobler, I., Robič, D., 2012, Tipologija gozdnih rastišč Slovenije na podlagi ekoloških in vegetacijskih rezmer za potrebe usmerjanja razvoja gozdov, GV 70 (4), s. 195-214
- Podrobne kulturnovarstvene usmeritve za varstvo kulturne dediščine za načrtovanje gozdnogospodarskega načrta gozdnogospodarske enote Preserje-Rakitna. Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Ljubljana, Ljubljana, 2022
- Naravovarstvene smernice za gozdnogospodarski načrt GGE Preserje-Rakitna (2023-2032), ZRSVN, 2022), Zavod RS za varstvo narave, Območna enota Ljubljana. Ljubljana, 2022
- Navodila za posodobitev obstoječih podatkov o funkcijah gozdov za potrebe obnove GGN GGO 2021-2030. 2021. Ljubljana, Zavod za gozdove Slovenije (neobjavljeno)
- Usmeritve za funkcije gozda. Gradivo za območne gozdnogospodarske načrte 2021-2030 in načrte gozdnogospodarskih enot. 2021. Ljubljana, Zavod za gozdove Slovenije (neobjavljeno)
- Pravilnik o izvajanju sečnje, ravnanju s sečnimi ostanki, spravilu in zlaganju gozdnih lesnih sortimentov (Ur. l. RS, št. 55/1994 in spremem.)
- Pravilnik o kriterijih za določitev vodovarstvenega območja (Uradni list RS, št. 64/2004 in spremem.)
- Pravilnik o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Ur. l. RS, št. 91/2010 in spremem.)
- Pravilnik o merjenju in razvrščanju gozdnih lesnih sortimentov (Ur. l. RS, št. 79/2011 in spremem.)
- Pravilnik o obliki, vsebini in načinu hrambe prevoznice za prevoz gozdnih lesnih sortimentov (Uradni list RS, št.69/2013 in spremem.)
- Pravilnik o registru nepremične kulturne dediščine (Ur. l. RS, št. 66/2009)
- Pravilnik o sporočanju podatkov o podzemnih jamah (Ur. l. RS, št. 120/2006)
- Pravilnik o varstvu gozdov (Ur. l. RS, št. 114/2009 in spremem.)
- Pravilnik o financiranju in sofinanciranju vlaganj v gozdove (Ur. l. RS, št. 71/04 in spremem.)
- Pravilnik o gozdnih prometnicah. Uradni list RS, št. 04/09
- Priročnik za izdelavo gozdnogospodarskih načrtov gozdnogospodarskih enot, dopolnitev. Zavod za gozdove Slovenije. Ljubljana, 2012
- Podatki o padavinah in temperaturah za obdobje 1971-2019 za ključne meteorološke postaje v Sloveniji. 2021. Ljubljana, Agencija RS za okolje.

- Resolucija o nacionalnem gozdnem programu. Uradni list RS, št. 111/07.
- Uredba o ekološko pomembnih območjih (Ur. l. RS, št. 48/2004 in spremem.)
- Uredba o pogojih in omejitvah za izvajanje dejavnosti in posegov v prostor na območjih, ogroženih zaradi poplav in z njimi povezane erozije celinskih voda in morja (Uradni list RS, št. 89/2008 in spremem.)
- Uredba o posebnih varstvenih območjih – območjih Natura 2000 (Ur. l. RS, št. 49/2004 in spremem.)
- Uredba o pristojbini za vzdrževanje gozdnih cest (Ur. l. RS, št. 38/1994 in spremem.)
- Uredba o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom (Ur. l. RS, št. 88/2005 in spremem.)
- Uredba o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah (Ur. l. RS, št. 46/2004 in spremem.)
- Uredba o načrtih upravljanja voda na vodnih območjih Donave in Jadranskega morja. Uradni list RS, št. 67/16.
- Usmeritve s področja upravljanja z vodami za pripravo gozdnogospodarskih načrtov. 2020. Ljubljana, Ministrstvo za okolje in prostor, Direkcija RS za vode. (februar 2020).
- Zakon o gospodarjenju z gozdovi v lasti Republike Slovenije (Ur. l. RS, št. 9/2016 in spremem.)
- Zakon o gozdovih (Ur. l. RS, št. 30/1993 in spremem.)
- Zakon o ohranjanju narave (Ur. l. RS, št. 96/2004 in spremem.)
- Zakon o varstvu kulturne dediščine (Ur. l. RS, št. 16/08 in spremem.)
- Zakon o varstvu okolja (Ur. l. RS, št. 39/2006 in spremem.)
- Zakon o varstvu podzemnih jam (Ur. l. RS, št. 2/2004 in spremem.)
- Zakon o vodah (Ur. l. RS, št. 67/2002 in spremem.)
- <https://pxweb.stat.si/sistat/sl/Podrocja/Index/583/regionalni-pregled>
- <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05C5003S.px>
- <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05C5003S.px>
- <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/15P4209S.px/table/tableViewLayout2/>
- <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/Data/0772750S.PX/>
- https://rkg.gov.si/arhiv/RABA_Verzije/index.html
- <http://www.evode.gov.si/index.php?id=108>
- http://gis.arso.gov.si/atlasokolja/profile.aspx?id=Atlas_Okolja_AXL@Arso. (februar 2021)
- http://www.brezovica.si/wp-content/uploads/2016/06/6111Lokalni_energetski_koncept_Obcine_Brezovica_ept_Obcine_Brezovica-1.pdf
- <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina?urlurid=2016897>
- <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2011-01-3334/pravilnik-o-merjenju-in-razvrscanju>
- Osnovna geološka karta M = 1 : 10000, Tolmač lista Postojna L 33 – 77 (Buser, S: Osnovna geološka karta 1 : 10000. Tolmač lista Postojna L 33 – 77, Zvezni geološki zavod, Beograd, 1974).

11 Načrt so izdelali

Sodelavci pri izdelavi načrta:

Opisi sestojev:

Valerija Rep, univ. dipl. inž. gozd.
Saša Skledar, univ. dipl. inž. gozd.
Rok Ogrin, gozd.inž., revirni gozdar;
Janko Vidmar, univ. dipl. inž. gozd.

Meritve na stalnih vzorčnih ploskvah:

Aleš Vesel, dipl. inž. gozd., s sodelavci

Sodelovanje pri določanju gozdnega roba, načina spravila in pravih razdalj ter vir dodatnih informacij, pomembnih za opisovanje sestojev in za posamezna poglavja v GGN:

Rok Ogrin, gozd.inž., revirni gozdar;
Janko Vidmar, univ. dipl. inž. gozd.

Sodelovanje pri pripravi posameznih poglavij:

Valerija Rep, univ. dipl. inž. gozd.
Saša Skledar, univ. dipl. inž. gozd.
Marko Jonozovič, univ. dipl. inž. gozd.
Mojca Stupan Kobilica, univ. dipl. inž. gozd.

Digitalizacija kart:

Valerija Rep, univ. dipl. inž. gozd.

Izdelava kart:

Egidija Cernatič, univ. dipl. inž. gozd.

Računalniška obdelava:

Marijan Turnšek, gozd. teh.

Podpisniki:

Delavka, odgovorna za pripravo načrta: Valertija Rep, univ. dipl. inž. gozd.

Vodja odseka za načrtovanje razvoja gozdov: Andrej Jeklar, univ. dipl. inž. gozd.

Vodja območne enote Ljubljana: mag. Viktor Miklavčič, univ. dipl. inž. gozd.

Direktor Zavoda za gozdove Slovenije: Gregor Danev, univ. dipl. inž. gozd.

Datum izdelave načrta:

- osnutek določen: 30. 05. 2023

12 Priloge

12.1 Preglednice v prilogah

12.1.1 OBRAZEC E1: Povzetek stanja in ukrepov na ravni gozdnogospodarske enote

Preglednica/LP: Površina gozdov po lastniških kategorijah

	Zasebni gozdovi	Državni gozdovi	Gozdovi lokalnih skupnosti	Skupaj
Površina gozda (ha)	4.448,23	79,91	5,12	4.533,26
Delež (%)	98,12	1,76	0,11	100,00

Preglednica/GF1: Gozdni fondi po gospodarskih kategorijah gozdov in rastiščnogojitvenih razredih

Gospodarske kategorije gozdov in rastiščnogojitveni razredi	Pov. ha	Lesna zaloga m ³ /ha			Prirastek m ³ /ha			Možni posek			
		igl.	lst.	sk.	igl.	lst.	sk.	% od lesne zaloge			% na PR
								igl.	lst.	sk.	
11012-podgorsko bukovje	231,70	83,9	206,1	290,0	2,24	3,42	5,66	25,5	29,4	28,3	145,0
13112-dinarski jelovo-bukovi gozdovi	3.356,90	180,5	136,5	317,0	4,66	2,89	7,55	24,2	24,0	24,1	101,3
13113-spremenjeni dinarski jelovo-bu	239,70	60,0	175,4	235,4	1,69	3,51	5,20	19,6	20,6	20,3	92,0
13212-dinarski jelovo-bukovi gozdovi	363,58	132,0	216,2	348,2	3,37	3,79	7,15	23,2	23,2	23,2	112,9
14112-toploljubno bukovje	235,02	122,4	117,9	240,3	2,40	1,92	4,32	16,5	12,2	14,4	79,9
VECNAMENSKI GOZDOVI skupaj	4.426,90	161,9	147,8	309,6	4,15	2,98	7,12	23,8	23,6	23,7	103,0
60000-gozdni rezervati	106,36	39,9	139,3	179,2	0,86	1,98	2,84				
GPN, UKREPI NISO DOVOLJENI skupaj	106,36	39,9	139,3	179,2	0,86	1,98	2,84				
Skupaj vsi gozdovi	4.533,26	159,0	147,6	306,6	4,07	2,95	7,02	23,6	23,1	23,4	102,0

Preglednica/RF1: Razvojne faze oziroma zgradba sestojev

Razvojna faza Oz. Zgradba sestojev	Površina		Podmladek						
			Površina		Zasnova				
	ha	%	ha	%	1	2	3	4	
Mladovje	99,76	2,2							
Drogovnjak	924,90	20,4	104,89	11,3	4,7	24,2	69,3	1,8	
Debeljak	2.274,00	50,2	309,58	13,6	17,2	59,0	22,0	1,8	
Sestoj v obnovi	1.234,60	27,2	652,25	52,8	29,9	50,9	18,6	0,6	
Skupaj	4.533,26	100,0	1.066,72	23,5	0,0	0,0	0,0	0,0	

Preglednica/ZNS: Zasnova, negovanost in sklep sestojev po razvojnih fazah

Razvojna faza	Površina ha	Zasnova (%)				Negovanost (%)				Sklep (%)			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Mladovje	99,76	24,8	32,5	31,3	11,4	23,1	51,5	17,5	7,9	41,8	30,3	6,7	21,2
Drogovnjak	924,90	1,5	24,7	67,9	5,9	6,2	43,7	49,7	0,4	10,1	53,2	25,0	11,7
Debeljak	2.274,00					26,7	60,7	12,3	0,3	2,1	42,6	45,0	10,3
Sestoj v obnovi	1.234,60					22,6	69,5	7,9	0,0				
Skupaj	4.533,26												

Preglednica/LZ1: Lesna zaloga in njena sestava po skupinah drevesnih vrst

	Debelinski razredi (v % od LZ)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m ³ /ha
Smreka	8,9	18,5	16,5	22,6	33,5	19,7	60,4
Jelka	1,4	9,0	16,6	28,4	44,6	30,9	94,6
Bor	18,9	36,8	17,9	14,0	12,4	1,3	3,9
Macesen	27,1	47,5	20,2	5,2	0,0	0,0	0,0
Ostali igl.	0,0	5,4	10,8	28,0	55,8	0,0	0,0
Bukev	4,6	14,5	25,1	30,9	24,9	34,3	104,5
Hrast	15,4	22,9	22,7	21,8	17,2	1,9	5,9
Pl. Ist.	5,8	14,4	25,4	30,1	24,3	5,4	16,4
Dr. tr. Ist.	20,0	29,7	20,8	17,1	12,4	6,4	19,7
Meh. Ist.	40,6	35,3	14,3	6,2	3,6	0,1	0,4
Iglavci	4,7	13,3	16,6	25,8	39,6	51,9	159,0
Listavci	7,3	16,8	24,3	28,9	22,7	48,1	147,6
Skupaj	5,9	15,0	20,3	27,1	31,7	100,0	306,6

Preglednica/LZ1/VNG: Lesna zaloga in njena sestava po skupinah drevesnih vrst za večnamenske gozdove in gozdove s posebnim namenom z dovoljenimi ukrepi

	Debelinski razredi (v % od LZ)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m ³ /ha
Smreka	9,0	18,5	16,3	22,5	33,7	19,8	61,2
Jelka	1,4	9,0	16,5	28,4	44,7	31,3	96,7
Bor	19,5	37,0	17,9	13,0	12,6	1,3	3,9
Macesen	27,1	47,5	20,2	5,2	0,0	0,0	0,0
Ostali igl.	0,0	5,4	10,8	28,0	55,8	0,0	0,0
Bukev	4,6	14,6	25,2	30,3	25,3	33,9	104,7
Hrast	15,4	22,9	22,7	21,8	17,2	2,0	6,1
Pl. Ist.	5,8	14,4	25,3	30,1	24,4	5,4	16,8
Dr. tr. Ist.	20,8	28,7	20,8	16,8	12,9	6,2	19,2
Meh. Ist.	40,6	35,3	14,3	6,2	3,6	0,1	0,4
Iglavci	4,7	13,3	16,5	25,8	39,7	52,4	161,9
Listavci	7,4	16,8	24,5	28,1	23,2	47,6	147,2
Skupaj	6,0	14,9	20,3	26,9	31,9	100,0	309,1

Preglednica/PR1: Tekoči letni prirastek po debelinskih razredih

	Debelinski razredi (m ³ /ha/leto)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m ³ /ha
Iglavci	0,47	0,85	0,82	1,00	0,93	58,1	4,07
Listavci	0,58	0,72	0,72	0,61	0,31	41,9	2,94
Skupaj	1,05	1,57	1,54	1,61	1,24	100,0	7,01

Preglednica/PR1/VNG: Tekoči letni prirastek po debelinskih razredih za večnamenske gozdove in gozdove s posebnim namenom z dovoljenimi ukrepi

	Debelinski razredi (m ³ /ha)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m ³ /ha
Iglavci	0,48	0,87	0,84	1,02	0,95	58,1	4,17
Listavci	0,59	0,74	0,73	0,63	0,32	41,9	3,01
Skupaj	1,07	1,61	1,57	1,65	1,27	100,0	7,18

Preglednica/EVP: Možni posek ter evidenca realiziranega poseka in neizkoriščenega drevja

	MP(m ³)	% na LZ	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	Skupaj
Iglavci	170.405	23,6											
Listavci	154.373	23,1											
Skupaj	324.778	23,4											
Neizkor. drevje	Iglavci												
	Listavci												
	Skupaj												

Preglednica/EVGD: Načrtovana gojitvena in varstvena dela ter evidenca realiziranih del

Vrsta dela	Enota	Načrtovano		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	Skupaj
		dejan.	s ponov.											
Priprava sestoja	ha	47,39	47,39											
Priprava tal	ha	1,42	1,42											
Sadnja	ha	1,42	1,42											
Obžetev	ha	8,99	27,90											
Nega mladja	ha	50,78	51,24											
Nega gošče	ha	72,99	74,49											
Nega letvenjaka	ha	74,62	74,62											
Nega ml. Drogovnjaka	ha	62,36	62,36											
Zaščita s premazom	ha	1,42	4,79											
Vzdrževanje travinj	ha	6,60	66,00											

12.1.2 OBRAZEC E2: Povzetek stanja in ukrepov na ravni rastiščnogojitvenega razreda

Rastiščnogojitveni razred: Podgorsko bukovje - 11012

Preglednica/LP: Površina rastiščnogojitvenega razreda po lastniških kategorijah

	Zasebni gozdovi	Državni gozdovi	Gozdovi lokalnih skupnosti	Skupaj
Površina gozda	224,56	6,80	0,34	231,70
Delež (%)	97,0	2,9	0,1	100,0

Preglednica/LZ1: Lesna zaloga in njena sestava po skupinah drevesnih vrst in debelinskih razredih

	Debelinski razredi (v % od LZ)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m ³ /ha
Smreka	8,7	25,4	18,1	22,8	25,0	16,1	46,8
Jelka	0,7	6,5	16,8	34,7	41,3	6,1	17,6
Bor	16,1	43,4	21,2	11,9	7,4	6,6	19,2
Macesen	20,5	51,6	22,0	5,9	0,0	0,1	0,3
Bukev	1,7	11,5	24,9	31,9	30,0	56,0	158,9
Hrast	9,5	23,1	22,8	23,3	21,3	3,1	8,9
Pl. Ist.	3,1	12,3	24,5	30,8	29,3	1,6	4,5
Dr. tr. Ist.	18,0	35,8	22,4	13,7	10,1	10,4	30,1
Meh. Ist.	55,0	45,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Iglavci	8,8	25,7	18,5	22,7	24,3	28,9	83,9
Listavci	4,4	15,4	24,0	30,0	26,2	71,1	206,1
Skupaj	5,7	18,3	22,4	27,9	25,7	100,0	290,0

Preglednica/PR1: Letni prirastek in njegova sestava po debelinskih razredih

	Debelinski razredi (m ³ /ha/leto)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m ³ /ha
Iglavci	0,57	0,74	0,36	0,35	0,22	40,3	2,24
Listavci	0,42	0,82	0,94	0,78	0,36	59,7	3,42
Skupaj	0,99	1,56	1,30	1,13	0,58	100,0	5,66

Preglednica/OHR: Ohranjenost gozdov po gospodarskih kategorijah v RGR

Gospodarska kategorija gozdov	Ohranjeni		Spremenjeni		Močno sprem.		Izmenjani		Skupaj	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
Vecnamenski gozdovi	117,93	50,9	70,35	30,4	43,42	18,7	0,00	0,0	231,70	100,0
Skupaj vsi gozdovi	117,93	50,9	70,35	30,4	43,42	18,7	0,00	0,0	231,70	100,0

Preglednica /OD: Odmrlo drevje v RGR (število dreves na ha)

Razširjeni deb. razred	Stoječe drevje			Ležeče drevje			Skupaj			
	igl.	list.	sk.	igl.	list.	sk.	igl.	list.	sk.	m ³ /ha
10 - 29 cm	2,9	20,0	22,9	14,3	21,4	35,7	17,2	41,4	58,6	20,7
30 - 49 cm	0,0	0,0	0,0	0,0	2,9	2,9	0,0	2,9	2,9	4,5
50 in več cm	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skupaj	2,9	20,0	22,9	14,3	24,3	38,6	17,2	44,3	61,5	25,2

Preglednica/RF1: Razvojne faze oziroma zgradbe sestojev

Razvojna faza Oz. Zgradba sestojev	Površina		Podmladek							
	ha	%	Površina		Zasnova					
			ha	%	1	2	3	4		
Mladovje	7,68	3,3								
Drogovnjak	66,34	28,6	8,22	12,4	0,0	0,0	100,0	0,0		
Debeljak	62,74	27,1	12,57	20,0	31,9	46,7	21,4	0,0		
Sestoj v obnovi	94,94	41,0	56,33	59,3	53,2	36,4	10,4	0,0		
Skupaj	231,70	100,0	77,12	33,3	0,0	0,0	0,0	0,0		

Preglednica/D-POM: Sestava podmladka po skupinah drevesnih vrst

Enota	Smreka	Jelka	Bor	Macesen	Dr.igl.	Bukev	Hrast	Pl.list.	Dr.tr.lis.	Meh.list.	Skupaj
ha	7,43	0,14	0,00	0,00	0,00	50,39	0,09	2,38	16,69	0,00	77,12
%	9,63	0,18	0,00	0,00	0,00	65,34	0,12	3,09	21,64	0,00	100,00

Preglednica/K: Kakovost drevja

Drevesna vrsta	Št. dreves	Delež dreves po kakovostnih razredih (v % od števila)				
		Odlična	Prav dobra	Dobra	Zadovoljiva	Slaba
Smreka	4	0,0	50,0	25,0	25,0	0,0
Jelka	3	0,0	33,0	67,0	0,0	0,0
Bor	7	0,0	14,0	86,0	0,0	0,0
Bukev	44	9,0	39,0	43,0	7,0	2,0
Hrast	8	0,0	25,0	63,0	13,0	0,0
Pl. list.	6	17,0	0,0	33,0	50,0	0,0
Dr. tr. list.	5	0,0	20,0	60,0	20,0	0,0
Skupaj iglavci	14	0,0	29,0	64,0	7,0	0,0
Skupaj listavci	63	8,0	32,0	46,0	13,0	2,0
Skupaj	77	6,0	31,0	49,0	12,0	1,0

Preglednica/PSD: Poškodovanost drevja

Vrsta poškodbe	Poškodovanost (%)
Deblo/koreninik	2,3
Veje/krošnja	1,6
Osutost	1,6
Skupaj	5,5

Preglednica/D-PGR: Realizacija poseka v RGR

	Načrtovani posek	Realiziran posek	Realizacija sečnje	Skupna realizacija možnega p.
	m ³	m ³	%	%
Iglavci	6.525	4.702	72,1	23,1
Listavci	13.809	2.446	17,7	12,0
Skupaj	20.334	7.147	35,2	35,2

Preglednica/PDV: Posek po skupinah drevesnih vrst

Drevesna vrsta	% od celotnega poseka	% od LZ drev. vrste	% od celotne LZ
Smreka	58,8	25,6	6,4
Jelka	6,8	11,4	0,7
Bor	0,2	0,5	0,0
Macesen	0,0	0,0	0,0
Ostali igl.	0,0	0,0	0,0
Bukev	29,1	6,6	3,2
Hrast	0,7	1,9	0,1
Pl. lst.	0,5	5,0	0,1
Dr. tr. lst.	3,9	4,5	0,4
Meh. lst.	0,0	0,0	0,0
Skupaj iglavci	65,8	19,3	7,2
Skupaj listavci	34,2	6,0	3,7
Skupaj	100,0	10,9	10,9

Preglednica/PDR: Posek po debelinskih razredih v RGR

	Debelinski razredi (v % od LZ)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m ³ /ha
Iglavci	4,0	4,8	13,9	24,9	27,5	19,3	20,3
Listavci	3,1	4,6	7,3	6,0	7,6	6,0	10,6
Skupaj	3,2	4,7	9,6	12,8	17,9	10,9	30,9

Preglednica/D-GFR2: Razvoj gozdov v pogledu sestave drevesnih vrst (v %) v obdobju 2003 do 2023

Leto	Smreka	Jelka	Bor	Macesen	Dr.igl.	Bukev	Hrast	Pl. list.	Dr.tr.list.	Meh.list.
2003	21,4	12,6	4,1	0,0	0,0	39,6	4,6	2,8	14,9	0,0
2013	25,1	6,5	5,6	0,1	0,0	48,1	4,0	1,2	9,4	0,0
2023	16,3	6,1	6,7	0,1	0,0	55,6	3,1	1,6	10,5	0,0

Preglednica/EVP: Možni posek ter evidenca realiziranega poseka in neizkoriščenega drevja

	MP(m ³)	% na LZ	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	Skupaj
Iglavci	4.956	25,5											
Listavci	14.053	29,4											
Skupaj	19.009	28,3											
Neizkor. drevje	Iglavci												
	Listavci												
	Skupaj												

Preglednica/EVGD: Načrtovana gojitvena in varstvena dela ter evidenca realiziranih del

Vrsta dela	Enota	Načrtovano		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	Skupaj
		dejan.	s ponov.											
Priprava sestoja	ha	0,38	0,38											
Nega mladja	ha	2,25	2,25											
Nega gošče	ha	6,31	6,31											
Nega letvenjaka	ha	4,99	4,99											
Nega ml. Drogovnjaka	ha	2,14	2,14											

Rastičnogojitveni razred: Dinarski jelovo-bukovi gozdovi (*omph., clem., hacq.*) - 13112

Preglednica/LP: Površina rastičnogojitvenega razreda po lastniških kategorijah

	Zasebni gozdovi	Državni gozdovi	Gozdovi lokalnih skupnosti	Skupaj
Površina gozda	3.307,22	45,91	3,77	3.356,90
Delež (%)	98,5	1,4	0,1	100,0

Preglednica/LZ1: Lesna zaloga in njena sestava po skupinah drevesnih vrst in debelinskih razredih

	Debelinski razredi (v % od LZ)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m ³ /ha
Smreka	9,2	17,6	15,8	22,1	35,3	21,4	67,8
Jelka	1,5	9,2	16,3	27,4	45,6	35,0	110,2
Bor	25,9	35,6	14,2	10,4	13,9	0,7	2,4
Macesen	37,4	42,6	17,1	2,9	0,0	0,0	0,0
Ostali igl.	0,0	5,4	10,8	28,0	55,8	0,0	0,1
Bukev	5,2	14,7	24,6	30,7	24,8	30,8	97,5
Hrast	18,6	22,3	21,5	21,4	16,2	1,6	5,2
Pl. Ist.	6,3	14,6	24,9	30,1	24,1	5,8	18,5
Dr. tr. Ist.	24,0	24,8	19,0	18,2	14,0	4,6	14,4
Meh. Ist.	41,7	35,2	13,9	5,9	3,3	0,1	0,5
Iglavci	4,8	12,7	16,1	25,2	41,2	56,9	180,5
Listavci	8,0	16,1	23,8	29,0	23,1	43,1	136,5
Skupaj	6,1	14,2	19,4	26,7	33,6	100,0	317,0

Preglednica/PR1: Letni prirastek in njegova sestava po debelinskih razredih

	Debelinski razredi (m ³ /ha/leto)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m ³ /ha
Iglavci	0,52	0,95	0,93	1,14	1,12	61,8	4,66
Listavci	0,62	0,68	0,68	0,60	0,30	38,2	2,88
Skupaj	1,14	1,63	1,61	1,74	1,42	100,0	7,54

Preglednica/OHR: Ohranjenost gozdov po gospodarskih kategorijah v RGR

Gospodarska kategorija gozdov	Ohranjeni		Spremenjeni		Močno sprem.		Izmenjani		Skupaj	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
Vecnamenski gozdovi	774,09	23,1	1.790,39	53,3	792,42	23,6	0,00	0,0	3.356,90	100,0
Skupaj vsi gozdovi	774,09	23,1	1.790,39	53,3	792,42	23,6	0,00	0,0	3.356,90	100,0

Preglednica /OD: Odmrlo drevje v RGR (število dreves na ha)

Razširjeni deb. razred	Stoječe drevje			Ležeče drevje			Skupaj			
	igl.	list.	sk.	igl.	list.	sk.	igl.	list.	sk.	m ³ /ha
10 - 29 cm	7,4	6,8	14,2	3,2	6,6	9,8	10,6	13,4	24,0	8,7
30 - 49 cm	1,3	0,8	2,1	1,5	1,4	2,9	2,8	2,2	5,0	8,5
50 in več cm	0,4	0,0	0,4	0,4	0,0	0,4	0,8	0,0	0,8	2,6
Skupaj	9,1	7,6	16,7	5,1	8,0	13,1	14,2	15,6	29,8	19,8

Preglednica/RF1: Razvojne faze oziroma zgradbe sestojev

Razvojna faza Oz. Zgradba sestojev	Površina		Podmladek						
	ha	%	Površina		Zasnova				
			ha	%	1	2	3	4	
Mladovje	72,43	2,2							
Drogovnjak	571,19	17,0	58,11	10,2	7,8	33,6	57,1	1,5	
Debeljak	1.737,82	51,7	234,18	13,5	14,6	61,9	21,6	1,9	
Sestoj v obnovi	975,46	29,1	502,71	51,5	25,2	54,8	19,8	0,2	
Skupaj	3.356,90	100,0	795,00	23,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Preglednica/D-POM: Sestava podmladka po skupinah drevesnih vrst

Enota	Smreka	Jelka	Bor	Macesen	Dr.igl.	Bukev	Hrast	Pl.list.	Dr.tr.lis.	Meh.list.	Skupaj
ha	158,60	11,72	0,66	0,00	0,00	486,65	2,63	51,27	75,73	4,02	791,28
%	20,04	1,48	0,08	0,00	0,00	61,51	0,33	6,48	9,57	0,51	100,00

Preglednica/K: Kakovost drevja

Drevesna vrsta	Št. dreves	Delež dreves po kakovostnih razredih (v % od števila)				
		Odlična	Prav dobra	Dobra	Zadovoljiva	Slaba
Smreka	273	4,4	16,5	55,3	23,8	0,0
Jelka	567	10,6	30,7	49,5	9,2	0,0
Bor	14	7,1	7,1	57,2	28,6	0,0
Bukev	554	5,1	22,0	47,8	25,1	0,0
Hrast	55	5,5	38,2	47,2	9,1	0,0
Pl. Ist.	91	11,0	34,1	42,8	12,1	0,0
Dr. tr. Ist.	50	0,0	12,0	68,0	20,0	0,0
Skupaj iglavci	854	8,5	25,8	51,5	14,2	0,0
Skupaj listavci	750	5,5	24,0	48,5	22,0	0,0
Skupaj	1.604	7,1	24,9	50,2	17,8	0,0

Preglednica/PSD: Poškodovanost drevja

Vrsta poškodbe	Poškodovanost (%)
Deblo/koreninik	3,3
Veje/krošnja	1,2
Osutost	0,4
Skupaj	4,8

Preglednica/D-PGR: Realizacija poseka v RGR

	Načrtovani posek	Realiziran posek	Realizacija sečnje	Skupna realizacija možnega p.
	m ³	m ³	%	%
Iglavci	136.031	111.943	82,3	51,4
Listavci	81.886	23.413	28,6	10,7
Skupaj	217.917	135.357	62,1	62,1

Preglednica/PDV: Posek po skupinah drevesnih vrst

Drevesna vrsta	% od celotnega poseka	% od LZ drev. vrste	% od celotne LZ
Smreka	55,2	30,2	7,5
Jelka	27,4	10,6	3,7
Bor	0,1	2,7	0,0
Macesen	0,0	99,8	0,0
Ostali igl.	0,0	0,0	0,0
Bukev	14,2	6,9	1,9
Hrast	0,4	3,1	0,1
Pl. Ist.	1,2	3,3	0,2
Dr. tr. Ist.	1,4	4,2	0,2
Meh. Ist.	0,1	5,9	0,0
Skupaj iglavci	82,7	18,5	11,2
Skupaj listavci	17,3	5,9	2,3
Skupaj	100,0	13,5	13,5

Preglednica/PDR: Posek po debelinskih razredih v RGR

	Debelinski razredi (v % od LZ)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m ³ /ha
Iglavci	2,0	3,6	13,1	20,7	27,2	18,5	33,4
Listavci	3,6	4,6	7,0	5,0	9,2	5,9	7,0
Skupaj	2,9	4,2	10,2	14,5	23,3	13,5	40,4

Preglednica/D-GFR2: Razvoj gozdov v pogledu sestave drevesnih vrst (v %) v obdobju 2003 do 2023

Leto	Smreka	Jelka	Bor	Macesen	Dr.igl.	Bukev	Hrast	Pl. list.	Dr.tr.list.	Meh.list.
2003	24,0	35,5	0,5	0,0	0,0	29,1	1,4	4,4	5,0	0,1
2013	24,7	35,3	0,6	0,0	0,0	27,9	1,7	5,0	4,6	0,2
2023	21,4	35,0	0,7	0,0	0,0	30,8	1,6	5,8	4,6	0,1

Preglednica/EVP: Možni posek ter evidenca realiziranega poseka in neizkoriščenega drevja

	MP(m ³)	% na LZ	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	Skupaj
Iglavci	146.771	24,2											
Listavci	110.037	24,0											
Skupaj	256.808	24,1											
Neizkor. drevje	Iglavci												
	Listavci												
	Skupaj												

Preglednica/EVGD: Načrtovana gojitvena in varstvena dela ter evidenca realiziranih del

Vrsta dela	Enota	Načrtovano		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	Skupaj
		dejan.	s ponov.											
Priprava sestoja	ha	40,71	40,71											
Priprava tal	ha	1,42	1,42											
Sadnja	ha	1,42	1,42											
Obžetev	ha	8,99	27,90											
Nega mladja	ha	40,85	41,08											
Nega gošče	ha	54,34	55,29											
Nega letvenjaka	ha	55,89	55,89											
Nega ml. Drogovnjaka	ha	53,30	53,30											
Zaščita s premazom	ha	1,42	4,79											
Vzdrževanje travinj	ha	5,00	50,00											

Rastičnogojitveni razred: Spremenjeni dinarski jelovo-bukovi gozdovi (omph., clem., hacq - 13113)
Preglednica/LP: Površina rastičnogojitvenega razreda po lastniških kategorijah

	Zasebni gozdovi	Državni gozdovi	Gozdovi lokalnih skupnosti	Skupaj
Površina gozda	220,64	18,05	1,01	239,70
Delež (%)	92,1	7,5	0,4	100,0

Preglednica/LZ1: Lesna zaloga in njena sestava po skupinah drevesnih vrst in debelinskih razredih

	Debelinski razredi (v % od LZ)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m ³ /ha
Smreka	9,1	27,0	19,5	22,1	22,3	16,1	38,0
Jelka	1,4	8,2	18,9	34,0	37,5	3,1	7,3
Bor	10,2	29,8	20,9	20,6	18,5	6,1	14,4
Macesen	23,2	48,1	21,5	7,2	0,0	0,1	0,3
Bukev	10,2	24,1	23,1	22,4	20,2	19,6	46,2
Hrast	9,8	24,1	25,7	22,3	18,1	13,2	31,0
Pl. Ist.	5,5	16,8	27,5	27,2	23,0	1,7	4,0
Dr. tr. Ist.	18,0	36,0	22,4	13,5	10,1	40,1	92,8
Meh. Ist.	13,4	11,6	28,4	23,3	23,3	0,0	0,0
Iglavci	8,5	25,4	19,8	23,1	23,2	25,5	60,0
Listavci	14,0	30,9	23,1	17,6	14,4	74,5	175,4
Skupaj	12,6	29,5	22,3	19,0	16,6	100,0	235,4

Preglednica/PR1: Letni prirastek in njegova sestava po debelinskih razredih

	Debelinski razredi (m ³ /ha/leto)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m ³ /ha
Iglavci	0,44	0,66	0,29	0,21	0,09	32,7	1,69
Listavci	1,17	1,19	0,59	0,34	0,18	67,3	3,48
Skupaj	1,61	1,85	0,88	0,55	0,27	100,0	5,17

Preglednica/OHR: Ohranjenost gozdov po gospodarskih kategorijah v RGR

Gospodarska kategorija gozdov	Ohranjeni		Spremenjeni		Močno sprem.		Izmenjani		Skupaj	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
Vecnamenski gozdovi	8,42	3,5	54,52	22,7	157,36	65,7	19,40	8,1	239,70	100,0
Skupaj vsi gozdovi	8,42	3,5	54,52	22,7	157,36	65,7	19,40	8,1	239,70	100,0

Preglednica /OD: Odmrlo drevje v RGR (število dreves na ha)

Razširjeni deb. razred	Stoječe drevje			Ležeče drevje			Skupaj			
	igl.	list.	sk.	igl.	list.	sk.	igl.	list.	sk.	m ³ /ha
10 - 29 cm	3,8	36,3	40,1	2,5	42,5	45,0	6,3	78,8	85,1	28,8
30 - 49 cm	0,0	1,3	1,3	1,3	0,0	1,3	1,3	1,3	2,6	4,1
50 in več cm	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skupaj	3,8	37,6	41,4	3,8	42,5	46,3	7,6	80,1	87,7	32,9

Preglednica/RF1: Razvojne faze oziroma zgradbe sestojev

Razvojna faza Oz. Zgradba sestojev	Površina		Podmladek						
	ha	%	Površina		Zasnova				
			ha	%	1	2	3	4	
Mladovje	10,87	4,5							
Drogovnjak	128,67	53,7	22,05	17,1	0,0	0,7	99,3	0,0	
Debeljak	65,60	27,4	11,27	17,2	9,1	2,8	88,1	0,0	
Sestoj v obnovi	34,56	14,4	19,62	56,8	21,5	45,3	33,2	0,0	
Skupaj	239,70	100,0	52,94	22,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Preglednica/D-POM: Sestava podmladka po skupinah drevesnih vrst

Enota	Smreka	Jelka	Bor	Macesen	Dr.igl.	Bukev	Hrast	Pl.list.	Dr.tr.lis.	Meh.list.	Skupaj
ha	10,18	0,06	0,00	0,00	0,00	16,10	0,32	1,08	25,19	0,01	52,94
%	19,23	0,11	0,00	0,00	0,00	30,41	0,60	2,04	47,59	0,02	100,00

Preglednica/K: Kakovost drevja

Drevesna vrsta	Št. dreves	Delež dreves po kakovostnih razredih (v % od števila)				
		Odlična	Prav dobra	Dobra	Zadovoljiva	Slaba
Smreka	23	0,0	13,0	74,0	13,0	0,0
Skupaj iglavci	23	0,0	13,0	74,0	13,0	0,0
Skupaj	23	0,0	13,0	74,0	13,0	0,0

Preglednica/PSD: Poškodovanost drevja

Vrsta poškodbe	Poškodovanost (%)
Deblo/koreninik	2,3
Veje/krošnja	0,6
Osutost	1,5
Skupaj	4,4

Preglednica/D-PGR: Realizacija poseka v RGR

	Načrtovani posek	Realiziran posek	Realizacija sečnje	Skupna realizacija možnega p.
	m ³	m ³	%	%
Iglavci	4.510	8.038	178,2	69,7
Listavci	7.018	2.123	30,3	18,4
Skupaj	11.528	10.161	88,1	88,1

Preglednica/PDV: Posek po skupinah drevesnih vrst

Drevesna vrsta	% od celotnega poseka	% od LZ drev. vrste	% od celotne LZ
Smreka	76,6	53,4	13,1
Jelka	1,1	5,3	0,2
Bor	1,5	3,9	0,3
Macesen	0,0	0,0	0,0
Ostali igl.	0,0	0,0	0,0
Bukev	13,5	14,8	2,3
Hrast	1,5	2,3	0,3
Pl. lst.	0,3	2,6	0,1
Dr. tr. lst.	5,5	2,6	0,9
Meh. lst.	0,0	0,0	0,0
Skupaj iglavci	79,1	38,7	13,6
Skupaj listavci	20,9	5,5	3,6
Skupaj	100,0	17,1	17,1

Preglednica/PDR: Posek po debelinskih razredih v RGR

	Debelinski razredi (v % od LZ)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m ³ /ha
Iglavci	10,5	10,3	33,6	45,8	56,8	38,7	32,9
Listavci	2,0	3,5	6,5	7,5	12,6	5,5	8,7
Skupaj	2,9	5,2	16,3	24,2	39,2	17,1	41,6

Preglednica/D-GFR2: Razvoj gozdov v pogledu sestave drevesnih vrst (v %) v obdobju 2003 do 2023

Leto	Smreka	Jelka	Bor	Macesen	Dr.igl.	Bukev	Hrast	Pl. list.	Dr.tr.list.	Meh.list.
2003	21,2	6,5	6,4	0,0	0,0	13,9	11,2	1,0	39,8	0,0
2013	24,5	3,6	6,8	0,1	0,0	15,7	11,3	1,9	36,1	0,0
2023	16,2	3,1	6,2	0,1	0,0	19,7	13,2	1,7	39,8	0,0

Preglednica/EVP: Možni posek ter evidenca realiziranega poseka in neizkoriščenega drevja

	MP(m ³)	% na LZ	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	Skupaj
Iglavci	2.817	19,6											
Listavci	8.664	20,6											
Skupaj	11.481	20,3											
Neizkor. drevje	Iglavci												
	Listavci												
	Skupaj												

Preglednica/EVGD: Načrtovana gojitvena in varstvena dela ter evidenca realiziranih del

Vrsta dela	Enota	Načrtovano		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	Skupaj
		dejan.	s ponov.											
Priprava sestoja	ha	4,60	4,60											
Nega mladja	ha	6,90	6,90											
Nega gošče	ha	10,72	10,72											
Nega letvenjaka	ha	8,89	8,89											
Nega ml. Drogovnjaka	ha	3,29	3,29											

Rastičnogojitveni razred: Dinarski jelovo-bukovi gozdovi (mer.,den.,til.,na) - 13212

Preglednica/LP: Površina rastičnogojitvenega razreda po lastniških kategorijah

	Zasebni gozdovi	Državni gozdovi	Gozdovi lokalnih skupnosti	Skupaj
Površina gozda	359,20	4,38	0,00	363,58
Delež (%)	98,8	1,2	0,0	100,0

Preglednica/LZ1: Lesna zaloga in njena sestava po skupinah drevesnih vrst in debelinskih razredih

	Debelinski razredi (v % od LZ)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m ³ /ha
Smreka	10,3	29,7	20,0	20,5	19,5	3,5	12,3
Jelka	0,6	7,3	18,2	34,6	39,3	34,4	119,8
Bukev	1,5	12,2	27,6	31,3	27,4	52,7	183,7
Hrast	2,4	4,2	23,1	34,9	35,4	0,1	0,2
Pl. lst.	2,1	12,4	28,1	30,8	26,6	6,5	22,6
Dr. tr. lst.	2,7	14,4	29,4	29,4	24,1	2,8	9,6
Meh. lst.	22,5	0,0	22,5	32,5	22,5	0,0	0,0
Iglavci	1,5	9,4	18,4	33,3	37,4	37,9	132,0
Listavci	1,6	12,3	27,8	31,1	27,2	62,1	216,2
Skupaj	1,6	11,2	24,2	32,0	31,0	100,0	348,2

Preglednica/PR1: Letni prirastek in njegova sestava po debelinskih razredih

	Debelinski razredi (m ³ /ha/leto)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m ³ /ha
Iglavci	0,12	0,53	0,82	1,15	0,73	47,1	3,37
Listavci	0,17	0,75	1,20	1,04	0,63	52,9	3,79
Skupaj	0,29	1,28	2,02	2,19	1,36	100,0	7,16

Preglednica/OHR: Ohranjenost gozdov po gospodarskih kategorijah v RGR

Gospodarska kategorija gozdov	Ohranjeni		Spremenjeni		Močno sprem.		Izmenjani		Skupaj	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
Vecnamenski gozdovi	0,00	0,0	171,67	47,2	191,91	52,8	0,00	0,0	363,58	100,0
Skupaj vsi gozdovi	0,00	0,0	171,67	47,2	191,91	52,8	0,00	0,0	363,58	100,0

Preglednica /OD: Odmrlo drevje v RGR (število dreves na ha)

Razširjeni deb. razred	Stoječe drevje			Ležeče drevje			Skupaj			
	igl.	list.	sk.	igl.	list.	sk.	igl.	list.	sk.	m ³ /ha
10 - 29 cm	2,0	2,0	4,0	1,3	2,7	4,0	3,3	4,7	8,0	2,8
30 - 49 cm	3,3	0,0	3,3	1,3	0,0	1,3	4,6	0,0	4,6	8,0
50 in več cm	0,7	0,0	0,7	0,0	0,0	0,0	0,7	0,0	0,7	2,3
Skupaj	6,0	2,0	8,0	2,6	2,7	5,3	8,6	4,7	13,3	13,1

Preglednica/RF1: Razvojne faze oziroma zgradbe sestojev

Razvojna faza Oz. Zgradba sestojev	Površina		Podmladek						
	ha	%	Površina		Zasnova				
			ha	%	1	2	3	4	
Mladovje	6,21	1,7							
Drogovnjak	16,41	4,5	1,46	8,9	27,4	72,6	0,0	0,0	
Debeljak	242,34	66,7	40,38	16,7	30,9	69,1	0,0	0,0	
Sestoj v obnovi	98,62	27,1	61,75	62,6	55,7	39,7	4,6	0,0	
Skupaj	363,58	100,0	103,59	28,5	0,0	0,0	0,0	0,0	

Preglednica/D-POM: Sestava podmladka po skupinah drevesnih vrst

Enota	Smreka	Jelka	Bor	Macesen	Dr.igl.	Bukev	Hrast	Pl.list.	Dr.tr.lis.	Meh.list.	Skupaj
ha	5,24	2,20	0,00	0,00	0,00	85,21	0,00	7,53	3,40	0,00	103,58
%	5,06	2,12	0,00	0,00	0,00	82,27	0,00	7,27	3,28	0,00	100,00

Preglednica/K: Kakovost drevja

Drevesna vrsta	Št. dreves	Delež dreves po kakovostnih razredih (v % od števila)				
		Odlična	Prav dobra	Dobra	Zadovoljiva	Slaba
Smreka	2	0,0	0,0	50,0	50,0	0,0
Jelka	67	17,9	46,2	28,4	7,5	0,0
Bukev	134	17,2	36,5	32,1	14,2	0,0
Pl. lst.	20	50,0	30,0	15,0	5,0	0,0
Dr. tr. lst.	1	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0
Skupaj iglavci	69	17,4	44,9	29,0	8,7	0,0
Skupaj listavci	155	21,3	35,5	29,7	13,5	0,0
Skupaj	224	20,1	38,3	29,5	12,1	0,0

Preglednica/PSD: Poškodovanost drevja

Vrsta poškodbe	Poškodovanost (%)
Deblo/koreninik	2,1
Veje/krošnja	1,6
Osutost	0,8
Skupaj	4,5

Preglednica/D-PGR: Realizacija poseka v RGR

	Načrtovani posek	Realiziran posek	Realizacija sečnje	Skupna realizacija možnega p.
	m ³	m ³	%	%
Iglavci	11.646	6.663	57,2	24,1
Listavci	15.948	2.975	18,7	10,8
Skupaj	27.594	9.638	34,9	34,9

Preglednica/PDV: Posek po skupinah drevesnih vrst

Drevesna vrsta	% od celotnega poseka	% od LZ drev. vrste	% od celotne LZ
Smreka	9,2	14,1	0,7
Jelka	60,0	12,5	4,9
Bor	0,0	0,0	0,0
Macesen	0,0	0,0	0,0
Ostali igl.	0,0	0,0	0,0
Bukev	27,6	4,5	2,2
Hrast	0,1	7,9	0,0
Pl. lst.	2,3	3,5	0,2
Dr. tr. lst.	0,8	13,5	0,1
Meh. lst.	0,0	0,0	0,0
Skupaj iglavci	69,1	12,7	5,6
Skupaj listavci	30,9	4,5	2,5
Skupaj	100,0	8,1	8,1

Preglednica/PDR: Posek po debelinskih razredih v RGR

	Debelinski razredi (v % od LZ)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m ³ /ha
Iglavci	1,4	2,0	5,8	10,4	22,9	12,7	18,4
Listavci	2,9	3,9	4,2	3,6	7,5	4,5	8,2
Skupaj	2,5	3,2	4,7	6,8	16,5	8,1	26,6

Preglednica/D-GFR2: Razvoj gozdov v pogledu sestave drevesnih vrst (v %) v obdobju 2003 do 2023

Leto	Smreka	Jelka	Bor	Macesen	Dr.igl.	Bukev	Hrast	Pl. list.	Dr.tr.list.	Meh.list.
2003	1,3	50,1	0,2	0,0	0,0	38,5	0,0	5,6	4,3	0,0
2013	5,3	39,1	0,0	0,0	0,0	49,6	0,1	5,4	0,5	0,0
2023	3,5	34,4	0,0	0,0	0,0	52,7	0,1	6,5	2,8	0,0

Preglednica/EVP: Možni posek ter evidenca realiziranega poseka in neizkoriščenega drevja

	MP(m ³)	% na LZ	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	Skupaj
Iglavci	11.125	23,2											
Listavci	18.233	23,2											
Skupaj	29.358	23,2											
Neizkor. drevje	Iglavci												
	Listavci												
	Skupaj												

Preglednica/EVGD: Načrtovana gojitvena in varstvena dela ter evidenca realiziranih del

Vrsta dela	Enota	Načrtovano		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	Skupaj
		dejan.	s ponov.											
Priprava sestoja	ha	1,20	1,20											
Nega mladja	ha	0,78	1,01											
Nega gošče	ha	1,18	1,73											
Nega letvenjaka	ha	4,85	4,85											
Nega ml. Drogovnjaka	ha	3,63	3,63											

Rastičnogojitveni razred: Toploljubno bukovje - 14112

Preglednica/LP: Površina rastičnogojitvenega razreda po lastniških kategorijah

	Zasebni gozdovi	Državni gozdovi	Gozdovi lokalnih skupnosti	Skupaj
Površina gozda	235,02	0,00	0,00	235,02
Delež (%)	100,0	0,0	0,0	100,0

Preglednica/LZ1: Lesna zaloga in njena sestava po skupinah drevesnih vrst in debelinskih razredih

	Debelinski razredi (v % od LZ)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m ³ /ha
Smreka	5,4	18,3	19,1	27,6	29,6	33,2	79,8
Jelka	1,0	8,0	17,7	34,0	39,3	15,3	36,8
Bor	16,1	43,2	21,6	12,0	7,1	2,4	5,7
Bukev	6,7	20,4	27,4	25,1	20,4	38,3	91,8
Hrast	0,0	15,1	29,3	30,3	25,3	0,0	0,1
Pl. lst.	5,1	16,6	28,0	27,4	22,9	3,5	8,3
Dr. tr. lst.	18,0	36,0	23,4	13,4	9,2	7,1	17,1
Meh. lst.	24,4	41,5	19,3	8,7	6,1	0,2	0,4
Iglavci	4,5	16,4	18,8	28,8	31,5	50,9	122,4
Listavci	8,3	22,4	27,0	23,5	18,8	49,1	117,9
Skupaj	6,4	19,3	22,7	26,3	25,3	100,0	240,3

Preglednica/PR1: Letni prirastek in njegova sestava po debelinskih razredih

	Debelinski razredi (m ³ /ha/leto)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m ³ /ha
Iglavci	0,27	0,58	0,50	0,61	0,45	55,6	2,40
Listavci	0,42	0,64	0,49	0,27	0,09	44,4	1,92
Skupaj	0,69	1,22	0,99	0,88	0,54	100,0	4,32

Preglednica/OHR: Ohranjenost gozdov po gospodarskih kategorijah v RGR

Gospodarska kategorija gozdov	Ohranjeni		Spremenjeni		Močno sprem.		Izmenjani		Skupaj	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
Vecnamenski gozdovi	235,02	100,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	235,02	100,0
Skupaj vsi gozdovi	235,02	100,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	235,02	100,0

Preglednica /OD: Odmrlo drevje v RGR (število dreves na ha)

Razširjeni deb. razred	Stoječe drevje			Ležeče drevje			Skupaj			
	igl.	list.	sk.	igl.	list.	sk.	igl.	list.	sk.	m ³ /ha
10 - 29 cm	8,4	8,4	16,8	3,2	11,6	14,8	11,6	20,0	31,6	10,9
30 - 49 cm	3,2	1,1	4,3	2,1	6,3	8,4	5,3	7,4	12,7	20,5
50 in več cm	0,0	0,0	0,0	1,1	0,0	1,1	1,1	0,0	1,1	3,2
Skupaj	11,6	9,5	21,1	6,4	17,9	24,3	18,0	27,4	45,4	34,6

Preglednica/RF1: Razvojne faze oziroma zgradbe sestojev

Razvojna faza Oz. Zgradba sestojev	Površina		Podmladek						
	ha	%	Površina		Zasnova				
			ha	%	1	2	3	4	
Mladovje	2,57	1,1							
Drogovnjak	90,31	38,4	15,05	16,7	0,0	31,2	62,9	5,9	
Debeljak	111,12	47,3	10,62	9,6	15,5	29,2	45,4	9,9	
Sestoj v obnovi	31,02	13,2	11,84	38,2	0,0	21,4	55,8	22,8	
Skupaj	235,02	100,0	37,51	16,0	0,0	0,0	0,0	0,0	

Preglednica/D-POM: Sestava podmladka po skupinah drevesnih vrst

Enota	Smreka	Jelka	Bor	Macesen	Dr.igl.	Bukev	Hrast	Pl.list.	Dr.tr.lis.	Meh.list.	Skupaj
ha	10,99	0,01	0,28	0,00	0,00	16,25	0,00	1,08	8,90	0,00	37,51
%	29,30	0,03	0,75	0,00	0,00	43,31	0,00	2,88	23,73	0,00	100,00

Preglednica/K: Kakovost drevja

Drevesna vrsta	Št. dreves	Delež dreves po kakovostnih razredih (v % od števila)				
		Odlična	Prav dobra	Dobra	Zadovoljiva	Slaba
Smreka	42	0,0	7,1	61,9	31,0	0,0
Jelka	17	5,9	23,5	70,6	0,0	0,0
Bor	10	10,0	0,0	60,0	30,0	0,0
Bukev	53	3,8	15,1	71,7	9,4	0,0
Pl. lst.	6	0,0	33,3	66,7	0,0	0,0
Dr. tr. lst.	1	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0
Skupaj iglavci	69	2,9	10,1	63,8	23,2	0,0
Skupaj listavci	60	3,3	16,7	70,0	10,0	0,0
Skupaj	129	3,1	13,2	66,6	17,1	0,0

Preglednica/PSD: Poškodovanost drevja

Vrsta poškodbe	Poškodovanost (%)
Deblo/korenecnik	2,8
Veje/krošnja	1,7
Osutost	2,3
Skupaj	6,8

Preglednica/D-PGR: Realizacija poseka v RGR

	Načrtovani posek	Realiziran posek	Realizacija sečnje	Skupna realizacija možnega p.
	m ³	m ³	%	%
Iglavci	5.169	4.223	81,7	46,7
Listavci	3.880	626	16,1	6,9
Skupaj	9.049	4.849	53,6	53,6

Preglednica/PDV: Posek po skupinah drevesnih vrst

Drevesna vrsta	% od celotnega poseka	% od LZ drev. vrste	% od celotne LZ
Smreka	78,4	18,6	6,5
Jelka	6,4	3,8	0,5
Bor	2,2	5,5	0,2
Macesen	0,0	0,0	0,0
Ostali igl.	0,0	0,0	0,0
Bukev	9,6	2,1	0,8
Hrast	0,2	0,0	0,0
Pl. lst.	2,1	6,9	0,2
Dr. tr. lst.	0,5	0,5	0,0
Meh. lst.	0,6	22,7	0,0
Skupaj iglavci	87,1	13,8	7,2
Skupaj listavci	12,9	2,2	1,1
Skupaj	100,0	8,3	8,3

Preglednica/PDR: Posek po debelinskih razredih v RGR

	Debelinski razredi (v % od LZ)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m ³ /ha
Iglavci	1,0	2,4	10,3	14,0	23,5	13,8	18,0
Listavci	1,3	2,3	2,8	1,9	2,3	2,2	2,7
Skupaj	1,2	2,3	6,0	8,6	17,4	8,3	20,7

Preglednica/D-GFR2: Razvoj gozdov v pogledu sestave drevesnih vrst (v %) v obdobju 2003 do 2023

Leto	Smreka	Jelka	Bor	Macesen	Dr.igl.	Bukev	Hrast	Pl. list.	Dr.tr.list.	Meh.list.
2003	38,5	24,6	2,3	0,0	0,0	24,5	0,0	1,6	8,3	0,2
2013	34,9	14,1	3,3	0,0	0,0	36,8	0,0	2,5	8,2	0,2
2023	33,2	15,3	2,4	0,0	0,0	38,3	0,0	3,5	7,1	0,2

Preglednica/EVP: Možni posek ter evidenca realiziranega poseka in neizkoriščenega drevja

	MP(m ³)	% na LZ	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	Skupaj
Iglavci	4.736	16,5											
Listavci	3.386	12,2											
Skupaj	8.122	14,4											
Neizkor. drevje	Iglavci												
	Listavci												
	Skupaj												

Preglednica/EVGD: Načrtovana gojitvena in varstvena dela ter evidenca realiziranih del

Vrsta dela	Enota	Načrtovano		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	Skupaj
		dejan.	s ponov.											
Priprava sestoja	ha	0,50	0,50											
Nega gošče	ha	0,44	0,44											
Vzdrževanje travinj	ha	1,60	16,00											

Rastičnogojitveni razred: Gozdni rezervati - 60000

Preglednica/LP: Površina rastičnogojitvenega razreda po lastniških kategorijah

	Zasebni gozdovi	Državni gozdovi	Gozdovi lokalnih skupnosti	Skupaj
Površina gozda	101,59	4,77	0,00	106,36
Delež (%)	95,5	4,5	0,0	100,0

Preglednica/LZ1: Lesna zaloga in njena sestava po skupinah drevesnih vrst in debelinskih razredih

	Debelinski razredi (v % od LZ)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m ³ /ha
Smreka	3,7	18,3	39,5	33,7	4,8	14,3	25,5
Jelka	4,6	15,5	53,0	22,3	4,6	4,9	8,7
Bor	1,5	34,0	17,9	42,2	4,4	3,2	5,7
Bukev	2,8	11,8	19,5	56,6	9,3	54,6	98,2
Pl. lst.	5,0	10,0	31,5	43,5	10,0	1,3	2,3
Dr. tr. lst.	4,2	48,4	20,7	23,2	3,5	21,7	38,8
Iglavci	3,6	19,9	39,4	32,4	4,7	22,3	39,9
Listavci	3,2	22,0	20,0	47,1	7,7	77,7	139,2
Skupaj	3,3	21,6	24,4	43,7	7,0	100,0	179,2

Preglednica/PR1: Letni prirastek in njegova sestava po debelinskih razredih

	Debelinski razredi (m ³ /ha/leto)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m ³ /ha
Iglavci	0,08	0,23	0,34	0,19	0,02	30,4	0,86
Listavci	0,19	0,68	0,41	0,65	0,05	69,6	1,98
Skupaj	0,27	0,91	0,76	0,84	0,07	100,0	2,84

Preglednica/OHR: Ohranjenost gozdov po gospodarskih kategorijah v RGR

Gospodarska kategorija gozdov	Ohranjeni		Spremenjeni		Močno sprem.		Izmenjani		Skupaj	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
Gpn, ukrepi niso dovoljeni	106,36	100,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	106,36	100,0
Skupaj vsi gozdovi	106,36	100,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	106,36	100,0

Preglednica/RF1: Razvojne faze oziroma zgradbe sestojev

Razvojna faza Oz. Zgradba sestojev	Površina		Podmladek							
	ha	%	Površina		Zasnova					
			ha	%	1	2	3	4		
Drogovnjak	51,98	48,9								
Debeljak	54,38	51,1	0,56	1,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skupaj	106,36	100,0	0,56	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Preglednica/D-GFR2: Razvoj gozdov v pogledu sestave drevesnih vrst (v %) v obdobju 2003 do 2023

Leto	Smreka	Jelka	Bor	Macesen	Dr.igl.	Bukev	Hrast	Pl. list.	Dr.tr.list.	Meh.list.
2003	17,8	7,1	4,5	0,0	0,0	15,5	0,0	0,2	54,9	0,0
2013	11,2	4,2	3,9	0,0	0,0	53,8	0,3	2,1	24,5	0,0
2023	14,3	4,9	3,2	0,0	0,0	54,6	0,0	1,3	21,7	0,0

12.1.3 OBRAZEC E3: Povzetek stanja in ukrepov po lastniških kategorijah

Zasebni gozdovi

Preglednica/KG: Gozdni fondi po gospodarskih kategorijah gozdov

Gospodarske kategorije gozdov in rastiščnogojitveni razredi	Pov. ha	Lesna zaloga			Prirastek			Možni posek			
		m ³ /ha			m ³ /ha			% od lesne zaloge			% na PR
		igl.	lst.	sk.	igl.	lst.	sk.	igl.	lst.	sk.	
VECNAMENSKI GOZDOVI	4.346,64	162,9	147,7	310,6	4,17	2,97	7,14	23,8	23,6	23,7	103,0
GPN, UKREPI NISO DOVOLJENI	101,59	40,3	136,5	176,8	0,88	1,94	2,82	0,0	0,0	0,0	0,0
Skupaj vsi gozdovi	4.448,23	160,1	147,4	307,5	4,09	2,95	7,04	23,6	23,1	23,4	102,2

Preglednica/RF2: Razvojne faze oz. zgradba sestojev

Razvojna faza	Površina (ha)	Delež (%)
Mladovje	99,21	2,2
Drogovnjak	891,14	20,0
Debeljak	2.240,73	50,4
Sestoj v obnovi	1.217,15	27,4
Skupaj:	4.448,23	100,0

Preglednica/DV: Drevesna sestava

Drevesna vrsta	% od LZ
Smreka	19,8
Jelka	31,1
Bor	1,2
Macesen	0,0
Ostali igl.	0,0
Bukev	34,2
Hrast	1,9
Pl. lst.	5,4
Dr. tr. lst.	6,3
Meh. lst.	0,1
Iglavci	52,2
Listavci	47,8
Skupaj	100,0

Preglednica/LZ2: Lesna zaloga in njena struktura

	Debelinski razredi (v % od LZ)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m ³ /ha
Iglavci	4,7	13,2	16,6	25,8	39,7	52,2	160,1
Listavci	7,2	16,8	24,4	28,7	22,9	47,8	146,9
Skupaj	5,9	14,9	20,3	27,2	31,7	100,0	307,0

Preglednica/EVP: Možni posek ter evidenca realiziranega poseka in neizkoriščenega drevja

	MP(m ³)	% na LZ	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	Skupaj
Iglavci	168.440	23,6											
Listavci	151.613	23,1											
Skupaj	320.053	23,4											
Neizkor. drevje	Iglavci												
	Listavci												
	Skupaj												

Preglednica/EVGD: Načrtovana gojitvena in varstvena dela ter evidenca realiziranih del

Vrsta dela	Enota	Načrtovano		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	Skupaj
		dejan.	s ponov.											
Priprava sestoja	ha	45,12	45,12											
Priprava tal	ha	1,42	1,42											
Sadnja	ha	1,42	1,42											
Obžetev	ha	8,99	27,90											
Nega mladja	ha	50,48	50,94											
Nega gošče	ha	72,44	73,94											
Nega letvenjaka	ha	73,35	73,35											
Nega ml. Drogovnjaka	ha	57,92	57,92											
Zaščita s premazom	ha	1,42	4,79											
Vzdrževanje travinj	ha	6,60	66,00											

Državni gozdovi

Preglednica/KG: Gozdni fondi po gospodarskih kategorijah gozdov

Gospodarske kategorije gozdov in rastiščnogojitveni razredi	Pov. ha	Lesna zaloga			Prirastek			Možni posek			
		m ³ /ha			m ³ /ha			% od lesne zaloge			% na
		igl.	Ist.	sk.	igl.	Ist.	sk.	igl.	Ist.	sk.	PR
VECNAMENSKI GOZDOVI	75,14	107,7	154,2	261,9	2,93	3,28	6,21	23,5	23,0	23,2	97,8
GPN, UKREPI NISO DOVOLJENI	4,77	32,7	197,7	230,4	0,56	2,80	3,35	0,0	0,0	0,0	0,0
Skupaj vsi gozdovi	79,91	103,2	156,8	260,0	2,79	3,25	6,04	23,1	21,3	22,0	94,6

Preglednica/Rf2: Razvojne faze oz. zgradba sestojev

Razvojna faza	Površina (ha)	Delež (%)
Mladovje	0,55	0,7
Drogovnjak	30,22	37,8
Debeljak	32,14	40,2
Sestoj v obnovi	17,00	21,3
Skupaj:	79,91	100,0

Preglednica/DV: Drevesna sestava

Drevesna vrsta	% od LZ
Smreka	14,4
Jelka	20,3
Bor	5,2
Macesen	0,0
Bukev	33,0
Hrast	5,0
Pl. Ist.	4,5
Dr. tr. Ist.	17,6
Meh. Ist.	0,1
Iglavci	39,9
Listavci	60,1
Skupaj	100,0

Preglednica/LZ2: Lesna zaloga in njena struktura

	Debelinski razredi (v % od LZ)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m ³ /ha
Iglavci	8,1	19,4	17,2	23,6	31,7	39,9	103,2
Listavci	12,6	21,2	23,1	25,0	18,1	60,1	155,5
Skupaj	10,8	20,5	20,7	24,5	23,5	100,0	258,8

Preglednica/EVP: Možni posek ter evidenca realiziranega poseka in neizkoriščenega drevja

	MP(m ³)	% na LZ	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	Skupaj
Iglavci	1.903	23,1											
Listavci	2.663	21,3											
Skupaj	4.566	22,0											
Neizkor. drevje	Iglavci												
	Listavci												
	Skupaj												

Preglednica/EVGD: Načrtovana gojitvena in varstvena dela ter evidenca realiziranih del

Vrsta dela	Enota	Načrtovano		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	Skupaj
		dejan.	s ponov.											
Priprava sestoja	ha	2,27	2,27											
Nega mladja	ha	0,30	0,30											
Nega gošče	ha	0,55	0,55											
Nega letvenjaka	ha	1,27	1,27											
Nega ml. Drogovnjaka	ha	4,44	4,44											

Občinski gozdovi

Preglednica/KG: Gozdni fondi po gospodarskih kategorijah gozdov

Gospodarske kategorije gozdov in rastiščnogojitveni razredi	Pov. ha	Lesna zaloga			Prirastek			Možni posek			
		m ³ /ha			m ³ /ha			% od lesne zaloge			% na PR
		igl.	lst.	sk.	igl.	lst.	sk.	igl.	lst.	sk.	
VECNAMENSKI GOZDOVI	5,12	58,2	156,1	214,3	1,75	3,92	5,68	20,8	12,1	14,5	54,6
Skupaj vsi gozdovi	5,12	58,2	156,1	214,3	1,75	3,92	5,68	20,8	12,1	14,5	54,6

Preglednica/RF2: Razvojne faze oz. zgradba sestojev

Razvojna faza	Površina (ha)	Delež (%)
Drogovnjak	3,54	69,1
Debeljak	1,13	22,1
Sestoj v obnovi	0,45	8,8
Skupaj:	5,12	100,0

Preglednica/DV: Drevesna sestava

Drevesna vrsta	% od LZ
Smreka	9,5
Jelka	12,2
Bor	7,2
Bukev	22,2
Hrast	7,6
Pl. lst.	2,5
Dr. tr. lst.	30,6
Meh. lst.	8,2
Iglavci	28,8
Listavci	71,2
Skupaj	100,0

Preglednica/LZ2: Lesna zaloga in njena struktura

	Debelinski razredi (v % od LZ)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m ³ /ha
Iglavci	15,0	24,4	17,1	17,6	25,9	28,8	58,2
Listavci	24,7	26,7	20,4	16,4	11,8	71,2	143,8
Skupaj	21,9	25,9	19,5	16,8	15,9	100,0	202,0

Preglednica/EVP: Možni posek ter evidenca realiziranega poseka in neizkoriščenega drevja

	MP(m ³)	% na LZ	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	Skupaj
Iglavci	62	20,8											
Listavci	97	12,1											
Skupaj	159	14,5											
Neizkor. drevje	Iglavci												
	Listavci												
	Skupaj												

Preglednica/EVGD: Načrtovana gojitvena in varstvena dela ter evidenca realiziranih del

Vrsta dela	Enota	Načrtovano		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	Skupaj
		dejan.	s ponov.											

12.2 Seznam tarif po odsekih

Šifre za tarife:

Tarifa	Prebiralne (P)	Vmesne (V)	Enodobne (E)
1	2	22	42
2	4	24	44
3	6	26	46
4	8	28	48
5	10	30	50
6	12	32	52
7	14	34	54
8	16	36	56
9	18	38	58
10	20	40	60

Lahko so tudi vmesne tarife (n.pr.: V 2-3=25)

Preglednica/D-TAR: Seznam tarif po odsekih

Odsek	Sm	Je	Oi	Bu	Hr	Pl	Tl	Ml
78A01	32	32	32	30	30	30	26	26
78A02	32	32	32	30	30	30	26	26
78A03	32	32	32	30	30	30	26	26
78A04	32	32	32	30	30	30	26	26
78A05	32	32	32	30	30	30	26	26
78A06	32	32	32	30	30	30	26	26
78A07	32	32	32	30	30	30	26	26
78A08	32	32	32	30	30	30	26	26
78A09	32	32	32	30	30	30	26	26
78A10	32	32	32	32	30	32	26	26
78A11	32	32	32	30	30	30	26	26
78A12	32	32	32	30	30	30	26	26
78A13	32	32	32	32	30	32	26	26
78A14	32	32	32	30	30	30	26	26
78A15	32	32	30	32	30	32	26	26
78A16	32	32	30	32	30	32	26	26
78A17	32	32	32	30	30	30	28	28
78A18	32	32	32	30	30	30	28	28
78A19	32	32	32	30	30	30	28	28
78A20	30	30	30	30	30	30	26	26
78A21	34	34	30	32	30	32	26	26
78A22	30	30	30	30	30	30	26	26
78A23	30	30	30	30	30	30	26	26
78A24	30	30	30	30	30	30	26	26
78A25	32	32	32	30	30	32	28	28
78A26	34	34	32	32	30	32	28	28
78A27	34	34	32	32	30	32	28	28
78A28	32	32	32	32	30	32	28	28
78A29	34	34	32	32	30	32	28	28
78A30	34	34	32	32	30	32	28	28
78A31	34	34	32	32	30	32	28	28
78A32	34	34	32	32	30	32	28	28
78A33	32	32	32	32	30	32	26	26
78A34	32	32	32	30	30	30	26	26
78A35	32	32	32	32	30	32	26	26
78A36	32	32	32	32	30	32	26	26
78A37	32	32	32	32	30	32	26	26
78A38	32	32	32	32	30	32	26	26
78A39	32	32	32	32	30	32	28	28
78A40	32	32	32	32	30	32	28	28
78A41	32	32	32	32	30	32	28	28
78A42	32	32	32	32	30	32	28	28
78A43	32	32	32	32	30	32	26	26
78A44	32	32	32	32	30	32	26	26

Odsek	Sm	Je	Oi	Bu	Hr	Pl	Tl	Ml
78A45	32	32	32	30	30	30	26	26
78A46	32	32	32	32	30	32	26	26
78A47	32	32	32	30	30	30	26	26
78A48	32	32	32	30	30	30	26	26
78B01	32	32	32	30	30	30	28	28
78B02	32	32	32	30	30	30	28	28
78B03	32	32	32	30	30	30	28	28
78B04	34	34	34	32	30	32	28	28
78B05	32	32	32	32	30	32	28	28
78B06	32	32	32	30	30	30	28	28
78B07	32	32	32	30	30	30	28	28
78B08	34	34	34	30	30	30	28	28
78B09	34	34	34	30	30	30	28	28
78B10	34	34	34	30	30	30	28	28
78B11	34	34	34	30	30	30	28	28
78B12	32	32	32	30	30	30	28	28
78B13	34	34	34	30	30	30	28	28
78B14	34	34	34	30	30	30	28	28
78B15	34	34	34	30	30	30	28	28
78B16	34	34	34	32	30	32	28	28
78B17	34	34	34	32	30	32	28	28
78B18	34	34	34	30	30	30	28	28
78B19	34	34	34	30	30	30	28	28
78B20	34	34	34	30	30	30	28	28
78B21	34	34	34	32	30	32	28	28
78B22	34	34	34	32	30	32	28	28
78B23	34	34	34	30	30	30	28	28
78B24	34	34	34	30	30	30	28	28
78B25	34	34	34	30	30	30	28	28
78B26	34	34	34	30	30	30	28	28
78B27	34	34	34	30	30	30	28	28
78B28	34	34	34	30	30	30	28	28
78B29	34	34	34	32	30	32	28	28
78B30	34	34	34	30	30	30	28	28
78C01	32	32	32	30	30	30	26	26
78C02	34	34	32	30	30	30	26	26
78C03	32	32	32	30	30	30	26	26
78C04	32	32	32	32	30	32	26	26
78C05	32	32	32	30	30	30	26	26
78C06	32	32	32	30	30	30	26	26
78C07	32	32	32	30	30	30	26	26
78C08	32	32	32	30	30	30	26	26
78C09	32	32	32	32	30	32	26	26
78C10	32	32	32	32	30	32	26	26

Odsek	Sm	Je	Oi	Bu	Hr	Pl	Tl	Ml
78C11	32	32	32	32	30	32	26	26
78C12	32	32	32	32	30	32	26	26
78C13	32	32	32	30	30	30	26	26
78C14	32	32	32	30	30	30	26	26
78C15	32	32	32	32	30	32	28	28
78C16	34	34	32	30	30	30	28	28
78C17	34	34	32	30	30	30	26	26
78C18	32	32	32	30	30	30	28	28
78D01	30	30	28	28	28	28	28	28
78D02	32	32	28	28	28	28	28	28
78D03	32	32	28	30	30	30	26	28
78D04	34	34	28	32	30	32	26	28
78D05	30	30	28	28	28	28	28	28
78D06	32	32	28	30	30	30	26	28
78D07A	28	28	28	28	28	28	26	28
78D07B	30	30	28	28	28	28	26	28
78D07C	30	30	28	28	28	28	28	28
78D08	34	34	28	32	30	32	28	28
78D09	34	34	28	32	30	32	28	28
78D10A	34	34	28	32	30	32	28	28
78D10B	32	32	28	32	30	32	28	28
78D11	34	34	28	32	30	32	30	28
78D12	28	28	28	28	28	28	26	28
78D13	34	34	28	32	30	32	28	28
78D14	32	32	28	30	30	30	28	28
78D15	32	32	28	30	30	30	28	28
78D16	32	32	28	30	30	30	28	28
78D17	34	34	28	30	30	30	28	28
78D18	32	32	28	30	30	30	28	28
78D19	30	30	28	28	28	28	28	28
78D20	32	32	28	30	30	30	28	28
78D21	30	30	28	28	28	28	28	28
78D22	32	32	28	32	30	32	28	28
78D23	32	32	28	32	30	32	28	28
78D24	32	32	28	32	30	30	28	28
78D25	32	32	28	30	30	30	28	28
78D26	32	32	28	30	30	30	28	28
78D27	32	32	28	30	30	30	28	28
78D28	34	34	28	32	30	32	30	30
78D29	30	30	28	30	28	30	28	28
78D30	34	34	28	32	30	32	30	30
78D31	32	32	28	32	30	30	28	28
78D32	34	34	28	32	30	32	30	30
78D33	34	34	28	32	30	32	28	28
78D34	34	34	28	32	30	32	28	28
78D35	34	34	28	32	30	32	28	28
78D36	34	34	28	32	30	32	28	28
78D37	32	32	28	30	30	30	28	28
78D38	30	30	28	30	30	30	28	28

12.3 Seznam prirastnih nizov po rastiščnogojitvenih razredih

Preglednica/D-NIZ: Seznam prirastnih nizov po gospodarskih razredih

GR	SDV	Niz	Ds3	Ds4	Ds5	Ds6	Ds7	Ds8	Ds9	Ds10	Ds11	Ds12	Ds13	Ds14	Ds15	Ds16
11012	SM	178	0,1217	0,0738	0,0500	0,0364	0,0278	0,0221	0,0180	0,0150	0,0127	0,0109	0,0095	0,0083	0,0074	0,0066
	JE	280	0,0656	0,0558	0,0482	0,0420	0,0368	0,0323	0,0283	0,0247	0,0215	0,0185	0,0158	0,0133	0,0109	0,0087
	OI	379	0,0669	0,0377	0,0242	0,0168	0,0124	0,0095	0,0075	0,0061	0,0050	0,0042	0,0036	0,0031	0,0027	0,0024
	BU	481	0,0494	0,0408	0,0336	0,0277	0,0229	0,0189	0,0156	0,0128	0,0106	0,0087	0,0072	0,0059	0,0049	0,0040
	HR	578	0,0314	0,0232	0,0183	0,0151	0,0128	0,0111	0,0098	0,0088	0,0079	0,0072	0,0066	0,0061	0,0057	0,0053
	PL	680	0,0914	0,0524	0,0341	0,0240	0,0178	0,0138	0,0110	0,0089	0,0074	0,0063	0,0054	0,0047	0,0041	0,0036
	TL	735	0,0603	0,0353	0,0233	0,0166	0,0125	0,0097	0,0078	0,0064	0,0054	0,0046	0,0039	0,0034	0,0030	0,0027
13112	SM	179	0,0702	0,0526	0,0420	0,0350	0,0299	0,0261	0,0232	0,0209	0,0189	0,0173	0,0160	0,0148	0,0138	0,0129
	JE	278	0,0659	0,0561	0,0485	0,0422	0,0370	0,0324	0,0284	0,0248	0,0216	0,0186	0,0159	0,0134	0,0110	0,0088
	OI	378	0,0681	0,0491	0,0354	0,0255	0,0184	0,0132	0,0095	0,0069	0,0049	0,0036	0,0026	0,0019	0,0013	0,0010
	BU	482	0,0780	0,0533	0,0397	0,0311	0,0254	0,0213	0,0182	0,0158	0,0140	0,0124	0,0112	0,0101	0,0093	0,0085
	HR	577	0,0370	0,0261	0,0199	0,0159	0,0132	0,0112	0,0097	0,0086	0,0076	0,0069	0,0062	0,0057	0,0052	0,0048
	PL	678	0,0857	0,0515	0,0346	0,0251	0,0191	0,0151	0,0122	0,0101	0,0086	0,0073	0,0064	0,0056	0,0049	0,0044
	TL	734	0,0599	0,0348	0,0228	0,0162	0,0121	0,0094	0,0075	0,0062	0,0052	0,0044	0,0038	0,0033	0,0029	0,0025
13113	SM	180	0,1181	0,0856	0,0620	0,0449	0,0326	0,0236	0,0171	0,0124	0,0090	0,0065	0,0047	0,0034	0,0025	0,0018
	JE	278	0,0659	0,0561	0,0485	0,0422	0,0370	0,0324	0,0284	0,0248	0,0216	0,0186	0,0159	0,0134	0,0110	0,0088
	OI	379	0,0669	0,0377	0,0242	0,0168	0,0124	0,0095	0,0075	0,0061	0,0050	0,0042	0,0036	0,0031	0,0027	0,0024
	BU	485	0,0698	0,0493	0,0377	0,0302	0,0251	0,0214	0,0185	0,0163	0,0146	0,0131	0,0119	0,0109	0,0100	0,0093
	HR	578	0,0314	0,0232	0,0183	0,0151	0,0128	0,0111	0,0098	0,0088	0,0079	0,0072	0,0066	0,0061	0,0057	0,0053
	PL	680	0,0914	0,0524	0,0341	0,0240	0,0178	0,0138	0,0110	0,0089	0,0074	0,0063	0,0054	0,0047	0,0041	0,0036
	TL	735	0,0603	0,0353	0,0233	0,0166	0,0125	0,0097	0,0078	0,0064	0,0054	0,0046	0,0039	0,0034	0,0030	0,0027
13212	SM	182	0,0699	0,0524	0,0418	0,0348	0,0298	0,0260	0,0231	0,0208	0,0189	0,0173	0,0159	0,0148	0,0138	0,0129
	JE	280	0,0656	0,0558	0,0482	0,0420	0,0368	0,0323	0,0283	0,0247	0,0215	0,0185	0,0158	0,0133	0,0109	0,0087
	OI	379	0,0669	0,0377	0,0242	0,0168	0,0124	0,0095	0,0075	0,0061	0,0050	0,0042	0,0036	0,0031	0,0027	0,0024
	BU	483	0,0536	0,0401	0,0321	0,0267	0,0229	0,0200	0,0178	0,0160	0,0145	0,0133	0,0122	0,0114	0,0106	0,0099
	HR	578	0,0314	0,0232	0,0183	0,0151	0,0128	0,0111	0,0098	0,0088	0,0079	0,0072	0,0066	0,0061	0,0057	0,0053
	PL	679	0,0502	0,0369	0,0272	0,0200	0,0148	0,0109	0,0080	0,0059	0,0043	0,0032	0,0024	0,0017	0,0013	0,0009
	TL	735	0,0603	0,0353	0,0233	0,0166	0,0125	0,0097	0,0078	0,0064	0,0054	0,0046	0,0039	0,0034	0,0030	0,0027
14112	SM	181	0,0501	0,0374	0,0297	0,0247	0,0211	0,0184	0,0163	0,0147	0,0133	0,0122	0,0112	0,0104	0,0097	0,0091
	JE	279	0,1048	0,0698	0,0509	0,0394	0,0316	0,0262	0,0222	0,0191	0,0167	0,0148	0,0132	0,0119	0,0108	0,0098
	OI	379	0,0669	0,0377	0,0242	0,0168	0,0124	0,0095	0,0075	0,0061	0,0050	0,0042	0,0036	0,0031	0,0027	0,0024
	BU	484	0,0455	0,0362	0,0288	0,0229	0,0182	0,0145	0,0115	0,0092	0,0073	0,0058	0,0046	0,0037	0,0029	0,0023
	HR	578	0,0314	0,0232	0,0183	0,0151	0,0128	0,0111	0,0098	0,0088	0,0079	0,0072	0,0066	0,0061	0,0057	0,0053
	PL	679	0,0502	0,0369	0,0272	0,0200	0,0148	0,0109	0,0080	0,0059	0,0043	0,0032	0,0024	0,0017	0,0013	0,0009
	TL	735	0,0603	0,0353	0,0233	0,0166	0,0125	0,0097	0,0078	0,0064	0,0054	0,0046	0,0039	0,0034	0,0030	0,0027
60000	SM	181	0,0501	0,0374	0,0297	0,0247	0,0211	0,0184	0,0163	0,0147	0,0133	0,0122	0,0112	0,0104	0,0097	0,0091
	JE	279	0,1048	0,0698	0,0509	0,0394	0,0316	0,0262	0,0222	0,0191	0,0167	0,0148	0,0132	0,0119	0,0108	0,0098
	OI	379	0,0669	0,0377	0,0242	0,0168	0,0124	0,0095	0,0075	0,0061	0,0050	0,0042	0,0036	0,0031	0,0027	0,0024
	BU	484	0,0455	0,0362	0,0288	0,0229	0,0182	0,0145	0,0115	0,0092	0,0073	0,0058	0,0046	0,0037	0,0029	0,0023
	HR	578	0,0314	0,0232	0,0183	0,0151	0,0128	0,0111	0,0098	0,0088	0,0079	0,0072	0,0066	0,0061	0,0057	0,0053
	PL	679	0,0502	0,0369	0,0272	0,0200	0,0148	0,0109	0,0080	0,0059	0,0043	0,0032	0,0024	0,0017	0,0013	0,0009
	TL	735	0,0603	0,0353	0,0233	0,0166	0,0125	0,0097	0,0078	0,0064	0,0054	0,0046	0,0039	0,0034	0,0030	0,0027

12.4 Cena gozdnega dela in cena lesa pri izračunu ekonomske presoje

Strošek sečnje znaša 17,78 €/h, strošek spravila pa 32,09 €/h in sta enaka za vsa lastništva. Stroški manipulacije so prav tako enaki za vse oblike lastništva in znašajo 3 €/m³.

Preglednica: Cena lesa uporabljena pri izračunu ekonomske presoje.

Drevesna vrsta	Šifra vrste sortimenta	Vrsta sortimenta	Prodajna cena (€)	Nakupna cena (€)
Smreka	H1	Hlodovina I	130,00	130,00
	H2	Hlodovina II	105,00	105,00
	H3	Hlodovina III	100,00	100,00
	O	Ostali les	85,00	85,00
Jelka	H1	Hlodovina I	107,50	107,50
	H2	Hlodovina II	97,50	97,50

Prostorski del načrta

	H3	Hlodovina III	75,00	75,00
	O	Ostali les	50,00	50,00
Bori	H	Hlodovina	95,00	95,00
	O	Ostali les	75,00	75,00
Macesen	H1	Hlodovina I	225,00	225,00
	H2	Hlodovina II	175,00	175,00
	H3	Hlodovina III	135,00	135,00
	O	Ostali les	100,00	100,00
Drugi iglavci	C	Celulozni les	60,00	60,00
Bukev	H1	Hlodovina I	110,00	110,00
	H2	Hlodovina II	96,00	96,00
	H3	Hlodovina III	80,00	80,00
	O	Ostali les	75,00	75,00
Hrasti	H	Hlodovina	220,00	220,00
	O	Ostali les	80,00	80,00
Kostanj	H	Hlodovina	100,00	100,00
	O	Ostali les	72,00	72,00
Plemeniti listavci	H	Hlodovina	150,00	150,00
	O	Ostali les	88,00	88,00
Drugi trdi listavci	D	Drva	72,50	72,50
Drugi mehki listavci	P	Prostorninski I	65,00	65,00
Druge vrste	H	Hlodovina	90,00	90,00
	O	Ostali les	72,00	72,00

13 Prostorski del načrta

13.1 Stanje in razvoj gozdnih površin

Na karti št. 1 so v merilu 1 : 25 000 prikazane gozdne površine iz preteklega načrta, novo določene gozdne površine (gozd in druga gozdna zemljišča), zemljišča v zaraščanju, ki niso določena kot gozd in površine, ki so bile v preteklem obdobju izkrčene.

Preglednica 123: Stanje in razvoj gozdnih površin.

	Površina (ha)	indeks (%)**
1a) Pretekli gozdnogospodarski načrt	4.534,65	100,0
1b) Novo določene površine gozdov	30,64	0,7
1c) Novo izločene gozdne površine	25,31	0,6
1d) Izkrčene površine v preteklem obdobju	6,78	0,1
Skupna površina gozda novega načrta (SP)	4.533,26	99,9
Površine v zaraščanju (niso gozd)	15,97	
Druga gozdna zemljišča	20,69	

* to so površine, ki so bile v preteklem obdobju pomotoma ali drugega razloga uvrščene med gozd

** osnova indeksa je pretekli gozdnogospodarski načrt GGE

Gozdna površina v GGE Preserje-Rakitna se je v primerjavi s preteklim GGN zmanjšala za 1,3 ha. Večina sprememb med staro in novo sestojno masko izvira iz manjše natančnosti določanja gozdnega roba pred desetimi leti (vključevanje gozdnih robov, jas, tras daljnovodov, cestne infrastrukture, vodnih teles ipd.) in izločevanja površin iz gozdne maske ob obnovi načrta. Evidentiranih krčitev gozdov je bilo 6,8 ha. Največ krčitev gozda (61 % površine krčitev oz. 4,15ha) je bilo izvedenih zaradi urejanja oz. zaokroževanja kmetijskih zemljišč. Glavni vzrok za iz gozda izločene gozdne površine je predvsem izločitev dejansko negozdnih površin (ceste, daljnovodi, drugi infrastrukturni objekti,...). Med razlogi za razliko je tudi natančnejše zajemanje podatkov in uporaba najnovejših orto-foto načrtov za ugotavljanje gozdnega roba. Uporaba le teh namreč omogoča natančnejši zajem podatkov oziroma dejanskega stanja.

Površin v zaraščanju smo evidentirali na 15,8 ha kmetijskih zemljišč, vse v gozdnem prostoru GGE. Druga gozdna zemljišča (20,69 ha) predstavljajo daljnovodi.

13.2 Večfunkcionalna območja

Na dveh kartah v merilu 1 : 50 000 so prikazana območja gozdov, kjer se pojavljata hkrati vsaj po ena ekološka in socialna funkcija, ki zaradi svoje poudarjenosti vplivata na gospodarjenje z gozdovi.

Na karti št. 2a z naslovom "Območja gozdov, kjer se pojavlja več funkcij, ki vplivajo na gospodarjenje, vendar nobena druge funkcije po svojem pomenu ne izključuje" so izrisana območja, kjer so na istem področju navzoče ekološke funkcije 1. ali 2. stopnje poudarjenosti in okolju prijazne socialne funkcije (zaščitna, raziskovalna, higiensko-zdravstvena, funkcija varovanja naravnih vrednot, funkcija varovanja kulturne dediščine in estetska funkcija), prav tako vsaj 2. stopnje poudarjenosti.

Preglednica 124: Površine gozdnega prostora, v katerem so hkrati pojavlja več funkcij, ki vplivajo na gospodarjenje, vendar nobena druge funkcije po svojem pomenu ne izključuje.

Območje	Površina (ha)	Delež (%)
Navzoče funkcije, ki se ne izključujejo	1.435,72	31,7
Ostala površina	3.097,54	68,3
Skupaj	4.533,26	

Na karti št. 2b z naslovom "Območja gozdov, kjer se pričakuje oziroma so možni konflikti med različnimi funkcijami gozda" so izrisana območja, kjer so na istem področju navzoče ekološke funkcije 1. ali 2. stopnje poudarjenosti in okolje obremenjujoče socialne funkcije (rekreacijska, turistična, poučna in obrambna funkcija), prav tako vsaj 2. stopnje poudarjenosti. Na tej karti so območja razvrščena v naslednje štiri kategorije:

1 - območje - z navzočo vsaj eno ekološko funkcijo s 1. stopnjo poudarjenosti (E1) ter z vsaj eno okolje obremenjujočo socialno funkcijo s 1. stopnjo poudarjenosti (S1),

2 - območje - z navzočo vsaj eno ekološko funkcijo s 1. stopnjo poudarjenosti (E1) ter vsaj eno okolje obremenjujočo socialno z 2. stopnjo poudarjenosti (S2),

3 - območje - z navzočo vsaj eno okolje obremenjujočo socialno funkcijo s 1. stopnjo poudarjenosti (S1) ter vsaj eno ekološko funkcijo z 2. stopnjo poudarjenosti (E2),

4 - območje - z navzočo vsaj eno ekološko funkcijo z 2. stopnjo poudarjenosti (E2) in eno okolje obremenjujočo socialno funkcijo z 2. stopnjo poudarjenosti (S2).

Če v GGE ni območij gozdov, kjer se pričakujejo oz. so možni konflikti med različnimi funkcijami gozdov se karta ne izdelata.

Preglednica 125: Površine gozdnega prostora, v katerem so hkrati poudarjene ekološke in okolje obremenjujoče socialne funkcije ter njihov delež od vsega gozdnega prostora v gozdnogospodarski enoti.

Območje	Površina (ha)	Delež (%)
1. območje (E1, S1)	50,12	1,1
2. območje (E1, S2)	0,13	0,0
3. območje (E2, S1)	395,09	8,7
4. območje ((E2, S2)	64,78	1,4
Ostala površina	4.023,14	88,7
Skupaj	4.533,26	100,0

Območja gozdov, kjer se pričakujejo oz. so možni konflikti med različnimi funkcijami gozdov v GGE so:

V prvo območje spadajo gozdovi, na območju Rakitne, kjer so na prvi stopnji poudarjene funkcija ohranjanja biotske raznovrstnosti in mestoma hidrološka funkcija in funkcija varovanja gozdnih zemljišč in turistična funkcija. Drugo območje, kjer prihaja do prekrivanja za okolje obremenjujočih socialnih funkcij druge stopnje poudarjenosti z ekološkimi funkcijami prve stopnje poudarjenosti je na območju Podpeškega jezera, kjer se hidrološka funkcija prve stopnje prekriva s turistično funkcijo prve stopnje poudarjenosti. Tretje območje, kjer so ekološke funkcije poudarjene na drugi stopnji in socialne na prvi je širše območje Rakitne, kjer se turistična funkcija prve stopnje prekriva z drugo stopnjo poudarjeno varovalno ali hidrološko vlogo ter z varovanimi habitati in varovanimi območji rastlinskih in živalskih vrst. V četrto območje so uvrščeni gozdovi oziroma gozdni otoki v območju KP Ljubljansko barje in območju močnejše obiskanih gozdov v okolici krajev Podpeč, Preserje in Kamnik pod Krimom.

13.3 Intenzivnost gospodarjenja z gozdovi

Na karti št. 3 je v merilu 1 : 50 000 prikazana intenzivnost gospodarjenja z gozdovi v skladu s 36. členom Pravilnika o gozdnogospodarskih in gozdnogojitvenih načrtih.

Intenzivnost gospodarjenja z gozdovi je določena po odsekih, pri čemer se je kot merilo upoštevala vsota števil, ki izražajo povprečni letni možni (50%) in realiziran (50%) posek v bruto m³ na hektar ter dvakratni obseg načrtovanih (50%) in realiziranih (50%) gojitvenih in varstvenih del v delovnih dneh na hektar, in sicer:

- 1 - zelo velika intenzivnost: vsota obeh števil presega število 9,
- 2 - velika intenzivnost: vsota števil je od 6 do vključno 9,
- 3 - srednja intenzivnost: vsota števil je od 3 do vključno 6,
- 4 - majhna intenzivnost: vsota števil je od 0 do vključno 3,
- 5 - gozdovi brez načrtovanih ukrepov.

Preglednica 126: Območja gozdov glede na intenzivnost gospodarjenja z gozdovi.

Intenzivnost gospodarjenja	Površina (ha)	Delež (%)
1 - zelo velika	362,14	8,0
2 - velika	1.540,24	34,0
3 - srednja	2.144,57	47,3
4 - majhna	486,31	10,7
5 - brez načrtovanih ukrepov	106,36	2,3
Skupaj	4.533,26	100,0

13.4 Območja gozdov s posebnim namenom in varovalnih gozdov

Na karti št. 4, v merilu 1 : 50 000, je predviden prikaz območij gozdov s posebnim namenom in varovalnih gozdov, kjer pravni režimi dopuščajo izkoriščanje gozdnih proizvodov, ter varovane površine (varovalni gozdovi, gozdovi s posebnim namenom, kjer izkoriščanje lesa ni dovoljeno - režimi ne dopuščajo izkoriščanje gozdnih proizvodov, skladno z Uredbo o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom (Ur.l. RS, št. 88/05, 56/07, 29/09, 91/10, 1/13, 39/15, 191/20) ter s 44. členom Zakona o gozdovih.

Preglednica 127: Površina gospodarskih kategorij gozdov ter njihov delež v gozdnogospodarski enoti.

Gospodarska kategorija gozdov	Površina (ha)	Delež %
VECNAMENSKI GOZDOVI	4.426,90	97,7
GPN, UKREPI NISO DOVOLJENI	106,36	2,3
Skupaj	4.533,26	100,0

13.5 Gozdovi za sanacijo in stanje gozdov po standardih kakovosti okolja in merilih občutljivosti, ranljivosti ali obremenjenosti okolja

Gozdov za sanacijo zaradi poškodovanosti zaradi emisij in/ali plazov oziroma usadov v GGN GGE Preserje - Rakitna nismo opredelili.

13.6 Območja gozdov pomembna za ohranitev prostoživečih živali ter za ohranitev biotske raznovrstnosti

13.6.1 Območja gozdov pomembna za ohranitev prostoživečih živali

Karta št. 6a v merilu 1 : 50 000 je namejena prikazu območij grmišč, zimovališč in mirnih con.

Preglednica 128: Območja gozdov, pomembna za ohranitev prostoživečih živali.

Območja	Površina (ha)	Delež (od vseh gozdov)%
Grmišča	8,54	0,19
Zimovališča	195,04	4,30
Skupaj	203,58	4,49

Zimovališča navadnega jelena se nahajajo na jugovzhodnem delu GGE v območju odsekov 78A27, 78A30, 78D03, 78D13, 78D14, 78D18 in grmišča v oddelkih 78D03 in 78D26.

13.6.2 Območja gozdov pomembna za ohranitev biotske raznovrstnosti po predpisih o ohranjanju narave

Preglednica 129: Območja gozdov, pomembna za ohranitev biotske raznovrstnosti.

Območja	Površina v GGE (ha)	Površina v gozdu (ha)	Delež (od vseh gozdov)%
EPO	6.195,86	4.524,40	99,8
Natura 2000	5.849,55	4.462,25	98,4
Skupaj	7.292,42	4.214,41	198,2

Na karti št. 6 b so v merilu 1 : 50.000 prikazana območja, ki so po predpisih o ohranjanju narave pomembna za ohranitev biotske raznovrstnosti. To so območja NATURA 2000, določena z Uredbo o posebnih varstvenih območjih (Ur. l. RS. št. 49/2004, 110/2004, 59/2007, 43/2008, 8/2012, 33/2013, 35/2013, 39/2013, 3/2014, 21/2016, 47/2018) in ekološko pomembna območja (EPO), določena z Uredbo o ekološko pomembnih območjih (Ur. l. RS. št. 48/2004, 33/2013, 99/2013).

Površine EPO se večinoma prekrivajo s površinami območij Natura 2000.

Območja Natura 2000:

- SI3000256 Krimsko hribovje- Menišija (POO),
- SI3000271 Ljubljansko barje (POO),
- SI5000014 Ljubljansko barje (POV).

Ekološko pomembna območja (EPO):

- 31200 Krimsko hribovje – Menišija,
- 31400 Ljubljansko barje,
- 80000 Osrednje območje življenjskega prostora velikih zveri.

13.7 Varstvena in ogrožena območja po predpisih o vodah

Na karti št. 7 so v merilu 1 : 25.000 za zagotavljanje varstva pred škodljivim delovanjem voda prikazana ogrožena območja zaradi:

1. poplav (poplavna območja: integralna karta poplavne nevarnosti, integralne karte razredov poplavne nevarnosti, opozorilne karte poplav, poplavni dogodki),
2. erozije celinskih voda in morja (potencialna erozijska območja: opozorilna karta erozije),
3. zemeljskih ali hribinskih plazov (plazljiva območja: karta verjetnosti pojavljanja plazov)*,
4. snežnih plazov (plazovita območja: karta lavinske nevarnosti)*.

Potencialna erozijska območja so opredeljena na podlagi Opozorilne karte erozijskih območij v merilu 1 : 250.000.

* Podatki so dostopni za občine Bovec, Gornja Radgona, Kranjska gora, Krško, Kungota, Laško, Maribor, Piran, Puconci, Slovenj Gradec, Šentilj, Trbovlje, Velenje in Železniki, ki se jih lahko pridobi od Geološkega zavoda Slovenije (narocanje@geo-zs.si). Za ostale občine se teh območij ne prikazuje.

Prikazana so tudi varovana območja in sicer hidrografija (os vodotoka) ter varstvena območja in sicer vodovarstvena območja državnega in občinskega pomena.

Prikazani so tudi referenčni odseki (odseki z referenčnimi razmerami) skladno z Uredbo o načrtih upravljanja voda na vodnih območjih Donave in Jadranskega morja (Uradni list RS, št. 67/16).

Prikazana so tudi območja vodnih dovoljenj in koncesij za rabo vode.

Te kartne podlage so informacija investitorju glede obveznosti izdelave natančnejših geomehanskih poročil, ki so podlaga za podrobnejše odločanje.

13.8 Območja gozdov, kjer je dopustno krčenje gozda

Na karti št. 8 so v merilu 1 : 50 000 prikazana območja, kjer krčenje gozda ni dopustno oziroma praviloma ni dopustno. Izven teh območij je krčenje gozda načeloma dopustno.

Območje, kjer krčenje gozda ni dovoljeno, je v GGE Preserje-Rakitna gozdni rezervat. Območja, kjer krčenje gozda praviloma ni dopustno, so: gozdovi s 1. stopnjo poudarjenosti ekoloških funkcij, gozdovi na območju gozdnih učnih poti, sklenjena območja gozdov razen robnih površin, ki mejijo na urbane ali kmetijske površine, gozdovi, ki imajo funkcijo koridorske povezave, erozijska območja na predelih s strogimi in zahtevnimi ukrepi, plazljiva območja zelo velike in velike verjetnosti pojavljanja ter manjši gozdni predeli v kmetijski krajini, kjer je gozdnatost majhna.

Za erozijska in plazljiva območja je zaradi nenatančnosti merila (1:250.000), v katerem sta izdelani ti karti, pri upoštevanju usmeritev iz Zakona o vodah, v praksi potrebna dodatna presoja. Erozijska območja na predelih s strogimi in zahtevnimi ukrepi ter plazljiva območja z veliko in zelo veliko nevarnostjo pojavljanja plazov smo izločili iz območij gozdov, kjer je dopustno krčenje gozda.

Preglednica 130: Območja gozdov, kjer je dopustno krčenje gozda.

Območja	Površina (ha)	Delež %
Krčenje gozda ni dovoljeno	107,68	2,38
Krčenje gozda praviloma ni dopustno	3.375,42	74,46
Krčenje gozda je dopustno	1.050,16	23,17
Skupaj	4.533,26	100,00

13.9 Pregled in zasnova gozdne infrastrukture ter drugih prostorskih ureditev v gozdnem prostoru

13.9.1 Odprtost gozdov s prometnicami

V GGE Preserje-Rakitna je 57,6 km gozdnih cest in 32,3 km javnih cest, pomembnih za gospodarjenje z gozdovi. Skupna odprtost gozdov (gostota cest) tako znaša 20,3 m/ha.

Na karti št. 9a in 9b so v merilu 1 : 50.000 prikazane gozdne ceste.

13.9.2 Prednostna območja za gradnjo gozdnih cest

Karta št. 9 a v merilu 1 : 50.000 prikazuje območja, ki niso zadostno odprta z gozdnimi cestami.

Pri določevanju območij, ki niso zadostno odprta z gozdnimi cestami, smo kot osnovo upoštevali odseke, kjer so izpolnjeni v naslednjem odstavku navedeni kriteriji. Preverili smo jih z omejitvami, ki jih določajo varovalni gozdovi ter z omejitvami, ki jih določajo poudarjene ekološke in socialne funkcije in ta območja smiselno zaokročili, upoštevaje tudi ostale dejavnike (naravne danosti, ekonomiko, socioekonomske razmere,...). Prav tako med območja, ki niso zadostno odprta z gozdnimi cestami, ne uvrščamo erozijskih območij na predelih s strogimi in zahtevnimi ukrepi in plazljivih območij zelo velike in velike verjetnosti pojavljanja.

Za erozijska in plazljiva območja je zaradi nenatančnosti merila (1 : 250.000), v katerem sta izdelani ti karti, pri upoštevanju usmeritev iz Zakona o vodah, v praksi potrebna dodatna presoja. Erozijska območja na predelih s strogimi in zahtevnimi ukrepi ter plazljiva območja z veliko in zelo veliko nevarnostjo pojavljanja plazov smo izločili iz območij, ki niso zadostno odprta z gozdnimi cestami.

Kriteriji za določitev območij, ki niso zadostno odprta z gozdnimi cestami, so: odseki, kjer je pravilna razdalja večja od 600 m, možni posek večji od 5 m³/ha/letno in intenzivnost gospodarjenja vsaj srednja. Kriteriji so povzeti po Priročniku za izdelavo gozdnogospodarskih načrtov gozdnogospodarskih enot, 2012.

Upoštevaje zgornje kriterije in v sodelovanju ter usklajeno s KE Vrhnika, upoštevaje tudi ostale dejavnike (naravne danosti, ekonomiko, socioekonomske razmere,...) smo ta območja smiselno zaokročili in določili naslednja območja, ki niso zadostno odprta z gozdnimi cestami:

- k. o. Preserje: 78A33,

- k. o. Preserje: 78A34,
- k. o. Preserje: 78A35,
- k. o. Preserje: 78A36,
- k. o. Preserje: 78A37,
- k. o. Rakitna: 78D01,
- k. o. Rakitna: 78D11,
- k. o. Rakitna: 78D17,
- k. o. Rakitna: 78D37;
- k. o. Rakitna: 78D38.

13.9.3 Območja, ki niso zadostno odprta z gozdnimi vlakami

Karta št. 9 b v merilu 1: 50.000 je namenjena prikazu območij, ki niso zadostno odprta z gozdnimi vlakami.

Osnova za določitev območij, ki niso zadostno odprta z gozdnimi vlakami, je pregled odsekov, kjer je naklon manjši od 35%, delež odprtosti odseka manjši od 75 %, možni posek pa večji od 4 m³/ha/letno.

Varovalni gozdovi praviloma ne sodijo med ta območja. Območij, kjer obstaja iz naslova ekoloških in socialnih funkcij utemeljena omejitev pri gradnji vlak ter erozijskih območij na predelih s strogimi in zahtevnimi ukrepi ter plazljiva območja zelo velike in velike verjetnosti pojavljanja ne uvrščamo med območja, ki niso zadostno odprta z gozdnimi vlakami.

Za erozijska in plazljiva območja je zaradi nenatančnosti merila (1:250.000), v katerem sta izdelani ti karti, pri upoštevanju usmeritev iz Zakona o vodah, v praksi potrebna dodatna presoja. Erozijska območja na predelih s strogimi in zahtevnimi ukrepi ter plazljiva območja z veliko in zelo veliko nevarnostjo pojavljanja plazov smo izločili iz območij, ki niso zadostno odprta z gozdnimi vlakami.

Kriteriji so povzeti po Priročniku za izdelavo gozdnogospodarskih načrtov gozdnogospodarskih enot, 2012.

Upošteva se zgornje kriterije in v sodelovanju ter usklajeno s KE Vrhnika, upošteva se tudi ostale dejavnike (naravne danosti, ekonomiko, socioekonomske razmere,...) smo ta območja smiselno zaokrožili in določili naslednja območja, ki niso zadostno odprta z gozdnimi vlakami:

- k. o. Preserje: 78A46,
- k. o. Rakitna: 78D08,
- k. o. Rakitna: 78D10A,
- k. o. Rakitna: 78DD17,
- k. o. Rakitna: 78D21
- k. o. Rakitna: 78D22,
- k. o. Rakitna: 78D30;

14 Ostale tabele , ki niso del načrta GGE

Preglednica 131: Izvleček iz Operativnega programa upravljanja z območji Natura 2000 v Sloveniji za obdobje 2014-2020. (Vir: Naravovarstvene smernice za gozdnogospodarski načrt GGE Preserje-Rakitna (2023-2032), ZRSVN, OE Ljubljana, december 2022).

ID območja	Ime vrste/HT	Tip podrobnejšega varstvenega cilja	Podrobnejši varstveni cilj	Vrednost podrobnejšega varstvenega cilja (številčna/besedna)	Varstveni ukrep	Podrobnejše varstvene usmeritve	Sektorski ukrep
SI3000256 Krimsko hribovje - Menišja	alpski kozliček (<i>Rosalia alpina</i>)	Velikost populacije	ohrani se	omejene in nadzorovane izgube populacije zaradi zaleganja v sveže posekan les	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	bukov les posekan med 15.5. do 15.8. transportirati iz gozda v največ dveh tednih po poseku	
	alpski kozliček (<i>Rosalia alpina</i>)	Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se	gozd z najmanj 30% deležem sestojev z odraslim drevjem (razširjeni debelinski razred B in C)	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	
	alpski kozliček (<i>Rosalia alpina</i>)	Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se	3% mrtvega lesa, predvsem odraslega drevja nad 30 cm prsnega premera od celotne lesne zaloge	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	
	bukov kozliček (<i>Morimus funereus</i>)	Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se	3% mrtvega lesa, predvsem odraslega drevja nad 30 cm prsnega premera od celotne lesne zaloge	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	
	bukov kozliček (<i>Morimus funereus</i>)	Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se	uravnoteženo razmerje razvojnih faz in zgradbe gozdov	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	
	bukov kozliček (<i>Morimus funereus</i>)	Velikost populacije	ohrani se	omejene in nadzorovane izgube populacije zaradi zaleganja v sveže posekan les	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	bukov les posekan med 15.5. do 15.8. transportirati iz gozda v največ dveh tednih po poseku	
	črtasti medvedek (<i>Callimorpha quadripunctaria</i>)	Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se	presvetljeni gozdovi, gozdne jase, strukturirani gozdni robovi, površine v obnovi	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	

ID območja	Ime vrste/HT	Tip podrobnejšega varstvenega cilja	Podrobnejši varstveni cilj	Vrednost podrobnejšega varstvenega cilja (številčna/besedna)	Varstveni ukrep	Podrobnejše varstvene usmeritve	Sektorski ukrep
	hribski urh (<i>Bombina variegata</i>)	Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se	mokrotni habitati v gozdu	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE Z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	vzdrževati vodne vire v gozdu
	hribski urh (<i>Bombina variegata</i>)	Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se	rastišču primerna sestava drevesnih vrst v gozdu	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE Z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	
	Ilirski bukovi gozdovi (<i>Fagus sylvatica</i> (Aremonio-Fagion))	Velikost habitatnega tipa	ohrani se	11120 ha	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE Z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	
	Ilirski bukovi gozdovi (<i>Fagus sylvatica</i> (Aremonio-Fagion))	Specifične lastnosti, strukture, procesi habitatnega tipa	ohrani se	sonaravna drevesna sestava	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE Z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	
	Ilirski bukovi gozdovi (<i>Fagus sylvatica</i> (Aremonio-Fagion))	Specifične lastnosti, strukture, procesi habitatnega tipa	ohrani se	pomlajevanje jelke na ustreznih rastiščih	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE Z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	
	Ilirski bukovi gozdovi (<i>Fagus sylvatica</i> (Aremonio-Fagion))	Specifične lastnosti, strukture, procesi habitatnega tipa	ohrani se	postopno zmanjševanje deleža rastišču neprimernih drevesnih vrst	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE Z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	
	Ilirski bukovi gozdovi (<i>Fagus sylvatica</i> (Aremonio-Fagion))	Specifične lastnosti, strukture, procesi habitatnega tipa	ohrani se	uravnoteženo razmerje razvojnih faz in zgradbe gozdov	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE Z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	
	močvirski krešič (<i>Carabus variolosus</i>)	Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se	naravna hidromorfologija potokov v gozdu	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE Z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	

ID območja	Ime vrste/HT	Tip podrobnejšega varstvenega cilja	Podrobnejši varstveni cilj	Vrednost podrobnejšega varstvenega cilja (številčna/besedna)	Varstveni ukrep	Podrobnejše varstvene usmeritve	Sektorski ukrep
	močvirski krešič (<i>Carabus variolosus</i>)	Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se	zamočvirjene gozdne površine	vkjučiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	
	močvirski krešič (<i>Carabus variolosus</i>)	Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se	obrežna vegetacija	vkjučiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	
	močvirski krešič (<i>Carabus variolosus</i>)	Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se	pretežni del sestojev s strnjanim sklepom krošenj v 10 m pasu ob vodotoku	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	
	močvirski krešič (<i>Carabus variolosus</i>)	Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se	3% delež ustrezne odmrle lesne mase listavcev	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	ekocelice brez ukrepanja
	navadni koščak (<i>Austropotamobius torrentium</i>)	Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se	prodnato in skalnato dno	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	odmik gradnje novih gozdnih prometnic od potokov	
	navadni koščak (<i>Austropotamobius torrentium</i>)	Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se	naravna hidromorfologija potokov v gozdu	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	odmik gradnje novih gozdnih prometnic od potokov	
	rogač (<i>Lucanus cervus</i>)	Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se	3% mrtvega lesa, predvsem odraslega drevja nad 30 cm prsnega premera od celotne lesne zaloge	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	
	širokouhi netopir (<i>Barbastella barbastellus</i>)	Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se	gozd z najmanj 30% deležem sestojev z odraslim drevjem (razširjeni debelinski razred B in C)	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	

ID območja	Ime vrste/HT	Tip podrobnejšega varstvenega cilja	Podrobnejši varstveni cilj	Vrednost podrobnejšega varstvenega cilja (številčna/besedna)	Varstveni ukrep	Podrobnejše varstvene usmeritve	Sektorski ukrep
	širokouhi netopir (<i>Barbastella barbastellus</i>)	Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se	1 do 2 habitatni drevesi (dupla, razvejana, polomljena, odmirajoča stoječa drevesa) / ha, debelejši od 30 cm	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	habitatna drevesa
	veliki navadni netopir (<i>Myotis bechsteini</i>)	Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se	gozd z najmanj 30% deležem sestojev z odraslim drevjem (razširjeni debelinski razred B in C)	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	
	veliki navadni netopir (<i>Myotis bechsteini</i>)	Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se	1 do 2 habitatni drevesi (dupla, razvejana, polomljena, odmirajoča stoječa drevesa) / ha, debelejši od 30 cm	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	habitatna drevesa
	veliki pupek (<i>Triturus carnifex</i>)	Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se	spravilo lesa ne posega v luže in močvirja	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	vzdrževati vodne vire v gozdu
	veliki studenčar (<i>Cordulegaster heros</i>)	Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se	naravna hidromorfologija potokov v gozdu	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	vzdrževati vodne vire v gozdu
	<i>Buxbaumia viridis</i>	Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se	ležeče odmrlo drevje na nahajališču vrste	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	ekocelice z ukrepanjem
SI3000271 Ljubljansko barje	hribski urh (<i>Bombina variegata</i>)	Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se		vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	vzdrževati vodne vire v gozdu
	hribski urh (<i>Bombina variegata</i>)	Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se		vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	

ID območja	Ime vrste/HT	Tip podrobnejšega varstvenega cilja	Podrobnejši varstveni cilj	Vrednost podrobnejšega varstvenega cilja (številčna/besedna)	Varstveni ukrep	Podrobnejše varstvene usmeritve	Sektorski ukrep
	veliki pupek (<i>Triturus carnifex</i>)	Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se		vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE Z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	vzdrževati vodne vire v gozdu
	puščavnik (<i>Osmoderma eremita</i>)	Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se		vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE Z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	habitata drevesa
S1500014 Ljubljansko barje	sršenar (<i>Pernis apivorus</i>)	Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se	mehkolesna loka	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE Z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	
	sršenar (<i>Pernis apivorus</i>)	Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se	gozdni otoki	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE Z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	
	veliki skovik (<i>Otus scops</i>)	Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata	ohrani se	gozdni otoki	vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja GGO in GGE Z načrtovanjem sektorskih ukrepov	določijo naravovarstvene smernice in mnenja	